

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13

De collegio de la comp. de San de Granada. De
FERVENTISS.

VERBI DEI PRÆCONIS
VIRI QVE SANCTISS.

D. SERAPHINI FIRMANI
CAN. REG. LATÆ.

Opuscula, ad vitæ perfectionē apprime
facientia: ex Italico idiomate
in Latinum nunc pri-
mum versa.

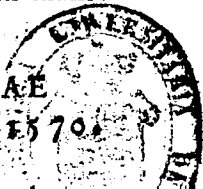
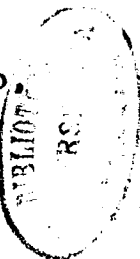
GASPAR PLACENTINO
ciusdem instituti professore, interprete

Lege, ô, qui Christum sitis, lege & medi-
tare, & ruma & deuora librum istum.
Et erit in ore tuo tanquam mel dulce:
Licet amaricari faciet ventrem tuum.

APOC. X.

PLACENTIAE
Apud Vincentium Comitem 1570.

De Collegio de la Comp. de S. Seraph. de Granada. De
1750
FERVENTISS.

VERBI DEI PRAECONIS
VIRI QVE SANCTISS.

D. SERAPHINI FIRMANI
CAN. REG. LATER.

Opuscula, ad vitæ perfectionē apprimē
facientia: ex Italico idiomate
in Latinum nunc pri-
mūm versa.

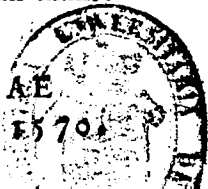
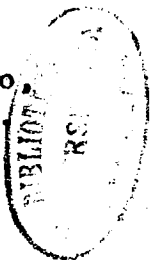
GASPAR PLACENTINO
ciusdem instituti professore, interprete

Lege, ô, qui Christum sitis, lege & medi-
tare, & ruma & deuora librum istum.
Et erit in ore tuo tanquam mel dulce:
Licet amaricari faciet ventrem tuum.

APOC. X.

PLACENTIAE
Apud Vincentium Comitem 1770.

CATALOGVS OPVSCV-

LORVM.

- 1 De interna oratione.
- 2 Problemata.
- 3 De vera conuersione.
- 4 De aurea & regali discretionē.
- 5 De suis ipsius cognitione atque victoria.
- 6 Speculum internum.
- 7 Modus confitendi.
- 8 Super Apocalypsin.

Duo Seraphim clamabant alter ad
alterum Isa. VI.

DELEGATIO REVEREN-
dissimi P. Generalis Can. Reg. Late-
ran. Congregationis, in R. D.
Paulum Plac. ad
videnda &c.

ALIIS præpediti negocijs cum
minimè possimus superesse vi-
sioni ac probationi versionis O-
pusculorum R. P. D. Seraphini Firmani
Can. nostri Reg., ac præfationum in ea, R.
pariter nostri &c. D. Gasparis Placentini:
ideò eligimus R. D. pariter nostrum &c.
Paulum Placentinum, cuius pietatem simul
ac doctrinam planè perspectam habemus:
qui vice nostra ea videat, examinet, ac pro-
bet, prout videbitur. Dat. Bononiæ, in
Cænobio nostro S. Ioannis in Monte. pri-
die Cal. Augusti. Ann. Sal. M D LXIX.

Archang. Roscius Bonon. Congreg.
Lateranen. Rector Generalis.

A 2

APPROBATIO R. P. D.
Pauli Malchiodi Placentini C. R. La-
teranen. , Theologi, ac Con-
cionatoris clarissimi.

Ego vidi, ac diligenter examinaui,
& versionem istam, & ea quæ haben-
tur in præfationibus ipsius interpre-
tis. Eaq; omnia & singula arbitror, & cen-
seo nedum Catholicæ veritati, morumque
pietati congruere atq; consonare: sed & ijs
præsertim, qui internam vitam profitentur,
esse quammaximè vtilia atque necessaria:
Ideoq; ea & probo, et edi quâ maximè desi-
dero. In quorum fidem hæc manu pro-
pria & scripsi, & subscripsi. Dat. Placentiæ
in ædibus nostris Sancti Augustini. Quartæ
Cal. Septemb. M D LXIX.

Paulus Malchiodus Placen. Can.
Reg. Lateranen.

APPROBATIO REVEREN-
dissimi D. Pauli de Aretio, Epi Pla-
cētini, religiosissimi simul,
ac eruditissimi.

Nos quoq; , visa, coramq; ab eo fu-
suis audita, relatione R. P. D. Pau-
li Placētini supra scripti, eius pie-
tatem simul, ac eruditionem clarâ & per-
spectam habemus; & versionem ipsam, &
interpretis præfationes approbamus, ediq;
concedimus. Dat. Placen. in ædibus no-
stris Episcopalibus. XXVI. Sept. 1569.

Paulus Episcopus Placen. & Co.

R. F. IOSEPHI PLACEN.

Lectoris truditiss., ac S. Inquisitionis Placentiæ Vicarij,
approbatio.

EGO Fr. Iosephus Orabonus de Placent. Ord. Præd. Vic. sancte Inquis. Placent. visa approbatione Reueren. Episcopi, & audita relatione præfati R. D. Pauli ut supra; versionem dictam approbo, & vt Typis demandetur concedo. Placent. die pri. Octobr. 1569.

ARCHANGELO
BONONIENSI,
LATERANEN. ORD.

Canonicorum Regularium Praefecto
ac Moderatori vigilantiss. patri
suo cum primis colendo,

GASPAR PLACEN. CAN.

ac filius imeritus S. in Christo.

V'M post viginti tres, & eo amplius annos, in omni peccatorum sorde miserabiliter insumptos, diuine placuit benignitati, quæ me segregauit ex utero matris meæ, finesq; circūscripsit. immensæ malitiæ meæ, ultra quos vel inuita non progrediretur: vt eò copiosiore ostenderet in me verè peccatorum primo, immò vni-

8 Nuncupatoria interpretis

co omnis fonte peccati, supereffluentis gratiæ suæ misericordiam, quò dirioribus eum atque inauditis sexcētijs atque infinitis pēpē vicibus Cruci affixeram peccatis, ad suū dulce me pertrahere iugum; transmissus fui Reuerēdissime Pater, ac mihi in Christo obseruandissime, nō ita multo pōst Cremonam, sanctissimi, ac planè diuini P. Seraphini Cremonensis erudiendus sanctissimis institutis, ac moribus. Cuius è præstantissimi viri collocutione, monitisque pijsimis: pro ut me semper ad heroicam virtutem, imitandaq; perfectissimorum exempla, nedum opere potissimum, sed & verbis admodum penetrantibus, quippe quæ ex fundo interiore prodibant Deo pleno, purgatissimoque, cohortabatur: cum D. P. Seraphini Firmani Can. nostri Reg. sanctitatem simul, ac doctrinam admirabilem, quā ipse intimè cognouerat, intellexissem; contuli me ad legenda ipsius Patris, quæ scripsit, spiritualia Opuscula. Quorum è lectione Opusculorum, vix dici queat, quanto fuerim feruore succensus, quanta ea legerim ac relegerim cum suauitate, quamq; mirum in modū proposuerim, diuino sus-

fragāte

Epistola.

fragante auxilio, quod opere ipse simul, & ore seu scripto docuerat, ipse quoque pro modulo meo operi mancipares.

Hæc autem, vt & amplius degustarem, altiusq; meditando operi mandare nō desinerem, omneq; aliud derelinquerem studium, eidem placuit benignissimæ pietati tot me languoribus indiēs magis cōfici atque prægrauari, vt & sensim paulatimque coactus fuerim cæteris omnibus renuntiare, quæ aggredi mens erat, studijs & occupationibus. Ita vt diuina super me facta manu, ingrauescentibusque quottidie languoribus, nihil aliud ferè mihi superfuerit, cui me possem occupare, nihil aliud grauissimos inter externos, internosque cruciatus atq; derelictiones solatij, seu perfugij, quàm huius assidua libri lectio, atque meditatio. Vnde cum maximā illius vtilitatem indiēs magis opere deprehenderem atque sentirem, cœpit mihi ens esse mirabili succensa desiderio, vt non Italicis tantummodò hominibus, quibus ille propria eorū loquebatur lingua, sed & exteris quoque simul omnibus prodesset nationibus:

10 Nuncupatoria interpretis
bus: immò & in Italia quoq; ipsa, illis qui
Latina fortasse magis, quàm materna corù
oblectarentur lectione. Cùm maximè eo-
dem in tempore sanctissimorum illorù, ac
nunquam satis collaudatorum Coloniae Ag-
rippinensis Carthusiensium opera, qui an-
tea Germanis tansummodò Germanicè lo-
quebantur, nobis quoq; communicati es-
sent D. Io. Rusbrochius Can. noster Reg.
& D. Io. Thaulerus, præcellentissimi pla-
neq; singulares internè vitæ tractatores. Ve-
rùm diuino ita disponente iudicio, vt & ad-
huc reliquis omnibus omisis, immò ipsa
penè etiam destitutus omnino, ob exceden-
tem præsertim captis infirmitatem, viriùq;
omnium derelictionem, crucemq; omni-
formem libri lectione (vt solet quos diligit
castigare, Crucisq; cum filio suo suspendio
affigere) huic soli vacarem praxi, vitio-
rumq; meorum, quam ex libri hauseram le-
ctione, extirpationi, factum est, vt quò
magis hoc mihi semper increuit desideriu,
eò & minus semper vires suppeditauerint.
Ita vt octo ferè annos ingens, & inces-
sans huius rei frustra me tenuerit desi-
derium.

Qua-

Epistola.

II

Quadriennio tamen antè, cum è balne-
is Villensibus primò rediissem, licet nihilo
adhuc magis conualuissem, increscète gli-
scenteq; mihi semper magis desiderio, de-
creui diuino inuocato numine (licet omni-
no me huic imparem oneri viderem) quid
hac tandem in re possem aggredi atque ex-
periri: nactòq; nō inidonei vnus ex pueris
seu neophytis nostris (cui reddat Dominus
mercedem (scriptoris auxilio (nullo enim
pacto ego, præsertim frigore constringente
pressus, calamū manibus tenere potuissem)
cœpi, vt melius poteram, scribenti dictare.
Qua in re licet innumeris penè me vicibus
coegerint dolorum increscentes aculei in-
ceptum opus abrumpere, deficiète memo-
ria, caligante intellectus acie, totoq; attri-
to penitus atq; omni ferè virium ac sensu
vsu destituto corpore: tamè omisâ interim
vbi minus sæuiebant dolores, repetens, quæ
effugerant recolens, intermissâ restitu-
ens, maxima, Deo dante, pro parte ab-
solui.

Verūtamen cùm ad finem minimè me
posse perducere viderem, diuini ita arbi-
tratus esse numinis, vt non tunc extrema et
manus

manus imponeretur, edereturq; , statui om-
nino superfedere, donec si Deo esset pla-
citur, recuperatis non nihil viribus, diui-
næ agnoscerem esse voluntatis illud ad fi-
nem perducere, alijsq; communicari. Fluxe-
re itaq; anni ferè quatuor, neque ego me-
lius habui. Cùm tandem diuino ita dispo-
nente numine, ex Hetruria in patriam re-
uersurus, Bononiaq; transiens, tecum nõ-
nullos dies, quæ tua est humanitas & singu-
laris beneuolentia, humanissimè sum com-
moratus. Quo in tempore exposuisti mihi,
mentis tuæ esse, præter alia multa, quæ re-
formandæ adhuc in melius religionis nostræ
gratia, in animo habes atq; moliris: emen-
dari, atq; in lucem edi denuò nõnulla Or-
dinis nostri Patrum, tum antiqua, tum re-
centiora monumenta: velleq; , vt hac in re
partes ego quoq; meas pro virili obirem.
Quod ego tanquam diuinitus tibi allatum
verbum accipiens, aduenisseque tempus il-
lud ratus quo & perficiendum, & edendum
esset hoc quaecunq; opus meum; etsi me
adhuc pessimè haberem, prout & in præ-
senti habeo: nihilominus diuino fretus au-
xilio, sponendi excellentissima Patris Sera-
phini

phini nostri Firmani Opuscula, quæ tanto
tam cū animi ardore apud Hispanos in ma-
ternam eorum linguam fuere translata, sæ-
pissimeq; iam prælo Salamanticæ impressa,
cum maxima excellētissimorum tum Sala-
mantinæ Academiæ professorum, tum &
aliorum etiam collaudatione, put verè sunt
aurea, & nullo vnquam fatis collaudata e-
loquio; in Latinam linguam cōuersurum,
in omnem omnium omnino nationum cō-
moditatem, & in nostra etiam natione eor-
um qui fortasse magis Latina, quàm mater-
na eorum tametsi pulcherrima, oblectaren-
tur lectione: emendaturumq; ea etiam in
vulgari nostra lingua, in integrumq; restitu-
turum, quæ corruptissima, ac lacera passim,
maximo cum eorum qui eorum delectantur
lectione incommodo atq; offendiculo cir-
cunferuntur, ac tanti nedū viri, sed & Or-
dinis simul nostri non modica cum iniuria
atq; dedecore.

Placentiam itaq; regressus, cū nihil
mellus haberem, maximaq; præsertim ca-
pitis infirmitate constriingerer; diuino tamē
inuocato auxilio, qui mortuos excitat, cuiq;
nihil est factu impossibile; hoc quicquid iā
tandem

14 Nuncupatoria interpretis

tandem est operis, Deo Opt. Max. cui soli omnis honor & gloria, adiuuante, vt vides abolitum, cancellatum, repositum, intermissum, ad finem perduxit atque absoluit.

Tibi igitur Reuerendiss. Pater, cuius potissimum hortatu ad finem perductus est hic liber, cuiusq; opera & impensis in lucem prodibit in gratiam omnium salutem sitientium: prout & alia multa emittere in animo habes & tu, & qui iam bis hac eadem Ordinis Præfectura honorificentissimè est perfunctus, vir præstantissimus, ac planè sapientissimus, omniq; virtutum genere ornatissimus, MARCVS ANTONIVS BAGAROTVS, ABBAS in præsentem meus optimus, studiosorumq; omniũ verè Mecænas; tibi inquam quod tuũ est iure transmittito, nominiq; tuo amplissimo iure merito nuncupatum ac consecratum volo.

Accipe igitur mi pater, lucubratiunculã hanc, non meam: non meam quidem, sed illius, de quo initio memini, sanctissimi præceptoris mei. Illius est enim, quod viuã (quod viuam inquam tantis in doloribus ac pressuris, cum externis tũ internis: tantis

Epistola.

15

tis inquam non reipsã, sed vt mihi videtur, imperfectissimo, minusq; Crucem sitientis; peccataq; mea, præsertim præterita, enormissima, totaque Italia infinito cum scâdalo vulgatissima atq; famosissima ponderanti: quas vtique illius absque post Deum succimento nunquam sustinere potuissem siue didicissem) quod viuã, vt spero, in Dei gratia, erutus è Diaboli faucibus, quod sitiam, licet semiplenè, Christi vitam graphycè hic pictam imitari. Deumq; Opt. Max., vt facis, tuis semper P. optime obsecrare precibus non desine, vt, quã mihi ostendit viã, cum in D. Seraphini Firmani Opusculis & doctrina, fama; illustri, tum verò maxime in viuo illo exemplari Seraphini Cremonensis vitæ crucifixæ: quod mihi vt cõtempler assiduè, & iuxta illud me componam, est ostensum; sectari non desinam. Desidero enim; parcat parcat quæso hic mihi pater: humilitas hic cedat sua: nõ enim possum quæ vidi, & sensi, & pensati expertus in fundo meo, soli Deo, eiusq; intimis amicis ac verè familiaribus per eius Verbũ accessibili, non loqui: desidero inquam, quod de D. nostro Io. Rusbr. referente nostro pariter

pariter Tho. à Chempis, dicere solebat Magnus ille Gerardus : suorum & in præfenti & in futuro seculo fieri pedum scabellum . Siq; non alia superest tutior (prout verè hætenus sum expertus) hanc incedendi viã , omnemq; aliam sepiendi spinis & tribulis ratio, quàm vt hac maneã multiformi presus Cruce dulcissima ; illa dignetur suauissima sua ex benignitate me semper associare : sin minus, id fiat, quod suæ gratissimæ visum sit voluntati . Aliud enim non mihi est cordi, quàm vt eius semper sanctissime morem geram voluntati & hic & in æternitate omni . Vale . meq; iterum complectere, vt facis, penes Deum, tuis Clarissimis cū collegis, COLVMBINO præsertim Cremonensi, præcipuo religionis nostræ firmamento : cui debeo, æternumq; debeo, quòd felicissimis eius sub auspicijs ac sacro ducatu, ipso nempe Abbate, tali ac tanto dignatus sum præceptore : præter alia innumera, cum corporis, cum verò animæ totos octo annos mihi impensa beneficia : prout & illis debeo, æternumq; debeo omnibus, qui præsertim me labentem, quotidiò, & ad barathrum infinito meo peccati pondere

pondere, malitiaq; planè Luciferinã tēdentem (nō enim alio possum loqui pater mi, modo : immò & arbitror longè me infra eã, quam sentio, veritatem loqui : pro vt & norunt aliqui, et ego omnibus, si in rem esset, palàm aperirem : omnibusq; , vt spero, magno meo cum gaudio reuelabit Dominus in die iudicij) suis ipsi penes Deum æstuantissimis orationibus, ac meritis in CHRISTO crucifixo sustinent, atq; suffulciunt . Dat. Placentiæ, in cœnobio nostro, D. P. Augustino sacro, ipso supergloriosissimæ Deiparæ Virgini ad Niues sacro die, cui etiã præcæteris sanctorum intimè me cōmendari semper desidero, pro ut præ cæteris eam omnibus sanctis offendi semper vir ego spurcissimus, omniq; immunditiæ genere sordidatissimus, atq; aleator tota Italia famosissimus . Anno sal. M D LXIX .

B Pio

18
PIO AC CHRISTVM
SITIEN TI LECTORI,

Gaspas Plac. interpres. S.

LONGAM fatis, & non inutilem for-
tasse lector mi, præfationem in hæc
diuina prorsus, & admirabilia, quæ
triginta iam annos Italicis tantum Italicè,
seu & nonnullis abhinc annis Hispanis His-
panicè loquuta sunt, excellentissimi, ac pla-
nè diuinitus vncti huius viri, Seraphini no-
stri C. R. Opuscula, præmittere esset ani-
mus. Verum toto fractus nimis, ac penè
moribundus semper corpore, & maxime
capitis nimia, atque incredibili infirmitate
derentus, atque omninò præpeditus; quæ
etiam causa fuit, vt duodecim iam annos
dilata fuerit, quam animo cõceperã, queq;
in præsens prodit, ægerrimè licet à me dic-
tata, hæc versio; cum id nullo pacto præ-
stare possim, excusatum me habebis lector
optimè. Nonnulla tamen interim omnino
scitu necessaria, vt melius potero, monitū
te velim. Nos nempe non semper verbū,
è verbo, sed magis subinde sensum è sen-
su,

Interpretis ad Lect. præf. 19
su, vt D. docet Hieronymus, reddidisse; nõ
nullaq; , præsertim difficiliora, hoc est altif-
simæ perfectionis in loca, aliquando, &
verbum vnum, vel & alterum ad declara-
tionem addidisse, seu commutasse; vt ex-
empla afferrem, si liceret per infirmitatem: ex
ipsissima tamen semper ipsiusmet authoris
alijs in locis apertius declarata intentione:
ita vt ferè nostra hæc versio, non mera, &
simplex sit versio, sed simul aliquando, &
paraphrasis quoque; ex ipsius tamen, vt di-
xi, semper seipsum elucidantis autoris alijs
in locis verborum, atque sententiarū colla-
tione, elicitæ, atque desumpta.

Illud etiam es commonendus, autorem
nostrum scripsisse alia nonnulla, quæ habè-
tur in editione Veneta, ad signum Spei, an-
ni 1548. 1556. & 1562. nempe tractatula
de Discretionem Spirituum: Vitam Beatarū
Margaritæ, & Gentilis Rauennatium: Dia-
logum, seu Meditationem quãdam de Cõ-
fidentia, & diffidentia; & priorẽ, quem
ediderat ipse iunior iam antea (illa enim præ-
dicta non edidit ipse, neq; vnquam profec-
tò edidisset) de Discretionem tractatum. Sed
nobis minimè visum est ea, saltem simul

cum his, vertere, cum quòd longè ab his, & styli, & spiritus, quem admirabilem postea consequutus est, feruore atq; efficacia sunt distantia; nondum enim illum còscēderat perfectionis apicem, quem postremis eius ætatis tribus annis, vel quatuor, quando hæc edidit, summum est consequutus, ex feruentissima præsertim illius, & nunquam satis collaudatæ Ang. P. Ant. Mediolanensis conuersatione, cui librum inscripsit de Ve. Conuer. meminitq; de ea in præfatione in Problem. & ferè semper cæteris etiam in Opusculis, ita subscribens finem illis imponit, A. P. A. cui nimirum quicquid assequutus fuerat summæ perfectionis, acceptum ferebat: dicereq; , vt certò scio, solebat intimis suis familiaribus, nõnulla se ex illius colloquutione profundissima atq; abditissima sacræ scripturæ mysteria, & præsertim ex D. Apostoli Pauli epistolis didicisse, quæ nunquam vel ex P. Augustini, vel aliorum Doctorum perceperat lectione. Ita dat Deus gratiam his qui se humiliant: prout se deiciebat iste mirabiliter vir sanctus & eruditissimus sub paupellæ, ac contemptæ Virginis sacro ducatu: tum etiam

quòd

quòd quicquid ibi habetur solidi, atq; perfecti, id omne hic, & longè profundius, atq; præcellentius habetur: ita vt superuacanea essent omninò, tædiumq; afferrent frustra repetita.

Sed & illud omninò es monendus, nos in hac versione sequutos esse exemplaria, non omnia, sed emendata, & integra, nempe ea quæ ipsomet viuente (qui postea ferè mortuus est, immatura heu nimis morte, annos nempe natus, vt audio, 44.) impressa fuerunt partim Mediolani, partim Bononiæ, annis 1538. & 1539. & mox ferè ipso mortuo, anno 1541. simul collecta omnia Venet. per Cominũ de Fridino. Reliquæ omnes editiones quæ successerunt, quas ego viderim; vidi autem, vt arbitror omnes; infinitis (quæ est huiusmodi hominum, in his præsertim quæ materna lingua conscripta sunt imprimendis, incuria) scatent erroribus, & diminutæ sunt admodum, atq; discissæ, & laceræ penitus: idèò nos eas deuitatimus, quas & tu deuita: prout mox ab horum impressione, ab hoc eodem typographo, sed longè venustioribus, vt spero, typis integra, & emen-

B 3 data

data emittentur.

Quòd autem auctor hic noster in tracta. de Int. Orat. Capit. sexto, præ omnibus internæ reformationi faciendibus Opusculis Ioan. Casiani Opuscula commendat, & alibi etiam laudat, & adducit; id ne mireris. Tametsi enim in notissimo illo Cap. S. Rom. ecclesia inter apocrypha numerentur, tamen id ob vnicam tantum factum est collationem, quæ est de protectione Dei. in ordine xiiij. In ceteris verò nedum ab ecclesia non rejicitur, sed & grauißimi semper Patres, ac summi Romanæ ecclesiæ cultores, vbi præsertim de statuendis dogmatibus non agitur, ea maximo habuere in pretio, miris extulere laudibus, adduxeruntq; in mediũ: faciuntq; id etiamnum pij omnes, ac catholici scriptores. Qua de re ne sim prolixus, innumera omitto, quæ possem adducere. Videto tantummodò, grauißimum super hac re sanctissimi simul, ac eruditissimi Lippomani Episcopi, post Abbatem Spanhemensẽ Trithemium, iudiciũ in præfatione in Vit. Sanct. to. viij. par. ij.

Demum, & quoniam admirabilis iste auctor,

auctor, cuius erat, vt manifestant scripta, intentio, altissimam atque, ex omni parte absolutissimam, quæ in hac vita conscendi possit, edocere perfectionem; plerunq; ijs in Opusculis docet, altissimæ, ac superexcellentißimæ charitatis, Deiq; , ac proximi amoris, ac veri peccati odij atq; detestationis hunc esse gradum maximum, & superexcellentißimum; vt homo ad tantum deueniat Dei amorem, suiq; ipsius agnitionem, atq; contemptum, vt nedum sese liberaliter resignet ad ferendos æternũ inferni cruciatus, vel ob sua, vel ob proximi peccata; si ita diuinæ esset beneplacitũ voluntati, ad eiusq; id cederet gloriam: sed & quandoq; vel ex charitate proximi, vel ex feruore iustitiæ, videns nimirum aliam condignam peccata sua præ iustitia non exigere pœnam, id petat, & immò ex corde desideret; licet omninò semper diuinæ se submittat voluntati; quam cum perspectam habeat, ideo mera, ex obedientia voluntatißque conformitate in Deum sperat quãmaximè, licet eum, & amplius sexcenties offendisset; petitq; ab eo iuxta eius voluntatem constantem misericordiam, Paradisum, &

alia bona; sed ex feruore inquam iustitiæ, infinitam nimirum videns offendisse se Dei maiestatem, ac bonitatem, aliud petere non potest, ac sitire, quam pœnam æternam, & infinitam. Nota semper Lector mi, pœnam: petere enim à Deo separari per voluntatem, & sic quò ad culpam, prout sunt damnati, nunquam esset licitum: (prout declarat auctor ipse) sed petit feruore iustitiæ anima feruens, vel ex charitate proximi separari à gloria, non à gratia. Porro hac qui cum charitate esset in inferno, non ne ibi quàmmaximè Deum possideret, per ipsissimam nempe voluntatis vnitionem, que vera est Dei possessio? Quoniam inquam hic docetur altissima hæc conclusio, quæ prima fronte minus Spiritus sancti efficaciam admirabilem, vimque; insignem sui ipsius, ac propriæ malitiæ agnitionis, atque horrorem inde nascentem expertis videatur fortasse dura, & dubitabilis: idèò nonnulla, immò quamplurima excellentissimorum rei inter nã tractatorum, aliorumque, & sanctitate, & eruditione conspicuorum ecclesiæ Sanctæ Doctorum, præsertim antiquissimorum, hoc idem palam asserentium, atque

mul-

multipliciter cõprobantium loca: quæ interim dum per duodecim annos huius præclarissimi viri studendis, ac meditandis Opusculis, ac doctrinæ, quàm potui, experimento comprobandę (licet modicū heu nimis proficiam. Nam, vt cuiusdam mihi vsurpem versiculum, ad propositum meum detorquens; Vt me pluma leuat: hoc est Dei sursum agit spiritus; Sic graue mergit onus: propria nempe corrupta, atque infecta deorsum premit, procliuemque; facit ad ima, reflexum ac recuruum ad me ipsam, spirituique; Dei suauissimo simul, ac fortissimo improbissimè rebellantem, natura, & malitia ipsissima: licet & eam Dei gratia su pereffluence, mente, ac fundo interiori cõdiam penitus, atque repudiem. Mente seruiuo legi Dei, & eam implere licet semiplenè desidero: carne autem, et habitante in membris meis peccato, pessimaque; & antiqua nimis cõsuetudine, cui iterumque, iterumque; imò millies victus succubo, atque cõsentio; seruiuo legi peccati. Sed pro me mortuus est CHRISTVS: qui que; cœpit, ipse & perficiet) operam dedi, occurrerunt: contradicentem autem contigit ferè videre neminem;

nem;

nem; volui inferius adnotare, Sanctæ tamen in omnibus Romanæ atque Catholicæ ecclesiæ, quæ columna est, & firmamentum veritatis, cuiq; suum tradidit Dominus I E S V S spiritum, ita vt errare nullo pacto possit, iudicio me submittens. Vale. Deumq; ora, vt, quæ excellentissimus iste auctor, & verbo simul, & exemplo docuit (vt eius tota nota est Italia sanctissima vita atque perfectio) nos quoq; simul, & experiri, & alios quoq;, quatenus Deo visum sit, exëplo præsertim docere valeamus.

Sed, & cogit me, licet semiuivum, & loqui non valentem, intemperas desiderium, immodicusq;, & incredibilis, quæ pensati in horum lectioe Opusculorum, fructus; ne te omnino huius rei inscium derelinquã, ad eaq; tanquam ad incognita penitus accedentem; nonnulla summam, vt melius potero (præstabit fortasè alius his excitus meliora) de horum Opusculorum eximia, atq; præcellenti vtilitate, atq; ordine, seu & argumëto ac ferie balbutiëdo pstringere.

Si igitur vitam in melius vis cõmutare, veræq; ad Deum conuerti pœnitentiæ feruore, non externa tantum quadam assum-

pta

pta pœnitentiæ formula, sed immò ex cordis fundo Deum tuum amplectendo, peccatoq; penitus repudium dando; lege qui de Vera inscribitur Conuers. librum. Ibi planè inuenies, vnde peccatū verè horreas quantaq; deffendum sit illud cum amaritudine, atq; detestatione, quod tanti est causa mali, vt ibi planè docetur, addiscas: ita vt tantò feruentiori Deum tuum deinceps teipso contempto amore complectès, quã tò prius tibi ipsimet eo spreto fueras immodicè, & recuruè affectus, ita in omnibus fittias quæ vel in tempore, vel in æternitate tibi possent contingere, eius sanctissimam exequi voluntatem, prout prius tuã ipsius in omnibus vitiosissimam studebas semper facere voluntatem.

Porro cõuersus, si assidua Deo tuo oratione aspirare, illiusq; iugiter attrahere vitalem spiritum, quo sine proculdubiò hac in spiritali vita prorsus deficeres, desideras; lege breuissimum simul, atq; omni ex parte absolutissimum de Int. Orat. tract. cū annexis Probl. Vbi nihil non, quod ad hoc perfectè assequendum orationis, seu contemplationis studium faciat, compendio-

sissimè

simè inuenies collectum .

Vt autem in oratione prosequenda, & in cæteris omnibus peragendis rebus, spiritus discernere motiões, quidq; à Deo, quid à natura, quid à Diabolo sit, quid ue plus, quid minus à iusto recedat, valeas agnoscere, tutissimamq; semper incedere mediam, ac regalem viam, relictis extremis vitio obnoxijis; ita vt & tibi, & cæteris omnibus, perfectum, ac saluberrimum semper omnibus in rebus, cum externis, tum internis capere, ac suggerere possis consilium; lege de aur. & reg. Discr. tract. perfectissimum, ac planè diuinum.

Cum verò hæc omnia, nec incipi, nec prosequi, nec ad exitum perducere possint, nisi & prius diligenti vitiorum omnium (quatenus quidem fieri potest) inuigiletur ad mortem vsque quotidianæ extirpationi; imprimis, & ante omnia accipe, nunquamq; derelinque aureum illud librum de suis. Cogn. atque Vict. Ibi septem capitalia vitia, tanquam septem Hydræ Lerneæ, vel potius Tartarei illius Draconis capita, quomodo in nobis, & oriantur, & succrescant, & alantur; vnde
omnia

omnia in nobis pullulascunt vitiorum genera; quomodo rursum, & decrescant, & succidantur, & quantum quidem fieri potest extirpentur; ita vt omnium mox in nobis surgere possit virtutum, atque diuinorum charismatum pulcherrima structura; distinctè aded, ac planè descripta. cõperies; vt nemo sit, qui quidè diuina suffultus gratia, velit aduersus seipsum arma assumere: qui hunc legens librum non maximam assurgat certissimamq; seipsum deuincendi insperem, idq; facile sit (quantum quidem illud Deus vocare dignabitur: non enim omnes ad eundem vocat Deus perfectionis gradum, sed pro modulo suo) præstiturus: modò velit, quam hic docet, viam incedere, suauissimasq; eius præceptiones obseruare.

Vt verò & possis subinde tanquam in speculo teipsum contemplari, qui te omnibus simul in supradiçtis, vel vnoquoque coram habeas; lege admirabile illud, ac planè diuinum internum Speculum; cum annexo breui Cõstitendi modo, inde desumpto. Ibi totius altissimæ perfectionis, cum inactiua, tum in cõtèplatiua vita formam, normamq; vniuersam, ab initio ad summum vsq; gradatim

datim, strictimq; comprehensam offendes. Ita vt quotidie quantum in vnoquoq; eorum, quæ ad perfectionem capesendam sunt necessaria, vel proficias, vel deficias, quantumq; ab ipsa summa perfectione, vel absis, vel adsis, (abesse autem te lögè semper, immò semper magis; si verè proficias, iuenies. Ea enim est Christiana perfectio, vt semper currendo ad finem nunquam pueniatur: cum semper in ea inuenire sis vn de amplius proficiatur; quoq; magis crescit verus illius gustus, eò crescit, & desideriu atq; esuriens infinita) possis agnoscere.

De expositione porrò in Apocalypsin, quàm clarè, quàm dilucidè, simul ac comprehensim, summq; tendens semper admirabili cum contextus serie, ordineq; suo illo planè diuino ad scopum, nedum earū omnium rerum & ænigmatum abditissima enodari mysteria, quæ iam erant completæ; sed & de instantibus quoque, quæ nos impleta cernimus, acu nonnulla tetigerit, vt de acrius irruitura per aliquantum adhuc temporis in ecclesiam Luterana hæresi: de pcutiendis suo tpe Principibus nonnullis à serpente, què fouet in sinu: deq; locustis, &c.

deq;

deq; posituro illo Angelo, cuius pedes tanq; columna ignis, de posituro inquam Angelo illo, cuius pedes tanq; colūna ignis &c. pedem suum dextrum super mare, sinistrū autem super terram &c. nihil volo loqui magis tuumipsum volo super his fufius, disertius, eruditius, maioriq; præsertim cum spiritus lumine contemplantis, iudicium (vt spero breui) expectare. Satis sit loca indicasse.

Scriptis autem auctor hic noster supradicta hæc omnia modo quodā, ac methodo sibi peculiari, ac planè singulari, & qualem, qui præstiterit, vidi adhuc neminem. Scripsere etenim, fateor quidem, hæc de materia viri plures, & sanctitate, & eruditione conspicui: sed alij longa textetes volumina, variaq; varijs in locis tractantes; alij exhortatorios habentes Sermones, variaq; interferentes, quæ declarabant, scripturæ mysteria: alij magis contemplationum, intertæq; , ac mysticæ penitus Theologiæ materiæ intendentes: alij de mera, & simplici agentes externa mortificatione, id fecerūt: scripsereq; eorum plerique ea ferè ratione, quæ non facile nisi tantum doctis, & erudi-

tis,

tis, subtilioriꝫ; præditi ingenij acumine sit peruia, & perceptibilis. Qui autem breui Enchiridij forma, quod semper ad manum haberi, in sinu gestari, facile memoria cõprehendi, in eoꝫ iugiter se exercere quilibet posset, totam sex, vel septem Opusculis perfectionis conscendendæ, cùm in actiua, tùm in contemplatiua vita formam, ita vt nihil omninò intactum remanserit, quod sit necessarium, nihil admixtũ sit quod non sit maximè necessarium, comprehenderit: idꝫque verbis adedò apertis, sine fuco ornatis, comprehensis, efficacibus, admirabilique contextu, atque ordine planè diuino, vidi adhuc sanè neminem. Vt mirum non sit, si tanto animi cum ardore pijsima, ac deuotioni planè addicta Hispania Opuscula hæc arripuit, vorauit, deglutiuit, & vt verè eius sint propria, fructusꝫ; possint ibi admirabiles producere, in propriam eorũ vulgarem linguam, & transtulit, & tertio iam, & quarto, & eo amplius Salamanticæ prælo sunt excusa. Præ cæterisque excellentissimus, ac tempestate nostra, & vitæ pietate, & eruditione catholica, vt innumera eius declarant scripta, clarissimus F. Aloysius

fius

fius Granatensis ord. Præd. in eo quem de Orat. edidit libello cap. xxv. præ omnibus ab ecclesia probatis spiritualis vitæ Opusculis ea censet longè vtilissima, atq; fructuosissima, & cap. LIII. integrum huius auctoris cap. prolixum valde suis non dedignatur inferere, nominato ipso auctore, operibus.

Accipe igitur, accipe mi lector librum hũc, tandiu contra meum desiderium (Deo omnia suauiter, & fortiter, simul ac sapienter, & suo quæꝫ; in tempore disponente) tibi dilatum: accipe inquam, & in eo tanquam in agro illo, quem qui inuenit homo, præ gaudio illius vadit & vendit vniuersa quæ habet, & emit agrum illum, te exercens, effodere non desine thesaurum illum absconditum, margaritum illud pretiosissimum hic delitescens, quod solis illis aperitur, qui cætera omnia, præ illius comparatione, obliuioni tradunt & nihili pendunt: contritionis nempe, veræque ad Deum cõuersionis, Cruciformisꝫ; CHRISTI vitæ, ac virtutum eius omnium ad mortem vsque imitationis. Vnde verum illud oriatur in anima tua omni in tempore, omniꝫque in euentu

C quan-

quantumuis aduerso gaudium, quod nemo nouit nisi qui accipit, gaudium absconditū, gaudium perfectum, gaudium quod nemo potest tollere, gaudiū quod exuperat omnem sensum, & sine quo infausta & infelix est omnis, quæ falso dicitur nomine, mundana felicitas. Simulque eum qui hoc præstitit, immò qui hoc præstiterunt (non .n. ego solus, sed & ille; immò ille præfertim, de quo in superiori habes nūcupatoria Epistola, hoc quicquid id est operis præstitit) tuis semper commendatos habe precibus lector in optime, atque mi CHRISTI visceribus inuicem desideratissime. Vale iterum. Dat. Plac. vt supra.

AUTHORES SVpra MEMORATAM
sententiam confirmantes.

In primis Doctor ille diuinus, & excellentissimus cōtemplator D. Io. Rusbroch.

Can.

Can. noster Reg. quem Dionys. Carthusiē. tract. 2. de Don. Spiritus. Art. 13. propter eminentis. eius sapientiam alterum appellat Dionysium Artopagitam, ita inquit lib. de præcip. Virtut. cap. xj. Porro cum animaduertit Deum, non modò peccata ipsi remittere velle, sed etiam consolationē infundere, auxiliūque præstare ex ineffabili bonitate, ac misericordia sua: simul etiā attendit Dei, ac Domini sui immensā maiestatem, ac dignitatem, & quòd is talis, ac tantus ipsum consolari dignatur: iam tanta intus animi contritione accenditur, vt se putet nunquam satis dolere posse: nec solum petat à Deo vt is peccata sua sibi remittat per bonitatem, & misericordiā suā, sed etiam, si ad maiorem Dei laudem cedat, per iustitiam suam ea in se vindicet. Quòd enim maiorem erga se experitur Dei benignitatem, tantò peccata sua magis ponderat: quemadmodū etiam D. Petrus, visa Christi benignitate, ait ad eum: Exi à me Domine, quia homo peccator sum. Sane si quis eò posset pertingere, vt Dei erga se iustitiam perinde vt misericordiam excolaretur, ac diligeret, is reuera peccato-

C 2 rum

rum suorum omnium , atque etiam pœnarum illis debitarum tam facilè plenam obtineret veniam, quàm vna aquæ guttula in ardenti fornace consumeretur . Nec in hoc grandis situs est labor, sed potius gaudium ingens; quandoquidem multò est iucundius diuinæ se permittere, vel resignare iustitiæ, quàm misericordiæ, eo quòd maior in illo sita sit mortificatio . Atqui quòd est mortificatio maior, eò & gustus copiosior. Cæterum quantò se quispiam pluribus senserit implicitum culpis & defectibus, tantò maiorem habet causam sibi displicendi, tantoque fortiùs amore inseparabili Deo sese coniungere, cum eoque fœdus inire debet: quem quidem amorem nusquam meliùs licet perspicere & cognoscere, quàm vbi veriùs, ac magis propriè Dei sumus . Interim tamen qui ad hanc perfectam cõtritionem pertingere non potest, minimè despondeat animum, nec de infinita Dei misericordia desperet . Si enim tanta est contritiõne præditus, vt se peccasse doleat, velitq; ex animo plus se dolere, idq; potius ob honorem Dei, quàm iacturam suam, studeatq; iuxta S. Ecclesiæ Catholicæ instituta pœnitentiam

tiam agere, omninò potest confidere Deum peccatis suis veniam daturum .

Idem lib. j. de orna. Spirit. Nupt. c. xv. Hominem (inquit) Deum amantem, ac humilem voluntas Dei maximo, & præcipuo gaudio, & delectatione afficit: neque secundum spiritum quicquam magis illi libet: etiamsi Deus, quod tamen impossibile est, in infernum eum demergere vellet . Et hic natura extremè deprimitur, & Deus altissimè sublimatur: estque istiusmodi homo capax donorum Dei omnium, eo quòd seipsum abnegarit, propriæque renuntiarit voluntati, dederitq; omnia pro omnibus: neque tamen quicquam ob id recipere desideret, neq; exigat quicquam, nisi quod Deus dare velit . Siquidem voluntas Dei illius gaudium est . Hoc pacto quisquis ex amore sese Deo penitus permittit, & resignat, idem mortalium omnium liberrimus est, vitamq; agit curis vacuum, certus Deum quod suum est amittere vel perdere non posse.

Rursum i p̄memorato de præcip. quibus. Virtut. lib. c. v. ante med. Sanè dum attentè perspicimus, quæ & quanta maiestas illa inhumana natura pro nobis perpessa sit,

mirum est, si vel grauissima quæq; immò vel infernum ipsum perenniter p ipsius amore pati recusamus. Et paulò post nonnullis interiectis. Si enim verè patientes fuerimus, nihil nos neq; rerum temporalium amissio; neque propinquorum, charorù, affinium extinctio, neq; infirmitas, neque ignominia, neque mors, neque vita, neque purgatorium, neque Dæmon, neque infernus ipse contristare poterit: eo quòd nos ipsos ex vero amore diuinæ resignauerimus, ac subiecerimus voluntati, ac beneplacito. Quisquis enim mortalis sibi peccati conscius non est, seq; in manus Domini commendauit, facile est illi, quicquid Deus ipso facere volet in tempore, & æternitate sustinere.

Itidem De or. Spirit. Nupt. lib. v. cap. xv. Qui patiens est eum perturbare nihil potest, neque iactura terrenarum rerum, vel amicorum, & cognatorum, neque corporis aduersa valetudo, neque ignominia, neque mors, neq; vita, neque purgatoriu, neque Dæmon, neque infernus; quoniam quidem ex vero amore diuinæ sese dedit & permisit voluntati; & quia nullius mortife-

ri peccati conscientia mordetur, facile illi toleratu est, quicquid de eo fieri mandat Deus in tempore, ac æternitate.

In vita eiusdem pulcherrimè conscripta, quæ eius habetur Operibus præfixa, c. viij. ita legitur. Magister Gerardus Magnus, cum esset apud Venerabilem Patrem in Viridi Valle, & quandoq; insolitam in eo erga Deum fiduciam, non ex temeritate, sed perfecta & ardentissima charitate timorem foras mittente conceptam pspexisset, quãdoque diuini iudicij, & pœnarum inferni metum ei incutere multis Scripturæ cõmemorandis sententijs attentauit. Sed quantò plus quandam ei iniicere formidinè connitebatur, tantò vir pius maiori in Deum amore feruescebat: & cum eum aliquandiu loquentem sustinisset, tandem ei ita respõdit. Magister Gerarde fixum & certum habe, me ex animo paratum esse ad perferenda omnia, quæ Dominus mihi accidere volet, siue mors sit, siue vita, siue etiam ipsi intolerabiles cruciatus inferorum. Neque enim quicquam mihi vel iucundius, vel melius, vel salubrius iudico, nec quicquam aliud, vel peto, vel desidero, quàm vt amã

tissimus Dominus Deus meus promptum me semper, atque paratum inueniat ad suę arbitrium volütatis. In quo nimirum summa patet sancti viri, cum diuina voluntate consensio, & perfecta omnis proprię quæstionis, & priuati amoris extirpatio.

Audisti tonitruum vnum voces suas proloquens? Sed & audi aliud terribiliter non minus intonans. Insignis ille, ac profundissimus Theologus, & Spiritus sancti vñctione excellentissimè edoctus, D. Io. Thaulerus, Dominicani instituti lampas fulgentissima, cum alibi sæpissimè, tum verò de Vita & pass. Chris. c. 26. in fi. Verè humilis, ac amore seruüs inferni cruciatus, p hominibus vniuersis perpeti optaret, si sic visum esset Deo, ad illiusq; id cederet honorem: quemadmodum Moses pro filiis Israel deleri voluit è libro vitæ, & Paulus optauit anathema esse pro fratribus suis. Et c. 29. Denique qui sic Crucem suam gerüt, hos ego veros Christi amatores, sectatores que dixerim, qui non quærunt que sua sūt, sed quæ I E S V C H R I S T I. Quemadmodum D. Paulus fidelis Christi amator, post horribiles illas immanesq; cruces, quas in
sua

sua commemorat epistola, perpeffas, ad hoc anathema fieri optabat pro fratribus suis Israelitis: id est, maledici, atque separari à Deo, vt Christo plures lucrifaceret. Nimirum hæc est perfecta charitas, quæ nusquam seipsam quærît, nusquam sibi parcit, neque in tempore, neque in æternitate, vt Dei honor augeatur. Isti sunt veri amatores, ac imitatores Christi, qui Christo, quantum possibile est, aliquam pro morte illius vicem reddunt, exponentes etiam periculis animas suas, sicut & Christus suam p eis animam posuit; cupiuntque perdere semetipsos, vt Christum lucrifaciant.

Idem in Serm. in fes. Assump. Inde est (ait) quod Sanctus ille Iob, quem Dominus ipse suo ore commendat, dicens ad Satan. Nunquid cõsiderasti seruum meū Iob, quod non sit ei similis in terra, homo simplex & rectus, ac timens Deum, & recedens à malo? Et de quo scriptura testatur, quod non peccauerit labijs suis, neque stultum quid contra Deum loquutus sit, de se ipso ait: In profundissimum infernum descendet omnia mea: putas ne saltem ibi erit requies mihi? Omnia sua dicit, non vtique

que secundum nihil suum creatum, quatenus ea ex parte homo nihil est: sed iuxta nihil suum ex culpa, & peccato contractum. Itaque ob sua peccata in profundissimā inērni abyssum, in sauisissimam carnificinam, & densissimas inferni tenebras descendere volebat; tanquam diceret. Incertum est, dignam ne vel illic, peccata quæ cōmūi, pœnam recipere possint. Hanc autem inferni pœnā intensissimo atque grauisimo modo ferre volebat, etiam sine spe vnquā euadendi, donec meritas pro culpīs pœnas lucreret. Ad hunc modum etiam quidam ex fratribus nostris, cuius vocabulū erat Vrigmā, ad tantam sui nihili cognitionem peruenit, vt nunquam congruum sibi locum, præterquam in profundissimo inferni sub ipso Lucifero reperire posset. Quò cū se demississet, audiuit vocem è supremo cœlo elapsam dicentem, Vrigman citò huc ascende ad thronum altissimū in cor Dei patris. De huiusmodi D. Greg. ait quòd mortem quærant, sed minimè inueniant. Denique huic amori, & immensæ annihilationi, ac deiectioni vita in veritate respondet, etiam non optata, non quesita, nec in intentione

habita

habita. Quò enim se quisque in ima deiecit, eò magis exaltatur, quoq; se minorem iudicat, eò maior efficitur.

Item Doctor in colloquio Theologi, & mendici, quod habetur post Sermones de Sanct. fol. 474. Mendicum Magister, ita affatus est: Quid obsecro dicturus esses, si te Dominus maiestatis in abyssum demergere vellet? Et ille: In abyssum (inquit) me demergeret? Et reuerà si id faceret, duo mihi brachia sunt, in quibus eum amplexarer. Vnum est vera humilitas, & hoc illi suppono, atque per ipsum sacratissimæ humanitati ipsius vnitus sum. Alterum idemque dextrum est amor, qui diuinitati ipsius vnitus est, atque per hunc ipsum circūplector, ita vt mecum ad infernum descendere cogere retur. Optatius autem mihi multò foret in inferno cum Deo esse, quàm vel in cœlis sine illo. Ex his igitur Magister ille didicit veram resignationem cum humilitate profunda, compendiosissimā ad Deum semitā esse. Alijs pluribus in locis possem eundē allegare: sed breuitatis gratia videatur Ser. Pentec. 3. pag. 432. in fi. ibi: Plus dico, & pag. seq. in fi. Per cum nanque. &:

Quàm enim

enim iposibile . & Ser. Dom. 22. post Trinit. pag. 75 1. & seq. maximè ibi: Immò auidi. & Dom. 25. post Trinit. pag. 776. ibi præsertim; Nec quicquam ad verè purum . vbi excellenter admodum loquitur.

Henricus ille Harphius excellentissimus & meritò apud omnes celeberrimus rei internæ Magister in direct. seu aliàs spec. perfect. c. 46. post pr. postquam dixit, quòd homo debet se offerre Deo ad tolerandum prompto animo omnia aduersa, tam interna, quàm externa, subiungit. Et liberaliter se debet offerre diuino beneplacito, etiã si Deus eũ ponere vellet ad æternaliter tolerandum propter honorem & amorè suũ omnes pœnas infernales: quanquam non liceat se resignare ad hoc, vt a Deo separetur per voluntatem & amorem, prout sunt damnati. Et quamuis istud videatur impossibile, quòd voluntas se resignaret ad tolerandas æternas inferni pœnas, quia natura hoc omninò refugit: tamen per multiplicata desideria ad hoc formata, & superfluentem infusionem gratiæ Dei tandem ad hoc peruenire potest, quòd tam plena voluntatè sine cordis retractione liberaliter se offerret

offerret Deo ad tolerandum æternaliter omnes pœnas inferni propter amorem eius, quàm paratus esset ad recipiendum omnia gaudia æternæ gloriæ: quia amor Dei tam purus in eo efficitur, & cõtemptus sui tam magnus, vt sibi indifferens sit quicquid de se fiat, dummodo potissimum diuinum beneplacitum in se perficiatur. Et quamuis sit impossibile Deum talia posse exigere, vel desiderare, tamen vult, quòd homo ppter amorè suum sit paratus resignare se in omnibus, quantũcunque importabilia, & graua sint. Et idè amicis suis familiaribus ista ante oculos ponit, vt scire possint quantum sibiipsis mori velint ppter Deum: sicut fecit Abrahe, quando præcepit, vt Isaac filium suum dilectum occideret, & offerret: quod dũtaxat ad tentandum eũ fecit.

Idem asserit, & sæpius prosequitur. magnæ apud Brabantos tempestate nostra estimationis & pietatis vir, D. Nicolaus Eschius in exercit. suis, quæ imprimuntur post exercit. Thauleri; cuius verba non transcribo breuitati consulēs, Cap. iij. v. xij. & xiiij.

Sed & videamus quid hac de re super D. Pauli Apostoli ad Rom. c. ix. expositione fenserint

fenserint tum antiquissimi, tum recentiores Sanctæ Ecclesiæ Doctores, & Patres illuminatissimi. Imprimis, ut à vetustissimis incipiamus, Origenes ille Adamantius, quo ubi bene nemo melius, hic certè optimè, & supra alios omnes, quippè qui primus eorum, quos ego viderim, viam aperuit, est loquutus: ita ait in eum locum lib. 7. Paulum alloquens. Esto, habeas iustitiam, esto dolorem capias de perditione fratrum tuorum, qui sunt cognati secundum carnem. Nunquid eousque, ut optes anathema fieri à Christo? Et quid tibi prodest illorum salus, si tu à salute separeris? & cur saluabis alios, si ipse pereas? Nunquid ita est? Sed ego (subijcit Paulum respondentem) didici à magistro, & Domino meo, quia qui vult animam suam saluam facere, perdet eam: & qui perdidit eam, inueniet eam. Quid ergo mirū (aduerte hic lector mi verba profunda admodum) si Apostolus pro fratribus suis anathema fieri velit, qui sciat cum, qui in forma erat Dei, exinanisse se de ca, ac suscepisse formam serui, & factum esse pro nobis maledictū? Quid ergo mirum, si cum Dominus pro seruis maledictū

fit

fit factum, seruus pro fratribus anathema fiat? Hæc autem arbitror, quod & Moyses, cum peccasset populus, dicebat ad Dominum: Et nūc si quidem remitte eis peccatum, remitte: sin autem, dele me de libro vitæ, quem scripsisti. Quid ergo inferiorem vis Moyfi Paulum videri? ille e deleri se petit de libro vitæ pro fratribus suis: Paulus non debet optare anathema esse pro fratribus suis? Et paulò post. Vides ergo quia exauditus est Paulus: & quia se obulit anathema, salutem meruit fratribus. Et idè mihi videtur omnia illa præmississe, quod nulla vis possit eum à charitate Dei diuellere, ut cum se offert anathema pro fratribus suis, non lapsum eius possibilem iudices: sed sicut ille qui inseparabilis est à patre per naturam, & immortalis, in mortem venit, & in inferno descendit: ita & iste imitatio magistrum, cum separari à Christi charitate nō possit, à Christo anathema fiat pro fratribus suis. O' pulcherrimum et profundissimum dictum. ò vere similitudinem, qua nunquam aptiorem possibile est imaginari. Sed tu cōsidera & rumina, & meditare. nolo enim hic me extendere, cum præsertim

vix

vix capiam. Sed & audi duo quæ subsequuntur verba, planissimè omnem tollentia difficultatem, aureis scribenda litteris: deuotione utique, non præuaricatione. Lege, & intellige: deuotione, non præuaricatione. Hinc pendet omnis omnium solutio. Hinc arbitror sumpsere omnes quicumque post eum scripsere.

Prodeat secundo loco excellentissimus ille, & verè oris aurei & cordis feruentissimi Doctor, D. Ioan. Chrys., qui, vt D. Pauli nedum sensum seu intellectum, sed & affectum, cum in alijs tum præsertim hac in re omninò assequutus, (vt et inferius ex Metaphrasæ comprobabimus) adeò flammanter, adeò vt in amorem ipsum versus, ac transformatus, hac de ignita atque æstuantissima charitate mille in locis est loquutus, vt nemo ferè sit tam frigidus, & aridus, qui non ex eius dictis totus succedatur & colliquecat. Is super locum illum, arcanam & nouam vocat hanc dilectionem & ibidem paulò inferius: Quòd si dicta hæc tanquam infirmiora te conturbant, rem considera, non solum, quòd separatum se esse vellet, sed & causam propter quã vellet;

let, ac tum demum, quasi ea quæ oculis cernuntur, videbis illius magnitudinem dilectionis. Et adhuc inferius. Propterea discretior ait, ac si liceret ab eo choro separari atque alienari qui Christum circumdat: nõ ab ipsius amore (absit hoc, quandoquidem pp amorem hæc faciebat) sed & illa fruitione & gloriæ priuari sustinuerim, vt ne dominus meus conuicio afficiatur maleque audiat. Et non multo post. Sed quoniam, pericul ab hoc amore absumus, ne animi quidem cogitatione dicta hæc complecti possuimus. Et post multa ore illo aureo, flammantiq; atq; ignito verè corde expressa aduersus hanc non capientes dilectionis, flammam, expositionesq; quasdam afferentes longè humiliores, atq; frigidiores, quas irridet: & postea quàm multis eam comprobauit, ostenditq; argumentationibus atque similibus: inter cætera aurea hæc subiungit verba os illud verè aureum. Etenim omni pelago latior, omni flamma vehementior erat hæc dilectio, ac nulla illam prodignitate dictabit oratio; sed ille solus eam nouerit, quisquis eadem exactè p̄ditus fuerit.

Idem Homil. 2. de laud. Pauli pulcherrimè

rimè hunc articulum prosequitur, què breuitatis gratia omitto, vbi inter cætera Paulum ait non p̄functoriè hoc optasse. Quod sanè notandum est; ne putemus nos hæc quædam esse tantùm imaginaria. Omitto etiam loca alia plurima, vbi semper mirabiliter effert, ac prosequitur eandem expositionem Doctoriste præcipuus: vt Hom. de laud. Paul. j. & vj. & in Epistolam ad Philipp. Hom. 4. & de prouid. Dei ad Stagirium lib. iij. & latius lib. j. de compunct. cord. vbi non omiserim, quod inter cætera ait: Quod tamen etiam beatus ipse, quia incredibile nobis futurum esse perspexit, cū quadam protestatione signauit, dicens: Veritatem &c. Et tamen cū protestatus sit, & conscientiam suam ad testimonium euocauerit, adhuc minus credibile videtur apud homines, quòd ab ipso velit anathema fieri, pro quo vult & anathema fieri.

Strictius hæc cōprehendit ibi breuiator eius Theophylactus ille insignis Bulgariae Archiepiscopus. Viden' igitur, quòd ex amore, quo in Deum inflammatus est, optat, si modo fieri possit, separari à cætu eorum qui cum Christo eternùm viuunt? Nò

à cha-

à charitate ipsius: sed gloria ipsius, & illius vsu: perinde, ac patres sæpenumero à filijs segregātur, vt glorificentur filij; intetca loci tamen non dissociantur à dilectione liberorum, verùm vt illi qui incelebrès esse volunt, probentur. Itaq; ipse (inquit) ego, qui innumera transégi diligens Deum, supra quàm natura ferat opto pro gloria Dei excidere gloria à Christi. Hoc autè nò est excidere; sed potius adsequi.

Eandem ibi sententiam ex Photio prolixè admodum prosequitur Oecumenius. Vbi inter cætera ait. Vides eximium Christi amorem. Postquam ab omnibus quæ sunt, Christi amorem ostendit: eūdem nūc demonstrat ab ijs quæ non sunt, sed iuxta hypothésin, per intellectum supponuntur. Meam etiam salutem in hypothesi ob ipsius gloriam & Iudæorum ad ipsum conuersionem omnino negligere. Etenim separatus Paulus pro Christi gloria, & Iudæorū ī ipso vnione, facile rursus vniretur, ac cōiungeretur: quemadmodum pullus aliquis paululum à matre distractus: & ita rursus ipse saluus fieret, ac Christus magis gloriificaretur, genusq; Iudæorum saluaretur, &

D 2 testa-

testamentum, ac promissiones ad finē deducerentur. Quin potius, ita & propter hęc diuisus, non diuideretur, sed magis vniretur. Hoc est dilectionis Christo dignę: hoc est animę vniuersę in Christi desideriu abundē inflammatę. Eadem ferē omninō habet, et Theodulus Cęle Syrię pręsbyter siue Episcopus, in eundem locum, vetustissimus pariter Ecclesię Doctor.

Ad eundem sensum hęc Pauli verba interpretatur Magnus ille Simeon Metaphrastes i Vi. D. Io. Chrysoft. quę habetur in to. 5. Vit. Sancto. quas collegit Reuerendiss. Lippom. fo. 89. vbi planē ostendit, eodem quo diuus Paulus arsit gehēnalis pœnæ desiderio, vt sui Hebrei saluū fierent; arsisse non minus & ipsum aurei oris & flammei cordis Doctorem pro suis: idq; eiusmet testimonio comprobat Hom. in Acta Apost. 44. ad fi. quam ad verbum refert ipse; & ego non exscribo prolixitatis vitędę gratia.

Quid? Rupertus Abbas ille insignis Tuiensis nonne optimē, & mirabiliter hic est loquutus, & ita sanē, vt an meliūs loqui quis possit ac pręccellentius planē ignorem? Ait igitur in Exod. cap. 32. posteaquam con-

tulit

tulit, & valde extulit Mosis charitatem & Pauli, in hunc modum. Vtriusq; dicta magni ponderis sunt, & nostras vires excedūt. Magni etiam viri hactenus vtranque sententiam humeris suis versauerunt, & rem, sicut est, satis verbis exprimere non potuerunt. Est enim hoc penē ineffabile, nec, nisi aliquid de eiusdem charitatis spiritu habentibus, saltē sensu perceptibile est; quo modo homo Deo familiaris, qualicunq; causa vel ratione hoc animo suo admittere possit, vt à Deo anathema esse, vel de libro eius concedat se ipsum deleri: quo modo in ista concessione non solum nullā incurrat pœnam aut culpam, sed etiam ampliorē apud Deum mereatur gratiam. Nobis hoc solū de tanta re subluceat: quia Deus charitas, Deus humilitas est; & cū per humilitatē siue charitatem à Deo quisquam procul absistit, indigniorem se iudicans eis pro quibus interuenit: is miro modo quantum se deprimit, tantum ascendit: quantum condemnat, tantum iustificat: quātum à Deo quasi recedit, tantum illi proximus fit. Diuitias animi eiusmodi nos frigidī, atq; inopes ignoramus; & iccirco cū legimus illā

D 3 ana-

anathema se esse pro fratribus optâtem, istû de libro Dei deleri se concedentē : aut dicta dissimulamus, aut in sensum exilem graui-
simè prolata detorquemus. Cæterùm quē spiritus idem tetigit, videt ex parte aliqua, quantum talis habitus mentis apud Deum valeat, pro sua reuerentia. Subdit quædã ad id comprobandum prorsus diuina & mirabilia : ad quæ lectorem remitto.

Lucidissimus Doctor, & scolasticorum facilè princeps D. Tho. Aquinas, qui verè Angelici cognomen est assequutus, cum verè Angelico nobis ore loquatur : enarrans eum locum, clarissimè more suo distinctionem ponit, de separatione à Christo ob culpam, & sic à charitate & amicitia eius : et separatione ob charitatem, & sic à fruitione eius quæ habetur in gloria. Primû (ait) nullo pacto licet : & est contra ordinem charitatis, & id minimè poterat Apostolus optata, qui nulla re mox p̄fatus erat posse se à Christi charitate diuelli. Secundo autè modo optabat Apostolus, scilicet si fieri potuisset, anathema esse, idest separatus à gloria, vel simpliciter, vel ad tempus, propter honorem Christi, qui est ex cõuersione Iudeo-
rum.

rum. Ecce non diffitetur excellentissimus Doctor posse intelligi de perpetua separatione locum hunc, si sanè intelligatur.

Eandem sententiam ibi sequuntur celebres Theologi, Guillaudus, & Viguerius.

Luculentissimè eandem ibi sententiam sequitur doctissimus Benedictinensis Monachus, ac pijsimus postea Fulginatiû Antistes Isidorus Clarius in hæc verba. Tantum abest (ait) vt odio eos prosequar, vt si fieri posset, optarim ipsa, quam à Christo expectamus: quo Christo nihil mihi charius, ne cœlum ipsum quidem : felicitate priuari, & paratis ab eo ineffabilibus bonis : vt meo interitu & æterno exilio salus Iudæis pararetur. Et Moses : Aut dimitte (inquit) eis noxam hanc : aut dele me de libro, quæ scripsisti. Et paulò post. Quocirca optasset, si suo interitu reconciliari potuisset hæc gratia, relegari à Christo, vt hæc gloria seruata Iudeꝝ gentis ipsi Christo accederet.

Accedit & grauissimum eruditissimi, ac in Tridentina præsertim Synodo probatissimi, F. Dominici à Sotho super hac re iudicium. Is ita ibi. Anathema à Christo fieri bi-

fariam contingit : vno modo , cùm quis vò
 Inuitate ab eo desciscit . Et hoc nullatenus
 licet : cùm teneamur Deum super omnia di
 ligere : atque id minimè Paulus poterat , qui
 nulla re existimabat posse à charitate Chri
 sti deturbari . Et nonnullis interiectis . Ac
 cipitur ergo anathema , hoc est separatio , in
 alio sensu ; nempe pro eo quod est , abesse
 à Christi præsentia & fruitione , quam ardē
 tissimè exoptabat . Et paulò post , facta sibi
 obiectione : si elongari à gloria Dei nequit
 homo , nisi per culpam , quo modo id Pau
 lus optare poterat ? Affert primò eorum re
 sponsonem , qui intelligunt de temporaria
 separatione , seu remotione à gloria . Se
 cundò in hæc verba ipse respondet . Tam
 etsi dum Orig. Chrys. & Patres super hunc
 locum meditatiùs lego , sublimiorem mihi
 videor hic sensum intueri . Vis etenim amo
 ris , ubi in ecstasim rapit amantem , non finit
 rationes has circûspectare , vt sese latius p
 ferat . Quocircà qui (vt paulò ante medi
 tabar) neq; exulare à cælo , neq; in tartara
 detrudi , vllius momenti arbitrabatur , vt
 separari posset à charitate Christi , eadē nūc
 charitate absq; præscriptione vel temporis ,

vel

vel loci , ait cupere se anathema esse à Chri
 sto pro fratribus : non considerans , quo id
 pacto fieri posset . Quasi optasset charitas
 Dei in Paulo , fructu gloriæ orbari , vt plu
 res Deus haberet amatores . In quo pro
 fectò se maximè dilectio patefacit . Et pau
 lò post . At quoniam nos ab hac dilectione ,
 quam longissimè absumus , neq; intellige
 re hæc possumus . Subdit & postea Orig.
 dicta & rationes .

Nec verò indiscussum reliquit hunc arti
 culum , immò optimè elucidauit atq; enu
 cleauit ibi , subtilis , & eloquens Cathari
 nus , in hunc modum . Neq; verò per hoc
 quod optat se anathema à Christo p
 fratri
 bus , putare debes id fuisse contra charita
 tem , tanquam optauerit separari à gratia
 Christi propter aliquod peccatum . Absit
 hoc omninò ; sed solummodo renuntiabat
 bono proprio , quod cõsistit in visione Dei
 ac fruitione , vt sic complures animæ fratru
 saluæ fierent ; & illud ad maiorem Dei ho
 norem pertinere existimabat , iuxta illud ;
 In multitudine populi dignitas regis . Ne
 que est contra charitatem , quæ non (vt vul
 gus temerè ait) incipit à seipso . Non enim
 à seipso

à seipso incipit vera charitas, sed à Deo, qui præterendus est omnibus. In Deo igitur Apostolus putabat hoc esse multò dignius, ut multos lucrificeret Deo, etiã cū sui abiectio, qui non faciebat animam suam sibi præ Deo pretiosam. Et in hoc erat pretiosior, qui tanto feruore studebat gloriæ Dei. Sic & Moses &c. Et paulò post. Etenim nõ erat contra charitatem ista cogitatio, sed ex summa charitate, si fieri potuisset. Et licet esset desiderium contra bonum proprium, tamen non contra charitatem, quæ nõ querit, q̄ sua sunt, sed quæ I E S U C H R I S T I, à quo videbat infinitam gentem segregari.

Optimè etiam, & feruenter admodum, more suo, loquuti sunt hoc in articulo Titelamus & Ferus, duo præclarissima Franciscani instituti lumina. Quorum ille ita. Usqueadè enim hæc res mihi cordi est, ut optarim, atque etiamnum optem (si fieri posset, & si Deo foret beneplacitum) ea quam expecto mercede retributionis priuari, atque ita modo quodam à Christo (licet non amicitia, tamen æterna etiam præsentia) separari pro salute fratrum, si vel tali ac tanto pretio eos possem à sua infidelita-

te,

te, & subsequutura damnatione redimere; ut ad Christum conuertantur, & salui fiãt. Tãti mihi esse illorum salutem verè profiteor. Ilte verò, hoc est Ferus. Etiam cum suo ipsius damno aliorum salutè optat Paulus, si aliter fieri nequit. Non tantum optauit mori, ut quidam exponunt; sed anathema esse à Christo, hoc est damnari, ut omnes alij saluarentur, & gloria Dei ab omnibus prædicaretur. Vera charitas nihil querit, nisi Dei gloriam, & aliorum salutem. Paulus non ingratus erat vocationi suæ, sed gloriã Dei summè exoptabat crescere. Moy ses eundem affectum &c. Hic affectus nihil aliud est, quàm plenè abnegare seipsum in obsequium & gloriam Dei. Et paulò post. Hunc affectum nos tepidi adèdò igno-ramus, ut èt horreamus audire hæc verba.

Breuitatis gratia videatur & Ambros. qui ibidem hanc sentit rectè intuenti expositionem; & clariùs de Moyse loquens lib. 1. de pœn. cap. 8. Bernar. super Cant. Canti. vbi de Moyse loquitur Serm. 12. & de Moyse simul, ac Paulo Epist. ad Suggestum Abb. 78.

Riccardus ille noster à S. Victore, contèplator

plator insignis, insanam, & quibusdā alijs præcellentibus titulis, hanc supremam cōpellat charitatem, in lib. qui incip. Vulnērata charitate ego sum; ante fin. in 4. gradu amoris.

Cassian. Colla. 9. c. 17. Denique vas electionis hoc repletus affectu, etiam anathema fieri optabat à Christo, dummodo ei familia multiplex acquiratur, & ad gloriā sui patris salutis totius Israeliticæ plēbis accrescat. Securus enim optat iterire p̄ Christo, qui nouit neminē mori posse pro vita. Idem ibi subiicit de Moyse.

In Vitis Patrum, cūm Antonio dictum esset cœlitus, nondum eò se deuenisse perfectionis, quò corarius quidam Alexandriæ manens; confestim Alexandriam petens Antonius ab eo requisituit, quæ bona patraret opera. Cui ille. nil memini me vnquam boni egisse; nisi quòd mane dū surgo, antequam ad opus procedam, oro Deum, vt omnes in ista Ciuitate à minore, ad maximum, ob eorum benefacta paradysum adipiscantur. Ego verò solus ob mea peccata (intellige præterita, & vt isti saluātūr) addicam inferni cruciatibus. Quod extēplo

plò summis extulit laudibus verbum Antonius, vt ibi habetur.

Idem verò et apertè ipsemet cōtestatur Paulus in eadem ad Rom. Epist. paulò superius, c. nempe præcedenti, cūm certum se esse ait, quia neque altitudo, neque profundum, & c. poterit eum separare à charitate Dei, quæ est in CHRISTO IESU, vbi D. Chrys. inter alia pulcherrima ibi dicta ait: Paulus ob Christi amorem, vel in gehennam decidere libens admittit, paratusq; est vel à cœlorum regno excidere, si vtrunque proponatur. Et paulò superius: Ab amore Christi excidere Paulò erat vel gehenna terribilius: quemadmodum & in eo amore persistere vel cœlorum regno desiderabilius. Idem ait in tr. de cōpunct. cord. Eodēmq; modo ibi exponunt, & D. Tho. & omnes ferè supra allegati.

Sed & celeberrimum postremo loco accedat testimonium egregij contemplatoris, Deiq; iustitiæ zelatoris ardentissimi Hubertini Casalensis (quem in ijs tantūm cōmendō, in quibus S. eum Ro. approbat Ecclesia. Scio enim eum in nonnullis, vt sumus homines, & non omnia possumus omnes

& quandoq; bonus dormitat Homerus; errasse: sed tamen hæreticus nullo pacto est cõsensus, autore Trithemio, cum in omnibus Romanæ semper se subdat ecclesiæ) quem iccirco vltimo loco referuavi, quod planius, apertius, distinctius, omnibusque vt mihi videtur, respondens obiectionibus, hunc prosequutus sit articulum: ita vt bonæ mentis, fundiq; sinceri homini nullus omninò remanere possit scrupulus. Is in tract. Arbor. vit. Crucif. IES. lib. iij. c. iij. Vers. IESVS desertum incolens. ita ait: Cùm enim Deus fecerit delectamenta bonorum naturalium: in quibus nunc cõprehenduntur bona fortunæ; delectamenta habituum virtualium, & in multis viris delectamenta tolerantia passionum in humilitate profunda, & sæpe appetitum zelo iustitiæ æternalium punitionum sine sui cõmissa offensa, & delectameta fruitionis patriæ; plenissima paupertas sui pro amore IESVS est, omnibus istis spoliatum fore; in his omnibus nihil velle, nisi id quod benedictus IESVS de illa anima in se, & ad se, & per se æterna ordinatione disposuit: vnde illa anima non vult in se, nec p se delecta-

ri in aliquo prædictorum bonorum. Et si quæras: quare? Respondet: quia non sum mea, nec aliquid est mei in me & pro me. Bonum totū quod sum, in IESVS sum. Nihil volo eligere, quia nescio quod circa me sit Dei velle. Scit sponfus meus IESVS qui est mecum, meum scire, & meum velle, & meum esse. Et idè nihil volo, nisi quod certa sum illum velle. Vult autè quod me præcipit facere. In his me volo exercere. Et paulò post, declaras quomodo inter delectamenta à Deo creata possit esse appetitus pænæ æternalis pro præteritis peccatis, & vt sanè hoc debeat itelligi; ita subinfert. Non mireris autem quòd inter delectamenta à Deo creata, quæ enumeravi, posuerim appetitum iustitiæ sui in æternum pro offensis præteritis, sine adiectione nouarum offensionum: quia non solū hoc est bonum commune; sed est excessiua animæ rexitudo. Ad quam profunda humilitas in recognitione suæ iniquitatis, & zelotxpica trãsformationis charitas, ad rexitudinem iustitiæ Dei duxit aiam; dū videt iustissimū, & Dei honorificū, q tñ scelus ab ea cõmissū puniatur in æternum. Et suauissimi dulcoris.

ris est gustus in tanto amore iustitiæ Dei, quod hoc appetit pro honore sui. Et ad hoc sape gratiæ excessus rapit mentem sponsæ. Unde si sibi reuelaretur, quod hoc vult Dei iustitia, accipit hoc anima cum suauitate pacifica, & plus sape cum electione promptissima. & hoc intellige de pœna separata à culpa. Quod autem hoc sit rationabile probat Psalmus: Letabitur iustus, cum viderit vindictam. Si latabitur videndo vindictam in alio, nec in seipso; nequaquam iustus est, sed cruentus. Licet enim talis punitio à mente carnali apprehendatur quasi desperans à Domino ex separatione; nequaquam tamè sic accipit mens à spiritus sancti feruore ad hunc zelum commota. Si enim beatitudo sua vera constitit in fruitione voluntatis Dei, non suæ; hoc anima pro sua beatitudine accipit, quod voluntas Dei de ipsa ab æterno elegit. Et ideo ibi anima simpliciter fruatur diuina voluntate: etiam si sit in suis pœnis æternis. Et quia humilitatis abyssus & iustitiæ zelus sape vult in pœnis proprium eligere pro Dei honore; statim paupertas spiritus frænum apponit. Nequaquam mihi faciam: proprium non habeo: non sum

mea,

mea, sed sponsi. Et ideo quod fecit de me in se, volo esse: fruitio mea est, videre continuè, & ruminare, quod ipse est Deus. Et ex quo ipse est Deus, & non potest illatio solui, quin semper Deus sit Deus, & quin IESVS assumptus vnitus semper sit Deus vnione personali; in quo est gloria omnium membrorum suorum: in ipso, & cum ipso, & per ipsum iam me sentio gloriosam; iam non me sentio, sed ipsum sentio. Hoc est desertum &c.

Possem vltra hæc tonitrua non septem, vt vides, sed vel quadruplo plura, quam septem, quæ loquuta sunt voces suas, alia & superaddere: nempe B. Angelâ Fulginatâ, Catharinam Senensem Virginem & Sponsam Christi electissimam, Catharinettâ Genuensensem, cuius nouissimè illustrissima & mirabilis edita est vita, ab Inquisitore Genuensis approbata, Abbatem Ludoui, Blos. Io. Lansperg. Carthusien. autorè Spec. Cru. & alios: sed prædicta sufficiant intelligere volenti, in ijsq; quæ ipse non percipit, Sanctorum dictis se submittentem: illi autem qui nec percipit, nec percipientibus sanctis se submittit, nec si longè plura adducerentur,

E suffi-

fufficerent: sed ijs non scribimus.

Optimè & facerent ad propositum quæ de Christina Mirabili refert Carthusiè. Dionysius in Colloq. de partic. iudic. anim. c. 33. quod imprimitur post libellū de quat. nouis. quæ cū ab Angelis lucis post mortem esset pducta in paradysum, lætareturq; admodum, putans se ibi æternaliter cū Domino permansuram, offerente illi optionē Domino, vt videlicet vel ibi secum maneret, vel ad corpus reuerfa in eo pateretur pœnas satisfactorias pro ereptione animarum, quæ in Purgatorio detinebantur; statim illa sine hæsitatione vlla elegit ad corpus redire: vbi horribilia quæ passa sit tormenta lege ibi, & adapta ad propositum. Sed non amplius de his: in infinitum tenderemus.

Verū enim uerò & quoniam memoriæ occurrit alia, quæ hic habetur, notabilis conclusio, prædictæ ferè vicina. Nempè qd se agnoscit verè humilis, & spiritus sancti illuminatione edoctus homo, nedum peccatorum primum; sed & omnis vnicū fontem peccati, omniumq; causam malorum, nedum quæ fiunt, sed & quæ facta sunt, &

fiunt:

fient: quæ prima facie videtur & falsa, & impossibilis conclusio; quanquam autor ipse eam ita perfectè & absolutè duobus declararet admodum prægnantibus, & profundissimis, ac verè mysticis verbis, vt nulli amplius edocto internè viro de ea dubium superesse possit; quòd nempè cū pro vnoquoq; nostrum vniuersam eius sustineret Christus perpeffionem, quæ ponderis est infiniti, quæq; præponderat vniuersis mundi peccatis, quæ pertulit ipse in corpore suo super lignum, potest vnusquisque nostrum verè dicere eius fuisse causa mortis; & consequenter peccatum suum infinitæ esse grauitatis, atque virulentæ, aptumq; quod vniuersum destruat, inficiatq; mundum, infinitaq; producat exitia; tamen ad adiuuandam infirmitatem nostram iuuat & nonnulla hic adijcere eandem comprobantia, & elucidantia positionem. Cū enim, vt ait vbiq;, & nunquam potest à memoria mea recedere, D. P. Aug., nō sit peccatū: quod vnquam fecerit homo, quod non faceret alter homo, si desit creator à quo factus est homo; planè consequitur, si omnem hominum omnium viueret vitā vnus homo, qui

E 2 sunt,

sunt, qui fuerunt, & qui sunt futuri; eum (ex se, & nisi diuina omnino succurreret benignitas) omnia quæ sunt, quæ fuerunt, & quæ fient patraturū fuisse peccata. Et hoc si non fecit, non per eum stetit; non fuit ex virtute, vel ex parua malitia sua; sed quæ affuit impedimentum. Vnde dicebat in simili idem pater in lib. Soliloq. c. Qui sint veripaueres. Vt adulterium, & omne peccatum non committerem, Domine, tentator defuit, & vt deesset tu fecisti; locus & tempus defuit, & vt hæc deessent tu fecisti: affuit tentator, non defuit tempus; sed vt non consentirem tu me tenuisti. Et alia multa ibi subinfert ad propositum. Et paulò superius expressè dicit: Quia nisi tu Domine mihi hoc fecisses, ego omnia mundi peccata fecissem. Hinc B. illa Catharina Senen. & Virgo, & Christi sponsa, omnium quæ fieri audiebat, se inclamabat causam malorum, percuti; pro eis vehementissimè optabat, quod & aliæ fecerunt, quas non allego, Beatæ Virginis & Sactæ. Hinc reproborum etiam omnium se (quantum in se) pessimum aiebat, ingemiscebatque

Hubert. in prolo. j. Arb. Vi. cruc. Hinc

Diabolo

Diabolo ipso se peiorem conquerendo ratiocinatur & cōprobat D. Ansel. in Oratio ne in die S. Io. Bap.; idemq; generaliter de humani malitia liberi arbitrij loquens, asserit, & probat præfata Cath. Genue. ab Inquisitore approbata. D. q; Io. Thaul. de homine verè deiecto, & ad nihilum redacto diuinè admodum loquens, inter cætera ait: Immò ipso quoque Demone peiorem se ex animo reputat. Serm. Dom. 18. post Trinit. pag. 718. Et D. Io. Rusbroc. idè ferè cum Hug. Pâthe. ad verbum dicens, mirabilia hæc de humanæ malitiæ malignitate loquitur hunc in modū, lib. de precip. quib. virt. c. 4. in fi. Libèter igitur proprietati renuntiabimus, cum nihil hac peste virulentius, ac perniciosius sit. Quantum enim in ipsa est, Deum fidelissimum omnium potētia, sapientia, iustitia illius spoliare cuperēt; quippè cui gratissimum foret Deum nec velle, nec scire peccata sua vlcisci; sicq; vellet eum nec potentem, nec sapientē esse: & quia pro peccatis suis pœnam sentire nollet, eo ipso nec iustum eum esse appeteret. Sicut enim amans anima omnē potius difficultatem, ac pœnā subire vellet, quàm

E 3 Deo

Deo superglorioso minima glorię eius de-
deret portio : ita fundus proprię voluntatis
lepra infectus , Deum illius excellentia pri-
uare vellet , vt suam posset seruare proprie-
tatem . Quod procul à nobis auertat , qui
propter nos ad mortē vsque Crucis obediens
factus est . Amen . Lansperg. hæc sunt
verba in Serm. Dom. vj. post Nat. Ad obti-
nendam veram humilitatem non minus te
culpabilem aestimare , Deoq; gratias agere
conuenit de culpa , seu delicto . non pepe-
trato , quàm de peccato dimisso & condo-
nato . Ex eodem enim manat fonte bonita-
tis , & paris est misericordię à delicto præ-
seruare , & delictum remittere . Omnium
igitur peccatorum te clama reum , quacū-
que homines audieris fecisse . Nam si diui-
na te non præseruaret gratia , iam cecidisses .
Neque à proposito abhorrent quæ grauisi-
mus Doctor Ambr. in Ps. 118. Vers. Pusil-
lanimitas detinuit me . circa med. variè ex-
ponens illud : Iustus in exordio sermonis
accusator est sui : ait ; Forsitan etiam aliqui
bus non videatur absurdum , vt etiam de il-
lo dictum sit , quod iustus sit , qui se accu-
sat pro alio , etiam si in se nihil habeat quod

accuset ,

accuset . Vt mirum non sit , si idem puriss.
Doct. in eund. ps. Vers. Funes peccatorū :
omnium se nequissimum , ac detestabilem
vsu peccatorum immò ex corde compellet .

Sed videamus , num qui cateris omni-
bus clariùs & fusiùs , ac distinctiùs prædic-
tam huic affinem terminauit cõclusionem ,
hanc quoque simul absoluere , luceq; me-
ridiana clariorem facere dignetur . Quid
igitur , quid tu de hac re censēs Hubertine
pijsime simul atque humillime ? Respõdet
& elucidat optimè hunc ipse articulū in præ-
memorato tract. lib. 4. c. 37. Et quia ista in
abyssum cordis I E S V inroductur ; ideo
plene illuminatur , vt cognoscat abyssales
malitias infectionis suæ . Vnde videt mali-
tias suas sufficientem causam , immò defi-
cientem ad omnia mala , quę vnquam fue-
runt facta per aliquem peccatorem , & nõ
solum ad facta , sed etiam ad noua mala in-
uenienda , & horribilia scelera : & videt se-
ipsam solam esse operatricem suorum ma-
lorum . Videt etiam quod sufficiens est sua
malitia totum mundum corrumpere , & ad
omnia mala quę fiunt inducere , & ad plu-
ra alia noua adinuenienda . Et hoc scilicet ,

E 4 si sua

si sua malitia non minueretur à bonitate diuina, quæ ipsam arctauit ad parum uiuendum, & eam reduxit ad vnum locum, & regionem vnam, & vnam familiam specialē. Sed si Deus permetteret eam semper viuere sine infusione aliqua suæ gratiæ, & permetteret eam omnia loca circumire, & cum omnibus conuersari, & alios non defenderet à suis malitijs ne inficerentur per eam; videt & cognoscit, quòd omnes inficeret, & omnis creaturæ vltus peruerteret, & alios faceret eis abuti in contumeliam creatoris: à quibus omnibus sola Dei gratia retrahitur multis modis. Et paulò post subinfert; Ad intelligendum autem propriam malitiam, etiam in his quæ nobis à gratia prohibentur, valet exemplum vasis pleni veneno mortifero: de quo licet minus quis recipiat, nihilominus est inclusa in vase tam sufficiens causa mortis omnium viuētium, vt vocet merito vas mortis, & cibus mortificans omnem animam viuentem. Sic est aliqualiter de anima ex sua malitia, licet non permittatur in omnes actus exire. Multa alia præterea admirabilia admodum, illuminatissimè ibi ac feruentissimè profequitur,

tur, de humanæ malitiæ immensitate, ac virulentia loquens: quæ Christi cupidū lectorem omninò quæso videre, ac perpendere. Vbi inter cætera & humanam malitiam sibi de seipsa iniquitatis Deum fabricare: & debere propterea hominem seipsum, vt infernalem abyssum, horrere; & superbissimum reputare Dæmonem: ac Leonem illum rugientem, qui circuit quærens omne bonum deuorare; diuino prorsus nobis ore profequitur.

Notus est præterea, si fortè cui minus hæc satisfaciunt: non ue potest ita altè conscendere, oculosque adaperire interiōres, quos solus aperit sanguinis Christi effusi rutilans splendor: modus ille, Scripturæ ac sanctis visitatissimus, loquendi hyperbolicè, & per excessum, sine veritatis tamen præiudicio. scit enim qui loquitur, quoad usque sibi creditur. De quo per D. August. super Ioã. ad si. Vnde Manasses; Peccaui super numerum arenæ maris. Et Dauid: Multiplicati sunt super capillos capitis mei, qui oderunt me gratis.

Rogemus D. N. vt excedentes hos loquendi modos sanctorum & intellectu capere,

pere, simul & experiri (quatenus quidem illi visum sit) valeamus, & interim quæ nõ capimus, humiliter veneremur.

Laus Deo, & supergloriosissimæ Virgini, & Sanctis omnibus in cælo & in terrarum partibus, quorum ope & meritis prodit hæc lucubratiuncula.

Eiusdem ad perferenda pro Christo aduersa, & cruciatus adhortatio. Insequitur illud D. Bernardi, ita ferè (ni fallor) habens. Strenuus miles sua non sentit, dum proprii ducis aspicit vulnera.

*Sanguinolenta ducis' dũ spectat vulnera miles
Egregius, medios alacer prorũpit i hostes,
Nulla perhorrescēs hostilis dāna furoris.
Sic vos, ò socij, vestrispectate cruenta
Mēbra ducis: nullũq; aĩus horrescat adire
Discrimē pro illo, qui se multauit acerbo
Funere p vobis: pulchrã p vulnera mortē
Quin petite audētes, calũq; cape site leti,
Illius socij mortis, vitæq; perennis.*

Sacris

SACRIS S. CRVCIS IN IV-
deca Virginibus, in Christo
cũ primis colendis.

N diebus nostris, quando Dei penè euanuit cognitio: vt neq; Sol, neque Luna, neque Stellæ suũ emittāt splendore: suprēma lux è summo beatorũ spirituum choro, quæ sacro in idiomate Seraphim dicuntur, hoc est, ignita seu candentia; vnum è suis emisit radijs: qui cùm apparuisset, suaque in hanc cepisset tenebrosam abyssum lumina diffundere; statim est raptus; ob nostra fortasse dementia; non sine maximo eorũ cordis dolore, q̃ mellifluũ incipiebāt, à vinda impressum luce, saporem degustare.

Verũm

Verum quia spiritus non moritur, ut autem stulti, speramus fore, ut angelica, que in nobis mansit lingua, non cesset suauissimo pijs esurientium mentes cibo recreare. Quare compellor à vobis, piæ matres, alijque Christum sitientibus, in vnum colligere prædignos arboris cœlestis paradisi fructus, qui partim Mediolani, partim Bononię, felicissimis ciuitatibus tali ditatis munere, initio editi fuere: eosque emittere in hac inclyta vrbe Venetijs, quò latiùs habeatur, in multorum gratiam salutis, summique gloriam donatoris; qui hunc electum suum tot repleuit charismatibus, ut ad nos omnes largituè dimanent. Porro inter ceteros, qui supersunt, eius tractatus, mihi summæ videtur necessitatis præsens de interna oratione libellus: quò illi instruatur, qui non solo volunt esse nomine Christiani: ut addiscant quæ sit propria verè pijs actio, nempe ut oret & adoret Patrem, non voce tantum, purisque & nudis ritibus, sed potius ex cordis fundo, in spiritu, ac veritate. Et quidem certè videbunt omnes quicumque eorum volent intellectum fidei submittere, non aliam esse creatori placendi

viam, atque rationem, quàm ut in oratione sese humiliant, atque deiciant: in qua nimirum omnis addiscitur fuga erroris atque superstitionis: rectaque in cœlum apprehenditur perueniendi via. Ita ut, qui se quicquam posse sine oratione arbitrentur, omnino à recta aberrant Christiana semita, que omnem suam collocat in summo patre fiduciam: quippe qui mera ex benignitate, atque clementia, non necessitate adactus, aut obligatione, vniuersa elargitur. Quia in re mirabiliter verè pius, ita diuinam reuertetur gratiam, ut nec quicquam operari renuat, quod summæ agnoscat acceptum esse maiestati: immò orando ambo vnit extrema, quæ sæpe ignarum confundit vulgus: liberam nempe electionem, cum infallibili & æterna Dei prouidentia. Orando etenim fatetur non ex se posse, sed cœlitus auxilium expectare: neque verò proprio absque conamine, internoque animi ardore: quod orationis est proprium: viuendum nempe & flammans desiderium, cœlitus descendens, eoque rursus se subrigens, vnde descendit. Ut non aliud reperias opus, vbi nostra magis sese exerat, exerceatque facultas,

tas, quàm in oratione. Ex hac nimirum Christianus fit potens, diuinam qui legem adimpleat; quam aliàs per se, nedum non impleret; sed immò eò fieret magis transgressor, quò se arbitraretur suis viribus, absque superno auxilio posse, quæ in lege comprehenditur, iustitiam obtinere. Oratio est, quæ hominem conscendere facit ad supermundana, in cæloque cum Angelis cõuersari, demumque infinitæ coniungi maiestati, & modo quodam ineffabili deificari, & tanquam Deum operari. qui enim in spiritu orat & veritate non à seipso mouetur, neque à propria voluntate, sed ab inhabitante in eo, Spiritu sancto. Vis & efficacia Christianæ orationis non in arte sita est, & eloquentia: non in syllogismis & ratiocinationibus; sed vt tantum in sancto petatur nomine, cui omne genua flectitur: in quo sperni non potest quisquam, qui oret in interiori homine, in viam & fructuosam renatus fidem: vbi cor operi concordat; & qui absconditus est homo, cum eo qui foris paret. Qui poterit ille abijci, qui in æterni orat nomine filij, in quo summus sibi in sempiternum complacet pater? Qui poterit

terit ille abijci, qui modum obset uabit à cælesti nobis præscriptum magistro? quem sanè implet, quicumque in interiori animæ fundo, diuino succensus amore, orare non desinit: neque firmum & constans interrumpit desiderium; quod solo interrumpitur peccato; tametsi in incipientibus nonnunquam elabatur, effundaturque memoria in res volubiles & caducas. Distinguit itaque oratio verè Christifidelem, ab hypocrita, & superstitioso; quòd ille ex fundo orat cordis, omnemque suam collocat fiduciam in cõditore: hypocrita verò voce tenuis, & actu tantum externo; superstitiosus verò in quopiam præfidit præter Deum, ritusque ac modos à sancta institutos ecclesia. Verè Christifidelis aduersa temporaria non formidat: prout sunt pestis, fames, bellum: nisi quatenus culpæ causa sunt, vel effectio: & vniuersè, semper culpam magis horret, quàm pœnam. contrà, qui cæci sunt amatores mundi. Verè sectator doctrinæ summi præceptoris, diuinum semper humano bonum præponit; commune priuato; æternum temporario. contrà, qui alia incedunt via. Quoties igitur humanam sentis vacil-

lare in fide rationem, ad orationem accurre in cordis humilitate; omnem tuam submittens ijs intellectioem, quæ spiritus loquitur ecclesiæ. Videbis nimirum, quicquid tibi prius videbatur absonum, iure merito videri quammaximè consequaneum, præcellentissimumque; quemadmodum Crucis ignominia infidelibus fuit stultitia: electis autem æternæ triumphus est gloriæ. Si prægrauari te sentis à maligni insidijs, ac ferè non vidèris posse resistere ob tuarum infirmitatem virium; accurre ad brachiùm infinitæ potestatis: aduersarijque statim euanescent. Claret itaque orationem esse, qua omne propellitur malum; omne promouetur bonum, omnisque virtute prædita actio; tum quòd orando impetratur, tum etiam quòd actio in creatorem referatur: qua in re perficitur meritum nobilissimæ Christiani hominis operationis; vbi in altum sustollitur supra naturæ statum; eoque conscendit vbi mentes conuiescunt beatorum. Hinc fit, vt mens ita subleuata certò ferè præfidat se è numero esse electorum; fidenterque cum Paulo clamet; quia spiritus ipse reddit testimonium spiritui nostro, quòd sumus

filij

filij Dei. Vt nihil sit quicquam, in quo præcellentius nobilitemur, quàm in oratione: in qua fiducialiter æternum Dominum, Patrem compellamus, edocti à coæterno eius filio in spiritu sancto. Ex quibus conficiamus, nihil quicquam facere debere Christianum sine oratione: verum in omni initio, medio, ac fine semper orare. Quod sanè excellenter adedò docet præelectus hic spiritus in sequenti Opusculo, vt neminem arbitrer esse sanæ mentis, qui non etiam atque etiam fitiat legere, ac relegere fructuosum hunc librum, sprete vanitate librorum curiosorum. Ibi enim latent mortiferi, sub sacato melle, cibi: hic verò fructus carpuntur vitæ, in æternæ Verbo sapientiæ. Cæterum si miseri mundanæ mentis homines id minimè multi faciunt; est, quòd eorum fleamus errorem. Vos saltem electæ Regis gloriæ sponsæ, minimè cunctanter ageatis, nedum legendo volumini, vbi recta edocetur spiritus oratio: sed etiam operi mandadis, que hic habentur, præceptionibus. Et quamquam hac in arte pleræque vestrum, experientia duce, sitis magistræ; non tamen su peruacaneum fuerit hoc muneris; quàm

F immò,

immò, quò magis agnoscitur, eò maiori ha-
betur in pretio. Neq; verò spes me habet,
ingentis fore me expertè fructus; arbitror
enim vestris me orationibus eò præfentiùs
in oculis diuinæ respectù iri maiestatis, quò
longiùs ab ea meis me subduxeram ipse ini-
quitatibus. Dominus det vobis suam pacè.
In cœnobio Charitatis Venetiarum. prid.
Kal. Maij. An. fal. M D XLI.

Vester indignus ecclesiastes.

Fer-

Annus

1

VERBI DEI PRAECONIS,
VIRIQVE SANCTISS.

D. SERAPHINI FIRMANI,
Can. Reg. Later. de interna oratione:
qua' ue acquiri ratione possit,
tractatulus absolutiss.,
ac planè diuinus.

Auctoris ad pium lectorem Epistola.

N D E fit, ô lec-
tor mi, quò tan-
ta sit hodie diuino-
rum charismatù pe-
nuria; cùm tamen
ille idem gratiarum
donator. Deus non
minus hodie, quàm
aliàs, ad donandù
promptum sese offerat, exhibeatq;? Lon-

Annus

F 2 ga

ga mihi esset ineunda dubitatio ; nisi planè viderem defecisse penitus orationis viam ; vnicum quippè disponendi animas nostras medium, ad diuina recipienda charismata ; quorum nunquam fuit Deus auarus, si nos ritè fuerimus affecti. Moses ille ad cò celebris, non alio armorum genere tot retulit victorias, quàm oratione : cuius vi ab omnibus illi paritum fuit creaturis. Et postea quàm in Aegypto còlo imperauerat & terræ, mari & elementis, hominibus, & animantibus ; parum illi videbatur effecisse, nisi ipsi quoque obstitisset Deo ; illius ferè vlticem constringens manum, quò minus in idololatrante desæuiret populum. Vnde licet agnoscere, nihil esse, quod orando impetrari non possit ; quãdo ab ipsa vult Deusmet ipse oratione compelli. Induxi itaque in animum compèdio scribere, quam ratione doctrina hæc facilè possit addisci ; ne tanti ob ignorationem, simus fructus expertes. Cui sanè operi si te vis dicere, suauiore non inuenies laborem, copiosius ue premium. Ego verò vberius exultabo, breuis huiusce mæx tibi offerens notitiam, quàm si curiosis grãdia onerarem volumina

lumina scientijs. Quare rogatum te velim, ne minorem velis adhibere diligentiam ad ea quæ sunt necessaria, quàm alij ad inutilia & superuacanea ; saltem quæ horulam in die huic impendas exercitio, quod iure meritò totam tuam exigeret ætatem. Ita enim & Deo eris gratus, & proximo tuo in exemplum, tibi quæ ipsi longè fructuosissimus. Vale.

Defectum ductorum ad viam internam
supplebit libellus iste. Cap. 1.

MULTOS inuenire est hac tempestate Christianæ perfectionis cupidos, in qua sola veræ possidentur virtutes, hæreditas quæ acquiritur celorum : paucissimi tamen ad perfectionem pertingunt, quòd maior pars in itinere deficiunt. quemadmodum ex vniuersa Hæbreorum multitudine duo tantummodò in terram ingressi sunt promissionis, cæteris in squallenti heremio sepultis. Quod cum in figura illis contigerit, scriptum autem sit ad correptionem nostram, teste Paulo ; terrorem nobis incutit eò vehementiorem, quò experientia teste didici-

mus nostris locum habere tēporibus, quādo vti multi viam ingrediuntur spiritus, ita pauci admodū perseuerant, & psequuntur.

Huius ego rei potissimā crediderim esse rationem, ducum defectum. Hoc enim aded periculosum est iter, totque latrocinātium dēmonum circūfessum turmis; vt nō modici res fuerit laboris, vel optimo p̄eunte duce, illud tutō pertransire; cūm simus nos p̄terea, cum natura, tum consuetudine perperam affecti. Iam verō qui sint hodie, qui pauperularum dicuntur ductores animarum, silentio pertransēo; cūm vel nimis agnoscantur: neq; verō aptiores effingi possent suæ simul, ac aliorū perditioni; quō locum habeat id quod in Euangelio habetur. Cæci sunt, & cæcorū duces; vt ambos ruere necesse sit in foueam peccati.

Nequaquam tamen in animum inducere debemus, fieri posse, vt Christus minime suis stet promissis, vbi ait: Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, vsque ad cōsummationē seculi: aut neglecturum illum salutem nostram, pro qua vel propriū effudit sanguinem, seipsum potius impendēs, quā

quā vt suum periculo gregem exponeret; quēadmodū ipsemet ait: Ego sū pastor bonus: & animā meā pono pro ouibus meis. Cūm itaq; deficiant duces, credere par est, velle eū alijs nos medijs educere: suppleturumque ipsum quatenus deficiūt homines: cūm via sit, veritas & vita. Vt nedum animum despondere non debeamus; sed & spem ingeminare, in pijsima omnino eius brachia nos resignantes. Neque verō id facientes poterimus vnquam rectā aberrare: cūm ipse sit nobis via; neque inter deserta oberrabimus, cūm veritas sit ipse infallibilis; neque p̄æ cibi inopia deficiemus, cūm ipse vita sit & robur nostrum; prout suauiter nos inuitat: Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati æstis peccatorum sarcina: & ego reficiam vos. Tollite iugū meum super vōs. Iugum enim meum suauē est, & onus meum leue.

Legimus in Euangelio commiseratū fuisse Dominiū turbis, cūm videret illas vexatas & iacentes; sicut oues non habentes pastorem. Ita compati eum atbitror hoc in tempore suo ita neglecto, & male à pastoribus habenti gregi: adeoque illi esse cōp̄a

citum in ijs qui fideles sunt zelatores, quæ admodum contra lupos indignatur. Quod ego animo retractans, doloreq; tactus intrinsecus super communi tepore; scribere in animum induxi simplicioribus hominibus tractatulam, qui ipsis viæ sit ductoris; à plerisque colligens sanctorum rationem inchoandi, prosequendi, ad finemque nobile hoc internum opus perducendi; vt absq; aliò præceptore possint à se ipsis desideratū peruenire diuinæ transformationis ad finē.

Omnia spiritualis vitæ media ad internam rediguntur continuâ orationem: quæ quomodo possit esse continua, explicatur. Cap. 2.

OMNIA spiritualis vitæ media, quæquæ sint varia, ad omnipotentem reducuntur orationem: quam ita libet nominare, quod illi nihil sit impossibile; iuxta id quod promissit seruator noster. Neque verò aliunde cætera spiritus exercitia sunt vtilia, nisi quæ ad perfectam nos prouehunt orationem: prout sunt ieiunia, vigiliæ, & corporis asperitates; ita & paupertas, castitas, obedi-

ria:

tia; quæ iccirco ad eò comendantur, quod auferant impedimenta orandi, importunas nempe agitationes, mentem nostram diuexantes, non secus ac procellosi turbines. Vnde consequitur, si prædicta omnia media, & maiora etiam possideremus; ad orationem autem internam minimè perueniremus; nõ aliàs incassum fore omnia, quàm si post multas curationes, corpus, eodem, quo prius, morbo laboraret.

Nunquam igitur obliuisci oportet finem præcipuum, quod omne dirigitur studium, mentis nempe vnitionem; ne id nobis obijciatur, quod ijs respondit Christus, qui regnum quærebant cælorum. Regnum, inquit, Dei intra vos est; ac si diceret, quid in externis quæritis modis, ac ritibus, quod internè potestis nasci, si ad fundū mētis vtræ, vnde recessistis reuertimini? Ita & nos vniuersis dicere possumus spiritus viatoribus; ne frustra laborem infumatis, in externis tantummodo actionibus spem vestrā collocantes: si etenim ad vos ipsos redieritis, omni cor vestrū diligentia custodiētes, vt iugiter Deo hæreat, vniaturque, citò inuenietis, quod quæritis. Non itaque dixit Dominus no-

ster:

ster; oportet semper ieiunare, aut disciplinis sese conficere: sed, semper oportet orare, & non deficere.

Hoc porrò multi audientes, multa cōnātūr absoluerē priuata Officia & oratiōes: nunquamq; nō incedunt permurmurantes: sepeq; derelinquunt, quò propria obsequantur voluntati, charitatis opera: fiuntq; indignabundi; nisiq; propria eorum de more, quotidie absoluerint Officia, amaritudine corripuntur; ac si graue piaculum admiserint. Non tamen mentem gerunt ijs, quæ enuntiant, intentam: sed arida tantum labra mouent, cor sinentes in varias quasq; cogitationes otiosè elabi. Hęc sanè potius appellanda est mentis distractio atque diuisio; quàm oratio: & ò vtinã plus non afferret incommodi, quàm vtilitatis. Tantum enim abest vt Deo sit grata, quin & illi quammaximè displiceat, vt & in Euāgelio habetur: vbi docens Christus discipulos orare, dixit: Orantes autem nolite multum loqui, sicut ethnici faciunt: putant enim quòd in multiloquio suo exaudiantur. scit enim pater vester quid opus sit vobis, antequàm petatis eum.

Quæ

Quæ autem vera sit oratio, ipsemet ostēdit, qm̄ ad Samaritiden ait mulierem; Spiritus est Deus; & eos, qui adorant eum, in spiritu & veritate oportet adorare. Hoc porrò aliud non est, quàm flammigerum animæ desiderium; de quo propheta; Desiderium pauperū exaudiuit Dominus. Ita cum oraret Moses in silentio, ait ad eū Dominus. Quid clamas ad me? Ex quo inferre possumus, quemadmodum nostrū Deus audit desiderium, tametsi voce non exprimitur: ita et importunos strepitus; & cantus, & permurmuramenta affectus expertia non audit, immò auerfatur; & rejicit: vt in Esaia loquitur; Cū multiplicaueritis preces, non exauditam:

Haudquaquam tamen hinc carpitur sanctissimus ecclesiæ mos, quæ tot iam seculis instituit diuinas cani, & psallere preces. Supponit enim pia mater, & voci concordare spiritum. Illud autē constanter affirmamus; si cūram omnem nostram in puris tantum cærimonijs adhibebimus, infrugiferè nos acturos, Phariseisq; cōparatum iri. Et quidem certè, si hodie aded mentis vacaremus vnitioni, quantum multis cantillationibus

&

& musicis instrumentis; non in tanta ageremus rerum diuinarum ignoratione. Sed, vt planè cernunt oculi nostri; pleraque ho die sanctitas externè posita est in apparètijs; adeoque superuacaneis vacamus, vt obliuioni omnino mandentur ea quæ in primis forent necessaria.

Querunt aliqui, quæ fieri possit, vt in oratione semper persistamus; cum multis obnoxia sit vita nostra negotijs, & curis corporalibus, sine quibus transigi nullo pacto pòt. Hanc dubitationè explicare non poterunt, qui in multis absoluèdis priuatis coru Officijs sitam arbitrantur vim orationis: quæ quidem sæpe compellantur abrumpere suas, quas obmurmurant, preces.

Rõndet quidã, eum qui semper bene operatur, semper orare; non. n. cessat orare, qui nõ cessat bene agere. Ego verò nõ admodu accipio hãc rñsionem. Si enim hoc intèdisset Dñs, vtiq; dicere in pròptu illi fuisset: Oportet semper bene agere; quẽadmodu dixit; Oportet semper orare. Quo sanè in loco de ipsa oratione loquit, nõ de bonis vniuersè operibus. Vñ & exemplũ affert iportunè illius viduẽ, quẽ iugi coegit molestia iniquitatis

tatis iudicẽ, vt illi ius ministraret.

Dixerim itaq; ; si orationè accipis flãmigeru mentis in Deu affectu, nullo negotio intelliges, hoc minimè esse impossibile. Habemus .n. auari exemplũ, qui ex intento rei desiderio semper inde per urgetur vt cogitet: & comedat, bibat, nunquã nõ eò cor suum reflectitur, vñ desiderat. Ita & nos profectò, si tanta in Deum effemus charitate succens, quàm deperit auarus pecuniam; semper in Deu tenderet cor nostrum, molestaq; nobis esset alia queuis cogitatio; & in omni actione nostra Deum semper in corde gereremus; q̄ pculdubiò iugis esset orõ.

Thesaurus spiritualiu præceptionum, in quo omnes aliæ includuntur, mentalis est oratio. Cuius laudes & fructus enarrantur. Cap. 3.

TOT sunt internæ vitæ documenta, vt expauescat aũs, diffidès posse vniuersa memoria cõplecti, nedu & executioni mãdare: cũq; vniuersa velit cõprehendere nihil assequit. Quare operæpretium est illi singulare documentu, in quo virtute omnia continentur;

neantur; vt illi soli omnem possit operam impendere; quæ admodum in præiosissimo gazophylacio omnifariæ opes includuntur. Hoc autem aliud non est, quàm virtuosa, & nobilis oratio, vnicum propellendi medium à nobis omne vitium, omnemq; complectendi virtutem.

Hæc illa est sapientia, quæ suauiter nostrum afficit spiritum; & quod ad Deum, cum doceat vti debeat honorari; & quod ad nos ipsos, quod ad spiritus nos prouehit puritatem; & quod ad proximum, quoniam nos æquè reddit eius salutis sollicitos atq; nostræ.

Sancto hoc exercitio fides certificatur: quoniam ex attenta incarnationis, passionisque Christi meditatione, mens experientia teste trahi se sentit in Deum; vbi cõquiescit; itaque Christum verum esse Deum cognoscit, qui solus est finis nostræ voluntatis. Pariter roboratur & spes, propterea quod ex assidua cum Deo colloquutione oritur in anima familiaritas, quæ fiduciam parit: vt experientia videmus, eos qui mutua vtuntur consuetudine, facillè inuicem præfidere. Ita & succenditur charitas. Deo enim, qui ipsa est charitas, adhærescendo,
nec

necesse esse eò magis eius igne participemus, quod sapius ac feruentius ipsi orando intimè vnimur.

Non alia poteris ratione acquirere virtutes, quas dicimus cardinales. Fit enim oratio mens prudens & sagax, superno illustrata lumine. Fit & iusta, ius suum vnicuique tribuens; quin nostra summa est iustitia, vt semper oremus, Deoque spiritum reddamus, quo sumus præ cæteris animantibus ab illo insigniti. Neq; verò alia melius ratione temperabimus à sensus delectationibus, quàm si internis sæpe recreabimur oblectamentis; cum longè præcellat incomparabiliter orationis suauitas omnem aliam delectationem. Non aliàs possidetur contra hostem nostrum fortitudo, vt in victoria significatur ab Amalecitis reportata, neque verò alio armorum subsidio, quàm Moyse oratione. Humilitas, omnis fundamentum gratiæ, tunc acquiritur, cum mēs in Deum subleuata, ex eius claritate luminis palàm propriam contuetur deformitatem, seque ipsam pspicit præ omni alia indignissimam creatura.

Et quoniam superuacuum foret infinitos

aitos colligere orationis fructus, hoc vn̄ non omiserim, quod solum sufficeret omnibus ad hoc studium excitandis, nos n̄p̄ absque oratione semper extrouersos, seu extra nosmeip̄os futuros. Quandoquidem nos in Deo sumus: neque verò nosip̄os poterimus, nisi in Deo possidere. Deo verò non adhærebimus, nisi per orationē. Quē admodum de filio legimus prodigo, qui ad patrem suum redire deiberans, statim in seipsum reuersus est. Ita & anima per cælestis recordationem patris, sibijpsi reuertitur, orandoque id acquirit, quod peccando amiserat.

Difficultatum recitantur rationes in acquirenda oratione. contra quas pertinaci obnitendum proposito; laborique non cedendum. Cap. 4.

DICERE consueuerat Abbas Agatho, non reperiri laborem illi parem, qui in oratione adhibetur. Vnde videmus omni in opere, quantūuis difficili, facilius homines perseuerare. Sunt qui nihili pendant ieiunandi difficultatem, vigilandi, disciplinis se se

fese atterendi, in longinquas peregrinandi cum periculo regiones, effundendi in pauperes omnem eorum substantiam; qui continuæ orationis laborem ferre non possunt. Id verò eò est magis admiratione dignum, quò huic habemus operi Deum fautorem; adiutores Angelos & ministros, sanctos in exemplum, scripturas verò cum sacramentis in subsidium & fulcimentum.

Huius rei potissimam arbitror esse rationem, corruptam naturam, deorsumque procliuem, multisque prægrauatam passionibus, seu animi ægritudinibus; quemadmodum difficile est graue pondus sursum agere. Cui & accedit aduersarij impugnatione, varias procurantis distractiones, quò viam non inueniamus regni cælorum.

Fit & talis difficultas ex naturali imaginationis nostræ mobilitate, quæ semper huc il luc diuagatur, neque vnquam conquiescit, vel in somnis, vt in confusis cernere est sô nijs. Ideoque virtutis absque exercitio fieri non potest, vt alligetur rei vnus confidenti rationi, præsertim vbi diuturna ex consuetudine facta est insolens; quemadmodum assuetus syluis leo difficilè mansuescit, mul-

tipliciq; opus est arte, vt conceptam derelinquat feritatem. Ita & mens nostra si à principio afflueret vnioni, haud tantum experiretur, prout facit, laborem.

Spernere tamen nos oportet laborē omnem, neque expauescere, quin immò animo assurgere: cū non ignoremus Deum gratis sæpe in articulo temporis concedere, quod multorum non acquireret industria annorum. Porrò si huius volumus composites rei fieri, iamprimū forti & pertinaci opus est proposito, vt velimus in interno hoc exercitio esse immutabiles, etsi omnia nobis obluſtarentur, aduersumq; nos insurgerent. Eorum exemplo, qui aduerso nauigant rapidissimo amne; qui vi remorū cursui obnituntur aquæ, parumperq; exuperant: & si quando euincuntur, non animos despondent, quin immò alacrius obnituntur, vt euincant. Ita debent & proposita nostra frequenter renouari & adaugeri, & tum verò alacrius vrgeri, vbi periculum experimur præsentius: quoniam, vt est in prouerbio, Labor omnia vincit improbus.

Nos videmus in terrenis occupationibus homines esse infatigabiles, neque verò vnquam

quam lassescere, etsi vel multoties frustra laborent. Quare mercator mercaturā nō deserit, tamen aliquando dāno afficiatur: neque terram non colunt agricolæ, tamen si vel semine aliquando fraudentur: sed imò & acrius laborant, quò damna farciant, Ita & qui in stadio currunt, omnes quidem currunt, & ab omnibus abstinent: & tamen, vt optimè norunt, vnus tantum accipit brauium.

Quantò nos æquius est in sancto orationis studio incessanter exerceri, quando in illo vt maior est labor, ita & maius præmiū: non quidem dubium, sed certum: non vnus, sed eorum omnium, qui fideliter in cursu perseuerant? Vnde Doctorum est sententia, animā ex singula interna in Deū motione, promereri vitam æternam, propterea quòd hic sit præcellens charitatis actus. Si hoc attentè perpenderemus, nedū nostrum non fathisceret desiderium; sed & ad præmiū respiciens ingens, nouo semper magis ac magis inardesceret feruore: vt de Hilarione legimus.

Quoniam verò vnaquæq; ars initio est difficilis, in medio facilis, in fine delecta-

Bilis; facillè sustètatür in itij labor futuræ spe iucunditatis, quàm afferet vbi fuerit acquisita. Attamen vel in principio foret oratio suauiß, vel saltem minus grauiß, si ritè ac congrua eam ratione complecteremur. Vnde verò sit quod multis videatür laboriosa, breuibus explicabo sequenti in Capite.

Ratio superandi difficultates, per similitudinem consensus montis excelsi.

Cap. 5.

COMPARATVR orationis exercitium excelsi conscensui montis, qui principio scaber sit & lubricus, paulatimque minus fiat difficilis, demumque in planitiem desinat longè amoenissimam, ac feracissimam. quò qui velit conscendere, omnem operæpretiã est sarcinam abijciat, bonoque sit animo, omnemque adhibeat industriã, gradatimque procedat, à calce ad verticem vsque progrediens.

Sunt qui lassæscentes regrediuntur, semperque à capite incipiunt. Longè verò minus secundo idonei sunt, quàm prius: Ita vt via illis semper grauior videatur: tãdèque illam

illam censent impossibilem, operique renuntiant, longè maiori cum incòmodo, quàm si nunquam fuissent aggressi. Petro attestante; Melius erat illis non cognoscere viã iustitiæ, quàm post agnitionem retrorsum cõuerti. Huic antidotus est veneno, vt nūquam pedem sistamus, cadentesque; mox surgamus, ibique incohemus, vbi intermissum fuerat iter.

Alij ad quemlibet occursum retardantur: ita verò facientes, peius semper experiuntur. Quemadmodum peregrinus, si ad cuiuslibet latratum canis persistat, multum amittet temporis; neque verò cessabunt canes, quin & acrius oblatrabunt. Ita & nos, si vnicuique velimus responsitare tentationi, nostrum interrumpemus iter. Surdū itaque oportet agere, ac dissimulare. Ita etenim cessabit à molestia Diabolus. Hoc agunt in periculo scrupulosi, & qui à spiritu tentantur blasphemix: qui præ luminis defectu, discernere non norunt inter tentationē & assensum, verum vbi non oportuerat per timescentes, instar equorum umbrã exhorrescentium, verè procidunt in pusillanimitatis ac desperationis periculum.

Longè minus ad montè pertingent, qui multis sese prægrauant oneribus, terrenis nempe occupationibus, infrugiferis fabulationibus, sensuum oblectamentis, lectionibus curiosis. Cùm etenim, vt præfati sumus, vix huius sit conscensus montis, eorum qui superuacaneis omnibus se exuunt oneribus; qui illis concedetur, qui tot onera, & sarcinas securi amplectuntur?

Alia ex parte declinant, qui immoderato agi se sinunt feruore; neque verò passus emetientes, saltim volunt incedere, volentes importunè gratiam præcurrere spiritus sancti, propriumque antecedere ductorè. Vnde largas faciunt copiosarum lachrymarum impensas, suspiriaque emittunt ardētissima: adeò vt expauescant, minimeque possint iter prosequi. quorum incommodū ex indiscretionē proficiscitur, mederi que ei oportet obedientia, omnem propriam verendo sententiam.

Aliud impedimentum, neque minoris periculi, est inconstantia: qua fit vt sæpe mutentur consilia; cumque plures sint huic perueniendi monti semitæ, nunc hanc, nunc illam ingrediuntur, demumque frustra elaborant:

borant: qui si in vna perseverarent, citò peruenirent. Cæterum ex instabilitate fiunt similes plantis, quæ sæpe translata, nō possunt altè radices figere.

Quidam in itinere tandiu perseverant, quoad spirituali recreantur oblectamento: quo subtracto, lassescunt, sæpeque etiam quærulantur; ac si Deus ad suum eos famulatum, propria ex delectatione, & non vt filij eius Crucem ferrent, aduocasset. Hi sanè voci obsurduerūt Christi dicētis; Qui vult venire post me, Crucem suam tollat: non quidem semel, sed quotidie: & sequatur me. Qui in oratione dulcedinem venatur, plenus est priuati amoris: veraque minime particeps fiet illius suauitatis, quæ ex perfecta oritur suiipsius contemtionē.

Cæterum præ cæteris illud est graue impedimentum, quando quis credit se iam peruenisse, & cum vix sit in limine, securè conquiescit, ac si ulterius non detur accessus. Neque verò videt hoc in exercitio, vbi infiniti sunt profectus gradus, illum demum progredi, qui se semper longius videt abesse, quoque magis appropinquat, eò se magis videt recessisse: propterea quòd vnà

cum vero ~~g~~tu, crescit & ipsa efuries. Huic difficile est mederi morbo, quòd qui se nò autumat ægrotum, minimè medicinam procurat, fitque omnino insanabilis. Hoc sùt è numero tepidi omnes; qui gaudent sanctitatis titulo; cumque viui habeantur, & videntes, teste D. Io., cæci sunt, miseri ac miserabiles: cumque instar mèbris fractorù, humiliaceant, præsumunt alijs viam còmodo strare, quam ipsi nunquam sunt experti.

Conficiamus itaque, hæc & id genus impedimèta, in causa esse, vt via plana & suauius, fiat nobis ardua & difficilis. Vbi si ritè, ab omnibus expediti oneribus, ducem obedièntiam fideliter insequentes, viam incederemus discretionis; breui viuidam oculi nostri solis illius lucè delectabiliter còtemplarentur, quam ægri ferre non possunt oculi.

Iacto solido ac sincero proposito, mens est meditatione frænanda, lectioneque librorù paucorum, sed vtilium: qui hic enumerantur. Cap. 6.

Si hoc in exercitio cupis proficere, abscisis

scisis prius, vt diximus, impedimentis, fortè induere patientiam, statuens penitus malle mori, prius quàm operi cedere. Què admodum qui velit in virentibus ac humidis lignis ignem succendere, prius oportet multam ferat vim fumi, si velit clarescentè videre flammam. Qua in re si pertæsus sumi molestiam, abscedit, primùm igne non potietur: deinde & insumpti iacturam fecerit laboris. Longè peius illis eueniet, qui inceptum non persequuntur orationis studium; præter enim tanti priuationem boni: quin immò omnis boni; præter insumptum frustra laborem, perpetuo erunt malignis spiritibus ludibrio.

Iacto, indiesque renouato firmo proposito, iam certus es voti compotem te futurum, puritatis nempe internæ. Cùm etenim sit Deus ad donandù promptior, quàm nos ad petendum; qui deesse poterit ipse ex sui parte, si nos ex nostri, per perfectã non desimus deliberationem? Porro si desiderium gerens tu intentum ac stabile, ante quàm perfectioni pertingas, morte præueniaris; eodem non fraudaberis, essentiali quippe, præmio, ac si pertigisses: Deo potius

tius affectum, quàm vires pensante: neque aded opus attendente, prout quanta hat animi cum alacritate seu pietate.

Tunc intende frenandæ tuæ vagæ, ac indomitæ imaginationi: qua non stabilita, vana est omnis nostra industria. Iã verò omnem oportet hic adhibere operam. nostræ enim adeò variæ sunt & leues cogitationes, in variæque assuetæ ferri absque lege, vt, præter diuinam gratiã: quæ semper præstò est: vel & nostrum omne hic oporteat adhibere conatum: Deo ita iustè exigente, vt quem admodum ex nostris nos non saluat operibus; ita & nos damnet, nisi omnem adhibuerimus operam. Et quanquam neque qui plantat, neque qui rigat, quicquam sit, teste Apostolo; attamen vult Deus, vt & plantemus, & rigemus, ad hoc vt diuinum accedat incrementum.

Cogitatio fit absque labore, ideoq; nullius est meriti, immò damnosa, cum enim in varias rapiatur imagines, secum attrahit affectum, & modò huic, modò illi rei inhæret, in eas omnes diuisus partes, quò illum ferunt sensus. Hinc infinitæ oriuntur cupiditates anxietatis plenæ, vanæ spes, indigna-

dignationes, effrenatæ passiones: vnde mēs nostra furiosis nunquam non agitur temporibus, sæpeq; furijs obsidetur Tartareis. Porrò vt conquiescat, aliud non habet remedijs, quàm orationem: quæ Deo nos adducit. Vbi nostra, quæ dicitur concupiscibilis portio, bonū offendit: quod verum est eius obiectum; ibiq; satiata conquiescit. Ita & irascibilis conticescit opus; cum in Deo versetur, præter omne cōtrarium, perfecta in fruitione. Rationalis porrò, primam dum contemplatur veritatem, iam nō amplius, vt sciat, elaborat.

Vbi cogitatio singulari addicta est rei, neque varias ferri se finit in motiones, fit meditatio: quæ internæ initium est disciplinæ. Huc te oportet animū præparare (multa enim opus est arte) aliquoq; à terra subleuare sustentaculo; quemadmodum videmus longa confectum corpus ægritudine ægrè pedibus sustineri, opusque habere fulcimento. Huc conferent pij libelli, in quibus mens, si attentè considerat, demoratur ijs tantummodo ruminandis, quæ scripta offendit.

Hinc oportet paucis sed optimis delectare

tere libris; sæpe enim multa ita distrahit me-
tem lectio, vti & si euagari sinatur. Atten-
de autem, legens ne quæras curiosas dispu-
tationes, sed flammigeras deuotiones; ne-
que multa excurras folia, sed perpende, ac
rumina verbum vnumquodque. Vna ete-
nim præceptio ritè perpensa, operique mæ-
cipata, magis confert, quàm multæ ac mul-
tæ leuiter percurfæ. Quinimò quemadmo-
dum multi cibi in ventrem intrusi, prauos
gignunt humores; ita & multa in animã in-
gesta scientia, pestiferam adducit superbiam,
nisi igne concoquatur charitatis. Nequa-
quam Deo grati erimus, quòd quid sit co-
gnoscamus: melius enim à Lucifero, quàm
ab omnibus simul Theologis cognoscitur:
sed si quidem eum amauerimus, obedien-
tesque illi erimus: quemadmodum & sio-
bis gratus non est curiosus rerum nostrarũ
scrutator, sed fidelis amicus officiosusque.

Præ omnibus fructuosis codicibus probo
Io. Cassiani Opuscula: vnde maximam se
hausisse profitentur vtilitatem Diui Tho-
mas & Dominicus. Probo & spiritalia Io.
Gersonis opera: non loquor hic libellũ illũ,
de Mundi Contemptu: non est enim eius,
sed

sed Thomæ à Chempis Canonici Regula-
ris. Ardens insuper & luminosus est Doc-
tor, D. Bonaventura, præsertim in Opus-
culis: vnde maxima pro parte desumptum
est Speculum Crucis, verè vtilissimum. Ne
spernas etiam doctrinas humiles, prout sũt,
D. Senensis Catharinæ Dialogi. Profue-
rint & valdè subleuandę menti Sanctorum
vitæ, qui viuæ fuere perfectionis exempla-
ria. Quoniam verò duo inuenire est piorũ
librorum genera: nonnulli magis intendũt
excitandis lacrymis, spiritualibusque delec-
tationibus: alij magis vacant extirpandis
passionibus, virtutibusque inferendis: illi
sunt dulciores, fructuosiores isti. Ne le-
gas itaq; alteros sine alteris; ne vel fias ni-
mis delicatus, vel nimis austerus. Censue-
rim ego R. F. Baptistę Cremenensis Opera v-
trunque in se habere. Vbi sanè quod pro-
ficias inuenies, si legendo censor esse no-
lueris, sed discipulus.

Si legenti tibi occurrit quippiam notabi-
le, ne progredere, sed consiste, & morare
meditans, quoad licet: & vbi amplius non
detur morari, lectioni redi; itaque perge,
iam legens, iam meditans, retinendo in mē-

tis alucolo quicquam spiritalis cibi, vndeſter cæteras occupationes enutriare; neque deficias. Plus enim eget anima iugi nutrimento, quàm corpus. Verùm quoniam præ omnibus eſt neceſſaria meditatio, quãdo per eam mens vnitur vaga, operæpretiũ eſt, vt de ea fuſiùs agamus.

Quomodo acquirenda meditatio, & de causa eius difficultatis: & in Deo ſperandum. Cap. 7.

INITIUM eſt meditatio vitæ in meliora cõmutandæ. Viam etenim aperit ſuijpsius cognitioni, externaquæ à diuifione ad internam adducit vnionem. Vbi incipit anima diſcernere inter pretioſum & vile: mûdiquæ addiſcit contemptũ, & vt omne Deo conuertat deſiderium.

Si te huic ſtatuis addicere ſtudio: exequa re oportet nõ minori cum diligentia, quàm graui faceres in terreno negotio. Hoc hu manè loquendo dixerim. Longè etenim ampliùs æquũ eſſet ſaluti intendi internæ, quam tranſitorijs mundi curis. Deus autem, qui diues eſt in miſericordia: ſi ſaltem æqualem

nos

nos videbit curam adhibere; noſtræ compa titur infirmitati; certoq; certius ſuum nobis non denegabit auxilium.

Velim igitur horam in die vnã eſſe tuã: in qua omni alia ſecluſa cogitatione, ab omnibus ſepoſitus, cum anima tua confabulaturus reſideas. Et quoniam dominam in te geris voluntatem, quæ omni imperat potentia; aduocet itaque intellectum, iniungatque vt quicquam meditetur fructuoſi, neque huc illuc inſtabiliter diuagetur.

Ne mirere, ſi hoc aggredientem opus, circũſidet te tumultuantium nebula cogitationum. Hæc etenim eſt peccati merces, totam deordinantis animæ noſtræ rempublicam, quæ prius ita erat conſtituta, vt cõſuleret, & offerret verum ratio, auxiliatricem habens prudentiam & ſcientiam: prõptè acceptabat voluntas, ſociasquæ habebat ſimul morales virtutes: exquebatur de in ſenſus, virtuoſequæ operabatur. Peccãdo autem cæcutijt ratio, infirmata eſt voluntas, proditor factus eſt ſenſus, qui portas adaperit Diabolo: & ita iuſtè, Deo rebelantes perpetuum in nobiſmet ipſis bellum experimur.

Sentio

Sentio aliam legem, clamabat Aposto-
 lus, in membris meis, repugnantem legi
 mentis meæ, & captiuantē me in lege pec-
 cati: hancque ingemiscens miseriam, infe-
 rebat. Infelix ego homo, quis me liberabit
 de corpore mortis huius? è quibus ver-
 bis animo cadere, spemque abijcere quis
 potuisset, nisi subintulisset: Graria Dei, per
 IESVM CHRISTVM. Ita milector, si
 difficultatem sentis hoc in opere, hac te ip-
 sum spe solare, fore, vt quod minus tuę po-
 terunt vires, Christi suppleat gratia. Et
 quemadmodum iactatis tempestate discipu-
 lis tunc affuit, tranquillitatemque adduxit
 magnam, cum ferè desperationi mergebā-
 tur: ita & tibi victoriam donabit, cum vires
 tuas teste experientia certissimè agnoueris
 vel insufficientissimas.

Ita, nedum est quòd desperes præ viriū
 debilitate, & impugnatione tum consuetu-
 dinis, tum inimici; sed & spe debes incre-
 scere; quando hæc fit victoria non tuis ex
 viribus, sed diuina benignitate. cui ampli-
 us longè esset præsidendum; quàm si in no-
 stra id situm esset facultate: Deo incompa-
 rabiliter, præ nobis, nos amante.

Mortis

tione, vtilissima est mortis meditatio: cum
 quòd omnem abrumpit inordinatum sen-
 sus affectum: tum etiam quòd est facilius,
 quàm & oculis cerni possit, & manibus palpa-
 ri: quin dicere possumus nos semper in no-
 bismet ipsis mortem circumferre, nunquāq;
 non mori, cum corpus habeamus corruptio-
 ni obnoxium, quodq; nunquam non muta-
 tur, & nunquam in eodem permanet statu:
 instar fluminis cuius eandem non potes par-
 tem ostendere, quoniam dum ostendis, iam
 non est eadem.

Sunt qui mortis fugiant memoriam, ne
 fiant tristes. hoc verò cum fugiāt, nunquā
 non amplius contristantur. Quibus opti-
 mè fuerit consultum, vt vel amplecterētur:
 quoniam quòd magis frequentatur, eò ma-
 iorem inducit fiduciam: temperatq; & ap-
 pellit timorem ac tristitiam. Hoc autē est
 rationi consentaneum, quando quidem vi-
 tiosas refrēnāt affectiones, sensumque mor-
 tificat, ne rationi rebellet. Vnde desiderium
 proficiscitur alterius vitæ, quòd virtuosus ani-
 ma se præparat operibus; sicque suauiter indu-
 cit Dei gustui.

Hinc credo Paulū ampliori mortis de-

H desiderio

fiderio captū, quān alij vitę: p̄ficiscebaturq̄;
 Agatha ad martyrium, tanquam ad epulas
 inuitata, glorianter & latissimē. Porro si hu
 iuscemodi initio dura & horribilis est recor
 datio; non idē est fugienda. Ita enim si
 faceret avarus, nunquam pecunias compa
 raret. Mors quō videtur initio difficilior, eō
 maiorem affert demum iucunditatem, fitq̄;
 indiēs suauior.

Si quis deliberatē vellet non mori, om
 nino a Christo abesset. Ea. n. non esset p̄
 dicitus charitate, quę inuisibilia frui desi
 derat futurę vitę bona. Careret & spe,
 quę ad futura extenditur. Vacuus esset
 & fidei, quoniam si alterius crederet vi
 tę bona, non vellet hic semper morari.
 Vnde eorum est vox huiuscemodi: Quid
 teneam in p̄senti noui: futura non sum
 expertus. Certę igitur in statu agunt
 damnationis.

Multi possunt circa mortem conside
 rari, quę interim meditati occurrunt: ta
 men volens quędam colligere, aio: Si
 vitam vis mutare, persuadeas tibi quan
 tum potes, mane cum surgis ē strato, no
 uissimam esse illam tibi diem: itaq̄e do
 mui

mui tuę intra teipsum disponē, ac si ve
 rē esset nouissima. Neque verō hęc er
 rit deceptio, quin immō aliās si credideris,
 falli quidem poteris. Si enim potest in
 diēs te mors aggredi, tuum est, vt & illam
 indiēs p̄stolere. Ego verō tibi affirmo,
 non illum poteris non negligenter diem trā
 sfigere, nisi adnitare in mentem vt inducas,
 illum tibi esse extremum.

Recogita itaque mortis tempus, quod
 cum sit incertum, nunquam non debes ex
 pectare: vti dictum est. Causam recogita,
 quę sexcentis potest esse ex locis, intus
 ac extra: ita vt nulla nō possis in re expressē
 illam contueri. Recogita modum: qua in
 re profuerit admodum, adesse cuiquam mo
 rienti, extremosq̄e illos cōtemplari casus:
 vbi lassum corpus iacet derelictum: languida,
 vice marmoris grauiā, vix mouentur mē
 bra: suprę exudant partes, extemę frige
 sciunt: viuidū imutat facies colorē ī pallo
 rē: caua stillant lumina: spumat os: crasse
 scit lingua: anhelat guttur; anhelū quassa
 pectus: liuescūt labra: nigrescūt dētes. Breui
 ter, resolutū corpus vniuersū, amarissimo cū
 suspirio, ab aīa d̄ relictu, ex hoīe fit vilissimū

Iam copiosa tibi aderit materies, vt hoc tibi ipsi accommodes spectaculum; comminiscens, de salute tua desperasse medicos, circumfidereq; lecto & alios & amicos: quorum est presentia magis torquebere. O quam erit illa discessio amara. Iam solari te non poterunt opes, sed poenam augebunt: honores nil proderunt, sed ita inuitus eos derelinques, quemadmodum illis immodice afficiebaris: praeteritis est delectationibus nihil aliud, quam oblatrantem referes conscientiam.

Iam vero quid hic ages? qui habebit anima tua? egredi est corpore erit intolerabile, manere impossibile, procrastinari non dabitur, recurrere non poterit ad pristina sensuum oblectamenta, iam insensibilem: sibi vero ipsi reddita, propriam horrescet praetereunt deformitatem: sequitur ipsam, si fieri posset, vellet effugere: horrendis se circumseptam videbit monstris, suis nempe peccatis, quos nunquam non patietur persequutores: momentum videt fuisse praeteritum, sine fine futurum. Tum vero cum propheta dicere poteris: Circumdederunt me dolores mortis, & pericula inferni inuenerunt me.

Ite

Ita mortem recogitando, multos consequeris fructus: primum Deum timere cogis, quod initium est sapientiae; dehinc & sedulo ages, ne te adoriatur incautum: propriam etiam agnoscere te faciet miseriam, cuius in agnitione uti extinguitur superbia, ita & humilitas fundatur, omnis custos virtutis: facile & a te abscedet inordinatus rerum terrenarum affectus: mortis enim recordatione cognosces nihil tuum esse, quod tecum non possis auferre. Summa, hoc persequendo exercitium, timor in amorem conuertitur: morsque ad te non videbitur ex poena & priuatione vitae corporalis horribilis, quantum alia ex parte frugifera, & delectabilis, quod tantis finem imponat miseris, perenniisque det initium vitae: neque vero poteris contristari, cum compertum habeas, deficiente corpore in sepulcro, beari animam in caelo, viua cum spe vitam resurgendi ad immortalem.

Meditatio extremi iudicij, poenarumque gehennalium. Cap. 9.

CUM animus noster in rei occursum
H 3 horribi-

horribilis totus in seipsum colligatur, omnemq; interim aliam abijciat cogitationem; ideo longè vtilissimi fuerit exercitij, præsertim conuersionis initio, huiuscemodi in argumentis exerceri. hac enim ratione mens vaga, tum ex timore, tū ex stupore distractionem vitat, interneq; stabilitur.

Si mors, vt diximus, retractata, vim habet varias vniendi cogitationes, multò magis quod mortem consequitur, extremum nempe iudicium, & pœnæ Tartaræ. Quæ si sæpe recogitabis, fiet tibi quod ait sapiēs: Memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis.

Non ab re dicebat Hieronymus: Si comedo, vel bibo, vel quid aliud ago, semper mihi videtur auribus meis insonare vox illa terribilis: Surgite mortui, venite ad iudicium. Quod quàm futurum sit horribile, non est, quòd verbis tentemus aperire. quicquid enim est terribilis, illius comparatione nihil est. Multa Deus ostendit in terris iudicia, vt fuit vniuersi submersio per aquas diluuij, Sodomorū incensio per ignē, Aegypti plaga multiplex, terræ hiatus i deserto. quæ omnia simul composita, eius comparatione

paratione quod in nouissimo die præstolamur, habent se, vt umbra ad veritatem.

Si per hanc vis cōsiderationem tibi reddi ipsi; cōcipe primū, quàm fieri potest, iudicantis Christi conditionem: cuius non aliud præferet aspectus, quàm vindictam; vt in priore eius aduentu aliud non præfetur, quàm mansuetudinem. A quo, quippe sapientissimo, non dabitur appellatio: cūq; sit potentissimus, euitari non poterit: cūq; sit Deus scientiarum, delitescere minimè fas erit, vel causari: cumq; infinitè odiat peccatū, vel minima nō manebit culpa indiscussa.

Tunc tibi de tot erit reddēda rō cāis, vt vel vnaqueq; sufficeret te pturbare. Iā quis tot poterit facere satis, q̄ exigentur, rōnibus? quī tēpus insumpsisti? quī corpus gubernasti? quī moderatus sensus omnes? quī cor custodisti? quī diuinis rōndisti inspirationibus? quī tot gratus extitisti beneficijs? Quæ sanè in accusatiōe tot erunt testes, quot creature: q̄ tunc ita oēs cōturbabunt, vt, si fieri posset, vel imortales prę timore morerent.

Magnus erit tremor ardentē conspicere mundū, ruētia ēdificia, tremētē terrā, cōturbari elemēta, Solē obscurari, & Lunā, &

stellas, mori viuentem omnem creaturam, sepulcra aperiri, audiri tubam extremam canentem, parari thronum, contremiscere populos, aperiri conscientias, horrendos videre cachodemonas, succensamque inferni fornacem. Sed præ omnibus erit importabile, signum in aere conspiciere Crucis, cum vniuersis passionis insignijs, audireque iudicem tantam inimicis suis improperantem tragediam: quibus longè minus esset intolerabilis gehenna, quam audire, ab ipso se perpetuo anathemate feriri atque maledici.

Si huiuscemodi meditatione non à te effugient otiosi cogitatus (tametsi verè lethargicus sit ille sopor, qui huiuscemodi non excitatur stimulis) non tamen expauesce, quin quanto difficilius experiris, eò acrius adnitere ut prosequaris. Vide num possis quicquam gustare pœnas gehennæ. Quæ in re duo se offerunt, immanitas nempe & perperitas, vnaqueque per se sufficiens, quæ vel adamantinum cor permoueat. Qui verò ex utroque simul non commouetur, mortuus est, hisque fidem non habet, quæ nostram annuntiauit fides.

Tametsi gehennæ non possit immanitas

neq;

neq; mente concipi, neq; verbis exprimi; id tamen tantillum, quod tecum ipse poteris capere, potens erit ut tuas vniat affectiones, quæ nostra in præsentia est principalis intentio. Statue igitur tibi primò ob oculos pœnarum vniuersitatem: quandoquidem in inferno captiuus est intellectus, ut non nisi cruciabilia meditetur: voluntas non nisi malum velle poterit; reminisci tantum mala poterit memoria, & etiam transacta cogitans bona, pœnam tantum hauriet & dolorem. Ibi oculi non nisi horribilia contèplabuntur monstra: resonabunt aures non nisi stridoribus, & querelis: quid aliud palpabit tactus, quam ignem & glaciem & serpentes? gustus quid ibi aliud inueniet cibi nisi pœnam? quid olfaciet odoratus, in sentina positus, vbi omnes mundi eluuiæ adunabantur? imaginatio vnde nisi malo opplebit, quando illi quicquid horrebit mali statim aderit, longè auolabit mox quicquid vellet refrigerij?

Acerbissimi sunt ij cruciatus: sed acerba non minus erit reproborum societas, vermis qui non moritur, obscurissima nox perpetua, & super omnia damni dolor, nempe diuinæ priua-

privationis absque spe nunquam illum recuperandi. quod cō pœnam superat sensus, quod diuine privatio pulchritudinis omnem excedit inferni deformitatem. Cui si ades meditationi perpetuitatem, uti ue miseris illis, si ad quamlibet maris Oceani stillulam, post mille annos, millesima eorū cruciatuum imminueretur portiuncula, magis esset consolationi, post immensa adeo temporum spatia finem sperare; totus introuertēris, terroris plenus & stuporis.

Hic si perseueras, breui alium mutaberis in hominem. Animus enim tuus tali ex meditatione, ad contemptum compelletur mundi, peccati fugam, pœnarum horrorem, virtutis amorem. Et quanquam initio horreas, lætanter feras; nam in medio commiscebitur timori amor, demumq; totus abscedet timor: quemadmodum nox obscura paulatim claram cōuertit in diem.

Meditatio paradisi. Cap. 10.

SI nimia præ pœnarū meditatione aīus tuus induceretur in tristitiā; in prōptu est remediū, ut illū trāsferas ad iucūda meditāda cœlorū p̄mij argumenta; ut possis huius suauitate illius tēperare amaritudinē. Vbi si

sistere

sistere iuuabit mentē, faciliē ita lætos, uti aduersos feres casus; instar viatoris, qui ex cōtinua patrię recordatione, nullibi cōquiescit, sed q̄cūq; occurrūt obliuioni mādat, & post se relinquit. ¶ Hoc retardari nō debemus à studio, q̄ nr̄e p̄stringat aciē mētis glorię excellētia, minusq; à nobis apprehēdat, q̄ dāna torū supplicia; quēadmodū Deus copiosius remunerat, q̄ puniat: imo vel alacrius debemus cōtēdere, quod ē illustrior, gaudētes q̄ ab eius vincamur claritate, eoq; simus desti nati, ad possessionē boni icōprehēnsibilis, q̄ cū sit infinitū, nullū vnq̄ poterit sui adducere fastidiū. Quod pauci bonū illud multipēdant, nō aliūde fit, q̄ ex ignorantie. nō. n. pos sēt n̄ cōcupisci, si agnoscerēt. Vide, quātū singulari afficiant mūdi huius bono, vel opū, v̄ voluptatū, vel honorū? si oīa simul haberēt ardētiori puocarent q̄ppe desiderio: multō maiori si nūq̄ finirent. Si vis igit̄ amore patrię capi, certū hēas, q̄ c̄d hic amari p̄t eius cōparatiōe vilissimū cēseri lutū. ¶ Quāta ē illa felicitas, cui⁹ vel imagine pleriq; hoīum d̄cipiūtur, cui⁹ vel millesimā Petr⁹ p̄tē n̄ d̄gu starat ī aspectu trāsfigurati ī mōtē Xpi, eoq; vel modico adeo ē succēsus, ut p̄ d̄ siderio ex (cedēs, vellet ibi p̄petuō esse)

iam quid fecisset, si vniuersam eius Christus illi palam aperuisset claritatem? Enimvero non potuisset, arbitror, anima cohiberi corporeis claustris, sed auolasset, seq; in diuinam immergisset abyssum.

Ibi quicquid, nostrum perfecte, opus est, vt quietescat desiderium, largè habetur: ois procul abest miseria: ibi vita sine morte: gaudiu sine mœrore: absq; lassitudine quies: felicitas sine timore: amor sine pena. Summa, bonum omne, malum nullum. Locus ibi amplus, lucidus, pulcher, securus: societas grata, optima, excellens: perpetuū tempus, iam non mane distinctum & vespere, sed in simplici permanenti æternitate. Discurrunt ibi Angeli, ministrant Archangeli, triumphant Principatus, iubilant Potestates, imperant Dominationes, fulgent Virtutes, coruscant Throni, lucent Cherubim, ardent Seraphim.

Verum ante omnia permouere te debet gaudium, quod ex amore oritur nimio, inter Sanctos intercedente; & ab vno in aliū mirabiliter redundat. Vbi qui in gloria sūt æquales, videntes se inuicem vt amant redamari, gloriam reduplicant, ita aliena, vt & propria

propria gaudentes felicitate. Ita & superiores ab inferioribus se amari videntes, amplius verò hi ab illis, & maiori etiam quam ipsi possint, se charitate complecti, gaudia ingeminant; cumq; sint innumerabiles, innumera dici possunt persentire gaudia.

Ad hæc vt Virgo superexcelsa omnes in gloria superexcedit creaturas, ita & maior absque proportionem ex amore in illam oritur lætitia, quam in alios omnes. Longè & amplius in Christo homine, in quo super omnem creaturam se omnes conspiciunt amari Sancti.

Grandia & copiosa sunt hæc gaudia: sed eius comparatione, quod ab amore fit in diuinitatem spirante, nihil possunt dici. omnis enim nihil est, collata creatori creatura. Sed hinc temerarium foret loqui, quando non alia est nobis hinc cognitio, quam cæci ad colorem. Porro si hæc minimè licuit Paulo loqui, cum fuisset cōtemplatus; quāto minus nobis, q̄ minimè sumus cōtemplati.

Hoc vnum dicere possumus, felicitatem esse, supra quàm imaginari possimus, perfectam: vbi nihil non desiderabile aderit: Vbi oculus, præter solis pulchritudinem multo clarius

clarius & præcellentius renouati, nunquam non partem habebit Christum humanitatem & Virginitatis, corporaque; glorificata, luminosa, ipsa sibi lia, subtilia, agillima: auris nullo non tempore nouos & delectabiles hauriet sonos, & diuine cantica laudis: exatiabit odoratus, non quod ut nunc vaporibus, sed odoribus supra omnem estimationem suauissimis. Idem dico de gustu, non ex vitali indigentia, sed ad perfectam delectationem incredibilibus replebitur saporibus: sensus interior eodem excellentiora offendet obiecta, quod nobilior in formam instaurabit. Sed excellentius in primam absorbebitur intellectus veritatem; ubi omni bono, voluntate succensa, exatiabitur citra fastidium, desiderabitque sine anxietate. ¶ Hæc consideratio licet sit infirma, citraque; comparationem à vero distans, multiplices tamen tibi pariet bonos effectus: hacque; ratione terrenis assuefacta mens voluptatibus, illas horrere incipiet, veri allecra boni desiderio, ingemiscetque; quod ob peccatum tantum diu exul facta sit, dulcisque; erit illi omnis pugna ob tantam expectationem primam.

Alij meditari modi, deique; iaculatorij sermonebus deique; perseuerando et in ariditate. Cap. xj.

Anima

ANIMA nostra ob peccatum facta instabilis & inquietata, multum sentit laborem, si velit sibi ipsam se recipere: ita diuino permittente iudicio. Vnde quæadmodum propria ex voluntate seipsam est egressa, non possit et volens, absque; difficultate, supernoque; auxilio, sibi seipsam recipere. Ideo perpetuum est, veluti corpore languescenti, varijs illi escis appetitum prouocare, quoad ex se ipsa possit gustum recuperare, & à terrenarum subleuari luto delectationum.

Et quæquam nonnullos huiusmodi vnitionis modos prescripserimus, & alios propono; non enim omnis congruit palato escæ; ut quisque quod libuerit accipiat, propria iuxta vocationem.

Scribit Gersonus huiusmodi modum, quo quodam perfecta recepit cordis sui possessionem. Quotidie enim locum sese recipiens in solitariu, missaque; facta omnia alia cogitatione, fingeat se vnum ex ijs esse quod elemosinas ostiati petunt: & ut huiusmodi est consuetudo, que fieri posset, miserabilior se se facere conuincat. Quia in re audacem facit necessitas & largam suggerit fandi copiam. Et quod de non vnum ad eum nos imaginatio faciem miserabilis, quoniam & amplius reueram simus: si advertere velimus, que diuinarum simus inopes gratiarum, que defectuum pleni, que inordinatis agitati passionibus.

Hac

Hac ratione, spiritualiter iste mēdicus, omnium implorabat intercessionē Sanctorū, nunc huic, nunc illi lamentabili voce cōuerfus, beatorumq; intercurrentes agmina, eorū humiliter implorabat auxilium, vt suā eorū copia subuenirent inopiā: compellabat Apostolos: obtestabatur Martyres: supplicabat Confessoribus: proclamabat ad Virgines: qua ratione breui viam inuenit mentalis orationis, singularis salutis nostrā p̄sidij.

Alia est & vtilissima ratio, vt quotidie solitariū ingrediamur cubiculum, nosq; ipsos examinemus; quemadmodū sua discutit mercator negotia. Ita quidam faciebat, qui mente sua colligens quicquid ex peccato hauritur damni, sapienter seipsum inducebat vt illud audiret, & attēderet: amorēq; recogitans, quo Christus nos completitur, suam agnoscebat ingratiūdinem. Ita breuiter mundi recogitabat fallaciā, temporis exiguitatem, vicinitatem mortis, inferni periculum: hacq; rōne infructuosas cohibebat cogitationes, sæpeque bona iterans proposita, melioris fiebat frugis.

Sæpe fit, vt infirmitas vel tribulatio quāpiam nos intrō compellat, orareq; edoceat pene-

penetrantibus aculeis, sopitam excitans mentem: vt de prodigo habemus filio, quē prospera excæcauit fortuna, vt à proprio recederet patre: fortasseq; nunquam rediisset, nisi aduersa intellectum reddidisset fortuna. Qua in re cernere est plerorumq; insipientiam, autumātium aduersitatē summam esse miseriam. Si igitur tribularis, disce patienter ferre, gratiasq; age creatori, quod viam inueneris te introrsum conuertendi: orationeq; ad eū cōfuge: ortasseq; qđ initio tribulatione compellēris, gustata demum orationis vtilitate libens prosequēris.

Commendauit admodum Cancellarius Parisiensis eam, quæ pro mortuis in Purgatorio agentibus funditur, orationem: quoniam cum sint in gratia, nūquam potest esse frustra: quodq; extrema agunt in necessitate, neq; à nobis videntur, maiori digni sunt pietate, maiorisq; nobis afferunt causam meriti, ob nostram fidem: cumq; eis opem feramus, qui sibi ipsis opitulari nō possunt, compensabimur ab eis, vt pro nobis id impetrent, cui minimē parēs nos sumus: Qua in re quanta sit charitatis vis palam fit, quæ aliena ex inopia ditescit, maioriq; pressa pō-

dere sit leuior & expeditior.

Quoniam verò nostra difficilè mens stabilitur, opus habet nedum semel in die, sed sæpissimè coerceri, quoadusq; iugo assuefiat. Ideò multum cõferunt, quæ dicuntur orationes iaculatoriæ: quæ in modum iaculorum in cælum conijciuntur. Hæ porò sunt breuissimæ, debentq; esse frequentissimæ, omnibus immistæ nostris actionibus, omni loco & tẽpore. Vti enim vita corporis absq; continua spiritus attractione cõseruari non potest: ita ni mens nostra sæpe suo aspiret conditori per internam affectionem, cogetur deficere spiritali in vita. Neq; verò est quòd elaborem his præscribenda formula orationibus: quoniã præter id quòd vniuersæ sacræ literæ, & Psalmi præsertim his redundant precationibus, animus præterea cupidus verba ex se suggeret flãmantiæ, iuxta quòd opus erit: agente illum spiritu, vt ait Apostolus: qui interpellat pro nobis gemitibus inenarrabilibus.

Si omnibus hisce, alijsq; rationibus intro uertere se non posset animus tuus à superfluis cogitationibus; non omittas tamen quin in oratione permanear, suspirijs ianua
pulsans

pulsans cæli, ingemiscnsq; quòd cor nõ geras tenerum contritumq; in diuino cõspectu. Tutius enim sæpe est, multorum pugnam ferre cogitatum orationis tempore te circumsidentium, quàm dulci lacrymarum cum profluuiio spiritalibus pasci delectationibus. Nunquam verò ab oratione infructuosus abscedes: si enim non aliud, quàm oculis Christum Cruci affixum intuerere, fructum referes obedientiæ: vt in euangelio præcipitur, vt clauso cubiculi tui ostio patrem tuum roges, honorem primum eius, dehinc & tuam petens necessitatem.

Meditatio Christi hominis, eiusq; mysteriorum vsq; ad deserti ingressum. Cap. 12.

Cum creatura omnis condita sit, vt in ea mens nostra suum cõtempletur creatorem; hucq; faciant scripturæ omnes; infinita sũt considerationis nostræ argumenta: quibus cum non sufficiat vniuersis vita nostra, ea debes præeligere, quæ magis ad diuinum promoueant amorẽ: quo sine vana est omnis cogitatio: prout vsuuenit philosophis, qui quòd magis curiosis redundauere

sciētis, eò longius à Deo recessere. Por-
rò si velis breui in libro vniuersa inuenire,
nunquam nò stude Christo homini: verus
qui est vitæ liber, intus & foris scriptus, vi-
uidū sciētis omnis animæ exemplar.

Quoniam verò ratio huic inuigilandi li-
bro à plerisq; tradita est pijs ac eruditis
Patribus, nolō nisi compendio percurrere
quod sexcentis vix sufficienter exprimit pos-
set voluminibus, pio relinquens meditantī,
qui hoc iugiter se exerceat in campo.

Quis autē dicere sufficiat quot & quā-
ti exoriantur fructus in huius sacratissi-
mi meditatione mysterij? Iā primū ex-
tendere te potes ad diuinā recogitationem
cōsiliij super salute nostrā, per admirabilem
ad eò filij eius incarnationem procurata.
Vbi infinitæ pelagus tibi se offert bonitatis.
Dehinc & modum licet contemplari, vti
mādet Deus Angelo Virginis salutationem:
cuius in speciositate & humilitate & inno-
cētia multū tibi se offeret vnde obstupescas:
vtiq; postea quā diuinæ certior est facta
voluntatis, Angelo consentiēs, fuit, operan-
te spiritus sancto, facta Dei mater.

Quo in mysterio sese offerunt cum ex
Ange-

Angelorum gaudio, tum ex humana redē-
ptione, multi gaudendi stimuli, filioq; be-
nedicendi & matri ex imo cordis fundo.

Inde mox aderit materia meditandi, vti
Virgo Deo plena iam sterilem inuiferit co-
gnatam senem. Quo in congressu nedum
matres, sed & nondum nata exultauerunt
pignora. Vbi & ortus cōcurrit Ioānis, mi-
rabiliaq; quæ ibi patrauit Deus opera, muti
soluens linguam patris propheticū in car-
men, & diuinæ plenum laudis: gaudio re-
plens ac timore vicinos omnes eorū. Pro-
ximè succedit regressus Virginis in domum
suam: quo ue fuerit dolore affecta sui ob
sancti suspicionem coniugis, qui voluit oc-
cultè eam dimittere, donec Angelus illi af-
fuit, diuiniq; aperuit rationem mysterij.
Vbi humilem poteris Virginis deprehēdere
patientiam, quæ propriam ausa non fuisset
proferri innocentiam, nisi eam Deus ipse
comprobasset.

Contemplare postmodū vti terreni præ-
cepto Imperatoris in Betlehem ambo pro-
fiscuntur; quo in itinere cum superueni-
ret Virginei hora partus, in vilem secessere
præ inopia, gregum caulam. Vbi exorians

Dei filius, positus fuit in praesepio. Hic multis habebis ex partibus ubi cor tuum occupes; si compatiens attendas matrem, patientem tenellum filium, iubilantes Angelos, concurrentes pastores, insolitam quae apparuit lucem, aliaque; quae te inducet spiritus ad meditandum.

Aspice dein octava die primo sanguine suum in circumcisione fundere incipientem, non ut suum ipsum, sed nostrae mederetur plagae. Qua in consideratione non tantum senties teneritudinem; sed & immiscens pias matris lacrymas cum innocente filii sanguine, arduas sanabis luxuriae stimulos, praecellitatemque; obtinebis castitatis gemmam.

Non minus erit copiosum Praesentationis mysterium, cum senex accepit puerum in vlnas Symeon: illumque; tenens thesaurum quo praeclearius in terris aspicere non poterat: longi factus compositus sui desiderij: Nunc dimittis seruum tuum Domine, oravit, in pace. Vbi quantum exultavit gaudio, eo & vehementiorem Virgini amaritudinem infixit; ubi prophetice animam suam, praedixit, doloris gladio transfuerberatum iri; occultaque; pandens Dei iudicia, puerum dixit fore

fore in ruinam & resurrectionem multorum.

Vide dein Magorum fidem, stella duce venientium ut adorarent: aliaque ex parte Herodis fraudem. A quo fugies cum puero mater, inde tibi manifestat hominum nequitiam, hinc Dei patientiam. Neque; vero pigreat collegiolum illud pauperculum assequiare in eo quod pro te sustinent exilio, quod in patriam te restituerent tuam: illi semper promittendo fidelitate. Non minus enim promerebere pia illos associans meditatione, ac si corpore comes affuisses.

Quid in Aegypto actitauerint scriptura non aperit; sed a teipso poteris multa circa eius infantiam meditari, quae ad pietatem promouebunt. Ita in regressu, passim te illis addas socium: iam vero quicumquam offeras in via solacij: iam de ipso confer cum Virgine, & eo, qui putabatur, patre: iam dulciter confabulando, ablandiendoque; paruulo, roga, te suis annumeret electis. Qua in colloquutione tuum cor mollescet, eoque; solis iustitiae familiaritate, Immen concipiet, & feruorem.

Sic & cum duodennis in templo a Virgine se subtraxit oculis; & post doloris plenam

trium dierum inquisitionem, in medio est inuentus Doctorum; ne pigeat vnà cum illis illum inquirere, ingemiscereque quòd eius dulci frauderis præsentia. Si etenim fideliter eum quæseris, dabitur tibi eius gustare sapientiam: cuius è claritate curiosi omnem aliam contemnes doctrinam.

Multi intercessere anni vsque ad eius predicationem: quibus, scriptum non est, quid ageret. Tu aut tua in meditatione arbitrari non debes otiosè illum egisse: quin certè habeas illum in salute tua nunquam nõ fuisse districturn. Iam quis cogitare sufficiat, quoties dies cum noctibus in oratione coniungeret? quot amaros cordis intimos dolores ex futura eius, lucidissimè præuisa, passionis pñtiret? quoties super peccato tuo, vt mater super vnigenito, quem videt morientem, ingemisceret? Quo. n. magis erat innocens, è mundi oibus fuit prægrauatus flagitijs: quoq; homines simul, & Angelos omnes charitate antecellebat, è maioribus voluit oppleri cruciatibus: quoq; magis voluntaria fuit eius perpessio, è & vt ifinitam eius patefaceret largitatem, diriore eam assumpsit.

Meditatio ab ingressu deserti vsque ad passionem. Cap. 13.

VBI aduenit tempus, quo se mundo ostenderet, ad desertum se contulit tuus Dominus. Vbi multa in corde tuo meditaberis: præsentem tibi statuens illum matri valericentem, mæstum euntem & solum obscuram in syluam, quadraginta dies simul ac noctes ieiunantem, tuum iugiter deplorantem peccatum, offerentem se patri vt vice tua suo satisfaciat in sanguine, multifariâ Diaboli attentionem, triũphantem eius victoriam, angelorum ministerium. Et, si eius didiceris, cõpati molestijs, eris & per ipsum, & cum ipso peccati simul ac Diaboli victor.

Vide postmodum à seruo suo Baptista eũ baptisma recipientem: non quòd suam abstergeret maculam, cum ab omni prorsus esset macula immunis: sed vt aquis virtutem infunderet tuum abluendi peccatum. Quo in mysterio multa tibi occurrunt eius diuinitatis testimonia. pater enim è cælo dilectũ eius filium eum compellat, spiritus sanctus in specie columbæ super eius caput descēdit

dit & manet. Ioannes protestatur hunc esse qui tollit peccata mundi. Vnde poteris ex vtriusq; exemplo documentum haurire humilitatis, spem veniæ, amorem pœnitentiæ, desideriumq; tuum colendi Deum, pro te hominem factum.

Longè amplior aperietur meditandi cœpus in ijs quæ sequuntur: vti volens è mûdo deturbare tyrannum satanam, non sapientes, non potentes, sed pauperes socios delegit piscatores: quibuscum discurrens, suæ spargebat semina doctrinæ: inauditis q; cõfirmabat verba prodigijs. Hic iam copiosa tibi aderit materia, immensam erga te eius agnoscendi charitatem: ob quam non labori pepercit aut cruciatui: eoq; se in ea vehemẽtiorem ostendit, quod ab hominibus, in quorum gratiam salutis fideliter adedè defudabat, aliud non reportauit remunerationis, quàm contradictiones, iniurias, infamias, pœnam & mortem. Vbi si attentè perpẽdas quãtus & qualis sit iste: quàm te fideliter complectatur: quanta illi respõdeas ingratitude: vnde cûq; manebis stupore pressus.

Dum contemplaris eius miracula, non diui-

diuinam tãtum attende virtutem, quæ omni imperabat creaturæ: sed & orãdo satage huiuscemodi in anima tua spiritualiter miracula compleri: prout ì illuminatione cœci à natiuitate, potes illi internam tuam offerre cæcitatem: quod verum elargiatur lumẽ, & te, & tuum agnoscendi creatorem. Ita in paralytici liberatione; vt ab interna tua te liberet paralyti. Sic et in dæmoniaco, dabitur, mentem tuam furiosis agitatam passionibus, agnoscere: vnaq; cum pijs poteris rogare sororibus, vt à consuetudinis sepulchro nouam in conuersionem, vti Lazaro fecit, te transformet.

Hic interna addiscitur oratio, affectu magis fusa, quàm verbis. Hoc autem iure facies: quando longè peior sit animæ calamitas, quàm corporis: præstiteritq; à læguoribus, & dæmonijs, & morte inuitos nos torqueri, quàm volentes in peccati miserabiliter nosmetipsos tradere possessionẽ: quando nihil verè potest dici malum præter peccatum.

Hac ratione ex vnaquaq; Christi actione & verbo viuam hauries doctrinam, tutuq; subsidium. Verùm singulariter in vltima eius

eius passione te senties permoueri: in qua totus se expandit eius amor in salutem nostram. Si enim vel millesimam eius doloris partem velles degustare, omni sufficeret te extricare peccati labyrintho: saltem rogo velis compendiò pijsima illa percurrere mysteria, quorum vnumquodq; totam nostram exigeret industriam.

Aduoca igitur vniuersas animæ tuæ vires, impera; vt missa omni alia facta cogitatione, huc tantùm se omnes colligant. Et ac si sub oculis tuis omnes eius deus verarentur cruciatus: ita fixè contuere innocentem Dominum tuum à matre sua, quam præ oculis suis diligebat, aperto prius maligno Iudæ consilio, amarissimo disseparari diuortio. Vbi cor tuum senties liquefieri, si attendas quo posset animo mater, talis inquam mater, eius dimittere filium, & talem filium, morti, & tali morti: quò ue animo patientissimus filius geminam acciperet mortem, suæ primùm matri, deinde & propriæ valedicens vitæ.

Hinc vltima se offert cœna: vbi vide vt consternatis pauore discipulis secretam aperit prodicionem. Vide & Petrum, vnaq; alios

alios contestantes, se nunquam eum derelicturos: Ioannemq; præ dolore, super pectus eius recubentem, obdormire. Sed & miserabilis est spectaculum, videre eum à cœna surgentem, inlar mediastini linteo præcingi, pedibusq; Petri, omnino mœrore, & verecundia pleni, obuolui. Quem cùm penè inuitum abluisset, idem fecit & alijs. Et quanquam singillatim ab vnoquoque possis quæ pulchri exēpli colligere; si recogites vt pedibus se prosterneret sui proditoris, illosq; ablueret pedes; pedes inquã iã iã ad eius necem velocissimè accursuros cogere huius duritiam, illius contemplando humilitatem, pijs faciem tuam lacrymis abluere.

Non minorem reportabis deuotionem, & stuporem, si attendas proprio eum corpore & sanguine, sub specie panis & vini, proprios pascentem discipulos. Vbi & amor eius intimus, & eius magnitudo potestatis tali ex nouitate miraculi, & fructus tui ex tali dignè percepta esca percipitur, & horrendū quod obstinatos, qualis erat Iudas, inde manet iudicium, palàm animaduertuntur.

Audi dein pulcherrimū sermonē, quē reuersus ad mensam habuit, suos adhortās disci-

discipulos ad patientiam & charitatem, eius exemplo: demumq; cum lacrymis ad patrem conuersus, vide vti suum gregem, qui mox erat absq; pastore mansurus, illi commendat, & offert, & benedicit. Qua in re non dicam homines, sed & feræ, immò & saxa compassione mouerentur.

Ne deseras cogitatione tua Dominum tuum pœnoso eius in agone: interim cogitans omnia tui illum gratia sufferre. Vide vti viam arripit ad locum, vbi pparari sibi non ignorabat insidias: eoq; cum peruenisset; tristis admodum, ter ad orationem confugit: cumq; se & à discipulis, & à patre cerneret derelictum; eoq; carne esset infirmior, quò spiritu promptior; factus est in agonia, in terrâ procidens, sanguineo totus perfusus sudore membra. Quo in spectaculo tuum fuerit illū solari; quando omnes eum dereliquerunt; & si aliud non suppetit, saltem non nulla illum associare lacrymula.

Contempla deinde, vti habito per Angelum paterno responso, nō nihilq; cōsolatus, promptè se offert vti victimam sacrificio: ad discipulosq; reuersus, crudelibusq; inuasus

sus ministris, necdum se non defendit: sed & arguit defendere volentes: donec facta illis super ipsummet potestate, captus fuit, iniurijs affectus, ad domumque pertractus Principis sacerdotum: vbi & magistri dolor, & discipulorum fuga, & matris amaritudo multæ te permouebunt compassioni.

Mitto tibi consideranda, quæ ibi pertulit opprobria, licitorum insultus & seruorū, exultantem Phariseorum & Scribarum latitiam. Qua in meditatione tibi aufugiet distractio. Sed præ omnibus si contēplere Petrum, timore victum, suum negantem magistrum, & detestantem & anathematizantem quia non noui eum: & deinde respiciente eum Domino compunctum, suum amarissimi me flentem peccatum. cum quo poteris tu quoq; recordatione tactus earum, quas irrogasti Domino, iniuriarum, dolore excitari pœnitentiæ.

Quam fuerit illi nox illa amara scribere non possum: sed in illa à temetipso multa offendes, vnde condoleas. Amplius verò, si ea attendas, quæ mane sunt subsequuta, colliquefies: prout sunt ad Annam inflicta alapa, ad Caypham accusatio, mox & apud Pi-

laturum

latum, illusio ante Herodem, publica in populo diffamatio, crudelis flagellatio, & spinee coronae inflictio, coram populo presentatio, tumultuosique clamores, crucifige, crucifige, in agnum innocentem in clamantium.

Durus sane fueris, si huiusmodi ad obiecta immobilis perseveras: at si ijs, quae subsequuntur, non ingemiscas, eris vel certe immanissimus. Quod cor non dirumperetur, ubi aduertat addictum ab iniquis hominibus morti Dei filium, inter duos latrones, laceris graue portantem humeris lignum, a lictoribus armatis ad patibulum conductum, quis erat eius aspectus, qui ex lacrymis, & sudoribus, & sputis, & sanguine, & liuoribus, non iam hominis videbatur, nedum Dei hominis? quae fuit matris exanimatio, tot inter cruciatus illum aspicere, neque verò opere ferre posse? quae fuit tragedia, ubi nudus expoliatus, dura super arbore manibus pedibusque confixus, in altumque subleuatus, a virgentium pendebat clauorum? Desunt hic & verba, & conceptiones: neque verò alia melius poterat hic casus ratione denotari, nisi ut & terra tremere, & saxa scinderentur, & totum pullo indueretur caelum amictu, &

tu, & Angeli pacis amare flerent.

Meditatio Christi cruciatuum cum externorum tum internorum: fructusque admirandi inde nascentes. Cap. 14.

Si hoc compungi desideras in spectaculo; recogita primum, omni ex conditione mortem Domini tui fuisse immodicam grauitatis: tum quod ab ijs in Crucem est actus, quibus praedicauerat, multaque fecerat miracula; unde iure poterat praemium expectare: tum quod in aetate fuit ad patiendum aptiori, temporeque celebriori, quando infiniti concurrebant populi: locoque in insigniori, & supplicio magis dedecoroso, ipsique magis inconuenienti, qui propheta habebatur & vir Dei: praeter id quod nobilis admodum erat habitudinis, ut acrius eum vel leuis punctiucula penetraret, quam vel grauis alium percussio.

Fuit etiam membratim tortus, ut verè dici posset vir dolorum: discerpti fuit manus pedesque clauis: discissum pectus: cessereque omnes suis iuncturae locis: afflictum fuit caput spinis: facies & barba vellicati-

bus : siti guttur : & totum flagellis corpus ,

Corporis igitur grauis fuit dolor : sed lōgè grauior , quem internè pertulit ex compafsione : quod pauci perpēdunt : Sed noris creaturas fimul omnes non id potuiffe ferre , quod ipfe eft perpeffus : vti charitate omnes antecellebat . Et vt omittamus , qua cruciabatur pietate ob matrem ac difcipulos ; de illis tantum loquor , in quorum gratiam fe frustra videbat mori : quibus ex eorum ingratitude nedum frugifera , fed & ex occafione maioris futura erat damnationis eius perpeffio : quæ illi eò erat acerbior pœna , quò perfpiciebat paffionem fuam toti mundo effe vel superabundantiffimā .

His addas , non fuiffe eius perpeffionem diuifam , vt partim pro vno , partim pro alio pateretur : fed ita fuit vniuerfalis pro omnibus , vt & pro vnoquoq; fingularis . Ita vt verè arbitrere , ita illum pro te tantum paffum , ac fi pro alio minimè . Qua è cōfideratione propellere , vt culpam fugias , quæ tati fuit caufa doloris : tantumq; in te exortetur humilitatis lumen , vt non folum primū te arbitrere peccatorum , fed vel vnicū peccatorem : cum non aliud videas , quàm tuū peccatum ,

peccatum : & quatenus in animum iduces , tibi foli impenfum fuiffe bonum infinitum , quod omne bonum continet , nempe Chrifti vitā ; eatenus & tibi videbitur omne tibi foli vnium effe peccatum , ac fi in alio quā in te , & per te illud non effet inuenire .

Ne mirere , fi immenſæ & infinitæ te pro uoco humiliationi : huc enim te compellit infinitus diuinæ charitatis exceffus , p Chriftum Cruci affixum , cui fi infinito non refpondeas affectu , etis femper ingratitude notatus & teporis . Si enim ipfe nihil fibi refertās , fe totum tibi in prædam exhibuit ; qui non debes tu quoq; totus in eius crucē trāsformari , vti Paulus , qui dicebat : Chrifto confixus fum Cruci ? Quin immò iure merito teneris , nedum vniuerfis animæ tuæ viribus illi foli occupari , fed & eius in gratiā præparari , vt omnia in mala deturbere , tam æterna , quàm tēporalia : & ita infinito teipsum odio infectari , vti æquum fuerat infinito eum à te amari .

Vbi huc promptitudinis adueneris : quò iugi Chrifti cruci affixi contemplatione puenitur ; tunc verè Deum amabis : & quoniam vera non reperitur niſi in illo chari-

tas, te ipsum etiam diliges, & proximum. Ita sanctum te prouehet odium sancto amori: uti amor tui ipsius vitiosus Dei te adducebat perditioni, tuiq; ipsius, & omnis boni.

Ecce, quantum tibi oritur luminis è tui actuum meditatione, & mysteriorum redemptoris. Ideoq; hortatum te uelim, ut tua eum semper associes meditatione: & p̄sertim in cruce, ubi ex amore tui languescens, ad redamandum te prouocat. Aspice illum, uti succensam fornacem, suis è plagis, uti spiraculis, flammam emittit amorosi ignis. Audi eius uerba, inde resonantia, omnem apta quæ uel surdam frangant aurem. Vbi ait; Pater ignosce: roga & tu, tuorum veniam peccatorum. Vbi ingemiscit se derelictum: pollicere tu, nunquam illum derelicturum. Vbi fidei latroni Paradisum elargitur: confide & tu, tantæ exēplo largitatis. Ora illum cum Ioāne, ut matri commenderis suæ: eiusq; extrema in siti, ne pigreat saltē tui offerre lacrymas cordis: eiusq; demum in manus spiritum tuū resigna; uti ipse moriens patri fecit suo.

Hac referes ratione compunctionis fructum: quem ubi gustaueris, & ampliori te disponet

disponet affectui. Idè meditans socium te prabe illis, qui ad Crucem perstiterunt: unaq; cum illis disce ingemiscere. Opem fer illis, qui lacerum deponunt corpus in mæstissimæ gremium matris: iuuet eius audire lamentationes super filio, superq; peccantium crudelitate, nunquam nõ eius renouantium vulnera: quorum in numero te ipsum ascribe. Manū porrige illis, qui ad sepulcrum illum ferunt: lacrymisq; eius riga vulnera: non minus gratum obsequiū, quàm si pretioso ungeres unguento: neq; uerò illi ualedicas, nisi prius cor tuum illius hæredem relinquant sepulturæ.

Non tibi hic deerit ruminandum, nunc Virginem consolando, nunc Petri audiendo lamenta & discipulorum, nunc cum pijs parando unguenta mulieribus, nunc cogitatione sape eius inuisendo vulnera, iam noua exultado, quæ Patribus in Limbo apparuit, luce, ob Christi animæ præsentiam: donec cum triumpho rediuius resurgens, cælum letificat & terras, multosq; consolatur dies discipulos suos, demumq; illis aspicientibus in cælum reuertitur, & aliquantopost in specie ignis spiritum mittit fau-

ctum, eaq; hominibus Dei facit filios .

Non abrè volens te edocere mentis introuersione , & in fundo cordis tui orationem , varia percurri Christi mysteria . Non enim inuenies fructuosius argumentum , in quo mens tua efficaciam sentiat maiore contra omnem diuisionem , quam sit istud . Neq; enim alia in terras descendit Dei filius ratione, eaq; operatus est mysteria , quam vt per hæc mentem tuam spectra diuinę attraheret vnitioni . Vti enim vnitum carni Verbum Dei operabatur in terris : ita & p illud anima tua primùm ex fide, deinde & reipsà Deo vnitur .

Non quærendus hîc gustus , sed Christo assimilandum interne externeq; derelictor: hinc enim omnes addiscuntur virtutes C. 15

Sunt multi, qui cùm diu ita mentē exercuerint , non quicquam tamen ferè proficere : sed eadem semper replicantes meditationem ratione, ferè formulam inducunt; nudaq; oblectantur historia, in illa satagētes cuiuspiam moueri internæ dulcedini : qua obrenta , persuasum habent vltimum se af-

sc-

sequutos fructum ex huiuscemodi mysterijs : & nisi optata fruatur suauitate, merēt, importuneq; contendunt nonnihil inde extorquere spiritualis oblectationis .

Iam quid mirum si tepidi permanent ? Vnde etenim par erat eos perfectum suiipsorum addiscere odium , inde clam priuatū fontem amorem, in suauitate sibi placentes : quæ quanquam sit interna, ab eis tamē priuatæ quæritur consolationis gratia . Neq; verò hic aduertunt gulæ se obnoxios, cùm gaudeant internè semper pasci : peccant & spiritaliter in auaritia, cùm eius sint tenaces, quod eorum non est opus necessitati . Sunt & infideles, cùm minimè vtantur medio internæ dulcedinis, vt perfectam indipiscantur suiipsorum mortificationem ; sed in ea persistentes : Vbi quantum medio afficiuntur, eò & magis sine fraudantur .

Idè oportet in Crucis studio non venari delectationem, immò horrere . Admodū enim dedecet ibi velle melle pasci, vbi myrrha & felle Christus est potatus . Si igitur vis breui multum proficere, primùm cum Christo paciscaris volo, nolle tē vnquam ab ipso gustum aut suauitatem, insuper & om-

K 4 nem

nem recusare visionem, prophetiam, captū miracula. Hoc porro si à ratione tibi alienū videtur, vererisq; ne Dei obsistas gratiæ, accipe responsionem. Recusare enim ex humilitate munera, Deo non potest displicere: neq; ex tali abscedet spiritus s̄ctus obstitentia, sed & vberioris te reddet capace gratiæ.

Si igitur fructuosè vis Crucem meditari, adnitere vt Crucifixo assimileris: q̄ tunc fuit omni nudus interna & externa consolatione. nō etenim fuit, vt cæteri Martyres, inter externos cruciatus internè consolatus, immò quemadmodum supra omnem mensurā corpus doloribus, spiritus agonijs fuit prægrauatus; ita & omni fuit priuatus terræ celiq; solatio: ideò in se omnes colligēs dolores, vt omni possēt opem ferre dolore laborāti. Vnde coactus fuit id dicere, quod noster minimè potest capere intellectus: quia proprius eum dereliquerat pater.

Hoc tua interest exemplum, p̄ virili omnino imitari: non quidem opere dixerim: absq; etenim sustentaculo diuini numinis vel minima quauis in tentatione succumberes: sed affectu; qui tunc erit perfectus, vbi deficiente robore magis inualefcet, infirmaq;

firmaq; in carne erit absq; mensura & infinitus, cum ardentissima eius opprobriorū siti, quæ omnes arbitrari debes delitias: vt eò tibi pretiosior sit crucifixus, quò tui in gratiam se fecit vilior.

Si firma cum attentione Cruci persistis, virtutes addisces omnes longè præstātius, quàm si vniuersas memoriter teneres scripturas. Et quanquam omnibus in Christi actionibus inuenire sit vnde edoceamur; in Cruce tamen eius eò illustrius omnis resfulget gratia, quò in ea extremum adhibuit eius charitas conatum. Non enim vnam tantum virtutem, sed omnes simul in ea collegit, vnamquanq; verò summo in gradu, supra omnem humanā æstimationem: vt nonnulla poterimus subijcere exempla.

Primum veram inde discite iustitiam, imitando quod ipse fecit, dum patri vniuersum reddidit honorem, & obedientiam ad mortem vsq;: propriæq; vitæ salutē anteposuit proximi: iustū esse cōprobans, ne impunitum maneat peccatum, illud in seipso vlcisci. Vbi & veram agnoscere est prudentiam, in deligendo meliorem consilio, sapientibusq; mundi fallendis, simul ac Diabolo vete-

gatore. Neq; etenim vnquam videre fuit prudentiam hac maiore, quæ à plerisq; summa reputatur stultitia: quando cælo nos reuehit, vnde desideriu sciendi, bonumq; agnoscendi & malum, nos deturbarat. Altera, quæ dicitur fortitudo, virtus, qualis esse debeat, in Cruce agnosces: vbi addiscitur, vt nulla debeamus tribulatione malo cedere: quin potius omnem ferre pœnam, quàm vel leue admittere peccatura. Perfectam taceo à vitiosis delectationibus temperantiam: quam tunc possidebis, cum exêplo Christi, omnem tuum morti addixeris, crucifixerisq; sensum.

Si diuinam virtutem, fidem, cupis obtinere, testimonium attende fusi in Cruce sanguinis: vbi veritatis certior fies, quàm ex omni scriptura & miraculis. Maius etenim extitit miraculum mori in Cruce Dei filium, q̃ omnia simul miracula. Ita eadē inquam ratione spem acquires. Si etenim q̃s pro te in Cruce moritur, attendas, denuo resurges è desperationis abyffo, veram in fiduciam. Neq; verò maius inuenies diuinæ charitatis incentiuum, quàm si recogites qualem tibi Deus in Crucifixo eius filio

osten-

ostendit charitatem.

Opera misericordiæ in Cruce edoceris. Vnde sua nos Christus fame pascit: siti refrigerat: vbi factus est nudus, vt nos vestiret: peregrinus, vt nos susciperet: vbi languescens, nos sanat: suo nos carcere soluit: postq̃ue mortē in sinu nos sepelit paradisi.

Spiritualiter etiam, cum simus dubij, optimè consulit vt Cruci accuramus suæ: docet ignaros: solatur afflictos: corrigit peccatores Crucis virga. Remittit deinde & nostras offensiones: innumerosq; nostros suffert defectus: & orat pro inimicis. Sed quoniam nolo superuacaneis tædio tibi esse verbis; hoc vnum dixerim, te tunc pietatis operibus, & quò ad corpus, & quò ad animam, ritè edoctum iri, cum ita te habebis in proximum tuum, qualem in nos Christus in Cruce se exhibuit.

Quæ essent veræ beatitudines, Christus in Euāgelio nos docuit: sed melius in cruce exhibet spiritus paupertatem, quā complectitur vti verè thesaurum, cum vti mansuetus agnus immoletur, nostraq; non sua defleat peccata. Ibi etiam planū facit, quā sitienda sit iustitia: quàm peccatoribus cō-

mi-

miserendum : quanta puritas cordis gerenda, vt Deum videamus . Ibi verè fuit inter Deum & nos pacificus : persequutionumq; toleràtia nos docet hæredes fieri cælorum .

Si animus esset per singula excurrendo na & charismata spiritus sancti, difficile nõ foret omnia in Cruce reperire . In Christo etenim omnes absconditi sunt thesauri sapientiæ & scientiæ Dei : qui tunc fuere propalam aperti, cum in membris fuit laceratus . Hac etenim voluit ratione dilacerari, vt occulti panderentur thesauri . Sed cum videam captum meum excedere, linguamq; minus longè sufficere ; censui melius, silendo cõfiteri ea talia , quæ nostrum vincant captum : pio relinquens meditati amplissimum se exercendi campum .

Non tamen tacetè possum humilitatè : quam in cruce ; vt magister in cathedra, nos edocet : qua sine cæteras congregare virtutes, non est aliud, quàm puluerem inventum ferre . De qua dico, solum Christum verè eẽ humilè : qm̄ inde subter oẽm se subiecit creaturam, vnde poterat supra cælos exaltari : cuius collatione omnis no-

stra

stra humilitas, summa est superbia : quando nunquam nos aded poterimus abijcere, quin & simus abiectiores : cum quod è nihilò sumus conditi ; tum quod & denuò volentes ad nihilum nos redegitur peccando . Christus autem nunquã aded potuisset in sublime se erigere, prout merebatur . Neq; verò aliudè illi aded accepta est humilitas nostra , nisi quod è sua digna facta est humilitate , quæ diuino sit accepta conspectui . Porro si illi velis esse charus, euade perfectus huius doctrinæ Cruci suæ discipulus .

Nedum praxin, sed & speculationem docet Crucifixus . Cap. 16.

NEDUM praxin, sed & speculationem te docet Crucifixus : qui si perfectè intelligeretur, omnem theologicam illicò euolueret quæstionem : sed altus aded est eius sensus, vt non nisi ab illis capiatur, qui altissimè se demittunt .

Si quid sit Deus vis agnoscere ; ne mundi, consule sapientes : quorum quidã Deum negauerunt esse : quidam ab eo aufe-

rebant inferiorum rerum prouidentiam: alij multos comminifcebantur Deos: & huiuscemodi figmenta: sed Crucem contemplare, cuius illustrabitur mens tua lumine, vt cognoscat vnum Deum esse, infinitæ bonitatis, quã ostendit in infinito Crucis excessu: cum autem sit infinitus, non potest esse nisi vnus. Contemplare dein eius sollicitudinem salutis nostræ gratiæ; neq; anceps eris de eius prouidentia. Contemplare modum redemptionis: indeq; poteris colligere summæ esse sapientiæ & iustitiæ; quando ita vltus est peccatum, delusitq; principes tenebrarum.

Non valuerunt philosophi omnes animam hominis cognoscere, an sit immortalis: req; aded in graui cæcutierunt. Quam videbis in Cruce dissolutâ questionem: cū etenim in ea charum aded exoluerit Deus pro eius redemptione pretium; certos nos reddit, eam nedum immortalem esse, sed deiformem, aptamq; in Deum transformari: aliàs sapiens non esset, infinitum impediens pretium rei corruptibili, & nihili.

Eodem in lumine perspicias, quanta sit diaboli nequitia, qui plurimos ad innocentif

fimi

fimi mortem compulit: quanta sit eius rabies, nisi eam Deus cõhiberet: quanta Dei bonitas, quæ eadem ratione, qua bonum arbitrabatur Diabolus præpedire animarum, promouit salutem: maiori hauriens è malo maius bonum. Vbi & bonorum potes agnoscere benignitatem spiritui, qui ob mundi salutem sustinuerunt eorum in crucem agi Dominum.

Cruce melius edoceris, quàm sit spernenda mundi vanitas, quàm exemplo alio; si reminiscaris quanta cum exultatione & honore exceperint populi Christum in die palmarum: & vix post sex dies versus est applausus in tragœdiam. Vbi addisces, prosperitati non fidere humanæ, sed potius appetere à mundo contemni, tu cum Domino. Vti enim semper fallit prosperitas: ita & tribulatio sensum adaperit interiorum.

Adhęc quàm sit peccatum abominabile, non in aliqua comperies scriptura, puit in crucis intuitu: quæ palàm facit infiniti esse ponderis; quando vt occideret peccatum, proprium Deus occidit filium. Porro si desideras peccatum horrere, con-

tem-

templare subinde Christū in Cruce: à quo addiscas sexcentas præligere mortes, quæ peccato assensum præbere: & sequēter tibi inoriētur virtutis amor, digna quæ est ex seipsa amari, absque premio: uti in cruce est videre; ubi Christus prælegit cum pœna, virtutem, quàm vitium cum præmio: ostēdens, quemadmodum ipsa sibi est præmiū virtus; ita & secum adhuere vitium pœnæ.

Difficile est mente concipere, quæ sit vel inferni miseria, vel paradisi gloria: quoniam non nisi umbram videmus ad veritatem: & quicquid inde scriptum est, se habet veluti punctus ad vniuersi ambitū: sed, quatenus exprimi possunt incomprehensibilia, aio, te vtrunq; in Cruce contemplaturum: quoniam nisi gloria paradisi, gehennæque cruciatus essent inestimabiles; nunquam diuina incarnata sapientia, quod illo nos donaret, hoc liberaret, dirisimam vique ad eam mortem sustinuisset, infinitūque effudit sanguinis sui prætium.

Demum quoniam longum foret profequi quicquid offert Crux argumenti, ibi addiscas volo bene moriendi artem, tui inspectando magistri exemplum: qui te mo-

nct

net, ut mortis tempore, omni exutus terrena affectione, omni que abiecta peccati sarcina, libens eum bibas calicem: diuinæque te resignes voluntati: prout ipse fecit. Scias proinde assidua Crucis meditatione, præ omni alio exercitio, tunc temporis reddi animam securam & fidētem. Rationabile est enim, ut cum tu sepe eius compassus fueris morti, eod magis ab ipso consolere in morte tua, quod te pietate excedit. Cuius rei in argumentū, Virgo, Magdalena, & Ioannes, fidelissimi Crucis socij, præ ceteris singulari in morte dotati sunt privilegio; multorumque est sententia, absque dolore eos feliciter obdormisse.

Quatuor ad perfectam transformationem gradus, nēpē lectio &c. in Cruce optimè reperiunt. Ca. 17.

PATRVM est sententia, mentem nostram quatuor gradibus ad perfectam condescendere sui ipsius unionē, qua postea Deo vnitur. Primum appellant lectionē. Hinc verò iā dixi, debere te inter ceteros eos tantum libros deligere, qui ad perfectam te p-

L uehant

uehant affectionum tuarum victoriam. Hic cautus esto, ne curiositas te transferat ad sciendi desiderium. non. n. ita vnsonem referres & mortificationem, sed distractionē, & proprij fomentum amoris.

Secundus gradus dicitur meditatio: cum à seipsa mēs ruminatur quod in pascuis collegit lectionis. Hic porro patiens sis oportet, vt importunas feras cogitationes, quæ interim te perturbabunt: toties animū tuo reducens scopo, quoties auolat: eris enim demum victor.

Tertius est gradus mentalis oratio: quæ aliud non est, quàm mentis in Deum ascensus, absq; verborum strepitu. In hac autem aliquando labor, aliquando delectatio sentitur: prout a te fidelius exercebitur. Ideò admodum sunt vtilēs, quas vocant iaculatorias orationes: quæ oportet, vt sunt breuissimę, ita & sint frequentissime, omni i loco & tempore: & quò magis erunt frequētes, eò erunt & leuiōres. quemadmodum facilius accenditur candela, vbi recens fuerat extincta, & nonnihil adhuc transacti retinet calor.

Hoc gradu ad extremū peruenitur, qui dicitur

dicitur contemplatio. Hæc porro est excedenti amore ad eò purificata, vt animam in Deum transformet: magisq; dici potest esse in Deo, quam in seipsa: id eò nullo negotio potius à Deo mouetur, quàm seipsa moueat. Huc non peruenitur, nisi post multos labores, plenamq; sui ipsius victoriā: instar Moyfi, qui primò à turbis segregatus montem conscendit, ieiunioq; purgatus audit Dei voces internè: diuiniq; purgationes fulgoris: demumq; superlucens simam ingreditur caliginem; vbi cæcutit oculus, quoniam in Dei contéplatione omnis deficit intellectus.

Hos in Cruce Christi longè meliùs offendet gradus, quàm in scripturis. Quò enim ad primū, quæ ad eò est efficax lectio, quàm hæc, quæ in codice habetur crucifixi: quæ à doctis pariter & imperitis potest agnosci; quòd literis exarata sit admodum capitalibus, plagis nempè & liuoribus suis? Vbi & tāta meditandi se offert copia, vt quò magis crescit studium, eò & aperiat largius argumentum. Ita & mentem trahit orationi: quoniam quātum in ipso moratur, ad eò in Deum subleuatur, cum sit homo & Deus,

mediū & finis, creatura & creator: omnisq;
in eum intuitus. stimulus est orationi. Et
planè si iugiter cor nostrum eius assisteret
vulneribus, per eum quoq; iugiter Deo cō-
tinua adhereret oratione.

Frenata, affectibusq; purgata mente, &
spiritus verba suggeret orationi aptil
sima; tum & scriptura oīs, præcipuè
verò Psalmorū liber. Cap. 18.

Hic iam modus esset edicendus orādī;
quibus nempè verbis tuum exprimere de-
beas affectum. Verūm hinc operepretium
non est vt fusiū agam: tum quòd spiritus
sanctus ipse est, teste Paulo, qui pro nobis
postulat gemitibus inenarrabilibus: vt non
opus sit à nobis verba concipere, sed spiritū
tantū sequi ducē; qui iuxtā captū & indi-
gentiam nostram, id edocebit petere, quod
expediat: tū quòd & tanti orationibus re-
dundent libri, vt magis verendum sit, ne ni-
mia fastidium pariat abundantia, quàm vt
præpenuria deficiamus: quando quidē vel
sola dictio, intimo enuntiata sensu, multis
præualeat, aridè diuiso corde prolatis.

Ideò

Ideò omnis adhibenda est industria frā-
nandæ imagini, ne in otiosa elabatur, sed iu-
giter pio alicui exercitio occupetur: vt par-
tim supra edocuimus. Hoc porrò facere
non poterit, quàm diu prauis mundi imore
tur affectionibus. Mens enim inde agitabi-
tur, veluti à ventorum tempestate. Vti vi-
demus, si amas vel times quicquam, nō po-
tes à te frequentem abigere illius recorda-
tionem. Ideò conficitur, totum hinc pen-
dere, vt passiones & praua desideria vinca-
mus, palatum animæ inficientia, quò minus
Deum gustet, cum ipsoq; norit familiariter
loqui, prout charitas docet.

Huic rei si vaces, ultra Patrum libros, to-
tā inuenies scripturam precibus redundan-
tem: poterisque à teipso innumeras fabri-
care; Deum tibi statuens præsentem, tuāq;
illi aperiens necessitatem. Probo tamen vt
in scripturis orationem inueniens, tuæ con-
gruam necessitati, iuxta eā te exerceas: ad
nostram enim scriptæ sunt doctrinam.

Ita si tribularis, poteris corde fundere,
quæ dixit Anna amaritudine correpta ver-
ba, ob sterilitatem, quam illi obiecerat eius
amula; aut Tobias, iniuria affectus post tot

molestias, ab ipsa coniuge. Si vis pro proximo orare; à Paulo discite & Moysè, quorum vnus voluit cum populo perire, alter anathema esse à Deo pro fratribus suis. Vide & uti oret Abraham pro Sodomitis, & Samuel pro Saul, quem Deus reprobauerat. Si à spiritalibus inimicis inuaderis, defende te, pro ut à crudelissimo Aman Hester orando se defendit; aut uti Iudith orando de Holoferne retulit victoriam. Si mors te vrget improuisa, discite ab Ezechia cum lacrymis rogare misericordiam. dubio enim procul aut mortis reuocabis sententiam, aut patienter feres & fructuosè.

Longum foret singulos recitare scripturæ locos, vbi modus orandi docetur: sed singulariter te hortor, internè exerceri in Psalmis: in quibus ignita offendes verba, quibus omnes exprimas animæ tuæ affectiones. Si Deum vereris tuis iratum culpis; vide in sexto, & trigésimo septimo aptissima, vnde Deum tibi reddas placabilem, verba. Si vis misericordiam consequi; attentè insequere quinquagesimi conceptiones. Si vis stupore affluere diuinæ magnitudinis; exerce super octauo, & septuagesimo secundo.

Hinc

Hinc legimus, quòd cum à maligno exagitaretur Saul spiritu, refocillari se sentiebat ad cantum psallentis Dauid. Quis enim adè afflictus est spiritus, ut diuinas audiens laudes non conquiesceret; quibus pleraq; redundat illorum pars diuinorum Cantorum? Quis iam Dei non accenderetur amore, vbi audit verba illa: Diligam te Domine? quis non confideret, vbi ait: Dominus illuminatio mea? quis non hilaritesceret, vbi ait: Exultate iusti in Domino? quis non in spem assurgeret, audiens: Expectans expectaui Dominum, & intendit mihi? Verùm hinc fusiùs agere, esset metam excedere solitæ breuitatis nostræ, nostrumque egredi propositum argumentum.

Methodus exercendi in Dominica oratione. Cap. 19.

QUONIAM Spiritus sanctus non semper eodem vitur modo, idè iuxta eius varietatem motionum, infinities possunt orationes variari. Præstiterit igitur è multis vnã seligere excellentiorem, in eaque in-

L 4 giter

giter exerceri. Hanc verò nobis prouidit Dominus noster Iesus Christus, modum edocens orandi longè breuissimum, vtilissimumq; præ cæteris: in quo virtus omnis, in cæteris omnibus diuisa, continetur.

Hæc oratio in amore tota fundatur: omnemq; excludit seruillem timorem, qui in veteri erat lege. Christo enim mediatore, qui Deus Dominus dicebatur, in patrè est conuersus: neque verò curat terrenas petere promissiones; sed principaliter regnum spectat Dei, solaq; contenta est patris sui voluntate. Et breuiter, ex hominibus Dei facit filios.

Huius breuem volo precationis formulam subiungere, vt possis per teipsum latius te exercere. Dices igit, magis corde, quam lingua. Pater noster. iam non dubito quin me audias, cum sis pater: quis porrò pater filium non audit? Sed etsi pater filium derelinqueret, tu non me potes derelinquere: quoniam esse meum omnino est à te: ego verò opus manuum tuarum sum: cumq; essem mea culpa disiectus & destructus, tu Verbo tuo, per quod creasti, pariter & resormasti: & nunc es pater meus.

O pater

O pater noster: quis est tu; & quæ tua bonitas? Enimuerò vndequaq; apparet magna & immensa: magna in creatione vniuersi, cum inde non egeres; nihilo tamen inde factus maior, vti & sine illo non eras minor: magna in gubernatione, quam nullo geris negotio, nõ minus vni prospiciēs soli, quam si nulla alia superesset cura: magna in sapientia: magna in iudicio. Verum enimuerò nullo in opere ita elucescit tuæ magnitudo bonitatis, quam dum me dignaris post tot offensiones, vt te compellem patrem. Vnde planè mihi liquet, si alia non adessent testimonia, infinitam esse tuam benignitatem.

Pater noster. Tanta erat mearum grauitas culparum, vt nunquam ausus fuissẽ corã te apparere, nisi à tuo audissẽ filio, vt te cõpellẽ patrem: cui cessat voci omnis diffidentia, timorq; omnis in amorem conuertitur. Qui verò in te omnes non habebõ opes, si es pater? immò à te solo spero exaudiri: aliò quam ad te, non confugiam: in te omnis mea erit iacta sollicitudo.

Pater noster, hinc vniuersam disco legẽ: quoniam cum sis noster, doces vt proximũ diligam; non quò sit mihi beneficis, aut san

guine

guine coniunctus: sed quoniam in illo est
tui imago, qui es meus pater: cuius gratia
teneor quicquid tibi est simile, amare, & vel
meipsum odire, si à te me alienat.

Pater noster: qui es. Tu verè es: Cæ-
tere non sunt creaturæ: quia non aliunde
sunt, quàm ex te: qui vt dedisti vt essent,
ita in momenta conseruas. Te penes ni-
hil omnia sunt, quoniam vt è nihilo sunt,
ita in nihilum reuenterentur, nisi iugi tua
sustinerentur præsentia: in te non est præ-
teritum vel futurum, sed ipsa præsentissima
æternitas.

Qui es in cœlis. ô quàm gaudeo, pa-
trem habere in cœlis: quo verbo mo-
neor, iam non debere cor meum in ter-
ris habitare, sed ibi semper morari, vbi tu
es, pater meus. In te enim omnis mea
est hæreditas. quando autem mihi conce-
detur, vbi tu es, habitare, & nunquam à te
separari?

Tu es in cœlis: immò ab omni es loco se-
iunctus: quoniam neq; in terra es, neque in
cœlis. Si tuam attendo prouidentiam; tu es
super omnes cœlos: quoniam illa vniuersa
complecteris. Si tuum firmamentum; tu

subter

subter es omnia: quoniam omnia tibi inni-
tuntur. Si tuam specto subtilitatem; vniuer-
sa penetrat, & omni est interior creaturæ,
quàm ipsa sibi. Quis igitur es tu in cœlis;
si ita es supra vt & infra, ita intus vt foris, ita
omni in loco vt nullibi?

O incomprehensibilis pater. Et tamen
in cœlis es: quoniam ibi magis elucet ope-
ra tua præcellentissima: manusque tua
eos est fabricata: tuoque mouentur nutui.
Sed certè meliùs tu in cœlis tuis habitas An-
gelicis: vbi tua resplendet pulchritudo: es
& in animis iustorum, qui vt patri, hospiti-
um tibi præbent in corde suo. ô pater; quoniam
talis erit anima mea, vt in illa possis, vt in
tuo habitaculo, commorari? fac tu eam ca-
pacem & sublimem, fide ornatam & operi-
bus, & omnigenis virtutibus, vt continèter
dicere possim; pater, qui in me es.

Sanctificetur nomen tuum. Cùm tu sis
pater, iustum est, vt tuum primum ambiam
honorem: quemadmodum & tu meq; solici-
tus es necessitatis. Sanctificetur igitur no-
men tuum. At quando non fuit sanctum
nomen tuum ô pater? non ne est sanctitas
tua immutabilis? non ne tui nominis gloria
infinita?

infinita? quæ igitur mea fiet oratione sanctior? Sed peto, ut nomen in se sanctum, in nobis sanctificetur, animeque nostræ eius virtute ab omni purgetur terreni affectus macula, quod tibi coniungatur patri suo, cui omnis displicet culpa.

Nomen tuum. hoc est Verbum tuum, in nobis confirmetur: ut quemadmodum in illo habemus ut simus, ita & confirmationem habeamus in gratia tui patris nostri. Sanctificetur in nobis nomen Christi tui, ut semper eius sequi possimus Crucem. Ita & nomen I E S U: ut in alio non habeamus spem salutis. Ita & nomen tuum, pater, ut verè tui simus filij. Sit nomen tuum semper insculptum nostro in intellectu, voluntate nostra, lingua nostra: ut aliud in nobis non conspiciatur, quàm tui in æternum nominis gloria.

Adueniat regnum tuum. Quis porro regnum impediatur, si non aliunde sunt res, nisi quod tui sunt regni portio? Tu regnas in toto orbe: At ego desidero, ut, veluti pater, ex pietate gubernes, & non ut iudex: quoniam prius es pater, quàm iudex. Tu regnas in scriptura, quam spirasti: Ego vero rogo, ut in tui gloriam toti aperiatur liber mundo

mundo, ut te omnes adorent. Tu regnas in ecclesia tua: ego verò rogo, ut non aduersus illam preualeant eius aduersarij. Tuum regnum tua est gratia: Ego verò te rogo, ut illi nos disponas, ut ita nos eius simus capaces, quemadmodum tu es munificus & liberalis. ò pater noster, fac nos per hæc media peruenire ad regnum gloriæ tuæ in æternum.

Fiat voluntas tua. Ita tuus dixit filius, qui tuæ nunquam non morem gessit voluntati. Quid me æquum est dicere, qui voluntatem nunquam non gero erroneam, nisi qua tenus tuæ conformatur? Extinguatur semper omnis mea voluntas: quando non nisi malum nouit velle. Fiat semper voluntas tua: in qua omne meum situm est bonum: fiat inquam in aduersitate & prosperitate, in vita & morte, in omni meo opere, verbo, & cogitatione.

Fiat voluntas tua: sicut in cælo, & in terra. In cælo siquidem non est qui tuæ resistat voluntati: ita fiat in corpore terreno, uti in spiritu: ita in peccatoribus, ut in iustis: ita in infidelibus, ut in Christianis.

Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Ita suos rogant paruuli patres. Quæ autem

autem ego rogem panem, si tuus prohibet filius cibi sollicitudinem & operamenti? For tasse vult vt te illum rogem, ne sim ego sollicitus; cum sciam te nostri curam gerere; neq; aliunde debeam quicquam expectare subsidij, tã animę, quã corporis? Verum longè excellentior est ille panis, quem tu mihi offers: egoq; magis indigeo. Da igitur panem super substantialẽ: nempè te ipsum; vt te semper anima mea pascatur esuriens. hoc autem non semel in die; sed in horas: vt te semper viuat, vera vita, anima mea: tuaq; pascatur veritate meus intellectus: tuaque meum capiatur pulchritudine desiderium.

Et dimitte nobis debita nostra, sicut & nos dimittimus debitoribus nostris. Amplia est pater tua liberalitas; qui das posse alij dimittere offensas, & ita nostrarũ veniã obtinere. quæ autem in nos committi potest noxa, qui te semper offendimus? quia si omnes aduersum nos insurgerent creaturæ, non sufficerent iniuriam vlcisci, quã aduersum te contraximus: tu enim verus es pater, nos verò veri nunquam fuimus filij. Certè pater, si aliud non adesset tuæ bonitatis testimonium; hic planè panditur infini-

ta: quando nullo ita negocio, grauiã adedò ignoscis peccata, suffersque à peccatoribus dici pater.

Et ne nos inducas in tentationem. Tu es pater, tenerisq; tuis prouidere filijs. tu vides hostem nostrum præpotentem: nos verò infirmos: qui igitur resistemus ni vires præbeas, eiusq; cohibeas rabiem? Ne igitur permittas eum aduersus nos præuallere, sed vti es pater, ita à peccato tuos protege filios.

Breuẽ hanc scripsi formulam, vt tu à te ipso possis orando meliores tibi fabricare conceptiones, quàm sint literis mandata: prout sanctus suggeret spiritus.

Quomodo discernatur charitas à naturali amore: de quẽ vera oratione, eiusq; profectu. Cap. 20.

CUM sint diuinus amor & naturalis in effectibus adedò conformes, sæpe fit, vt amas Deum animus naturali ex cognitione, prout fecere Philosophi quidam, persuasum habeat, veram se iam consequutum esse charitatem. Quæ vt specie naturali assimilatur:

ita absq; proportione vlla ad eò distat, vt vna sit absque merito, altera infiniti capax sit meriti: crediderimq; vt in humilitate nos detineat, noluisse Deum, nos habere certam huius rei cognitionem.

Attamen si quicquam vis habere cõiecturæ interni tui status, num auro ditescas vel auricalcho, subdo nonnulla indicia, quibus deprehendere possis, qua incedas via, numq; in tenebris agas, aut in luce: vt te in luce deprehendens, acceleres gradum, ne morte præueniatur: si autem in tenebris, tẽpus habeas retrò pedem ferendi, viamq; cõuertedi periculosã in securã.

Proprio verè contẽplatiuus non fudit cõsilio: Sed semper vellet ducem, quo dirigeretur: non vult etiam inspirationibus duci & miraculis, verens hæc præter solitum esse priuilegia: neque tamen placet illi multiplicare consilia; quod modica fit è stabilitate. Si hæc inter pugnancia medium offendas, non aberras à recto tramite.

Sunt qui fugiant reprehensiones, quoniã amant laudes. Nonnulli ad eò propriã contemnunt famam, vt vel nihili pendant proximi scandalum. Alij sunt nimis scrupulosi:

alij

alij nimis audaces: quidam indiscretò nimis agi se sinunt feruore, & inquieto. Alij gustũ sectantur: Vident alij aliorum peccata sine compassione. Hi omnes agunt in periculo: niq; velis falli, eorum fuge ab itinere.

Veram in incipiente charitatem his ortam videbis indicijs. Primò enim magnũ adducit præteritę culpę dolorem: firmum mox propositum non amplius peccandi, nõ tam priuato ex detrimento, quàm ne Deus offendatur. Ad hæc verba Dei libenter audire, indicium est amoris: qui enim se amãt, mutua oblectantur colloquutione. Aliud & est indicium, bene agendi promptitudo, ob amorem proueniens virtutis, peccatũq; indolefcere alienum, ob proximi damnum, qui in Deo amatur.

Vbi crescit charitas in proficiente, frequentem adducit venialium culparum examinationem, concupiscentiamq; imminuit, interneq; cor exercet pijs in cogitationibus, absumptum iudicans quicquid temporis alibi, quàm in Deo occupatur. Quo in gradu intellectus incipit diuina illustrari veritate. Proprium est enim amicorum secre-

M

ta

ta cōmunicare, ut ait Christus ad discipulos: Vos autē dixi amicos: quia omnia quaecūq; audiui à patre meo, nota feci vobis.

Manifestiora ac præcellentiora sunt perfectæ charitatis indicia: quoniam ut Dei amore obliuiscitur anima feruens omnia, quin & seipsam: ita & fit prompta, quæ vitam exponat pro salute proximi, tametsi inimici: gaudenterq; omnem fert tribulationem, ac si esset insensilis: nihilq; præter Deū timet: quem tamen non timet, ut seruus, sed ut filius: ita ut eius timor in amorē absorbeat, adeo sincera & perfecta, ut ad præmium nec respiciat. Hoc in gradu, si, quæ concipitur in corde flamma, per altissima iugiter non refrigeraretur suspiria, vita periclitaretur. Quocirca semper languet, longaq; est mora, quæ à dilecti eam retardat vnitione, sæpe torquetur, cogiturque sensibus deficere, dulcēq; in ecstaseos somnum obdormire.

Quamquam ijs deprehendere possis argumentis tuum profectum, tamen quoniā præcipua nostra est intentio loqui de oratione, quæ obtinetur iuxta charitatis mensuram, dico, te nunc fore in oratione incipientem,

tem,

tem, cum depugnante in te hinc Dei amore, inde mundi, multū senties obstitētæ subleuandæ Deo menti, ac si graue pondus velles à terra sustollere: & si quando quicquā degustabis lucis, statim euanescet, solitumq; regredi ad pondus.

At ubi cessabit diffidentia ob familiaritatem, quæ in diuina nascitur colloquutione: & iam non animo ita ancipiti, sed ferè certo accedes, impetrandi quod petis: & citra difficultatem poteris persistere in interiori studio, secretūq; ferre silentiū: te poteris dicere in oratione proficiētē. Et caue, periculū te adducat tepiditatis retrò pedē ferre.

Perfecta, ignea omnino est, oratio: ardet iugiter in corde: lucetque in intellectu, ut vel minimum agnoscere faciat peccatum: demumq; omnium inducit exteriorū obliuionem, animamq; rapit supra seipsam diuine in caliginis abyssum.

Duo in oratione pericula, desperatio & præsumptio, cum vtriusq; antidoto. Recitantur & perfectissimorum exempla oratorum, tum veterum, tum recentiorum.

Cap. XXI.

M 2 Dve

Dvo ingentia te possunt præpedire pericula ab hoc admirabili orationis fructu. Primum dicitur desperatio: quæ tibi offert velut impossibile, vt ad tantam pertingas celsitudinem: quare animum despondendo, te cogit operi cedere. Aliud est diuerso præsumptio: quæ persuadet, ad finem te iam peruenisse, cum vix bene sis in limine. Vtroq; fraudaris perfectione. Ideo armati te oportet spe à dextris, à sinistris timore: vt illa veluti stimulus ad cursû te excitet: hoc veluti fræno temperere.

Si desperationem vis vincere: quæ oritur vel è tuarum infirmitate virium, aut ab operis difficultate; considera hoc muneris non tua ex industria, sed diuina potissimum largitate tibi concessum iri: vt ad eò fidentius eam te speres consequuturum, quò minus tuæ eò pertingent vires. Quare hoc tibi impedimentum magno erit vlui: necesse est enim, si huc debeas pertingere, omnino tui diffidas ipsius. Si igitur nequâ insuffurrat, te minus esse sufficientem, ideoq; animè hoc aggredi itineris; responde, tua factum iri insufficientia, vt multò sis aptior diuino recipiendò subsidio, quem penes ni-

hil

hil est aut impossibile aut difficile.

Si diu hoc perstitisti in orationis studio, neq; te quicquam vides profecisse, ideoq; posthac & animum despondes; recogita Deum sæpe gratiam retardare, quò melius sui agnoscat muneris, quoq; maiorè elargiatur. Cuius in argumentum, voluit è mulieribus diu sterilibus homines educere præcellentiores: vt fuere Isaac, Sampson, Samuel, Io. Baptista, Nicolaus, & alij quamplurimi. Quo te ipsum solare exemplo: sæpe enim multorum labor annorû vna proditur die.

Si tua te terret fragilitas, Diaboli impetus, præsentis malignitas temporis, & quicquid te retrò compellit; recogita longè plures esse, qui tibi adisistunt, & numero & valore. Ita de Eliseo legimus, quòd cum ab hostili se videret circumseptum exercitu, non extimuit, prout Giezi eius puer. Videbat enim alia ex parte fortiorem sibi suppetias aduenisse exercitû. Et certè, si videres Angelos omnes, & Sãctos, Deumq; ipsum tui prætolari finem certaminis, coronamq; offerre; nihili pèderes, si vel totus aduersum te insurgeret infernus: immò & amplius

M 3

gaude

gauderis, quò præsentius impugnare; vt fidentiore te ostenderis: Pauli exemplo, qui omnem aduersus se prouocans creaturam, dicebat: Quis me separabit à charitate Christi? ac si diceret, vim non agnosco, neq; in terris, neque in cælo, quæ ab eo me possit dimouere.

Non minoris est periculi, persuasum habere, quòd iam peruenieris, quàm peruenitionem desperare. Ideò huc quoq; tibi afferam remedium. In primis potes ex hoc elicere veneno antidotum; conficereq; , nõ esse efficacius argumentum, quòd longè absis, quàm in animum inducere, quòd iam peruenieris. Qui enim iam peruenerunt, indiès magis passus accelerant, nihili pendentes quod conquiescerunt, eius comparatione quòd superest. Ita Paulus quæ retrò erant obliuiscatur: & quòd in anteriora se magis extendebat, eò feruentiori accendebatur desiderio: vt velociùs mouetur lapis, quòd suò appropinquat centro. Porrò si cogites obiectum illud quòd appropinquas, esse infinitum; semper te inde iudicabis inopem, etsi multis adornare munerum charismatibus. At si totum te arbitraris possidere,

fidere, scito mentem tuam non nisi finitè quicquam unquam degustasse.

Multa alia afferre possem documenta, deijciendæ arroganti nostræ præsumptioni: sed iam ad finem tendens, hoc vnù tibi derelinquo præceptionis, vt, si vis perspicere, quàm à vera absis oratione, illos contempleres, qui clari extitere contemplatores: quorum comparatione te videbis instar pygmæi ad celsum gigantem.

Et vt mittamus Christi exemplū & Virginis, quoniam ex excedenti repercutiunt luce aciem oculorum nostrorum: quædam alia colligemus exempla. In primis verò quòd rapiebatur celsitudinis Paulus, vbi ipsemet ignorabat in corpore an extra corpus fuerit? Verè cum creatis omnibus, se ipsum quoq; transcenderat, omniunoq; erat in Deum absorptus.

Magdalenā legimus sæpius in die in aera subleuatam fuisse: tantaq; erat vis spiritus, vt corpus redderet absq; grauitate.

Antonius cum sæpe totam noctem transgisset diuinæ contemplationi; superueniente die, cõquereretur & dicebat: ô sol, nimis præproperè ad nos redijsti: tuaq; o-

tristor luce: quoniam à suauissima me praepedit veri solis contemplatione.

Legere est & de Arsenio, scæpe illum orationi inuentum fuisse, instar ignis, ardentissimum. Cogita quanto intus ardebat eius spiritus igne; si vel in corpus redundabat ap parens flamma.

Abbas Siluanus, post excedentia, quæ illum intus absorbebant, lumina, sibi ipsi redditus, vultum operiebat: &, Occludimini, dicebat, lumina mea: quid amplius huius vultis aspicere mundi, ybi quicquam nõ est pulchri?

Perstitit Abbas Bessarion quatuordecim dies & totidem noctes, immobilis semper in diuina contèplatione. Hieronymus integras nonnunquã hebdomadas extra mundum Angelicos inter diuersabatur choros: suiq; ipsius factus compos, fieri non posse dicebat, vt humana eloqueret lingua, quod ipse conspexerat.

Quid Gregorium loquemur: qui cū ad supremam assumptus esset sedem, non aliter ingemiscebat, à dulci contemplationis quiete raptū se in molestissimas mundi occupationes, ac si nauta à tràquillo portu in

scuis-

scuisissimam ageretur tempestatem?

Bernardus aded nonnunquam erat introuersus, vt vbi ageret nõ aduerteret. Quare quadam die cū lacum quendam preterequerat, nunquam sensit se illum vel vidisse.

Non desunt huic argumento exempla temporibus nostris viciniore. Doctor, qui dicitur Angelicus, scæpe fuit visus à terra subleuatus, lucentem capiti gerens stellam. Franciscus appellatus Seraphicus, nunc ad hominis staturam, in aera videbatur raptus, nunc ad arborum summitatem: aded aliquando subleuabatur, vt vix inter nubes conspiceretur. Si hæc capis, erit vnde te nihil agnoscas. Si verò videntur supra fidem; vel melius potes te à tanta cognoscere perfectione longinquum: quando nedum reipsa eam non assequeris, sed nec fide capis.

Multi, quod propriam tegant inertiam; non amplius id esse, dicunt, temporis: ac si non amplius ille esset Deus: aut iam nos nõ exigeret, vt tunc, perfectos: ided libet inter vetera, nonnulla & recensere recentiorum exempla.

Non multis abhinc annis fuit Rauenna
Virgo

Virgo Margarita, quæ præter alia clarissima suæ sanctitatis argumenta, quadraginta totos annos ad eum Deo subleuata, ut toto illo tempore nunquam gustum senserit terreni cibi. Osanna Mantuæ Virgo, sæpe à sensibus rapiebatur; cum non posset angusto ad eum vasculo spiritus amplitudo contineri. Helena Bononiensis Virgo celeberrima, nisi sæpe vel asperissima hyeme frigida peccus refrigerasset aqua, nimio defecisset præ feruore. Et si supersites etiam vellem meminisse, optima non deessent argumenta. Verum horum pietas, etsi longè foret excellentior, solet adhuc viuentibus minus digna haberi fide.

Huiusmodi poteris exemplis facile cognoscere, quam sis in orationis studio imperfectus. Neque verò modici fuerit profectus, si cognoscas te longè abesse. Tuum enim excitabitur desiderium, ut vehementius semper adproperes: tantoque tibi videberis inopior, quod magis spiritualibus redundabis diuitijs: cum infinitum semper tibi supersit emetiendum iter, si immensæ vastitatis pelago, vniri debeas Deo.

Vale.

Præfatio

Præfatio fructuosa ac deuoto Operi subscribit F. Melchior ord. Prædicatorum, hæreticæ prauitatis in Lombardia Apostolicus Inquisitor.

INCIPIVNT QVAEDAM
dubia super oratione, instar Problematum, numero centum; uti-
lia non minus quam
succincta.

Pijs Virginibus D. Siluestri Vinceti
D. Seraphinus à Firmo indignus ecclesiastes. S.

CUM audissem de vobis, Ven. Matres, nouum desiderium, quod olim concepistis ex præsentia mei simul ac vestri patris, D. Antonij Mariæ: cuius nunc ornat præsentia cælum, prout olim ornat terras; & ex consuetudine feruentissimæ Virginis Ang. Paulæ Antoniæ; compulsum fui, tum ut profectui gratularer vestro, tum ut & illum promouerem, ad vos destinare succinctum hoc de oratione Opusculum

culum: cui subdidi dubia quædam, instat
 Problematum, vtilia non minùs, quàm bre-
 uia. Hoc porrò mei fuit muneris: cum nõ
 ignorem Paulum dicentem, alios quidem
 plantare, rigare alios, omnes autem eidẽ ap-
 tare ac disponere finì, nempè vt diuinum
 recipiamus incrementum. Et quamuis nõ
 hæctenus mihi datum sit sacri huius colle-
 gij corãm habere notitiam; non tamen in-
 cognitis scribo, quin & plus quàm familia-
 ribus; cum Christi spiritu æquè iungantur
 absentes, ac præsentés perfectã in vnione.
 Quoniam verò ea incidimus tempora peric-
 ulosa, de quibus, fore, dixit Paulus, homi-
 nes, seipfos amantes: eò deuenimus inter-
 nã vitæ ignorationis, vt de illa loqui noui
 videatur; mortiferamq; egredi formulam
 & consuetudinem, inmodicis plenã & in-
 fructuosis tantummodò ritibus, hæreticum
 reputetur; & inter eos qui spiritales dici vo-
 lunt, spiritalem agere vitam, hypocrisicos
 insimuletur. Quare compellor eò magis il-
 lis affici, qui vitam Domini nostri in seipfis
 instaurant, instaurareq; in alijs adnituntur,
 quò ad pauciores hodie numerũ sunt re-
 ducti. Ideò Ven. Matres, vos adhortor p-
 sequi

sequi ceptum internæ renouationis studiũ,
 vestroq; Pauli viscera reficere profectu. Ita
 enim eritis illi gloria: solidumq; cõsequemi
 ni nutrimentum, vnde nouum cœpistis desi-
 derium: mihi quoq; meliori occasione præ-
 stabitis labori. Valetè in Christo Cruci af-
 fixo.

Probl. I.

QVARE plerunque in oratione magis
 proficiunt interna idiotę & simplices, quàm
 docti & eruditi homines, etiam in sacra
 theologia?

Hoc fieri non potest, quòd sciẽtia ex sui
 natura sit mala, à Deo ue submoueat, q sciẽ-
 tiarum dicitur Deus: neq; vel minùs, quòd
 ignorantia causa sit, vt orationem edoceamur:
 cum nihil ignoratione possit addisci. Sed cum sit
 doctrina sine humilitate adeò pernitiosior, quòd est cum
 humilitate maioris fructus; sequitur, vt illa à Deo sub-
 moueat, ista cõiungat. Tametsi verè oportere-
 ret immutari vocabula: cum doctrina dici non
 debeat, quæ intellectum suscat superbiæ fumo:
 neq; ignorãtia, quæ semper nouum aduehit
 lumen. Qui igitur munda-

narum

narum sunt expertes doctrinarū, quūm non habeant vnde superbiant, facilius credunt & obediunt, diuinaque capiūt secreta à mūdi abscondita prudentibus, & reuelata parulis.

Probl. II.

QVARE qui ex doctrina loquūtur acquisita, etsi verum dicant, non penetrāt, & cor non succendunt audientium; prout illi, qui orando addiscunt?

Nullum, aio, posse agens supra proprias operari vires. Vnde consequitur, si Deum in fundo non geremus cordis nostri; nequaquam poterimus in aliena infigere: quā ex abundantia cordis os loquitur. Ex quo possumus conficere: quemadmodū tormentum bellicum, seu bomba quam appellant, pila vacua, multum quidem perstrepat, sed non lædit, neque prosternit mœnia: ita verba docta sine spiritu, peccatum non expugnant, reportant uel victoriam.

Probl. III.

QVARE non transformatur in Deum mens nostra per scientiam, uti per orationē?
Respon

Respondeo, scientiam seu cognitionem intellectuī imprimere similitudinem rei agnitæ: orationem autem mentem adducere ad rem amatam. Cū enim nata sit ex amore, amorosisq; augetur diuinis considerationibus; animam in Deum transformat, supraque seipsam subleuat.

Dici etiam posset, quod quemadmodum homini non est gratus, qui eum nouit, sed qui amat: Ita Deo non placet, qui non amans, eum cognosceret: quemadmodum de ijs ait Paulus, qui cū cognouissent Deū; nō sicut Deum glorificauerunt, aut gratias egerunt: sed euauerūt i cogitationib⁹ suis.

Dici & posset, in humanis præcedere cognitionem, at in diuinis amorem: ut ait Dominus. Cū uenerit Paracletus, ille testimonium perhibebit de me. hoc est, amore innotescet, quæ mihi filio attribuit sapiētia.

Probl. IIII.

QVARE orantibus nobis sese offerunt variæ cogitationes, vniuersaq; dici negocia?

Quantquam hoc fieri possit è propria & naturali mutabilitate nostra; quæ tunc magis apparet, cū plus impugnetur: attamē prestiterit

præstiterit dicere, agente. id fieri Diabolo, qui varijs adnititur & confusis imaginibus orationis perturbare negotium, vnde probè nouit totam pendere nostram salutem. At nostrarum fuerit partiū, agnita eius fraude, solidiori proposito in illa persistere; ne minùs cautè agamus in salute nostra, quàm i nimicus in impugnatione.

Probl. v.

QVARE magis solent affluere interne consolationes conuersionis initio, quàm in progressu? &, si obsunt, quare dantur? si profunt, quare auferuntur?

Respondeo, Deum primas dare consolationes, non ob delectationem, sed vt anima hac ratione possit noxias spernere mundi voluptates. sed vt Deus hic se prodit misericordem: ita anima ingratham se exhiberet, si vellet in lacte iugiter morari: quod tametsi ex se sit vtile, cibus tamen est paruulorum, & minus perfectorum. perfectâque huiuscemodi inuitant suauitates hominem ad suis ipsius victoriam: vti flos ad fructum prouehit. Quo non obtento fine, nedum inutiles, sed & perniciosæ sunt omnes

nes, quæ conceduntur, suauitates.

Probl. VI.

QVARE nonnunquam conceditur gustus hoibus sceleratis, & à Deo reprobatis? Multi, inquam, cum sint mali, bonâ quædam faciunt opera: quæ, cum vitam nõ promereantur æternam, iam ex donis naturalibus, iam ex sensibili gratia compensantur. Ita faciunt terreni Principes, qui è reliquijs transmittunt eorum mæsæ, ijs qui mox morte sunt plectendi. Vnde cõcluditur, quàm parum debeamus his inniti muneribus, quæ & in vindictam Deus aliquando cõcedit.

Probl. VII.

QVARE cum nonnulli multis annis orationi vacauerint, & cum interiori sensu, non tamen perfectioni pertingunt?

Hic dici posset: quòd quemadmodum medicina sanitatem non affert, nisi debita adhibeatur ratioe: ita omnis spiritualis medicina fit prauo vsu exitialis. Ideò non deberet à Deo importunè peti quodpiã munus, ni priùs modum impartiatur eo vtendi sui in honorem: tutèque est petitionis, totū in

manu sua collocare. Ipse etenim nouit, quod munus, quo' ue in tempore nostro ex pediat profectui.

Probl. VIII.

QVARE sensibilem nonnulli in oratione petunt gratiam, minimeq; obtinent?

Dici posset, primò eos, ob insignem aliquam culpam, non gratiam sed pœnâ promereri. Præterea, quòd prauas in fundo asseruent cogitationes: quibus ita inficitur animæ gustus, uti febris humoribus gustus impeditur corporis. Fortasseq; nonnullis minimè conceditur, quoniam ex superbia se autumant perfectos: qui, si huiuscemoditarentur muneribus, fierent similes Luciferò.

Probl. IX.

QVARE quidam post exuberantes internas dulcedines, inde priuantur? nonnulli cum essent earum expertes, exuberât? quidam iam acquirunt, iam priuantur?

Huc multifariam oportet respondere. Et primùm dico, dari gratiam hanc aliquando manifestandæ hominis pietatis gratiâ, aliquando

liquando in proximi salutem, iam in miseri huius mûdi præmium, iam quò cecetur homo in peccato, iusto Dei iudicio.

Ita & aufertur aliquando ob letalem culpam, aliquando ob patientiæ exercitiû, aliquando ut affligatur anima, causam ignorans: utitur & aliquando Deus huiuscemodi vicissitudinibus, ne capiatur anima afficiatur'ue thesauro, què in manu sua videt non esse situm. Quando autè perfectis hoc euenit, maioris est signum gratiæ, Deo sibi placente, quòd gratis sibi inferuiatur.

Quidam in nimio feruore se cohibere nescientes, temperare'ue cordis ardores, ita corporis destruxere complexionem, ut amplius non sit capax interni sensus, instar fractæ cytharæ: quod & sine eorum fieri pòt culpa.

Probl. X.

QVARE non vult Deus haberi certitudinem horum affluxus, ablationis'ue inter-norum sensuum?

Respondeo. Si huius, posset haberi certitudo, posset & anima certa esse quando esset in Dei gratia: quod sciri nequaquã pòt,

nisi per coniecturas. Vbi igitur culpa aufertur animæ, hæc subsequuntur indicia. non enim satis dolet: prauaq; sentit incrementa desideria: alienoq; mæret profectus: desperatq; ad pristinum redire posse feruore.

Ita dico & suauitatem, profectus gratia datam, aduehere timorem gaudij plenum, profundamq; humilitatem, infinito sociati patiendi desiderio: & iam facit hominem, ecstasticum: iam nouam aduehit vitij cuiuspiam victoriam: iam Deo animam relinquit absorptam. Obserua porro per gustum, seu suauitatem, intelligi donum omne, vel visionem, vel prophetiam, lumen, lacrymas, gaudium, dolorem, & id genus: que tametsi plerunq; sint cum gratia, possunt tamen & absque illa esse.

Probl. XI.

QVARE fieri solét, vt orationis tempore mens, multo vel cū labore, minimè possit introuerti: postea aut extra tps illud nullo negotio ad internam perducitur vnionē?

Dici potest mentis vnionem non in nostra sitam esse manu. Vnde Dauid gratias Deo agebat, quòd illi dedisset inuenire cor suum, & oratione orare. Hoc porro est

tio-

tionabile: quòd, cū nos minimè in nobis simus, sed in Deo, à quo pendet omnino vt simus; solùm in Deo simus nostri ipsorum possessores. Ideoq; vti peccatum à Deo animam diuidit, & à seipsa: ita orōne Deo coniungitur, sibiq; ipsi. Vti filium legimus prodigum, qui orando in seipsum est reuersus: quod nequaquam ita se haberet, nisi prius à patre recedens; à seipso quoq; longè recessisset. Vt mirum non sit hoc muneris in nostra minimè situm esse facultate. Licet etenim liberam geramus facultatem, vires tamen non suppetunt. porro cū citra difficultatem concedatur, palam fit, nō meritis nostris, sed suauissimum impartiri gratia.

Probl. XII.

QVARE acediosa seu distracta oratio (vbi nempe in varia mēs diuiditur, etsi bona sint omnia) fit tandem vel nullius, vel modici fructus?

Respondeo, solam stabilitatem opus adducere perfectioni. Quare anima inconstans iam hæc, iam illam desiderans virtutem, iam verò hæc, iam illam implorās gratiam, nulli perfectè afficitur, disponiturque.

Qui igitur frugiferè velit orare, persistat in eius petitione, quod magis censet expedire iuxtaq; suam se coarctet petitionem : aliàs qui obtinebit castitatem, lasciuis si oblectetur cogitationibus ? qui ue humilis fiet, iniurias deuitans ?

Probl. XIII.

QVARE non audimur, petentes modico aliquo curari defectu ?

Sæpe fit hoc, quia non se disponit homo ad recipiendum, ritè ue nõ petit. Vnde D. Iacobus ait : Petitis, & non accipitis, eo qd male petatis .

Fortasse & hoc diuina fit permissione, ut fiat anima humilis, seq; ipsam teste experientia agnoscat, non propria virtute grauiaviciisse peccata, quando de minimis, vel maxime elaborans, perfectam non potest referre victoriam .

Probl. XIII.

QVARE orando meliùs agnoscitur, deleturque culpa, quàm per viam scrupulorum, peccatorumq; recordationem ?

Respondeo, peccatum, cum fit tenebrososum,

cosum, in seipso non agnosci : quemadmodum altissima non potest oculis lustrari cauerna citra lumen . Quoniam verò oratio semper Deo adhæret, qui vera est lux : idè in fideli eius exercitio peccati apprehenditur deformitas, nostraque indigentia. Vnde cogitur anima orationem intendere : & ita legitimum reportat fructum . At qui scrupulis oblidetur, veritatem non possunt pspicere : immò quò magis culpas recogitat, eò minus propellunt : quoq; magis immoderato affluat timore, eò necessaria deficiunt confidentia, quæ orando oritur, & orado augetur .

Probl. xv.

QVARE nonnulli post diuturnum orationis usum repente sunt prolapsi, deq; optimis facti sunt nequissimi : quemadmodum de Herone celebri eremita refert Cassianus ?

Respondeo nequaquam procidi statim ab vno ad aliud extremum : quemadmodum & non nisi gradatim ascenditur. Sed quem admodum in corpore detegitur vna die grauis morbus, qui clanculum multos per an-

nos prauis fuerat aggregatus humoribus: Ita anima sensim defectum contrahens, ubi non radicitus priuatum auulsit amorē, disponitur cum tempore magno lapsui. Ita quòd non fit repente pessima, sed data occasione, qualis erat in occulto, se palàm prodit. Quare de Herone legimus, quòd cum esset magni nominis, proprio innitebatur sensui.

Probl. XVI.

QVARE qui proprij sunt capitis, neq; alienam curant sententiam, maximè prolabantur, neque illis prodest multa oratio?

Respondeo, quemadmodum fundamentum est humilitas virtutum, ita & omnis causa est priuatus amor exitij. Ideoq; duce egemus, ne nobis credanus ipsis. Vnde Moyse duce, nunquam periclitatus est populus ille; sed quando voluerunt iuxta eorum ire desideria, nunquā non errarūt. Ita & qui duces non curāt, apti sunt qui in omne ruant periculum. Volunt enim citra alas volare timoris, qui initium est veræ sapientiæ.

Probl. XVII.

Quare

QVARE maxima eorum pars qui hodie orationi incumbunt, à Diabolo deluduntur, vel per visa & reuelationes, aut per somnia & excessus?

Fortasse hoc euenit, quia Satan est veluti Dei simia, vuitque illi assimilari, falsaque suis impartiri munera sectatoribus, propriā qui amant voluntatem.

Dici & posset, cum vltima vertatur mundi ætas, fieri huiuscemodi casus, tanquam homini decrepito, qui cum delirare incipiat, multas patitur mētis alienationes. Quod & in tēpus coincidit Antichristi aduentus: qui veniens (vt ait Paulus) in signis & prodigijs mendacibus, suos iam præmittit præcursores, infinitam nempe gentis illusæ turbam, qui illi viam præparent.

Probl. XVIII.

QVARE tempus nocturnum, locus solitarius & quietus, aptiores sunt orationi?

Hoc verum est in imperfectis, qui periculum patiuntur videndis & audiēdis multis quæ distrahunt, facileq; ab interna abducuntur vnitione. Perfectus autem omni in loco & tempore aptus est, qui in Deum

se

se subleuet. Et quanquam Dominus nos-
ter sæpe se reciperet in loca solitaria, haud
quaquam tamen credendum eguisse illum
solitudine: at nobis, cum simus imperfecti,
opus fuit eius exemplo.

Probl. XIX.

QVARE nonnulli melius orant corpore
quiescentes, quam volentes illi vim inferre,
supraque proprias defatigare vires?

Hoc fit, quoniam cum imaginatio labo-
rat, concurrunt ad cerebrum spiritus. Cui
est argumento; caput enim incalescit, extre-
mæque frigesunt partes. Cum igitur cor-
pus laborat, virtus absimitur vitalis, neque
potest tota vniri in internum opus, cum in
externum sit diuisa. Hinc consequitur, af-
siduos oratores plerumque esse cachostoma-
chos, infirmosque habitudinis. Cum etenim
copia vniatur spirituum capiti, stomachum
relinquit caloris inopem, digestionisque mi-
nus aptum.

Probl. XX.

QVARE laudibus effertur orationes
iaculatorie, quæ instar iaculatorum perbre-
ues

ues sunt, & frequentes?

Aio mentem nostram ferro assimiliari,
quod cum inferbuerit, citò in naturalem
suam reuertitur frigiditatem, nisi sepe in for-
nacem reducat. Oportet itaque sæpe me-
tem succendere orationis igne, ut in suo co-
seruetur seruore: quod fit per breues & ia-
culatas preces: quando quidem omni emit-
ti possint in loco, tpe, & opere. Si etenim
vita corporis à continua pendet, & frequen-
ti respiratione, ita animæ vita conseruatur
continua Deo aspiratione. Anima plus à
Deo pendente, quam corpore ab anima.

Probl. XXI.

QVARE in Euangelio habetur; Opor-
tet semper orare: alibi verò multiloquium
dissuadetur in oratione, ut faciunt publica-
ni?

Non potest per continuam orationem
intelligi multorum prolatio verborum, la-
biorumque perstreptus, more Phariseorum.
At uti Deus est spiritus, ita spiritu posside-
tur & affectu, qui inter varia & diuersa ope-
ra potest persistere. Quoniam verò mens
nostra non potest otiosa consistere, diuina-
que

que minimè se occupans in colloquutione,
in varia elabatur & noxia cogitata; non po-
terat Dominus consilium relinquere, vel
sua conuenientius gloria, vel salutem nostram.

Probl. xxii.

QVARE orantes quidam eadem sepe
iterant verba?

Fortasse hoc fit ex flammigero affectu,
quo primò uniuersæ uniuersæ anime vires
vni obiecto: hinc ibi moratur sine tædio,
& summa cum delectatione. Cùm etenim
infinite sint diuina pulchritudinis, nedum
tædio non afficiunt appetentiam ob conti-
nuam cogitationem, sed & semper magis
accendunt. Vnde de D. legimus Fracisco,
totam illum noctem duobus immoratum
verbis. Ego quoque hominem noui, super
vnicò mysterio menses plurimos insatiabi-
li cum affectu perseuerantem.

Probl. xxiii.

QVARE qui diu orationi operam de-
dere, dehinc deseruerunt, fiunt illis peio-
res, qui nunquam Deum gustauerunt?

Ita & fortasse intelligi potest Pauli dic-
tum;

rum; Impossibile esse rursus renouari ad
pœnitentiam eos, qui cùm semel sint illu-
minati, gustarint etiam donum cœleste &c.
denudò prolapsi sunt. Quæ propriè est te-
piditas: quam Deus magis horret, quàm fri-
giditatem. Vt enim quod nondum plene
fouit gallina ouum, à nidoq; præceptum, an-
te quàm perfectum sit animal, omnino fit
sterile & inutile: ita & opus est eum qui ma-
num ponit ad aratrum, retroq; aspicit, inep-
tum fieri regno Dei.

Prob. xxiiii.

QVARE sepe nonnulli magis breui
proficiunt, quàm alij multis in annis; sæ-
peq; ille idem magis proficit in mense, quàm
in tota ætate sua præterita?

Ad primum respondeo; multa ad pro-
fectum conferre: naturalis nempe disposi-
tio; qua bene vtentes, citiùs ad meliorem per-
uenimus gradum. Profunt & periti duces,
salutiferaq; consilia, modi exercitiorum, per-
seuerantia, auxilium fidelium amicorum spiri-
tualium: ut Paulus sua confouebat disci-
pulos præsentia.

Ad secundum; Vti, inquam, arborem
secundo

secando, vltimo deijcitur ad terram icstu; non quod solus sufficiat, sed in vim multorum præcedentium. Ita & multi ad orationem exantlati labores, disponunt referēdo fructui in vna die. Rursum multorum fructus peccatum nouissimo proditur mortis tempore.

Probl. xxv.

QVARE pernitiōsa aliquando concedit Deus munera, prout in deserto dando Hebræis carnes in saturitate: nonnūquam & vtilia denegat, vti pœnitentiam spreuit Saul & Antiochi?

Tametsi altissima sint Dei iudicia; attamen dicere possumus, quod quemadmodū electis etiā mala cooperantur in bonum, ita reprobis etiā oratio fit in peccatum. Cū igitur reprobis munera conceduntur, fiunt, ob eorum prauam affectionē, exitialia: vti in Psalmo habetur; Et dimisi eos secundum desideria cordis eorum. Ita & cū vtilia non consequuntur, fit quia non bona ea inquirunt intentione: non enim amore iustitiæ, sed pænæ timore tantum.

neque

Probl.

Probl. xxvi.

QVARE cū oratione oraret Helias vt cœlum clauderetur, statim fuit exauditus: volens dehinc vt cœlum daret pluuiam, multum est connixus: Ita & in filij viduæ suscitatione: vbi videtur præpotentior in malo oratio, quàm in bono?

Legere est in Psalmo, dum loquitur Propheta de Sanctis: Exultationes Dei in gutture eorum, & gladij ancipites in manibus eorum: Ad faciendam vindictam in nationibus, increpationes in populis: Ad alligandos Reges eorum in compedibus, & nobiles eorum in manicis ferreis. Sunt itaq; pietatis diuinę ministri, simul & iustitię. Quoniam verò plerunq; homines aptiores sunt flagello, quàm saluti, non mirum si minori negotio obtinetur: tametsi non sit absque pietate vindicta. Vt enim ait Apostolus; Dum iudicamur: à Domino corripimur: vt non cum hoc mundo damnemur.

Probl. xxvii.

QVARE clamant Sancti vindictam à Deo, vti inducit in Apocalypsi Ioannes, sæpèq; id regius facit propheta?

Respondeo

Respondeo Sanctos aliò non respicere, quàm in diuinum honorem : hanc verò veram autumant pietatem . Quare Moses occidendo pius , Acab parcendo impius sunt existimati . Bonum enim esset totum ruerre mundum finire, quàm Deum iniuria afficere, qui potest vel sexcentos creare mundos .

Prob. XXVIII.

QVARE cùm oraret Moses aduersum Amalecitas, vincebat populus : vbi desistebat, præualebat aduersarius ?

¶ Fortasse hoc est, quod ait Propheta : Dominus fortis & potens, Dominus potens in prælio . Ideoq; debet oratione implorari : quando non in exercituum robore, sed in eius sita est voluntate victoria .

Dici & posset, in pugna Amalecitarum cùm Hebræis significari bellum carnis & spiritus . De quo dixit Paulus ; Gratia nos Dei, per IESVM CRISTVM liberatum iri : vt assidua oporteat eum oratione implorari .

Prob. XXIX.

QVARE videbatur velle vim inferre Deo

Deo Moses, dum dicebat : Aut dimitte eis hanc noxam : aut si non facis, dele me de libro tuo, quem scripsisti : vbi videbatur propriam periculo exponere salutem ?

Deus, aio, summa est libertas : & tamen gaudet, hominem inuenire, qui possit illi obistere . Vnde per Ezechielem indolescebat, dicens : Quæsiui de eis vtrum, qui interponeret sepem, & staret oppositus cõtra me pro terra : ne dissiparem eam : & non inueni . Ceterum huiuscemodi vis est iuxta eius voluntatem : ipse quemet tantam orationi impartitur virtutem, vt possit eius obistere furori . Neq; verò hinc anima quicquã patitur periculi, quoniam quò magis ex charitate seipsam cõtemnit, eo magis in Deo stabilitur .

Probl. XXX.

QVARE sedulo agebat Abraham, rogãdo Deum pro eius multiplicatione seminis, cùm hoc illi spondisset Deus, iureq; iurando se adstrinxisset ?

Aio Deum esse immutabilem, non tamè orationem esse superuacaneam . Orando etenim diuinæ impètrantur promissiones,

O orando

orando; implentur. Planè si Abrahâ oratione superfedisset, similis fuisset eius populi multitudini, qui inuisa promissionis terra sepulti sunt in deserto: non utiq; Deo promissis non stante, sed cadentibus ipsis fide, speq; in illum.

Prob. xxxi.

QVARE nolebat Deus frustra Hieremiâ pro populo orare, & tamen voluit Abrahâ frustra pro populo Sodomorû orare?

Dici posset, nunquam frustra esse orationem, quoniam saltem in sinum proprij conuertitur auctoris. At volens Deus ostendere veriusque peccata populi ad summum ascendisse, pro vno orationem vetuit, pro altero speuit. utrobique verò suum comprobavit iudicium esse longè iustissimum.

Prob. xxxii.

QVARE orando Iudith consilium cepit adeò periculosum, se, pudoremq; suum in manibus exponens Holophernis?

Nulli respondeo se obiecit periculo: orado etenim certior facta fuit euentus totius: idq; iam impetrarat, quod postea patrauit.

obisio

Vnde

Vnde possumus inferre, tutum non esse operâ iudicare sanctorû iuxta regulas nostras. prævident enim superno finem in lumine, certoq; confidunt id se assequuturos, mediaq; eligunt admodum à ratione deuiâtia, iuxta humanum sensum: ut & hæc fecit, & Iosue, dū clangentibus tubis ruere fecit muros Hierico, alijq; similes multi.

Prob. xxxiii.

QVARE orando Hester cor immutavit Assueri, ita ut vniuersus eius furor in caput retorqueretur Aman, quo mox nõ erat illi alter charior?

Hoc est quod scriptura dicebat: Cor regis in manu Domini: quocunq; voluerit inclinabit illud. Orando itaq; debemus ad illum confugere, etiam in his quæ humanæ subduntur voluntati. Tunc enim vtiliter ab hominibus quicquã impetrabimus, vbi prius fuerit impetratum, acceptoque latum Deo.

Prob. xxxiiii.

QVARE orando iniungit Hieremias Hebræis, ut pro vita orent Nabucodonosor,

O 2 for,

ser, qui erat impius?

Hinc colligi potest, orationis virtus quæ fit magna, quâdo nedum ad pios, sed & impios extenditur. Ita & Paulus mandat orari pro Regibus, & omnibus qui in sublimitate constituti sunt: vt quietam & tranquillam vitam agamus. Quæ fructuosius funditur oratio, quàm pro priuatis: cum quòd bonum Principis in totius redundat emolumentum populi: tum quòd maiori versantur in periculo, quàm cæteri. Iudiciû quippe durissimum his, qui præfunt, fiet, teste scriptura.

Prob. xxxv.

QVARE cum vellet prophetare, adhibuit psalterium Helisæus, quo psallente spiritus eum arripuit propheticus?

Haudquaquam credendum hoc virtute factum musicæ: sed quoniam in psalmo diuinæ concinebantur laudes, mens prophetæ eorum incalecebat virtute. Ex quo apparet eos non semper spiritu agi prophético.

Eadè possumus ratione intelligere quod ait scriptura de Saul: cuius non ita exagitatione spiritus, diuinas Dauid psallente laudes

des corâ eo. Et fortasse hæc erat Dauidis vis in feras, & in Gygantem. nihil enim diuinæ obsistit uirtuti, quæ in oratione delitescit.

Prob. xxxvi.

QVARE orans obtinuit pro puero suo Giezi Elisæus, vt Angelicû aspiceret posset exercitum: simulque hostilem cæcitate percussit exercitum, qui venerat eum comprehendere.

Fortasse hoc est, propterea quòd Angeli nõ nisi à mûdis corde videri possunt: quod datum est puero, præceptoris sui oratione. Vnde infertur, fide vnus ac oratione alij ferri suppetias, ita internè, vti & externè.

Rationabile porrò erat oratione cæcari illos Helisæi externè, qui intus erant cæci. Vti enim fides illuminatur: ita præcipitari meretur perfidia in tenebras.

Prob. xxxvii.

QVARE cum oraret Dauid vt cessaret pestis, peteretq; huiuscemodi in se eiusque domû retorqueri plagam; statim factus est voti campos absq; propria fraude?

5 malinçoi

O 3 Respon

Respondeo iustum fuisse eius pœnitentia populum liberari, quemadmodum ex eius arrogantia fuerat percussus. Qui etenim se dignum iudicat vindicta, dignus est venia. Vnde & infertur peccata Principum in populum redudare, pariterq; eorum fidem & meritum veniã illis promereri: quemadmodum membra sui participant qualitatẽ ac affectionem capitis.

Prob. xxxviii.

QVARE affligens se afflixit David in oratione, quod salutem egrotanti impetraret paruulo, quã tamen nõ erat impetraturus?

Hoc ideo, quia diuinam ignorabat voluntatem, à qua nõ intendebat recedere. Quare illa agnita per paruuli mortem, statim ad templum adiit, gratiasq; egit Deo. Ex quo possumus intelligere, quemadmodum fas est rogare ante diuinæ notitiam voluntatis, ita illa agnita, iure illi est acquiescendum, gratiaq; agenda infinitæ.

Prob. xxxix.

QVARE non destiterunt quidam sanctorum ab oratione, etsi sæpe passi fuerint repulsam?

repulsam?

Hoc fieri potuit, vel quod quicumque pecebant iuxta diuinam voluntatẽ, puta quod immunes essent ab eius offensa: aut superno ex lumine agnoscebãt ita expedire: quo in casu admodum laudatur importunitas. Quare laudat Dominus viduam, quæ assidua coegit interpellatione iudicem illi administrare iustitiam.

Prob. xl.

QVARE cum iam exaudita esset Danielis oratio, resistantem habuit Principem, Angelum nempe Persarum, quod minus afferretur illi nuncius?

Multa ex hoc loco colliguntur: primum nostræ administratos esse Angelos orationis. Vnde Raphael Deo offerebat preces Tobia: & in Apocalypsi videt Ioannes Angelum offerentem phialas aureas plenas odoramentorum, quas ipsemet interpretatur sanctorum orationes. Proximè, sæpe exaudiri orationem, nos verò id ignorare. Quare oportet perscueremus, uti fecit Daniel: qui si orationi celsisset, nequaquam promerisset petitionis videre complementum. Ad-

hæc, hinc concluditur, inferiores posse Angelos inuicem in proprio lumine discordare, à superioribus verò diuinæ certificari uoluntatis, in quam omnes pariter conueniunt. Habuit igitur propheta uisionem illam, ut diuinorum nonnullam habere possemus creatorum notitiam.

Prob. xli.

QVARE, quid oremus, inquit Apostolus, sicut oportet, nescimus: sed ipse spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus?

Respondeo, spiritu nos semper sursum agi Dei, nos autem proprio illi obistere potere. quo uero magis eius præualeat spiritus, eò magis est fructuosa oratio. ab ipso enim nascitur & cognitio & affectus. Vbi igitur nos Deum oramus, imperfecta sit oratio oportet, quatenus ibi nostri habemus. Nō etenim diuinæ possumus, ut par esset, facere factis uocationi. Cū uerò in nobis orat Dei spiritus, tunc utiliter oramus, efficaciterque nihil non impetramus.

Prob. xlii.

Quare

QVARE potius mouentur Sancti, ut pro uo orent, quàm pro alio?

Hoc fieri non potest, quòd sint personarum acceptores, quando uel propriū ament inimicum. Sed dicere oportet, nosmetipsos ignorare quid expediat in oratione petiti. In qua, ut sit frugifera, necessaria est particularis spiritus sancti motio: qua sine si uelimus pro uo rogare, non pro alio, uel præsumptuosi erimus, uel crudeles.

Prob. xliii.

QVARE dixit Angelus ad Tobiam: Bona est oratio cum ieiunio & eleemosyna?

Dico hæc tria simul iure sociari: tum quòd temperatum ieiunium animam disponit orationi, uti à crapula præfocatur: tum etiā quòd eleemosyna redditur efficax oratio. Non enim est aptus qui à Deo beneficia impetret, qui proximo suo est tenax & immisericors.

Prob. xliiii.

QVARE scriptum est in Ecclesiaste, meliorem esse orationis finem, quàm principium?

Fortasse hoc fit, quoniam uti natura semper.

per ad perfectiora progreditur, ita & gratia. Quare in assidua oratione mens incallescit, exuiturq; importunis cōsulis imaginibus, quæ initio occurrebant.

Hoc porrò adumbratum crediderim in admirabili Helix visione: qui primò vidit transeuntem coram se spiritum grãdem & fortem, proprię nempe exultationis; mox commotionē, quippe iracundiæ: cui & successit ignis concupiscentiæ. Cùm autem in ijs Dominum minimè inuenisset; in sibilo tantummodò illum agnouit auræ tenuis: in interiori nempe iubilo, post victoriam omnis affectionis, internè possessio.

Prob. XLV.

QVARE præparari iubet sapiens ante orationem animam nostram?

Fortassis hæc est præparatio, forte propositum non amplius Deum offendēdi, qui eorum non audit orationes, qui in peccato obdormiunt. Aut dicere possumus, exercitium meditationis orationē præcedere, quæ admodum cognitio affectum. Priùs enim oportet meditatio mens introuertatur, dehinc diuino se statuat colloquio. Hoc autē

dice-

dicebat Dominus in Euangelio: vt ingressi cubiculum, clauso ostio, patrem nostrū piè inuocemus: hoc est, omni seclusa cogitatione, in fundum nos recipientes nostrum, ad diuinam pertingamus vnionem.

Prob. XLVI.

QVARE rogant Dominum discipuli, vt doceat eos orare?

Hinc colligere possumus, quanti sit hoc negotium momenti, quam uè honorificum, quando præceptorem exigit Dei filium, Apostolosq; meretur habere discipulos. Aio igitur magnæ quippe esse difficultatis, primò mentem introuertere: postmodum magna accidere in hac vnitione pericula, ne lupum intromittamus loco pastoris: postmodò magnum esse prodigium, omni locupletem videre hominem virtute, deiectū verò ac si omnis expertus esset boni. Vt conficiamus, tali opus esse orationi magistro, nō quidem semel, sed in vnaquaq; mentis eleuatione. Tuncq; est cōsummata, cùm dux noster Christus nedum ei initium dedit, sed & progressum; & ad finem vsque perducit, nempe seipsum.

Prob.

QVARE orando mens deicitur, verūq; acquirit humilitatem?

Respōdeo humilitatem & orationem se inuicem cōsequi, quemadmodum vapor & pluuiā. E' vapore etenim in aerem subleuato, producitur pluuiā: quæ in terram cadens, denuō gignit vaporem. Ita oratio humilitatem gignit: superno enim facit in lumine propriam agnosci indigentiam. humilitate verò increfcit oratio, quoniam quō magis agnoscitur necessitas, eō fortius imploratur subsidium.

QVARE orando solemus sanctos inuocare, qui nostras non vident necessitates?

Respondeo, sanctos, cū sint vniti transformatiq; in Deum, omnia in ipso videre clariūs, quā si corā adefsent. Omnia. n. in ipso contemplantur: vti in ipso verū habent esse; etsi nos non possimus id capere. Vti enim sydera subtus aquam conspiciuntur, & tamen non ibi sunt, nisi in vmbra: ita nobis videmur esse in nobis ipsis, sed verē sumus in Deo. Ita & qui Deo assistent, in ipso

ipso omnia contemplantur. Quid enim, teste Gregorio, non videbūt, qui semper vident omnia videntem?

QVARE cū possit & norit Deus nostris largē succurrere necessitatibus, vult tamen ad sanctos confugiamus suos?

Fortasse, quia nullibi clariūs Dei elucescit honor, quā in Sanctis suis. Ita vt non sua se fraudet Deus gloria, sanctos glorificans: sed prodit & auget sui gloriam. Et, si dicere licet, omnem à Deo esse actionem, ipsum nempē in igne nos calefacere, illuminare in Sole; multò verius est ipsum nos audire, opitulariq; in sanctis suis. Vnde Moses pro vniuerso impetrat populo, Canaā pro filia, Centurio pro puero. Porrò cū sint ecclesia militans & triumphans: idē corpus; consequitur, capitis virtutem gradatim descendere in singula membra. omnis verò virtus est capitis, Domini nempē nostri IESV CHRISTI.

Confirmatur, quoniam cū infinitæ sit Deus virtutis, non potest à nobis cognosci vel participari, nisi mediantibus eius creatoris:

turis: quæ non aliud sunt, quàm specula, in quibus infinita virtus finitè resplendet, & iuxta caput nostrum. Vnde in primâ resplendet Deus intelligentiam, & per illam in sequentem, & ita gradatim ad vltimam vsq; qui & pariter est ordo in Sâctis in cælo & in terra.

Prob. I.

QVARE sæpe, intercedentibus sanctis nondum in Canonem redactis, id impetratur, quod per redactos minimè?

Dici potest solam Dei virtutem in vtriusque operari. In Canonem autem esse redactum, sanctitatem non auget, sed prodit. Quoniam verò Deus iuxta fidem nostram operatur: uti idètidem dicebat Dominus: Fides tua te saluum fecit: idèò sua impartitur beneficia per eos, quibus maiori afficimur fide.

Dici etiam potest, conceptam in Sanctos fidem, quibus minimè tenemur, maioris afferre occasionem meriti. Porro cum velit Deus aliquem glorificare sanctorum, mundoq; proderet, fidem accipit nostram, eaque vtitur, uti medio, ad eorum glorificationem.

Cuius

Cuius rei gratia, maiora edidit sancti miracula initio, quàm post eorum clarificationem.

Prob. LI.

QVARE id sæpe impetramus per minoris meriti sanctum, quod per maioris minimè?

Fortasse quia Deus vult gloria afficere sanctos omnes: ratio autem eos gloria afficiendi est, illis intercedentibus munera impartiri.

At præstiterit dicere, ob summam vniorem quæ inter sanctos intercedit, orante vno omnes orare, & vnūquenq; gloria gaudere aliena, æquè ac sua. Quare meritum superiorum in inferiores transfunditur, gloriaq; inferiorum in superiores redundat, gloriosoq; illo à consortio procul abest omnis arrogantia & inuidia, infinitusq; tantum ibi regnat amor.

Prob. LIY.

QVARE innumera operatus est Deus miracula ad ossa, reliquiasq; sanctorum?

Dicere possumus, cum sancti propria fideliter

deliter rexerint corpora : quæ Paulus Christi appellat membra, & templum spiritus sancti ; dignum esse ut etiam in ossibus honorentur : præsertim cum eadem glorificanda sint in cælo ossa . Huius autem habemus in sacris literis exemplum : ossa nempe Helisæi, quæ cum sorte contigisset cadaver quoddam, statim rediituum surrexit . Unde & colligitur , post mortem orare Deum Sanctos : nequaquam enim id operata essent miraculum ossa, nisi spiritus orando, obtinuisset Helisæi .

Ideoq; surgente in ecclesia , magnus habebatur concursus ad ossa Sanctorum : uti de Agatha legimus . Quod enim sunt Sancti de sua securiores gloria, eò sunt de nostra feduliores salute .

Prob. LIII.

QVARE dum orat ecclesia, ea Virgini attribuit nomina, quæ soli cõpetunt Christo?

Respondeo Christi & sanctorum eadem esse virtutem : ideoq; nõ inconuenit, ut idẽ sortiantur vocabulum, vniusque actio alteri tribuatur . Unde Dominus discipulos vocat mundi lucem : quod longè veriùs locum

cum habet in Virgine . Quoniã verò præceteris vnita est filio suo Sanctis : ideo dicitur vita, & spes, & aduocata nostra, & gratiã mater, & inter Deum mediatrix & hominem .

Hoc autem non derogat his, quæ ait Paulus : Vnum nempe esse mediatorẽ nostrũ , IESVM CRISTVM . quamuis enim vna sit vitis, operatur tamen varios in palmites, per eosq; vim suam administrat, quæ cum attribuitur palmiti, non tollit sed confirmat vitis virtutem . Vti enim ab illa oritur eius virtus, ita & illi debet accepto ferri .

Prob. LIIII.

QVARE orantes maiorem sentimus in Virgine fiduciam, quàm in filio ?

Huius assignant Diui Anselmus & Bernardus causam, quia in Virginẽ à filio deriuat diuina pietas, absq; vllõ iustitię terrore . At in filio licet attrahat pietas, terret tamen quod scriptum est ; Iudicem eum esse ad eò seuerum, ut rationem sit exacturus de vnoquoque verbo otioso . Quid autem miri, si magis præfidat reus in sola pietate, quàm in ea, iustitiæ coniuncta : quando eadem est

diuina pietas in utroque, & filij, & eius matris tribunali?

Et fortasse hoc aiebat Dominus in Ioanne: Qui credit in me, maiora horum opera faciet: quod non aliud est, quam dicere: Maiora per fideles meos operor, quam per me ipsum. Quare legimus umbra Petri sanatos fuisse infirmos, quod de Christo nequam legimus.

Prob. LV.

Quare ad Virginem ait Ecclesia: Da mihi virtutem contra hostes tuos: ac si donaret illa, non verò tantum impartiretur munera?

Respondeo Sanctos, ob unionem cum Deo, operari, uti Deum. Unde in Paulo loquebatur, & operabatur Christus: aliquando etiam non orando sed imperando operabatur. Ita & Helias dum ignem fecit ex celo descendere in quinquagenarios: Helisæusque; dum immisit versos, qui dilacerarent pueros illos proteruè se habentes. quare unio cum maior in Virgine intercedat, potest & efficacius operari.

Prob. LVI.

Quare

Quare orat Ecclesia pro infidelibus, qui à Christo sunt diuisi?

Fortasse, ut fiant fideles. Omnis enim orando gratia impetratur. Quare dixit Dominus ad discipulos: Rogate Dominum mesum, ut mittat operarios in messem suam. Ita oratione Stephani (ut est quorundam sententia) factum est, ut persequutor Paulus fieret Paulus prædicator.

Prob. LVII.

Quare vult Paulus singulariter orationes fieri pro regibus, & omnibus qui in sublimitate sunt constituti?

Respondeo, bonum Principum redundare in utilitatem totius populi. Quocirca pro eis fusa oratio, eò est fructuosior, quò ad plures se extendit.

Dici & potest quod ait scriptura: Iudicium quippe durissimum ijs, qui præsumunt, fiet. Cum itaque maiori agant in periculo, maioris est charitatis, illis opem ferre oratione.

Probl. LVIII.

Quare scribit sacer Dionysius, consueuisse in primitiua Ecclesia fundi precem

pro mortuis: quem semper coluere ritum fideles?

Respōdeo cum Paulo, fideles oēs vnum esse corpus. Vnde consequitur, vti alimentum vniuersa diffunditur in mēbra; ita orationis virtutem omnibus communicari fidelibus. In gaudium etenim redundat beatorum. Vnde Angelus Deo offerebat Tobix orationem: auxilium porrigit viuentibus. Vnde Paulus rogabat oratione adiuari: fert & opem vita functis, vti dictum est.

Prob. LIX.

QVARE magis promeretur, teste Gerone, quæ pro defunctis funditur, oratio?

Fortasse, quia maiori prouenit è fide, animam in ea consistendo post corpus viuere, dariq; locum purgatorium, qui naturaliter demonstrari non potest. Dicitur & posset, orationem huiuscemodi nunquam non esse fructuosam: propterea quod pro quibus funditur, sunt in gratia, capacesq; sunt suffragij, quod semper non habet locum in superstitibus.

Gravioribus etiam torquentur cruciatus, cum à Tartareis minimè differant, præterquam

terquam quod finis habent certitudinem. Possunt insuper vicem suis reddere suffragatoribus, vbi coram Principe fuerint restituti.

Prob. LX.

QVARE ait Gregorius posse alijs, non sibi, vita sanctos impetrare: adducitq; Pascasij cuiusdam exemplum, qui miracula pertrabat, & tñ in loco visus est purgationis?

Respondeo, posse illos munera impetrare, propterea quod sunt in gratia, iurisdictionemq; habent in cælo: tamen non possunt per seipsum, cum sint pupilli, illam exercere. Quid autem hoc mirum, si sacerdos malus potest alijs impetrare, non vti malus, sed vti Ecclesiæ minister? addictusque carceri debitor, beneficia potest à Principe promereri, soluens nihilominus contractum æs alienum?

Prob. LXI.

QVARE ait Christus ad Apostolos, non dum illos quicquam petijisse in eius nomine: ac si difficile admodum hoc sit, & arcanum?

Immò arcanum valde est inquam, roga-

re Deum nosse in filij nomine: quoniam vñ ipse ait; Nemo nouit filium nisi pater: nullaq; sufficit Creatorem cognoscere creatura, nisi quatenus suo seipsum manifestat spiritu. Si etenim hoc omnes perciperent secretum, statim omnis exaudiri promeretur oratio.

Et fortasse non potest in nomine filij petere, nisi perfectè deiectus, & ad nihilum redactus, qualis erat Christus: qui eò factus est humilior, quò erat præcellentior; deiciens se vsq; ad mortem Crucis, cum Deus esset vitæ gloriosus.

Prob. LXII.

QVARE cum oraret Paulus, vt ab eo abscederet carnis stimulus, nequaquam fuit exauditus?

Respondeo, si fidelis oratio non semper id impetrat quod petit, iccirco fit, quoniam maiora illi parat Deus. Neq; enim fuit hoc Paulo gratiam denegare, sed adaugere. Nò enim aliud volebat, quàm perfectam cum Christo vnionem. hanc autem melius cõsequebatur per tentationem, quàm si ab ea liberaretur. Vnde ad illum Deus: Sufficit tibi

tibi gratia mea: nam virtus in infirmitate perficitur.

Prob. LXIII.

QVARE ritè frequētata sacramenta subleuant, incenduntq; animā orationi?

Fortasse, quia Christi continent virtutē, qua sanantur animæ vulnera, inualescitque spiritus aduersus carnem, vti dicebat Apostolus: Quis me liberabit de corpore mortis huius? & subiungit: Gratia Dei, per IESVM CHRISTVM. Ideoq; surgente in Ecclesia admodum frequētabantur. Sed deficiente feruore, redacta est appetētia nostra ad carnē & sanguinē, vbi non est inuenire regnū Dei.

Prob. LXIIII.

QVARE altaris sacramentum, præ ceteris, mentem excitat orationi?

Hoc idèd, quia ait Dominus: Qui manducat meam carnem & bibit meum Sanguinem in me manet, & ego in illo. Sicut misit me viuens pater, & ego viuo propter patrem: & qui manducat me, & ipse viuet propter me. Porrò cum panis iste è cœlo de-

scenderit, quid mirum si animam celo prouehit? Panis iste, cum sit ipse Christus, nostra est via, cæli iter ostendens: noster est dux, qui cum sit veritas, errare non potest: nostrum est robur, quoniam vita est vera, animamq; pascit sapientia.

Prob. LXV.

QVARE dubia oratio est infructuosa?

Huius assignat D. Iacobus ratione: Postulet autem (dicens) in fide nihil hæsitatis. Qui enim hæsitat, similis est fluctui maris, qui à vento mouetur & circumfertur: hoc est, nihil habet in se firmitudinis. Debemus itaq; certo præfidere Deum nos audire; & velle, & posse omnia nobis donare: nihilq; esse, in virtute vnigeniti sui, ita arduum, quod non possit obtineri. Vnde in omni clausula orationis infert Ecclesia: Per D. N. IESVM CHRISTVM. per ipsũ etenim ingressum habemus, fiduciamq;, ad Deum.

Prob. LXVI.

QVARE solebat Dominus noster à turbis se subducere, cum vellet orare: docēsq; discipulos orare; clauso ostio, dixit, cubiculum

lum ingrederentur?

Haudquaquam credendum, mentem eius, cum Verbo esset vnita, passam fuisse quicquam distractionis: cum perfecti homines possint orare semper in medijs mundi occupationibus: Moysesq; orabat in sexcentis negotijs. Hoc autem fecit pro nobis: quemadmodum omnis eius actio nostra est instructio: cum paucissimi reperiantur, qui non detrimentum sentiant è curis exterioribus.

Fortasse & hoc confert perfectis: quando uti solitudo imperfectum ad sui ipsius adducit considerationem, ita maiori subleuat perfectum lumini. Quare Moyses, dum moraretur cum Deo in monte, resplicendū adeo vultus eius, ut non posset populus intendere in eius faciem.

Prob. LXVII.

QVARE patraturus miracula Dominus noster, aliquando orabat, aliquando & non oranti parebant creaturæ?

Hæc fuit varietas in reliquis Sactorum, quoniam plus minus erant deificati, operabanturq; iuxta varias spiritus sancti motiones.

tionones. Perfectus enim in Dei amore, nūquā non orat, etsi externē id non appareat. At in Christo credere oportet; cū verē esset Deus, propria illum auctoritate charismata dispensasse: cumq; verē esset homo, oratione impetrasse. Quoniam autē ambæ hæ naturæ non in ipso erant cōfusæ, sed distinctæ, poterat simul & dispensare, & impetrare iuxta eius voluntatem.

Prob. LXVIII.

QVARE suscitaturus Lazarum lacrymatus est Dominus in oratione: cæcumq; illuminaturus ingemuit; neq; statim totam illi contulit salutem, prout alijs plerisq;?

Hoc erat argumentum non eius impotentia, sed nostræ dispositionis: quæ si talis esset ad recipiendum, qualis ipse ad donandum, citō fieret omnis capax gratiæ. Fleuit itaq; super Lazarum, difficultatem significans operis: ingemuitq; ad cæcum, fidei arguens defectum, iuxta quam ipse miraculū operabatur. quare crescente intus fide, augetur & foris illuminatio.

Prob. LXX.

QVARE non fuit exauditus tempore passionis,

passionis, cū rogasset vt transfret ab illo calix ille?

Hoc, dici posset, ad nostram eum fecisse doctrinā, vt, quando orantes minimē exaudimur, inferamus, vt ipse ait; Non mea, sed tua fiat voluntas. Dicit & potest, permisisse illum, sensum partes suas exequi, qui naturaliter mortem horret: cohibuit tamen illū sub ratione, dicens: Spiritus quidem promptus: caro autem infirma.

Fortasse & præstiterit dicere, illum nunquam non fuisse exauditum: prout patri dicebat suo. Ego autem sciebam, quia semper me audis. Cū autem petijt vt calix transfret; non mortem detrectabat, sed articulum illum, in quo cōflictabatur, agonizæ. Vnde alius Evangelista dicit: Orabat vt transfret ab eo hora. hoc autem obtinuit ab Angelo confortatus, viresq; resumēs, quō vim posset ferre Crucis.

Prob. LXX.

QVARE volens in deserto panē multiplicare, habet Evangelium, primū orando gratias egit patri?

Fortasse hinc significare volebat, bifariam

riam in nobis augeti diuina beneficia: primò vt ea Deo accepta feramus; neq; verò nostris meritis, sed eius ascribamus beneficentia: mox vt & ea proximis ex charitate communicemus. Terrenæ etenim facultates in multos distributæ decreſcunt; diuinæ aut quò magis diſpertuntur, eò magis augetur.

Prob. LXXI.

QVARE cùm vellet in monte transfigurari (D. referente Luca) priùs orauit, deinde subſequutum eſt miraculum?

Aio, orationem perfectam omnes has in anima producere effectiones: primò eã reddit omnino luminofam & prudentē; quod in eius adumbrabatur claritate vultus: de hinc donat legis cognitionem; in cuius iudicium, Moſes & Helias cum eo colloquebantur: demum facit Dei filios; quare audita fuit vox patris dicentis: Hic eſt filius meus dilectus.

Prob. LXXII.

QVARE mortis recordatio animã prouehit orationi?

Hoc

Hoc fieri poſſet, quoniam internũ prædicitur exercitium à carnalibus affectiõibus, quemadmodũ oculus à puluere. Quoniã verò mortis recordatio inordinatos abrumpt affectus, præ omni alia cõſideratione; cõſequitur, ab ea induci animã ad mudi contemptum, diuinamq; delectationem.

Hinc fit, vt mors initiò terribilem ſe offerat: poſtea autem frequentando fit delectabilis. Difficilè enim admodum diſſoluitur anima ab eo, quod iuxta ſenſum amat. At vbi pio fit exercitio iternè liberã, ſtatim immutat conſolationem vanam & corruptibilem, in veram & immortalem.

Prob. LXXIII.

QVARE nonnulli plus, nonnulli minus, orationis tempore in lacrymas compunguntur?

Fieri hoc poſſet ex habitudinũ varietate: prout nõnullos videre eſt natura deuotos, qui faciliùs poſſunt verã indipiſci deuotionẽ, naturæ ſuffulti auxilio. Poſſet & id agi operante Diabolo. Vnde quidam à crapula ſunt deuoti, ad lacrymasq; prõpti. Quæ porrò veræ ſunt lacrymæ, in hac vita deprehendi

hendi possunt veri ex additione feruoris. nō etenim sunt aqueæ, sed igneæ. Mortis verò tempore agnoscentur ex noua confidētia, quæ fideli inoritur: per quam verè percipit; Beatos esse, qui lugent.

Prob. LXXIIII.

QVARE nonnūquam qui absunt, orationi se sentiunt, eidemq; mouentur cogitationi?

Hoc fortasse fit nostrorū ministerio Angelorum: qui cū orationi adsistant, duos faciunt, vnum esse in Christo, spiritus, inuicemq; sentiri: quemadmodū membra inuicem dolent. Quoniam verò Christus vera est vnitas, quò magis illi animæ vniūtur, eò penitiūs inuicem iunguntur. Hæc aut vnitio magis sentitur orando, quoniam tūc magis adhærescit anima Deo.

Prob. LXXV.

QVARE nonnūquam orant Sancti, ne tot illis Deus affluat charismatibus?

Respondeo, id eos facere, timentes ne in hoc mundo præmio afficiantur, multitudinēq; charismatum obruātū propria ex ingrati-

gritudine.

Reculant insuper sensibilem gratiā, quò magis nostro assimilentur Domino, qui oī derelictus fuit solatio passionis suæ tempore, nobis exemplum relinquens patri inseruiendi suo gratis omni in certamine, prout generosi faciunt milites.

Prob. LXXVI.

QVARE paucissimi perueniunt ad cōtemplationis celsitudinem?

Respondeo, contemplationem delitiosam esse veritatis cognitionem absq; labore, & discursu seu inuestigatione: quæ mentem orat nostram, repletq; omni pulchritudine, & diuina suauitate. Ita quòd præsupponit eam omni iam purgatam terreno affectu, redactamq; instar mundissimi speculi, in quo diuina possit continenter se exhibere facies. Quoniam verò multi hoc opus est laboris, nimirū si à paucissimis possidetur.

Prob. LXXVII.

QVARE attenda actuum Domini nostri, & præcipuè eius passionis meditatio, ad

ad altitudinē subuehunt contemplationis ?

Ex hac veritate, per experientiam agnita, (uti per eā multi simplices perfecti euadunt contemplatores) colligere possumus, Christum Deum esse, & hominem. Proinde cū in eo iuncta sit humanitati diuinitas, humanorum eius actuum consideratio ad Dei subuehit contemplationem. Vnde canit Ecclesia: Ut dum Deum visibiliter cernimus, per hunc in inuisibilem amorem rapiamur.

Prob. LXXVII.

QVARE nonnulli contēplando rapiuntur à sensibus, ut de Petro legere est, & Paulo, alijsq; compluribus ?

Respondeo, trifariam posse euenire mentis excessum. Primò à passione melancholica, quæ sæpe in oratione inualescit, adeoq; præualet, ut præfocet sensuum actionem. hæc autem est phrēnesis, seu mensis alienatio. Potest & hoc fieri agente Diabolo, qui admittitur in eius mancipijs id agere, quod Deus in suis, quò illi assimiletur.

Verus autē excessus ex immodico fit diuino amore, quò ad eò absorbetur anima, ut

non

non id capere sufficiens quod amat, seipsam excedere cōpellatur. De quo excessu scribit Riccardus: si nondum eò peruēnit anima, nondum perfectè creatorem suum diligit. Huius porrò rarissimi sunt possessores.

Prob. LXXIX.

QVARE bonus excessus fit sapius in iuuentute, procedente autem tempore attemperatur ?

Hoc duabus fit rationibus. Primò quia in iuuentute sanguis exuberat, facileq; succenditur: qui cum tempore deseruescens, & si maioris sit capax feruoris, non adeò tamen est impetuofus, neq; omni agi se finit interno sensu.

Confirmatur hoc, quoniam ubi anima diuinis non est assueta splendoribus, modico perstringitur lumine, in excessumq; prorumpit. Ex consuetudinē autem fit habilis, quæ maius sustineat lumen citra excessum, quàm antea cum excessu. Prout cernere est assuefactum quempiam multæ epotationi, nō ita facile ebrium fieri, sicut alius qui ita non assueuerit.

Q

Prob.

Prob. LXXX.

QVARE in illis abūdant veri excessus, qui non venantur, immò fugiunt huiusmodi admirabilia?

Cùm fugiat anima, inquā, diuinas ex humilitate uisitaciones, aptior fit quæ illas possideat. Quocircā timens Virgo Angelo assensum præstare, promeruit ut in illa confirmeretur spiritus sanctus: vltimumq; eligens locum inter ancillas, ad primum fuit sublimata. Ita Petrus sese ingerens, nimia cum sui ipsius confidentia, ad sectandum Christum, negatione ab eo est abscissus. Porro cùm ex humilitate dixit: Exi à me Domine: quia homo peccator ego sum: dignus fuit, qui ei arctiùs vniretur. Deus enim quò est excelsior, eò magis humilia respicit.

Prob. LXXXI.

QVARE contemplationis suauitas omnem aliam incomparabiliter mundi excedit suauitatem?

Respondeo, contemplationem principaliter respicere creatorem, in quo omnes inueniuntur delitiæ. Sita est etiam in suprema
animæ

animæ nostræ portione, quæ dicitur spiritus & vnitas, seu fundus, quò vniuersæ vniuntur animæ vires.

Cæterum id quod præ omnibus auget contemplationis delectationem est, nō enim subtilibus Deū respicit inuestigationibus; vbi elaborat intellectus: sed amoroso intuitu, flammigeroq; affectu vniendi, transformandiq; in ipsum. A quo dilatatur mēs intuitu in ampliorem cognitionem: affectusq; magis absorbetur in bonum illud sine fine amabile.

Prob. LXXXII.

QVARE eximij cōtemplatores magnos sentiunt cordis ardores, & vita periclitantur, nisi virtute se cohiberent discretionis?

Fortasse hoc fit, quoniam in corde adunatur omnes spiritus, omnisq; sensuum virtus ibi stabilitur, tanquam in centro suo.

Dici & potest, ardorem spiritus in eam magis reducere corporis partem, quæ subiectum est amoris. Quocircā in quibusdā sanctorum inuentum est cor, Christi impressum mysterijs, in quibus viuentes iugi-

ter & ardētissimo cum affectu immorabantur.

Prob. LXXXIII.

QVARE verus mētis excessus in paucis reperitur?

Hoc ideo, quia purgatā præsупponit vitam, diuq; exercitam in suis ipsius victoria: ad quam metā pauci pertingunt. Tametsi enim multi delectentur sacris lectionibus, vel meditationibus, internisq; cōsolationibus; paucissimi tamen sunt, qui vniuersum exuant priuatum amorem, euincantq; sancto ipsorum odio omnem affectū & distractionem.

Prob. LXXXIII.

QVARE adeo breuī raptus fuit in tertium cælum Paulus, minimè expectata vitę antea cę purgatione?

Fortę tunc fuit purgatus, cum factus est non videns ex mirabili visione. Et quam breue fuerit spacium, fuit eò voluntas efficacior. Præualet enim forte propositum multis infirmis cogitationibus.

|Dici & posset, anticipatam in ipso fuisse gratiam

gratiam, quòd vas foret electionis. Labores autem illi in posterum fuere referuati: vt ipse dixit: Quia abundantius illis omnibus laboraui: non ego autem &c.

Prob. LXXXIII.

QVARE contemplator non iam vacat petendis à Deo muneribus, sed iugi potius Deo habendę gratiarum actioni?

Hoc ideo, quia perfecta transformat cōtemplatio animam in Deum. Quare cū totum possideat, nihil est amplius quod desideret, vel petat; sed vt semper gaudeat, laudesq; Deo referat, compertum habens vt sibi ipsi non potest Deus charismata denegare, sēue ipsum derelinquere, ita nō potest deesse animę in seipsum ex amore transformatę.

Prob. LXXXV.

QVARE sæpe trahitur cōtemplator vi spiritus, quòd minimè cogitarat?

Respondeo, in oratione rationem præcedere affectum: in cōtemplatione autē affectū ducere rōnē. Ita vt anima nō seipsam

moveat, sed moveatur; feraturq; iuxta diuinam voluntatem. Quo in actu adeo est libera, vt vim patitur: adeoq; vim patitur, vt perfecta gaudeat libertate.

Prob. LXXXVI.

QVARE post excessum contemplatoris mens aliquando meminit, aliquando nō, ea quæ vidit?

Vbi contemplantur ea quæ naturali possunt lumine capi, manet in contemplante memoria. Vbi verò subleuatur anima ad id quod omnem humanū superexcedit sensum, sibi ipsi reddita, non potest reminisci quod viderat: solumq; manet stupor iocundus, in quo delitiosè anima natat & enutritur.

Prob. LXXXVII.

QVARE aliquando potest raptui obfisti, aliquando ab illo vis infertur animæ?

Fortasse hoc fit ex consuetudine: de qua iam diximus, fieri illa animam fortem, quæ diuinas ferat visitationes sensibus minimè excedens. At præstiterit dicere, in raptu Deum

Deum animam plus minus attrahere, prout se præparat eius recipiendo influxui per profundam humilitatem. Porro vbi ita fuerit disposita, statim succenditur, veluti lignum aridum igni admotum.

Prob. LXXXVIII.

QVARE maius subest periculū illi raptui, cui potest resisti?

Respondeo: Vbi anima potest raptui resistere, neq; id facit, iam se exhibet arrogātem: nouissimum non eligens, vt Christus docet, locum. Quare non mirum si periculo se exponit, quæ illudatur à Diabolo. Verū vbi ex humilitate fugiens, à Deo comprehenditur, iustè ab omni præseruatur periculo.

Prob. LXXXIX.

QVARE facilius pericula incidimus in affluentia spiritalium dulcedinum, quàm in inopia?

Feri hoc posset, quòd in suauitatū abundantia magis inuenit anima, vnde sibi placeat, gulositatiq; indulgeat spiritali, proximumq; diiudicet. At in priuatione, com-

pati discit, demittiq; . Hæc q; forte est illa, quam Dominus in Euangelio beatam dicit spiritus paupertatem . Verè etenim eximia requiritur virtus, cùm externè interneq; careas cōsolatione, in diuino haud remittaris seruitio .

Prob. x c .

QVARE perfecti vel ipsa vident contemplatores occulta cordis cogitata, eaq; quæ absunt negotia: vti de Eliseo legimus, alijsq; compluribus?

Huic facilis est dissolutio q̄stioni: quòd transformata in Deum anima diuinas induat proprietates: Dei autem propriū est omnia conspicerè . Cæterùm quòd facilior est responsio: eò difficilius ad hunc pertingitur gradum .

Prob. x c i .

QVARE visi sunt nonnulli, dum contemplarentur, instar ignis ardètes; prout de Arsenio legimus, Francisco, alijsq; compluribus?

Dici posset: quemadmodum in carnalibus hominibus anima tota fit carnea: ita in
veris

veris contemplatoribus incipit caro participare conditioni spiritus: ideoq; apparet ignea, cùm spiritu intus ferueat charitate succenso .

Fortè & hæc ostendit Deus indicia, quòd nonnihil gustaremus scintillulæ cælestis gloriæ: vbi (vt ait scriptura) fulgebunt iusti, sicut Sol, in conspectu patris eorum .

Prob. x c i i .

QVARE conspecti sunt nonnulli Sanctorum corpore subleuati à terra: prout de D. legimus Francisco?

Tamet si Angelico fieri hoc possit ministerio: quemadmodum scriptum est: Angelis suis mandauit de te, vt custodiant te in omnibus vijs tuis . In manibus portabūt te, ne fortè offendas ad lapidem pedē tuū . Attamē meliùs dicamus: quemadmodum scelesti homines incipiunt gustare hac in vita infernum: ita veri contemplatores arham degustant paradisi . Quoniam verò inter corporis glorificati dotes summa annumeratur agilitas, per quam statim aderit, quocunq; anima volet; nil mirum, si ad nonnihil spatij potest modicè hac in vita id

ta id contingere, quod in futura perfectè & perenniter possidebit.

Probl. XCIII.

QVARE veri contemplatores nonnūquam facie immutātur ab vno ad aliud extremum: quemadmodum à summo pallore ad summum ruborem?

Dici posset, hoc fieri iuxta internarū motionum varietatem: quemadmodum videmus timore homines pallefcere, verecūdia erubescere, alijq; similes externè apparēt casus, iuxta internam affectionem. Hoc porro limpidius cernitur in contemplantibus, in quibus variatur caro, iuxta spiritum.

Probl. XCIII.

QVARE nonnunquam post excessum verba loquuntur admodum irrationabilia?

Fortasse hoc fiat ex multa cum Deo familiaritate, quæ contemplando acquiritur. Ex qua glifcente amore, deficit timor, & reueritio: quemadmodum dolet Abacuc, q̄ Deus iudicium non faciat in terra. Jobq̄c maledicit diei natiuitatis suæ: moxq; gratias agit Deo: Et si me occiderit (inquit) adhuc

adhuc sperabo in eum. Vbi apparet talem desperationem duplicatam esse spem: talemque conuersionem geminam esse laudem.

Probl. XCV.

QVARE nonnulli ex contemplationis excessu fiunt similes pueris insipientibus: obliuiscunturq; terrena omnia?

Nihil mirum si abstractus in Deum intellectus reliqua obliuiscitur, quādo in corporis idem videmus oculo; cui post solis visionem omnia tenebescunt, donec durat maioris impressio lucis. Quoniam verò summa Deus est puritas, cōtrahunt ex eius consuetudine simplicitatem quandam innocentiae: quæ, si semper duraret, animam redderet impeccabilem: Deusq; illam nō posset derelinquere, cum sibi sit vnita, nisi seipsum quoq; dereliqueret.

Probl. XCVI.

QVARE videntur nonnulli in feruoris excessu amentes, dum vel saluunt, vel tremunt; vel erumpunt in voces insuetas & mirabiles

Respondeo

Respondeo: quemadmodum succēsus ignis necesse est foris appereat; ita cōcepta in corde flamma nequaquam potest cohiberi. Quocircā varios erumpit in modos, iuxta spiritus motionem, in verba, gestusq; excedentes. Fortasseq; hac de causa existimati sūt Apostoli vino ebrij: Diuusq; scribit Marcus; cūm domi prædicaret Dominus, audierunt id sui, & exierunt tenere eū: dicebant enim: Quoniam in furorem versus est.

Prob. xcvi.

QVARE nonnulli contemplatores nimis se laudant: nonnulli nimis se deprimunt: sæpeq; simul dicūt verba, & proprię laudis, & vituperationis?

Fortasse ita intelligitur, quod de D. legimus Francisco: qui totam transegit noctem duobus iterādis verbis. Quis tu deus meus: quis ego sum? Quo nimirum in excessu infinitam contemplabatur Dei magnitudinē: illiusq; collatione clarē propriam perspicebat vilitatem: Vnde poterat eō magis sibi ipsi vilescere, quō in Deo se videbat nobiliorem. Ita Paulus nunc se peccatorum agno-

agnoscebat primum: nunc proprias deprecabatur laudes. Vbi etenim ad seipsum respiciebat, vilius quicquam cernere non poterat: at cūm in Deo seipsum cōtuebatur: cogebatur seipsum, immō in seipso Deum magnificare.

Prob. xcvi.

QVARE raptus in paradisu Paulus ignorabat, in corpore fuisset, an extra corpus?

Erat fortē hoc vnum ex arcanis illis, quę ibi audierat: quę non licet homini loqui. Multa etenim vsque adeō capacitatem excedunt nostram, vt offendiculum relata afferrent. Dicit & posset, Paulū ita Deo fuisset absorptū, vt nedum trāscenderit, superaritq; creata omnia; sed & seipsum quoq; nihilq; aliud, quā Deum ipsum, poterat percipere.

Prob. xcix.

QVARE diuinis videtur in excessibus anima Deo indignari, amorosaq; quadam corripit impatientia?

Hic, inquam, deficiunt verba, & conceptus: immō vt vnum exprimat, verba assumun-

sumuntur opposita: immodicoq; ex amore prorumpitur in indignationē: causāq; finguntur dissidij, vbi summa est vnio: ex odioq; crescit desiderium, & ab immodico desiderio augetur odium: hic deficit ratio: perit iudicium: & viuunt anima in impatientissima quadā quiete, esurieq; satiatissima, stultaq; sapientia, & caliginosa luce. Quò si pertingit anima, dici potest diuina magis, quàm humana: cum in seipsa iam non agat ex amore, sed in Deo.

Probl. c.

QVARE perfecta sita est contēplatio in negotiorum multitudine?

Perrarus & mirabilis est gradus iste: & fortè postremus, quò hac pertingi possit in vita. Propriū est etenim Angelorū, vt semper agentes, semper contemplantur: neq; verò opus ex contemplatione fiat imperfectum, neq; præpediat opus contemplationem: sed immò vnum horum alterum confirmet promoueatq;. Verè stupenda est hec vita: quæ simul & internè agit & externè: videturq; diuisa, cum sit vnita: & absq; cōturbatione mille imoratur pturbationibus.

Beata

Beata q̄ eò iā peruenit anima. E' diuina etenim consuetudine faciē referet internā, cum Mose, lumine illustratam: cumq; Elia in cælum rapietur in igniuomæ curru charitatis. quò non iam verbis, sed æstuantissimis aspirandum est desiderijs.

A. P. A.

PIO LECTORI.

Si eorū, quæ hætenus scripsimus, mi lector, quicquā demiraris, cum supra humanā tibi videatur conditionē: scito, longè admirabilius fore, diuinorū si exprimi posset magnitudo mysteriorū, q̄ in perfecta inuenire est vnitione Deū inter & animā. Vti. n. oēm Deus incomparabiliter superat sapientiam nostram: de ipsoq; non nouimus, quid sit; sed quid non sit: ita de vnione inter Deum & animam nihil nouimus, præterquàm in ænigmate. Et illi quoq; ipsi, qui experiētia degustarūt, haud quaquā exprimere potuerūt. Ita post angeli visionē factus est mutus Zacharias. Quod quāquā dicat Scriptura ob eius factū incredulitatē: attamē & dice relicat, diuina trāscendere mysteria cōceptionem

ptionem omnem, nedum & verba: solum-
 q; sacro reuerenda esse silentio, quo longè
 melius exprimuntur: quandoquidem ea
 saltem confitemur talia, quæ verbis non
 possunt comprehendi. Tunc verò iuxta
 eorum conditionem & præcellentiam ap-
 prehenduntur, cū manent incōprehensibilia:
 si aut̄ persuasū quisquā haberet se ea cōpre-
 disse, iā vel hinc planū faceret, se vix ea de-
 gustasse. Significatum hoc fuit in Mose:
 qui postea quàm Deum vidit, causabatur se
 haud esse aptum, qui populum illum rege-
 ret; dicens, ex divina factū se colloquio-
 ne impeditioris & tardioris linguæ. Enim-
 uerò vbi exuberant verba, scepe deficit sa-
 piētia. Nō etenim fas est homini alta loqui
 cœli arcana, quæ vel ab ipsis plenè non ca-
 piuntur Angelicis spiritibus. In immenso
 siquidem ineffabiliq; diuinæ vastitatis pel-
 ago semper est inuenire vnde proficiatur:
 ideoq; ibi conseruatur cum perfecta fatie-
 tate & iuge desiderium.

Si tñ desideras tibi innuā, quæ sit oīum ba-
 sis ac fundamētū mirabilium, quæ operatur
 Deus in Sanctis suis: dico, Dominū nostrū
IESVM CHRISTVM, verum Deū,
 pro

pro nobis hominem factum; cū ad ope-
 ris sui cōsummationem deueniret; suo vl-
 timo in testamento, quando cum lacrimis
 orans patrem, suos illi commendabat disci-
 pulos; dixisse: Pater sancte, rogo, vt sint
 vnum: sicut & nos. Non pro eis aatem ro-
 go tantū; sed & pro eis, qui credituri
 sunt per verbum eorum in me: vt omnes
 vnum sint: sicut tu pater in me, & ego in
 te: vt & ipsi in nobis vnum sint: vt credat
 mundus quia tu me misisti.

Non crediderim ego linguas omnes pos-
 se vel minimā attingere arcani huius par-
 tem. Neq; verò demiror, quod de quadam
 legere est muliere: quæ huius generis au-
 diēs sermonē, haudquaquam cohiberi po-
 tuit carnis angustijs: sed spiritus eius auola-
 uit à corpore: non valens nimirū aliās gu-
 stare, quæ diuina hæc foret vnitio. ò ineffa-
 bile secretum. ò vis amoris immodica:
 quid fieri non poterit, si hoc potuit?

Desine iam, ò anima mea, demirari co-
 piofa, discipulis in aduentu paraclēti con-
 cessa, charismata: Varijs etenim loqui lin-
 guis, & prophetare, & infirmos sanare, pa-
 rum conferunt: quia & huiuscemodi con-

ceduntur reprobis munera . Hinc autē ob-
stupescere ne cesses : quī fieri possit vt vnī-
tur creatura creatori , ea rōne , qua ipse sibi
vnitur : illeq̄ idem spiritus , qui tam perfe-
ctē Patrem vnit & filium , vt vniti & vnitio
eadem sint essentia ; animas quoq̄ nostras
Deo coniungat , in Deumq̄ ; transformet,
in Deoq̄ ; uiuere faciat , vita , non iam mu-
tabili ; sed immutabili : qualis est ipse Deus .

Contemplare modum istius vnionis ; vi-
debisq̄ ; illam modinesciam : metire hanc
transformationem ; inueniesq̄ ; sine mensu-
ra . Quò verò est magis immensa ; eo & est
verior : quòd in prima celebretur veritate :
quò autem verior , eo & perfectior est vnio-
tio : quòd cum ipsa fiat vnitate vera , & ve-
ritate vna ineffabili .

Si hæc non credis ; vñ tibi : bene etenim
Christiani nō aliud te habere ostēdis , quàm
nuncupationem . Planè verò si Christū fa-
teris verè esse Deum & hominē : quare ti-
bi videatur impossibile hominem fieri De-
um , & verè esse hominem ? quin immò hac
tantum de causa factus est Deus homo ,
vt homo in illo possit fieri Deus : fraterq̄ ; et
se Christi , & coheres , & amicus . Define

ea mirari , quæ de tuo audisti Domino I E-
S V C H R I S T O : quemadmodum sanaret
ægrotos , excitaret mortuos , calcaret
vndas maris , adaugeret panem : cæteraq̄ ;
id genus : sed vniuersum collige cor tuum ;
hocq̄ ; vnum obstupescere ; Deum & homi-
nem , vnum factum esse . Quicquid enim pa-
trauit Moses in Aegypto , & in solitudine :
quicquid Iosue , cæteri q̄ ; prophetæ : quic-
quid Apostoli , Sãctiq̄ ; omnes : nil sunt huic
collata . Hocq̄ ; è stupendo ac singulari mi-
raculo , qui est Deus homo ; educta sũnt vni-
uersa , & antiqua , & recentiora miracula :
infinitaq̄ ; id genus , & maiora educi possent :
nunquam autem quispiam hominum quic-
quam patrasset miri ; ni diuinæ participas-
set vnioni : quæ adimpleta est in C H R I-
S T O I E S V .

Iam quidem verba non inuenies , tanto
conuenientia promēdo mysterio : ni in ex-
cessum erumpas . Dicerēne velis , hanc esse
vnitionem , qualis animæ intercedit & cor-
pori ? immò immensè est maior . Dicerē-
ne velis , creaturam , cū creatori vnitur ,
creaturam definire esse : fieriq̄ ; creatorem ?
immò ipsa est creatura : neq̄ ; tamen minus

est creatori vnita; quòd iam non in seipſa
 ſit; neq; operetur, qualis in ſe: ſed viuít,
 operaturq; in creatore: in ipſaque viuít, &
 operatur creator. Dicere an velis, cùm ſit
 in creatore, cõuenire eam quoq; ad ſingu-
 la creatoris opera, tam gratiæ, quàm natu-
 ræ? Eheu anima, non ampliùs: regredere
 deorſum: dumq; agis in corpore, ne ſuper-
 ſedeas vnquam referendis Domino tuo
 gratijs: qui tantæ te inſtituit promiſſionis
 hæredem: Ne diſtingaris huius indagãdæ
 vnionis rationi: ſed vaca ſemper laudibus
 creatoris tui. Interim otioſè non habebis
 cùm patefacta habeas Domini tui vulnera
 in myſticæ huius vnitionis testimoniũ. Hic
 nidum colloca tuum: huc transfer cogita-
 tiones tuas omnes: hoc ſolum te iuuet me-
 ditari: hic impende fideliter vniuerſas ani-
 mæ tuæ vires. Iam conticeſce lingua bal-
 butiens: tuq; deſiderium meum, inſtar ful-
 guris coruſcantis, curre, & recurre ſemper
 me inter & creatorem meum.

EXPLICIT.

...
 ...
 ...

D. SERAPHINI FIRMANI,

CAN. REG. LAT.

ac prædicatoris excellentiſs.

De vera cõuerſione tractatulus prebreuis,
 & aureus: ad mulieres Pœnitentes,
 ſeu conuertitas quas appellant,
 S. Magdalenæ, Vincetiæ.

Piſſimæ, ac Ven. Virgini, Ang. Paulæ An-
 toniæ, per Chriſtũ Cruci affixũ
 matri, cum primis
 colendæ.

VPERIORIBVS
 diebus R. V. mihi
 iniunxit, non nihil
 ſcriberem ſpiritualiũ
 præceptionum mu-
 lieribus Vincetiæ
 Cõuertitis; quæ du-
 dum ipſa agere ad
 meliorem ſe tranſtulere vitam: Cuius no-
 lui contraire voluntati: quanquam iuxta
 vulgarem ſenſum iure potuiſſem tale recu-

farc pondus, quod magis exposceret diu exercitatum quempiam in luctu pœnitentiæ, quàm in arida commentariorum lectio ne. Attamen tantum abest vt velim vestrę non morem gerere voluntati: vt & omnino paratus sim id libentiùs aggredi ponderis, cui me minus videbo parem: cum persuasum habeam, non aliud esse, me supra vires à vobis pregrauari; quàm impetrari mihi à sponso vestro duplicatas vires; aptioremq; me fieri maiori ferendo oneri, quàm imponatis: vt dicere possim, omne mihi vestra fieri leue virtute pondus; quòd non à me sustineatur; sed me potius ipsum sustineat.

Cæterùm non hinc amplius. Spero etenim maiori me semper vobis astrictum in obligationi. Cùm nescirem quanam ratione vestrę facerem satis voluntati; me conuerti ad legenda ex Opusculis R. F. Baptistę Cremensis, nonnulla. Ex quibus clarè perspexi; si de eius doctrina, simul & pietate, tanta cum laude verba facitis; nò quidem vos mouet obstinatio, sed purus veritatis zelus. Utinamq; pia vsque ad eò doctrina à spiritualibus agnosceretur, operiq; man-

mandaretur. Eò etenim maiori haberetur venerationi, quòd à plerisq; ob modicã rerum diuinarum cognitionem, cõtemnitur. Hac igitur mea in Operula si quicquã erit quod vestrę faciat satis voluntati, iam nò stis vnde sit: vt vobis nò immeritò gratum esse possit. Verè etenim hic fateor nò aliud me apposuisse, quàm colligendi laborem, aridamq; styli cõpositionem. Quare aliud non expecto præmij, quàm vt agnoscam, quàm à vera ab sim Christi Cruci affixi imitatione. Quem nunquamnò pro me exorabitis: prout in illo iugiter viuit spiritus vester.

R. V.

Addictissimus, Seraphinus à Firmo
Can. Reg., & Prædicator.

De diuina vocatione. C. I.

Quandoquidem dilectę filię, Crucifixi benignitas à peccati vos sorde ad suum dulce pertraxit iugum; æquum est, vt recogitantes statum vestrum priorem, necnon & præsentem: quàm ille fuerit abominabilis,

R 4 iste

iste iucundus; referatis à vobisipsis confu-
sionem, à Deo consolationem; qui sua vicit
bonitate malitiam vestram. ô quàm ma-
gnum est, cui astricte tenemini, debitum. ô
quàm bene dicere potestis, quod dicebat
propheta: Nisi quia Dominus adiuuit nos,
paulo minus habitassent in inferno animæ
nostræ. Recordamini filiæ meæ, non gra-
uius fuisse peccatum lasciuorum Gigantum
ante diluuium, quàm vestrum: neq; Sodo-
mitarum, vel Gomorrhæorum: & tamen
illi aquis, isti igne periere. Vos autè utroq;
à flagello nedum præseruata, sed & in tutù
prouocata, adductaq; estis castitatis portù.
Legere est de Noc, virum illum fuisse iustù:
Lothq; inter nequiores illos erat sine pecca-
to. Nihil igitur mirù, si ambo à Deo sunt
præseruati. Quam verò vos afferre pote-
ritis iustitiam vestram, quare tale Deus vo-
bis indulserit beneficium, vt vos à misera
Diaboli seruitute ad felicem gratiæ suæ vo-
cæret libertatè? Certè equidem maius fuit
vobis impensum beneficium, quàm tribus
pueris in ardenti præseruatis fornace ab in-
cendio: quando in peiori peccatorum flam-
ma vos detinebat Satan sepultas.

Si defensus fuit Daniel à Leonib; & vos,
à Diabolo iam ferè deglutite, fuitis à beni-
gna Crucifixi Christi manu recuperata ab
eius faucibus: quin (vt rectius loquar) cum
in ventre iam absorptæ essetis tartarei ceti,
denudò diuina estis largitate ad vitam reuo-
cata, adductaq; in terram tutam pœnitent-
tiæ; vt nedum vestras possitis saluare ani-
mas; sed & vestro, cæteros prouocare pœ-
nitentiæ, exemplo. ô pietas verè infinita in
vobis agnoscitur. ô vis magna charitatis
Christi: qui iam nos poterimus tanto illius
vicè rependere amoti: quando vbi nos exu-
berauimus in peccato, ipse exuberavit in
gratia; se ex nostra ostendens malitia me-
liorem? Hoc ego verò amplius demoror,
quàm vniuersi creationem. Si etenim in-
finitam ostendit in creatione potentiam; in
peccatoris iustificatione, potentiam simul
ostendit, & misericordiam infinitam.

Hæc volui vobis scripsisse, filiæ meæ, nō
quò perterrefacerem, sed vobis ansam præ-
berem, nedum beneficio potiendi quod vo-
bis Deus indulsit; sed & indiès magis vos
aptandi ad maiora recipienda charismata:
quandoquidem Deus, cum sit ad dandum

copiosior, quàm vos ad suscipiendum; indiget, cum vos videt magis ad infirmisima vestra respicere promerita, quàm ad immesam eius liberalitatē. Desiderio itaq; desiderans vt in melius semper proficiatis, cōpendiō nonnulla collegi documenta: quæ attendentes, victoriam referre valeatis de hoste: diuinæq; auxilio suffultæ gratiæ, eò sublimiorē peruenire ad virtutis gradum, quò peiori ē peccatorum conditione à Deo estis euocatæ: vt in vobis glorificetur, quæ admodum in Magdalena, & Paulo: quibus extitit culpa præterita maioris occasio profectus.

Qui vincatur desperatio. C. II.

PRIMA hostis pugna, quam vos superare oportet; à spiritu infertur desperationis: quæ ni obtineatur; peiori, quàm antea, vos sine concludet. Suadere nititur hic spiritus, fieri haud posse, vt victoriam referatis de peccato. Hoc autem iccirco molitur, vt ad mortem vsq; suis implicitas vos detineat catenis: sciens nimirum nūquam id vos cōsecuturas muneris, quòd minimè speratis.

speratis. Et si quidem non nihil in vobis videt deliberationis; statim pugnam ingeminat; quò penitus cedere vos cōpellat operi.

Aduersus hunc, filiæ meæ, spiritum, armemini oportet firma diuinæ pietatis consideratione: cui maior irrogatur desperatione iniuria, quàm cæteris simul omnibus peccatis. Heu, quàm patri displicet nostro, illi ascribi, quòd non possit, vel nesciat, vel nolit nos seruare. Si etenim summa ipse est sapientia, summa potentia, summus amor: qui desperabimus nō aliqua ex istis illi prærepta præcellentia?

Scitote, odio Deum illos habere, qui ipsi non confidunt: ita & qui sunt pusillanimes. Quemadmodum filijs indignatus est Israel, quòd extimescebant terram ingredi promissionis, propterea quòd gens illā custodiret bellicosa. Neq; etenim Deum credentes illis robustiorem; haudquaquā meruerunt illam possidere. Cōtrā verò Deo placent qui proprijs diffisi viribus, illi innituntur: quemadmodum dicebat propheta: Dominus protector vitæ meæ: à quo trepidabo?

Operit se pusillanimitas pallio humilitatis:

ris: & inquit: Tantam ego hadquauā me-
rēor perfectionem: digna nō sum, quā sim
sancta: satis mihi, ne me tradat Deus ad
inferos: mea omne promerentur malū pec-
cata. Quis iam non crederet hęc ex humi-
litate prodire verba? Ego verò affirmo ex
gemina procedere superbia, priuatoq; amo-
re: quòd non illam velint nudam ample-
cti Crucē, infinito cum desiderio: sed per-
sistere volunt in peccato. Huiuscemodi, ve-
rè si essent humiles, dicerent. Ego volo pe-
nitus esse sancta: quoniam, quòd ero san-
ctior, ero & humilior: voloq; meum, præ-
creaturis omnibus, honorare creatorem;
quòd supra omnes, illum offenderim, iniu-
riāq; affecerim, creaturas. Hoc, modico cō-
tentum esse, ex corde proficiscitur igno-
bili: quod quidem non omne vult mis-
sum facere peccatum: cū hinc desistere
non velit, nempe, vt, quanto fieri potest,
Deum honore non afficiat.

Huc vos fortasse: Si tanta nos admisimus
tamq; horribilia peccata: non ne temerita-
tis est, & arrogantia insignis, velle illis æ-
quari, qui nulla, vel tam leuia admiserunt, vt,
nostri comparatione, dici possint innocen-
tissimi?

tissimi? Non ne æquum est, descrimen ha-
beri, Virgines inter & prostitutas? Ego ve-
rò, filia meæ, respondeo: non mea quidem
sententia, sed Euangelio id attestante, de
peccatrice: cui remissa fuerūt peccata mul-
ta: quoniam dilexit multum. Vbi subijci-
tur: Cui autem minus dimittitur, minus
diligit. Igitur dimissa in causa sunt pec-
cata, quòd maiorem impetremus gratiam.
Non igitur multitudine desperandum er-
ratuum: sed adnitendum, vt pœnitentia
emendemur, lucroque id conuertamus
quod fuerat detrimento: quando diui-
na pietas è nostro malo, maius elicit bo-
num.

Si dicerem vobis, quòd Deus vos inuitet
perfectionis, cum omnibus culpis vestris;
tamen vel omnes mundi culpa in qua-
libet vestrum colligerentur; non facile
mihi fidem accommodaretis. Verun-
tamen me cogit charitas, non omnino
reticere. Dico vobis, nisi per vos ste-
terit, fieri posse, vt charitate Martyres
adæquetis, puritate Virgines, contem-
platione Anachoritas, & Monachos,
innocentia qui in matris sanctificati fuere
vtero.

uero. Hoc porro quò maiori vobis videtur admirationi, eo id Deus facit libentiùs: quòd mirabilis sit in operibus suis semper: itaq; glorificatur, & agnoscitur. Cumque omnis, quātum fieri potest, illum teneatur honorare creatura; partium & vestrarum est, idem facere: cumq; dignetur ipse gloriam referre immedicabilibus sanandis vulneribus; infinitamq; ac largifluā eius ostendere liberalitatem in peccatoris iustificatio-
ne; haud debetis & vos tāto despoliare bono, & Deum ipsum tanta fraudare gloria.

Contrā si adducetis vestrarum deformitatem peccatum; ego verò pulchritudinē adduco gratiæ: quæ nimirum est præpotentior in instauranda anima, quàm peccatum in euertenda. Si Dæmonia dicetis aduersū vos inualuisse; ego verò dico vobis adesse & Angelos, & beatos omnes, numero, virtuteq; incomparabiliter superiores. Si vos terret quod ait Christus, nedum grauisima peccata, sed & otiosum omne verbum in extremo discussum iri iudicio; audite & illum, vbi inuitat dicens: Venite ad me omnes, qui onerati estis: graui nempe peccatorum sarcina: & ego reficiam vos. Si vos

per-

perturbat peccatorum grauitas, multorūq; animæ vestræ vulnere; respirate contēplandis eius vulneribus: quæ, vestri sanandi gratia, sustinuit: cumq; tot eius cruciabilium causa fueritis dolorum; ne velitis & cæteris superaddere desperationem: sapere recogitantes, plus illi irrogasse iniuriæ infelicem Iudam desperando, quàm illum nundinando. illo siquidem in scelere, vitam illi ademit corporis: at hic vel diuinitatē ipsam: peccatum credens suum superexcedere infinitam filij Dei benignitatem.

Si perfectè peccatum odistis, propellite illud à vobis, quàm fieri potest. Si perfectè vultis propellere, adhærete Deo omni conatu. Hoc porro facietis, proponētes velle illum supra quàm fecerint Virgines, honore afficere. Ipsemet enim attestatur, gaudium esse in cælo super vno peccatore pœnitentiam agente, quàm super nonaginta-nouem iustis: qui non indigent pœnitentia. Iam firmo cum proposito si hac quotidie stabiliemini in sententia, ego me vadē spondeo, qui vestrarum reddam Christo rationem peccatorum omnium. ô felix pœnitentia, quid tibi impossibile est? Tu hu-

mano

mano reddidisti sensui Nabuchodonosor, qui pauloantè præ superbia beluam induerat, ut scenum ueluti bos agri comederet. Tu breui peccatum delesti Dauid prophetæ: neque ablata illi fuerunt diuinæ promissiones, Deo uero minus fuit, quàm antea, accipus. Tu sententiã retractasti, iam pronuntiatam in populũ Niniues. Tu è persecutore statim prædicatorem, eq; superbo Saulo humilem fecisti Paulum. Tu modicis lacrymis diffamata peccatricem reddidisti sanctissimam: quæq; dudum erat sociã Dæmoniorum, illam summã matris sociasti Dei. Tantã tu es uirtutis, ut & malignum in bonum conuertas peccatum: quando, te intercedente, ubi magis abundauit culpa, magis abundat & gratia: quiq; erant Dæmonia, fiunt Angeli: luxuriosi fiunt casti; & ut breuibus comprehendam, non minus est ille Felix, qui tibi adhæret: quàm qui nunquam peccauerunt.

De spiritu fornicationis. C. III.

VBI firmo sinceroq; proposito à uobis propuleritis spiritum pusillanimitatis; iãq; non

non impossibile reputabitis, ueram acquirere perfectionem; sed immò illi toto anhelabitis affectu; tunc præstolamini filia meæ acriores ab inimico, quàm antea unquam, insultus. Consueuit enim eos acrius impugnare, qui se accingunt ut uiriliter obsistat. Quoniam uerò diu implicitas uos tenuit immundæ catena luxuriæ; inde adnitetur uos aggredi, unde uos sæpenumero inuenit infirmissimas. Qua in re uos adhortor uiriliter agere: tot pollicens uobis in cælo coronas, quoties de illo uictoriam referetis.

Putidus iste spiritus sæpe aperto ingreditur Marte; & ex omni uos impetit latere: cor primò obscenissimis fuscans imaginibus: Dehinc dormientes turpissimis uos perturbat somnijs: membraq; ad sædas impellit motiones. Hoc autem nititur, ut tali perterrefiat animus difficultate, salutariæq; renuntiet penitentia. Hic iam dignoscitur legitimus fidelisq; pugnator, ab infido & deside: legitimus etenim fidelisque haud expauescit: quin imò magis roborat: & licet multa referat uulnera, non cedit tamen: ideoq; haud dici potest victus; cum deficientibus uiribus non deficiat animus:

S neque

neque verò gloriari poterit se victorem aduersarius; nisi ubi volens cedit. Verum iners miles & minimè fidelis abijcit arma, nempe fidem & orationem: victoriamq; desperans, fit omnino victus.

Hic vos adhortor eos imitari, qui urbem obsidione circuncingunt: qui quò eā euincant, commeatus illi intercludunt, & adiungunt propagnacula. Ita & vos corpori subtrahite vestro immodicum & cibum, & somnum: cohibeteq; sensus omnes vestros. Sunt etenim animæ fenestræ: vnde ignitis Diabolus eam percutit concupiscentiæ iaculis.

Aequum igitur est, filiæ meæ, quò ab illicitis caueatis, licita etiam dimittatis: omneq; horreatis distrahens, otiosumue verbum: sæpe cogitantes nimis vobis esse vnde lugeatis, si antea cetera vultis facere satis vitæ. Hoc dixim, quoniam non nihil semper procurat anguis Tartareus aditus in animam nostram: verbumq; offert quoddam, sub specie recreationis: post quod prolucit & distrahentes vt audiamus fabulationes: sensimq; aufert mentis viuitionem: dehinc pugnam renouans carnis, desperationi

tionem nos adigit. Ideo opus fuerit, dum infirma adhuc est tentatio, penitus obfistere. Vbi etenim inualuerit morbus, viresq; defecerint nostræ, frustra illum depellere adnitimur.

Quoniam verò arcem potissimum obfidet cordis; huc oem oportet adhibere industriam: uti in Canticis ait Canticorum: Pone me, ut signaculum, super cor tuum. Ita si hunc optatis expugnare spiritum; obfignate cor uestrum continua Christi Crucifixi recordatione: inculpatur eius uulnera mentis uestre omni in actione, & motione: comedentes ad singulum morsellum in ipsum respicite: bibentes non obliuiscimini fel & acetum, quo in extrema sua siti fuit potatus: loquentes, ad uerbum quodlibet, eo oculos reuoluite: eiusq; è uulneribus, infrugiferum discite uitare sermonem: cum inceditis, uel quidpiam agitis, nunquam non possim uos asociet. O quam uobis erit facile, hunc suppeditare serpentem: si caput, hoc est prima eius suggestiones, baculo allidetis Crucis. Hinc dicebat Augustinus, efficacius se non inuenisse remediū aduersus tentamētā omnia, quam uiuidam uulnerum Crucifixi re-

cordationem: ibi delitescit anima; sitq; tuta
 haud posse Diaboli patere insidijs.

Auertite, filij, multiformem admodum
 esse fornicationis spiritum: & ubi una non
 potest fallere uia, ad aliã aggreditur. Hinc
 pauci illum euincunt: petitq; Ecclesia à spi-
 ritu liberari fornicationis: innuens nimirum
 minimè uniuersas nostras sufficere uires il-
 li debellando. Pessimus iste imiscetur colo-
 ribus: quicquidq; pulchri uidemus, lasciuia
 conuertit: inferit se odoribus, & saporibus:
 se offert omni tactui, & motui, & actioni:
 quare agrè euadit anima ab eius insidijs;
 cum inferne obsideatur & supernè, intus &
 foris, à dextris & à sinistris. Nil mirum, si
 Sampson à nauitate sanctus, Dauidq; di-
 uinorum plenus charismatum, & Salomon
 à Deo dilectus, decepti ab eo fuere: mul-
 tiq; eremicolæ post innumera pœnitentiæ
 opera, multaq; diuinitus accepta munera,
 huic impegere laqueo: sed quidem illi sunt
 demirandi, qui singulari inde euasere priui-
 legio: quando hoc deuicere in certamine
 Satanam, carnem, propriamq; simul na-
 turam.

Sæpe se offert sub specie Discretionis:
 horta-

hortaturq; ne atteramus corpus; quò in di-
 uino possimus persistere famulatu: unaq;
 cum necessario introuehit & superuacaneu;
 cumq; inualuit super sensu quopiam, sata-
 git & alium corrumpere: neq; uero statim
 audet pœnitenti se prodere: sciēs nimirum
 se propulsum iri: sed uti anceps sua tegit
 retiacula: ita ille suam celat fraudem. Ut
 Dinæ fecit, filiæ Iacob: cui immisit, mulie-
 res, egrederetur, ut inuiferet regionis illi-
 us: cumq; uidisset eam Sichem, vi oppres-
 sit. Vnde indignati eius fratres, Sichem oc-
 cidere, cum omnibus suis, depopulatiq;
 sunt ac vastauerunt terram illam. Quis
 iam tantum sperasset exitium modico us-
 que adeò ab initio? Ita agit malignus, cum
 suadet viros inspicere; aitq;: quid istoc
 mali est? malo non intueor sine. ô filiæ, si
 fieri vultis castæ, paciscimini cum oculis
 vestris, ne in quemquam vnquam eos figa-
 tis. Oculus etenim hominis virulentior est
 oculo basilisci: animamq; occidit diuinæ
 factam imagini.

Si hinc fallere non potest; immodicæ
 adhortatur abstinentiæ: magnamq; sug-
 gerit vim lacrymarum: interimq; omittit

nos impugnare. Vbi verò nō nihil nos videt securè agentes; aduocat sibi auxilio inanis spiritum gloriæ: quo suademur, nihil iam nos vereri casum; acsi deperisset concupiscentia omnis: Tum verò duplicatis aggreditur viribus: eoq̄ue periculosiùs nos impugnat, quò minus eramus cauti. Porrò hanc si vultis vitare decipulam; dum in carne habitatis, & spiritus hos regit artus, nunquam vobis præsidite ipsis. Haud etenim spiritus iste dici potest relictus, donec vel minima in nobis viget priuati scintilla amoris: solusq̄; perfectè humilis, sibiq̄; ipsi ad nihilum redactus, perfectè hunc triumphat. quò paucissimi sanè pertingūt.

Tacere haud volo subtilem spurci huius Diaboli astutiam, qua in spiritalibus vitur hominibus, sub specie spiritalis benevolentia. Principiò etenim præ se fert profectus desiderii: dehinc sensim paulatimq̄; caritas inflectitur in adulationem: spiritusq̄; fit caro. Hoc autem in discessu deprehenditur. Mens etenim manet confusis plena imaginibus, anxiaq̄; , & desideranter reditū expectat. Hic porrò certa non potest dari regula: quando & inter sanctos intima intercessit

tercessit affectio ac beniuolentia. Hinc autem dignosci potest. Vera etenim caritas amorem inducit contemptus, assidue orationis, solitudinis, & profectus: animamq̄; reddit tranquillam, puritatisq̄; amatricem cuius oppositum facit carnalis amor. Sed tuti fuerit consilij; dum tenelli sumus, ne accedamus ad ignem. Si etenim longè aberimus, non periclitabimur: sed quidem, nimis accedentes.

Vsq̄ue adeò maligna est hæc vipera, ut audeat etiam sanctis se immiscere Sacramētis. Quare sæpe Confessione inducit peccatorum, non quidem peccati odio; sed quò quis habeat vnde rememoretur præteritas delectationes; denuoq̄; ita possit excitare titillationem. ò quàm præstiterit, quod semel ritè hac in materia confessi sumus, perpetua sepelire obliuione, quàm cum periculo retractare. Ille quò magis immiscetur viscus, eò fit tenacior. Si vis ignem restituere, ne illum attrectes: ita enim in maiorem erumpet flammam: sed terræ illum obuoluas. Haudquaquam possunt hæc ore retractari verba, quin mentem inficiant. Hic igitur tutum nobis fuerit, non admodum

280 D. Seraph. Firm.
esse scrupulosus, si velimus victores esse.

Nonnulla huic remedia vitio. c. IIII.

Tametsi ex his, quæ diximus præcedenti in capite, ratio haberi possit deuincendi spiritum fornicationis: attamen fufius hinc libet agere; cum non ignorem perfectam huius solius victoriam triumphum vobis parituram de cæteris omnibus Dæmonijs. Principio itaque vos hortor; vbi solidum sincerumq; ieceritis propositum, indieq; illud renouaueritis; non uelitis expauescere ad omnem immūdi huius canis latratum. Sæpe etenim importunis solet suggestionibus ibi astruere vt culpam faciat videri, vbi nō est culpa; ut lapsus imaginatio verū perducatur ad lapsū: dicitq; cū propheta: Persequimini, & cōprehendite eū: quoniā nō est, qui eripiat. itaq; videri facit, nos tentationi assensum præbuisse, cum minimè id verū sit.

Hic iamprimū opus fuerit, discretionis lucerna dignoscere tentationem inter & assensum: quod minimè nouit mens scrupulosa, præ luminis defectu: quod enim opus est inimici, suæ ascribit voluntati. Quod enim ita se res habeat; id nequaquam
admitteret

De Ve. Conuers. 281
admitteret peccatum, vel si totum lucraretur mundum: molesteq; sunt ei huiuscemodi cogitationes. Hæc porro agnita (vt diximus) tentatio, pro meritum semper affert, virtutisq; augmentū: prout Paulo fuit. Idē hinc merere non debemus, sed de manu Domini illam accipere, vice prædilecti thesauri. Dehinc optimi fuerit consilij, ne respōsitemus, contendamusq; cum huiuscemodi cogitationibus: melius etenim vincuntur, surdū si agamus: quemadmodum canis vbi videt viatorem suum prosequi iter, neq; eius fisti latratibus, tandem retrocedit. Hoc autem mens præstabit nostra, vbi diuina oblectabitur iugiter exerceri meditatione. Quo etenim magis erit plena Deo, pijsq; meditationibus: eō minū ibi locum habebit Diabolus cum suis technis.

Oportet itaq; filiæ, a vobis omnino ablegitis otium & desidiam. Non etenim vinci pōt spiritus fornicationis, nisi ab his, qui prius otij fuere victores. Quandoquidem uti terra inculta ex seipsa producit spinas & tribulos: ita & otiosi mens in peccata prorumpit: quoq; magis otium sectatur, eō minus est otiosa. Non etenim pietati occupa-
ta,

ta, semper euagatur ab vna in aliam cogitationem: demumq; oppletur confusionibus. Ideoq; non vos pigeat iugiter exercere nudum manus, sed & mentem: agendo simul & foris, & meditando intus.

Vbi hoc propuleritis delicta Dæmoniu, arrham iam obtinebitis castitatis: præripueritisq; hosti valentiora, quæ induat, arma. Ceteru quonia maligno huic Serpenti nodi sunt multi, voluminaq; multa: oportet & multis aduersus illum præmuniri remedijs. Cui verò superbia sit, quæ parit fouetq; luxuria neq; vnquam perfectè erit castus, nisi qui humilitate fuerit prædotatus: idè hoc semper cordi vobis sit documentum; vt aternu suspectam habeatis omnem propriam voluntatem: quippe quæ in omne vos demerit sit flagitium: inualefcereq; fecit aduersus vos Diabolum. Hæc vestrarum fuit prodiatrix animarum: siq; eius pergebatis parere cõsilijs, dubio procul ad tartara vos demergebat. quu igitur potissimo vnquam poteritis vestro confidere inimico? Nèpe si priuata voluntas odio vos adduxit Dei; partium vestrarum erit, præ omnibus vos ipsas odire sancto illo odio, quo ad ueram adducamini

ni amorem: vt Christus dixit; Qui odit animam suam in hoc mundo: in vitam æternam custodit eam.

Hoc porrò facietis filia meæ, amplectentes obedientia iugum: quæ aliud non est, quàm Deo immolare propriam voluntatè: eamq; igne concremare amoris: vt in Cruce exemplum dedit Dei filius: qui propria nunquam obsecutus est voluntati; ceteri errare hadquaquam posset: Monitos nos volens, multò minus nostræ nos morem gerere debere: quando ita facientes, non errare non possumus: quin immò illam sequentes à bono nunquam non diuertimus in malum. Rationi porrò consonum fuerit, vt paruus Dei filius vsq; ad mortem: ita & nos, eius amore, pareamus vsq; ad propria mortem voluntatis.

Obedientia exhibetur hominibus, quòd vicem gerant Dei: ideoq; diuinam in nobis operatur virtutem. vt in Moyse visum est: qui dux à Deo electus fuit populo illi: cumq; homo esset, agebat vt Deus. Deus enim in illo operabatur: vbiq; populus illi rebellabat, conquerebatur Deus, & Mosi dicebat: Non te spreuerunt: sed me. Iusteq;

stet; nimirum illis conquirebatur: diuina enim agit virtus in obedientia, non autem hominum: ita & inobedientia Deum offendit, non homines. Unde nonnullorum est Patrum sententia, minoris fore periculi Deum offendere, quam ducem, illud nos prouehentem. Ducis etenim auxilio suffulti, poterimus Deo reconciliari: verum amisso ductore, nedum in illo Deum amissimus: sed & medium illum accedendi.

Inferunt itaque; cum agamus in tenebris, exorbitemusque a recta, pleneque sumus spiritualium ægritudinum, neque verò a nobis ipsis possimus subniti; uim omnem profectus nostri in hoc sitam esse, ut peritum fortiamur ducem, qui certè non erit talis, nisi præcesserit uia illam, qua nos uult educere; magisque doceat re, quam uerbis. Hæc porro est ratio, quare perpauci perfectionem attingant; quando hoc in tempore fidei non inueniuntur præceptores, discipuli uero morigeri: ut uerè felix dici ille possit, qui idoneum a Deo sortitus sit ductorem. Quo quidem quam uos astrictæ teneamini Deo beneficio, non scribo. non etenim uideo quod maius hac uobis tempestate indulgeri potuisset beneficium.

ficiam.

Penes antiquos Patres præpotèntius aduersus omnes inimici artes non erat remedium, quam ut aperirentur uenenatæ omnes cordis cogitationes. Ita enim noxia detegentes, quæ intus spargebat Serpens cogitationum semina, uim omnem illi absceidant. Quemadmodum qui uenenum hausit, si statim è stomacho illud reiciat, ante quam serpere incipiat; mortem euadit. Hinc suas nonnulli in schedulam redigebant cogitationes; fideliterque & humiliter eas ducibus reuelantes, nullo fiebant uictores negotio. Neque uerò mirum, si peccati absceidantes radices; primos nempe cogitatus; breui Sancti euadebant. Vti scribit Io. Cassianus sex mensium posse spatio perfectam acquiri castitatem: testaturque Io. Chrysostomus anni spatio ueteres illos Monachos perfectionem attingere consueuisse.

Cæterum melius hinc testimonium in nobis ipsis licet agnoscere. (contrariorum siquidem eadem est disciplina per contrarium) Quando postea quam simplicem hanc haud amplius nouimus obedientiam; post multos in Dei famulatu insumptos annos,

nos, illi idemmet sumus: eodemq; (vt dicitur) hæremus in luto. vtinamq; non retrocederemus: prout illorum est moris, qui propriam minimè trucidantes voluntatem, è spiritualibus fiunt tepidi: digni qui à Deo æternùm repudientur. Multi hanc rident obedientiam: multi modici autumant valoris: paucissimi fideliter illã amplectuntur.

Legere est de Paulo Simplice, ad Antonij nutum adamussim ita obediisse: ac si Deus ipsemet foret. Neque verò certè incassum: breui etenim suum æquauit magistrum. Ioannes Abbas per integrum anni spatium bis quotidie aquam per duo miliaria humeris aduexit, quò aridum irrigaret lignum: quòd obedientia illi hoc erat inunctum. Mutius, ad Abbatis præceptum, propriũ voluit demergere in torrentẽ filii; perfecissetq; sanè, ni ipse idẽ illũ cohibuisset Abbas. Maurus, D. Benedicti discipulus, accurrit super aquas lacus; quodq; suo parebat magistro, paruit illi aqua. Complures obedientiæ gratia penitus irrationabilia parabant: nudi incedebant; feras, & angues arripiebant: igni proficiebant: ceteraq; id genus: quæ nos, terrena turgidi sapientia, stultitiam

titiã ducimus; quòd diuinæ simus expertes sapientiæ.

Verùm hæc sufficiant filix meæ, vt conficiamus, fornicationis spiritum voluntaria pessum premi obedientia. Ideoq; adnititur Diabolus è fundo illam abscindere nostro: os occludens, ne fideliter illum adaperiamus: sciens n' mirum non adeo modicam esse tentationem, quæ silentio pressa, non grandescat; habilisq; fiat, quæ nos in barathrũ demergat peccati: contrã verò quælibet magna tentatio, fideli fit adaperitione leuis, ac superabilis. Quòd sanè vobis singulariter necessarium est documentum; quando experientia cõprobastis, quãta incideritis damna, vestræ obsequentes voluntati.

De frugifera pœnitentia. c. v.

Non pertingitur filix meæ, è profundo peccati ad diuinæ celsitudinem gratiæ, citra medium pœnitentiæ: qua sine non voluit Christus longè innocentissimus redire in cælum; ne vsque ad eò nos simus arrogantes, vt post infinita arbitremur scelera illud sine pœnitentia acquirere. Ad hanc igitur

vos inuito: quam Christus vobis offert: vbi ait: Tollite iugum meum super vos: & discite à me; quia mitis sum, & humilis corde. Quibus in verbis ostendit, veram penitentiam magis internè sitam esse, quàm in corporis afflictione.

Audientes pleriq; horribilem sanctorum Patrum penitentiam, in corporis afflictionibus, incredibili abstinentia, silentio extremo, lachrymis assiduus, pernoctationibus immodicis, cæterisq; id genus exercitijs: voluere illis assimilari; propriæ vim inferentes naturæ. Qui nedum illam non sunt affecti pietatem: sed & vel tepuerunt; eoque facti sunt corpori indulgentiores, quo prius erant austeriores: vel externa è penitentia facti sunt arrogantes: sentientes nimirum ex illa dignos se sanctitatis nomine præ cæteris. Quare cum oppositum inde consecuti sint effectum; præstitisset illis, inde carere, quàm externè tantum esse bonis. Volo igitur hac in parte quæ via sit tuta, breuib; vobis aperire.

Veram oportet penitentiam magis emetiri iuxta humilitatis magnitudinem, quam iuxta corporis macerationes: quin, nisi hæ
humi-

humilitate socientur, magis aduehant exitij, quàm fructus. Si verò uisi sunt nonnulli in corporis attritione indiscreti: vt fuit D. Franciscus, & D. Bernardus: quorum ille inter acutissimos se iniecit vepres: iste in stagnum insiliit gelidarum aquarum tempore horridæ hyemis: nequaquã sunt in exemplum trahendi: Nô etenim illo agimur, quo tunc ipsi, spiritu qui nempe fuit, vt spiritum deuincerent fornicationis: Quo in articulo & nobis in rem fore id capere consilij, vbi periclitaremur, casumq; vereremur. Nô nunquam etenim summæ est discretionis, indiscretissimum esse: multiq; in proprium desæuientes corpus, breui illud subegere Dæmonium, quod videbatur insuperabile. Quocirca cautè agendum, ne sub prætextu tuendæ valetudinis, proprium foueamus alamusq; inimicum.

Vera, pactum est, penitentia, quod in anima cum Deo; velle se quippe omne ablegare procul peccatû: maiorèq; adhibere bono sedulitatè, quàm prius malo. Quare profligat à se omnem voluptatem, nedum corporis, sed & animæ. Contrà verò illi, q; nisi internè consolètur aliqua spiritali visi-

tatione ; orationi non persistunt , obedientiæ . Neq; verò hi vident , se non Deum amare , sed semetipfos : suntq; mercenarij , seruiq; infideles . Totum contrà facit verè pænitens . Infatiabilem siquidem gerit iustitiæ esuriem : quæ exigit , vti oblectando iniuriam intulit creatori : ita pænis tantùm pascatur & doloribus : perpetuis dignum se reputans malis : excupiensq; omnes de ipso vindictam sumere creaturas . Itaq; veram à Deo consequitur misericordiã : eoq; illum inuenit clementiorem , quò desideriu illum honorandi rigidius est , & terribilius .

Haudquaquam credite filiæ meæ , nasci hanc locutionem è desperatione : vel fieri non posse , ut tale inoriatur desiderium cordi pænitentis . Quin immò qui ita non est affectus , nondum veram absolutamq; gerit spem veniæ ; quæ solum è perfecto nascitur sui ipsius odio ; sed necessum est , priuati sit plenus amoris , qui , nisi timor adesset pænæ , semper imoraretur peccato . Verè & perfectè pænitens diuinam tantùm indolet offensam ; neq; credit Deo suum posse face

re satis ob peccatum totum mundum ; re-
colens semper , vsque adeò se offendisse po-

tentem

tentem ita ; & beneficium , & benignum Dominum . Quare satis non potest dolere postulatq; aduersum se vindictam ; quemadmodum ægrotus , citò valetudini reddi desiderans , qui mansuetum prouocat aduersum se desæuire medicum ; neq; verò igni parcere vel ferro .

Sat non habet verè pænitens Deo in gratiam redire : sed & semper vellet illi amplius placere : quò supra illatam illum honoraret iniuriam . Hinc , agat quàmlibet , nihil arbitratur : omnemq; , vel minimam noxam , magnificat : sciens nimirùm nullum habendum modicum peccatum ; quando quolibet pro peccato mortuus est Christus . Vt hinc videre liceat , quàm à vera illi absint pænitentia , qui peccatum admittunt animo postea pænitendi . Nequaquam verè pænitens animum gerit Deum offendendi ; tametsi ex infirmitate labatur : ideò veniam meretur . Qui autem sciens prudensq; labitur , animo postea resurgendi ; haudquaquam meretur subleuari : quin , diuino permittente iudicio , è modico in deterius labetur peccatum .

Multi sunt , qui corpus durè atterant .

T 2 ieiunijs,

ciunijs, & uigilijs: verum non ferunt proprium eorum demitti sensum: sicq; internam fouent superbiam, omnium quæ est radix vitiosorum affectuum. Quapropter facile indignantur; proximumq; diiudicant; modicâq; perturbantur occasione. His opus fuerit periculosa eorum pænitere pænitiæ; quando è medicina ægrotant; externaq; superbiunt ex humilitate; sapeq; cõuertuntur ab extremo ad aliud, facti demum eò corpori suo teneriores, quò prius erant magis austeri. Frugifera porro pænitentia proprias omnes mortificat voluntates: lætanterq; fert cruciatum omnem, quicumq; illi inferatur à Deo, Satana, vel hominibus: abscindens à se querelam omnem: dignumq; maioribus semper se ducens malis. Hoc sanè longè est durius corporis quam libet afflictione. prout paucissimos huc videmus ad gradum ptingere: multis interim externa præsulgentibus pænitentia.

Haudquaquam tamen hinc externa rejicitur afflictio: quæ Sanctis fuit concelebratissima, uti virtutis instrumentum, mediûq; ad perfectam pertingendi Dei vnionem. Cæterum monitos quidem velimus illos, qui

qui huiusmodi finem suum statuunt in operibus, ne magna se arbitrentur præstitisse: aliosuè despiciant; ni velint fructus expertes manere pænitiæ: at, fatagant omnem euellere priuatam affectionem, secundumq; Deo occupare. Hæc autem sufficiat dixisse externa de pænitentia. Quando quidem vna non omnibus possit præfigi viuendi regula: sed quod vni est necessarium, alteri superfluit; iuxta consuetudinum, habitudinumq; varietates: ut periculosè possimus oes eadè metiri mensura: periculosiusq; etiam aliena ferri possit de vita constans iudicium.

De compunctione. c. VI.

Diuina exigit, filia mea, iustitia, ut amissa per culpam non recuperetur gratia, nisi media contritione. Cuius nedum potens est virtus peccatum delere: sed & gratiam induplicare: quemadmodum de peccatrice ait Christus: cui remissa sunt peccata multa, quoniam dilexit multum: subdens. Cui autem minus dimittitur, minus diligit. Ac si præteritorum multitudo erratum

amore inaueret. Quam sanè sententiã operæpretium est vestris nunquam nõ infixam manere cordibus: quò positis illum à vobis propellere Diabolù, qui admittitur peccatorum suadere recordatione, vt modico sitis contentæ: ac si tantam à vobis non exigeret Deus perfectionem, quantam ab his, qui non tanta admisere scelera. Et quanquam præcedenti hinc egerim in capite; non pigebit & hoc legere: quòd vestra singulariter è re fit, pænitentia, quod vnicum est vestrum præsidium, claram habere notitiã: non quò sciatis; sed vt operi eam demandetis.

Verùm iamprimùm operæpretium est, vt, quæ vera sit compunctio, vobis explicè: vt mox rationem illam acquirendi possim commonstrare. Sæpe transfiguratur se Satan in spiritum compunctionis: corq; dulcibus replet lacrymis: quam nos, vt diuinam accipientes visitationem, deludimur. Quoniam verò difficile est admodum discernere, quando talis à Deo fit visitatio: quando à Diabolo: tuti est consilij, non præsidere: sed animi pendere: omniaq; veneri: fugiendo in lacrymis omnem suauitatem

tatem: solumq; in perfecto nostris ipsorum persistendo odio. Admodum dedecet pænitentem animam delectamentum venari: quam par foret nudam excupere Crucem: cumq; amaritudine coram Deo recogitare grauissima scelera, in ipsum admissa. Sanè si Niniues populus voluptatibus indulgendo voluisset Deum sibi reddere placibilem seipsum sefellisset: propheta Dauid non solatijs se oblectando, sed amare flendo amissam recepit gratiam. Arbitrantur multi nequaquam errari posse, si oblectationem amplectamur spiritalem. Neq; verò hi vident maioris præsentiorisque sæpe esse periculi, quàm carnalè: quoniã sub specie fallit deuotionis, priuatumq; clanculum alit amorem. Vbi verò huiuscemodi priuantur voluptate, impatientia permouentur, conquerruntq;, ac si propriæ causa suauitatis Deo se conuerterint. Vnde & peius nascitur incõmodum, vt nequaquam inuenire valètes in ternam consolationem, mundanis conuertantur voluptatibus, omnemq; remittant pænitentia rigorem.

Sunt, qui ex naturali habitudine, faciliè in lacrymas erumpant, arbitranturq; hanc

teneritudinem veram esse compūctionem. Tamen, cū sit natura, laudem non meretur, neq; vituperationem. Multum autem ab illa differt, quæ, fructuoso è studio, à Spiritu sancto conceditur. Quoniã verò vbi sit hæc motio à Deo, vbi à Diabolo, vbi à natura, initio non pōt discerni, oportet ab effectibus huiuscemodi agnoscere discrimen.

Salutifera inducit compunctio animam in purum diuini honoris intuitum, doloremq; offensionum illi illatarum, tametsi vel Deus nihil vellet inde inferre supplicij. Vnde inferre possumus, si amore potissimū præmij, vel pænarum timore quis inducitur ad flendum; non perfecta agitur compunctio: quando, si cessaret præmium, vel pœna, peccatum reciperet. Vera autem contritio ad tantum prouehit peccati odiū, vt præeligere faceret omnis priuationem præmij, omnisq; aditionem cruciatus, quã Deo iniuriam irrogare. Vbi igitur compunctio victoriam non adducit priuati amoris, affectionumq; omnium, amoremq; contemptus; & mortificationis Crucis; merito est, vnde suspecta habeatur.

Planctus iuxta Deum, non fit è teneritudine, vel hypocrisi, vel imaginatione: sed è diuinæ dolore offensionis: Ideoq; summa ibi est sine desperatione tristitia: summaq; sine leuitate lætitia: continenterq; animam extimulat in regiæ heroicæq; profectū virtutis: balneumq; est, vbi ab omnibus detergitur maculis, fitq; candida, & apta, quæ Christo copuletur in vnitione perfecta amoris. His verò deprehenditur indicijs. Aufert enim acceptarum recordationem iniuriarum: inducitq; ad amandum vel ipsos aduersarios. Vbi verò perfectus est planctus; animæ iminēsum aduehit opprobriorum desiderium: quemadmodum verè ambitiosus insatiabiliter appetit honores. Quò gradatim pertingitur. Primò etenim frænare oportet sensus, ne rationem obruant; in aduersisq; non querentur. hoc autem proprium est incipientium. Dehinè obliuio ni mandentur iniuriæ omnifariæ, cum affectu bonum pro malo rependendi: quod proficientibus spectat. Demum vt & desideranter amplectantur aduersantia omnia, tanquam prædilecti thesauri. hocq; est peculiare perfectorum.

Oriuntur verę lachrymę ex attenta status nostri consideratione : tã præteriti, quã præsentis & futuri. Recogitando siquidem præteritum : vti ni frugifere sit elapsum, & irreuocabiliter: quanta potuissent agi bona: quanta vitari mala: quã prætiosum sit tempus : cogitur ingemiscere anima, longè amplius quã indoleat mercator, vbi fracta naui, amissaq; merce, nudus ad litus euasit. offert & præsens lugendi materiam: vbi tot mente colliguntur imperfectiones, & negligentia: tot quotidianę offensiones aduersus beneficium ita Dominum: tot proximorum nostrorum calamitates, tã corporis, quã animę. Qua nimirum ex meditatione, cor cogitur piũ in lachrymas diffluere. Multò verò amplius, vbi viuida cõ fide ad futura extenditur : altè recogitando extremum mortis articulum, & horrendos futurę vitę cruciatus : perpetuamq; diuinę priuationem præsentia. Vt dicere fas sit, omni in tempore offendere æstantem animam, vnde lugeat: ni ab incogitantia fuscetur. Probè autem idem deputauit natura membrum, & fletui, & visui: quò inueneret, ritè videntè ritè plangere. Vnde

sæpe

sæpe fleuit Christus : risit nunquam. Vt enim ante admissum peccatum non erat luctus; postq; rediuiua corpora non iam erit in electis; ita, dum præsens agitur vita, nunquam non oportet lugeamus.

Delet spiritus hic planctus peccatum, non aliàs atq; nunquam fuisset scriptum. Siq; inuenire esset iustum sine lachrymis, peccatoremq; cum lachrymis; dicerem hunc esse illo meliorem; vbi ille sui vitio eis careret. Haudquaquam tamen emetimur perfectionem, iuxta modum lachrymarum; cum sæpe modicę multis præponderent: si ab intentiori emanent affectu. Præcæteris verò illæ præcellunt, quæ, nobis minimè id agentibus, erumpunt; pro ut contrà, quas venamur lacrymas, modici sunt valoris. Nihil sanè mirum, si, qui longè maximã tẽporis partè curiosi infumunt scientijs, hac carent salutifera lachrymarum pluuia: contraria etenim incedunt via; propriæ nempe complacentiæ; cum fletus nascatur è mortificatione, suiq; ipsius odio. Vbi à saturo, exuberant deuotionis lachrymę, ventre; valde pertimescendum, ne peregrinus, seu aduentitijs, ac

cità

citò cedens sit spiritus; quoniam vti profiscitur fletus è moderatis ieiunijs; ita & ex crapula in nihilum redigitur. Neq; etiã illi confidere debemus spiritui, quo magis lachrymis impellimur coram hominibus, quàm in solitaria quiete. hoc etenim inanis peculiare est gloriæ.

Postremò vbi mouet animam Deus ad lachrymas, conuersio sequitur morum; solida & sincera indiès propofita; paffionum victoria; virtutis additamentum, luminisq; interni; continuatq; in Deum impulsio. Tunc vrò abfolutè noster erit hic spiritus, vbi femper nobifcum morabitur. abfcedit etenim fæpe ab imperfectis; fed iugiter manet cum perfectis. Beati, ò filiz, illi, qui, iuxta verbum Domini, nunquam nõ lugent: cum ipfo fi quidem æternum confo labuntur.

De Chrifti paffione. CVII.

Si optatis filiz, meæ verã acquirere cõpũcionẽ; vos iuuet corde iugiter vefthro vulneribus immorari Chrifti cruci affiifi. è quibus fpirat femper ventus vrens contritionis

nis; humoresq; in altum fubleuat peccati; refoluitq; eos in fœcundum lachrymarum hymbrem; vnde terra cordis noftri germinat, primùm piarum flores cogitationum; mox diuinorum folia piorum colloquiorũ; demumq; perfectę fructus conuerfionis, Deoq; vnitionis. Hic ager eft ille, vbi oẽm vos oportet veftram nauare operam; quòd hic delitefcant pretiofum illud contritionis, margaritum, quod illis tantum ad aperitur, qui reliqua omnia, præ illo, obliuioni mandant.

Multi hoc in paffionis ftudio diu fe exercuere; neque tamen vnquam perfectæ thefaurum adinuenere conuerfionis; quin illimet femper manet; quoniam vel gaudium quærunt fpiritale; vel proprijs fibi placent in virtutibus; proximumq; dijudicant; & (vt vno dicam verbo) non merentur id inuenire, quod fideliter minimè requirunt. Quare mihi vifum eft, methodum præfcribere, qua breui poffitis multum referre fructum.

Iam verò primùm velim filię meę, ne credatis, feriem paffionis, vti rem, recogitari, debere præteritam; fed vti præfentem; in

quolibet renouatam peccatore. Haudquaquam etenim arbitrari debetis, Christum partim pro vno, partim pro alio passum esse; sed omnis eius perpessio integrè fuit pro vnoquoq; ; ita vt verè ego solus dicere possim, causa extitisse omnis eius cruciamenti; totiesq; illud iteravi, quoties recidi in peccatum.

Dicat igitur anima pœnitens, intendens oculos mentis Christo crucifixo. Mi Domine, qua fronte possum ego tuo sisti conspectui; cum tuus extiterim toties carnifex? certè quidem, ni tua esset nimia benignitas; vsqueadè haudquaquam auderem; sed quando tuo passus es proditore complecti; tuisq; ignouisti crucifixoribus; sero, oro, verba istius, qui peius te cæteris omnibus tractauit.

Mi Domine, quàm grauis fuit ille dolor, vbi proprium videbas discipulū Pharisæos aduentem: tuamq; nudinantem carnem: non secus atq; vitulum ad macellum? Conqueri quidem poteras illi & dicere: mi discipule, quid feci tibi: aut in quo molestus tibi fui, vt vsqueadè aduersum me insequeris? Desine Domine illi conqueri: te etenim

nim arbitrabatur, vt vnū ex cæteris, hominè. Ego ego verus sum tui proditor: qui te verum noui Deum; & tamen tui millies depactus sum pretium sanguinis à Diabolo, dum ipsissima sum voluntate peccato assensus. Ità tibi sèper gratias habebò, quòd tua non passus es longanimitate, me, vt ille fecit, desperare.

Quàm grauis fuit mi Domine, doloris gladius ille, qui animam transfuerberauit tuam, cum matri ipsi tuæ, quam præ vita diligebas tua, extremum, ad mortem profecturus, vale dixisti? Dirisissima sanè fuit eius excruciatio, cum à se vidit disseparari, quod bonum erat omne suum. Verum in causa fuit culpa mea, tam tui, quàm ipsius, doloris; quando mei sanandi gratia, dereliquisti primò cælum, dehinc & matrem, & omne quodcumq; amabas, vel ipsam etiã vitam tuam. Ô Virgo, ego causa sum mali tanti: bene potes de me conqueri; ego tui omnis reus sum doloris.

O vos discipuli, graue fuit erratum vestrum, proprium derelinquere magistrum, qui pauloantè pedes vobis abluerat; proprioq; & corpore & sanguine, tanta cum

charitate,

charitate, vos pauerat, commonefeceratq; omnium, quæcunq; forent euentura. Verùm caufari potestis, præ infirmitate, mortisq; terrore, vos illum dereliquisse. Ego verò miser, non quidem semel, vt vos; sed innumeris vicibus; non quidem ignoratione; sed malitia; illum deserui; non inq; mortis timore, quando eam nullus intentabat. Qua iam dignus ego ero excusatione? Vos citò illi redijstis; ego verò tanto iam tempore illum offendens, nunquã redeo; vos fide erratum duplò compesastis; ego verò nedum fide nõ augetur, sed & in diès fit frigidior. certè nihil est error vester, meo collatus; immò & vestri reum me palàm inclaro, & arguo.

Eheu mi domine, quid est hoc rei, quòd pater tuus aduersum te defæuijt; iam enim bis à te tãtis imploratus cū lachrymis, nõ te audit, miserabili vsque adèd in articulo, vbi præ dolore cõtristata erat anima tua vsque ad mortem? quod tuum occlusit tibi peccatum eius ianuã pietatis? Sed ecce, immò te audiuit, Angelumq; transmisit suum, qui te confortetur: Consolatio tamen tua, non nisi Crux est, pænam non ademitt tuã, quiã
potiùs

potiùs adauxit. Te etenim video præ agonia viuũ sudãtem sanguinẽ, nedũq; mēbra tua afflicta; sed & terram vbertim aspergentem. Eheu mi Domine excruciate; tu humi iaces derelictus à discipulis, tuoq; patre, expectans, vti te meo conieci dolorem in illũ peccato, ita & mea soler pœnitentia: sed ecce, meo conduplico tuum dolorem tepore. Nõ mihi præ mea sunt duritie, lachrymæ illę, quibus nõ nihil tibi asferrem refrigerij, quin immò tanta est peccati mei grauitas; cui te dissoluẽdo vadem interposuisti; vt & tua veteretur mater tibi quicquam præstare solatij.

Quare non fugis mi Domine tuo à pro-ditore, qui osculo aduẽtat nefario te excarnificaturus, dirosq; adducit, te comprehendere, ministros? Forte tuam vis palàm facere patientiam. Et quidem magna tunc fuit tua patientia: sed multò est illa maior, quam mihi exhibes. Te etenim toties venerabili osculatus sum in Sacramento, præ meq; tuli, & habitu, & verbis è tuorum velè esse numero discipulorum, dehinc te prodidi, fidemq; fregi; totq; peccando post mihi impensa beneficia; tua renouaui

vulnera. Ego ego mi Domine, fui, qui mea tuas reuinxī manus ingratitude; manus illas, quæ fideliter vsque ad eam operatæ fuerant salutem. Ego nodosum collo iniēci funē, vbi acceptam à te in baptismo conculcaui pectus; dedi gratiam, ego faciem cecidi tuam, cum nomen blasphemiaui tuum, iamque dolore non disrumpor, sed persisto peccans.

Totam te video in cruciatibus noctem, satellites inter & milites, illudum, attritum, consputum. Non adest, qui te consoletur, qui uē saltem lachrymosam abstergat & sanguineam faciem. Quis verò te malè ita affectit, nisi ego? Tu aliunde solatium non recipis, quò ego sim tibi solator. sed heu Domine, te verò interim offendo, aliudque à me referre non potes quicquam solatij. O Petre, si negando tuum tu cōtristasti magisterium; saltem vbi te respexit, & galli audisti cantum; ad cor redijisti, amarè flens. Ego autem si me respicit, aufugio, & lumina occludo: vbique incis insonare fecit auribus eius vocem Euangelij: obsurdi, cumque pœnitentiæ me aduocauit; cucurri ad peccatum. ergo Domine à me solatium ne expectes,

pectes, sed diriores semper cruciatum. Cor meum, quod non discinderis, quod non totum in lachrymas diffuis, videns, tui culpa; perductum Dei filium ante Annam; cumque mansuetè vellet suæ rationem reddere doctrinæ; immani silentium illi imponi alapa? quod non illum vides publicas perplateas, iam ad Caypham, iam ad Pilatum, iam ad Herodem adduci, ab omnibusque digito commostrari, diffamarique; vti impostorem, blasphemum, & hæresiarcham? O quam grauis fuit illa culpa, quæ longè innocentissimum videri facit scelestissimum: quæ prophetarum Archiprophetam hæreseos facit insimulari: quæ gloriæ Regem opplet opprobrijs: quæ sapientiæ Deum veluti redit amentem? ô anima mea, desle: non etenim ipsius, sed tua, id permisit Deus, culpa. Sat quidem hucusque esse poterat mi Domine; patrefaciundè tuę tolerantie, meeque malitię. Sed quid istoc est? te etenim video despoliari nudum; columnęque alligatum, ab immanissimis nebulonibus dirissimis cedi flagellis. Eheu, circumspectans non inuenis, qui te soletur. Qui verò tui sunt carnifices, quę tua flagella, nisi mea pec-

cata? Nequaquam mirum, si totus liuoribus super liuores operiris, teneraq; membra tua vndequaq; manant sanguinẽ; quãdo mea semper iterans peccata, tuos iterari cruciatus. Tuq; , cor meum non discinderis? adhucq; moraris tuo cędendo magistro, Deoq; tuo?

Quãm fuere immanes mi Domine, populi illi: vbi te videntes totum discerptũ, spinisq; perforatum acutissimis, purpureãq; indutũ vestem, arundinẽq; præ manibus gestantem, præ ludibrio; nedum non sunt commiserunt, sed in clamauerunt: tolle, tolle, crucifige, crucifige. Bene poterat tunc dicere: Popule meus, quid tibi est præ me causã, vt sanguinem sitias meum, si ego vt vitam tibi donarem, carnem assumpsi tuã? Bene poterat conqueri, quod vita Barabæ famosi latronis præligeretur tuã asseruãda. Sed ego tibi gentem purgo illam: si enim te regem gloriã agnouissent, nunquã tale perpetrassent facinus. Quam verò assumam ego excusationẽ: qui optimẽ sciẽs, meo quolibet è peccato, profusum tuum sanguinem: sciens te verum Deum & hominem, nunquam peccare peperci? Eheu,

quoties

quoties tuum spreui sanguinem, toties tibi anteposui Diabolum: petijq; viuat ille in me: tu morte plectaris.

Eheu mi Domine, lata est iam sententia: Tulatrones inter, seuis stipantibus ministris, Crucem gerens humeris, ad patibulum deduceres. Eheu nõ iam aspectus tuus est ille: facies tua sputis, liuoribus, lachrymis deturpata, & sudoribus, iam non hominis, nedum Dei videtur hominis: species tua versa est in deformitatem: honor in infamiam: omnis versa suauitas tua in amaritudinem: Mater tua non valens subuenire, addit sua tibi maiorem pœna dolorem: Reclamat lex omnis, palamq; protestatur te non mortis reum: dolent Angeli: omnes creature conqueruntur: solum mortem tuam expostulat peccatum meum: teq; omni vi, & subsidio, & gaudio expoliãuit. igitur cumulatoris sum ego malitię, quã sit omnium bonitas creaturarum tuarum: nimiaq; præ nequitia, non doleo.

Domine, quando te semper peccato sociãui; da mihi, te Cruci etiam associem: nõ quidem quo faciam tibi satis: hoc enim tuum est: sed quod finem iugi imponam meo

erratui. si tu non me vis à dextris glorię, erò à sinistris penę: fortè ita mea dirumpetur durities.

O anima mea, vide saltem nunc tui enormitatem delicti. Vbi manus protendebas tuas luxurię; clavis configebas manus Domini tui Cruci: eoq; maiorē illi incutiebas cruciatum, quò in peccato propensioem quęstisti oblectationem: Vbi lasciuis impendebas desiderijs noctes atq; dies totos; tu sanctos eius perterebrabas pedes: Vbi vestib⁹ & aureis torquibus te exornabas, quò hominibus placeres; tu nudum illum despoliabas. Quid tu putas forent lasciui ac petulantes tui contuitus: nisi lachrymę in oculis Domini tui? Quid aliud erant & tui ornamenta capitis: & genarum fuci: & suauium oblectamenta odoramentorum: quàm & configere spinis eius frontem: & eius cedere faciem: & vellere comam & barbam eius?

O amarissimus peccati mei fructus: quò propterea morti occumbere video vitę deum meę. ò Crux, non fuit natura, quę te ita produceret rigidam, aptamq; illum sustinere, qui vniuersum sustinet: sed bene fuit

fuit mea rigiditas, vbi creatori rebellauit meo propria ex obstinatione. O clavi, non terra fuit, quę vos ita fecerit rigentes: & si quidem natura ita eratis; citò collicuissetis, ne illi quicquam noceretur, qui vos creauerat, sed immensa mea durities vestrę fuit in causa. O fel & acetum, nisi amaritudine peccati mei amaruissetis, cõfestim obdulcuissetis; quò nonnihil afferretis refrigerij extremę creatoris vestri siti. Sed tanta mea est amarities, vt inclamante illo è Cruce vsq; in præsentem diem, dicenteq; animę meę: Sitio, siti dirumpor, præ tuę desiderio salutis: haudquaquam tamen vnquam eius aures porrexerim voci: aliudq; de me referre non potest, nisi peccati fel: vt prius siti dirumpatur, quàm mea sentiat quicquam è conuersione refrigerij.

Quid dicam iam nescio. Maiorem etenim mea non video duritiem. Totum video tenebris obnubi mundum: obscurari cælum præ compassione: ego verò nihil sentio. Video discindi petras, & muros, & montes: ego verò non discindor. Lucentes video cum matre Angelos, creaturasq; omnes: solus ego aresco. Tremem-

rem video terram; ego non moueor. Conturionem video, cum Longino, militibusq; alijs, pectora tundentes, flentesq; domum redire: ego verò continenter eum offendo. ò creaturæ omnes, si omnis ego sum causa vestræ conturbationis: quare nõ aduersum me conuertimini omnes? quare non Deum vlciscimini vestrũ? palam cõtestor, nolite mei misereri: quoniam ego non sum vestri ac mei commissertus Domini: ne vereamini in me nimis desuauire: nõ etenim vnquam poterit tanta pæna esse mea, quanta fuit culpa.

O Virgo excruciatã, ò Ioãnes, Magdalena, vosq; reliquæ mulieres, quid de me agendum hominum omnium nequissimo: immo vnico omnis fonte nequitie? Ego cruciatus sum causa vestri, creaturatumq; omnium: maioriq; præ culpa, haud possum cum cæteris tantum indolere malum creaturis. Certè dignus sum qui omnium euellar è consortio creaturarum.

O mi Domine, quid erit de me? Tu Patrem orasti tuum, tuis parceret crucifixoribus, eorum causans ignorantiam. ego autem non quidem ita pecco: ided illis non

ero particeps orationis. Tu latroni pepercisti, donastiq; Paradisum. ego verò non illam gero, quam tunc ille, cordis contritionem. Tu matri Ioannem cõmendasti tuæ: cui autem debeo ego commẽdari, cum sim obfirmatissimus peccator? Tu vestes militibus, corpus Nicodemo reliquisti: mihi, præ iustitia, nihil quàm Tartareos relinquere potes cruciatus. ego verò libenter accipio: & quando tanti mei errati non vnquam te honorificaui pænitentia; spondeo, planeq; recipio, ibi me tibi gloriam daturum: meisq; è tormẽtis æternũ tuis exhibiturum materiam creaturis, vnde te collaudent.

Hac, filia meæ, ratione poteritis, è Christi excruciatĩ meditatione, fontem educere saluberrimum lachrymosæ contritionis. Quanquam verò quæ scripsimus, à desperatione, videatur proficisci; scitote huiuscemodi medijs ptingi perfectã ad spẽ. Tũc etenim vestrũ penitus abolebitur erratũ, ubi vos ìfinite illud exaggeraueritis: tũc q; oës vobis patrocinabũtur excusabuntq; creaturæ, cum vniuersarũ errati vos reas argueritis: tũc q; cælo dignę eritis quę donemini

nemini, vbi vos dignas agnoscatis gehenna.

De infinita peccati grauitate. C. VIII.

Haudquaquam mirum filia meæ, si cõplures Sanctorum eousq; deuenere excedentis compunctionis, vt propria prægrauerint, supra Dæmonum, reproborumq; hominum, peccata. Quandoquidem vti sua Christus in perpessione supra omnem indoluit creaturam: ita immensum anima eius è vulneribus concipit proprii dolorem peccati. Neq; verò fieri poterit vt perfecto culpam odio infectemur, ni ipse suo oculos adaperiat sanguine. Quandoquidem solus nouit Christus vniuersam peccati grauitatem: vti solus illam dissoluit, illiq; fecit satis.

Proinde Christi vos hortor immorari doloribus, nedum externis, sed & internis: qui incomparabiliter fuere diriores. Noueritis itaq; indoluisse Christum, præ omnibus: quoniam meliùs lucidiusq; omnibus, priuationem agnoscebat cœlestis gloriæ, acerbissimamq; damnatorum, quæ peccando incurritur, pœnam. Sentiebat insuper illorum .||

illorum separationem omnium, quotquot post patratam eius redemptionem, denuò ab eo erant discessuri. Qui sanè cruciatus, tametsi pro omnibus simul fuerit peccatoribus; fuit nihilominus & pro quolibet in singulari, & quolibet pro peccato. Qui longè fuit maior dolor, quàm si qualibet pro culpa, vi corporis quodpiam abscissum illi fuisset membrum: quemadmodum longè illi erant chariora corporis sui mystici membra, nempe fideles eius. Quare tantus fuit internè eius angor, vt vel creaturæ simul oës haudquaquã illum potuissent sustinere. Insuperq; indoluit, qd non eternum dolere posset: pmeruitq; acsi æternum doluisset.

Perfecte igitur spiritum compunctionis vbi vultis acquirere, distinete mentem vestram huic exercitio, palamq; agnoscat in finite peccatū esse grauitatis. primùm quòd aduersus Deum vergat, qui est infinitus. mox quòd animam bono expoliat infinito, & in tempus infinitum, addicitq; pœnæ infinite, perenni; cum Deo discordie; pulchritudinemq; deturpat anime, quæ est infinita, cum diuinam in se gerat similitudinem. demum bono despoliat præterito; nempe

nempe merito Christi passionis, simul æ presentis; suffragio quippe piorum omnium in cælo & in terra; futuro quoq; , quæ est gloria. Iam videte quanto cordis cum dolore deflendum sit, tanti quod est causa mali. Si quis verò suorum meditatione non luget peccatorum, vel hic maius agnoscat peccati sui pondus, quando tantum, tamq; exitiale non potest dolere malū: saltemq; indoleat, dolere se haudquaquam posse.

Verè cōtritus debet fundum quotidie se recipere in suum: primumq; vniuersa recollere diuina beneficia; vt melius propriam agnoscere possit ingratitude: Beneficium nempe creationis; recogitation à seipso, sed à Deo consecutum se, vt sit: non quò Deus illi teneretur; sed mera ex liberalitate, munificentiaq;: non quò Deo opus esset vt ille esset; sed illi, qui accepit vt esset; quandoquidem suis non fiat maior Deus è creatoris; quemadmodum illis circumscriptis, non erat minor.

Adhæc cogitet, quid esse, consecutus sit; nempe non lapis, nō planta, nō belua; sed vt beatitudinis sit capax; intelligentia

dotatus

dotatus, & sapientia; idoneusq; , omnes qui recipiat virtutes. Subinferat deinde redemptionis beneficium; quod illo est maius. Nil etenim nobis nasci profuisset, iræ filijs; nisi subuenisset filij Dei redemptio. Vbi hæc, aliaq; recoluerit beneficia (tametsi vniuersa colligere haud sit possibile) tunc ad considerandum se conuertat; quis sit, quem peccando offendit; indoleatq; creatorem se offendisse, redemptorem, beneficium, & amicum, parentemq; vnicum; erubescatq; , quòd vel tunc cum illi iniuriam irrogabat, noua Deus illi apparabat munera & charismata.

Hinc discutere se debet anima, quæ conteri appetit, quid eam impulerit, vt Deum offenderet. Inueniet nimirum, cum cognitione fuerit insignita, totq; puenta bñficijs; haudquaquam posse se iustam prætere vel causam, vel ignorationem; sed ipsissimam tantum malitiam. Qua nimirum nedum Deum, sed & creaturas offendit omnes: quoniamq; in Deo sunt omnia; iniuria Deum afficiendo, omnia simul iniuria afficit. Vt verè possit inferre, propria se voluntate, malitiæ plena, vniuersum conturbasse

turbasse, quin immò, quantum in se fuit, ad nihilum seipsam redegisse, perdidisseq; peccati seruam se faciendo, pœnæ addictâ, gratia dispoliatam, exulem à gloria.

Excedenter loqui hic cogor, quòd non sufficiant verba promere peccati deformitatem: siq; vel intellectus creati omnes, linguèq; omnes admitterentur eam pandere, nūquam sanè id fieri poterit. Quandoquidem vti solus seipsum comprehendit Deus, ita malitiam peccati, quæ Deo priuat, solus perfectè nouit Deus. Quapropter haud verebor in illius detestationem posse metam transcendere. Aio igitur, vbi anima Deum offendit, vniuersam eam diuinam deturpare bonitatem, ad nihilumq; redigere in seipsa, Deumq; haud vellet inueniri, ne suam vlcisceretur culpam: vt dici possit, quantum in seipsa est, destruere eam Patris potentiam, Filij sapientiam, Spiritus sancti bonitatem. Et quanquã hoc fieri haudquam possit, infinitam tamen exigit pœnam, Deo magis animum, quàm actus vlciscente, vti fecit Lucifero, ipsi æquari satagenti: qđ sanè fieri non poterat; pœnas tñ dedit, acsi opere perpetrasset.

Eadem

Eadem dicere fas est ratione, peccatū absumere patratam pretioso filij Dei sanguine redemptionem, quando ita singulari pro anima mortuus est Christus, atq; pro omnibus: & cū peccator Deum offendit, ita illum offenderet, si solus ageret in terrarum orbe, prout in tanta hominum copia. Quare eundem incidit reatum, acsi infinitum perpersionis suæ pretium dele-ret. Multo & ampliùs dici potest, per ipsum non stare, quin vniuersam aboleat cœlorū gloriam, & Angelos, Sanctosq; omnes; vt, quòd ad iustitiam infinitè infinitam mereretur pœnam, si esset capax.

Hinc dicere ausim; si verè contritū inuenire esset; haudquam posset aliud contueri peccatum, quàm ipsius; neq; crederet malitiam in mundo inueniri, præter suam; & si alia inuenitur, crederet è sua emanasse; omneq; erratum lugeret, vt suum ipsius; oīsq; se arbitraretur causam mali. Quoniã mortiferū quodlibet peccatū sufficeret venenare totum mundum. Idq; si non præstitit, virtute non est factum peccatoris; qui sanè vt vnum, ita innumera admisisset scelera, ni affuisset impedimentum. Si inquam

quam, requireretur perfectè contritus, quæ nam maior foret, qua Deus uti posset, iustitia; constanter responderet; ut vniuersa illi soli impenderetur gehenna. Si interrogaretur, qua Deus insigniori uti posset clementia; ut soli ipsi, responderet, peccata ignosceret. Si rursus, quæ maxima sit Dei æquanimitas; diceret, quòd eius vnius peccatum tandiu & tulerit, & ferat: Si que in Deo caderet verecundia; diceret; nullius cuiusquam rei Deum puderet, nisi quòd tale, tamque abominabile mundo seruet mòstrũ, quale ipse sua se reddidit culpa. Quare non demiror, quenquam perfectæ impulsus spiritu compunctionis, eousque deuenisse contemptus, odijque sui ipsius, ut nimio Deum honorandi desiderio, infernũ concupierit. Si etenim amor priuatus sæpe ad perfectum adducit Dei cõtemptum: longè amplius prouehere potest Dei amor ad absolutam sui ipsius aspernationem. Quòd sane paucissimi perueniũt. Longè etenim maxima pars prædicta culpam ratione nequaquam perpendunt: ideoque non merentur, præ excessu, se ipsos transcendere: propriamque contemplari malitiam, in compa-

ratione

ratione diuinæ bonitatis.

Exemplum peccatricis. C. 9.

AD hunc, filiæ meæ, gradũ vos iũto. Talibus. n. scitote vocat vos deus medijs. Quæ verò succedèdis aĩs vris multa proponere exemplã, in quibus incredibilis compunctionis uis patet; ut Mariæ Aegyptiacæ, quæ suũ lugens peccatũ, ex impudētissima meretrice facta est veluti Angelus Dei in terris; ut Pelagiæ, quæ cũ pelagus eēt lasciuarũ, uicõmutata est compunctionis ab extremo ad aliud; ut Thaidis, quæ trienali luctu ex impudicissima et vana, facta est sanctissima, ita ut uiderit Paulus simplex parari illi sedẽ in celo, quã parari credebat Antonio eius magistro; Nihilominus breuitatis gratia, ijs alijsque; multis prætermittis exemplis, id tamen memorabo, quod per peccatricem in sacro habet Euangelio.

Erat hæc (teste Grego.) Lazari soror, & magna Princeps: quæ ubi est uiuido christi verbo sui agnouit grauitatẽ peccati, statim in seipsa cõfusa per spiritũ compunctionis, omnem exuta uanitatẽ, pũilesque; iduta pãnos, uti prius erat famosa peccatrix, ita et facta est famigerata penitens. quo uobis exemplũ afferret, filiæ meæ, equũ esse, ut impensã antea in lasciuia uita duplicata compensetis honestate, cũque; tot admiseritis illicita & illicita caueatis.

Iã verò quæ cogitar sufficiat, quã sustineret in

X corde

corde suo pugnā, cū hīc culpārū memoria pte
ritarū, infinitaq; diuinarū grauitas offensionū ī
barathrū eā demergebat desperationis, indeq;
metus relabēdi in peccatū, qđ iā ex cōsuetudī
ne ferē erat in nām cōuersū; eā perterrefacie-
bat. Hos verò inter cogitatus, sese diuine offe-
rebat spes clemētię. O quām erat afflictus, īpu-
gnatusq; eius spūs. Xps siquidē illū expugnare
volebat: Diabolus nequaq; suū egredihabitu
lū, tādīu possessum. Vñ post multa tonitrua, tur-
binesq; indolētiū altissimorū suspiriorū, suble-
quutus est copiosus lachrymarū hymbes: quibus
propriā abluendo conscientiā, horribilem
contemplara est peccati deformitatē: qđ prius,
sinu fouens propriū, nunquam agnouerat.

Cuius mōstrifico in aspectu, tm̄ arrepta est
in suis odiū, vt libenter, præ rubore, subter
Luciferū se demersisset. Heu (dicebat) creature
oēs de me penas sumite. ò cœlū, nō amplius lu-
cē mihi porrigas aut vitā. ò aer, quare non sis
marmoreus, ne vitā subministres imūdisimo
huic spiritui? ò terra, quare nō dehisces, vt infi-
nita mea obruas scelera? ò Angeli, quī me tādīu
sustinuistis, qñ corā vobis enormia vsque ad
admissi flagitia? Venite Demones, accurrite Tar-
tareæ Eumenides, in me inualefcite, fiat vobis
de me potestas: Et qñquidē tota sum vřa; meis
gaudete cruciatib;: nō me vnq; poteritis vsque

adēd reddē mōstrosā, prout meme ego reddi
di peccando: non tanta est vestra omnis om-
nium deformitas, quanta mea folius.

Mi Dñe, quid agā? digna forē quę despera-
rē: sed si despero, tuę cōtraeo clemētię. Nolo
igitur despare: nō qđ priuatū vt fugiā dānū:
sed ne in honorē admittā tuū. Redire ad te vo-
lo, qm̄ ita tibi est placitū. Quī aut potero vnq;
illos attollerē oculos, qđ crudeliter vsque ad
te offendi? & tñ stat sn̄ia tuis prosterni velle pe-
dibus. Et si gratū tibi foret trudere me in Tar-
tara; parata sū, q̄ tibi sēper grās referā: debirri-
cēq; me in clamē trāfacti t pis, cū iure meritō
penā mihi īfigerē d̄bebas: p̄fiteborq; palā vni-
uersā nō sufficē gehēnā mę vlciscēdę culpe.

Sic affecta, despanti similis, sed vel maximē
spans, sparsis p̄ colla capillis, collachrymāsq;
domū egreditur, publicas igemēdo p̄ plateas;
indolētiūs lōgē quām vnq; mater su p̄ vnigeni-
to, quē videt iacētē vita functū: nihili pedēs s̄
ab oib; amēs existimēt: adēd etenī erubescēbat
intus, vt nihil erubesceret foris: nulloq; inuitā
te, prorūpit in cōuiuū, vbi recūbebat Dñs: &
lautas inter epulas, p̄tiosaq; vina, non cōfundit
tur poculū illi offerre amarissimarū lachryma-
rū: nequaq; audet eius apparere cōspectui, sed
retro pedes eius, p̄sternitur, suis illos rigans la-

chrymis, p̄tioso vngēs vnguēto, sparsis tergēs capillis, nihil loquēs, imodico illi verba iterū p̄te doloŕ. Ita seipsā obtulit holocaustū Deo: animāq; resignauit & corpus, vitā & sens' oēs, seruitio cōuertēs Dei quicq; d priūs ī illius impēderat iuriā, iustoq; delēs iustā doloŕ culpā.

O quām differt mūdanū à diuino iudiciū. Scādalizatur tali ē spectaculo Pharisæus, quo iucūdat Xps; p̄ctōres hoīes illas iprobāt lachrymas, q̄ diuino ita sūt acceptæ cōspectui: q̄ Angelos lētificāt celi: q̄ diuinam cōstringūt iustitiam: peccatoremq; mox constituunt Sanctū. Ecce venit culpis ista plena: iam verò discedit charismatū plena. Quæ dudū peccati erat exēplar, nunc facta est Christi prædilecta, ab illoq; audit dulce illud verbū: Remittūtur tibi peccata. O mirū magnū: mirū admirabile: maius in quā, quām vita functū superas reuocare ad auras: maius, quām ē nihilo vniuersa condidisse. Hic etenim Deum palām fit nedū esse omnipotentem; sed & sine fine clementissimum.

Hæc illa est, quæ Dei matris indiuidua fuit comes: quo nobis innotesceret, posse nos vera p̄cēnitentia amissæ reddi innocentia: quin & ampliori. Hęc, post Deiparam Virginē, oēs fide antecellit, neq; vnquā à Cruce recedit, vbi Petrus cū alijs multis, nequaquā audebāt accede

re,

re. Hęc, post resurrectionem, persistit ad sepulchrum: alijsq; recedentibus ipsa non recedit: vnde meretur primum accipere nuntium resurgentis Christi. Hęc postea quām Christum euangelizauerat, multos annos in Mafsiliensi eremo Angelorum & Christi felici vsa est consuetudine: nuncq; cum illo regnat beata in cœlis. Haudquam igitur fuere illi impedimento ad perfectionem transactæ culpæ: quin illi, vt scala, fuere; qua ad maiorem conscenderet celsitudinem. O felices lachrymæ, ò fructuosa compunctio: quis mihi tui talem dabit fontem, qui noctes atq; dies omni mea me in actione affociet? Currite filia, currite viam istius: eius sequimini vexillum: neq; verò vnquam lassescite; nisi quando, perfecto ex vestri ipsarum odio, p̄nitens Christo eritis transformatae crucifixo. In quo valete.

A. P. A.

Ego F. Melchior Cribellus, Mediolanē: Inquisitor, vidi librum præsentem: & tanquā laude dignum, ad impresionē admisi.

REG. LATER.

Ac Concionatoris celeberrimi, De aurea
& regali Discretionē tractatulus,
nullis non internam vitā pro-
fitētibus apprimē ne-
cessarius.

Illustris. Principi, D. Ioannæ Ursinæ
Gonsagæ, Marchionissæ, & in
Christo cūprimis co-
lendæ.

CRIPSI superiorib⁹
annis Illustrissima
Princeps, perbre-
uem de Discretio-
nis virtute tracta-
tulum. Quem cū
memoria repeterē
Illustriss. D. V.

sanequā m arrisise: non quidem mea cre-
diderim tam industria, quā pia eius as-
fectione & fide; denuō mihi visum est in
præ-

præsenti illum relegere. Cumq; nonnulla
percurrissem ex Opusculis R. P. Fratris
Baptistæ Crementis; agnoui, illius com-
paratione doctrinæ, maturi plenæ feruo-
ris, frigidè me illa scripsisse de virtute,
quam soli nosse possunt feruentes. Quare
visum est mihi eius è sententijs meum li-
bellum exornare: quemadmodum Corni-
culam legimus plumas induisse Pauonis.
Neq; verò hinc quicquam vereor temeri-
tatis notari, confundi ue: quando, dum
veritas agnoscat, omnis mea mihi grata
est confusio.

Quam mihi lucubratiunculam visum
est illi destinare: vt sciat, virtutem Discre-
tionis eò nobis magis amplectendam, quò
tempestate hac magis illa egemus: vbi, si
quis vera præditus sit Discretionē, à ple-
risq; censetur indiscretus: propterea quòd
vnà cū cæteris vsque ad eò extincta sit hæc
virtus, vt non iam agnoscat; si fortè in
quopiam sit inuenire. Ita nimirum Domi-
no vsuuerit nostro IESV CHRISTO: qui
tameñ omnibus eius in actionibus esset lon-
gè discretissimus: quin ipsa Discretio: fu-
gientiq; extrema vitiosa, medio continen-

ter adhæreret; fuit tamen à tepidis Phari-
sæis condemnatus vti maximè indiscretus.
Qua sanè in re haud meliùs poterant Di-
scretionis se penitus comprobare expertes.
qui, ô, Deo placeret, non nostris vigeret
error temporibus.

Vbi igitur nonnihil Illustris. D. V. ab
oratione, alijsq; necessarijs operibus sup-
petet otij; nõ pigeat hanc percurrere Ope-
rulam. Nõ alia etenim de causa eã illi nũcu-
pauit, quàm vt nõnihil inde referat spiritalis
solatij; postq; molestas adedò mundi curas,
possit huiuscemodi recreari laxamentis;
vnà cum Excellentiss. Ducissa, sua simul
ac mea Domina. Si verò mea è lucubra-
tiuncula nonnihil poterit consequi leua-
minis; animum addet, maiori me dicandi
operi: quod honori sit Dei, Sanctorumq;
ipsiq; in ædificationem.

III. D. V.,

Seraphinus à Firmo indignus
Ecclesiastes, addictissimus.

PLERIQUE dubitauerūt, quē nā sit vir-
tus illa, quē cæteras simul omnes annectat.
Quandoquidem, ni hæc reperiatur catena;
sæpe hæc illi nedum videretur diuersa uir-
tus, sed & pugnans. Quemadmodum Mo-
sis zelus, vbi tot gladio interemit homines,
videbatur prorsus eius obuiare insitæ man-
suetudini. Judithq; , tametsi castissima, si
iuxta opus, quo vta est, sese adornandi,
iudicetur: videbitur pudorem suū periculo
exposuisse: nisi virtutē inueniamus quāpiã,
pugnantibus in operibus perfectam nobis
ostendentem concordiam.

Qua sanè è dubitatione nonnulli facilè
sese expediunt: dicentes, virtutem omnē
accipere à charitate formā suā: cuius è præ-
sentia fit virtus plus, minus'ue meritoria:
iuxta quòd illi participat. Tametsi verò
nitatur hæc responsio veritate: plenè tamē
intellectui non satisfacit, qui in particulari
nosse vellet, vnde sit, quòd nonnulli post
multas partes virtutes miserè prolabūtur:
ex quo planum fit ipsos nonnulla in parte
de

defecisse, rectaq; non incessisse via.

Huius rei gratia cum conuenissent Patrum pleriq; Io. referente Casiano, vnaq; conferentes ratiocinarentur, quæ recta esset Deo perueniendi via: post varias relatas sententias, Antonius, cui tum ætate, tum experientia omnes deferebant: respondit, hanc esse Discretionis virtutem: cuius temperatur vniuersum spiritale exercitium presentia; ita vt vel è lapsu lucrerur; quemadmodum & ipsa circumscripta, præcellens vsque adè non est virtus, quæ in vitium non conuertatur. Sæpeq; quò excellentior est virtus, sine discretionem; eo maiorem solet demergere in ruinam. Quemadmodum equus quò currit concitatius, eò maiori exponitur periculo; ni freno cohibeatur.

Refert ibi celeberrimi exemplum eremicolæ, qui ea in solitudine asperrimam, quinquaginta & eo amplius annos, egerat penitentiam: cui nomē Hero. Tantę erat iste abstinentiæ, vt vel ipso Paschatis die, tantillum nunquam remitteret ex austerissimo eius viuēdi genere. Qui tandem deludi se fuit à Diabolo, vt in puteum se demergeret. Vnde ægerrimè extractus, nunquam

quàm potuit eius persuaderi errati: miserabiliterq; ita vitam conclusit suam, quæ tanta videbatur ornata sanctimonia. Huic sanè nihil aliud desiderabatur, quàm Discretio. Ideoq; cæterarum omnium vacuus fuit. Quemadmodum sæpe fit, vt naui omnibus instructa necessarijs, solo deficiente perito nauiculario, miserabile incidat naufragium.

Crediderim ego nõ aliud signare voluisse decem parabolam Virginum: quarum nonnullæ admisse fuerunt à sponso: quædã exclusæ: nisi quòd è spiritualium numero, nonnulli lucernã gerentes Discretionis ad finem vsq; cœlũ ingrediuntur: deficiētes nonnulli ab illa, ianuã offendunt occlusam illã, quæ solis conceditur possidenda discretis.

Idē crediderim significare voluisse dñm in Euāgelio, vbi dicebat: Lucerna corporis tui, est oculus tuus. Si oculus tuus fuerit simplex: totum corpus tuum lucidum erit. Si autem oculus tuus fuerit nequã, totum corpus tuum tenebrosum erit. Quandoquidem nõ Discretionis oculo illuminetur vniuersum virtutum corpus; infrugiferæ manent, meritiq; expertes; vt non possint legitimo intendi fine.

Legere est, Saul Regē Israel fuisse à Deo reprobatū: quoniam cū in mandatis haberet vt Amalecitarum Dei hostium occisione occideret, nedum homines, sed & iumenta; ipse partem asseruauit prædæ: reprehensusq; à Samuele propheta, causabatur hoc se fecisse, vt haberet vnde Deo posset offerre sacrificium de victoria. Sed nequaquam admissa fuit eius excusatio. Ediuerso autem Abraham incunctāter propriū voluit immolare filium: neque per ipsum stetit quo minus id patraret. Taliq; ex obedientia illam consequutus est benedictionem, qua Saul fuit ex inobedientia priuatus. Quandoquidem haud nouit Discretionis agnoscere lumine, quid Deo sit placitum. Cuius conuenire voluntati, verum est sacrificium: aliās manemus in tenebris. Non etenim discernentes diuinum quod sit beneplacitum, iuxtaq; proprium operantes sensum, volumus Deum nobis acquiescere, cū rursus par foret illi nos obtemperare. Nihil etenim bonum est, nisi diuino consentiat nutui: bonumq; est quicquid illi visum est: cuius sanē voluntas, modus est, quo, quid bonum

num sit, emetimur. Vnde nostrum foret, Discretionis lucerna scrutari eius voluntatem, illiq; in omnibus & per omnia conformari.

Contrā autem pleriq; hodie faciunt spiritales: qui Deo non intendunt; sed quādam sibiipsis fabricātur, vt visum est, sanctitatem: proprijsq; sibi placent in operibus: facileq; illos dijudicant, qui aridæ eorum non assimilantur consuetudini, & formulæ: fiuntq; sæpe proprii capitis; ita vt illis præstiterit virtutibus illis caruisse, quibus cū ritè uti nesciant, præ discretionis defectu, vitio conuertuntur. Huic igitur potissimū regali intendere debemus Discretioni: qua docemur, qua nam ratione ritè quamlibet exercere possimus virtutem: quando non virtute ipsa, sed legitimo eius vsu, Deo comprobamur.

Quæ sint Discretionis proprietates. C. II.

DISCRETIO oculus est intellectus nostri, quo plus inter minus ue discernit: neq; viam finit excedere mediam regiamque:

que: labiue extrema in vitiosa. Ideo dici potest vitiorum frenum omnium, stimulusq; virtutum. Quare opus est aduigilet, oculusq; sit discretus, nedum crassis perspicendis & evidentibus, sed & minutissimis quibuscunq;: omniaq; dispiciat presentia æquè ac præterita.

Docet Discretio vel de malo bonum educere, è vulnereq; recipere sanitatem. Quandoquidem frano semper cohibens appetentiam; si quidem nonnulli incidit modici defectus; statim sedulitatem ingeminat: facitq; hominem, quàm antea, cautiorem. Quare qui enorme quodpiam lapsus est in erratù, dici haud potest discretus. Nisi etenim huius fuisset inops virtutis, haudquaquam cecidisset: sic & qui è lapsu non sit melior, discretus neuiquam est; q; malo bene non vtatur.

Quò anima magis proficit hac in virtute, eò & magis ceteris simul in omnibus increfcit; hincque deficiens, deficit & à reliquis omnibus. Quocirca mirabilis est virtus ista, & haudquaquam faciè perceptibilis. Quis capiat, vti ita timeat discretus; vt nunquam tamen desperet; quin timore

inre-

increfcès crefcit & in spe? qui ue nunquã non maustus sit sine amaritudine; latus sine dissolutione? qui alijs rigidus sit citra asperitatem: mansuetusque citra relaxationè? Haudquaquam potest Diabolus ruinæ impellere discretum; quoniam æquè vtitur sinistra atq; dextera, & in tentementis magis proficit, eq; casu resurgit fortior.

Hanc si cupis possidere virtutem; omnes opus est amplectare summo in gradu; neq; verò modico sis contentus. Discretio etenim animum reddit inexplabilem, qui omni lucretur in loco, & statu, semper proficiès. Hoc dixerim, propterea quòd multi videntur quapiam in virtute discreti; neque verò forent in alia: ita & quopiam in statu ostendunt se discretos; non in alio. Sed certè si verè essent discreti, id declararent quacunque in re; nossentq; tegere, & prodere eorum, sine periculo, munera. Velit indiscretus nonnullam tegere virtutem; de inani occulta periclitatur gloria: velit prodere; manifestæ se exponit arrogantia. Discretus porrò ita hic, vt ibi, humilitatem conseruabit.

Cùm non norit homo sine hac virtute seipsum

seipsum regere, longè minùs cæteris nouerit prospicere : utiq; sibi ipsi animi est dubius, nec quid magis expediat nouit deligere, ita alijs consulens consilia suggerit è formula, quæq; emittitur non iuxta diuinum lumen, quod lucidum est & expeditum, sed iuxta tenebrosum mundi iudiciũ, etiã si è sacræ verbis Scripturæ, dictis ue Patrum prompta sit eius sententia. Quid etenim animæ in momenta expediat, haudquaquã pot tabulis exarari; sed solus nouit Deus, idq; veræ reuelat discretionis compoti, qui continenter cum ipso internè moratur.

Difficile est admodum nosse, quis verè sit discretus. Nonnulli etenim immodicã quandam affectant prudentiam; hancquæ dicunt Discretionem; cùm reuerà summa sit indiscretio. Ita illi, qui vt morigeri videantur & obsequentes, amplius quàm in mandatis habeant, exequuntur; volentes nimirum & proprium nonnihil ibi locũ habere sensum. Cui & ascribuntur numero, qui citra humilem vellent precem diuina capere arcana; quiq; dijudicant contemnunt ue aliorum opera; terrenaq; loquuntur cum astutia.

His

His tamen deprehendes indicijs, num hanc obtineas virtutem. Primùm etenim, in dubijs, mox tibi dabitur vt agnoscas quid expediat, quid ue capiendũ sit tutoris consilij. Dehinc & euenientibus aduersis, mente manebis tràquilla & imperturbata; certus nimirum omnia diuino fieri nutu, tuam in salutem, profectumq;. Demum & poteris concessum tibi lumen alijs transfundere; & vnicique salutiferum & expeditum præbere consilium, iuxta eius cõditionem, Deiq; voluntatem.

Quàm sit arduum hanc possidere
virtutem. C. III.

TAMETSÌ ex his, quæ diximus, constare possit, quàm sit difficile hanc obtinere virtutem; quæ cæterarum omnium est perfectio, nonq; acquiritur nisi post omnis victoriam peccati; tamen quò maiori ex eius arduitate permoueamur desiderio, (quemadmodũ in arduis mens magis inardescit generosa) adhuc fufius inde agemus. Discretio sita est in medio; quod inuenire nosse, multi opus est laboris; quemadmo-

Y dum

dum ab illo declinare longè est facillimū. Ita videre est, verbi gratia, in his qui ad scopum dirigunt sagittas: qui nullo negotio aberrant à scopo; quòd hic nulla opus sit arte, quocunque emittantur iacula; at metam attingere, hoc verò non nisi summa fieri potest cum arte, vnaq; solùm via. Ita, inquam, virtutis scopum attingere, vt à dextris non declinemus, vel sinistris, paucissimis, & non nisi multa post experimenta conceditur.

Hanc crediderim arctam esse ianuam, quà nos Christus inuitat, si ad vitam volumus ingredi. Tametsi nomen hoc, discretio, externè sonet mediocritatem quandà, obtentu facilem. Verùm enim verò si virtutem volumus perpendere; non iuxta vulgarem sensum; sed eius perfectionem: cōperiemus, negotium omne situm esse, vt medium obseruemus. Non etenim obseruari potest, nisi ab illo, qui virtutes simul omnes possidet: quandoquidem connexa sint simul omnes: vnaq; separari non possit ab alia; connectente eas Discretionis modo. Igitur vna si deficiamus, deficiamus ab reliquis omnibus: vt mirum non sit bre-

uem vsque adè discretorum esse numerū, vel inter illos ipsos, qui dicuntur interni. Pauci etenim vniuersas (vt par foret) amplectuntur virtutes.

Sola fit Discretionem homo verè humilis: quòd sua faciat claritate virtutem conspici in summo eius culmine: cuius collatione propria agnoscitur imperfectio. Et quemadmodum tenebris circumfusus oculus, album minimè discernit à nigro: ita mens huius expers luminis, nequaquã quæ propria sit contuetur miseria: labendi facilitas: resurgendi difficultas: inimici astutia: viæ arctitudo: finis ambiguitas: gratiæ incertitudo: præmij magnitudo, & pænarū: profunda Dei iudicia. Quibus nimirum è considerationibus oritur in nobis humilis nostris ipsorum agnitio. Non quidem, vt nonnullorum moris est; qui sunt externè quammaximè demissi: tument verò interno in sensu: sed tanta cum certitudine, vt vel impossibile foret aliàs nobis in mentē induci posse.

Verùm exēplis lucidius ista apparebūt. Videmus cecidisse protoparētem Adamū, quòd nimis sibi assumpsit, vt obedientiam

Dei transgrederetur : sperans inde se nequaquam moriturum . Rursus Cain, nimio præ timore, diuinæ indignū se reddidit misericordiæ . Excessere vtriq; discretæ fines mediocritatis : qua docemur timere ante culpam ; ne postea desperemus . Iustè siquidem, qui non timet vbi & quantum opus foret, immodico postea exitialiq; trepidabit timore : Vt perspicere liceat, quanti sit negotij Discretionē obseruare : quādo haudquaquam potuit conseruari in innocentie statu : primisq; in fratribus, quos aurea ediderat, & quæ vnquā fuerit, florētior ætas .

In virtute, quæ dicitur liberalitas, eadem conspicitur difficultas medium obtinendi . Multi etenim vna declināt ex parte, nimia præ tenacitate : multi ex alia, quod rem effundant temerè absq; vllō delectu : illi dicuntur auari, prodigi isti . Et licet vterq; sint vitiosi ; culpabilior est tamen, qui amore victus pecuniæ, non erogat, vbi par foret : quàm qui nimia largitate profundit vbi opus non foret . Neq; verò video, debita quæ afferuari possit plus inter & minus mensura ; nisi diuinitus Discretionis collustremur lumine . Planè si viderem quempiam

ea omnia plenè perficientem, quæ verū decent liberalem ; ampliùs hunc demirarer, quàm si quempiam vidèrem perfectè opibus despoliatum : cùm minoris sit negotij, omnia contemnere : quàm retinendo, inordinato absq; affectu, erogare vbi & quādo opus est .

Eadem inuenitur difficultas sancto in matrimonio : quod tot nimirum exigit obseruationes, vt minoris foret negotij, omnem abrumpere libidinis concupiscentiā, quàm iuxta tot illam regulas attemperare . Quis verò iam talis sit, qui amore tantummodò prolis, matrimonio copuletur : nisi forte alter sit vel Abraham, vel Moses, qui vsque ad cælo arrepti erant per contemplationem, vt nunquam à Deo discederēt ? & quidem magis digni sunt quos admirare, quàm imitere .

Multi audaces sunt eorum in operibus ; præsumētes, ex superbia, supra proprias vires . Multi ediuersò vsque ad cælo sunt meticolosi, vt vel quæ suppetunt, minimè audeāt exerere, operiq; addicere vires . Sæpeq; quæ nimis erāt audaces, difficultate postea operis comperta, quam priùs ex indiscretionē

non aduertebant, fiunt timidi: pusillanimesq;, præ ambitione, fiunt audaces. At fortitudo, extrema sita inter hæc duo, paucis conceditur. Oportet etenim discernere norint plus inter & minus. quod nequaquã facient, duce non præcunte Spiritu sancto. Ideoq; diuinæ factus non est compos pollicitationis populus Israel, nempe vt terrã ingrederetur promissionis; quòd minimè vnquam nouit medium obseruare. Timuerunt enim timore inmodico, vbi audierunt custodiri regionem illam belligeris gentibus: nequaquam Deo præfidentes. Cùm Amaleccitis verò & ananais congregi sunt ausi Mose inuito. Vnde factum est, vt neq; hos deuicerint, neq; illos: nisi vbi extinctis parentibus, succedere filij, facti eorum periculo discretionis. compotes.

Non minùs pendet temperantia virtus à Discretionè: vt vel ipso manifestat nomine. Munus enim eius est, temperare infranes corporis delectationes: (tametsi etiam in internis necessaria sit oblectamentis: vt mox dicemus) Hac enim sine virtute, facile incidimus vel nimiam crapulam, vel nimiam inediam. Quare quicquid lubet corpori

pori indulgentes, alimus roboremusq; proprium hostem. Rursus quod necessarium est denegantes, proprium occidimus sociũ, & administrum. Ita Hebræi, postea quàm probè crapulati essent in deserto, lapsi sũt in idololatriam: diuinamq; immutarunt legem in vltionem. Moses enim hoc videns, allisit quas pauloatè acceperat à Deo tabulas: multosq; ense percussit, ne omnes à Deo exterminarentur. Contrà Saul, qui insequens Philistinorum copias, omnes adiurauit, ne quicquam degustarent cibi: propriumq; voluit gladio interimere filium: quòd præ fame deficiens, non nihil degustauit mellis, vnde refocillari se sēsit, spiritusq; recipere: sed non permisit id populus. Multumq; sanè est difficile, hæc inter extrema medium inuenire: itaq; sensualem abscindere delectationē, vt non desimus corporis necessitati.

Non aliàs cæteris dicere possumus de sē sibus: quos si velimus iuxta rationem cohibere, non melior suppetet ratio, quàm vt discretioni semper intendamus. Quandoquidem si sine hac illos regamus; omnino sient rebelles & refractarij. Et si quidem

nō nihil temporis indiscreta illos cohibebimus disciplina, acrius postea erumpent: instar fluminis, quod obijce reperto, maiori excitatur furori. Hincq; sæpe videmus, qui nimis sūt feueri, fieri postea nimis remissos.

Sed non minori opus est diligentia industriae vti circa sensibiles spiritus delectationes: quibus nonnulli securè immerguntur: existimantes, quòd sint interna, haud posse hic errari. Neq; verò vident; ni Discretionem cohibeantur, eo magis esse exitiales, quòd nobiliores, subtilioribusq; operi decipulis. Neq; tamen efficax, sunt perfectionis argumentum. Vti de Solomone legimus: qui vsque adeò diuinas degustauerat delicias: & demum apostata factus est religioni, suarum colens idòla concubinarum: qui, si in diuinorum hauustu munerum discretè ac temperatè se habuisset; fortè in tantum non corruisset exitium.

Claudendo igitur hoc Caput, dico, excellens vsque adeò non esse munus, quo male si utamur, fieri non possit exitiale, pestiferumq;: propterea quòd secluso vsu legitimo, dispendio conuertitur: ita vt pluris facere debeamus rectum vsum, quam

quàm munus ipsum: cum nedum actus natura boni, sed & indifferentes, possint fieri meritorij: si bono temperentur vsu. Quem sanè vsu bonum haudquaquam citra virtutem Discretionem obtinebimus. Vt inferre possimus eam summè esse necessariam: eoq; magis nostram omnem exigere industriam, quòd est acquisitu difficilior.

De spe & timore. C. IIII.

Si cupit anima pelagus transnare propriarum affectionum, cœloq; per gratiam remeare, vnde cecidit ob culpam; opus est duabus subnixam volare alis: timore nempe & spe. Quibus sanè ritè haudquaquam poterit vti; ni continenter oculum intendat Discretionem. Flectentes siquidem à dextris spei, sine hoc lumine, facillè erimus temerarij: sub prætextuq; diuinæ pietatis, nostram tegemus tepiditatem. Vt multi inquirunt: Bonus est Deus, & misericors: neq; verò vsque adeò subtiliter nostra rimatur errata, cum simus infirmi & imbecilles. Et certè equum foret, cum sit bonus, nequaquam à nobis referret iniuriam

riam: sedè sua nos sufferendi æquanimi-
tate, oriretur in nobis vel maximè deside-
rium cum honorandi. Cæterùm hæc per-
suasio virtutis haudquaquam meretur no-
men: propterea quòd verum haudqua-
quam discernit medium: immò sæpe ad-
ducit vt diuinam inficiemur bonitatem,
quam priùs verbo statuere videbatur. Nò
nulliq; hac de causa in dubiũ vocauerè pu-
nientem in inferno iustitiam, dum miseri-
cordiæ indiscretè innituntur: vt ascribitur
Origeni, dixisse eum, omnes demum sa-
luatum iri.

Alia & ratione huic impingimus temeri-
tatis scopulo: vbi nempe nostras nequa-
quam metientes vires, stolidè præfidimus
aduersario nos posse obluetari. Quan-
quam etenim magnanimi sit, eius haud
horrescere tentationes; attamen Discre-
tionis sunt partes, minimè arbitrari posse
se solum illi sufficere superando. Vti D.
vsuuenit Petro; qui verè si fuisset Discre-
tionis non indigus; magis Christi adhibuis-
set fidem verbis, dicentis, ter ipsum se no-
cte illa negaturum, quàm proprio sensui,
nimirùm persistendi & ad carcerem & ad
mortem

mortem. Vti enim vera vires abscondit
Diabolo fiducia: ita ediuersò audax temeri-
tas illius adauget vigorem.

Obserua porrò, vt plurimùm qui temere
præfidunt, labi & ad extremum aliud, vt
immodicè timeant. Quare quoniã usque-
deo se iactabat Petrus, vt præ cæteris ma-
gna polliceretur omnibus; ad simplex fem-
ellæ verbum suum negauit Dominum:
qui; mortè haud exhorrescebat, extimuit
verbum. Hoc fit, propterea quòd luminĩ
non hæreamus Discretionis: quo doce-
mur, ita fidere, vt non simus confidentes:
ita timere, vt non simus meticulosi.

Subtilior porrò est fraus, quam offert
antiquus hostis sub specie contritionis, di-
uinæq; timoris offensæ. Vbi autumantes
nos fieri humiles, efficimur scrupulosi. Quo
sæpe fit, vt in internam ruamus superbi-
am, proprio innitètes sensui, neq; alieno
acquiescentes. Fitq; his, vt equo vmbra
extimescenti: qui vsque ad expauescit ad
occursum trunci, vt furiosè retrocedens,
vmbatileq; fugiens periculum, verum fo-
uæ præceps ruat in exitium. Ita & scrup-
ulosi, ibi timore trepidantes, vbi non est
timor;

timor; incidunt multa anima pericula.

Primum etenim subtilem incidunt superbiam: quoniam proprio quidem obfirmati sensui, nequaquam verè possunt esse humiles: humilesq; interim se arbitantes, sæpe fiunt vel duplo superbi: Dehinc & in mentis diuisionem, temporisq; contritionem. Videmus namq; huiuscemodi homines cogitatione discursare in sexcentas infrugiferas temporis anteaçti recordationes: nunquamq; non in seipsis contendere; quí fuit: quí se habuit: num ritè fuit cõfessus, vel secus: tantaq; distinentur præteriti sollicitudine, vt obliuiscantur quod in manibus habent; & vtroq; simul fraudentur. Qui sanè, Discretionem si pollerent, immoderato nossent parcere timori: vniq; volentes mederi vulneri, gemina haudquamquam, quod faciunt, sibi infligerent.

Cæterum; quod peius habet: aiunt amore se hoc facere Dei. Probè ostendentes huius se esse expertes luminis Discretionis. Vti enim timor necessarius ab amore oritur Dei: ita immoderatus ab amore proficitur suiipsius; quod norunt paucissimi auctanum. Non etenim hoc discerni potest,

nisi à

nisi à discretis. In promptu est ratio. Propterea quòd oritur ex amore timor: timetq; homo id amittere quod amat. Igitur qui Deum diligit, hilarem vitã ducit: sciens nimirum quem diligit, simul se & possidere: possidendo autem, cedat necesse est seruilis timor; subeatq; filialis; qui pœnam non aduehit, sed delectationem: Amor etenim omnem foràs expellit cruciabilem timorem. Qui autem seipsum diligit, timeat semper necesse est: cùm id amet, quod nullo potest amitti negotio. Infirmum etenim est quicquid creaturæ inniuitur. Quoniam verò perfectè Deum Dei gratia non diligit: sed proprij causa commodi, dono magis intendens, quàm donatori; pœnamq; magis horret, quàm ipsam Dei iniuriam; mercenarius necesse est sit, & imperfectissimus, neq; Deo possit confidere; cùm sibippsi, non Deo viuat. Hæc est basis, hoc fundamentum, & radix scrupulorum. Crediderimq; non dari scrupulosum, qui non sit simul & mercenarius.

Hoc tamen de illis accipiendum, qui volentes huic implicantur errori. Nonnullos autè Deus permittit à Diabolo infinitis diuexari

Hexari scrupulorū, quibus magis opus est cōsolatione, quā minis. Verū si inimici inuigilabunt vt astutias Discretionē attemperent; fient tandem victores. Hoc porò assequantur, si iugi adnitentur oratione Deo conuerti. Assidua siquidem peccati recogitatio animam reddit tenebricosam: quemadmodum qui in tenebras prospicit, haudquaquam hoc ab illo discernit. Verū mens Deo si conuertatur, lumen accipit, quo peccati agnoscit deformitatem: facileq; illud euincit. Scrupulosi, peccatum si agnoscerent, nō ita id sæpe retractarent, vt faciunt: quin, vti horribile monstrum, perpetuæ mandarent obliuioni.

Consultum adhæc optimè foret hisce, vt proprium cuiquam subderent sensum: neque verò vnquam sibi crederent ipsis: sed immò frangerent voluntatem omnem priuatam; proprias verentes omnes cogitationes. Neq; verò hic fallerent: ur: quandoquidem indiscreto cū sint timore circumsepti, quicquid vident ifectum sit oportet indiscretionē: quemadmodum specillis sub rubeis omnia eiusdem sese offerunt coloris.

Huius

Huius pro claufula Capitis inquam, peccati dolorem; absit si Discretionis modus; magis afferre dispendij, quā fructus, manareq; è superbia. Hoc sanè difficilè percipietur: tali tamen breuibus exemplo elucidabitur. Vbi infantulus est iracundus, prauiq; ingenij, si humi procidat, statim incipit incessabili stridere ploratu: cumq; possit opem implorare; haudquaquam vult subleuari. At bonus dulcisq; puellulus, procidens adnititur resurgere, suamq; aduocat mammulam. Ita, qui ex infirmitate labendo, immodica aduersum se corripitur amaritudine, grauius delinquit dolendo, quā peccando. Ibi etenim peccatum fuerat ex infirmitate: hic ex obstinatione, & vitiosa tristitia. Si etenim (vt par foret) persuasum haberet, non nobis ipsis posse nos stare, & nō labi; haudquaquā ita ex suo desperaret lapsu: quin immò demiraretur, semper se non ruere: Ita vt & minori caderet cum periculo, leuiorq; subleuaretur negotio. Qua sanè in re quanta sit Discretionis virtus liquidò perspicitur, quando vel ipse culpæ dolor, à plerisq; tutissimus pijsimusq; existimatus, sine Discretionē,

352 D. Seraph. Firm.
cretlone, haudquaquam tollit, immò au-
get culpam.

De fide. c. v.

Quemadmodum à fide, iuxta diuinam moderata voluntatem, nascitur interna animæ vita: (sine fide enim impossibile est Deo placere) ita, ni moderetur, omnis est basis erroris. Hanc porrò moderationem, seu regulam, nequaquam nisi aurea inueniemus Discretionem. Sunt qui his fidem adhibeant, quibus minimè oportet: qui, religionis amisso noīe dicuntur superstitiosi. Nonnulli ea minimè credunt, quibus tenentur: dicunturq; impij, & prophani. Vera religio seu fides utrunq; horret extremum.

Pleriq; sunt vsqueadè præposterius intellectus, vt discrimen minimè constituat diuina inter & humana: volūt etenim æquē illa atq; ista infirmisimæ subdere rationationi nostri intellectus. Qui si vel ipso ritè pollerent humano sensu (qualis erat Socrates) planè perspicerent, delitescere veritatem: notionemq; omnem nostram iecturis

De aur. & reg. Discr. 353
iecturis inniti: vt aliud non sit scire nostrū, quàm in ænigmate: qua in re ille sit doctior, qui suam melius compertam habet ignorationem. Huius farinae homines non nisi his fidem accommodant, quæ clara & euidenti possunt assequi demonstratione: Quoniam verò haudquaquam fieri potest, vt ad vnguem hic teneamus rerum sciētiam: primū erunt hi, & veræ Dei cognitionis expertes; quò sola pertingi potest fide: mox & infirmorum modicam assequantur cognitionis certitudinem.

Si verò huic impegerunt philosophantes laqueo, non nihil merentur excusationis: qui autem se tuebuntur Theologi Doctores, qui ita præcipites ruunt ad Dei altissima dissertanda arcana, ac si ageretur de terra emetienda: contraq; quàm Paulus hortetur, nunquam non contendunt, iam de prædestinatione, iam de Trinitate? Peiusq; habebat, quòd dudum è suggestibus non alia insonare audiebantur, quàm intricatæ disceptationes. Quo nimirum factū est ex incommodo, vt sibi usurpauerint hæretici Scripturas: & quādo illis eruditi homines haudquaquam vsi sunt prouehendæ anti-

marū salutī; vñ sunt ipsi perditioni. Quid dicam nescio: nisi illos indiscretos, hos longè fuisse indiscretissimos.

Eadem prodire è radice innumere, quæ hodie regnāt, superstitiones. Cui sanè prospectum voluit errori Ecclesia, vbi quadam breui comprehendit formula, numeroq; quicquid necessariò credendum sit Christiani fidei. Verùm ita inualuit hominum perfidia, vt, rapidissimi instar fluminis, omni spreto repagulo, penitus ruat in præceps; quoniamq; his non præbetur fides, quos statuit articulos Ecclesia; facillè omni adhibetur fides errori; vt iam Hebræorum nihil sit idololatria, nostræ collata.

Credunt nonnulli Diaboli præstigijs; quæ adiurant vel per os arreptitorū, vel varias per incantationes, eorum facere satis curiositati. Ipse verò pulchrè sanè meritis respōdet huiuscemodi hominum, cum vel minimè dignetur illis exorari, execrandaq; illis sua indulgere munera; vel si indulgeat; animam aufert, simul & saepe corpus. Diuinant nonnulli, per astrorum inspectione, de his, quæ humano cōtingentia sunt liberaq; arbitrio; nonnulli quædam fabricando puncta

puncta & figuras; nonnulli manes adiurāt: adhibent alij & aerem, & aquam, & igne, & terram eorum veneficijs, & incantationibus; quidam omnem hominis euentum contemplari profitentur, vel in vultu per physiognomiam, aut in palma per chiro-mantiam.

Quis autem colligere sufficiat innumeras, quæ hodie creduntur, stoliditates; aut per occursum beluarum, aut ex vlulatu luporum, canum latratu, bubonum cātu, aut ex oleo effuso, aut vana per somnia, & cetera id genus? quis numero comprehendat fatua, quæ enuntiantur super febrī verba, doloribus; verminantibus, equis claudicantibus; aut qui ex profuso sudore cohorrue-rint? quot verba inutilia, nullibi innixa; quot peregrinæ appēduntur collo schedulæ cōtra armorum pericula? quis referat, quot adhibeantur temporis obseruationes, illis vel maximè diebus, qui sunt ab Ecclesia celebratiores, nempe in Domini Natiuitate, Hebdomada maiori, cæterisq; huiuscemodi solennijs?

Verùm & quod peius habet; huiuscemodi adhibetur præstigijs sacri verba Euā-

gelij, Scripturarumq; : aqua sancta : oleū
 Chrlsmatis : cera benedicta ; Sanctōrū re-
 liquiæ ; Venerabile altaris Sacramentum,
 quicquid ue nostræ prouidit diuina pietas
 salutis. Quo fit vt vsqueadē inualuerit Sa-
 tan, vt rectē dici possit hodie solutus, iuxta
 D. prophetiam Ioānis in sua Apocalypsi,
 quæ nostris locum habet temporibus, si hor-
 ribiles attendamus effectiones, quæ contin-
 gunt, præsertim in maleficis & Strigibus:
 prout sunt armenta fascinare : sanguinem
 exorbere infantulorum : abominabiles ad-
 ire earū ludos, nūc imaginariē, nūc verō re-
 ipsā & corporali p̄sentia: grādines excitare
 mētis nō compotes reddere homines, in be-
 stiasq; transformare; nō qdē verē, sed appa-
 renter . Quæ nonnulli deliramenta autu-
 mant : sed certē sunt certissima , totq; cō-
 probata testimonijs, vt, velle naturali ratio-
 ne hos tueri effectus, haud quidem sit pos-
 sibile : velle autem profus inficias ire, pro-
 teruum sit & indecens admodum. Verūm,
 quoniā hinc loqui, nostri non est propositū;
 hoc vnū dico; ita vt nimis credamus, quē-
 admodū & vt parum, fieri ex indiscretionē.

Neq; verō hic quicquam video remedij
 quando

quando & spiritales ipsi ducem amiserunt au-
 ream Discretionē : fidemq; adhibent som-
 nijs, & reuelationibus imaginarijs, diaboli-
 cisq; inspirationibus : vt pleraq; pars, viam
 sectantes mirabilium, & ecstaseon, & pro-
 phetiarum, mereantur à Diabolo illudi. **Q**
 quā tuti fuerit consilij, non nisi his crede-
 re, quæ præcipit Deus . Quod sanē non ni-
 si cōcelebrata vsqueadē, prestabimus vir-
 tute Discretionē : qua semper via ducimur
 media, omiſsis extremis .

Ad eorum quæ diximus absolutionem,
 hanc addo coniecturam : nescire hæreticos
 vitare extrema : ideoq; graues incidere er-
 rores . Arius, dū Christi negat Diuinitatē ,
 totus inde declinat . Manes, vnde orti sunt
 Manichæi, veram negabat Christi humani-
 tatem . Veritas Catholica asserit, eum &
 verē Deum, & verē fuisse hominem . Fue-
 re hæretici, dicti Adamitæ ; qui, Adamā
 instar protoparētis, nudi incedebāt . Cuius
 contrarium faciunt, qui nunquam cumu-
 landis exatiantur opibus . Qui omnes, si
 Discretionē pollerent, ita viderent damna-
 bile esse necessaria respuere, quemadmo-
 dum & immodica satagere .

Alij, dicti Abelianij, matrimoniū affer-
bant haudquaquam Christiano licere: so-
lutiq; vitam agebant. Quorum erat minus
error intolerabilis, quàm nostris Luterano-
rum temporibus, qui volunt & Clericis, &
Monachis, & sacris id licere Virginibus.
Vtraq; aberrat secta à regali via: Discretio-
nisq; est expers: qua docemur, nonnullis
pmitti matrimoniū, nēpe solutis: alijs ne-
quaquā, quippe qui voto sunt astricti: put
nec liceret matrimonio iunctos omnes, eo
abdicatedo, monasticen profiteri.

Astruebat Pelagius, liberum nostrum sa-
luti sufficere arbitrium. Destruit Luterus,
dicens, non liberum esse; sed seruum. Me-
dium tenet Catholica veritas; liberamq;
fatetur facultatem, contra Luterum; sed
nequaquam sufficere asserit saluti, contra
Pelagium. Nonnulli in diuinis distinctio-
nem posuere essentia personis. Alij con-
trà personarum abnuēre distinctionem. Fa-
tetur Ecclesia, cum indiuisa essentia, stare
& personarum distinctionem.

Quoniā verò melius & apertius hæc p-
spiciuntur in nostri exemplis temporis: si
colligere simul possem omnes, qui ex vna
radice,

radice; Lutero prodire errores; planè per-
spiceretur, quàm arduum sit medium obti-
nere: quàmq; nullo negotio vitiosa incida-
mus extrema. Nonnulli eius farina homi-
nes omnia habent in communi: suntq; ex-
terne modesti & mortificati, præ Mona-
chis. Alij aded sunt insolentes, vt vi alienā
vorent substantiam: omneq; enorme fla-
gitium illis videtur leue. Quidam fidē nō
adhibēt Scripturis, Patrumq; interpretatio-
nibus, pietate simul ac doctrina illustrium,
sacrarum authoritati Synodorū; qui mox
proprijs credunt somnijs: quicquidq; com-
miniscuntur, aiunt à Spiritu esse sancto: &
eoulsq; prodeunt amentia, vt fidem habeāt
hominibus apostatis, omniq; vitiorum ge-
nere fordidatis: quibus eo sunt magis fide-
les, quò Deo minùs fidem seruarunt.

Alij oēs aspernantur dies festos, discri-
men inter illos cæterosq; dies non facien-
tes. Contrà pleriq; tanta illos cum super-
stitione obseruant, ac si Hebræi forent: con-
scientiamque habent vel ipsa emere victui
necessaria. Nonnulli prorsus negant sacer-
dotalem authoritatem: qui mox scelestif-
simi nebulonis verbo se autumat omnia ab-

solutos culpa. Respuunt nonnulli sanctū
Decretum, ex omnibus collectū sacris Do-
ctoribus: qui indiēs proprij condunt De-
creta capitis, nunquam non hoc in illud im-
mutantes. Verūm hæc sufficiant, solum vt
comprobemus, si recedat quis à discre-
tione, cogi illum per infinitos errores in peius
semper ruere: & è Christi fidei demū fieri
infidelem.

De vero & falso feruore. c. vi.

TAMETSI, cū sit Deus bonum, nō
vt cætera finitum, limitibusq; comprehen-
sum: sed infinitū, & incōprehensibile: haud
possit nimis amari: eiusq; in amore nō vi-
deatur opus fræno Discretionis, cū im-
mensè velit amari: attamen, quoniam cer-
tò discrimen non agnoscimus verum inter
& falsum feruorem: facileq; præ similitu-
dine, vnum possit pro alio accipi: idè
hic è magis opus est lumen adhibere Dis-
cretionis, quò periculosior est hic error:
quemadmodum si quis, vice amici, in cubi-
culum proprium introduceret occisorem.

Refert Io. Gerson, consueuisse piam mu-
lierem

lierem dicere: nihil vsque ad è esse verē-
dum, prout diuinus amor. Quandoquidem
ni moderatione cohibeatur, animam agit
præcipitem in furorem: multiq; inde facti
sunt amentes. Hoc porò propriè uon fit
ex amore ipso: sed ex indiscretionē. Quò
enim quid melius salubriusq;, è fit ex præ-
uo vsu deterius exitiusq; ue.

Fieri porò haud potest, vt ad vnguem
agnoscamus discrimen furorem inter &
feruorem: propterea quòd easdem habent
effectiones: & plerunq; furiosus ma-
iora operatur, quàm feruens. Sepe etenim
in ardentissimum rapitur impulsū, ma-
gna breui mirabilia pollicentem. Dicitur
spiritus hic peregrinus, seu aduentitius.
Vt enim citò aduenit, ita & citò recedit:
eoq; animam relinquit magis desperan-
tem, quò maiorem illi pollicebatur con-
fidentiam.

Non videt spiritus iste, nisi quæ appe-
tit: fitq; è superbia, qua parem vellet vir-
tute habere neminem: plenusq; est curio-
sitate in nouis sciscitandis & indagandis:
tametsi apparenter magnam præ se ferat
humilitatem: demumq; resoluatur in te-
porem,

porem, vel stultitiam: Qui etenim ex ini-
temperanti furore accipere recusat necessa-
ria, sæpe cessante illo impulsu, fit mollis
& delicatus: itaq; Discretionem deficiens;
fit in corporis asperitatibus tumidior, &
in delicijs indiès magis remissus.

Difficile est admodum illi curationem
adhibere, qui hac in parte fallitur. Non
etenim proprium agnoscere potest pericu-
lum, cum furore sit excæcatus: quo per-
suasum habet, perfectioni se pertigisse. Si
quis autem sanari cuperet, opus illi est
alienæ se subdat obedientiæ: seq; non ex
sua regat sententia, sed iuxta consilium
discreti cuiuspiam. Qui etenim hic humi-
litem recusat, omnino est insanabilis.

Verus Discretionem sociatur feruor: iu-
gisq; est animæ stimulus ascendendi ad
summam perfectionem: cum additamêto
piæ voluntatis, solidiq;, ac sinceri propo-
siti: adeoq; est animæ necessarius, ut nun-
quam magno sine feruore, magna acqui-
ratur perfectio. Hinc oritur in nobis in-
finitum nostris ipsorum odium. Videmus
enim infiniti dignum Deum amoris: ut
vitiosas necesse sit absumi & extingui affe-
ctiones

ctiones omnes: in horasq; fieri de virtute
in virtutem progressum, in prosperis æquè,
atq; in aduersis. Nunquam verò lassescit:
& si quidem interim videtur deferuescere;
non tamen decreuit, immò increuit: &
cum discretio non tollat, immò augeat
feruorem.

Mirum sanè est videre, feruorem Dis-
cretionem iunctum, nedum non deferuesce-
re, sed & immò ex illa in augeri: quando-
quidem specie tenus vidèantur pugnare.
Discretio sonat frænum & modum: feruor
est sine modo. Nunquam etenim persuasum
habet quicquam se fecisse: semper est
infariabilior, semperq; ad operandum ar-
dentior: cumq; id perfecit, quod propo-
suerat, fit & quàm antea, auidior: est
enim eius sine fine desiderium. Qui igitur
vnà possunt morari? Huic respondeo: Dis-
cretionem verificari, quod ait anima in Can-
ticis Cantorum philocapta, vbi gloriatur
introduxisse se Regem ac sponsum suum in
cellam vinariam, ordinasse in ea charita-
tem. Volens nimirum innuere, ebrietate spi-
ritus haudquaquam confundi Discretionem
ordinem: immò ea pari & enutrir: quoq;
verus

verus crescit feruor, eò et prudentissimam
 increfcere Discretionem. Quandoqui-
 dem sobria illa in ebrietate adäiscitur disci-
 men medium inter & finem: omnia nem-
 pe quæcunq; Deo nos adducunt, haud-
 quaquam amanda, nisi in ipso, & per ip-
 sum: immò solum in creatura amari de-
 bere creatorem. Quantum etenim crea-
 turæ tribuitur præter Deum, tantum Deo
 aufertur: neq; iam dicitur charitas, sed
 fornicatio, & adulterium. Hoc porrò ne-
 dum hominum locum habet in amore: sed
 & in muneribus charismatibusq; superna-
 turalibus: in quibus si aliud, quàm dona-
 torem dilexerimus; similes erimus famulo
 mercenario, qui herum nõ diligit, sed mer-
 cedè: & illa cessante, cessaret & famulatus.

Ita claudendo, dico, Discretionem sta-
 teram esse, qua charitatem dispertimur, iu-
 xta cuiusq; conditionem rei. Quoniam ve-
 rò immensus est Deus, idèd exigit vt absq;
 mensura ametur. Hæc autem eius est men-
 sura, vt immensè illum amemus. Ita sanè
 auget Discretio feruorem: augetsceteq; fer-
 uore, anima sit semper discretior, & magis
 matura.

De lingua coercenda. C. vii.

TAM ET SI oī nostra in actione oporteat medio herere; ni volumus vitio impige-
 re; singulariter tñ hac opusest cura in lin-
 gua moderanda: quæ, vt D. ait Iacobus;
 inquietū est malum; plena veneno morti-
 ferro: durior ad frænandum alia re, quacun-
 que. Vnde domantur Elephanti, & Leo-
 nes, & Serpentes; & naues, cū maghæ
 sint & vastæ, à modico gubernaculo cir-
 cunferuntur: linguam autem nullus ho-
 minum perfectè domare potest: illis excep-
 tis, qui iam summum attigere perfectio-
 nis. Quorum sanè ad eò breuis est nume-
 rus; prout stultorum infinitus est, & im-
 perfectorum.

Volentes nonnulli linguam edomare;
 perpetui eam reuinxere catenis silentij.
 Qui vbi opus non erat, tacentes, cecidere
 (vt dicitur) è Scylla in Charibdia. Vnde
 horum in persona ait Propheta: Obmu-
 tui, & humiliatus sum: & filii à bonis: &
 dolor meus renouatus est: acsi diceret:
 volēs diuinæ periculū vitare offensionis in
 modico in sermone, incidi nimia præ taci-
 turnitate.

turnitate . Hoc autem Discretionis est munus , vt diiudicare norit quod sit vtriusq; tempus . Tametsi enim verum quis promat ; frugiferum tamen id non erit , nisi tempore dicatur suus . Ita & quibus enuntiari debeat conceptus verbis , ne suam amittat vim & energia ! qui ut varie varijs cōseredū sit cū hominibus . O quā est difficile hūc obseruare modū ! Neq; verò crederim obseruari posse , nisi ab illis , qui assistentem sibi habent Spiritu sancti præsentiā ; qua agnoscant singulum quodq; vti proferri debeat verbum , quāq; possint ratione cōr penetrare audientium , & quid vntemq; in rem sit agnoscerē .

Bene dicebat D. Iacobus : Si quis in verbo non offendit , hic perfectus est vir . Oportet enim eum ita Deo vniri , vt lingua eius non iam sit eius : sed eatenus moueatnr , quatenus eam mouet Deus ? vt dicebat Propheta ; Lingua mea , calamus scribæ velociter scribentis ; nempe Sancti spiritus .

Nimio è silentio peccant , qui cū par foret proximum monere , minimè id faciunt , vel timore offensæ , vel ex negligētia .

Cui

Cui impingunt laqueo primūm Concionatores ; cū non audent vitia arguere audientium , ne eorum fraudentur gratia ; sicq; Dei gratiæ fiunt exortes ; qui , vt canes mutos , non valentes latrare , à suo eos arcebit grege . Eidem implicantur errori quicunq; curam gerunt animarum ; ideoq; Ecclesiasticas recipiunt functiones , & Præbenda , & Decimas , quò sint ouium Christi duces , sanentq; eorum morbos .

Qui tamen haudquaquam curant vt gregem pascant , sed scipfos ; quemadmodum de ipsis conqueritur per Ezechielem Deus minaturq; , dicens ; Quia non pascunt amplius pastores semetipfos ; & cessare eos faciam . Cæterum non est mirum , si minimè alios audent inde arguere , vnde ipsi , plus cæteris , laborant . Ita & patrefamilias nequaquam deberent peccato cōticescere , quod in eorum admittitur domibus . Deo etenim tenentur reddere rationem eorum , quæ ipsis à disciplina cessantibus committuntur , erratum .

Et , vt semel dicam , nullum non ligat fidelem fraternæ hoc præceptum correctionis . Vt enim ait Scriptura ; Mandauit vni-

cuiq;

cuiq; Deus de proximo suo . Sed præ defectu charitatis, obliuioni est mandatum . Si quis verò est, qui illud velit exequi, habetur irrequietus, & malitiosus. Et quemadmodum Cain à Deo redargutus, nedū nõ pænituuit, sed & desperans factus est peior; ita ex correctione multi magis peccato obfirmant. Huius porrò rei in causa est nõnũ quam ille, qui monitus haudquaquam medicamentum accipit spiritale. Vti fecit Saul Rex Iuda, qui neq; ad Samuelis increpationes, neq; ad Ionathæ filij sui preces, superfedere voluit ab innocentis persecutione Dauidis . Vnde in laqueum impedit, quem alij tendebat .

Verũ & sæpe in causa est qui corrigit sine virtute Discretionis, quæ tempus operitur, & opportunitatem . Quemadmodum fecit Natan propheta, vbi Dauidem arguit post admissum adulterium . Qua mirũ in correctione vsque adeò fuit prudens, vt statim sui reum se arguerit peccati . Ita crediderim fecisse & Io. Baptistam, vbi Herodem arguit; qui, D. scribente Marco, libenter eum audiebat; & audito eo multa faciebat; & contristatus est, cum;

vt

vt iuriurando staret, quod impudicæ sponderat saltanti puellæ, iussit afferri eius caput . Ceterũ qui velit fructuosè fratrem monere, nõnquam à Discretionem abscedat, omnem in se claudente virtutè . Neq; verò ab alijs poterimus vitium illud euellere, quod prius nõn fuerit à nobis abscissum ipsis .

Verũ si lapsi sunt multi nimio silentio, incomparabiliter plures labuntur nimio è fermone; cum difficilior sit torrentem cohibere loquacitatis moderati virtute silètij, quàm contrã . Ita faciunt pleriq; ; qui vbi linguæ laxauerint habenas, præcipiteruunt, nõ quidè quò iubet ratio, sed quò ab impetu feruntur loquendi . Quare mirum non est, si minimè discernentes quò enuntiandum, quò tacendum sit verbum, æquè promunt quicquid in buccã venerit . Primò etenim in verba erumpunt otiosa; quæ nullius sunt frugis, tam loquenti, quàm audienti . E quibus facillè transcèditur ad noxia; vel seipsum inaniter extollendo, vel temerè aliena carpèdo vitia, vel id prodeundo quò oportuerat celari . Et vt paucis absoluaui, tot sunt è loquacitate prodeũtia incòmoda, vt haudquaquam possint ver-

A a bis

bis comprehendi: neq; eorum fatis demōstrari exitia.

Iam primū vir linguosus, teste Prophe-
ta, nō dirigetur in terra: quin, ut Cham fuit
à patre suo Noe maledictus, quod accer-
sivit fratres suos ut patris viderent verēda,
ita à Deo maledicuntur, quos iuvat proximi
diuulgare vitia. Insuper gratiam amit-
tunt Spiritus sancti. In cuius figura, Sam-
pson, quia secretum habere non nouit ro-
bur eius situm esse in capillis; iusto Dei iu-
dicio inde fuit despoliatus: neq; quicquam
illi profuit sanctificatio; quoniam omnis
loquacitate sanctitas amittitur. Eodem
proficiscitur è fonte adulatio: quæ, dulcis
instar veneni, eò præsentius animam occi-
dit, quo suauius lenocinatur auribus. Quo
cū vitio inficiantur potissimū Princi-
pes, & Prælati; corrumpit & consequen-
ter quotquot ab eorum pendent regimine:
ut iam ferè quicquā ab eis obtineri vix pos-
sit, nisi media adulatione. Fitq; odiosa ve-
ritas: quemadmodum Micheā odio habebat
Achab, quod veritatē illi annuntiaret:
Rexque Sedechias carceri addixit Jeremiā
eadem ratione. Verū enim uerò haud-
quaquam

quaquam poterant carceri constringere
veritatem: Tandem etenim omnes suis pe-
riere cum assentatoribus: quiq; omnium
affluēbant rerum copiā, solius inopiam pa-
tiebantur veritatis: sponēte illam sibi assumē-
tes, quæ iure meritò debebatur, pænitiā.

Nimia etiam inciditur garrulitate vitium
derisionis: quod quā sit perniciosū, eius
colligitur ex effectioibus. Legimus siqui-
dem pueros quosdam, Elisæum deridētes,
fuisse coram eo, ab Vr̄sis duobus egredien-
tibus dilaniatos: & ob ludibrium quo affe-
cit rex Ammonitarum nuntios Dauid, sub-
sequutum est eius, totiusq; regni illius exi-
tium. Quod sanè vsque ad hodie inualuit
vitium, ut Christianam Christianos inter
agere vitam, ducatur amentia: multiq; pia
sectarentur opera, ni illudi vererentur.

Planè si omnia profèqui vellem peccata,
quæ infrāni admittuntur loquutione, vix
grande sufficeret volumen. Non etenim
tantū aduersus creaturas extēditur deri-
sionibus & ignominijs; verū etiam ipsū
aduersus Creatorē horrendis insurgit blas-
phemijs. Hoc sufficiat dixisse: sola posse
linguam moderari Discretionē; ut nimis

deuitans & parum, nedum Deo iniuriam non irroget, sed & eius sit instrumentum, quo honorificetur in fratrum promouenda salute: quemadmodum in linguis igneis apparuit Spiritus sanctus super Apostolos.

De usu Sacramentorum. C V I I I.

QVAE haecenus diximus, ita mundanis sunt necessaria hominibus, quemadmodum & internis. Omni etenim in motione opus habemus tuta duci praeceptrice Discretionis, ni in extrema volumus naufragare vitio: iam verò noster magis dirigetur stylus his qui spiritum profitetur: qui nisi huic haereant virtuti, eo magis periclitatur, quò nobilior est eorum status, maiorique; possunt è celsitudine ruere. Quoniam verò quilibet verè internus sanctissimo delectatur Sacramento; de hoc breuibus volo agere.

Nonnulli mysticum hunc frequentant cibum, magis ex consuetudine, quam ex amore. Et ubi quandam inducere formulam, ita incogitanter accedunt, prout suam artifex tabernam. Neque verò mirum si minimè proficiunt, fiuntque; indies deteriores; quoniam

nam id incidunt iudicij, vnde arguit Corinthios Paulus, dicens: Qui enim manducat & bibit indignè, iudicium sibi manducat & bibit: non iudicans corpus Domini. His opus esset Discretionis, qua propriam agnoscerent indignitatem, huiusque; præcellentiam cibi: quod si facerent, citò ex indignis fierent non indigni.

Alij libenter accedunt, quòd non nihil ibi inueniant spiritualis suauitatis: indeque; allecti accurrant, tanquam apes mellis: illamque; ni obtineant statim amarescunt; videturque; illis meriti se expertes, quod metiuntur non iuxta in virtutibus progressum, passionumque; victoriam, sed iuxta propriam sensibilem dulcedinem. Hisque; sanè pertimescendum, ne fiat esca hæc mortifera: instar carnis Hebræis in eremo concessæ, quæ cum adhuc esset in dentibus eorum diuinam experti sunt ultionem. Hi præ Discretionis inopia, minimè vident quare accedi debeat Sacramentum. Ideoque; similes sunt illis, qui medicina oblectarentur; non quidem vt valetudinem recuperarent: sed nonnullius in ea inuētæ gratia suauitatis. Multò est amplius ille reprehensibilis, qui sacra hæc frequentat

myſteria, non Deo vt vniatur, ſed priuati cauſa delectamenti: quæ gulofitas dicitur ſpiritualis: eo magis exitialis, quò ſecurè amplectitur, vti res pia & ſancta.

Alij vſquedò ſunt puidi hoc ad Sacramentum, vt vel recordantes contremiſcât: vbiq; ſunt comunicaturi, nunquam exantiantur apparandæ, ieiunijs, vigilijs, ſcrupuloſisq; confeſſionibus conſcientiæ: totamq; illam noctem ducût inſomnè, dièq; tranſigunt triſtes valdè. Quorum miſerabilis profectò eſt conditio; cùm inſtituta ſit nempe ſacra hæc Synaxis hilareſcendæ conſcientiæ, ipſos oppoſitum inde, hoc eſt triſtitiã fortiri. Quod ſanè ex carentia ſit Diſcretionis: qua addiſcimus nimia in appetentia frèno cohiberi; nimioq; in terrore adhibere ſtimulos; metùs tempore fiduciaſſumere; temporeq; audaciæ timore atterari, non quidem ſeruili, ſed filiali.

Arduumq; ſanè eſt tot inter pugnantia conſtantem inuenire regulam, niſi prudèti dirigamur Diſcretionem. Quam ſequentes dicere poſſumus; ſi conſcientia mortiferæ non arguatur culpæ, nequaquam eſſe abſtinendum. Virtute etenim illius vigileſcit anima

anima aduerſus omne Diaboli tentamentum. Neq; etiam abſtinendũ, vbi quis animi dubius eſt, num quicquam gerat latentis peccati: comunicando ſiquidem ampliùs illuſtrabitur, vt illud agnoſcat.

Si Sacramento ampliùs quàm antea quis inardeſcit, aliam non expectet præparationem; ſed conſtanter accedat. Si verò ſuſpenditur, neſciens quid eligat; aio, præſtare vt cõmunicet, quàm vt abſtineat. Opus ſiquidem ex ſe bonum eſt: timentesq; indicant illud ſe reuereri. Et quanquam à peccato eſſent recentes; modò verè proponãt emendari, Confeſſionèq; priùs purgati, bonum eſt commucicent, quò vim reſtinguãt Diabolo. Si quis verò omninò vult abeſſe à periculo, optimi fuerit conſilij, proprium ſubmittat ſenſum nutui cuiuſpiam periti ductoris: pareatq; mādatis. Valde etenim errant, qui Sacramentum accedunt ex formula quadam, obq; delectationem: neq; verò minùs, qui rarò adeunt, ſimplicesq; impugnant ſæpe adcentes. Falluntur & q; tot præmittere volunt præparamenta: ac ſi dignum illi operibus noſtris parare poſſemus hoſpitiũ: ſanitatèq; vellemus ante

medicinam recipere. Qui autem obedientiam se resignat; errare haudquaquam potest. Quod totum diiudicabit sancta Discretio: quæ nimis neque; auidos, neque; nimis nos finet esse ieiunos: sed idoneos, qui cum Paulo sciamus. & abundare, & penuriam pati: viamque; semper incedere mediam, quæ est tutissima, vitatis extremis. Cumque; huius non possit certa rei ferri sententia; præstiterit neque; damnare abstinentes, neque; discretè frequentantes. Vtrique; enim bono possunt niti sine: prout & piè Zacheus excepit Dominum in domum suam gaudens: itidemque; eius, præ humilitate ac reuerentia, renuit præsentiam Centurio: ut enim qui indiscretè illum inuitat, propellit: ita qui discretè propellit, prouocat ut secum inhabitet.

De proueniētibus: ex indiscretione incommodis. C I X.

TAM varia in interna vita occurrunt impedimenta, ut minimè possint generali comprehendere regula, nisi vni redigantur Discretioni: cuius est munus plus inter & minus, perfectum & imperfectum, discrimen

men

men agnoscere. Ideò hoc in studio prævalent admodum, qui sano pollent naturali iudicio. Superueniente enim gratia, bonumque; nacta fundamentum, magis hæc proficiunt in virtute, cæterisque; consequenter omnibus. Qua deficiente, tot inciduntur pericula, ut ex illis agnosci possit, quàm sit eius necessaria præsentia.

Docet naturalis Discretio, prodeuntem ad pugnam quempiam non oportere inermem esse, nisi statim velit interire. Neque rursus tanto debet onerari armorum pondere, ut inhabilis sit ad pugnandum: quemadmodum deponere coactus fuit Dauid arma Saul, quibus indutus, cum esset puer, nequaquam poterat incedere. Ita autem debet armari, ut hinc muniat ab aduersarij ictibus, inde valeat illum impetere. Ita spiritalis docet Discretio. ne spernamus arma spiritus, nempe ieiunia, vigiliæ, & corporis macerationes: idem enim fecit Dominus noster, ubi illam ieiunio reportauit victoriam, quam amiserat primus homo gulæ indulgendo. Rursum non conuenit ita his prægauari hominè exercitijs, ut exhaustis postea viribus, haudquaquam

quaquam sit habilis qui iugi depugnet oratione . Vti enim nimia fuscatur mens cibi sumptione : ita & necessarij subtractio periculo eam adigit corporalis aegritudinis . Minorisq; fuerit mali, nonnihil plus, quàm minus sumere . optimi autem fuerit remedij, si semper nos Discretionem emetiamur .

Non minùs errant qui præproperè armantur, tempore autem adueniente certaminis, inueniuntur nudi & inermes . Ita Petro contigit, qui vsqueadè strenuum agebat verbis, vbi non erat opus ; vt adueniente postea necessitatis tempore, cesarint verba, simul & facta . Exigit autem Discretio vt nunquã non simus muniti : neque verò vnquam persuasum habeamus satis nos esse præmunitos ac roboratos . Nò minùs etenim timor, quàm arrogantia, nos aduehant periculo .

Si miles, dum impugnetur oppidum parte ex vna, alij accurreret suppetias ferre, indeq; depugnaret, vbi minimè opus sit : ab omnibus censeretur indiscretus . Huic porrò illabuntur incommodo, qui, cum ab inani impugnetur gloria, aduersus

sus somnum luctantur . Ex quo postea fiunt tumidi : & ita plerunq; fit, vt immoderata exterior pænitentia inanem nutriat arrogantiam : vt videamus huiuscemodi fieri proprij capitis, irrefignatos, illosq; diiudicare, qui tot minimè amplectuntur asperitates . Sed certè frustra depugnant . Inde etenim fiunt deteriores, vnde vera incrementum deberent virtute . Quis porrò eorum sit progressus hinc colligi potest . Sufferentes etenim omnem corporis afflictionem, minimè possunt verbum quodpiam tolerare, quod eorum aduersetur sensui : consilijq; minimè sunt capaces ; propterea quòd, cum nonnihil externè priscis similes appareant Sanctis, persuasum habent, se vel spiritu eisdem esse . Verùm si lumine vigerent Discretionis, palàm agnoscerent, se vsqueadè ab illis internè abesse, quantum externo accedunt in habitu .

Idem dicere possumus de his, qui aduersus suos depugnauerunt ; qui victoriam minimè reportabunt, cum Discretionem deficiant . Huc impingunt, qui proprios odere aduersantes : iniuriasq; fugiunt, & opprobria,

probria . Nemo etenim maiorem nobis præbet merendi occasionem , quàm qui iniurias irrogant : diciq; possunt verè nostri amici . Quemadmodum de Herode legimus : qui nunquam , prophanus hostis , beatis tantum paruulis prodesse potuisset obsequio , quantum profuit odio , dum illos gladio interemit . Qui suum odit persequitorem , seipsum expoliat corona : quiq; minimè quicquam vult ignominia , semper manet tepidus . Ita rursus periculo se obijceret , qui nimis sibi aduersantibus confideret : verè etenim non foret discretus . At non minus illi incidunt exitij , qui in terrenis amicis & consanguineis nimis confidunt : dicente Christo : Inimici hominis domestici eius . Odio etenim haberi debent , quatenus à Deo nos remorantur : qui summæ actus est Discretionis , vt nos ipsos etiam odiamus , ne creatore fraudemur .

Multi cum continuo agant in periculo animarum suarum ; præsumunt aliorum esse ductores : non expectantes à Deo vocari , vt Moses : immò sese , vt Dathan & Abiron , ingerentes ; qui Discretionis si essent

essent participes , viderent non decere militem alienæ disfringi propugnationi , cum laborat ipsemet mortis discrimine .

Nonnulli lasciuas amant cõsuetudines , moranturq; in occasionibus : vt victoriam minimè consequi possint carnis . Qui etenim amat periculum , peribit in illo . Nonnulli tribulationes fugiunt , & patiendi occasiones . Vtriq; sunt Discretionis inopes : quæ contrà exigit , carnem fugiendo , tribulationem vinci amplectendo : propterea quòd vt prior fugiendo , viribus enervatur ; ita insequendo secundus manet confusus aduersarius .

Docet & Discretio victorem non censeri qui nundum manus censeruit . Non enim (vt D. inquit Paulus) coronabitur , nisi qui legitime certauerit . Cuius contrarium illi faciunt , qui cum absq; eorum industria , dono quopiam polleant naturalis : verbi gratia , castitate , clementia , vel prudentia ; gaudent sibi placentes , aliosq; aspernantur , qui , cum huiuscemodi neutiquam præditi sint muneribus , obnituntur propriæ propensioni , quò illa adipiscantur . Et tamen isti meliori agunt in statu , quam

quam illi: propterea quòd ut leuioris est negotij fundamento superstruere naturali; ita & damnabilioris est desidæ, concredita non exercere talenta duplicato cum fœnore: præcellentiorisq; est virtutis, gratia id consequi, quòd minimè opem fert natura.

Aliud proficiscitur ex indiscretione incommodum: nempe cum discernere non nouit homo, quid maioris sit meriti, quid minoris. Quapropter conqueritur non habere se unde mereatur: cumq; id præ manibus habeat, conqueratur autem non habere; perinde est ac si minimè haberet. Ita queritantur, qui aduersa detinentur valetudine, non posse se, quæ cæteri faciunt, præstare: nêpe, ut ieiunent, vigilent, templa visitent, cæteraq; id genus peragant exercitiâ. Neq; verò vident vberioris esse meriti, patienter ferre ægritudinem, Deiq; conformari voluntati, quam ut lubet, agere.

Cæterum, si singula proficisci vellem, ex indiscretione quæ proficiscuntur vitia; cogerer metam excedere consuetæ breuitatis. Omne siquidem peccatum ad hoc reduci

reduci potest principium. Nam superbia medium egrediendo, supra proprias, sibi assumit ut volet vires, Deoq; æquetur. Ediuerso tantam demergit luxuria in vilitatem, ut similes reddat brutis animantibus. Diuinoq; sit plerunq; iudicio, ut ab illo ad hoc prouamus extremum. Relicta siquidem media Discretione, iam non est quicquam retinaculi: idemq; cæteris dicere possumus de vitijs.

Hoc vnum dico; nequaquam disci Discretionem: immò cæteras illa addisci virtutes: omnemq; per ipsam agnosci defectum. Hinc censetur reprehensibilis, qui feruenter incipit, deinde deferuescit: qui à summo vult exordiri gradu, non infimo: qui surgenti non resistit tentationi; volensq; postea obfistere, vbi iam inualuit, pares iam non suppetunt vires: qui in partibus sibi placet virtutibus: qui vult ducem suum anteire: qui minime se existimat auxilij indigum, consilij ue: qui minima spernit. Summa, linea, metimur Discretionis, quid plus, quid minus iusto accedat: quid ue laudem mereatur, vel reprehensionem.

De Diaboli tentamentis. C. x.

NE QVAQVAM possit tartareus serpens, qui continenter nostro insidiatur profectui, nos deuincere, ni prius astute fatageret nos è tuto educere Discretionis præsidio. Cuius tamen minimè, vt Paulus, exploratas habeamus cogitationes, & fraudes; non omitemus tamen quin aliqua in parte inde loquamur: vt planum fiat, artem eius sitam esse, vt ad extremitates semper adducat, fido derelicto medio. Ita primò aggressus est mulierem attentare: quippe faciliorem arci dimittendæ Discretionis: ita & cum minimè posset prosperitatibus D. Iob fallere, vt intumesceret, conuertit se ad desperationis viam, nimia incutiendo illi flagella.

Nonnunquam supra proprias nos tentat vires, vel ad horam non sinens nos respirare, quò operi cedamus, arbitantes victoriam haudquaquam possibilem. Si verò hinc nostrum conspicit minimè lassescere propositum, statim alij accurret extremo: summæq; nos derelinquit quieti: vt in animum inducamus victoriam iam

nos

nos retulisse affectionum omnium. Vbi verò hac nos reddidit fraude securos, tum verò ingeminat insidias: improuifosq; agrediens, eò maiori nos impellit casui, quò offendit minùs præparatos. Oportet igitur magnorum tempore conflictuum, ne desperemus: quin immò fide inaugefcamus: scientes non permiffurum Deum supra vires nos attentari: sed repensaturum etiam cum tentatione fructum: vt possimus sustinere. Ita quòd maiori in molestia, maiorem supernè debemus opem præstolari. Debemus itidem induciarum tempore suspendi: neq; vnquam præfidere, deficiæue resolui: scientes quia nõ dormit aduersarius noster: itaq; discretè mediũ obtinebimus; vti turris immobilis, quæ ventis pignantibus loco non mouetur.

Solet & ante lapsum Deum nobis insinuare admodum misericordem, modiciq; culpam nostram momenti. Vbi verò graui cuiusdam nos inuoluit culpæ, tum verò graues commemorat, quas sumit Deus de peccatoribus, pænas. Ita protoparentibus fecit nostris: quibus prius occlusit oculos, ne peccati cernerent grauitatem: mox & re-

B b clusit,

clusit, ita vt propriam erubescens nuditatem, se absconderent à facie Dei. Hæc inter extrema, docet Discretio, ante lapsū diuinam ob oculos nobis statuamus iustitiā: si verò ex infirmitate labimur, ad misericordiæ confugiamus medicinam. Vti enim peccandi confidentia in peccatum demergit; ita exaggerat morbum desperatio, vulnusq; reddit immedicabile.

Sæpe etiam varias aduersum nos excitat diuexationes; eodemq; suggerit in tempore, nostri nequaquam Deo curam esse: minime ue ab eo nostræ prospici necessitati. Quo non obtento; statim pugnā inuertit: sopitaq; tentatione, persuadet hoc nostræ factum virtute. Quis iam geminam hanc poterit euadere decipulam, nisi qui Discretionis compos sibi omnem culpam, omnem Deo acceptam refert virtutem?

Nō minoris est exitij, cum internis psuadet hōibus nequaquam consilia curare: sed à Deo illa expectare, qui minime pot. errare. Hocq; si obtineat, statim se offert, vt lucis Angelum, varias per apparitiones, & gustus, & miracula. Quib' fidē accomodat, sensim grauissimis implicitos nos ex-

perimur

perimur erroribus: quemadmodum hodie pleraq; spiritalium parsita illuduntur: Si verò rursum persuadere non potest vt aliena spernamus consilia; adhortatur omnes consulamus: negotiationemq; quandam exerceamus: vt vno aliud præpediatur consilium: nullumq; perfectè exequamur. Quæ in re exigit Discretio, dispiciamus, quis idoneus sit consilio suggerēdo: illumq; consulentes, non nisi magna de causa inde recedamus. Nam vt omne spernere consilium, superbiæ est: ita & omnium sectari, inconstantia est argumentum.

Nonnunquam post cibi saturitatem & somni, deuotos nos facit; dulciumq; ple-nos lachrymarum. Hoc autem nititur, ne credamus crapulā spiritui repugnare. Quo & in congressu si se videt victum; accurrit extremo alij: postq; immoderata ieiunia, fletui nos commouet; vt tum inedia, tum lachrymis areseat cerebrum: vsumq; amittamus rationis: vti plerisq; factum est. Hic porrò exigit Discretio, primū vim minimè fieri in gustu, vel lachrymis: cum sæpe magis Deo placeat aridus, quàm deuotus. Deinde vt eo, quod nobis est necessarium;

B b 2 finis

simus contenti: ne vel nimia corpus atteratur inedia, vel foueatur ingluuie lasciuia.

Aliam non tacebo inimici fraudem: quæ sæpe suadet nostra tegamus benefacta, sub specie humilitatis; quò fit vt fraudetur proximus noster bono exemplo; contra quam docuerit Christus, hortans lucernas habemus in manibus; hoc est, bonis lucem mudo præbeamus operibus; vt glorificetur Pater, qui in cælis est. Huic si non comprehendit laqueo, contra aggreditur; nempe vt ad eò nostra publicemus bona opera, vt simus hypocritæ. Cui si minùs assentimur; suadet vt & famam spernamus nostram; alienumq; nihilipendamus offendiculum. Hic aliud non est remedij, quàm vt Discretionem dijudicemus, cui, & quomodo, & quando, opus sit prodendum, celadum ue. Non etenim omnia omnibus opera prodenda: neq; semper illis superfedendū, ob aliorum scandalum; quemadmodum non parcebat Christus scandalo Phariseorum.

Magna insuper vtitur arte inimicus, vbi cuilibet ingratum & infensum conatur proprium reddere statum; vt conscientia maneat irrequieta & perturbata; vnde postea peccato

peccato impingat. Verbi gratia. Matrimonio iuncto proponit, quæ in Cœnobio aguntur bona; nempe obedientiam, orationem, abstractionem. Hincq; illum incipit irrequietum reddere, vt matrimonij pigeat, & liberorum; causeturq; minimè se posse perfectum esse; non sua quidem, sed status culpa, in quo agit. Monacho dehinc ob oculos statuit, quæ in matrimonio aguntur bona; pietatis nempe opera; liberorum educationem in Dei honorem; aliaq; id genus. Ita contemplatori merita proponit vitæ actuosæ; & hanc agenti, merita contemplatiuum; quò vtrūq; stabilitate expoliet; sciens nimirum, quòd quemadmodum sæpe translata sterilefcit plantula; ita & quæ sæpe mutat propositum anima, medioq; spreto salutis; quod habet præ manibus, vetitum concupiscit; neq; hoc neq; illo proficit in statu. Discretio autem postulat, vt, cum quopiam agat homo in statu salutis: quando vbilibet inuenire est & aduersantia & promouentia multa: illam operi mancipet iustitiam, quæ illi est possibilis. Nunquam etenim maiori aptus erit profectui, q̄ prius non fuit minori: quiq; sua non est conten-

tus vocatione, in illa exequendo quicquid illi incumbit; non vocabitur à Deo sublimiorem ad statum. Quod porro nititur inimicus circa status, idem agit vt temporum inturbet ordinē: vnde semper vnus tempore actionis, recordationem suggerit alterius. Ita orantibus nobis, offert vniuersa familiæ negotia: vbi verò necessarijs distinemur occupationib⁹, orationi adhortatur: quò & actionis & contemplationis simul nos faciat fructus expertes.

Confuevit & duplex animæ veterator offerre decipulum, vt impingat, vndecunq; se vertat. Vti cuidam fecit: qui, cum pergratam suscepisset ex adulterio prolem; vtrum; proponebat, magis adlubesceret; peccasse, an non. Quo in tentamento, si negationem accipiebat, obsistentem sentiebat prolis amorem: qua non potiretur, nisi peccasset. Sin affirmationem; culpæ absentiebatur. Alij quæstionem ingerebat, præscitus num foret, vel prædestinatus: vt illud accipiendo, desperationi adigeretur; istud, inani subijceretur gloriæ. Ita & sæpe pia offert opera, vt escam; sub quibus noxium cœlat finem. Veluti voto inducit Mo-

nachatus

nachatus; quò postea desciscamus. Cui hodie reti innumerabiles inuoluuntur, qui seculo remeantes fiunt, quàm antea, peiores.

Quis iam infinitas referat Anguis tartarei decipulas, omni ex parte; omni in loco, & tempore suos tendentis laqueos; suamq; cuiuslibet offerentis escam: vt piscator pisci? Hoc vnum sufficiat dixisse; Discretionem nempe omnium referre victoriam. Libramentum est etenim extremorum omnium; aduersumq; desperationem spei hortatur; in temeritate humilitati; immoderata temperat tristitiam gaudio sancto; leuemq; lætitiã sancto culparum dolore. Hæc perseverantiæ adducit; præuidereq; facit finem. Breuiter dicam, omnes inimici hæc dissipat insidias.

Vti Discretio tollit tepiditatem. c. xi.

Confuevere tepidi admodum efferre Discretionem; quoniam se autumant illam possidere. Attamē longè ab ea magis quàm ceteri omnes absunt homines. Verum operetium primò fuerit scire; tepidum esse, qui viam aggrediundo spiritus, post primi-

B. b 4 tuum

iuum feruorem retro cedit, indiesq; magis deferuescit; neq; verò suam agnoscit frigiditatem; sed secure dormitat in periculo; propriumq; excusat teporem, vocabulo Discretionis; adducens, tanto neutiquã opus esse feruore; sufficereq;, vti ceteri faciunt, ita facere. Verùm non mirum, si hoc vitur Discretionis nomine præposterè, quæ veri est nutritrix feruoris: quando & ceteris idem facit in rebus; virtutem vitio confundens: quoniam illius omnino est expers verè Discretionis, quam minimè nouit: Hinc arrogantiam nominat honorem: seruitutem dicit obedientiam: pusillanimitatem compellat humilitatè: hypocrisim prudentiam: vindictam zelum: furorem feruorem: indignationem censet correctionem: detractio nem charitatem: adulationem beneuolentiam. Ita & crapulam ducit recreationem: dissolutionem appellat vrbانيتatem: tristitiam malam, compunctionem: cæremônias veram uult esse pietatem. Ita vitium dicit virtutè: contrà, virtutè vitiũ: vt magnanimitatem superbiam, Zelum diuini asserat honoris rebellionem, abstinentiam indiscretionem. Vnde agnosci potest, quàm

à vera

à vera absit Discretionem, cum vitium à virtute minimè discernat.

Ait tepidus: tantam non curo perfectionem: nolo cæteris esse sanctior: non iam Sanctorum est ætas: haudquaquam oportet vsque adeò subtiliter emetiri virtutes: misericors est Deus: satis mihi salutem attingam. Quibus sanè in verbis summa perspicitur indiscretio: & consequenter omnis priuatio aliũs virtutis: cum id minimè agnoscat, quod vulgò dicitur: in via nempe Dei non procedere, esse retrocedere. Exigit Discretio, bono in immenso immensum esse nostrum desiderium: neq; verò vnquam satis habere quenquam perfectionis gradum: quoniam quò maior possidetur perfectio, eo eminentiorem generosum atq; inclytum cor propellit ad celsitudinem. Igitur omninò tepidus obuersatur discreto.

Exigit Discretio, nostra semper misceri de Deo, regijsq; atq; heroicis colloquia virtutibus: vt ue supremum perfectionis ad culmen attingi possit: verbaq; suggerit diuinum flammantia amorem, corq; succendentia audientium: à verbisq; manet infinitum

infini- tum denuò incipiendi desiderium ; acti nihil actum foret . Contra tepiditas verba mouet otiosa , captiosa , seu cauillis plena , curiosa , inania : audientesq; risui resoluit . Si verò virtutum sermonem habet , citò illum aliò conuertit : estq; inefficax , potiusq; affectum de feruescere facit proficiendi : neq; internè penetrat ; quoniam vel arroganter effertur , vel contentiosè , vel cum hypocri- si . Qui igitur valeat tepidus esse Discretionis particeps ; illi si è diametro pugnat ?

Exigit Discretio , nostra spiritus exercitia magis internè haberi , quàm externè fieriq; è fortè cogitatione , in momenta propellente animam virtutum ad culmen : non quidem vni soli immorando , sed adintendo vt omnes amplectamur ; quemadmodum omnes in se claudit . Hinc & in horas propositum innouat : obliuioniq; mandans præteritum , ad ea quæ supersunt se extendit : more Pauli . Cuius omnino oppositum agit tepidus : quoniam externa tantùm intendit apparentiæ : vt obiurgabat pharisæos Christus : quòd omnia eorum opera facerent , vt hominibus place-
rent .

rent . Et si quidem externè tepidus idem agit ; quod feruens ; non fit hoc ex firma Deo placendi deliberatione : sed potius quadam ex consuetudine , eadem semper ratione , & è formula : curaq; non est illi , omnes amplectendi vitutes : sed nudo gaudet titulo : fitq; earù oïno inops : cùq; persuasum habeat virtutem se tenere ; manet nedum eius expertus : sed & in posterum ianuam sibi occludit , veram vnquam acquirendi virtutem . Quò fit vt peiori agat in statu , quàm palàm vitiosus . Vitium etenim virtutis tectum vmbra faciliùs proximum fallit : redditq; possessorem suum insanabilem . Qui iam igitur poterit sanctam tepidus tenere Discretionem ?

Vera docet Discretio , priuatùm omnem exuere amorem : Deumque purè amare : non timore potissimùm paucarum , præmijue expectatione . Vereq; si reperire esset , absoluteq; Deum amantem ; non vnquam posset seipsum respicere : Deo uè peteret munera , vel gloriam : sed purum & solum ipsius honorem . Hinc , contemnatur , haud curat : quin immò gaudet : at diuina in iniuria commouetur ; & colliquescit :

quescit: qualis erat Moses, & Paulus. Ergo tepidus priuati plenus est amoris: oia q̄; sibi ipsi in re propria retorquet: niq̄; præ mij potissima adesset spes, haudquaquam fidelis esset vel suis in ritibus externis. Vnde videmus huiuscemodi, degeneris animi homines, minimè posse puritati subleuari amoris. Quare vti desides sunt diuinorum cultui mandatorum; ita frigide alios eò adducunt. At propria in manutenenda opinione, imponendisq̄; eorum subditis grauisimis legibus; importabiliq̄; cum furia plectendis earum transgressoribus, nunquam non sunt promptiores: vt irritum faciant Dei præceptum, proprijs præ traditionibus: vti grauisimè hinc arguit Pharisæos Dominus. Iam planè perspiciuntur, quàm aberraret à Discretione tepidus.

Vult Discretio fundum nostrum Deo continèter vniri: horrereq̄; minimã quamlibet distractionem. Quæ sanè mens est Pauli, adhortâtis vt sine intermissione oremus; non quidem multi vt rentur; ore solùm, sed interno cum desiderio. Quod & admodum rationi congruit; quandoquidem nisi iugiter Deo cor distineatur; otiosas labatur ne-

cesse est in cogitationes; tumq̄; proprius non suppetat, vnde alatur, cibus; sine alimento autem vel ad momentum minimè possit subsistere; confusus oppletur imaginibus, & idòlis; è quibus facillè inania labitur in desideria, temerariasq̄; dijudicationes; amarissimasq̄; indignationes. Quod minimè nouit arcanum tepidus, qui vbi suis fecit satis ritibus, precibusq̄; meris è formula, persuasum habet, abundè Christi se legem adimplesse. Qui igitur censebitur discretus, si ipsissimum est tepiditas Discretionis venenum, prudentiaq̄; carnis mortifera, otiosarumq̄; fomes fabulationum, omnisq̄; internæ diuisionis, & demum omnis præcipitium virtutis; vti omnium mater est Discretio, & magistra virtutum?

Hoc vnum dico, nedum Discretionis esse inopem tepidum; sed & inhabilem, qui eam acquirat; quoniam tepiditate illi obuoluuntur oculi interiores, ne suam agnoscat necessitatem. Quare cum eger sit, medicinam non quærit; immò aliorum vult esse ductor; cumq̄; humi iaceat, persuasum habet perfectioni se accurrere; cumq̄; sit nudus, pulchrè se gloriatur amictum; cæcusq̄;

cusq; vult dux esse animarum . Vbi planè fit tepidum omnem esse oppidò quamindiferetissimum .

De diuina & humana Discretione . c. XII.

Animalis & terrenus homo (dicebat Apostolus) non percipit ea ; quæ sunt spiritus Dei . Et alibi ; Sapientia huius mundi, stultitia est apud Deum . Et , prudentia carnis mors est . Quibus ex locis colligitur duplicem esse Discretionis speciem ; effectiõibus aded inter se disidentes, quantũ nomine conueniunt ; terrenam quippe, & diuinam ; quæ è diametro pugnanter iudicant ; quod enim vni videtur rationale, alteri penitus est à ratione alienum .

Terrena iudicat Discretio iuxta humanũ sensum : qui cùm aded sit infirmus, vt vix terrena dijudicet : prout in infinitis cernere est Philosophorum pugnantijs : quantò minus diuina capere poterit arcana , à sensibus vsqueadè nostris dissita ? vt dicebat Apostolus : Quis nouit sensum Domini : aut quis fuit eius cõsiliarius ? Et quidè certè nõ essent incõprehensibilia , si acuto pos-

sent

sent percipi intellectu : quin admodum forent humilia , si breui vsqueadè possent attingi scala .

Oportet igitur in diuinis nedum humano non fidere sensui , sed immò prorsus illum omittere : quoniam , vt infectum vitrum non promouet , immò visum impedit : ita & terrena inhabiles reddit prudentia diuinis capiendis secretis : vt dicebat Apostolus ; Si quis videtur sapiens esse in hoc seculo , stultus fiat , vt sit sapiens , Hac crediderim ratione , scribentem Timotheo eius discipulũ Dionysium Mysticam Theologiam , illi iniunxisse , vt ne proderet eam mundi sapientibus ; quòd derisioni eam haberent : quemadmodum & discipulis ait Christus ; ne mittant margaritas ante porcos ; ne fortè eas pedibus conculcent .

Hinc secreta Hebræorum theologia paginis non exarabatur ; sed animis reuelabatur , iuxta audientiũ capacitatem ; ideoq; dicebatur Cabala ; quod sonat reuelatio , seu receptio : idemq; primitiua fiebat in Ecclesia ; vt Ecclesiastica testatur Dionysius in Hierarchia . Scribendo etenim præcella fidei nostræ mysteria , primũ sua fraudan-

tur

tur maiestate; mox & multorum sunt occasio errorum, & impactio; quemadmodum oculis ægris odiosa est & cruciabilis lux Solis. Quare nihil scripsit Dominus noster, scribi uel mandauit, sed euangelizando anuntiari. Quanquam uero scripserint Apostoli, necessitate adacti id fecerunt; uti Ioannes, suis uidentem surgentem temporibus Ebionis hæresim, qui Christi negabat Diuinitatem, suum scripsit Euangelium; ubi oppositum palam conuincit. Verum uti factæ sunt Scripturæ, ut obuiam eatur hæreticorum importunitati; ita infinitas illis peperere hæreses, qui eas arroganter uoluerunt interpretando penetrare, non se ipsis aptantes, sed immò illas proprio intorquentes sensui.

Iam si terrena uelimus Discretionem diuina emetiri, omninò uidebuntur impossibilia; uti in superexcellens Trinitate, essentia unitas cum personarum distinctione; cum tamen unum & idem sint persona & essentia; uti, cum non producat essentia, producat filius, & Spiritus sanctus; cum tamen idem sint reipsa, quod essentia; uti in tribus sit eademmet intellectio, &

vnusquisq; plenè seipsum intelligat. Hæc, similes uel aliarum quæstiones, sacro sunt reuerendæ silentio; neq; uero temerè in palæstram uocandæ, diuinæ uel ingerendæ maiestati; nisi quatenus ipsa manifestare dignatur.

Valdè hic culpandi sunt huius temporis homines, qui de diuinis ineunt citra reuerentiam disputationes; audacterq; proprias tuentur opinionationes; acsi cum Paulo assumpti forent tertio cælo, arcanaq; audissent Dei uerba. Sed certè diuini probè se ostendunt penitus expertes luminis; quando dixit Paulus, non licere homini ea loqui mysteria; ipsi uero cum sint homines, continenter inde loquuntur; huiuscemodiq; semper magis inflantur sapientia: ut pulchrè se comprobent non agi, quo Paulus, spiritu, sed ipsa eorum superbia. Proficiscuntur hæc omnia ex ueræ ignorantie Discretionis.

Docet Discretio, disitam omninò esse Spiritus sancti doctrinam, hominumq; sapientiam, qui dicuntur eruditi. Prior siquidem ardentibus addiscitur suspirijs, lacrymisq; orationi. Altera per Logices &

Phylofophie subtilitates . Illa in monte ad-
 difcitur contemplationis , cum Moyfe in-
 grediendo superlucidiffimam caliginem ,
 vbi moratur Deus viuus : cuius claritas , ni-
 mio incōparabiliq; eius ex fulgore , dicitur
 caligo . Iſta in noſtrorum valle acquiritur
 ſenſuum : ratiocinando , ac de hoc ad illud
 obiectum diſcurrendo ; emendicataq; per
 viam experientię infirmiſſima cognitione .
 Ad illam non introducuntur , niſi defœcati
 ab omni propria exiſtimatione animi : om-
 niq; mortificati vitio . Propelluntur ad iſtā
 arrogantes homines , qui venandę cauſa ſa-
 mę , Diabolicam eorum venditant ſapien-
 tiam . In illa quies tranquilla reperitur , pax
 perfecta , & indubia certitudo . Hic conti-
 nua cernitur interna conturbatio , anxietatis
 plena , diſſidium perpetuum : vt palām
 perſpicimus neotericis in diſputatoribus :
 tricęq; innumerę abſq; ſtabilitate aliqua :
 ita vt omnem ſe transformet in veritatis
 colorem : inſtar Chamęleontis : niſi quoddā
 veritate ſunt penitus alieni .

Prior , per viam amoris , ſupręma volun-
 tatis noſtrę portione , indefinenter vnitati
 aſpirat Creatoris . ſecunda mundanam per
 ratioci-

ratiocinationem effunditur in incomprehē-
 ſibilem creaturarum varietatem : ideoq; il-
 la eſt compendioſiſſima : quemadmodum
 didicit eam Paulus vna die : hęc vſque ad eō
 eſt prolixa , vt quod magis illius inuigilatur
 ſtudio ; eō minūſ apprehendatur : vt dice-
 bat Paulus ; Semper diſcentes , & nunquā
 ad ſcientiam veritatis peruenientes . Et , vt
 vno dicam verbo ; prima priuatum omnem
 abſcindit amorem : Deoq; transformat : po-
 ſterior autem à Deo ſubmouet , formęſq;
 eſt ſuperbię .

Non igitur mirum , ſi terrena turgidi ho-
 mines Diſcretionē , incapaces ſunt , immō
 diuinis repugnantes rebus . Vti enim per
 Eſaiam conteſtatur Deus : Sicut exaltantur
 cœli à terra , ſic exaltatę ſunt cogitationes
 meę à cogitationibus veſtris . Vnde fit , vt
 terreni huiuſcemodi prudentes nunquam
 non ludibrio habeāt verē diſcretos , illoſq;
 inſectentur perpetuis detractationibus , &
 probris : hoc præſertim in tempore , vbi,
 cū paulō minus extinctum ſit verum lu-
 men ; ſi quę cernere ſit vera ornatū Diſcre-
 tionē , ſcādalo eſt tepidis : nō aliāſ quām fuit
 Chriſtus Phariſęis : qui , vt declararet , quām

dissideat humana prudentia à diuina ; cum fons esset indeficiens Discretionis, amens reputatus fuit . Eademq; incesse via eius discipuli : singulariter verò Paulus, quoniã cœteris erat discretior, cœteris fuit iudicatus amentior. qua de ignominia ipse gloriabatur dicens : Nos stulti propter Christum: tanquam purgamenta huius mundi facti sumus, omnium peripetema, vsq; adhuc.

Vbi anima vera charitatis vnitione Deo transformatur, iam non operatur vt anima : sed Deus in ipsa . Quare par non est eam mundanis subdi iudicijs: tametsi apparenter videatur reprehensibilis . Deus enim omnem superexcedit rationem : quodq; in ipso videtur culpabile, ipsissima est perfectio . Discretissimus itaq; fuit Esaias, vbi, Deo iubente, nudus per ciuitatem incedebat: Ezechielq; comedens in oculis populi panẽ humano opertum stercore: & Osee accipiens vxorem fornicariam . Ita & B. Frãnciscus cum nudus per vibem incederet, minimẽ recedebat à Discretionẽ: multisq; de eius socijs legere est actus, amentia prae se ferentes; qui diuina redundabant sapientia.

Fiunt

Fiunt hæc omnia, propterea quòd infinitus est Deus: eiusq; in famulatu nimij effectus non possumus: eiusq; in amore attingi non potest extremum: quin summã est Discretionis, omnem transcendere modum, tam in operibus, quã in verbis . Ideoque sancti heroesq; viri sepe excedentes loquuntur: cumq; id exprimere nõ valeãt, quod sentiunt; acti spiritus vehementia, vnum pro alio pugnanter enuntiant: veluti immodico ex amore, indignationis emittunt verba: nimiaq; è fiducia, Deo mouet querelas, illumq; veluti arguunt; tum verò illum summẽ laudibus efferentes . Verùm quoniam longiorem exigeret hæc materia prosecutionem, hac illã claudemus sententia, nullum fore penes Deum Discretionis participem, nisi à mundana recedat Discretionẽ .

Quis vera acquiri possit Discretio. C. XIII.

SI virtus nulla proprijs acquiritur viribus; multò minùs, quæ omnium est domicilium absolutissimum virtutũ, aurea Discretio.

Cc 3 cretio.

cretio. Veruntamen vti nostris potissimum Deus non elargitur laboribus; ita illis tantum sua donat charismata, qui fideliter laborant: gratia etenim non tollit, immò nostram statuit liberam facultatem; nostraq; non imminuit, immò confirmat gratiam industria. Cùm itaq; sit hæc virtus excellentissimum Spiritus sancti donum; nequaquã ducere debemus impossibilem eam acquisitum; sed eò faciliorem, quò nostras superexcedit vires, in manu sita munificentissimi vsque ad eò donatoris Dei.

Dixit Saluator noster, exultans in Spiritu sancto; Confiteor tibi Pater, quòd abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus; & reuelasti ea paruulis. Vbi planum facit, virtutem à Deo impetrari non posse, nisi media humilitate. Itaq; si velimus esse discreti, humiles primùm simus oportet: Christi exemplo, qui cùm in forma Dei esset; exinaniri voluit, suamq; tegere maiestatem sub nostræ operimento carnis, operas in ea mundi salutem. Quò si iugiter aspiciemus, vna cum cæteris & Discretionem addiscemus virtutibus.

Iam verò primùm eius oportet exemplo

plo, iugiter illius arripere crucem: & illa corde euellere nostro noxias, & otiosas omnes cogitationes, ex inordinato proficiscentes nostris amoris: quæ nisi continuè Christi extirpabuntur meditatione Crucifixi, proculdubio à tuto nos abducent Discretionis itinere, in varia præcipientes peccata: vnde offundetur vnde quaq; tenebris mens nostra. Hoc autem sanctum illud est nostris odium, quò verè sumus filij Dei imitatores: vt dicere possimus, non posse animam perfectè Deo vniri, nisi priùs sibi ipsi redigatur ad nihilum: vt dixit Christus: Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit, ipsum solum manet.

Huc porro pertingitur, omnes deuincendo vitiosas affectiones: omnes inquam, quoniã si vel vna tantum remaneret immortificata, reliquas reuiuiscere faceret oēs. Vti videmus ignis scintillulam sub cinerelitantem sufficere còcremando orbi terrarum. Hincq; fit, vt perpauci sint, qui summam attingant perfectionem: quoniã aliqua in parte priuati hoc fouent venæ amoris, sibi placentes in acquisitis

donis, persuasumq; habentes ad summum se iam peruenisse, cum vix sint in limine.

Argumentum porro, quod quis perfectum sui ipsius adeptus sit odium, Dei; perfectum amorem, fuerit; vt nec tantulum quis proprium respiciat commodum; nedum corporis, sed & spiritus; nedum temporis, sed & eternitatis. Quod sane penitus videtur Discretionem abesse, mundi si attendamus sensum: sed vera docet Discretio, perfectum non querere amorem premium aliud, quam puræ obsequii Dei voluntati; gratamq; ita habere priuationem, atq; possessionem. Si etenim vel Moyses vel Paulus mercedem respexissent, nunquam petissent, ille è libro deleri electorum, iste anathema esse à Christo. qui summæ fuit actus Discretionis: cum seipsum nihilo redigere ad Dei gloriam sit quam maximè rationi consentaneum. Cui & petitioni vberius eò respondet premium, quod defæcator est hic amor, quem assequi possit creatura.

Exigit etiam summam hæc virtus magnanimitatem. Si etenim heroica quælibet virtus cor exigit generosum; quanto magis,

gis, quæ omnes simul colligit virtutes, Discretio? Quam qui vult consequi, nedum aduersantia ferre debet omnia: sed & in his vel maximè inuigescere: more Pauli, qui cum infirmabatur, erat potentior: ita vt fidenter aduersum se prouocaret creaturas omnes: nihil quicquam timens, quod à Christi posset illum charitate dissuadere.

Et quoniam, vt diximus, omnis nostra interna cæcitas ex reflexo oritur nostris ipsorum amore: tutissimum est documentum, obedientiæ malleo omnem propriam frangere voluntatem: resignando omnem nostri curam alienis manibus: concedendoq; se, non aliàs ac terra conceditur in manus figuli. Non tamen hoc dico necessariorum voto faciendum: sed voluntaria deuotione. Ne que etenim dubium est, abscisso proprio sensu; cui superinnititur vniuersa multarum, quæ in nobis sunt, machina imperfectionum; oriturum in anima verum illud lumen, in quo nedum crassa, sed & vel minuta quæq; apparebunt: vt ingrediente cubiculum Solis radio, vel minimi cernuntur, volitantes per aera puluisculi.

Postremò necessaria est continua oratio,

tio, si præcellam continenter possidere volumus Discretionem: quoniam nisi subleuetur anima alis orationis supra seipsam, iudicet oportebit iuxta humanum iudicium: quod ita distare diximus à diuino, quantum exceduntur luce tenebræ. Vbi igitur mens orando Deo suspenditur, multa percipit, quæ postea sibi reuerfa, minimè potest capere. Hacq; de causa dixit Dominus noster, oportere vt semper oremus, & non deficiamus: vt nimirum semper supra nos ipsos subleuemur, virtutemq; possimus hanc diuinã perfectè possidere.

Exemplum Christi. c. XIII.

IVRE exigit Discretio, tractatum nostrum Christo consumari; qui cum Deus sit virtutum, cuius ex supereffluenti plenitudine omnes accipimus; solus docet, & opere, & verbo, omnium magistrum virtutum, Discretionem. Quare vt ipsum dicimus nostram patientiam, misericordiam, pacem; ita dicere possumus & nostram esse Discretionem; quandoquidem ipsius sumus munere & patientes, & patientes,

De aur. & reg. Discr. 411
tentes, & pacifici, & discreti: ita vt, quantum in ipso erimus, vel præter ipsum, eatenus erimus Discretionis vel diuites, vel inopes.

Odio semper habuit Christus extrema, singulariterq; medium est amplexus. Hinc nasci voluit in terræ medio, quarto quippè climate; nascensq; voluit mediis duo collocari inter animalia; ortusq; est eo in tempore, quod medium intercessit præcæ & nouæ legi; vt illam terminaret, hanc inchoaret: ita posteaquàm nullibinon illum perquisiuit Deipara Virgo, inuenit in medio Doctorum: viuens dehinc genus non assumpsit viuendi summè austerum; sed suprema attemperatum moderatione; moriens elegit medius latronum in Crucem agi; resurgens in medio apparuit discipulorum; & dixit; Pax vobis: hinc nimirum innuens, vt virtus medio manet pacifica; ita vitiosa nunquam non inuicem belligerare extrema; vt videmus pusillanimitati pugnare audaciam; recedit enim vtraq; ab ea, quæ medium tenet, fortitudine; videmus & vitium vnumquodlibet alteri contraire vitio; virtutes autem simul omnes
Discre-

Discretionis aureæ connecti nodo.

Omnibus eius in actionibus summam ostendit Christus Discretionem ; præsertim verò tempus expectando , quo se mundo proderet . Cùm etenim ab initio esset virtutum Deus , sapientia plenus , postremis tantùm sese declarauit annis mundo . Qua in re multorum conspiciere est errorem indiscretorum ; qui moram non sustinent , vt aliquam ipsorum prodant virtutè ; (si virtus dici potest , vbi dominatum sibi vendicat inanis gloria) volentesq̃ ; ante tempus manifestari , eo fraudantur fructu , quem suo retulissent tempore , si hoc poluissent Discretionis munere . Nunquam etenim idoneus erit aliorum ductor , qui priùs sanctam non fuerit sequutus humilitatem ducem .

Miris deinde patrandis in operibus variè se habuit Dominus ; nunc importunis flagitatus precibus ; vti Cananæ ; nunc seipsum offerens minimè rogatus : vti Viduæ suscitauit filium ; nunc solo verbo ; vti Centurionis puero : nunc aliquo externè adhibito : vti cæco nato , cui oculos luto li-
niuit ; nonnunquam illis largiendo , quos

minimè

minimè fore nouerat gratos ; quemadmodum decem è leprosis vnus tantùm reuersus est , qui gratias ageret : nonnunquam manus imponendo , vt multis fecit malè habentibus ; aliquando orans & lacrymans ; vt super Lazarum ; nonnunquam iniungendo . vt celaretur miraculum ; aliàs vt proderetur . Quæ omnes varietates vnde fierent , sola docere nos potest , cuius magister ipse erat , Discretio . Multiformibus enim vsqueadè in his actionibus vna tantùm infinita declarabatur prudentia . Quem sanè obseruare ordinem minimè poterit , qui intentum Christo non semper gerit affectum .

Sic & dum proximo consilia suggereret , non eadem vsus est ratione : nonnullos etenim suauiter attraxit ; vt discipulos : quosdã acriter redarguit ; vti Phariseos : legisperito consuluit , misericordiam faceret proximo : cuidam non permisit patrem suum iret sepelire , Zachæo nõ iniunxit venderet omnia , & erogaret pauperibus ; quod alij cuidam fecit . Summa , omni fuit in actione fons exuberantissimus Discretionis .

Sermo eius (aiunt Euangelistæ) erat in potestate ;

potestate; seu quasi potestatem habens; nõ sicut Scribæ eorum & Pharisei; hoc est, erat in virtute, & efficacia; non è formula, & arida frigidaq; verborum specie tenus. Hoc enim verbo tantam in eo accipio Discretionis virtutẽ, vt iuxta quòd cuiq; in rē erat audientium, suum appelleret sermonem; scinderetq; vniuscuiusque corda; iã spei adducens, iam timori; nunc contristans, nunc lætificans. qua si abscedemus regula, minimè saluti superesse nouerimus proximi.

Vtebatur & summa Discretionẽ diuinis reuelandis arcanis; vt quibusdam operirentur, quibusdam aperirentur. Quare turbis loquebatur per similitudines; mox discipulis eas edifferebat, iuxta eorum captũ; quibus dixit; Vobis datum est, nosse mysteria regni Dei: cæteris autem in parabolis: vt videntes non videant, & audientes non intelligant. Hæc necessaria est admodum præceptio internis hominibus; propterea quòd alios debet celari perfectio; alijs aperiri. Contrà si fecerimus; necessariò vel his, qui sunt capaces, subtrahetur proficiendĩ materia, vel minùs capacibus maio-

ris dabitur occasio offendiculi.

Maius & hic docet Dominus noster secretum, nempe insignis nonnunquã opus esse Discretionis, vt præcella illis proponamus mysteria, quos nouimus ibi impacturos; & tamen vulgari hoc iudicio videtur longè indiscretissimum. Ita ipse cùm suis proposuit discipulis altissimum Sacramenti altaris mysterium sub verbis illis: Amen amen dico vobis, nisi manducaueritis carnem filij hominis, & biberitis eius sanguinem; non habebitis vitam in vobis: Litigare tunc cæperunt nonnulli, dicentes; Quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum? durus est hic sermo. Et ex hoc multi discipulorum iam nõ cum illo ambulabant. Tunc dixit Dominus ad duodecim; Nunquid & vos vultis abire? Respondit Simon Petrus; Domine, ad quẽ ibimus? Verba vitæ æternæ habes. Hoc planè non capiatur arcanum; nisi illuc escente Discretionis lumine: vbi perspiciemus, necesse esse fidem nostram nonnullis comprobari, quæ nostrum excedat captum. Credere etenim quæ nostro consonant sensui, vti faciliè est; ita & procul est

est à merito: neq; verò vnquam diuinorum erimus capaces; nisi proprium subdiderimus sensum his credendis, quæ rationi videntur absona. Quò fit vt minimè demerer, si hac tempestate pauci illi, quos mundo largitur Deus, sancti, multis sint offendiculo, paucis verò profectui. Lōgè etenim maxima pars temerè id dijudicant, qđ par fuerat illos fide reuereri. Oculis siquidem attentantes ægris Solis contueri præfulgidi claritatè, modico illo fraudantur, quod habēt, lumine: adimpleturq; quod Simeō prophetādo de Christo dixit: Ecce positus est hic in ruinā, & ī resurrectionē multorū; & in signum cui contradicetur: incomparabiliter siquidem plures fuere, qui offendiculum passī sunt Hebræi, quàm qui conuersi: diuino ita exigente iudicio ob eorum indiscretionem.

Verùm præ omnibus, eius ī extrema perpeffione infinitam ostendit Discretionem, excedentem vsque adeò, vt penitus visus fuerit Discretionis experts. Ibi discernere nouit quantum paterno deferret honori, quem propriæ antehabuit vitæ; quantum nostras deamauerit animas, quarum salutem propriam

propriam impendit: vt Angelis faceret factis, eorum instaurando ruinas: vt desiderium impleret Patrum in Limbo detentorum: vt omnibus finem daret Scripturis.

Mi lector, ne multis mentem tuam fuscem regulis, & documentis; tibi hunc relinquo Christi Crucifixi librum: in quo cōpendiosè & efficaciter omnia comprehenduntur, salutis nostræ necessaria documēta: cuius quò magis inuigilatur studio libri, eò fit latior, maiorq; aperitur studendi cāpus. Disce verā eius in uulneribus Discretionem; vt infinitè teneris Deum amare, eiusq; in momēta singula incrementa ī amore: disce infinito peccatum infectari odio, & quicquid Deo te submouet. Illa semper in fornace lumen simul inuenies & calorem. O beatus, qui illa super Crucifixi arbore nunquamnon immoratur: eiusq; in uulneribus ingemiscit dies atq; noctes: cordeq; in propatulo amorosi sui Domini seipsum sepeliuit: Discretionē quippe ille possidebit. De qua satis cū iam scriptum sit, superest solū, vt opere illius fiamus indiēs magis discipuli, & hæredes.

D. SERAPHINI FIRMANI

CAN. REG. LATERAN.

Ac Concionatoris celeberrimi .

De suiipsius cognitione atq; victoria, Tra-
ctatus breuissimus, ipsissimam
atq; compendiosissimam
ad perfectionē se-
mitā osten-
dens

Illustri ac cumprimis colendę matronę,
D. Iulię à Picenardis .

VM percurrissem
superioribus diebus
Opusculum P. F.
Baptistę Cremenfis,
inscriptum de suiipsius
cognitione atq;
victoria; totus ob-
stupui, vnde nam fa-
ctum sit, quodd aliqui illud minimę pro-
bent: cum mea quidem, quantulacunq;
sententia,

De suiips. cog. atq; vict. 419
sententia, sit præ cæteris omnibus, spiritali
viæ tractatus vtilissimus, immo necessa-
rius. Indolensq; admodum ab omnibus il-
lum minimę agnosci: (quæ est nostrorum
malignitas temporum) neq; verò illos præ-
sumens docere, qui doceri non volunt; hoc
mihi assumpsi oneris, vt summã illum redi-
gerem breuitati: non quidem quodd sit plus
iusto prolixior: sed quodd perbreue habeamus
Enchiridion, quodd ad manum semper
esse possit: vndeq; dispiciamus quotidie, uti
nostrarum victores simus passionum. Quã
do quidem tota hic sita est difficultas, nempe
vt affectiones euellamus, cum corpori,
tum animę insitas nostrę. Hac planę si om-
nes hodie incederēt via, breuis nõ vsque-
ad eod foret illorum numerus, qui perfectioni
pertingunt. Nonnulli etenim Deo vacare
volentes, gustibus & sensibili oblectantur
gratia, ibiq; consistunt: nonnulli somnijs
delectantur, & visis, & miraculis: hancq;
verã arbitrantur perfectionem: sectantur
alij raptus, & prophetias. Qui sanę
omnes, ni se exuant ipsos, eo maiori expo-
nuntur ruinę, quodd præcellentioribus do-
tantur muneribus. Amore siquidem ma-

nente priuato, exitialia fiunt munera omnia. Quare existimo vniuersum præsentis vitæ in eo situm esse debere exercitium, vt animam vicio purgemus: gustumq; , & internam minimè curemus sensationem. Hoc etenim vbi præstiterimus; etiam volentes, minimè poterimus diuinorū cohibere torrentem charismatum, quin in nos largiflue promanent. Quam breuem lucubratiunculam minimè velim, nisi inter nos, effundi: ne, fastidiosis stomachoq; malè habentibus cibos iugerentes, nauseam prouocemus; qui humili, atq; vili spreta doctrina, nunquamnon volunt (vt est in prouerbio) volitare per arborum cacumina. Præsertim verò velim Illuf. D. V. sit consolationi: quæ cum per crucis viam identidem à Christo vocetur, tutamq; hanc esse cognoscit semitã, erit vnde seipsã cõsoletur; quòd delecta sit Deo, quæ omnis sit experta consolationis, Christi instar Crucifixi. In quo, perfecta, bene valeat, suijsus cū victoria.

D. Seraphinus à Firmo.

De Seraphino Firmo.

De

De

De suijsus victoria. C. I.

CVM creatus sit homo medius inter be-luas & Angelos; æquum est, partim habeat ab vno, partim ab alio; hoc est, sensu constet, & ratione. Si etenim inferiori portione, quæ dicitur concupiscibilis, non esset ad delectabilia procliuis, nempe ad nutriendum, & generandum; citò deficeret, nedū in singulari: sed & in specie. Ita nisi, quæ dicit irascibilis portio, excitaretur ad propellenda noxia, manutenendaq; salubria; minimè posset nostrum esse inter pugnantia positum, diu conseruari. Hæ verò ambæ vires ni attemperarētur cohiberenturq; ratione; nihil esset discriminis hominem inter & feras: diciq; nō posset diuinum præ cæteris animal; vt ab omnibus censetur, & pijs & prophanis. Quare naturali desiderio, præsentibus minimè contentus, multa concupiscit protendere famam in secula: verè hic se arguens immortalem. Oportet itaq; rationem, vt aurigam, duabus his su-pereffe appetentijs: vt duobus equis natura indomitis, seu infrænis: si verè creatura

D d 3 ratione

ratione vult esse prædita: aliàs nedum feris similis; sed & multò fieret deterior, minime illa ritè vtens parte, quæ in nobis est potissima: quin immò propriæ illam abutens perditioni.

Hoc prædicto fundamēto, cōsequit, cū sit procliuuitas ad concupiscendum, vel irascendum nobis natura insita; non posse illam dici vel reprehensibilem, vel laude dignam: nisi cū vel vincit, vel vincitur à ratione: vti videre est in infantulis. Dum igitur naturæ sunt opera, meritum non aduchunt, vel demeritum, quoadusq; fiāt vsu ratiouis voluntaria. Consequitur & vulgare illud dictum verum esse: primos motus esse inculpabiles: quòd nostra non sint siti in potestate. Accedente autem consensu, iam nō primi sunt motus: peiūs verò operi mādati. Quare optimum est, vt primæ resistamus impetitioni: vti enim si nobis deincantur, non ita redeunt subinde molestaturi; neque tāta cum vi: quin immò sensim extinguitur: ita si præualeant, crebriores magisq; violenti redeunt, quoadusq; omnino rationem obruant: ita vt lapsus conuertatur in cōsuetudinē: cui extirpandæ

eo maiori opus est labore, quòd initio leuiori id factum fuisset negotio.

Vide, quanti referat à principio rectè affuefcere. Neq; tamen, qui malum induit habitum, est quòd desperet: si etenim pertinaciter adnitatur, minime erit factu impossibile, vt bona expellatur consuetudine, quæ fuerat vitiosa: præsertim cū sit hic gratia Dei affluentissima: quæ statim è vitio ad virtutem nos poterit commutare. Opus est tamen omnem nostram adhibeamus industriā: primaq; aduigilet cura cordis custodiæ; vnde bonum omne procedit, & malum; vt non sinamus otiosè illud labi vanas in cogitationes: vnde verba oriuntur inania: quandoquidem dicit Christus, ex abundantia cordis os loqui. Inde postea & mala succedunt opera. Aduigilemus itaq; semper oportet, discutiamusq; quæ nostro insit fundo cogitatio: nonnullam scientes esse vanam cogitationem: nempe bellorū, vel id genus, quæ minime ad rem faciunt; nonnullam esse superuacaneam; vti sæpe si recogitemus nostra mundi infortunia, rei amissionem familiaris, & sanguine iunctorum; cui tamen haudquaquam potest re-

medium afferri. Quæ in re magis oportue rit patienter seipsum consolari, omnemq; abrumperè inordinatum mundi affectum; consilium insequendo Christi, adhortantis mundum odiamus, quin & propriam animam; si ipso volumus esse digni. Sic & omnis amaritudinis, seu vindictæ cogitatio, Christi meditatioe passionis, debet aboleri.

In primis verò multa vti oportet cura turpibus euellendis cogitationibus: quæ vel à Diabolo oriuntur, vel à carne, vel consuetudine. Cuius remedium fuerit, vt occasione deuitemus: otium nempe, societatem, gulam; continuâq; armemur oratione: hac siquidem ratione poterimus nos ipsos deuincere.

Si qui verò maiorem sentient laborem, magis & habebunt vnde mereantur. Ita qui matrimonio sunt iuncti, curamq; gerunt familiarem, vel teneræ sunt habitudinis, plus habent impedimenti, quàm quibus vegetum donauit natura corpus, vacuiq; sunt ab occupationibus. Nihilominus huiuscemodi Deo si sæpe confugient, eodem poterint, quò cæteri, peruenire. Gratia siquidẽ supplet, qd̃ minùs p̃stant naturæ

turæ vires: vt nunquam huic debeat homo renuntiare studio seipsum vincendi, cum non alia reperiat Deum adeundi via.

Illud quidem fateor, vti corporis in ægritudinibus alia est alia insanabilior, ita & in anima esse: non tamen hinc est operi renuntiandum: ita enim omnino fit vulnus immedicabile. Huiuscemodi sunt pusillanimes, qui nimis propria attendunt errata: ita vt animo cadant, vim minimè sibi inferentes. Contrà sunt præsumptuosi: qui ita diuinæ confidunt misericordiæ, vt nunquam integrè peccato se explicent. Difficile etiam curantur tepidi: qui persuasum habent se feruere, cum vel duplo frigerant; sunt enim tanquam picta simulachra, intus spiritus expertia. Ita & qui spem defpõdere, vt minimè possint diuinę fidere clemetiæ. Præ oïbus verò difficillimũ est illis adhibere medicinam, qui cum semel in Dei fuerint gratia, eiusq; gustauerint donum celeste; denuò nihilominus corruerunt, retrocedentes: de quibus impossibile ait esse Paulus, vt rursus renouentur ad penitentiam. Veruntamen quod nobis penitus est impossibile, penes Deum fieri potest,

test, cui non est vulnus quodquam immedicabile; si ipsi velimus in fide accurrere, qui potest è meticulosis generosos, ex arrogantibus facere humiles: tepentes feruore succendere: desperantesq; in spem erigere: & qui corruerunt, in gratiam restituere. Vt igitur hoc claudamus Caput, dico, si per nos non steterit, quin omnem nauemus operam priuatis vincendis affectionibus, diuina suffragante gratia: qua sine inuauum laboramus: erimus & nostri ipsorum, & peccati omnis perfectè victores.

De Gula. c. II.

PRIMUM initur certamè in spiritali pugna contra gulam; quæ portioni inest concupiscibili: ad nimiamq; nos trahit cibi, vitæ sustendandæ necessarij, delectationem: vbi, cum velimus necessitati succurrere, nos inordinato impugnat affectu. Difficileq; est admodum finibus contineri necessitatis: omnemq; excedentem cohibere delectationem. Nam vel horam præueniendo, vel modum excedendo, vel delicias nimis procurando

procurando, facilè huic illabimur vitio: vnde acies exoritur peccatorum, vndequaq; animam nostram circuncingentium.

Primum abominabilis luxuriæ vitium. Venter enim satur facile foetentè despumat in hanc libidinem: mox & acedia; vti, quæ tales sunt, minimè possunt orationi intendere, sursum'ue subleuari; cum mentis alas continenter gerant visco implicitas crapulæ. Adducit & immodicam dormitationem, turpissimis oppletam somnijs: sicq; preciosissimum auolat tempus: improuisq; barathrum incidimus infernale. Hinc infructuose oriuntur nugæ: generatimq; in conuiujs semper huic obloquimur & illi: & ab inanibus ad lasciuia profilitur: neue alijs videamur inferiores, arroditur & proximi fama: raroq; fiunt conuiuia, quin adsit detractio: breuiter dicam, nullum non vitium furiosa & exardescenti nascitur cum hac gula.

Difficileq; eam ad vnguem vincimus: cum quod nobiscum nascitur, lacteq; in materno nostri sibi vendicat dominationem: tum etiam quod multi eam non censent peccatum, arbitrantes huiusmodi instam esse

esse natura delectationem: non videntes nequaquam talem indidisse Deum delectationem, quò appetitui indulgeamus: sed vt vitam tueamur. Gula verò penitus contrarium facit, nam primùm indigentiam non respicit, sed voluptatem: sæpeq; nimio ex esu corrumpit & vitiat sanitatem, quæ sobria parcitate conseruatur.

Quid autem hic opus tergiuersationibus in re manifesta? En potes sextam expectare horam, nullaq; adigente necessitate, escæ accurras. Hoc est frangere naturæ ieiunium, quæ cibum constituit sustentando corpori: quod minimè fieri potest citra culpam. Adhæc, sumpsisti quod est necessarium, superueniente verò serculo alio, denuò accipis: quis ambigat hic vitium esse gulæ? Dehinc hortum ingrediens, pulchrumq; videns pomum, & iterum vis gustare. Insuper cum satis tibi esse possint tria fercula, & dena vis, & duodena: cumq; modicum sufficiat condimentum, nunquam exaturaris delicijs super delicias addendis: cumq; cibum scias quempiam tibi insalubrem, non tamen illi parciscumq; possis sensim & tractim comedere, te vti

te vti lupum ostēdis longè escæ auidissimū. Hinc instituta fuit mensæ benedictio, quò nonnihil attemperaretur comedendī auiditas.

Optimum & huic est vitio remedium, vt comedentes piam aliquam audiamus lectionem; ne minùs reficiatur mens verbo, quàm naturali corpus alimento. Aliàs infatiabilis fit gula, totamq; distinet familiã, quò inuoluntario, ac varijs infecto cibarium generibus, fatiatur palato; totamq; perturbat familiam, nihilipendens omniū quietem, quò vnus indulgeatur genio, lauteq; curetur; noxiumq; non diiudicat cibū; vnde postea oriuntur morbi; sæpeq; brutalem vsque ad eò facit hominem, vt, cum sit vel exatiatus, doleat quòd & ampliùs non possit superingurgitari.

Alia possent assignari deprehendendo huic vitio argumenta; nempe si libenter comestationum verba faciamus; si cuti distendendæ vacemus; somniemus lautis nos interesse epulis; hoc causemur vitium sub pretextu naturæ; quod'ue nolimus vsque ad eò esse sancti, & scrupulosi; intendamus hora ne prætereat. Verùm hæc in præsentifufficiant.

430 D. Seraph. Firm.
sufficiant.

Sanè huic oportet inuigilare superādo; ni etenim hoc expugnetur, quod est primum; quī obtinebitur secundum? Hoc igitur in te vulnus si deprehendisti, satage medicinam; quæ fuerit præ cæteris singularis, vt semper memoriæ habeas, quo fuit potatus felle, extrema ī eius siti Dominus noster: siq; fieri possēt, vt ad morsellū quē libet, internè eius respiceres vulnera, pro pediem dira hæc sanaretur plaga.

Tum verò te huius poteris cognoscere victorem morbi, cū noscens datum tibi īn medicinam cibum, non ferè discernes, nihilī ue pendes sapidum inter & inspidū, modò te enutriat, grauatq; feruituti te deijcies comedendi: vnde iugis mēti tuæ orietur conuiuium lætitiæ, omni in tempore, omniq; in euentu aduerso. Quod erit indicio, pessum te dedisse omnem externi cibi oblectationem, mente penitus inter na redundanti suauitate.

De Luxuria. C. III.

SECUNDA aduersum nos mouetur pugna

De lujps. cog atq; vict. 431
gna à Principe Asmodeo, hoc est, foetente luxuria: quæ sita est in cōcupiscibili portione. Quam contra nisi arma arripiamus spiritus, vniuersam prosternet spiritalis ædificij machinam: quæ quatuor innititur angulis cardinalium virtutum. Primò etenim impetu angulum disijciendo temperantiæ, ruit pariter & fortitudo: vim porrò libijpsi non inferendo, lux amittitur prudentiæ; vti videmus huiuscemodi homines fieri brutales: neq; id quod fieri oportebat faciēdo, amittitur simul & iustitia, qua par fuerat mentem asseruari mundam, vti Dei tabernaculum, quò possit paradisum ingredi: vbi omnes sunt, tanquā Angeli: quò nō introibit, nisi qui angelicam in terris duxerit vitam.

Oritur in nobis hoc vitium, primū cōsensibus: nempe visu, auditu, tactu eorum, quæ lasciuia prouocant. Itaq; pacisci oportet vnoquoq; cū sensu, ne metam transgrediatur rationis. Si etenim iam ingressa sensum non obsistatur delectationi, statim ad secundum prosilit, quæ dicitur cogitatio, domicilium; vbi multè nidificāt noxiæ imagines & formæ. Tunc mentem oportet bonis

bonis replere cogitationibus, vt prauæ cedere compellantur. Ita ni occurratur, confestim impugnari incipit ratio, ac ferri virulenta oblectatione; qua plerunq; implici tam sese perferunt, ac circumplexam. Hic iam oportet ieiuniorum asperitate, & vt vocant, disciplinarū, sibi ipsi opem ferre; vel orationibus, & cōtemplationibus; vt inde asperitate propellatur hoc monstrum, hinc suauitatibus repleatur anima cœlestibus; quò possit carnales despiciere.

Peius autem habet, vbi conuertitur oblectatio in consensum: cui diuersi sunt, ac noui gradus. Primus dicitur sensualis. Exempli gratia, manum tangere, indeq; complacere. Sequens, interpretatiuus; cū animi es dubius num consenseris, vel fecus. Tertius, conditionalis; vbi quis nollet, oculos figere, esse peccatum; totq; indolet prohibitiones. Postremus, habet de liberationem; hicq; perfectum est crimen, tametsi externè opus minimè sequatur; verum vt plurimum & immunditiæ adducit. Vide vti ab vno ad alium peruenitur gradum, quiq; primo non obsistit, minimè aduertit, nisi vbi iam ruit in foueam.

Optimum

Optimum igitur est primam abscindere occasionem, lignaq; igni subtrahere: nam & volentes, minimè poterimus, periculo si immoremur, incolumes esse: vt sæpe faciunt concubinarij, qui mille quotannis promittentes iuramentis abstinere, neq; tamen pellicum abscindentes commertia, nunquam non ad vomitum redeunt.

Videamus autem quanta prodeunt ex hoc vitio mala. primū animam reddit tenebricosam, quæ, nocturni instar animantis, nequaquam potest pulchritudini assurgere diuinæ: immò semper cœno volutatur. dehinc incautum & incogitantem facit hominem, vt iam damna non vereatur, neque probra: inconsideranterq; proruit, minimè videns quanta amittat bona, quāta ue incidat mala: delectatio etenim, quā suum sibi proposuit finem, illum circumducit miserè vinctum: & eousq; rationem absorbet, vt affectum omnem, qui Deo esse deberet, mundo cōuertat: neque verò aliām sibi nouit fingere beatitudinem, quā in luto volutari. Et si quidem Deum rogat, petere nescit, nisi terrena: ita vt aduersitatis tempore facilè in desperationem ruat, Deo nō

Ee confidens,

confidens, quem semper habuit contemptui. Sæpeq; ad eò excrescit abominabile istud vitium, vt. Dei perducatur ad odium. Subijciendo etenim cor omnino miseræ illi voluptati, cogitur odisse quæcunq; illum inde præpediunt: Deumq; vellet contra minimè præcepisse; & non dari gehennâ; animâ ue esse immortalẽ: cumq; conscientiam sentiat oblatrantẽ, eo peruenit, vt Deum odio habeat. Hæc porrò est Babylò, quæ à priuato adducit amore ad Dei contemptum. Peiorem planè ignoro num perueniri possit ad gradum: vt omnino oporteat hoc debellari monstrum.

Primum autem eius agnosces, vnde oritur, radicem: quæ potissimum est ocium, lasciuorum sentina cogitatum: quod à nobis propellamus oportet iugi exercitio, nostris pari viribus, & status conditioni nostri. Hoc dico, quoniam non omnia omnibus conueniunt exercitia. Corpore valentibus optima fuerit medicina, laboriosis occupari operibus; præsertim in proximi vtilitatem; nonnullam semper breuẽ immiscendo precem: qui autem infirmæ sunt valetudinis, ingenio verò acres, inter-

no debet cõniti in studio. Neq; tamè adhuc arcebitur à nobis Asmodæus iste; ni omnis abscindatur occasio: veluti eorum consuetudines, à quibus tali prolucimur vitio, vel verbis, vel factis: vt est gula; quæ huic disponit vitio. Qui etenim causas non vitat, non vitabit effectiones: & licet actu non ca deret; non tamen caret culpa, qui non fugit, vel oblectatur his, quæ sunt lapsus causæ. Quod sanè singulariter hac necesse est in pugna. Cæteræ enim passiones non ita fortiter obiecti mouetur præseria, prout ista: vbi forte prælium, rara victoria.

Oportet etiã orando cœli pulsare ianuã. Munus enim castitatis nostras superexcedit vires, donumq; est Dei præcipuum. Porrò si dixeris, diu te Deum hoc rogasse munus: neque tamen exauditum fuisse: respondendo, nequaquam fieri posse vt mentiatur Christi verbum, dicentis: Omnia quæcunque petieritis in oratione, credentes, accipietis. sed vel verbotenùs petis: quã autem vis Deum id audire, quod tuipe minime intelligis, cum mentem semper geras diuisam? vel orando, te ipsum non præparas è latere tuo tali recipiẽdo muneri, amo-

uendisq; his, quæ te impediunt. Verùm tuam si fideliter nauaueris industriam, pe-
tasq; affectu magis quàm verbis, omninò
eris huius victor certaminis.

Recordare autem semper demittaris: hu-
militas enim castitatem tuetur; qui verò
se exultat, gloriando se hoc possidere do-
num; vel temerè fratrem dijudicat suum,
iusto Dei iudicio in manus permittetur ten-
tatoris: eoq; despoliabitur, quod illi nò
fert acceptum: illamq; procidet in foueã,
vnde fratri non commiseretur.

Si verò vis agnoscere vbi nobilem hanc
conquisieris castitatem; attende, vti succè-
sum tibi sentias animum, totumq; amore
inardescentem cum internæ, tum externæ
puritatis. Vti enim quòd quis totus infre-
ni corripitur carnis ardore, indicium est,
luxuria illum laborare: ita quòd amorem
castitati conuerterit, argumento est illum
iam eam possidere. Tum verò erit consum-
mata, cùm fortè huiusmodi conuersando
hominibus, vnde solet huiusmodi oriri il-
lex peccati; subeuntibusq; animo immun-
dis ijs imaginibus; neque mens, neque fe-
rè corpus ad lasciuia permouetur: nullumq;
illi

De suijs. cog. atq. vict. 437
illi obiectum offert immunditiã. Nam vti
lasciuus ex aspectu casto impuras haurit co-
gitationes, ita verè castus lasciuia contuen-
do, nequaquam mentem inficiet; sed &
eius maiori inardescet desiderium puritatis
amore: quemadmodù de D. legimus Agne-
te, quæ vi perducta ad lupanar, nedù suã
non minuit integritatem; sed & turpitudi-
nis locum, habitaculum fecit Angelorum,
diua eius præsentia.

De Auaritia. C. IIII.

HAVD QVA QVAM possunt gulæ, luxu-
riæ uel voluptates conseruari sine rei afflu-
tia: cuius amor inordinatus dicitur auaritia:
ideoq; hoc de vitio nunc agemus. Non est
istud homini coinsitum: vt duo præceden-
tia concupiscibili innixa: sed ex infecta ori-
tur natura in parte rationali. Quærere ete-
nim rem mera ex indigentia, actus est pru-
dentia: at immodica satagere, sibiq; vendi-
care quod est commune, pugnat pruden-
tiã, & rationi, mentisq; indicium est cor-
ruptæ. Non tamen hinc tollitur, quin va-
rij possint esse in mûdo status; nempe pau-
eres,

peres, & diuites: sed improbatum tenacitas, insatiabilisq; habendi, quæ in plerisq; hodie dominatum sibi vendicat, libido. Vnde ita homines huic videmus studio intentos, ac si alia nõ daretur scelicitas; hucq; parentes adhortantur & extimulant filios: & à tenera infantia illos faciunt auri & argenti velut idololatrias.

Oritur hoc vitium ex defectu prudentiæ. Videmus etenim nõnullos diuites nunquam non sollicitos, & anxios accumulandis opibus, & eousq; illis inhærentes, vt neque acquisitis gaudeant. Rursum quosdam videmus pauperes semper lætos. Non igitur est pecunia, quæ felicem seu beatum faciat hominem. Hoc minimè vident auari. Oritur & ex modica in Deum fide; qui bonis prospicit & malis, simul & volatilibus cæli.

Multi tamen hoc causantur crimen, sub specie prudentiæ: veriti nimirum in miseriam prolabi: non videntes iugem hanc anxietatem duplicem esse miseriam; auaratiq; fieri hominem summè miserabilem. Nonnulli sub prætextu multæ prolis; quenlibet eorum volentes locupletem relinquere; quò
suam

suam tueantur conditionem. quod sanè penitus est à ratione absonum; oporteret enim Regem, cui decem essent filij, decem possidere & Regna. Dicunt alij, libenter se accumulare, quò habeant vnde eleemosynas largiantur; quod minimè postea recordantur, vbi coaceruauerunt opes; & si quidem pauperibus non nihil dispertiuntur, pecuniæ intendunt; vt illa sibi & conseruetur, & adaugeatur.

O quam excæcat hæc lues hominè, quæ omnium dicitur radix malorum. ò quam recedit mēs auara à Christo: semper animi angitur: omne lucrum etiam vile & illicitum amplectitur; rapinis & fraudationibus inuoluitur, neque id nefas ducit; sæpe numerandæ redit, quam sibi Deum constituit, pecuniæ: neque certè illius est Dominus, immò vilissimam mancipiam; illi parcendo, tolerandoq; potius in necessitatibus, quam vt inde eroget.

Hoc monstruoso si sanari cupis vitio, deprehendas illud prius oportet; non enim pòt sanari, ni prius agnoscat. His porro deprehendes indicijs. Auarus enim pecuniam semper habet in ore, & lucra; faciliè

furem, & minus fidum iudicat quempiam; paucis cōfidit; quin semper furto sibi quicquam subripi veretur; omnia asportat in cubiculum, sub clauibusq; consignat; si verò quicquam erogat ob necessitatē, permurmurandò id facit; ad omnia lites mouet, & contendit. Hæc si tibi vides indicia; scito, catenæ te implicitum auaritiæ: salutem procura, antequàm irrecuperabiliter obligeris. Fit enim in nonnullis hæc plaga insanabilis; hocq; habet peculiare, vt quò magis homo senescit, eo magis increascat; tunc verò est ardentior, quò quis minùs indiget: facit & audiuorem illum, quem par foret magis pecuniam aspernari; vnde videmus sacerdotum esse ardentiorē auaritiā, minusq; sanabilem.

Huius remedium est idoneum, primò adniti eleemosynas dispergere: dehinc confortia fugere auarorum: quorum consuetudo illis reddit similes. At præ cæteris extirpatur auaritia, si animum flammanti impleamus diuinarum rerum desiderio. Facile etenim vilescunt terrenæ opes, vbi gustantur quæ in cælis sunt repositæ.

Tunc verò te poteris huius victorem gaudere

gaudere vitij, cum lato feres aïo rei iacturâ familiaris, vel totius, vel in parte: & nò tantùm sollicitudinum fugiendi gratia, sed virtutis te iuuabit amore, pauperem esse: Christi q; concupisces imitatione Crucifixi, omni exui terreno, & amicorum, & affinium adminiculo. Breuiterq; vbi omnem in te Cruci addixeris sensum: ita vt non ferè cuiusquam inordinate moueatur imagine obiecti concupiscibilis, præsentia ue: quin immò optabis sensualitatem omnem excruciarì: vt dicit Apostolus; Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt, cum vitij & concupiscentijs. Tunc gratias Deo agere poteris, quòd perfectè concupiscibilem deuiceris partem.

De Ira. c. v.

IN irascibili illud primò se offert dicendum: insitam illam nobis fuisse ad naturæ tutamen, maliq; propulsionem: ideoq; quodquam si præpediatur nobis bonum, infestet ue malum, statim cōmouetur cor, vniuersaq; armantur defensionis membra. Quam sanè si cò adhiberemus vim, quò
Deo

Deo est constituta; tantùm abest vt foret noxia, quin immò esset vtilissîma & necessaria. Quare falluntur qui naturam arguunt, vbi ipsi sunt culpabiles: quoniam vel naturalem minimè frænant motum: vt posent, & deberent: vel qua vti deberent aduersus vitium indignatione, conuertunt cõtra proximum: ac si fabricatis ad patriz tuitionem armis proprios occiderent filios.

Volens itaq; de ira loqui, quæ prima occurrît in hac parte irascibili, vnde & nomen fortitur, dico, si ira accipitur succensio illa sanguinis circa cor, minimè est culpabilis, vel meritoria. Verùm vbi accedit consensus, vel vindictæ appetitus, tunc est culpabilis. Porrò si ratione moderetur, meritum potest afferre: diciturq; zelus: què, quò ad opus externũ, minimè discernimus ab ira noxia. Vti legere est de Mose, qui iratus valdè, multum proprijs manibus effudit sanguinem: simul tamen mens sua erat internè eò magis tranquilla, quò minus foris apparebat.

Multi sunt, qui sæpe irascunt, se excusant, primos nempè motus minimè esse in potestate

potestate nostra. Vt verò prompti sunt ad excusandum, ita fiunt insanabiles: saltem confiterentur praua fieri hoc ex consuetudine: orandoq; sanari procurarent.

Præuenit hoc nonnunquam vitium rationem: vt iratus sit homo, neq; tamen id videat: nonnunquam cæcutire facit rationem, vt iræ non præcipiat: sæpeq; vsque ad eò dominium sibi vendicat, vt penitus irrationabiliter opetur: vt videmus quenquam ex ira Deum blasphemare, sibiq; ipsi mortem consciscere. Vide quantæ hoc sit vitium malignitatis, quo penitus obruitur ratio: multaq; secum alia adducit vitia. Non etenim potest ira esse sine superbia: cùm nunquam humilis fuerit iracundus. Mox præcipitat in tristitiam: cùm etenim vlcisci non possit, amaritudine corripitur: alienaq; inuidia tabescit, præ felicitate: sicq; ira nunquam esse potest sola. Indignatur ille quòd nummos amiserit; ecce auaritiam: ille quòd cæna iuxtà suam non sit instructa appetentiam, ecce gulam. Hinc verba oriuntur contumeliosa, rixæ, blasphemix, obfirmata odia, exitia familiarum, & Rerumpub.

Iracundus sæpe fit adedò impatiens, vt desperationi adigatur. Et quanquam dicat Deo se sperare, certè fallitur: non etenim dici potest spes, vbi perficitur in peccato: sed præsumptio. Si nosset iracundus, quàm periculoso agat in statu, certè suiipsius miseresceret: non etenim mundo gaudet isto, neq; de futuro potest spem concipere: semperq; in manu est Diaboli: qui vbi super vno obtinuit victoriam peccato, statim alterius illum tradit in manus Diaboli, vt alij illum immergat peccato.

Si iracundi vteris consuetudine, illiq; opem ferre desideras, illi ne contradicas, donec ira succenditur: quin immò omnè illi concede iustitiam: siq; de te conqueritur, humiliter veniam precare. Nonnulli ex hoc vsqueadè fiunt beluini vitio, vt conticescere non possint, ni prius multo conceptum effuderint venenum clamore. Sunt isti insanabiles: ira etenim persuasum habent iram restinguere: indiesq; peius habent. Alij sæpe & facilè ira succenduntur, sed citò deseruescunt, huiusmodiq; minimè censent graue crimen; qui cogitare deberent ita multiplicata occidere vulnera,

vt

vti vnum letale vulnus. Quidam iram intactus seruant, eam minimè prodentes; hi magis sibi nocent, quàm alijs. Sunt nonnulli affabiles cum extraneis, sed domi nunquã non habent vnde stomachentur.

His oibus diligenti opus est cura: Neq; verò debet qui huiusmodi est, impossibilem eius autumare sanitatem, quòd ita sit corporis habitudine constitutus; immò suã si norit complexionem, multis pollet bonis conditionibus. Vt plurimùm etenim iracundus est affabilis, & beneuolus; est & magnanimus, & ingenio acer. Quæ virtuti capeffendæ si conuertere adnitetur munera, nedum superno poterit fultus auxilio, hinc emendari; sed & tanto fieri virtuti aptior, quòd erat priùs vitio procliuior.

Eius expediret salutem promonendæ perseuerans coràm Deo oratio; perseuerans inquam, quoniam iræ vitium Deum prouocat vltioni; ideò nõ meretur iracundus ita citò exaudiri. Quare oportet eum tandiu ianuam pulsare, quoadusq; suum impleatur desiderium. Hoc autem libens faciet, si subindè contempletur huius deformitatem vitij, quod hominem facit brutum;

tum; iam etenim vultum facit incandescere, iam pallefcere, quæ & est deterior ira; iam mutum facit, & trementem cor & labra, & membris omnibus. Quis iam non videatur leuis labor, vt manus egrediamur furiosi vsque ad eum tyranni, quo in feras immutâmur, illaq; spoliâmur portione, qua Deo sumus similes?

Opportuna itaq; oportet quærere remedia; veluti sæpe proponere, minimè velle agi furore; potiusque quicquam ferre; adnitiq; illos veniam rogare, qui iniuriam nobis intulere; mortemq; præ omnibus recogitare; quò qui tali cum vitio adduci se finet, ibit Diabolo iracundiæ in perpetuum cohabitaturus.

Cæterùm ante omnia Christi meditatio crucifixi hûc extinguit iræ spiritum: quæ admodum perfectè in ipso fuit extinctus; vti postremo dicemus. Tum verò huius te poteris victorem arbitrari certaminis, vbi persuasum habebis, aduersitatem omnem, vnde cunq; obuientem, à Deo tibi tuam dispensari in salutem; itaq; eris promptus amandis aduersarijs, ac si nunquam te offendifsent; neq; perturbaberis iracundis imorando

morando hominibus; sed tranquillo, etiã, si iniuria te læderent, animo omnia ferres inuictæ virtute mansuetudinis. Quæ de victoria erit vnde gratias agas donatori Deo.

De Tristitia. C. VI.

IN irascibili portione, præter iram, humori insitam cholericò, est & alia passio, quæ dicitur tristitia, humori innixa melancholico: quæ cum natura non sit bona, vel mala, fit vel bona, vel mala, iuxta quòd vel paret vel renuit rationi: & nisi moderetur cohibeaturq; hæc vis, quæ fit è timore immodico, animam adigit desperationi, præ omni exitiali vitio. Vbi igitur vel mortis timore, vel inferni, vel quòd minimè possis perfectioni pertingere, hoc te inuadit vitium; præliare viriliter ediuerso: neq; dicas; nequaquam me sentio tantam posse pertinere perfectionem. Si etenim ita animo cadas, indiès magis inualefcet, quoadulq; pessimo te sine concludat.

Aduerte porrò geminã esse tristitiã. Altera ex prauo oritur habitu, vel viciata voluntate

Iuntate: vt contristantur nonnulli, quòd minime possint vltionem sumere, fieri ue voti cuiuspiam compotes: hæcque dicitur seculi tristitia, quæ mortem operatur. Altera oritur ex peccati memoria, Deoq; irrogatæ iniuriæ. Hæc autem imperatur ratione: fuitq; in Christo, & Paulo, vel ex proprijs, vel alienis delictis. Quarum culpabilis ita est prior, vt laudabilis posterior. Vt enim rationem prima excæcat, veniæque spem abscondit: ita aduehit lumen secūda, & fiduciam.

Tristitiæ nescit Dæmonium mediū obtinere: sed semper extremitatibus declinat. Nonnunquam nihili qualibet de re, ad lacrymas compellit, mæstitudinemq; immodicam: nonnunquam fugiendæ causæ tristitiæ, omnem adducit ad risus leuitatem, & dissolutionis. Proinde si te nimis vel deiectum, vel lætitia vides elatum; scito maligno te huic irretitum: vbiq; hoc videris, ne naturam arguas innocentem: quæ tibi & hanc, & vim aliam quamlibet inuenit, quòd virtutis habeas exercitium: sed creatori da laudem, qui te talem plasmauerit. Si etenim vna ex parte malo te procliuem reddit hæc corporis

corporis constitutio, ex alia multorum tibi erit occasio bonorum.

Primum melancholicus choreas, apparatus, huiuscemodiq; pompaticos spernit vestitus: vnde innumera oriuntur peccata. Adhæc procliuis est pietari; quòd cor gerat timidum: vbi materiam habet pijs se occupandi operibus, meditandæque Christi passioni, suoq; lugendo, & proximi errato. Neq; verò difficilè solitudini persistit, quæ ritè frequentata quietem parit contemplationis. Igitur hac vttere propensione, ita vt lucrum referre possis: medicinam illi adhibendo, quatenus malo te impelleret.

Quoniam verò non agnito non potest afferri medicina morbo; scire debcs fieri quandam tristitiam ex prauo quem induimus habitu, mærendi ob quodlibet aduersum. Huius porrò sciens causam, adnitere contraria consuetudine eatenus ferre omnia, quatenus eò deuenias vt libèter patiaris. Difficilius sanatur alia tristitia, quæ est, vbi mærens quis, vidensq; causam, cor rigi cupit: si verò denuò labatur, mærorem ingeminat: peccatumq; ita addit peccato.

Veruntamen Deo confugiendo, non im-

possibilis est hæc curatio.

Pessima porrò & ferè incurabilis est eorum tristitia, qui altissimè mœrètes, nesciunt qua de causa: si autem ratione vis illis persuadere vt consolentur, aliùs & mœrent.

Huius est radix, quòd naturæ, & consequenter Deo hoc ascribamus vitium: quod videns Diabolus aduersum nos inualescit. Quod tu facere si desieris, orationiq; consu geris, hoc à te abscederis venenum.

Tantæ porrò est Dæmonium hoc malignitatis, & arrogantia, vt dedignetur de paruis nos attentare; sed semper satagit vt nos adigat diffidentia perueniendia virtutum culmen. Vnde fit, vt deiciatur animus, tepescatq; & sæpe illos facit animo cadere, qui magno idonei forent profectui: vt multa opus sit diligentia eius curationi.

Omissisq; illis qui præ huius abundantia humoris sunt melancholici: quandoquidè talis ad externum spectat medicum curatio: si, inquam, tristitia mens tua laborat, ex consuetudine mærendi ob quodlibet vel paruum, vel magnum, tibi aduersans; sci to morbi tui radicem esse, quòd, vt lubet, velles agere. Optimi itaq; remedij fuerit,

vt

vt statuas omnem propriam frâgere voluntatem, alienoq; semper obsequi sensui. Vt enim qui pro libitu vellet agere, opus est sæpe tristetur: ita qui proprium subdidit sensum, nunquamnon erit lætus: vt bene consultum sit, si proprium alteri subdideris iudicium, qui tuæ non te finat morem gerere voluntati.

Multi volentes hinc sanari, varia procurant solatia, quòd varijs recreentur oblectationibus: qui nedum non conualescunt, sed & indiès peiùs habent. Cùm etenim nõ semper huiusmodi perdurent solatia, animam derelinquunt, quàm antea, tædentior rem. Oporteret autem Christi amore consolari, omnis se expertem esse consolationis: firmiter credendo omnia nobis aduersantia à Deo nostram nobis impendi in salutem: omni semper illi in euentu laudem reddendo.

Tristitia autem tunc te poteris cense-re victorem, cùm post multas illatas iniurias, propriaq; fracturas voluntatis, factus ferè insensibilis, iam non mærorem perferentis: imò omnium diuinæ cõformabere volutati: quæ summopere Deo grata est virtus.

De Acedia. C. VII.

Acedia spiritus, pituita, seu humori in-
nexus phlegmatico, nō minū est malignus,
seu noxius spiritu tristitia: vterq; verò pa-
rum agnoscuntur, aduertuntur ūc. Oculos
itaq; adaperiamus aduigilemusq; oportet,
proficere si volumus. Acedia sui natura se-
gnis & lenta, nunquam initio aggreditur
operis; sed in progressu; ne consummati-
oni perducatur: præpedireq; si non potest,
auxilio inanem aduocat gloriam; vt super-
bia inficiat, quod minimè potuit segnitia:
ita vt ambo hæc manum sibi inuicem por-
rigant Dæmonia.

Oritur in quibusdam vitium hoc ex habi-
tudine pituitosa, vel naturali cordis timidi
imbecillitate: aut corporis ægritudine, ani-
mam operi segnem reddenti. Hoc porro
quod ad corpus: Quo ad animam verò ori-
tur vel modica ex capacitate, vel modica
rerum experientia, vel modica id assequen-
di quod optamus spe. Nonnunquam etiam
fit, propterea quod validum minimè iacia-
mus propositum: nōnunquam & quod ni-

mis

mis simis animo præproperi, qui vellet pro-
prium anteuertere ductorē, desijseq; ante
quā cœperit. Quod autem ad exteriores
causas; fieri potest ab otio, & confortijs,
promouente etiam Diaboli tentatione. Por-
rò vnde unde in nobis oriatur, debelletur
oportet; neq; expauescamus, scientes gra-
tiam superexcedere naturæ vires, & Diabo-
li: Neq; etenim erit impossibile, quin im-
becilla natura; fideliter talentum modicum
exercentes, nobis conceditum; pares illis
merito fieri possimus, qui sunt nobis robu-
stiores: quemadmodum magis Deo placuit
vidua duo mittens æra, quā diuites mu-
nera multa offerentes: Deo magis affectū,
quā vires pensante.

Omni quidem oportet vitio reluctari,
quod omne pessimo adigat fini, hominēq;
reddat, beluinum: verūm tanti est acedia
veneni, vt & bona opera vniuersa mortifi-
cet, suāq; non sinat peruenire perfectioni.
Cuius est antidotum perseverantia: quam
continū oportet amplectamur. Fantæ
enim est malignus iste importunitatis, &
temeritatis; vt omni in loco, & tempore,
& actione nos circumfideat. Quare opus

est stabili semper oblectemur proposito: eò
verò magis, quò suum si in nobis locabit
nidum, pessimas educet proles: nempe su-
spiciones, inconlulta iudicia, murmuratio-
nes, detractiones, aliàq; quamplurima pec-
cata. Nò etenim otiosum potest esse otium:
immò quò minus bono intendit, eò magis
omne præceps ruit in malum: animamque
disijcit: miserabili adigit corpus inopia:
adulatorem facit: inutiliumq; relatorè, ac
nugigerulum. Summa, omnium est otium
fentina uitiorum: acediam etenim gene-
rat, quæ tantæ est nequitia, vt verbis illam
quæ exprimam non inueniam.

Imprimis ex acedia nascitur tepiditas,
quæ stultæ nos inuoluit ac sepelit salutis fi-
ducia, sub diuinæ prætextu clementia: oïq;
bono nos submouet ab opere: otioq; laxat:
& externis solatijs. Quæ fit plerumq; plaga
insanabilis: D. attestante Paulo, impossibi-
le esse, eos, qui semel gustauerunt donū Spi-
ritus sancti, & prolapsi sunt; rursus renouari
ad pœnitentiam. Non quidè quòd sim-
pliciter hoc Deus facere non possit, & lon-
gè maiora: sed difficile est ad eò, & rarum,
vt dici possit impossibile. Vnde in Apoca-

lypsi legimus: Vtinam esses calidus; aut fri-
gidus: sed quia tepidus es: & nec frigidus
nec calidus: incipiam te euomere ex ore
meo: Vbi ostenditur, tepidum esse magis
coram Deo abominabilem, quàm frigidum.
Actu etenim esse frigidum, arbitrariq; se
calidum; neq; còtinuum feruoris procurare
augmentū, duplex est frigiditas insanabilis.

Oritur aliud ex acedia vitium: quæ dici-
tur apostasis: quæ nò aliud est, quàm à Deo
defectio: Vnde Monachus, pertæsus pœ-
nitensq; voti, Deo quod sponndit, seculo-
q; regressus, dicitur apostata: ita qui in Dei
via remittens retrocedit, suoq; deseruiscit
ab igne primitio, dici potest apostata: vt nò
iam amplius Deū curet, vel Sanctos. Quod
si tibi vis deprehendere vitium; inspice, nū
antea ardebat tuum Deo desiderium, iā
verò tepuisti, & tanto minimè putas opus
esse feruore. Vide etiam num de fide atten-
teris, & ferè addubites: neq; hinc tibi mul-
ta animo sedeat cura: immò te iuuet homi-
nibus conuersari fide vacuis: audireq; qui
eam in dubium reuocet. Indicia sunt hæc
apostaseos; separationisq; à Christo. quò
non statim peruenitur: sed sensim & grada-

tim descenditur.

Quocirca leuiora oportet vitare peccata: nisi volumus ad maiora, & hinc ad maxima deuenire; quoad usq; annectatur anima peccati catena: quæ quò magis increscit & ligat, eo minus agnoscitur. Deficit enim conscientia morsus, & si quando sentitur, iam iam exopitur: vti ignis scintilla, absq; fomite, diu non potest conseruari. Hoc porro pessimum est omnium quæ esse possint, indicium, Deum offendere, tantasq; obliuioni tradere iniurias: cum opus esset, si sanari velimus, eas sæpe, & cum amaritudine recolere: aliàs obliuiscetur Deus nostri.

Hæc volui percurrisse, vt conficiam, si te sentis acedia illaqueatum, omnem te debere operã nauare illi propellendæ: cum enim tot sit stipata vitij, hoc subactò multos simul referes triumphos, vitiaq; propelles multa. Cui tunc poteris mederi vulnere, cum importuna quadam vi intimas cordis effundes lacrymas, vim faciens naturæ: cogitans omnis te inutiliter trãfacti temporis districtam redditurum rationem: quod gemina oportet sarcias vigilantia, eo factus feruentior,

feruentior, quò magis fueras deses.

Quoniam verò paucis hic agnoscitur morbus, idè seduliozem postulat curationem. Præsentius autem non habet remedium, quàm vt alieno subdaris sensui, qui tenorit regere. Hoc dixerim, quoniam nunquam poterit à te spiritalem hanc arcere febrem, qui priùs eam à se non expulit. Quis cum per pauci hodie inueniantur, non deerunt pia Patrum Opuscula, quorum in lumine poteris vulnus & agnoscere, & sanare: quæ inter summo pere probauerim Io. Casianum, Speculum Crucis, Gersonem, & alios complures: qui tibi vice erunt magistrum. Neq; verò dubites Deum tibi defuturum: si etenim opus foret Angelum cælo transmittere, optima tibi suggeret salutis media.

Si autem velis, vbi sanitas tua appropinquet, agnoscere; vide vti voluntaria te iuuet submissio: vti ue libenter meditationi distineris mortis; quæ fidei indigis cruciabilis se offert: vti ue indiès tibi increscat perfectionis desiderium. Breuiterq; minimè poteris tua tutus esse de sanitate hac i parte irascibili, ni priùs curetur concupiscibilis;

lis; quæ est radix. Quare dispice teipsum, vti plenè omni morti lis addictus in vitiosa sensualitate; vti superius diximus: numq; ita te sentias Dei amore tribulationes cõcupiscere, vti alij fugiunt: tunc certus eris acediam te subegisse. O felix, qui talem pertigit ad gradum: inuenit enim in dolore latitiam, in aduersis gaudium, felicitatem in miserijs, omne bonum in omni malo.

Mi lector, non sat habetas hæc legere: sed arma arripe aduersus teipsum: monstro fasq; istas à te propelle feras, priuatas quippe affectiones, vnicnm gloriæ tuæ medium.

De Superbia. C. VIII.

SVPERESTIAM vt doceamus, quæ pos sit referri victoria parre in rationali: quæ cum sit in nobis præcellentior; potissima est radix, vnde cæteris in partibus bona, vel mala cõseruatur dispositio, seu affectio.

Hæc non innititur complexionem, seu sensui corporis; sed sita est tantummodò in anima: propriamq; appetit semper excellentiam: quæ inordinata appetitio si fertur in manifesta

manifesta & palpabilia, dicitur superbia: sin ad occulta & tecta, dicitur inanis gloria: & quò magis excellentiam appetunt, eo reddunt animam magis ignobilem & mē dicam.

Hinc oporteret rationem, vti custodem iugiter aduigilare, vt propellat ab anima quicquid est ei noxium. Incogitantia etenim omnis est initium superbiæ: cum si attentè perpenderet homo vti ex se sit nihil, boniq; quicquam habere, vel tueri minimè possit, nisi Deo dante; nedum aduersus ipsum non superbiret: sed & eo fieret humilior, quò maioribus prædotaretur charisimatibus: sciens cum muneribus crescere & eorum rationem. Non tamen omnem dico honoris appetentiam esse superbiã: si enim quisquam virtutem appeteret, vnde honorem consequeretur, non quidem honoris gratia, sed quò suam sustentaret familiam, non esset iccirco superbus, si priuata suum non sisteret in laude desiderium.

Huius initium est peccati, in animū inducere, quæ habemus à nobisipsis esse: vti fecit Lucifer. Recogitare autem oportet, quæcunq; habemus, tam corporis, quàm animæ,

animæ, à Deo esse, nostris sine meritis. Neq; etenim gloriari possumus de doctrina, honore, re, sapientia, tametsi nobis sudore sint parta: quoniam nisi fuissent nobis concessæ vires, cum externæ, tum internæ, nihil quicquã acquisivissimus. Quæ porro est stultitia de eo gloriari, quod nostrum non est? Si verò quisquam diceret: fateor omnia diuinitus possidere, sed & propria mihi peperit industria & prudentia: Respondeo, hoc minimè verû esse. Nam & prudentia, & industria est à Deo. Acti quodpiam quis tibi donaret talentum: indeq; tu ditesceres: tibi iam non esset gloria, sed illi qui largitus est vnde locuples fieres. Hinc dicebat Paulus: Quid habes, quod non accepisti? (nempè à Deo) Si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non accepisti? Vnum tantummodò verè dici potest nostrum, nempe peccatum: hinc autem vituperationem referemus, non laudem: igitur da gloriam Deo.

Hanc noxiam si velimus extirpare radicem, oppidoquàm oculati simus oportet: subtilis enim est, & varia, paucisq; animaduersa. Erit, qui requisitus ab amico, adnitiur

adnitiur succurrere, quò planũ faciat idoneum se esse, qui illud, & maiora præstet: ecce occultam superbiam. Alius cuiuspiam parit operi, veritus egregiè se minùs præstaturum, atq; ita in pretio minimè ampliùs habendum: arida est hæc superbia. Sub specie modestiæ, nonnulli se existimant scire quæ nõ norunt, vel ampliùs quàm norunt: quidam præcellentem quampiam in fratre contuentes virtutem, adnitiuntur illam attenuare, facileq; mala credunt, iudicantes aliena, fieri ipsorum detrimentum nomini, gloria: manifesta est hæc superbia, quæ sæper vult esse singularis.

Immiscet se deterrima hæc viperæ cunctis nostris operibus: in vestitu immodicos procurat fastus: si loquimur, ornata affectat verba: in victu copiosas & opiparas inducit dapes: in corde temeraria seminat iudicia: pauciq; eius euadunt manus.

Quid autem de illis dicemus, qui de male factis etiam superbiunt; quòd fratrè supplantauerint, vltionem sumpserint, adultèrium perpetrauerint? hi inde gloriantur, vnde oportuerat celari: sed tanta est superbiæ malitia, vt vel in peccato locum faciat ambire

ambire superiorem. Alios taceo, qui bona non faciunt, facientesq; improbant, vocitantes illos Deicipulas, seu Deum fallentes, (Italicè Gabadei) hypocritas, & sanctones: nullaq; de re verecundantur, quàm de benefactis: aperta sunt hæc Dæmonia. Stulti verò sunt illi, qui illorum causa bene age re omittunt, eorumq; verentur derisionè, qui omni sunt plusquàm digni derisione. Non ita Christus: qui si ignominiam timuisset Crucis, faucibus minimè mortis nos redemisset.

Hic valdè culpabiles sunt parentes, pòpaticè filios, & licentiosè nimis educantes: qui potiùs dicendi essent carnifices, quàm parentes; cùm filios gehennæ enutrient. Quamuis etenim superbia altas nò possit in pueris iacere radices: quòd illa minimè sit huius capax vitij ætas, vt gulæ: cùm adhuc sit vis rationalis inexperta: tamen pluri refert incipere vnà cum lacte hoc sugere venenum.

Multifariam oritur hoc vitium. Nonnunquam superbia alteram producit superbiam: veluti qui, vt inter Optimates, habeantur, cæterisque præfiantur, rem
temerè

temerè effundunt, splendideque admodum viuunt. Sæpe etiam nascitur ex eius contrario superbia, nempe ex humilitate; vt, vestietur quispiam sacco, quò sanctus habeatur, humilisq; appareat: quòd sanè est periculosius decipulum: virtutem enim facit in vitium conuerti.

Ni opem ferret Deus, non esset inuenire, qui huius euaderet vngues feræ. Omni etenim ex latere, & omni in opere nos aggreditur: nonnunquam initio; vt cùm cogitantibus nobis quicquam dispertiri elemosynæ, insusurrat spiritus iste, præflare vt impendamus struendis ædificijs, & vestibus apparandis: nonnunquam in medio, & fine; vt cùm de bono quod gerimus, vel gelsimus opere, commendari nos facit ab hominibus. Sæpe & hortatur bonis inferuescamus operibus: spem habens lógè nos magis superba insectum iri intentione, quàm promerituros sedulitate. Intentione invero si nun potest vitiare, feruorem adimit: inducitq; vt operi cedamus, veriti minimè nos in eo perstituros; ita vt vituperationè reportemus: quæ & ipsa est superbia. Hoc si non obtineat, indiscretè adhortatur
opremur:

operemur: ieiunia adaugeamus, & asperitates: quò Diaboli simus Martyres. Suadet & scientiæ incumbamus, spreta praxi: vti plerique faciunt cruditi, quibus sanè præstitit esse idiotis. Scire etenim de humilitate syllogismos conficere: minimè verò operi mandare, nedum est infrugiferum, sed & noxium valdè.

Sciet hoc vitium magis vni inesse, quàm alij. Primùm In his qui deliciosè sunt enutriti fundamentum inuenit, propriam nempe complacentiam: ibiq; suam superstruit ædificium. Tentat & magnanimos, qui læper appetunt esse præ cæteris singulares. Sæpe & inuadit pusillanimes: qui cum magnis non sint idonei operibus, verentur minimè se in pretio haberi, eoq; magis laudem appetunt, quò minus habent vndè laudentur. Præ cæteris autem attentantur oïbus ingeniosi; qui multis superfederent operibus, ni inde laudè sperarent. Et vt breuius comprehendam, incipientes tentat hoc Dæmonium, illis insufurrans, quicquid agunt, laude esse dignum: aggreditur & proficiètes, insidias passim illis struens, quò retrocedere compellantur: nec verò

parcit

De suijs. cog. atq. vict. 465
parcit perfectis; ingerens illis nonnihil sumuli complacentiæ: pauciq; sunt, qui penitus(vti Christus fecit)à se illud propellât, deuincantq;. Omne etenim vitium oppositam sibi habet virtutem: at superbia impugnat & disijcit omnes simul virtutes: nam & de castitate, & de sobrietate, & de humilitate nos facit intumescere. Gula semper delectationi adducit: ira vindictæ: sed superbia quanquam semper laudi aspiret, sæpe hominem adigit vituperationi: vti factum est Lucifero. Cætera saltem cum tempore, deferuescunt vitia: at superbia in senectute fit morosior, & magis intoleranda: vultq; etiam post mortem in nobis dominari: vti in funerabilibus pompis, & ambitiosorum cernere est structuris sepulchrorum. Quis iam poterit hoc suppeditare vitium, quod omni in loco, & omni in tempore, & homine, & opere acriter impugnat; nisi qui Christo sit transformatus crucifixo?

Vide autè quot prodeant ex hac radice rami: primus dicitur curiositas; quæ semper noua & infrugifera scire appetit: dicitur alius mentis leuitas; quæ nunquam in eodem manet proposito, sed veluti penna

G g vento,

vento, nunquam non circumfertur. Alius inepta nuncupatur lætitia; quæ citra gravitatem, stultè vniuersa agitans membra, hilarescit. Oritur inde iactantia; quæ semper se iactat, & gloriatur: & ex ista prodit singularitas; dum omni volumus in opere, & facere, & dicere noua: quæ cum nõ possumus iure tueri, proflimus in arrogantia: procacibusq; cõuitijs volumus rem nostrã fartam tectam haberi. Ex arrogantia porrò deuenitur ad temeritatem, seu præsumptionem. Istiusmodi enim præsumit omnia & scire, & posse: & cuiuspiam si illabatur erratui, id sibi assumens quod minimè nouit; nequaquam id vult fateri: immò alijs vitio vertit, seipsum excusans: vnde falsa oritur excusatio, simulataq; confessio: quæ veram nunquam referet absolutionem. E simulata porrò confessione sæpe deuenitur ad rebellionem cõtra Deum, negando vel spernendo Confessionem: peius etiam prolabendo, in libertatem descenditur peccandi, diuina indolendo præcepta, omniq; cupièdo exolui vinculo: & misera ex hac Diabolicaq; libertate vltimus exoritur ramus, peccandi consuetudo: quæ demum in tar-

tara

De suis cog. atq; vict. 467
tara demergit. Ecce ramos ex pestifera prodeuntes hac radice: omnino pugnantem ramis arboris vitæ, Christi: qui quò omnem nostram confunderet superbiam, voluit & nascens, & viuens, & moriens, sèp eè humilis & præmansuetus: id eligens omne quod fugit superbus: & contemnens quicquid ille appetit: vbi planum fit ad eò esse hoc abominabile vitiũ, quanta dignus est Christus laude.

Iam superest, vt, quando in anima sit morbus iste, deprehendamus, quò possimus illi curam adhibere. Quamquam verò ex his quæ diximus, deprehendi possit; attamen multis ex alijs agnoscitur indicijs superbus. Solet enim consanguineos iactare; verecũdari de paupertate, amictũ ue ignobili: exultat in sermone vocem suam: facillè consuevit cauillari seu captiũculis vti, proximoq; detrahere, contentiosus esse, & amarulentus. Contristatur & vbi eius nõ accipitur sententia: alienaq; gaudet confessione: pungi se arbitratur vbi fiunt verba in genere: parere renuit, nisi vbi propensã est eius voluntas. Sibi etiam ascribere alienos labores, indicium est superbiæ: aliorum legere Opera calumniandi gratia: sim-

plures dedignari doctrinas: argumenta hæc sunt manifesta.

Secretius autem deprehendi hoc potest vitium in spiritalibus. Verbi gratia, si quis diceret: tantam non ego curo perfectionem: iam non est Patrum ætas sanctorum: nedum iste est superbus, sed & immanere vult superbiæ. Ita si quis diceret: non sum ego superbus: dupliciter esset superbus: & si quis nimis foret scrupulosus, non caret superbia: sibi enim ipsi plus credit, quam aliis. verbis etiã si quis se vilificaret, iniuria deinde affectus minimè illam ferret, falso esset humilis, verè superbus.

Signa hæc, & alia si perpendemus, hæc in nobis cõperiemus luem: neq; persuasum unquã habebimus inde nos esse immunes: remediumq; procurabimus, semper decertantes ad mortem vsq;. Porro si persuaderet Diabolus nos minimè superbos, experiamur nosmetipsos, amplectendo vile omne exercitium: oblectandoq; in contemptionibus: comperiemus planè, delitescentem in nobis superbiam eò magis operi reluctari demissionis, quò promptiorem se exhibet in verbis.

Volentes

Volentes igitur hoc sanare animam nostram vitio, peritum primò habeamus oportet medicum: qui exemplo sit humilis: aliàs minimè poterunt alienæ eius verba mederi superbiæ, nisi corde prodeant humili. Sit & discretus: non enim posset acre ferre superbus medicamentum: primò incipiat magnitudinem præmij illi proponere cœlestis; vt eius, quod tendit semper in ardua, desiderium, verè moueatur celsitudini. Hinc porro si mouetur, Christum tunc illi proponat excruciatum: qui vt nos verè faceret præcelsos; humilis factus est, vsq; ad ignominiosam Crucis mortem; perpetuens nõ partim pro vno, & partim pro altero, sed ita pro omnibus simul, ut & integrè pro quolibet singillatim, etsi illi forent inimici: aliãq; non reperitur cœlorum via, quàm ista Crucis & humilitatis: quam secuti sunt beati omnes. Hac si te vides ratione incolumitati restitutum, ne præfidas, sed & ædnitere ut te conserues: quod vt facias, optimè proderit alienæ subdi obedientiæ: non voto inquam fieri id necessarium, sed libera volutate: omninò te resignando eius consilio, quò radicem abscindas superbiæ,

G g 3 propriam

propriam voluntatem . Oblectare & abie-
ctis conuersari hominibus, immoderatosq;
cotemnere apparatus, euellereq; affectum
pecunię inordinatum .

Non tamen vna omnibus conuenit me-
dicina . Sunt qui demittantur ex suorum
consideratione peccatorum : nonnulli ex
diuinę meditatione largitatis, dum tot im-
meritis largitur dona: nonnulli ex gehenne
timore : alij alijs: quilibet id accipiat, quod
eius magis congruit conditioni .

Multa sunt indicia, quod quis perfectā
acquisierit demissionem : inter cetera, si
contemni, deijciq; appetis, quemadmo-
dum desiderat exaltari superbus: si etiam te
iuuat illa operari, quę contemptui habet
mundanum iudicium: neque curas bene
agens laudari . Perfectissimi autem fuerit
argumenti, si ad tantū peruenires tuijpsius
contemptum, vt te agnosceres nedum pec-
catorum primum, sed & causam omnium,
quę admittuntur in mundo, scelerum: sum-
mopere obstupescens, quī te ferre possit
Deus, iustitiam mente non concipiens in
te parem . Quod fieri quomodo possit, di-
cereq; verē possimus, hic non scribo: non
etenim

etenim talis commentarijs addiscitur do-
ctrina; sed docet eam Christus omnes, qui-
cunq; volunt esse capaces . Quę quidem
consideratio non desperationi adducit, sed
& immo eo maiori subuehit spei, quod al-
tius innititur humili suijspsius agnitioni .

Hęc scripsimus deterrima de hac super-
bia, omnium origine peccatorum: quam
adinuenit omnium nequissimus Lucifer,
quamq; oportet Christo omnium longē op-
timo crucifixo, in quo sunt omnes thesau-
ri sapientię & scientię Dei absconditi, à no-
bis radicitus euelli, si velimus vnā cum illo
æternum regnare .

De vniuersali passionum omnium victoria . C. IX.

NEQVAQVAM debet homo expanef-
cere, vbi tot se sentit ponderibus malarum
pręgauari propensionum, quod minū sit
victoriam relaturus . Diuina etenim boni-
tas omne nobis impedimentum auxilio cō-
uertit: idq; ni posset, nunquam has in no-
bis permisisset passiones: quę sui natura mi-
nimē sunt malę: reddūtq; crimen nostrū ma-

gis excusabile . Vnde mihi in redemptus fuit à Deo Angelus, vti homo: quoniam cum istis careret propensionibus, minorem habuit peccandi occasionem: nos verò hinc demittimur, nos agnoscentes fragiles: cautiusq; agimus: & si quidem labimur, faciliùs veniam speramus: vti causabatur Propheta se in peccatis conceptum, ideoq; fidentiùs indulgentiam precabatur. Ceterùm si velimus esse victores, magnanimi simus oportet: sibi enim deuincendo vis exigitur supra seipsum, gratia quippe & virtus supernaturalis: neq; ita propria debemus diffidere impotentia, quin ampliùs diuinam confidamus liberalitati: quæ ubiq; sese ingerit, & penetrat, nisi impedimentum inueniat ex latere nostro . Si etenim fideliter nos disponemus, preualebit tandem gratia, vt deuincat, immutetq; naturam . Quod autem nos præstare possumus est, firmum solidumq; propositum, Dei tantùm factum amore, non alia verò de causa: quod peregrinum minimè sit seu aduentitium; sed permanens, & insitum, totiesq; confirmatum, quoties minùs inualuerit .

Aduerte porrò minimè sufficere vt imaginariè

ginariè tantùm nos vincamus: sed requiritur & res ipsa: neq; vni fatis est vinci vitio, non alij: nisi etenim omnium veferemus victoriam; ex modica, quæ superfit, radice omnes denuò repullulascunt . Omnes itaq; subiugare oportet passiones: nisi etenim deuincantur maiores, minùs & minores: victisq; maioribus ne præfidus: citò enim fallerere, perfectamq; non referres victoriam, neq; coronabere .

Sunt qui vel quinquagesimum excesserint annum, nondumq; seiplos deuicerunt: quos quidè par foret cogitare, quãti sit hoc bñficij, quòd tãdiu fuerint expectati; Deùq; cælo minimè admittere desides vel tepidos. Hoc si tu es è numero, iam expergiscere: neq; spem despondeas; sciens Deum tempori non alligari, sed in momento te posse sanctum reddere: tantaq; tibi posset inoriri peccati displicentia, solidumq; & constans non ampliùs delinquendi propositum, vt simul & pæna deleretur, & culpa . Illud quidem fateor, qui prauum contraxit habitum, non ita citò conuerti: nonnulliq; Patrum semestri illi assignant spatium vitiosis remouendis dispositionibus seu affectionibus .

nibus. Hoc tamen intelligitur, iuxta quòd plus minus' ue gratia affluit: homoq; adnititur, & se disponit illi recipiundæ. Siigitur hucusq; segniter egisti, eo fias in posterum feruentior, quòd modicum tibi superesse tempus cognoscis.

Minimè fieri potest vt quisquam summè fiat vel bonus, vel malus, nisi cum tempore, multisq; interuenientibus actibus, qui in habitum conuertantur. Si verò aliquando conspicitur bonus statim ruere, scito, aliquam priùs ibi delituiffe imperfectiõne: quæ repentina sæpe declaratur ruina. Cui sunt maximè procliuēs lapsui qui acri polent ingenio: non etenim humilibus sunt contenti, sed varijs oblectantur hominum consuetudinibus, & recreamentis, in quibus sæpe tepescit feruor, subrepiq; Diabolus. Oportet itaq; omnino, non in parte se deuincere: cùm fieri nõ possit vt partim simus boni, partim mali: si quis verò externè est bonus, vti tepidus, reuerà est malus, immò pessimus. Simulata enim æquitas non est æquitas, sed duplex iniquitas.

Vbi vniuersalis vitij omnis in te erit perfecta victoria, hinc deprehèdes. Tua siquidem

dem voluntas diuinæ ita erit conformis voluntati, vt absq; renitentia quæcunq; tibi eueniant æquo animo accipias: neq; vnquam desistes pro illis etiã precem fundere, qui te odio isectantur. Tunc diuinũ senties omni in re auxilium, iugemq; summo perfectionis gradui aspirationem. Tunc sanctificationẽ accipies, fereq; eris certus omne tibi dimissum peccatum: (tametsi hanc plurimi sanctificationẽ minimè percipiant se cõsecutos: paucorum etenim est, & perfectorum hæc cognicio) Tunc inquam oderis omnia illa, quibus Deum offendisti: vti sunt vires sensitivæ, quæ instrumenta fuere peccandi: cruciariq; eas excupies. Tunc nedum sese tibi offerent Angeli: vti multis euènit necdum perfectis: sed & tua delectabuntur consuetudine, tecumq; morabuntur. Breui dicam, couisq; erit victoria tua excellens, vt pertingat ab empyreo celo ad infernum: à dextris omne superaueris solatium: à sinistris omnem excupies cruciatum: à tergo terrena omnia derelinques: autete non aliud quàm Deum conspicias: iam nõ tibi videbitur durum gulam vincere, restinguere iram, gloriam pessum dare, nudamq;

audamq; amplecti Christi crucem; in qua
difficilia omnia nedum tibi erunt facilia, sed
& suauia.

Hunc si pertigisti statum, Deo gra-
tias age, te eius factum esse filium; si
vides procul abesse, nō animo concidas;
sed persiste, vti scripsi, dimicans aduersus
teipsum: non etenim penes Deum est im-
possibile huic te perducere fastigio, quō
ipsemet te inuitat.

Remedium oī vitio vniuersale. c. x.

CUM filij Israel ī deserto percussi à Deo
fuerē venenatorum multitudine serpentū,
quorum statim morſu interibant; ad Moysi
preces datum fuit hoc antidotum; vt factō
serpente æneo, excelsūmq; sublato ī palum,
quicunq; morſi erant, fixē illū intuerentur;
sicq; fiebat, vt attento ī simulachrum illud
contuitu à veneno sanarentur. Vnde in fi-
gura docemur, si volumus à peccati morſu
liberari, & sub pedibus contere vitioſas
paſſiones, tentationeſq; omnes inimici,
oportet Christū cruci affixum attentē cō-
templamur; cuius in intuitu omni noſtra
sanabimur

sanabimur iordinata affectione. Vti enim
ipse tanquam latro est cruci suffixus, cum
sit longē innocentissimus; ita potestatem
habet illis opem ferre omnibus, qui sunt
veneno infecti peccati. Et vt quodlibet per-
curramus vitium, eo, quo prædiximus,
ordine; si gulæ attentaris, attentē Christū
contuere crucifixum, extrema eius in ago-
nia, nō dicam delitiosis cibus, nō generosis
caruisse vinis, sed vel vilissimē cyathō aque:
felleq; & aceto fuisse potatum. Hoc si re-
cogites, pudebit te crapulæ indulgere &
ebrietati, ob quā sitiuit vsque ad eō Creator
tuus; tuamq; farcire corruptibilem carnē;
quando Dei filius suam innocentissimā tui
amore suspēsā detinuit ī amarissima Cruce.

Eodem vinces in intuitu luxuriam, si re-
cogites membra tua iam non tua, sed esse
Christi, qui caro vsque ad eō ea redemit pre-
tio: eque membris peccati, templum fe-
cit Spiritus sancti. Deceret ergo vt tol-
lens, membra Christi ea facerem mem-
bra meretricis: proijceremq; in vilissimum
cænum pretiosum ad eō thesaurum.

Auaritia etsi videatur incurabilis, intuitu
sanatur Crucifixi. Docet enim exemplo,
super-

superuacaneis nō affici, cūm desint ipsi vel necessaria. Enimuero ipse est diuitiarum Deus : ita est munificus, vt & propriam elargiatur vitam ; tu verò non erubescis de aliena viuere miseria, proximum fraudando ? Heu quàm dedecet seruum rei sollicitudo, quam omnino spernit Dominus : quid autem tibi cum thesauro terræ, si sanguine suo thesaurum tibi est elargitus cœlorum ?

Si biliosus es, & iracundus, & qualibet minima de re prorumpis in verba indignabunda, respice quæso Dei filium, tot inter iniurias, iniuste illatas, non ab alienigenis, sed à suismet ipsis, quibus innumera impenderat beneficia, eo ipso in tempore cū reipsa iniurijs afficiebatur, vbi recentissima erant vulnera, erumpere in dulcissimum ad eò verbum ; Pater ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt. Et quidem non aliud quàm lingua, licet arida, & ardentissima correpta siti, illi supererat. ô quàm nullo negotio tali ferēs iniurias exēplo, alienaq; excusabis errata, bonum pro malo rependes, vti ipse fecit : modò fixè illud tuæ imprimas menti.

Tristitiæ spiritum perfectè si vis subigere,

re, cōtemplare Christum Cruci suffixum : qui in Cruce ingemiscens, vti desperans, dixit ; Deus meus, Deus meus, vt quid me dereliquisti ? quò autem ostenderet talē desperationem sp̄ci esse plenam, statim subintulit ; Pater, in manus tuas cōmendo spiritum meum. O quantam concipit anima fiduciam in hac meditatione : deficere etenim se sentiens vires conduplicat, cadens iualescit. quī verò poteris te tristitia finire obrui, sæpe respiciens illum in sanguinem, qui tui gratia fuit effusus ? Si te ipsum desperas posse vincere ; poteris illo in sanguine supra vires tuas ; impossibiliaq; tibi fieri possibilia. Si vereris minimè te quidpiam assequuturum, sanguinem attende ; perspicias planè qui seipsum tibi impendit, paratum esse & alia superimpendere omnia.

Si acedie serpēs pestiferæ te adducit somnolentiæ & pigritiæ, subleua oculos tuos Crucifixo ; videq; non habere vbi vel caput acclinet suum ; perpetiq; grauem ad eò & immanem pro te mortem : quī verò tu speras, otio indulgens, posse Diabolum expugnare, si Dei filius, à peccato immunis, assiduis fuit in laboribus & cruciamentis ?

Certè

Tertè illi tuum si figes intuirum, pudebit tepidè agere, fouereq; tuam desidiã, sub diuinæ specie clementiæ, minimè curando indies magis progredi, quando infatigabiliter tuam fategit Dñs tuus salute, nunquam lassescens, nisi quando extremum Patri redidit spiritum; quo in tempore vel maximè erat promptus spiritus ad patiendum, si caro ferre potuisset. Qui verò acediam tuis ferre poteris in membris, tanto redemptis pretio, & laboribus? qui te iuuabunt susbiciones, detractiones, ludii, & solatia coram eius Crucè amoris plena, & sedulitatis, tui saluandi gratia?

Demum vti omnium est pessima vitiorù superbia, ita iugi Crucifixi intuitu, effica eius omni pessum dabitur cum eius ramo; e q; fundo euelletur tuo, intimas vsq; ad radices. Impugnari si te sentis inani gloria, contemplare horribilem amabilissimi Domini tui aspectum, nò pulchris ornati vestibus, sed nudi, & laceri totius; non gemiferis eius effulgent manus annulis; sed diris admodum ligno sunt transfixæ clauis: non florigeris eius coronatur caput fertis, sed pungentissimis perforatur vndiq; spinarum

rum aculeis: nò torques collo gerit aureos; sed nodosi in eo apparent funis vestigia: tenera eius membra non suauibus redolent vnguētis; sed fatentibus sputis sunt operata, & liuoribus. Ah contemplare, quæso, obscuratam diuinã eius faciem: lachrymãtes oculos: sanguineam frontem: genas pallentes: caput accline: extensa brachia: pectus hians: discerptos pedes: & vide vndecunq; eum tibi adprædicantem humilitatem. O superbe mortalis; si hoc in conuitu non humiliaris, eris vel saxis durior: nam & saxa scissa sunt: si hoc non reuiuiscis in intuitu, magis es, quàm vita functi, mortuus: nam & multa tunc corpora sanctorù, q; dormierant, exiere rediuiua è sepulchris: si huic non commouetur cor tuum spectaculo, durior es Centurione, qui permotus est, & dixit: Verè hic homo filius Dei erat: & turba, qui videntes signa, quæ fiebant in eius morte, percutientes pectora sua cum tremore reuertebantur. O homo, si ita Dei filius demittitur, vis tu erigi? Si pacificus est ipse, vis tu esse insolens? Retunde, retunde miser tuum tumorem; disijce fastum; eiusq; exemplo nouissimum delige locum.

Tunc verò tutus eris; eo quòd minimè possis amplius, quàm elegeris, deijci. Còfunderè, erubescè vilissimà creaturà, Christum nõ imitari pro te Cruci suffixũ. Si es vilis, quare intumescis? si nobilis, quare non imitaris huius exemplum, qui supra omnem sublimis est celsitudinem: speciosus super omnem pulchritudinem? Si gloriam appetis, quæ præcellentior gloria, quàm Deum imitari gloriæ? si scientiam optas, scito philosophiam hanc esse optimam & singularem. Quempiam si reperirem, qui probè hunc nosset legere Crucifixi codicem, tantã descenderet ad humilitatem, vt nedum peccatorum se pensentiret primum: sed & omnium causam criminum, præteritorum, instantium, & futurorum: quod multi censent impossibile, virtutem Crucifixi minimè penitus intrantes. Tametsi verò doctrinam hanc inter sua referuauerit arcana; verbum tamen vnum tantum inde eloquar. Cùm etenim pro vnoquoq; nostrũ vniuersam eius sustinuerit perpersionem Christus, quæ pòderis est infiniti; vnusquisq; reuerà potest se dicere causam eius mortis: peccatumq; suum infinitæ esse grauitatis: tanteq; virulentia,

lentia, vt vel solum letale crimen infinita sufficeret aduehere exitia, totumq; corrumpere terrarum orbem. Sed de his fatiis. Si clariùs vis edoceri, stude Crucifixo; qui tibi donabit tuipsum victoriã. Tunc verò eris victor, cùm assidua eius Crucis contemplatione, eris cum illo, quasi alter Paulus, Cruci affixus. Amen.

Subscriptio Inquisitoris.

Operi præfato pio, ac sancto subscribit
Frater Melchior ord. Prædicatorum, Hæreticæ prauitatis Inquisitor Mediolanensis.

Hh D. SE-

D. SERAPH. FIRMI,

CAN. REG. LATER. ET

Concionatoris clarissimi,

Speculum internum; totius altissimæ perfectionis formã vniuersam gradatim, strictimque comprehendens.

Tractatus sanè admirabilis,

Sacris, pijsimisque Monasterij S. Pauli Mediolani, Virginibus, in Christo cùm primis colendis,

Seraphinus à Firmo, indignus Ecclesiastes.

MNI in doctrina, sacratis. Virgines, consuevere homines, imitanda sibi proponere ea, quæ sũt maioris præcellentiæ, exemplaria: stultum siquidẽ foret,

ret, qualibet in arte præcellentiores nõ sibi proponere, qui in ea inueniãtur, magistros. Quamquam verò propositi non omnes possint affequi perfectionẽ archetypi, hoc saltem hic habetur commodum; quò etenim præcellentiorẽ quis sibi proponit idẽam, eo magis ab ignorantia recedit.

Hoc porro omni si verum est in arte, in spiritali certè via multò magis, quæ absolutiora sunt, eligi deberent exempla: vt vel ea possimus imitatione consequi, vel saltẽ minorĩ inuolui imperfectioni. Quia sanè in præceptione nondũ ætate vidi nostra quẽpiam, qui maiori conatus fuerit subuehere celsitudini Christianę scopum perfectionis, quàm præceptor & Pater vester F. Baptista Cremenfis: cuius cùm doctrinam percurrerim, huc semper mihi videtur tendere, vt anima perfecto aduehatur virtutum fastigio, mundoq; moriatur, & eius abscondita sit in Christo vita.

Iam verò presenti in Tractatu, quem fideliter in compendium redegi, vt sua ad legendum prouocet breuitate: quid aliud nititur, quàm candidissimam illam peruenire ad cordis puritatem, qua Deus videbitur?

Mecumq; ipse considerans, quis fuerit eius finis, cognoui voluisse ipsū nobis delineare Paulum: quin & Paulo ipsi (hodie si talem esset reperire) ansam præbere maiore conscendendi perfectionem. Ea etenim est Christiana perfectio, vt semper crescendo semper inueniamus vnde proficere possimus: ita vt semper currentes, nunquā metæ perueniamus: si quis autem pertigisse se persuasum haberet, euidentius declarare nō posset retrō se celsisse.

Ceterū nostram assumendo Idæam, Paulum; vti nobis eius ex doctrina notiorum, vobisq; vestra gratiorem ex fide; dico graphycè hic pictum esse, &, quantum fieri potest, ad viuum expressum. Primum quia hic docetur modus mentem tenendi continuæ; suspensam orationi: quod de se ipso dicebat Paulus: Nostra autem conuersatio in cælis est: alibiq; fratres hortatur sine intermissione orare, cantantes & psallentes in cordibus suis Domino.

Deinde hic docetur etiam è peccato luctum referre: quæ suspecta esset sententia, nisi diceret Paulus, diligentibus Deum omnia cooperari in bonum: &, vbi abundauit peccatum,

peccatum, superabundare & gratiam. Ne verò quisquam cōfidenter peccaret, vt gratia abundet, remouet hunc Paulus errorē, docens omnem quātūnis minimam vitare culpam, omniq; in verbo, & opere semper nos habere, vti Dei filios per IESVM CHRISTVM: quod multis nititur author noster comprobare rationibus: ostendens leue non posse esse peccatum illud, quod voluntariē committitur.

Hortatur author publicam ī publico peccato penitentiam: quod fecit Paulus, omnium se vocans peccatorum primum: Hebræosq; hortabatur palām exire ad Christum extra castra, portantes improperia eius. Redarguit etiam contentiones, quæ minimè esse possunt sine superbia: vti de hoc singulariter monet Timotheum eius discipulum Paulus, asserens seruum Dei non oportere litigare, sed mansuetum esse ad omnes.

Dicit Paulus, charitatem nō malum cogitare, non irritari, non inflari, non agere perperam, omnia sufferre, omnia credere, omnia sustinere. Hoc idem dicit author, exhortans omnem deponi debere suspicio-

nem, & inconsulta aduersus proximum iudicia, & omnem eius sufferre defectum, tam naturæ, quàm voluntatis, & omni-gaudere i tribulatione, illam de manu recipiendo Domini.

Cùm author dicit, æquo se animo ferre suum omne pondus, vitiofamq; propensionem: neq; illi curam esse quòd minimè sit i ventre sanctificatus: spem habens, omnium cum pondere, Deo reddere gloriam, non minùs quàm sanctificati; aures videtur offendere, nisi idem doceret Paulus: primùm exemplo, cùm post peccatum nõ minorem cõsequutus fuerit, quàm Ieremias ppheta sanctitatè: mox & verbis, vbi ait: Vbi abudauit delictum, superabundauit & gratia.

Cùm ait author, in oratione fugiendum multiloquium, & spectra, & imagines corporeas: adnitendumq; vt nostris ipsorum perueniamus obliuioni, persistamusq; in continua Deo gratiarum actione, firmiter credendo obtenturos nos quicquid orantes petierimus; mihi vñ id esse, quod de mirabili suo dixit Paulus raptu: vbi erat vsque aded, absorptus, vt nesciret siue i corpore, siue extra corpus fuerit: arcanaq; q̄ ibi audiuit,

uit, verba non licet homini loqui: vbi plannum facit, fuisse illa supra omnem sensum, & imaginem, in nudo spiritu, Deo coniuncto, & transformato.

Summam ostendit Paulus in animarum lucro discretionem, unicuiq; dando quod illi i rem foret, omnibusq; se coaptans: vt dicebat: Omnibus omnia factus sum, vt omnes facerem saluos. Præ cæteris autem omnibus quosdam habebat, Timotheum quippe & Titum; quos fastigio conabatur euehere perfectionis. Quam hic scriptam offendes sententiam: hæc q; obseruans documenta, operi poteris mandare.

Qui habere se debeat anima diuinis in visitationibus, excessibus, raptibus, visis, apparitionibus, & miraculis, exemplum dedit Paulus, vbi suo factus est, quàm antea, humilior ex raptu, solumq; in infirmitatibus gloriatur, & nuda Christi Cruce. Quod si hodie prosequerentur exemplum spiritales, tanta non afflueret gentis illuzæ: Diabolo copia: neq; aded exuberarent phantasticæ apparitiones. Quocirca tutius non potest dari consilium, quàm quod scribit author, vt omne contemnamus miraculum,

lum; non quidem ex incredulitate, vel arrogancia, sed humilitate, & cautela. Propellere siquidem à se Deum ex humilitate: uti & Petrus fecit, & Conturio: non aliud est, quàm dupliciter illum prouocare: rursusq; talibus Deum accipere sub apparitionibus, cum non simus certi illum esse Deum; minimeq; in nostris proforum increfendo adnihilatione; non aliud est, quàm propellere: quandoquidem Deus humilia semper respicit: & alta, hoc est superba, à longè cognofcit, & auerfatur.

Mirandum fanè verum nonnunquam humilem fuas prodere virtutes, idq; effari quod propriæ est laudis: hoc etenim peculiare est superbo: dubitabileq; id esse poffet, quod ait author, sanctum humilem nunc fuas declarare virtutes, nunc tegere, nisi hoc Paulus doceret secretum; cum quodam in loco subter omnem se Deijcit peccatorem, alibi summè se prædicat: humilitatem verò ita hic, ut ibi afferuat. Vti enim se demittens quò habeatur humilis, superbus est superbiffimus: ita in Dei laudem se extollens humilis, & altiùs humiliatur.

Paulus ait: Siue manducatis, siue bibi-

tis,

tis, vel aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite. Hæc porro est intentionis, quæ hic docetur, purificatio. Paulus ait: Si hominibus placere, Christi feruus non essem: sic & auctor, respicere nos nõ debere personas, q̄deoq; veritatem reticere. Ait Paulus, mundo se crucifixum: hic aliud nõ docetur, quàm ut omnino nobis ipsis moriamur.

Verum quoniam longum foret singula profequi, hoc nõ tacebo vnum; vbi author sibi penam eligit ex charitate proximi, non discedere illum à Paulo, qui optabat ipsemet anathema esse pro fratribus suis à Christo: hoc est, ab eius gloria. Cumq; author dicit velle omnes anteire sanctos, quò maiori afficeret Deum gloria; Paulum referre mihi videtur, qui gloriatur in laboribus se fuisse supra omnes Apostolos: iterumq;, neque Angelos, neque Principatus; neq; Virtutes, ait posse illum separare à charitate Dei: vbi planum facit, omnibus se Angelis superiorem. Cum verò inquit idem author, admitti nos debere, ut Deo simus similes, & æquales: exemplum sequitur Pauli, qui omnipotens erat: omnia enim poterat

in

in Deo : erat omnisapiēs ; quoniam in captiuitatem redigebat omnem intellectum in obsequium Christi . Breuiter, alter erat Christus, quoniam uiuebat ipse, iam non ipse : sed in eo uiuebat Christus, in ipsoq; loquebatur, & operabatur : in ipso patiebatur, & resurgebat Christus ; cui erat unius, & ex amore transformatus .

Gaudete igitur vestro Paulo : & uti charissime filię, adnitimini ipsum imitari; hocque contemplari in speculo, quàm indiēs interno augetiscatis in profectu, Christi uirtute Crucifixi . Qui semper uiuat in uobis .

A. P. A.

Docetur causa negligentię & teporis : quareq; inuētum sit discrimen inter præcepta & consilia : quareq; sit celsitudo atque perfectio legis Christi . C. I.

QUANDOQUIDEM mens nostra antequam perfectioni pertingat, facilè exterius distrahitur occupationibus, difficilèq; colligitur,

colligitur; introuertiturq; : uisum est mihi, presenti in tractatu modum docere, quo continua possit morari in suis ipsius confidatione, diuinaq; semper proficere in unione : unde & externa rectius moderentur opera : quæ perfecta esse non poterunt, nisi interno continuè socientur lumine. Quem iure tractatum mihi uisum est, Speculum inscribere internum : ut possit anima in illo se cotemplari : quemadmodum vanæ mulieres, coferuandæ gratia corporis formę, sæpe in externum contuentur speculū . Quæ sanè in æmulatione, si anima talis esse concupiscit, quæ possit CHRISTO IESU, uti uera sponsa, placere ; segniter haudquam se habere debet : ne minùs sit bono industria, quàm mundi amatores malo .

Oportet itaq; à nobis negligentiam prope pellamus, quæ plerunq; oritur ex eo, quòd discrimen ponamus præcepta inter & consilia, asserentes necessaria illa saluti, nò ista . Quæ tametsi uera omnino sit distinctio, nò tamè fouendæ adiuuenta est cā defidiæ, sed restringendæ . Videntes etenim nonnulli inde perfectionis celsitudinem, hinc propriarum infirmitatem uirium, desperabant posse

posse vnquam eò pertingere. Quare necessum fuit eorum solari pusillanimitatem, discernendo quid saluti omnino esset necessarium, quid'ue superefflueret: vt ita in sibijpsis suauitatem experientes virtutis, cum tempore illi aspirarent metæ, quam priùs autumabant impossibilem affectu. Multi autem ansam hinc arripiunt negligentia, dicentes: tanta haud opus esse sanctitate: sufficereq; Dei præcepta obseruare. Neq; verò vident, nisi minora euellent vitia, prolapsuros ipsos in maiora: niq; toto aspirabunt conatu summæ perfectioni, minimè illam se assequuturos.

Aiunt huiusmodi homines: sufficit semel in anno communicare: præceptumq; obseruare Ecclesiæ. Neq; vident, illos qui sacra frequenter accedunt mysteria, nõ ita esse procliuēs ad blasphemias, ita'ue obnoxios furori, alijsq; grauibus delictis, prout sunt ipsi; & si quidem labuntur, faciliùs resurgunt. Apparet itaq; manifestum eorum periculum, qui minimè profectum curantes, defectum exaggerant. O quàm tutius fuerit, potius à periculo abesse, quàm adesse, ne id locum habeat in nobis, quod scrip-

tum est: Qui amat periculum, peribit in illo. Si crassiora volumus vitare peccata, caueamus & à minutoribus: hæc autem si volumus vincere, abstineamus etiam à licitis: vti pleriq; fecere Sanctorum: qui vt gulam suppeditarent, illis abstinebant cibis, licitè quibus vti poterant: vt Apostolo auscultarent dicenti: Omnia mihi licent: sed non omnia expediunt.

Multi tepidi, quod grauiã non admittãt scelera, ad eò confidunt, vt nihil curent in leuiora prolabi: & inquit: Nos sumus carni: misericors est Deus: delicta ista sũt leuia, veniam merentur, aqua abluuntur sancta: Indulgentiam postea capiemus, totumq; abolebimus. Hei mihi, quæ hæc est stultitia; velle Deum offendere, quòd bonus est, & misericors? immò hinc vel maximè oportuerit illũ minimè offendi, quòd sit bonus. Infirmi quidẽ sumus: sed si scientes ac prudentes culpæ nos laxabimus: curamq; minimè geremus emendationis: iam non dicetur infirmitas, sed ipsissima malitia. Qui ex infirmitate cadit, statim in dolet, proponitq; ampliùs non labi: qui autem cadens se excusat, dormitatq; in peccato, censens illud

illud leue ; ita è leui illud faciet grande. Vana ista de diuina pietate præsumptio, perfectionisq; iste contemptus, quo inducimur vt minimè curemus omnem nostram imperfectionem, siamusq; perfecti ; graui non potest esse sine crimine : dicit enim Sapiens : Quodcunq; facere potest manus tua, instanter operare .

Ego autem non video , quod dici possit leue peccatum : quando omni pro peccato mortuus est Christus : què iam paruulum est peccatum illud, quod tanto piatum est pretio ? O chiare Christe , ne me sinas inanem vsqueadèd præsumptionem incidere : sed perfectè da mihi indolcam peccatum omne : omniaq; mihi sint intolerabilia : aliàs enim mihi viderer tuum longè pretiosissimum conculcare sanguinem .

Aliud est, vnde gignitur neligentia. Multi enim quædam proponentes fugere vitia, sæpeq; eadem recedentes, in diffidentiam prolabantur, quò minus sint perseveraturi : obq; illam, quam initio experiuntur, bene agendi difficultatem, desperât fastigiũ posse conscendere perfectionis : itaq; manent tepidi ; censentq; peccatum esse naturale,

&

& non voluntarium . Sed certè fit à voluntate, non natura, peccatum : ideoq; eadem vitari potest voluntate . Si verò hoc initio est laboriosum, fiet, diuino fauete munere, paulatim facile, & delectabile . Propriam autè si experimur imbecillitatem, gratiam etiam agnoscere deberemus diuinã : cuius se prodit in nobis præsentia, vbi post culpam nos arguit, extimulatq; vt resurgamus . Si etenim ita diuinam respiceremus gratiã, put infirmitatem respicimus nostrã ; citò perspiceremus minimè seruis suis Deum lapsũ permittere, quò desperent ; sed ne proprijs confidant viribus : ita vt nostro omni ex lapsu fieremus humiliores, promptioresq; qui supernè auxilium precaremur : vnde malũ nobis conuerteretur in bonum .

Qui propriam magis culpam, quàm Dei attendunt gratiam, dicunt : Deus, quos vult, sanctificat : & , si nobis vellet sanctificationẽ indulgere, id vtique faceret . Hæc q; ratione nedum propriam audent tegere negligentiam : sed & Deum iudicant personarum acceptorem . Ego verò dico : si quisquam oculo intenderet humili diuinæ celsitudini gratiæ ; è propriæ intuitu misere-

I i ræ

ria maiorem affurgeret in fiduciam, & diceret: Mi Domine, tibi gratias ago, quod me non sanctificaueris in incunabulis, sed moratus sis post innumera mea peccata. Mea etenim hæc confusio maiorem tibi cedit in gloriã: ampliusq; prædicabere, nunc me si sanctificas: quemadmodum figulus, qui vilissimo è luto vas format in honorẽ, vel contractum pristinam restauret in formam, cumulatori dignus est laude, quàm si pulchra ex materia nouum effingeret. Vbi verò nostra agnosceretur prudentia & industria si oēs ab ortu essemus sancti, & quodammodò coacti ad sanctitatẽ? ego volo te glorificare in ea, qua sum, conditione: eaq; contentus esse volo.

Non imminuitur ex his verbis in sanctificatis ante culpam gratia: sed inaugetur in iustificatis post culpam. Quare operæpretium foret vt peccator omnis cõsideret: ne ianuam occluderet gratiæ desperata culpæ grauitate: sed immò Deo gloriã exhiberet suo in gradu: vt faciunt in suo, qui gratia præuenti sunt ante culpam. Quãdoquidem & illud scire debemus, quod si illam opere nõ exercemus gratiam, quam in præ-

senti

senti habemus (tametsi illius non sit efficacia, vt nos à peccato præseruet) credere fas est, si sanctificati essemus, ita nos fore, vt nõ desides: quandoquidem ita Deus operetur in nobis, vt & nos velit illi cooperari, cõcurrereq; nostra industria illius gratiæ: cumq; nõ operemur in hoc gratiæ statu, nõ operaremur & in alio: respondere etenim sēp debēt opera nostra illi, quã habem⁹, gratiæ; vt maius detur gratiæ augmētū. Hac cõsideratione propulsi ab nobis desidiã.

His ablatis impedimētis, suprest, vt nõ nihil scribamus de perfectione, ad quam vocamur. Christus etenim speculum est sine macula, quod nobis ob oculos statuitur: qui compassione tactus, quod nos videret in tenebris, à viaq; procul aberrantes, venit noster esse dux, & via nostra, suã afferens lumen veritatis: vt dixit: Ego sum via, veritas, & vita: quod nimirum haberet homo, vnde fieri posset beatus, & sanctus. Itaq; mundo voluit vitam insinuare pfectã: quod minimè potuerūt perducere lex vel nature, vel scripta. Omnes siquidem cæteræ leges non nihil in se habent imperfectionis: at lex Christi abscindit vitium omne corporis; vt

sunt gula & luxuria : nec non & spiritus ;
vti inanis gloria, & inuidia : summôq; ho-
minem euehit fastigio virtutum omnium,
ad vnitionem vsq; , & transformationem
in Deum .

Hinc præ omni alia docet lege , purum
Dei honorem : extenditurq; ad amorē pro-
ximi, tam boni, quàm mali, amici, quàm ini-
mici . Facit etiam vt omne toleremus dis-
pendium & iniuriam, nedum patienter, sed
& lætanter : tantæq; est efficacia, vt concu-
pisci faciat tribulationes ; naturamq; exu-
perare, & nos ipsos . Quæ sanè res est admi-
rabilis, & diuina, & paucissimis comperta ;
quæ in cruciatu inueniatur gaudium : præq;
virtutis desiderio, perfectum homo indispic-
tatur sui ipsius odium . Quod cum alia non
inueniatur in lege ; cõficiendum est neces-
sariò, hanc esse regulam, & lineam cætera-
rum omnium ; hæcq; in sola (si ritè obser-
uetur) veram consequi homines salutem .

Tantæ est hæc lex celsitudinis, vt agno-
sci faciat, omnia præter Deum nihil esse .
Quare oïa aspernatur terrena, & corrup-
tabilia ; omnemq; delectationem, nedum
corporis, sed & spiritus : Deoq; famulatur,

non

non præmij potissimum amore ; sed meri
ipsius gratia honoris : quæ nisi obseruet
Christianus, Christianus nequaquam est di-
cendus, etsi Baptismi sit ablutus aqua ; sed
potius ceremoniaris, ac logochristianus :
neq; illi quicquam proderit lustralibus ab-
lutum esse vndis : nisi internè mundificetur .
Idèd, quilibet seipsum rectè discutiat : tan-
tamq; in se non inueniens, cui tenetur, per-
fectionem, vitam conetur in melius com-
mutando nouam instituire, vt huic possit
pertingere gradui : quò minimè erit impos-
sibile pertingere, si Dei respondeat gratiæ,
illum vocantis .

Illud quidem fateor , nonnullos hac in
vita esse incipientes ; nõ inquam tempore,
sed virtute : quòd imbecilles sint repellen-
dis tentationibus, malisq; propensionibus,
& consuetudinibus : non inquam gradu, &
dignitate ; omnis enim quicq; fragilis est,
& facilis ad lapsum ; etsi sacerdos foret, vel
episcopus, Doctor, aut Theologus longæ-
uitus ; ordini annumeratur incipientium .
Alij fortiòres sunt ad ferèdum malum, bo-
numq; agendum, proprijsq; subigendis pas-
sionibus : & nonnunquam vulnera si refe-

Ii 3 runt

runt à Diabolo; inferunt & sæpe illi: vbi enim se sentiunt Deum offendisse, amplius solito se demittunt; fiuntq; cautiores; validioraq; emittunt proposita; & hi dicuntur proficientes. At vbi quis vitiosas omnes iam sub pedibus contriuit (quãtùm fieri potest) passiones, & tentationes; adeoq; inualuit, vt nedum ferè nõ labatur, sed & lucratur omni in re; in meliusq; semper increpat; alienaq; ferat pondera, nihili pendens omnes Diaboli vires; tunc tertiã ascribi potest classi; qui dicuntur perfecti. Quo rursum in gradu alij sũt magis, alij minus perfecti; alij perfectissimi, & Deiformes.

Quare in animum induxi hanc scribere Operulam, vt in illa quilibet se cõtemplans, agnoscere possit quo agat in gradu; occasionemq; habeat vnde semper proficiat, vt ne tepore prematur, retroq; cedat. Vtinam nedum incipientibus, & proficientibus, sed & perfectissimis possem lumen asferre, & ignem. Vellem etenim meliorem me Deus faceret Christifidelem, qui vnquã fuerit, futurus uè sit mundo; vti ad hanc vsq; horam peior fui, adeoq; implicitus imperfectionibus, vt de omnibus scribere pos-

sim,

sim, ppria edoctus experiẽtia. Nemo itaq; miretur vti à me ad vnguem describantur: immo è meis vulneribus perfectam referat sanitatem.

Vbi igitur mortifera quis vicit peccata, bonamq; concepit & firmam Deo spem, amoremq; virtutì conuertit; debet, iuxta Salomonis consilium, omni diligentia custodire, propriasq; sæpe inspicere cogitationes, illas Deo dirigendo, eiusq; indefinẽter auxilium implorando: qui semper aderit, nunc interna consolatione, nunc patientiã virtute. Quanquam verò sensibilis nõnunquam subtrahatur gratia, cùm ob virium corporis conseruationẽ; iugẽ etenim corpus ferre non posset sensus interni influxum; tum ne tepescat, superba uè fiat anima; vti Lucifero factum est; non tamen debet homo desperare, pusillanimis uè fieri; sed potius totum se resignare in pijsima amabilissimì Dñi sui IESV CHRISTI Crucifixi brachia.

Multæ adducuntur rationes aduersû illos, qui summæ aspirare nolunt perfectioni, omninoq; seipfos deuincere; quantaq; hinc eueniant animæ incommoda. C. II.

STULTITIAM pro parte declarauimus eorum, qui minimè curantes summum conscendere perfectionis gradum, in meliusq; semper proficere, ancipiti admodum versantur in statu, æternamq; minitanti damnationem. Verùm quoniam regnat admodum hodie hoc vitium, vel in illisipsis, qui dici volunt interni, ideò afferre volo multas huic proposito rationes, quæ sunt efficacissimæ: partimq; è sacris depromptæ Scripturis, partim à D. Vincentio, in eo, quem edidit de vita spiritali, tractatu. Quibus sanè velim summoperè, fidelem quenlibet attentè aures arrigere: tum quòd profectus hic omnis situs sit, & defectus noster: tum etiam quòd veritatem minimè auscultantes, id incidimus, quod Deus per Salomonem ait: Vocaui, & renuistis: Despexistis omne consilium meum, & increpationes meas neglexistis. Ego quoque

que in interitu vestro ridebo, & subsannabo, cum vobis id, quod timebatis, aduenerit.

Prima innitur ratio propriæ agnitioni fragilitatis. Cùm etenim sensus hominis procliuis sit ad malum ab adolescentia sua, derelinquat oportet nedum graue peccatû, sed & peccandi occasionem: aliàs id incidet, quod persuasum habebat posse se vitare; veluti si quis diceret: Mihi satis est peccatum deuitare carnis: neq; tamen à se verba absunderet turpia, & cogitationes, & actus: dubio pcul è tali coget dispositione, operi ruere, quod superare proposuerat velle. Ita nisi præparet se animus ad omnè ferendam iniuriam, sed sat habeat nò blasphemare duntaxat, & non desperare; cohibere se non poterit, quin furori erumpat, tot inter, quæ quotidie occurrunt, occasiones: sicq; iracundia cæcatus, vincetur à blasphemia, & desperatione: vt Sapiens contestatur: Qui spernit modica, paulatim decidet. Venialia siquidem disponunt ad mortalia. Rursum dicere possumus, qui omne adnititur superare vitium, vel grande, vel paruum, incipiet ille proficere, internoq; increfcet in vigore: quò etenim magis

gis recedit anima à peccato, eo se magis reddit gratiæ capacem : qua indiès magis aduersus peccatum roboratur .

Altera est D. Aquinatis ratio, illorum prauo innixa iudicio, qui in peccato conquiescunt, propterea quòd sit paruū : itaq; facientes, grandescere illud faciunt . Si etenim peccato quis vult persistere, quod sui natura non sit graue ; cumq; possit corrigi, nequaquam id pendit ; iam fatetur tale peccatum voluntarium esse ; sociatumq; obstinatione : nec iam est, vt videbatur, paruū . Huiusmodi enim nedum vitata est voluntas, sed & talis vult permanere, nunquamq; cælum ingredi merebitur, vbi nihil locū habere potest infecti, seu coïnquinati.

Præterea idem naturalis persuadet ratio. Si etenim nostra vera est fides, tenetur Christi fidelis velle admodū proficere, quòd possit admodum Deum honorificare : qui eo maiori in quopiam honore afficitur, quòd ille est sanctior . Verùm, dato, sine veritatis præiudicio, quòd religio nostra minimè esset vera ; nos experientia nouimus, nonnulla bonis, & malis esse communia, bona, & mala : vt sunt diuitiæ, & paupertas, aduer-

aduersa, & prospera valetudo : & id genus alia . Nonnulla verò peculiaria sunt bonis bona : tranquillitas nempe mentis, mūdoque supereminere omni : non quidem temporali dominatu, sed spiritus libertate ; proprias superando passiones, vitiosasq; procliuitates : vnde fit, vt nihil omninò illum contristet seu perturbet spiritum, qui omnibus exolutus est catenis : redundat etenim interiori lætitia : quòd minimè possunt mali habere ; qui tot obnoxij sunt perturbationibus, quot sunt mundi euentus vel læti, vel infelices . Si igitur (quod minimè est verum) anima foret mortalis, quando melior est bonorum, quàm prauorum conditio, deberet quilibet in id quod melius est, & consultius, intendere : virtutemq; summo eius còquirere ī gradu .

Adhæc cùm Deus infinita sit bonitas, & perfectio, immensè à nobis meretur amari . Qui igitur modum suo ponit profectui, ille (quantum ī se est) nō vult quanto possit, quanto ue tenetur, Deum afficere honore : qui sanè defectus, aliud non est, quàm eum inhonorare . Cui & considerationi si addat anima Christi passionem, cogetur

getur nedum sanctitatem non negligere, sed & illius acquirendę gratia, omni se exponere cruciatui: Eius enim passio fuit vniuersalis in omnibus corporis membris, animęq; viribus, & in supremo doloris gradu, quod vniuersã satageret salutę, & perfectionē nostrã. Si igitur omni integrę sanari non studes vitio, perfectionemq; acquirere, proculdubio tanto ingratum te exhibes beneficio: fructumq; in te irritum reddis acerbi vsque adeo cruciatus, quem sustinuit Christus, tantummodo vt te sanctificaret.

Attende dein celsitudinem, diuinorumq; arcitudinem præceptorum, & comperies Deum nos velle nedum bonos, sed sanctos, & perfectos: neq; illi satis est, quod simus sancti, sed dolet, & conqueritur, sanctos se non reperire, ita præcellentes, vt possint eius obsistere furori: vti suo in propheta loquitur Exechiele. Quęsiui de eis virum, qui interponeret sepem, & staret oppositus contra me pro terra, ne dissiparem: & nõ inueni. Christus etiam dicit. Estote perfecti, sicut & pater vester cęlestis perfectus est. Et Paulus ait: Estote perfecti, & imitatores

ratores mei. Et in Apocalypsi scribitur, Qui sanctus est, sanctificetur adhuc. Deusq; præcipit & vult amari ex toto corde, & ex tota anima, & ex omnibus viribus, & ex omni mente nostra. Quod sanę ille facere non vult, qui tantam negligit perfectionē. Porro simelius liquidiusq; hanc cupis perspicere obligationem; perpende quot & qualia sint Dei beneficia: quanta donatoris magnitudo, nostra ue indignitas: & comperies, illum vniuersum fabricasse tibi soli mundum, ac si alius nõ exitisset homo. Vbi Sancti & Angeli, reprobı & Dæmones, cęli & elementa, herbę & plantę, aues & pisces, & animalia, & petrę, & metalla, & quicquid condidit, tibi vni famulatur: quĩ iam graui poteris sine criminis nota, metam circumscribere habendę illi gratiarum actionĩ, quando ipse insatiabilis est tot tibi congerendis beneficijs? Si hæc autem omnia te non mouent, erigere contemplandę paradisi glorię; quę (vt ait Apostolus) talis est, vt neq; oculus viderit, neq; auris audierit, neq; in cor hominis vnquam ascenderit. Quis iam fatuus diceret: Tantam ego non curo possidere gloriã: sat mihi partis vnus:

nisi adeò expers sit luminis, vt neque diuinā agnoscat largitatem, neq; suamipsum sentiat vtilitatem? Qua fanè in re inde ingratisissimum, hinc verò se comprobat stolidum, proprioq; repugnantem bono.

Ad hoc idem, dico; si quis proprietatē vitij compertam haberet, & virtutis, non vnquam finem præscriberet suo profectui. Vti enim infinita exornat animam virtus pulchritudine: ita deturpat infinitè vitium. Igitur qui virtutem in parte, non omnino vult amplecti, turpitudine oblectatur, infinitumq; contemnit bonū. Quod & melius perspicies verum esse, si grauitatem metiris, & multitudinem tuorum erratum: quibus propellēris nedum nolle offensiones ingeminare aduersus tantum, & perbenignum adeò patrem; sed & pijs operibus anteactas redimere culpas. Ego fanè nescio vbi poteris contractę satis esse dissoluendæ rationi, absq; eo quòd velis summā adaugere: cum grauioribus cessare à peccatis, non te perfectè iustum faciat: gloriariq; quòd graue non committas scelus, id verò modici non est delicti. Et si quidem omnino nō sufficis dissoluendis anteactis,
saltem

saltem ne dicas, tot nolle bona peragere: ita enim rationi increfces reddendæ, Deoq; eris ingratus.

Eousq; non posset homo deuenire amenitiæ, si memoriam præteritorum cōseruaret Patrum: quorum nullus vnquam modica erat contentus perfectione: quin immò maiori semper succendebantur sanctitatis desiderio: probè scientes, non progredi, esse retrogredi. Aliàs enim gratiam non conseruati essent Spiritus sancti, in eaq; non fuissent cōfirmati; cum talis cōfirmatio nō tā sit in ea stabiliri, quam possidemus, gratia, quàm oblectari vt in melius semper proficiamus. Magni exemplo Antonij, qui varia contuens in varijs charismata Monachis, satagebat solus ipse omnes illas possidere virtutes; quæ multis erant dispersæ; sancta quadam permotus, quæ in nobis esse deberet, æmulatione seu inuidia.

Insuper si attendis varia Diaboli, mundi, & carnis tentamenta, hanc dimittes opinionem. Si etenim Sancti, qui non nisi erant oculus, seu erant longè oculatissimi, omnium eorum diligentia, non ita potuere hos effugere laqueos, vt non nihil inciderent

ciderent fragilitatis; quanto facilius illaqueabuntur illi, qui cum sint imperfecti, multam non curant perfectionem? Hi profecto indies minus proprium aduertent periculum, ruentque semper in peius.

Accedat, quod Dei incomparabiliter distant iudicia à iudicijs hominum. Nos etenim iuxta externam iudicamus faciem, Deus vero iuxta veritatem. Porro si iustus uix saluabitur, non video quomodo possit confidere peccator, & dicere; Hoc modicum est peccatum; sufficit hucusque; facere, & non amplius; quandoquidem solus nouerit Deus quid satis sit, cui uel unusquisque teneatur, iuxta illi concredita talenta. Quod etenim unius sufficit saluti, alteri non sufficit; maioraque exigunt maiorem beneficia profectum; unde cessantes, maiori inuoluimur ingratitude.

Præ cæteris autem hæc mihi uidetur quam efficacissima rationibus, nempe quod non sciât homo tempus, locum, uel genus mortis suæ. Quare cum tanquam oppidum sit undique circumfessum, mœnibusque destitutum, nunquam non debet excubare, hostilemque præstolari impetum; ne id nobis contingat, quod

quod monet Christus: Quia qua hora non putatis, filius hominis ueniet. Neque uero tutius agere poterimus, ignorantes quo nos deprehensura sit mors in statu, quam ut nunquam nos arbitremur tutos; immo omnem semper horreamus culpam, omniumque summum amplectamur virtutum.

Alia & fundatur ratio in nostræ agnitione imperfectionis. Ut enim ait propheta: Vniuersæ iustitiæ nostræ, quasi pannus menstruæ (diuinæ nimirum collatæ puritati, gratiæque seclusa) Quare adniti debemus, ut saltem sint, quam fieri potest, minus abominabiles. Planè si uerè sanctus agnoscit eius in operibus nonnihil imperfectionis, qui præfidat ille, qui nedum subtiliter non conatur suum agnoscere erratum, sed & uult illi patrocinari, & alleuiare?

Sunt & Dei aded arcana & horribilia iudicia, ut stultus sit qui confidat: quando ruere conspiciuntur illi nonnunquam, qui firmamenti videbantur sydera, in cæloque suum locasse nidum. Quis iam in animum induisset, illum ab omnibus existimatum sanctum, Heronem; qui omnes antecederat sobrietate, & uix pane & aqua raro re-

faciebatur, neq; vel ipso sanctissimi Pascha-
tis die volebat eius remittere rigorem ab-
stinentiæ; cum super omnes esset peruigi-
lantissimus, in vestitu abiectissimus, oratio-
ni feruentissimus, silentio addictissimus; post tot exantlatos labores illudum iri à Sa-
tana, vt in puteum se demergeret? Hoc
porrò non, nisi quòd nònihil proprio præ-
fideret sensui, non facileq; alieno acquiesce-
ret iudicio. Ita modicus, si negligatur, de-
fectus magni est causa exitij: vt de Iacob
legimus filia, quæ modica ex curiositate, ne-
dum fuit violata, sed & inde factum est, vt
tota illa terra igni deuastaretur & ferro.

Multæ aliæ huc possent adduci rationes:
sed vt prolixitatem vitemus, hic claudio. Si
nempe virtutis amor, si peccati fœditas, si
præmij nos non permouet celsitudo; saltè
gehennæ moueat grauitas cruciatuù: vbi
dirissimè punitur anima, etiam ob illa, quæ
nos leuiora dicimus, peccata: iureq; meri-
tò insatiabilibus addicitur flammis, quando
Dei insatiabilis esse non voluit in famula-
tu. Quapropter tutum fuerit, quòd peren-
nem illam fugiamus miseriam, nunquam
nò, **increscamus in seruore nos ipsos deuin-**
cendi,

cendi, omnem priuatam frangendi volun-
tatem, omnem hilariter ferendi calamita-
tem & infortunium, omnem amplectendū
hominem, qui nos offenderit, omnibus cõ-
miserendi fratris imperfectionibus, demū
q; vt ardentissimi simus ad ea omnia am-
plectēda, quæcūq; Deo scimus placita esse.

Contra eos qui mero operatur ex timore: deq; gemino peccantium
genere, cum vtriusq; curatione:
quantum'ue profit bonum & sin-
cerum propositum indiès renoua-
tum. C. III.

QVI vult animæ suæ maculas perspicuè
cõtueri, primùm suam introspiciat cõsciē-
tiam, videatq; num puro ad bene agendū
moueatur timore. Multi enim sunt qui à
peccato se cohibent, bonaq; faciunt opera;
nihilominus ita infernum accedentes, ac si
nihil boni egissent.

Quorum sunt è numero, qui peccatum
derelinquunt, ne aliquod Deus illis imi-
tat infortunium in persona, re, vel familia:
& etiam ne gehennam incidant. Hacq; de

causa nedum mala dimittunt, sed & templis accurrunt, & stationibus, seu Indulgentijs capiendis, multasq; elargiuntur eleemosynas. Haudquaquam tamem Deo possunt esse grati; cum malo mero superfedeant ex timore: eademq; afferuent voluntatem: quam operi mandarent, ui adesset pena. Iure itaq; meritò puniuntur, cum voluntate gerant corrupta: dicunt enim tales. Quare hoc Deus prohibuit? nollem hoc esse peccatum. Quare ostendunt eundem sibi inesse affectum: qui tametsi externè non operetur, operatur tamen intus. prauis concupiscentijs: uti in Euangelio habetur: De corde exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, turba, blasphemias &c.

Ita dico, bona agere ex timore, non est bene agere: quoniam cessante timore, cessaret & actio bona: ut magis umbra dicenda sit virtutis, quam vera virtus, ideoq; præmium non mereatur.

Haudquaquam tamen credendum, timorè malum esse: immò bonus est, si eò adhibeatur, quò illum Deus instituit; nempe cum sit vice fræni & flagelli, inditus est, ut nedum malo cohibeat externo, sed & interno; præ-

uis

uis nempe cogitationibus, inconsultis iudicationibus, alijsq; similibus vitijs. Ita & institutus est, nedum ut bono inducat externè agendo, sed & internè; puritati quippe cordis: ita ut paulatim sensimq; timor conuertatur in amorem, imperfectusq; minime permaneat.

Qui enorme quodpiam commisit scelus, vel fuit proximo admodum offendiculo, cogitare debet, minime se facturum factis, frigidè agendo: immò ius exigit, uti publice deliquit, ita palam suæ faciat fidem conuersionis. Veluti, ut omnes simul abijciat vanitates; hancq; ferat verecundiam: vel veniam eos precetur, à quibus fuit læsus. Magna siquidè plaga leui non sanatur medicina. Cogitare etiam debet, num talibus ex erratis quicquam hauserit lucri: uti potuisset: utiq; faciunt electi, qui è peccatis & lapsibus fiunt cautiore: ampliusq; demittuntur: occasionesq; submouent, & fiunt feruentiores, ut amissa instaurent. Qui etenim quicquam non retulere fructus è peccato, peccant ex habitu: conualescereque posse desperant: diffiduntq; veniam se impetraturos: ideoq; maiori opus est illis: ut

adniti. Violenti siquidem regnum arripiūt
cœlorum.

Rursum qui grauia non incidere peccata, discutiant se oportet; num è formula se habeant, & tepidè; rideantq; illos qui Crucem cōsecantur: vti moris est tepidorū. Hi enim homines, vbi quenquam videre sinistrè agentem, persuadere sibi nō possunt illum ritè pœnitere: alios enim ex seipsis fingunt, qualesq; sunt ipsi, esse dijudicat: ita vt periculoso admodum agant in statu, confidentes quòd crassa non admiserint scelera, esse se perfectos. Neq; etenim vidēt hoc nequaquam sufficere, immò oportere vt grādia agamus bona, nedum externè, sed & internè: profundam quippe induamur humilitatem; quæ deponi facit incōsultum omnè iudicium: perfectam in omni, quæ occurrere possint, tribulationum genere patiētiam, nullo vnquam queritando de homine: perfectamq; omnis malæ propensionis mortificationem: cum proprii amore contemptus, nostriq; ipsorū odio. Hac sanè ratione contemplari se poterunt, num mortiferum egredi velint teporem.

Si diu te Deus expectauit; cogitare debes

bes quid inde retuleris compendij, indolefcereq; nondum te nosse mentalis quid sit oratio, quod ue interni regimen hominis. Vbi planè opus habebis consolationibus: quando, propria ex negligentia, animā obliuioni tradidisti tuam. O quanti inueniuntur, quibus propensior est animalium cura, quàm suimetipsorum: quanti affectum addixere suum cellulæ, similibusq; nihili rebus, ac friuolis: animam verò obliuiscuntur, Dei, factam imagini? Recogita igitur quī operam nauaueris arti addiscendæ spiritali, numq; bonum sedulò quæseris magistrū; vti faceres curandę corporis valetudini; qui suauiter sanitati te adducat. Quod si minus fecisti, nunc adnitere incipias: præteritamq; à te submoue negligentiam sacris lectionibus, piorumq; cōsuetudine hominū.

Sæpe etiam oportet bona & sancta iteres proposita, si angefcere in via Domini defideras. Cū etenim durū aded & arduū sit scriptum vincere, sensuiq; reluctari, & supra naturam agere; necesse est continuæ stimulis nos vrgeamus deliberationis, quòd possimus iter accelerare. Si quis enim hodie gradum, & post nonnullos dies aliū mo-

ueret gradum, domum nunquam pertingeret: siq; multis homo laboribus vix potest pecuniam corrogare, qui veræ sine labore conquirentur virtutes? Immo non modici fuerit muneris, post multos possideri si poterunt sudores: siq; sapius proponendo vix obtinetur correctio, qui tanta obtinebitur in desidia?

Sæpe, & ex fundo cordis proponere, initium est salutis nostræ. Poterit quidē sanctas suas tibi immittere Deus inspirationes: poterunt te hortari & Confessarij, & Cōcionatores: nihil tamen conferent, nisi tu quod in te est, feceris: hoc autem situm est in bona piaq; propositione. Cogita igitur quoties in die proponas iram vincere, frænare linguam, prauas vitare consuetudines: cumq; experientia didiceris, te sæpe non statuentem quòdpiam subigere vitiū, facilius illi superari; sæpe verò id decernentem, non vsque adeò illius obnoxiiū esse dominatui; tuæ sunt partes id frequenter exercere, quod tibi magis cognoscis in rem esse.

Docemur extirpare distractionem, otium, laxamenta; & mentis possidere stabilitatem: fugereq; periculum alios regēdi, operaq; faciendia pia sub specie boni: omnemq; supeditare immodicam curiositatem. C. IIII.

VBI victor fueris grauium criminum, & teporis; teipsum discute, num dereliqueris peccatorum causas: è quibus vna est potentior, minusq; agnita, animi diuisio: quæ hoc deprehenditur argumento. Inducit enim delectationem dicendis, audiēdisq; inanibus: puta de bellis, de alienis negotijs, fabulationibus, cæterisq; id genus argumentis: è quibus nihil hauritur cū nobis, tum alijs fructus: sed (vt dicitur) transigēdi gratia temporis; ac si ægrè tempus transiret: ita nostro quoquā volueretur cum fructu. Dico igitur huiuscemodi abscondendā esse colloquia; quòd auferant mentem: orationisq; tēpore se offerunt illi huiusmodi imaginēs: ita vt circunducat eā Diabolus, prout illi visū est. Si igitur tuam in manibus incipere vis habere mentē, non

tot eam impleas distractionibus: unde proficiscuntur contentiones, & iræ, & sæpe etiã mala multa. Stude igitur abscindere, omnis quæ est radix mali, diuisionem.

Perpauci sunt qui se arbitrentur otiosos: immò dicunt se esse districtos. Neq; verò vident absumi tempus multifariam. Si etenim inutilibus infumatur occupationibus, vel noxijs; ita erit absumptum, acsi minime fuiffemus districti, & fortasse peius: uti cum tempus atteritur choreis & cantillationibus. Et licet pura hoc fieri possit Deum laudandi intentione, discutias tamen oportet teipsum, neq; vero te fallas, quo mouearis sine huiuscemodi exercitijs. Præter enim temporis contritionem, talibus sæpe in recreamētis magna delitescunt pericula.

Non video quare se possint hinc tueri, qui subtilibus admodum vacant laborandis operibus, panniculis nempe, & similibus variandis seu acupingendis, quæ multi sunt & temporis, & pretij: signaculis faciendis, corollisq; diuersicoloribus: alijsq; inanibus & superuacaneis huiuscemodi ornamentis: unde nutriuntur inanium amicitia hominum. Quam præstiterit Christo occupari. **Criticifixo.**

cifixo. Vti enim in ipso verum reperitur virtutis exercitiū: ita in huiusmodi rebus multæ delitescunt fraudes: cum non possint vanitas & sanctitas eadem morari in sede.

Vide etiam num immoderatam omnem à te abscideris recreationem: uti sunt ludi, voluptates, & scurrilitates. Tamen si enim non nihil aliquando permittatur à Sanctis solacij, attamen parca accipienda sunt manu, ne animam læderent. Scitoq; talia non permitti ob eam, quam afferunt delectationem; sed roborandi tantum gratia spiritus. Quare omne, quod huc non prouehat, solatium, dici potest noxium, in nobisq; distractionem gignere & multiplicatam: unde difficilius postea sibi ipsi homo se recipit, introuertiturq; ita ut præstiterit inde carere. Et si quidem indiges, agnosce saltem hoc tua fieri imperfectione; cum perfectus omnem aliam, præterquam in Deo solo, spernat delectationem.

Idem dico de societate, quæ multorum est causa peccatorum. Quis tanta pollet sanctitate, qui societatis gratia, sæpe veritatem non reticeat, alijsq; se coaptet, ne videatur singularis? à profectuq; non retardetur?

detur? Ita cum omnibus inire oportuerit amicitiam, vt quæ in rem sibi sint dici possunt, & proximo; itaq; amari amicorum præsentiam, vt illi vale dici possit, quotiescunq; visum fuerit expedire.

Sunt nonnulli adeò solitudinis amatores, vt cum cætui interesse oportuerit, maneant confusi, mæroreq; pleni; mentemq; gerant irrequietam: qui sunt imperfecti; neq; id vident. Vera enim charitas & sola scit degere, & sociata; & vtrîq; lucrum referre. Verum quidem est, nos quò ad desiderium debere solos esse: sed vbi opus sit hominibus cõuersari, adnitamur nobisipsis colligi, fundoq; immanere: cumq; non possumus è sermone fructum haurire, mentè intendere debemus Crucifixo, ibiq; commorari.

Si verò ad hunc peruenisti perfectionis gradum, vt affectu omne à te abdicaueris solatium; tunc dispice, num videndis, audiendis'ue lætis & curiosis, vel insueta quæpiam nouitate, permoueris, internamq; amittis vnitionem. Indiciũ est enim mentis male affectæ; tametsi ista illi displiceant, Vide etiam num quicquam audiendo pro-

speri

speri vel aduersi consanguineorum, amicorum, spiritalium'ue ductorum, manes immobilis, tam à dextris, quàm à sinistris; ita vt ferri te minimè sinas gaudio, vel mærore.

Ita si quicquam tibi contingit audire, vel videre turpis, seu lasciuui; perpende nũmens fundus'ue tuus conturbetur; corporis'ue aliqua pars insurgens facillè moueatur: hoc enim citra imperfectionem fieri minimè potest. Nouerisq; Deum huiusmodi permittere seruis suis, cum vt agnoscant quò peruenerint gradus: tum etiam vt occasione habeant pro huiuscemodi orandi hominibus; neq; verò quosdam imitentur, qui aliorum videntes imperfectiones, mala illis imprecantur ad ruendumq; sunt auxilio.

Cogita etiam num facillè mens tua pijs immoretur meditationibus: nũq; illis adeò immergatur, vt amoueri non possit. Anima siquidem imbecilla ægrè eas ingreditur, facileq; egreditur. Quare noxias à se propellere non valens imagines, sæpe ab illis circumfidetur dormiens, & vigilans: indiciumq; est, non illam ritè ab anteaëctis purgatam

gatam affectionibus. Conare igitur mentē tuam sanctis semper distingere cogitationibus: ita enim noxiæ locum nō habebunt.

Sæpe fit ut mens discrucietur, ubi desideranter non nihil expectat nuntij moram facientis: animiq; angitur num adueniat: immodiceq; timet, prout & immodicè cupit. Qua in re multum amittitur temporis, discruciamurq; sine fructu: cum nihil proficit huiusmodi importuna sollicitudo; neq; etenim facere poterit, ut aliàs, sese res habeat. Tuum est ritè constituere, & dispo- nere: Deo dein totum committere. Quare hic vide qui te habeas.

Sæpe transcendit homo fines Discretionis, volens quicquid imperitat, dicto citiùs executioni demandari: neq; cōsiderat, nū, cui iniungit, tanti sit captus, & virtutis: cumq; non sit talis, quorsum conturbari, illiq; fieri similē? Præstiterit sanè sufferre, alienoq; supplere defectui. Et demus eum capace; meliùs obsequetur, bonis verbis, quàm asperis. Et tamen nonnunquam aspera verba, immò & verbera cum moderatione, sunt necessaria: conturbatio autē nunquam non est mala. Ira siquidem chari-

tati aduersat, importunitasq; Discretioni.

Sunt quidam cum extraneis mansueti, cum domesticis verò rabidi. Porro æquum foret cum omnibus mansuetudinem obseruare: duobusq; è malis præstiterit, cū alienis irasci, quàm cū domesticis: ita etenim ex cōuersatione adaugetur. Expedierit itaque ut non sēper alios expectaremus nobis famulantes: consultiusq; fuerit, si ex humilitate his famuleris, qui infra te sunt: uti D. fecit Martinus, & alij complures.

Sæpe diuisam distinct Diabolus mentem sub specie boni, tales insufurrans cogitationes. Si forem locuples, multas elargirer eleemosynas; hospitalia erigerē: non verò illum imitarer auarum; sicq; nedum tempus atterit, sed & proximum dijudicat suū: seq; ipsum exaltat. Ego vellem, o qui es talis, dispiceres num quicquam possideas ipsissimā præter necessitatē, eoq; oblecteris priuari. Si enim te inuenis in modico tenacem, scito in multo fore vel tenacissimum. Ne te igitur velis fallere ipsum.

Nonnulli sibi augurantur, o si essent iudices, & Prælati; pollicentur sibi meliùs habituram longè Christi Ecclesiam: itaq; se implicant,

implicant, vt toti vellent leges mundo præscribere: sæpeq; murmurant de Superioribus. Qui sanè si tales credam velint eos esse, quales se fingunt, vellem priuatam præis bene rexissent familiam: ostenderentq; nõ quenquam illis subditorum sanctitati pro-uexerint: numq; rigidè ita se habeant propria in vitia, prout in aliena: cumq; tales minimè sint, norint gubernaculum peius in eorum manibus habiturum: quin immò se magis grauant ipsos, sententiã ferentes contra peccatores, cum sint illis similes: quandoquidem illius duntaxat ritè sit iudicare & condemnare alios, qui caueat ipse à peccato: vt in eos dixit Christus, qui deprehensam in adulterio volebant lapidibus obruere.

Difficile est admodum frænare sensus, ne se sinant ferri curiositate. Idèd examina teipsum, quã hic habeas. Qui enim est perfectus, vel passum non moueret, visendæ pulchræ ciuitatis gratia, vel Ecclesiæ. Maioriq; opus est curæ internis sensibus: multi enim externas spernunt pulchritudines; intellectũ autè sunt quammaximè audi. Verbi gratia; vt tersum & elegantem
audiant

audiãt sermonem: punctaq; intelligãt subtilia: è quib; nihil anima recipit ædificatio-nis. Pernitiosa porrò est adèd hæc curiositas, vt etiam in spiritalibus attemperari de-beat rebus. Vti videre est in nonnullis, qui propria derelinqentes negotia, discurrunt alicuius videndi gratia sancti, sanctæ ue: quos vbi viderunt, nihil hauriunt fructus; nisi quòd obstupescentes admirantur, qui possit adèd ille ieiunare, orare, ærumnas perpeti. Qua in re præstiterit talia non vidisse, quàm opere assequi non adniti. Tibi igitur attende ipsi: iuuetq; delectabilia di-mittere; cõsectari verò quæ sunt fructuosa.

Doceris examinare teipsum, num sis capitosus, plenus ue tædij irrationalis: anq; mortuæ in te sint passiones, vel dormiant: naturalisq; tui ipsius, vel affinium amor, aut mundani respectus te remorentur à profectu: omnemq; proximi defectum aptus sis patienter ferre, & commiseranter. C. v.

NONNULLI sunt capitosi, pleni; spi-
ritu

ritu contentionis, & contradictionis; qui omni in colloctione, rerum etiam indifferentium, vel bonarum, habent unde contendunt. Mouentur hi porro superbia; ne cæteris videantur inferiores; et si cauentur id se facere indagandæ meliùs veritatis gratia. Quod prudentiæ quidem foret, si ita se haberet. Ego autem de illis loquor, qui aliorum nihil pendunt sensum, propriâ quæ; magnificent opinionationem. Demus enim tales rectè sentire, cæteros quæ; allucinari omnes: quorsum contendere, ubi quis non est, vel esse non vult capax? Melius itaque est cedere, quàm litigare. Qua nonnulli vsque adeo absunt à prudentia, ut occasionem quærant litigandi, id quæ sciscitentur, quod optimè norunt alios non scire; quod illos derideant: doctos si verò interrogent, propti sunt & parati ad contradicendum, ubi eorum non fiat satis sententiæ. Proinde si vis proficere, alijs conuiuiesce; absconde quæ; superuacaneum omne verbum: & si quid estas à veritate, tali vtere modestia; vt, citra veri præiudicium, non fias tibi ipsi ex contentione perniciosus.

Contemplare etiam num tædio obnoxius

xius sis irrationali; quæ est tristitia hominè inuadens: & nescit vnde, seu qua de causa: omne quæ opus tædio conuertit: ita vt fiat inquietus, sibi quæ; ipsi intolerabilis. Hoc autem ubi fit ex humoribus in corpore agitantibus, medica opus est curari arte. Verùm ubi ex praua fit sæpe irascendi consuetudine, iram frænare oportet, mansuetum quæ; esse: neque quosdam imitari, qui concepto non conuiuiescunt à furore, donec rabida euouerint illum per verba: volentes quæ iræ ignem extinguere, ligna superaddunt camino: & licet parumper videatur conticescere, iam iam maiorem erumpunt in flammam.

Arbitrantur nonnulli, sanctorum vitam non nisi tristitiam esse: quod adeo à vero distat, vt prorsus sit econtra. Quandoquidem vera non inueniatur, nisi in sanctis lætitia: & licet suspensi maneant internæ virtute vnitionis, tristitiam tamen horrent & fugiunt, præ omni alia passione. Ita & tu debes facere, sciens tædio correptum nunquam non esse instabilem: quo ue magis varios inquit quietis modos, eo minus eam offendit.

Sape contingit passiones in anima mihi esse reflectas; & animo obdormifere. Ideo hic qualis sis vide; & an ita gulas impeditaueris, ut sola ad comedendum te inducat necessitas: caroq; ita sit amoris, ut ferè non sentiat molitiam absente, praesente ne quopiam: itaq; ad eum immunis, ut neq; verbis, neq; factis perturbetur; sed ingi perstitas in tranquillitate. Vbi sane vigilare oportet; perpendereq; num incrementum passiones istae, vel decreuant, vel eodem maneant (si modò id fieri possit) in gradu: si de easq; semper radicitus prorsus eas extinguere. Sape enim tibi videns gula non molestari, quoniam nihil adest, quod palato adlubescat. Ita tibi videbens esse zquanimis, cum tunc omnia obsequantur voluntati: castumque te arbitraberis, cum ex imbecillitate, inualetudineq; attrita viribus sit natura: vbi magis dormiscere dici possunt passiones: data enim occasione resurgunt, quam antea, validiores: cum exactè non possint superari, nisi pio & violèto orationis exercitio & obedientia.

Illud quidem fateor, multas esse naturales passiones, quæ radicitus ita non possunt
 abscondi,

abscondi, quin primi maneant motus. Sed meminisse debes, vitiatam esse naturam; opusq; illi esse ut ratione moderetur. Et verum planè si vis fateri, nedum primos incidis motus; sed & secundos, & quartos, & decimos: quos tu, tua ex hebetudine, dicis primos. Ego verò dico; tua si vtaris industria, Dei suffragante auxilio, posses & primorum victor euadere motuum; ut nempe rariùs adueniant, & minùs violenter: quin immò nò nulli (licet non omnibus detur) penitus eos pessum dederunt, prorsus subiugantes gratia naturam: vti de D. legere est Bernardo.

Circa verecundiam passionem; insitã dico nobis esse à Deo, quò à malefactis nos retrahat. Verùm nisi temperetur, magnum aduehit animæ impedimentum. Vti videmus erubescere multos piorum consuetudinem hominum, pauperumq; , mundanos ob respectus; eoq; fraudari, quem retulissent, fructu. Multi, ne dicantur hypocrite, renuunt palàm bene agere; dictitantes, bene agendum clanculùm. Sed si ritè oculos velint adaperire, neq; clanculùm bene agunt, neq; palàm. Contra hos Christus: Qui me erubuerit coràm hominib; , hùc & ego erube-

scam coram patre meo, qui in caelis est, & sanctis Angelis eius. Inualefcit porrò vscueadeò in multis vis hæc hominibus, vt magis confundantur manifesto è barbarissimo, quàm è mendacio, vel graui quopiã crimine occulto: nonnulliq; ideo peccata sacerdoti confessuri, obruuntur, confundunturq; nescio quo pacto, vt id effari nesciant, quod volentes admiserunt. Quare hic etiã dispice qui habeas.

Est & aliud in nobis rete tenax nimis, qui dicitur amor naturalis: primùm nobis ipsis; quo propriam tenerè nimis adamamus commoditatem; paupertatemq; horrescimus, & mortem, & huiusmodi infortunia. Quo aded nonnunquam ex cruciatur timore anima, vt tantum vel in ipsis infortunijs non sentiret cruciatum. Dehinc eodẽ mouetur affectu ad affines, & amicos; præsertim vbi nonnihil incidere calamitatis.

Iste amor non est (vt arbitrantur nonnulli) charitatis actus: immò charitatis est expers: sæpeq;, ni moderetur, charitati pugnat: meritiq; minimè est particeps. Vt in brutis videmus animantibus, morti pro suis se obijcientibus catulis; & in Ethnicis,
in

in quibus regnat amor iste, sine merito. Hinc autem deprehendes num in te viuat hæc passio; si fers in his, quos amas, quicquam vitij; parcis'ue cuiquam bono operi, hac ratione. Proinde vbi moderatus erit hic amor, iam non hoc pariet cruciatum, amaritudinem'ue. Hic scrutare te ipsum; num quicquam amas, quòd natura sis amori pronus; vel puro ex Dei honore: summoq; semper aspiras charitatis gradui.

Si aliquandiu ceteros rexisti, postea alienæ subderis præfecturæ; ritè perpende qui huic te coaptas rei, citra penam. Rarò si quidem fit, vt huiusmodi non sibi vsurpet quicquam authoritatis, & licentiæ, præ ceteris. Vbi sanè diuinum agnoscere deberes beneficium: qui tibi dat, vnde possis totus tibi ipsi colligi, præter omnem diuisionem. Non quidem dico, regimini te debere renūtiare, omniaq; sinere in peius ruerè; sed dico, æquè feras, si clauus tibi non ampliùs committitur. Paulò etenim maiore, paulò minore pecunia nõ præpediere, quò minus tuos ad extremum perducas dies.

Quid aut de illis dicem, qui cum magna dereliquerint, nonnihil sibi asseruere idòli

pecuniola; peculij ne, mōna (ut aiunt) eius
quod possit contingere . Mererentur profi-
cō id illis contingerat, quod verentur . Af-
fectum hī genit̄ iunm gladiolo, similibusq;
reculis; quibus si p̄nueretur, proderit eū-
dem eorum imparit̄um . Et quādo n̄ illi
ma pendunt, ac si forēt pretiosissima; nar-
quā proficiēt: cum apud Deū zq̄e sit pa-
uis obligari, atq; magnis rebus: nū quōd
in illis meliūs peripicitur animi ignobilitas
nostri .

Dehinc te examines volo, qui proximū
feras, quō ad naturz defectus: relin̄ senē
immundum, defectū plenum, obliuioū .
Vbi fratrem nō debes tuum commiserare;
sciēs nisi in iunētute moriaris, & te eō, quō
ipse, redactum iri . Ita si & sensu deficiat, seu
delirat, tenēris illi compati, & nō m̄zore
afficere .

Si dices; hos ferrē defectus; at que sūt
voluntaria, nō possum pati, vitia: veluti inebriari,
murmurare, cōrumelijs afficere, & id
genus . Ego verō tibi respōdeco: & his oportere
te cōmisereri; q̄rēdo & verbis, & operibus
eorū salutē; nanciscēdo tempus correptioni
opportunū . Ebrius enim, vel ira percitus

percitus non sunt corrigēdi, donec durant
eiusmodi cōmōtiones . Scito autem te nō
posse proximi cui piā mederi vitio, nisi priūs
ā te illud euulseris . Si etenim ira velis iracundum
sanare; illum referes, qui volebat ignem oleo
refringuere .

Satis adhuc mihi nō fit; sed & abundā-
torem in te desidero perfectionē: ut nimirum
nedum his commiserare hominibus; sed & illorum
prospicias necessitatibus, & corporis, & animæ,
omni cum diligentia . Neq; hoc tātum: sed et si tu ius foueas; volo,
Crucifixi amore, omnē illis cōcedas iustitiam;
recolēs dixisse illum: Qui te percussit in vnā
maxillam, præbe illi & alteram . Et alibi: Si
offers munus tuū ad altare; & ibi recordatus
fueris quia frater tuus habet aliquid aduersū
te; relinque ibi munus tuum āte altare,
& vade, priūs reconciliare fratri tuo: & tunc
ueniens offer munus tuum . Quod nedum
intelligendū est perfectioribus, vbi ipsi fratrem
læserint: sed & si ipse eos læserit . Porro si
scires quantum sit hoc meriti, faceres id quam
lubētissimē . Quātū enim in te est, animā
lucraris, Christi redemptam sanguine . Et quidē
certē si recogitas

cogitas Christū humiliter se prostrauisse ad immundos venenati pedes Iudę, abluendo, & deosculando illos; iam non tibi hoc videtur durum, quod dico. Si autem huic nō es idoneus faciendo, tuam saltem agnosce imperfectionem.

Docemur omnē Dei amore ferre tribulationem; abscindereq; à nobis ipsis nedum inconsulta iudicia, sed & omnē mali suspicionem: ne'ue simus pusillanimes ob vitiosas propensiones; varios'ue quæritemus viæ spiritualis ductores. Summa; omnem à nobis expellere pænalem timorē; qui è penuria nascitur charitatis. C. VI.

VBI in prædictis te ritè fueris contemplatus, vide num aliquo cōtristeris euentu. Donec enim fundo per sentis nō nihil pænæ, à ratione iniussæ; nondum es in charitate perfectus. Omnem enim charitas perfecta foras pellit timorem: cumq; sit omnium longè rerum efficacissima; reddit hominē, tametsi mortalem & passibilem, quò ad inferiorem

feriorem portionem; impassibilem tamen quò ad superiorem. Hoc igitur adnitere peruenire ad fastigium: recordareq; huiusmodi non concedi munera negligentibus, & animo pusillis; sed certè magnanimis & generosis.

Immoderata hæc afflictio, præterquam quòd est plena stultitiæ (non etenim idèd fieri potest, vt quod euenit, non euenerit; seu factum fieri infectum: ita vt non aliud sit, quam externæ calamitati & cruciatum addere interiorem) fit etiā à modica fide, & spe in Deum. Qui etenim eius recogitat ret beneficia; utiq; meliùs nobis prospiciat, quam petere nouerimus; utiq; nobile vsque adèd nobis dederit esse, vel ignorantibus; omnē eius æquè lætanterq; acciperet voluntatem; neq; vnquā ab eo se vereretur desertum iri. Si etenim nos nostris prospiciamus filijs; cum simus mali: multò magis ipse dabit spiritum bonum petentibus se. Quare hæc anxietas nedum inopiam ostendit charitatis; sed & fidei simul & spei.

Si diceres; nunquam in me hanc sum expertus Dei prouidentiam, vt indigentix tempore panem mihi transmittat, me'ue dis-

soluat

Soluat debita ; respondeo ; neq; adhuc vidisti, quòd te discruciendo, tuæ prospicias necessitati : sed quidem ex animi doloribus minus factus es habilis , qui prouideas .

Ego autem vidi mirabilem super his, qui Deo gratias agunt, prouidentiam . Ipsi etenim & est illorum cura : commiserenturq; illis homines, libenterq; opem ferunt ; deserunt verò murmurantes, & incredulos : & , vt ait Propheta : Iunior fui : etenim senui ; & non uidi iustum derelictum ; nec semen eius quærens panem .

Si dices ; nò priuato mæreo, sed publico malo ; Prælatos nempè videns nedum negligentes, sed & malos ; plenas hypocristis religiones, & teporis ; prosperè indiès magis habentes res infidelium ; & id genus cætera . Ego tibi dico : si illa præditus esses charitate, quæ non, quæ sua sunt, quærit ; sed quæ Dei : ita his tristareris rebus, vt & esses sine tristitia, seu animi perturbatione : qualis est ipse Deus ; cui nimirum plus, quàm tibi, displicet culpa, eamq; insectatur : sed tamè minimè perturbatur, à sua ue discedit felicitate . Si igitur ipse, cum possit, & norit solus remedium afferre ; permittit

&

& patitur tot errata : partiū tuarum foret , illius conformari nutui , idq; velle, quod vult ipse . Vti faciunt sancti ; qui malum odiunt : quoniam Deo displicet : neq; tamè idèò inquietes fiunt ; immò lætantur ; scientes id Deum permittere ad eius gloriam ; postremoq; ; ita in malo glorificatū iri , atque in bono : prout est pater misericordiarum, & Deus iustitiæ & vltionum .

Vide etiam vt temerario implicitus sis iudicio : prout hodie multos est reperire iudices, cum tamen pauci autoritate sint præditi iudicandi . Volunt siquidè rationè eorū disquirere, quæ ad eos minimè pertinent : omniaq; in deterius interpretantur . Summa, adeò fiunt cæci, vt indemnatum òmittentes propatulam eorum delictum , aliena damnent occulta crimina : nò videntes, id sibi eos temerè vsurpare, quod soli Deo conuenit : præterq; temporis contritionem, sæpe innocentes diffamant : neq; illis cura est eorū sarcire iacturam nominis .

Hi degustare incipiunt in hac vita gehēnam ; cum discrucientur continuè, omniaq; careant interno gustu, facilesq; sint ad credendum malum , durissimiq; ad credendū bonum

bonum; ita vt incessantè patiantur cõscientiæ morsum. Sancti verò cõtrà, omnia boni cõsulentes, in melioremq; accipientes partem, mente semper manent imperturbata & tranquilla. Aduerte porrò, illum qui iudicat, eidem obnoxium esse culpæ. Ait enim Paulus: In quo iudicas alterum, te ipsum condemnas. Et Christus: In quo iudicio iudicaueritis, iudicabimini. Si igitur eadem afficientur pœna peccator, & qui incõsultè iudicat; consequitur & in culpa esse cõæquales. Hoc autem rationi consonat. Qui enim malum iudicat, nedū cognitionem habet speculatiuam peccati illius, sed & practicam: ideoq; iudicat iuxtà quòd in seipso offendit: quemadmodum & pictis specillis omnia eius se offerunt, quem gerunt, coloris. Et licet virgo possit quenquam iudicare de immunditia; atamen temerè si iudicet, implicitam eidem se inueniet laqueo; si non externè, saltem internè; cordeq; assentiet peccato: ita vt diiudicet iuxtà eius imaginem, quod in anima gerit: vti sacrum contestatur Euangelium: Bonus homo profert de thesauro suo bona: & malus mala. Dico igitur: nunquam per

fectè

fectè eris castus, dum alios censes immun-dos; itidemq; alijs non eris immunis à peccatis, nisi occidas in te temerariam omnem dijudicationem.

Nò tamen hinc tollitur, quin iuxta leges condemnari possit reus: sed solùm impro-batur, id velle iudicare, quod soli Deo cõpetit. Quare pro clariori dico euidencia: iudicare superbiam esse malum, non est culpabile: ita & nò est culpabile, iudicare malum esse in me furtum, & in alijs. Qua ex cognitione, vti possū fraterna correctioe; id in alijs iudicans malum, quod in me pariter foret. Possū etiam citra culpam iudicare, illū ridere, vel aliud quicquā, quod conspicitur, facere: at affirmare nò possū mala illū intentione facere. Veluti si Abraham peccati constanter dijudicasset, vbi voluit proprium mactare filium; peccasset ego, vbi ipse merebatur.

Quoniã autem temeraria proficiscuntur iudicia è suspicionibus; idèd nūc super hoc te discutias oportet, si perfectionem desideras. Si igitur huic te implicitum inuenis vitio malum suspicandi; scito, te admodū imperfectum. Animæ siquidem simplici &

puræ

puræ nihilquicquam se offert mali: sed omne procul à se expellit malū. Et licet videat colloquentem feminæ virum, nihil suspicatur mali. Haud tamen dico, quibus incubit cura regendi, non posse, aut debere aduigilare, omnesq; abscindere occasiones; malūq; vereri, & addubitare; quò possint curam adhibere: sed quidem dico, summa esse stultitiæ, malum suspicari, vbi ad nos cura minimè spectat; mentemq; curiosis & pænalibus implere cogitationibus. Pius homo non scandalizatur, neq; demiratur: sed semper manet introuersus, neq; alienis feriri se finit imperfectionibus: Solis instat, qui loca prætergrediens immunda, nō coinquinatur. Vbi verò prospicere tenet, Deus illi fert opem, vt periculum perspiciat: remediumq; suggerit conueniens.

Non tamen omittas, quin tua tu vtaris debita diligentia. Hoc etenim fieri potest citra suspicionem. Veluti si alienigenam vides prætereuntem, vel sinistra laborantē quempiam fama; tuasq; res cōseruas, ostiū occludendo, riteq; custodiendo; non sequitur te male de illo opinari. Tu etenim, quod tuum est, facis. At noxiam om-

nem dimitte suspicionem: & si quidem tibi se offert, propelle: perfectam etenim ita inuenies quietem.

Dicunt nonnulli: nisi male ita cōstitutus essem quò ad corpus, affectus ue quo ad animum; multū proficerem: acsi male eos Deus finisset; maiori ue se, quàm Deus, dilectione prosequerentur. Neq; verò vident superbiæ hoc esse: quam tot Deus depressam tenet libramētis: & tamen adhuc se excusat, patrocinatorq; sibi, purgatam se volens: quid iam faceret, si immunis esset à ponderibus? Certè equidem Lucifero æquari vellet: qui, quòd nihil in se agnosceret imperfectionis, tantam elatus est in superbiam, vt fieret imperfectissimus. Ne despondeas animum ô homo, tot tua ob pondera. Deus etenim facile ignoscit, quæ admittuntur ex infirmitate, seu ignoratione, peccata. Si verò Deus multa tibi dedit deprimentia onera; non fecit vt te perdat, sed lucretur: vt nimirum ex illis desidiæ non resoluaris; totq; in periculis securè nō agas, & oscitanter; orationiq; frequentius insistas; eoq; sapius opem implores, quò necessitatem experiris tuam. Non tibi de-

dit Deus stimulum carnis, vt ruas; sed vt otium fugias, stimulusque tibi sit ad proficiendū . Non igitur talibus queriteris de procliuatibus : sed gloriare in tuis, cum Paulo, infirmitatibus : qui cūm his rogaret liberari stimulis, responsum habuit à Deo: Quia virtus in infirmitate perficitur . Ego (vt de me loquar) tametsi male sim constitutus quò ad corpus, peiusq; affectus quò ad animum, forte mea viuo contentus: neq; potioris me fingerem cōditionis; etsi possem: immò his volo subijci grauātibus pōderibus, quoadusq; Deo visū sit: illud vnū suppliciter rogans, ne me tantis derelinquat in periculis .

Multi sentientes male se propensos, sciſcitantur quī se habeant alij: vbiq; alium compererint non ita, vt ipsi, male affectū, vel cuiuspiam professorem virtutis, quæ minime sit in ipsis, statim mærent . Quocirca ne fratris inuestiges negotia, nisi aut vt eos corrigas, qui tuæ sunt addicti curæ: aut vt perfectōrū virtutem imitere . Qui etenim explorantes scrutantur, quare tot obtinuit sanctus ille à Deo charismata: quare ue ille alius fuit in ventre sanctificatus, ipsi nequa-

quaquam: quærunť isti ex aliena fieri imperfectiores sanctitate . Tu, quod in te est, ne omittas: Deus etenim nō est personarū acceptor: suaq; tibi et impertiet charismata; cūm aded affluat muneribus, vt quò amplius cōmunicantur, eo magis increscant .

Dispicias etiam oportet, num tibi dominetur pœnalis quispiam timor . Indicium est etenim perfectæ te nondum pertigisse charitati, quæ omnem foras mittit pœnalem timorem . Supereminere igitur adnitere omni metui viuientium, mortuorum, ferri, famis, pestis, fulgurum, terræ motuum, vmbra- rum, Dæmonum, mortis, inferni, iudicij, anathematismi . Quæ omnia verè nō sunt mala; ideoq; horresci minimè debent: solū verè malum est peccatum; quò non potest inuita compelli anima: hocq; solum est timendum, quod à te exit ipso . Si enim sanctus fores, mortem concupisceres: vt Paulus, qui dissolui cupiebat; non quidem fugiendi gratia cruciatuū (vt nonnulli faciunt) sed vt esset cum Christo .

Hic contēplari se potest anima, num perfectū indepta sit suis ipsius odiū;

perturbetq; eã prætorum memoria erratum; confidat ue nõnihil suis bonis in operibus. Vbi & arguuntur, qui se excusant non scire, aut non posse bona agere; qui ue externè sunt ornati, internè verò similes sepulchris; quales erãt Pharisei. C. VII.

QUANDO QUIDEM odio habet homo ea, quæ sunt mala, noxia ue; iustum est vt ante omnia seipsum odio insectetur. Non etenim potest à quoquam lædi, nisi à seipso, teste D. Io. Chryostomo. Hoc porrò odium oporteret esse magnũ, & sincerum, citra simulationem: quò etenim est perfectius eò consultius nobiscum agitur; dicente Christo: Qui odit animam suam in hoc mundo, in vitam æternam custodit eam. Hinc factum est, vt Sanctorum nonnulli parem reuerà exoptauerint peccato vltionem; agnoscentesque infinitam se iniuria affecisse Dei bonitatem, cruciatum super se expetierint infinitum, Tartareos nempe cruciatus; non videntes quid aliud peterent ex iustitia. Neq; tamèn hinc despera-

sperauerunt; videntes superno Discretionis in lumine, iniuria se denuò Deum affecturos; qui vult, vt si longè peiora perperasset homo facinora, non ideò desperet: sicq; mera ex obedientia, sperant in ipsum; misericordiamq; rogant, Paradisum, aliaq; bona: quoniam hæc est eius voluntas, ita vt petamus: ex iustitia autem non possunt aliud petere. Quare cogita quem peruenis odij ad gradum: præcellentioremq; adniterè indipisci; si vis esse perfectus. Tantoq; si non feruescis igne, saltem repudiare incipe priuatum amorem, puroque te resigna Dei nutui; qui tuo non deerit pio desiderio.

Inspice insuper, quã perturberis prætorum recordatione peccatorum. Eousq; etenim deuenit sancti anima puritatis, vt iam talẽ ferè non sentiat molestiam; cum securam Deus illam iam reddiderit; dulcèq; illud audierit consolationis verbũ: Cessa iam à lacrymis: dimittuntur enim tibi peccata tua. Vnde tanta profectò nascitur fiducia, vt diuinam minùs expertis bonitatẽ præsumptio videatur. Si igitur tali non es immunis perturbatione, nõdum perfectio-

nem attingissi. Perfectis siquidem omnia
lætitiâ afferunt anteaçta. Et quanquam
sacri afferant Doçtores, quotiescunq; recor
datur anima peccati, debere eam indolere:
hoc sanè est, quatenus in peccato habent
Dei iniuria. Verùm quatenus è peccato fit
vt diuina pandatur bonitas; gaudent inde
sançti, canuntq; lætantes cum Ecclesiâ: O
certè necessarium Adæ peccatum; quod
Christi sanguine deletum est. O felix cul
pa; quæ talem ac tantum meruit habere re
demptorem.

Si diceres: Ergo sancti continuam non
gerunt contritionem? Respondeo: quò
quis est sanctior, eò maiorem habet contri
tionem, etiam de præsentî; quoniam actu
se videt Deo contraire: ideoq; iugi manet
in contritione: quæ eò est magis merito
ria, quò intellectualis, & voluntaria. Ve
rùm fit quandoq; , vt extra se raptus ad di
uinam contemplandam bonitatem, neque
peccatum recordetur, neq; contritionem:
illius tamen non est expers meriti.

Vnde eorum potes agnoscere imperfa
ctionem, qui pœnæ semper immanent, &
scrupulis; neq; vnquam sibi satisfaciunt: ip
sis

sis præterita de Confessione: indiesq; fiunt
magis pusillanimes. O quam præstiterit vi
tam in melius emendare, Confessarioq; cre
dere sacerdoti. Ego quidem spondeo, pla
neq; recipio cui libet, qui velit conquire
re, in posterumq; cauere à peccato, reddi
turum me coram Deo rationem vniuscui
usq; eius peccati: dummodò hoc intuitu
summum non negligat perfectionis gradû.

Attende etiam, num quicquam præfidas
tuis in operibus; sint licèt, quàm fieri potest,
bene facta. Nūquam etenim poteris adeò
bene agere, quin & ad ampliõra tenearis.
Iuuet igitur te semper bonis insistere operi
bus: sed in illis (vt illis) ne spem collo
ces; neq; vel ad illa respicias: & si quidem
tibi se offerunt; agnosce illa, quæ tibi pla
cent opera, imperfectionis plena; pontique
similia rupto; cui qui se credit, periculo se
obijcit. Quanquam verò incipientibus in
rem fit quandoque eorum meminisse bene
facta; quò illis addatur animus: illi tamè,
qui summo aspirat perfectionis culmini, cõ
sultius est, talia obliuisci: agnoscit enim ve
rè se nunquam cœpisse; omninoq; sibi dis
fidit ipsi.

Mirabile porro est hoc capere secretum: quomodo quis virtute semper increſcat; ex humilitate verò semper se videat magis imperfectum. Cui potest hæc assignari ratio. Quò etenim quis præcellentiora edit virtutis opera, eò magis suis supereminet passionibus, quæ verum præpediunt iudicium: ideoq; clariùs lucidiusq; contemplatur dona, & charismata Dei: quæ continenter recipiēs, maiori etiam se agnoscit astrictū obligationi: ita vt, quò magis bona operatur, eo magis creſcat & bonorum reddenda ratio. Planeq; perspicit, nunquam se potuisse diuinæ facere satis exactiōi. Quare nō nunquam eousq; inferueſcit anima, ob diuinorum multitudinem charismatum, propriæq; intuitum ingratiitudinis; vt Deum oret, non sibi vsque adeò affluat, sed huiusmodi alijs impartiat munera, qui se exhibeant gratiores: verita nimirum propria se ex ingratiitudine diuinis præfocatum iri beneficij: ita vt perinde sit, ac si nihil egisset boni.

Vulgaris est multorum error, propriam excusantium culpam, naturamq; arguentium: dicunt enim: Si scirem, possem ue,
multa

multa bona patrarem. Hoc igitur si tu es è numero, quid tibi agendum sit, volo te edocere, vt omnino sis in excusabilis. Proponc igitur quampiam acquirere velle virtutem: perfectam nempe humilitatem. Quoniam verò finibus non circumscribitur virtus, quin possit semper magis increſcere; stude vt indiēs proficias: siq; hodie, patienter ferendo, vicisti illatam tibi à ciue iniuriā; cras adnitere aliam tuo perferre à famulo: neq; huic vnquam parcas studio, quoad usq; plenum peruenieris ad tuipſius odium. Idē facies de charitate, cæterisq; virtutibus: hoc quod dico, nonne est possibile? Ne dicas igitur ampliùs: si scirem, vel possem, bene agerem: sed totum fatere à teipſo, tuæque pendere voluntate.

Dispice etiam, num, quæ agis bona, ex mera emanent consuetudine, vel firma cōsideratione. Multi enim & sacris accedunt mysterijs seu Missis, & diuinis intersūt precibus, flectūt genua, aperiunt caput, multos legūt Psalms & Litanias; intus verò distractionum sunt pleni: cumq; intellectum addicant & voluntatis fundū terrenis rebus, persuasum habent pascere Deum cæremonijs.

monijs . Contra quos innotat Christus, similes eos dicens sepulchris dealbatis, externè speciosus, intus verò plenis ossibus mortuorum. Crede mihi, aliud præterea exigitur, quàm Baptismi ablui aqua . Qui enim usum habet liberi arbitrij, renuntiare tenetur Diabolo, & eius pompis: neq; verò inniti externis potissimùm ritibus: qui adinuenti sunt, vt nobis representent mysteria, vitãq; Christi; nõ verò vt his solis innitatur: Hodie aut in immensum excreuere, in tantam habituum varietatem, & societatum, & fraternitatum, & processionum: Christianæ autem vitæ pauca vel nulla mansit cognitio . O Christe chare, Crux tua est quidem facilis & perspicua ad videndum, cum tota sit luminosa & præfulgida; quí igitur ad eò nos sumus cæcitate inuoluti, vt opera non affectemur tua? Certè nequaquam sumus Christiani: sed mortis tempore, vt cæremoniarum, seu Logochristiani, inferno adiudicabimur inferiori .

De oratione: & quí debeat esse interna, & non mera vocalis; magisq; in spiritu, quàm imagine; & atten

ta, fidelissima, & perseverans; externisq; opus non habere modis, seu ritibus; neq; sectari gustum; at semper diuina perseverare in gratiarum actione. C. VIII.

SVPEREST iam vt loquamur de interni hominis oratione: in qua rectè te discutiatur velim; sita est enim hic sūma rei . Iam verò primùm num multos imitere, qui externis se onerant precibus: niq; totum eorum absolvant priuatum de more Officiũ, scrupulum persentiunt: nunquamq; terendis exantiantur Psalmis & precibus . Neq; verò hoc ad literam vident pugnare Evangelio, vbi dicitur: Orantes autem, nolite multum loqui . Phariseosq; prolixarum arguit orationum . Non quidem quòd nimis possit esse prolixa oratio: sed quoniam hæc non est oratio, sed mera cæremonia: qua sæpe præpediuntur charitatis opera . Volunt enim istiusmodi homines iuxta eorum vigilare & ieiunare voluntatem: niq; omnia eorum obsequantur adlubescantq; voluntati, prosiliunt in furiam, totamq; perturbant domum . Contra quos Esaias: Ec-

ce vos ad lites & cōtentiones ieiunatis. Ecce in die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra. Nequaquam præcipit Deus occupationes derelinquas necessarias huiusmodi propter ritus; sed quidem vt puritatem acquiras cordis; ne tot oppleatur formis & imaginibus, possitq; de Deo cogitare & virtute, sicq; in charitate increfcere. Ritus externi nō sunt finis noster: sed instrumenta, manuuctionesq; , optimè eo, si ritè adhibeantur, perducentes. Igitur vbi te præpediant, illos derelinquere debes vti immodicos; fundoq; intendere & inuigilare interiori, vnde vita procedit.

Cogita igitur quantam adhibueris diligentiam ascendendæ internæ orationi: saltēq; nunc incipe tibi ipsi adminiculari, pia quapiam lectione, & colloquijs, & cōsuetudine piorum hominum: vnde hauritur nutrimentum, quod postea à teipso poteris ruminari. Neq; verò putes, sensualitati indulgēdo & somni, & crapulæ, & nugarū, sãctū hoc te assequuturū studiū: sed certè suspirando coram Deo; illiq; colloquendo, vti filius patri; dicendo: O mi Domine, si quicquam peterem patrem meū muneris,

cōcederet

cōcederet profectō: tu autem multo magis Deus meus, qui supra omnem me amas amorem. Itaq; illi tuas aperi indigentias. Tameñ enim omnia norit, vult tamen & teipsum idem agnoscere; quò habeas vnde demittaris. Et si ita citò non posses addiscere, ne animo consterneris: sed persiste, ipfius pulsans ianuam pietatis: planè enim tibi recipio eam edoceberis, proficiscq;.

Vide deñ, orationis sub horam quid tuæ se offerat menti: vtq; omni nuda est imagine. Nōnulli etenim volentes de Deo cogitare, terrena sibi in phantasia confingunt: volentesq; Paradisum contemplari, fabricantur sonos, & cantus, & sensuum oblectamenta: referreq; volunt purissimam Trinitatē modis phantasticis. Satius autem foret excedentem meditari Dei bonitatem, & potentiam; humiliterq; illum rogare perfectam humilitatem, integram castitatem, consummatam charitatem, quàm similibus velle animū accendere commentis, & imaginibus: quibus & sæpe nonnulli immiscentur errores. Stude igitur virtutem conquirere; qua amplius cōsequeris feruoris, citraq; deceptionis periculum.

Vbi

Vbi mentem tuam sensus imaginibus de purgaueris, vide vti stabilis sit, internoq; intenta exercitio. Non etenim iugi potest sine attentione frugifera esse oratio: neq; Deo percipietur, nisi tu prius illam perceperis. Si diuinas in choro recitas preces, ad nitere attentionem obfirmare tuam cupiã petendæ virtuti: ibiq; persiste, non curans si singulis mentem nõ geris intentã, quæ enuntias, verbis: eorumq; tutò derelinque attentionẽ, vbi te præpediat ab interna vnitione: aliàs semper esses instabilis.

Scito aut, nisi oẽm superes difficultatem, à continua te impediẽtem attentione; vt sunt pusillanimitas, & distractio; nunquã te posse proficere. Nonnulli expauescunt huic persistere studio, ne inualetudinem incidant, fiant ue tristes. Qui sanè hic se produnt imperfectos: cum, si Deo fiderent, perspicerent, nequaquam permissurum eum illos periclitari; at in omni protectum iri periculo. Nequaquam tamen mirandum, si initio ægrè mens manet introuersa, multisq; immunis à phantasmatibus, seu imaginibus: non etenim prauus ita facillè amouetur habitus. Si igitur talem experiris

periris difficultatem, saltem conare Deo te sepe offerre, omni in loco, & tempore, & actione. Non etenim potest frequens hæc eleuatio externis impediri ab operibus: internæq; est vtilissima vnitioni. Ita Deo colloquendo, auxiliũq; implorando, nouum indues habitum: diuinãq; vsque ad cõ oblectabere hac collocutione, vt nedum id obliuiscaris, quod petebas; sed & te ipsum, remq; aliam omnem; transformatus nimirum purum in intelligere, velleq; diuinum: more Pauli, qui ignorabat in corpore, an extra corpus fuerit cum Deo. Nouerisq; veram incipere orationem magna in attentione, desinereq; attentissimam in obliuionem. Cui metæ quàm propè sis, vel absis, vide.

Oratio sine fide emissa, nedum est infructuosa; sed & Deo displicet: eiusq; reflectitur in iniuriam. Ita enim de eius ambigitur bonitate, acsi nollet, vel non posset id dare, quod petimus. Et licet nostra aduersarentur, obfisterentq; merita huic petitioni; concedetur inquam illa: quoniam nos adhortatur Deus, & præcipit vt petamus. Dispice igitur, qua orationẽ fundis cū fide.

Si verò dicerēs : Petij sapius ; neq; verò me inuenio exauditum . Respondeo te multò minùs exauditum iri, si addubitas, vel cessas à petitione . Sed si Scripturas meditare; comperies plerosq; Sanctorum, post multa, multa in quã annorum curricula, exauditionem promeruisse . Quemadmodum Abraham, qui in extrema prolem suscepit senectute . Ita & eius filius Isaac . Legere est, cùm oraret Daniel pro populi salute, statim eius exauditam fuisse precem: cumq; adueniret Angelus, vt hoc illi afferret nuntium, restitit ei dies multos alter Angelus: quo semper in tempore orationi persistit . Iam si orationi super sedisset, hæsitare uel capisset, crediderim ego retrocessurum Angelum, ipsumq; infrugiferè acturum . Quare hoc exemplo, fortasse te exaudit Deus; tuque (ita in rem tuam disponente Deo) id minime vides: vel nondum capax es qui impetratum referas munus: certeq; & capax nõ eris, nisi plena ores cū fide & perseverantia.

Dices; Paulum, etsi persisteret, minime exauditum fuisse . Ego verò tibi dico; exauditum illum; & meliùs, quam peteret . Meruit enim audire verbum illud: Sufficit tibi

tibi gratia mea . Quare omni debes tua in prece, puro te resignare Dei nutui: neq; velle illi legem præfigere . Ita enim tua nunquam non exauditur oratio; amplioraq; referes, quàm petas .

Cogita etiam, num habendæ gratia attentionis, vel gustus, loco egeas secreto, silètio, genuflexionibus, eiusmodiq; excitementis . Argumento est enim te habitum nondum tenere orationis; quæ omni fundi potest in loco, & tempore: vt vbiq; est Deus . Enimverò parum orat, qui solum in cubiculo orat, vel templo . Nequaquam dico, hæc non expedire deuotionis excitementa: sed amplius illos comprobo, q̄ talibus minimè ita egent . Noueris autè nos aliquando orare; opusq; tunc habere gestibus, & modis similibus: aliquando verò orat in nobis spiritus, interpellatq; pro nobis gemitibus inenarrabilibus: & tunc ad gestus nos inducit faciendos, nobis id minime cogitantibus . Quapropter Sanctorum nonnulli, ex spiritus abundantia, brachia adaperientes, dulcia sibi attrahebāt Christi stigmata: nonnulli costringentes, Christum complectebantur; saucioq; eius è pectore

Divinitate exaltabatur sua.

Vide etiam, quomodo in oratione sis animosus, petendis à Deo arduis & magnis: nempe omnium summam virtutem, sanctificationem perfectam, charitatem Pauli & Moysi. Hoc enim Deo est placitum: itaq; de eo sentire nos ostendimus, ipsum esse liberalem & magnanimū. Cumq; summè non possit honorari, nisi ab his, qui grandia possident muneris; ideo non debemus, uti parvuli, parvulis esse contenti: cum patrem habeamus ita præcellentem, qui indignè fert, nisi præcella petatur; eò etiam magis, quò eius nò decreseunt impertiendo thesauri, immò & augetur.

Arbitrantur nonnulli præsumptionis esse & superbiæ, sanctificationem petere. Et quidem certè prorsus est contrà: quandoquidem simul morari non possint præsumptio & sanctificatio: immo quò quis est sanctior, eò est humilior, magisq; idoneus qui Deum honoret. Istud porrò est orationis genus nonnihil imperfectum: non lū enim omne id obtinuit, quod petit. Verùm ubi perfecta est oratio, petitioni valedicit; gratiarumq; vacat actioni: sciens amplius se semper

seper referre, quàm petat. Vti D. dicit Patriarcha noster Dominicus, nūquā se quicquam petiisse, quod non obtinuerit.

Confidera deinde, quo permouearis sine orationi. Multi enim libenter orant, dum gratia affluit sensibilis, lacrymæq; gaudij plenæ: quibus cessantibus, animo cadunt, & contristantur. Illud quidem fateor; cōtristari nos debere, veritos ne huiusmodi causam dederimus subtractioni: sed non ideo cessare ab oratione, alijsq; bonis operibus. Gloriam siquidem quærere debemus Dei, non cōsolationem nostram. Isti autè Deo seruire non norunt, nisi mercedis gratia, & delitiosè. Deo autem non seruiunt, ipsius potissimùm gratia Dei: qui sæpe se subducit ab anima, quò eius experiatur per seuerantiam; numq; omni sua desolatione consoletur.

Huc igitur peruenire oportet fastigij, ut anima pura Dei cõtenta sit voluntate; adueniat, recedat; etsi eam semper vellet omni derelictam & interna & externa consolatione: omniq; in euentu, gratias illi referre non desinat. Ita enim cogetur Deus illam redire ad animam: etsi eam dereliquisset in

inferno. Sed & fortè ita nunquam à fundo illo discessit interiori : tametsi externè se subduxerit . Quanquam verò operari non possit homo citra delectationem aliquam, præsentem vel futuram (hoc dico , quoniã nonnulli sola operantur deliberatione, expectantes postea suauitatem) tamen noster non debet esse finis delectatio . Sed quando delectatur anima esse sine delectatione, tunc operatur cum delectatione , & non ob delectationem : omnemq; in euentum gloriam dat Deo . Hac ratione teipsum super oratione discutias oportet .

Qui Deo fiat satis in nobis : deq; nostræ purificatione intentionis ; nedum in agendis bonis, sed & malis tolerandis, Christi exemplo Crucifixi : quamq; inhiare debeamus animarum saluti ; dirigendæq; vnicuiq; Discretionem in eum virtutis gradum, quò habilis est & idonea .

C. IX.

Cum de oratione dixerimus, superest vt de perfecta videamus conformitate voluntatis

tis nostræ cū diuina : qua in re poteris teipsum ita scrutari . Noueris itaq; Deo ita abs te fieri satis, quatenus & ab eo tibi . Quare si aliquando, vel aliqua in re tibi ab eo non satisfit, tunc & in eoipso Deo per te minime fit satis . Vide igitur quoties perturberis, seu tibi minime fiat satis à bello, morte, huiusmodiue casibus : tuamq; agnosce imperfectiōnem . Si enim diuinæ conuenires voluntati, nunquã non esse lætus : ab omnibusq; tibi fieret satis, præterquam à peccato : quoniam à peccato non fit satis Deo ; neq; illi potest placere, quatenus peccatum : nisi quatenus etiam ex illo suam educit gloriã . Qua etiam ratione perfectus quilibet ; non approbando, sed reprobando quammaximè ; peccato lætatur, ob illud, quod inde consequitur, bonum .

Si dices . Quare tot permittit Deus erunas & diuexationes ? Respondeo : non hoc facit vt illæteris, animo ue perturberis : sed vt comprobet num omnino eius cõsentias voluntati . Vellet enim oibus te gaudere in molestijs ; vti ipse semper est lætus & beatus ; quò te ipsi redderet simile : ita vt si quis interrogaret ; quid tibi arrideret seu adlu-

N n 3 besceret?

besceret? respondere possis: Nō nisi quod Deo est placitum. Hoc porrò deprehendes rationis examini seu iudicio: quæ semper in malo oblatrantem sentit synteresim seu cōscientiam: in bono autem persuadetur extimulaturq; à gratia. Ita & cū in te persentis dubietatem, illaq; sis inconstans; hinc deprehende Deum tibi non inesse, saltem suo cum lumine, quod est certissimū, summamq; amicis suis ex illo donat firmitatem. Igitur vide quātibi Deus, tuq; Deo immaneat, per voluntatis conformitatem.

Dispicias etiam penitius oportet, nū tuū semper respiciat dēsiderium purum ac simplicem Dei honorem: an verò vnā cū eius honore, nonnulla tibi se offerat tua vtilitas & commoditas. Tametsi enim priuati memoria commodi possit (quod non diffitemur) cum charitate esse; tamen perfectus amor est solus & zelotypus; neq; admittit focium: animumq; præparat omnem ad laborem & iniuriam citra renitentiam, & sine mercedis cuiuspiam reflexo intuitu. Idēd mane intentionem tuam purifica; omnemq; tuam dirige actionem in purum Dei honorem: & si quicquam in die non tibi ex voto

voto succedet; memor eius quod proposueras, iracundiam effugies, & blasphemias, & mærorem: Deusq; , quæ eius est liberalitas, virtutē tibi adaugebit patiētiæ.

Ita nedum in voluntarijs operibus, sed & in necessarijs poteris promereri. Veluti si mensam accedas, honorandi causa Dei; nō autē appetentiæ potissimū vt indulgeas: cubitum eas eadem de causa; non mera ex inertia & somniculositate. Quam quōd sapius & ardentius ingeminabis deliberationem, eō magis præseruabere omniā defectu tuis in actionibus: comedens fies parcus, dormiens sobrius, negotia gerens fidelis, loquens veridicus, omniq; in re bene moderatus. Conare igitur tuum semper sublime cor gerere. Hac etenim ratione ita constitutum est in corpore, vt cælum suspiciat; quōd & ipsa in natura pulcherrimum hoc edocere arcanum, promerendi nempē in omnibus, vt fecere Sancti.

Nedum intentionē purificare debemus nostram in voluntarijs operibus, & necessarijs; sed & in ferendo malo. Qua super te introspecies velim, quī habeas; numq; de isto queriteris vel illo. Tametsi enim

condolefcere, malumq; sentire, fit naturale; non tamen eft naturale, vt de Deo murmuramus, vel proximo: fed culpabile id eft. Quis enim adeò eft amens, vt queritari debeat, Deus illum fi velit vel tribulare, vel folari; velitq; aduerfum nos hominibus vti, vel Dæmonijs? Nonne illi fas eft fua, vt vifum fuerit, tractare? vel tenetur Deus femper nos folari, aduerfis exercere nūquā? Si quapiam conquereris de Cruce, quòd nimis fit grauis; iccirò fit, quoniam quid mereris non attendis; neq; quò te Deus vellet perductum, tuæ gratia falutis: fed te nimis amas ipfum: & vbi Crucem commutaret; ita caufareris fecundam, vti priorem. Quare præpara te ferende, quæ datur, Cruci; Deoq; femper gratias age.

Si ita non te coaptas, nunquam poteris hunc confcendere fublimiorem gradum: nempe vt nõ tātū abfq; murmure, fed & libèter, patiare: minùs verò poffes & fequēti huic pertingere præcellētiori; vt in cruciamento & dolore lætitiā inuenias & fuauitatem. Verūm fi omnia è pientiffimis accipias Dei manibus: cogitesq; illum, vbi tibi videtur indignatus, multò magis propitiari,

pitari, quàm homines vniuerfos, & Angelos; vbi tibi fauent; itaq; omnem accipis pænā, ac fi tibi diceret: volo hanc feras pænā mei amore; planè tibi recipio, breuī addifces hocce tres gradus; nempe vt feras primò patienter, fine murmure: mox cum defiderio: demumq; lætāter & cū gaudio.

Hoc etiā poteris aflequi continua Chrifti meditatione Crucifixi. Cuius velim in intuitu teipfum contemplare, videasq; quàm abfis à perfectione. Si etenim ququam efferet inuenire Crucis igne æftuantē, cogeretur tantum erumpere in ardorem, vt diceret.

O Crux, non mihi propitiare, fi te obliuifcar: fi mente te abfcedere finam mea, fit medicina tua mihi corpori venenum, animæ verò manus tua clauo fit confixa. O Chriftè, peremptoriam fulmina in me fententiam, fi vnquam tantæ inuoluar ingratitude: omnes in me irruant cruciatus & calamitates, nifi meis continuè lacrymis tua abluam vulnera. O liuidum pectus. O facies deturpata. O capilli implexi. O palætia labra. O Chriftè excruciate, quis mihi dabit vt sub Cruce ruam tua? O tormenta omnia

omnia mei Domini, in me irruite: sum enim ego reus; innocentem derelinquite ipsum. O creaturæ omnes, de me pænas sumite. O Sol, ad quid tuum mihi immittere lumen; tantis enim ago in tenebris, vt à te minimè possim collustrari?

Fateor Domine; tu tua me Cruce omnium dignum reddidisti cruciatu, subter omnem qui demergar creaturam. Si vlla vnquam conquerar de re, arefcere fac mihi linguam. Te etenim extrema video in agonia, & necessitate vel vnus aquæ cyathi. Tu me admodum vegetasti, roborasti, atque honorasti, vt amplius mortem non timeam vel corporis vel animæ, cum tu sis vtriusque vita. Iam floccipendo honores seu contumelias: idcirco qui tuam renuit Crucem, non tibi sit charus, & tuorum uel numero: si vnquam honorem vener, vel famam, fac me amplius, quam meretrices, infamem. Valetate honores omnes, voluptates, & delectationes. Quid iam me poterit præpedire, quin totus inferuescam, & sanctus fiam, cum talem habeam, cor meum totum attrahentem, magnetem? qui potero esse negligens, te videns Dominum meum vsque admodum promptum

ptum & sedulum? qui locum habebit in me tædium, quando tu me ita es confortatus? experire mi Domine, talem me factis comprobabo, qualem verba pollicentur. Crux tua cordi est admodum mihi impressa, vt aboleri neutiquam possit. Tuum me admodum fel dulcorauit, vt omnis mihi suavis videatur pæna. Iam certus sum gauisurum me in molestijs: erit mihi vel maxime exoptabile persecutionem pati: gloriabor in tribulationibus: viuere meum tibi semper erit agglutinatum.

O chare Domine, si hac vellem tua abscedere Cruce, tunc multiplica super me spinas tuas: tunc manum apprime tuam, & amplius aggraua tua humeros meos Cruce: ita vt vel amore, vel vi attractus tibi redeam. O Christe chare, si non sum dignus, qui super Cruce perpetiar tua; fac me perpeti super mea: sum enim ego latro; tu innocens. O si alium haberem latronem, qui mecum vellet occumbere. Sat mihi, latronem me esse à sinistris, reprobatumque; (pænam loquor semper.) adueniat alius, partemque arripiat dexteram; audiatque; quod illi Christus dicit: Hodie tecum eris in paradiso.

fo. Magni mihi duxerim loco beneficij, huc alteri locum concedere. Adeste huc vos, qui hæc legitis: Crucemq; arripite à dextris: protestor enim ego palam IESV CHRISTO, fat mihi esse, se modò saluet, vnà cum socio meo. Si quem piget talem se exhibere; suo id fiat periculo. Hoc in examine teipsum scrutare: non etenim bonus seu perfectus est Christianus, qui non vult pro modulo suo, vt Christus passus est, pati.

Ex Crucis igne oritur desiderium salutis proximi. Vbi te debes penitiùs introspicere, quàm profeceris: numq; tibi sit quicquam reperire vsque adeò difficile, quod non sis promptus agere, & perpeti, lucrificandi gratia proximi omnis, tam inimici, quàm amici: paratusq; an esses, seruandi gratia illius, rem expendere familiarem, iacturam nominis facere, & ppriæ etiam vitæ. Hoc dico, quoniam persuasum habent nonnulli, habiles se esse omnia pati: sed tales reipsà non sunt, quales seipso comminiscuntur. Sæpe etenim cum possent animæ opem ferre proximi, se demittentes. seq; inculantes ipsos, vbi est indignatus, vel elemosyna
puel-

puellam à periculo eximere pudicitie; minime id consentiunt facere: planè prodentes multò se minus maiora prestituros, cum deficient à minimis.

Alij sub humilitatis specie, solitudine oblectantur: suorumq; omittunt animarum. Quod si fecissent Christus & Apostoli, vix nobis. Causantur autem se id facere, propterea quòd non sunt perfecti; verenturq; inanem gloriam. Parcuntq; nobili vsque adeò lucro, modica adeo de causa: satq; habent sibipsis esse boni; cum alijs minime possint. At ego crediderim, vt alijs sunt infrugiferi; ita & sibi sint ipsi. Nò etenim iccirco inanem extinguunt arrogantiam: quin immò cum viuat adhuc, ad minimam quamlibet excitatur occasio: quo ue amplius indormiuit, eò resurgit fortior. Oportuerit itaq; illam à se abscinderent: ita enim & sibipsis boni essent, & alijs.

Qui autem dicunt, ex humilitate se abstinere; nequaquam id ita se habet: immò oculos si velint adaperire, abstinent ex superbia. Non etenim ferre possunt sanctones dici, & hypocritæ: erubescuntq; quem piam edere barbarismum: grauiusq; ferunt
vbi

vbi eorum non habeantur in pretio verba. Quæ omnia sunt superbix argumenta. Humilis siquidem vult haberi vilis, & qualem se habet, & liquidò agnoscit. Porrò si vnicuique mandauit Deus de proximo suo; nemo subtrahere se deberet; sed satagere & factis & verbis, opportunè & importunè, vt salus promoueatur fratris. Neque verò hoc tantum; sed & aliquos perducere, ex aptioribus, summæ perfectioni; qui aliorum possent promouere salutem; hæreditateque consequerentur eorum spiritum præceptorum: vt consecutus est Elisæi spiritum Elias: & sic deinceps posterius antecessorum virtutes persuadendo propagarent. Hinc religionum constituere fundatores, vt nunquam desissent prædicatores. Verùm cum non hodie eorum hæreditate consequuti sint spiritum præceptorum, infrugiferè sibi hanc usurpant autoritatem; cum à Deo non sint vocati, tanquam Aaron; aliosque id edocere non possint, quod experientia ipsi minimè didicerunt.

Postea quàm mala omnia quis à se ablegauit opera, bonisque insistit: superest, vt illa tantæ prouehat perfectioni, vt nullibi maneat

maneat negligentix macula, inanis gloriæ, indignationis, aliusue, licet modicæ, culpæ. Dedecet enim qualibet, vel leuis macula eum, qui perfectioni aspirat.

Si igitur quis proprias pessum iam dedit imperfectiones; conuertere se debet ad proximum, cogitans num adnitatur summo illum prouehere perfectionis gradui. Multi enim sunt sibiipsis perfecti: hic autè deficiunt, quod non omnem nauant operam vt perfectioni adducant eos, qui eorum sunt concrediti cure: quod præ omnibus foret necessarium: quandoquidem decem vel duodecim, qui perfectione pollerent, Deo magis grati essent, quàm minoris multi perfectionis; cum quod maiori possent Deum illustrare gloria: tum etiam quod ad illam quam ipsi conquisissent, alios complures possent perducere pietatem; quod non præstarent, qui vulgari essent ornati sanctitate, tantaque non essent præditi summæ perfectionis experientia. Multi autem cum non adsint qui eos instruant, imperfecti manent: licet multa valeant ad perfectionem aptitudine. Quare infirma est eorum excusatio, qui dicunt non inuenire se huic habiles

biles argumento homines; cùm omni in loco & tẽpore suos asseruet Deus amicos, perfectioni; idoneos: sed suam ipsorum caufentur ignauiam.

Illud planè concedo, non omnibus eadem conuenire exercitia; veluti vt mulierum curam gerant, Deum uel contemplantur. Ideo; operæpretium est, Discretionis virtute quenlibet perfectum dirigere ad eius exercitij statum, quò est magis idoneus: in illis; inueniendo quempiam, qui virtutum habilis sit cõscendendo culmini, opus est omnem illi pandere perfectionis viam; eius; propellere ad studium, compendiosiori semita; quæ est, vt in omnibus nos ipsos deuincamus, restinguamus; motus omnes iræ & concupiscentiæ, omnem; laudis appetitum & inuidiæ. Qua sanè via nedum perducitur quis perfectioni, sed & fit oculatus, vt eam norit alios edocere, cõsummatu; in actione simul & contemplatione: immò in vtraq; simul, ita vt ex actione non amittat contemplationem, ex contemplatione uel nõ minor fiat actio. Quare omnibus contemplare te in istis: vide; num Discretionem te iuuet vnicui; opem ferre;

ferre; perfectione; omniũ adducere summo virtutum.

Hic contemplari se debet anima, nõ mundo prorsus sit mortua; discrimin; habeat inter personas; viuat; in ea, an mortua sit virtus; humili; adnitatur ex fiducia, vel le omnes superare Sanctos, fieri; similis & æqualis Deo. c. x.

AIT Christus in Euangelio: Nisi granum frumenti cadens in terram, mortuum fuerit; ipsum solum manet. Vbi docet veram vitam esse perfectionem perfecta in morte. Igitur examina te ipsum, num mortuus sis, aut viuus; ad vtrius; cõditiones. Primò qui viuus mouetur, conqueritur; si offenditur: omnem enim sentit pũctionem. Mortuus autem prorsus contrà. Mundo igitur si es mortuus, immobili permanere debes animo ictum ad omnem cuiuscunq; generis; iniuriam; non sentire vllam, quæ tibi inferatur: neq; queritari de occurrẽte tibi cruciatu vel dispendio.

Multi se agnoscunt peccatores, profitentur;

O o tur;

turq; omnē se mereri malum : qui tamen neq; multum neq; parum contentiūt molestari . At verus Christi sectator omniverē se dignum agnoscit cruciatu : quiq; nēdum ab omnibus derelinquatur , sed & quē infectentur omnes : cumq; velit iustificari , & non manere iniustus , omnem expetit cōfusionem & tormentum : sciensq; Deum se offendisse , cumq; ipso creaturas omnes , excupit omnia de se vindictam sumere : & pspiciens Deum & virtutem illi nausēā movisse , vellet toti abominationi esse mundo , vt ita possit satis esse rationi dissoluendæ , quam contraxit : tantamq; intus persentit cōfusionem vt nihil vereatur omnem foris verecundiam & ignominiam : quoniamq; cum contristavit , qui omni dignus est oblequio , omnis illi iniucunda est iucunditas , cōtristatq; omnis illecebra : lætificat autē derelictio omnis & pœna : cū hoc iure meritō videat exigere iustitiam . Ita dictum accipietur Apostoli : Mundus mihi crucifixus est : & ego mundo : acsi diceret . : Mundus aded mihi est horrore , atq; mortuus fatens cruci suspensus : itaq; ego sum mūdo abominationi , acsi mortuus essem , & cruci con-

fixus .

fixus . Hoc , cōtemplare quis sis , in speculo .
Cōsidera dein , nū perfectā illā indeptus sis spiritus libertatē , vt discrimē nō ponas inter hoc & illud . Nō etenim discrimē habebit pfectus pauperes inter & diuites , laudes & vituperationes ; cū non timeat vel inanē gloriam , vel confusionem . Contrā nonnulli minimē audent tales se declarare , quales reuerā sunt : timentq; eorum confiteri peccatum : probē declarātes libertatem in seiplos minimē se habere ; quando timent alijs se tales insinuare , quales se norunt . Verus autē humilis ita libertate pollet , vt & seruum mancipiumq; se exhibeat omnium : compertum habens omnibus lōgē se meliūs tractari , quā mereatur : itaq; est seruus , vt & summam peruenit ad libertatem . Quō fit , vt iam non ferrē sentiat scrupulū vel molestiā tpe Cōfessionis , Cōmunionis ue : nunquāq; nō desiderio desiderat hæc Sacramenta ; non quōd se censeat ritē præparatum : immō se iudicās longē impræparatissimum , seu quam maximē indignum , vniri illi appetit inhiāter , qui veram largitur vnitionem & præparationem simul . Neq; verō quicquam veretur illi in-

festum esse posse; quoniã omne se agnoscit esse malum: neq; erubescit, respicit ue personam quampiam: de Deoq; loquitur, & Deum alloquitur, perinde atq; hominem quempiam: neq; vnquam eius exequenda se subtrahit à voluntate; cui semper sua est annexa; vel morte vel cuiusquam metu periculi: omneq; penetrat periculum summa cum securitate. Talem si reperire esset heroem virum; omni superemineret præcepto, excõmunicationi, legi, statuto. Vellet enim ampliora obseruare, quàm iubeantur: & vt præcepta obseruaret, amplecteretur consilia: & vt cauere ab illicitis, vitaret & fugeret etiam quæ licent. Tu si es talis, es felix: sin minus, vt sis adnitere.

Nõnunquam mortua est in homine virtus; cum opere nihil quicquam se exerit; neq; signum ostendit emendationis seu perfectus. Quare incogitanter semper de his loquitur, quæ spiritui Dei aduersantur: neq; illi placere intendit. Nonnunquam infirma est virtus & languescens; instar valetudinarii, qui agrè tædenterq; quicquã agit operis: ita spiritaliter, vbi fastidiens quis bona facit opera, illibenterq; paret: &, opus mo

dò

dò exequatur, non illi est cura, num ritè, vel minùs sit absolutum: & si cuipiam incidit defectui, tegit id tergiuersationibus & mēdacijs; dici potest huius imbecilla virtus. Viuida porò similis est vegeto strenuoq; militi virtus: qui multum exantlat laboris, exantlandoq; oblectatur: nec frigus timee vel æstum, pericula vel mortem, præmium respiciens victoriæ. Ita virtute præditus viuida & inlyta, multum elaborat, omnesq; facillè superat molestias, præmiũ contuens: qui postea vbi altas iecerit in virtute radices, iam non præmij gratia, sed nudæ operatur amore virtutis; tuncq; ferè laborem non sentit: quemadmodum terræ assuefactus exercendę; cui adèò obduruerunt seũ occalluerunt & manus & pedes, vt laborem sentiret, si otiosus federet. Multò certè magis viuida in ueris Christi militibus virtus, omni supereminet labori: lætitiãq; ingeminat, & vires adauget, vbi maiorem experitur difficultatem. O viuida virtus, & fortis, mundo male cognita; vbi tuæ sunt radices? Certè quidem nisi in quibusdam te agnouissem, qui gloriantur in persecutionibus, certoq; confidunt non posse se in

Oo 3 illis

illis deficere; crederem tuas in celo fitas ra-
dices, tibiq; non esse in terris domicilium.
Beatus qui te possidet: semper enim Chri-
sto increfctet Crucifixo, qui viuuda est virtus
& fortis. Contemplare te hic, quę tibi infit
virtus; si perfectionem desideras.

Si perfectē quis compertū haberet, quā-
tum Deo teneatur, nedum imitari adnite-
retur Sanctos: sed & omnes vellet antecire:
non quidem proprij causa commodi, sed in
Creatoris honorem sui: immodicoq; illum
impellente feruore diceret. O Patriarcha,
Apostoli, Confessores, Martyres & Virgi-
nes. ô Angeli omnes, locum mihi concedi-
te, ad sim Christi tribunali. Ad eō enim me
sentio illi astrictum; tantæq; mihi illi ha-
bendæ gratiæ, vt non vos simul omnes pos-
sitis meę facere satis rationi, quam contra-
xi. Cū igitur me sentiam, quā vestrum
aliquem, illi obligatiorem; partiū est me-
rum, vt exoptē virture vos antecellere om-
nes. Quis vestrum profundam gerit humi-
litem? Intendo ego ante illum fieri; mā-
cipiumq; me reddere minimorum eius ser-
uulorum; meq; agnoscere omnis causam,
quem ynquam sustinuerit, cruciatus. Quis
vestrum

vestrum magnanimus sibi ipsi deuincendo?
Volo ego vincere illum: nedumq; omne
perpeti malum; sed & illud excupere, in
corpore & anima: prouocaboq; omnem
aduersus me cū Creatore creaturam, mihi
oīa inferant mala; nihil enim quicquā hor-
resco. Quis vestrum charitate affluit; non
inquam imaginaria, sed vera & perfecta?
nolo illi concedere locum. Sum enim pro-
ximi in salutem promptus, qui corpus ex-
ponam & animam, famam & existimatio-
nem: itaq; volo Deo esse anathema, vt ne-
dum gloria velim priuari nondum posses-
sa; sed & vbi possiderem, expoliare me ip-
sum volo, igneq; vestiri Tartareo; modō
Deo quod libitum est, faciam.

Ita semper optimorū collatione, exami-
nare seipsum deberet homo. Vt D. facie-
bat Antonius: qui è quolibet flore selige-
bat virtutum, desiderans sibi ipsi vnus col-
ligere, quod cæteris erat dispersum omni-
bus. Neq; etenim satis deberet illi esse, Pau-
lo æquari, Ioanni, Francisco, vel Dominico:
sed & experiri omnes antecellere: cū hoc
non Deo sit impossibile, nobis ue vitupe-
rabile. Neq; verō putes Deum te præcel-

lentem non velle sanctum : vel sanctos nol
le aliquem sibiipsis anteferri : vt vsuuenire
solet in Principum curijs . Vellēt enim Sā-
cti præcellentiores se videre Sanctos ; quò
ampliùs honorificetur Christus . Nisi igitur
tale geris desiderium , scito magnū tibi
superesse emeticendum itineris spacium :
quod (nisi sn̄iam mutes) absoluerè minimè
poteris . Magna etenim modico nō acquiri
tur perfectio desiderio ; immò modici non
fuerit operis , si magno cum desiderio per-
fectę acquiri poterit summum virtutis . Re-
gnum etenim cęlorum rapiunt violenti ;
fraudentur illo negligentes . Quare hac
contuere collatione , tua quæ sit perfectio .

Quoniam verò sanctum ait Euangeliū ;
Dedit eis potestaté filios Dei fieri ; canit-
q̄ ; Propheta ; Ego dixi vos Dij estis ; & fi-
lij excelsi omnes ; equum est , vt supra om-
nium perfectionem creaturarū , Sanctorūq̄ ;
omnium , equalitati aspiremus Dei ; neq̄ ; à
tanta degeneremus nobilitate nostra ; cum
presertim ille ipse huc nos inuitet . Quod
certus sum impossibile visum iri tepidis ;
iudicabunt enim velle ita Deo equari , præ-
sumptionem esse exitialem ; qualis fuit Lu-
ciferi .

ciferi . Ego autem dico ; temerarium non
esse , id velle quod vult Deus ; sed insignis
quidem est arrogantia , non velle eius sub-
mitti voluntati . Quod sanè fit à tepiditate ,
priuati plena amoris ; q̄ tātā minimè velle
patientia , charitatēq̄ ; tantā , quanta Dei de-
cet filios . Placet . n . sibi in mūdo & defecti-
bus . Porro si humili ex obedientia , non p-
prijs innixus viribus , huic aspirabis gradui ;
non Luciferum referes , qui præ superbia
deiectus fuit ad Tartara : sed similis eris
Christo ; qui quòd se humiliavit vsq̄ ; ad
Crucis ignominiam , exaltatus est super om-
nem sublimitatem .

Ait huic proposito quidam Ethnicus
philosophus Mercurius Trimegistus : Nisi
similem æqualem ue se faciat homo Deo ,
nunquam poterit illū cognoscere . Omne
etenim simile à suo agnoscitur simili . Cuius
sanè cum sit vera sententia , teporem con-
fusione obruere deberet nostrum , cui mi-
nus est luminis , quàm fuerit pagano isti .
Aio igitur hominem æqualem debere Deo
se facere in omnipotentia ; vt quemadmo-
dum omnia Deo sunt possibilia , ita tu tuo
omnia possis in microcosmo , hoc est paruo
mundo ,

mundo, qui es tuipſe: vbi imaginem geris ſuperſanctiſſimæ Trinitatis, Angelorum miniſterium, cælorum influxum, elementorum virtutem, & animantium. Si etenim tuiipſus eris dominus, omni imperans tuæ affectioni & cogitationi; Deo eris, iuxta modulum tuum, æqualis. Si etiam teipſum agnoſcis & Deum; fietq; vnus, ex amore, cum illo ſpiritus, eris omniſcius, quoniam omnia in Deo ſcies intelliges & ue. Siq; Chriſtum duntaxat cordi geres Crucifixum, qui vera eſt ſapientia, eris & omniſapiens. Pari ratione ſi omnē peccati à corde tuo propuleris amaritudinem, Deo æquare eius in bonitate, nihil tibi aſeruans malitiæ: cumq; Deus ſemper ſit glorioſus & iucundus, ſi omnem à te ablegaueris ſollicitudinem & triſtitiā malam; omniq; de aduerſo Deo laudes referens collataberē; eris & illi ſimilis in gloria.

Hanc tu ſi cognoſcens præcellentiam, non ſtudes illi capeſſendæ; diuinoq; aptari nutui, qui te omnino vult ſibi ſimilem; certum habeas diſtricte te inde iudicatum iri. Tum verò planè comperies ipſiſſima te degeneraſſe ex negligentia; noluiſſeq;

tuo

tuo ſimilem fieri patri: vt iuſtè eius hæreditate, filijq; titulo æternū priueris.

Quomodo habere ſe debeat homo in hominū frequentia; dandiſq; cōſilijs optimis & explicitis, abſciſſis ſuperuacaneis omnibus & curioſis ſciſcitationibus. Vti etiam ſe habere in diuinis viſitationibus, & raptibus, & miris, vbi occurrant.

C. XI.

SACRVM ait Euangelium: Nō poteſt abſcondi ciuitas ſupra montem poſita: neq; accendunt lucernam & ponunt eam ſub modio, ſed ſuper candelabrum; vt luceat omnibus qui in domo ſunt. Innuens nimirū ſanctitatem verā eluceſcere, radiosq; ſuos diſfundere longè lateq;: tametſi ipſa ſe ex humilitate velit quammaximè tectā. Vti priſcis legere eſt de eremicolis; quò multi attrahebantur eorū odore ſanctitatis: neq; itineris parcebant difficultati, & aſperitati: quò etenim ampliùs ſeipſos celatos volebant, eò ampliùs eos manifeſtabat Deus. Indicium eſt igitur perfectionis, à multis

multis & per epistolas, & coram inuisi: nõ quidem terrenæ magnitudine sapientiæ; scientiæ uel curiositate, uel mirabilium nouitate; sed solùm edocedæ gratia uix Christi Cruci affixi, in propriæ abdicatione uoluntatis, radicitusq; euellenda omni inordi nata affectione.

Igitur si minimè ab hominibus frequentaris; modici argumento est luminis, cui non possunt alij participare. Verùm si frequentaris; respice uti sis immobilis, tam ad dolorem, quàm ad gaudium; numq; te perturbet externæ priuatio quietis; delectent uel laudes et blanditiæ. Hoc dico; quoniam difficile est admodum multis bonis in operibus non molestari ab aliqua inani gloria. Verus autem Christi imitator tantam, eius opitulante gratia, peruenit ad puritatem, ut priuatam omnem sub pedibus sibi substernat complacentiam.

Oportet, ex his quæ diximus, perfectum hominem perfecta & explicita pximo suggerere consilia; nõ pura ex imaginatione, uel uisione, uel somnijs, uel acquisita scientia; sed ex superno Spiritus sancti lumine; nihil suum ipsius respiciendo compendium

vel

uel dispendium, aliorum uel: sed purum Dei honorem.

Multum sanè distant perfectorum consilia, & cæterorum; etsi doctrina polleant. Isti etenim consilia proferunt indeterminata, & hincinde argumentantur, explicitè non promentes, quid agendum: ita ut consilens suo maneat cum consultore confusus. At veri Christi famuli, quoniam non suis ipsorum uident oculis, immò Christus est, qui uidet, & loquitur in ipsis; consiliũ suggerunt stabile, ita ut nihil superfit aucti dubitationis: qui si non ita ritè sit affectus illi plenè exequendo; illi commiserentur, orantq; diuinæ capax fiat adimplendæ uoluntatis. Quo te ipsum cõtueri debes in speculo.

Non aliàs dicere possumus de ea, quæ eum decet, prudentia, qui à multis frequentatur hominibus, dandis negandis uel, quæ conueniunt, responsonibus. Nonnulli etenim infructuosa sciscitantur: ueluti, nõ eorum defuncti locum obtineant salutis: num eorum filij uel amici peregrè agentes bene habeant, uel secus: num illi feliciter euenturum sit in Monasterio, uel mundo.

Alij

Alij interrogant num penuria seu caritas su-
tura sit annonæ; vel pestis; cui' ue cedet vi-
ctoria Principantium. Quibus præsterit
silentio respondere: omnemq; curiosam ab
scindere interrogationem. Hoc enim erro-
re nedum mundana fouetur curiositas; sed
& periculo exponuntur Dei serui aride &
occultæ cuiusdã superbix. Permittit enim
Deus, vt verum diuinantes, magni fiant no-
minis penes curiosos homines: paulatimq;
è seruis Christi, fiunt serui Diaboli. Pla-
neq; ego fateor, complures me nouisse ta-
les, qui facti sunt incorrigibiles: sibiq; adeò
tribuunt ipsis, vt aliorum non possint de-
mitti sensui. Quorum tibi sit ruina perpe-
tuò in exemplum, vt aliud non edoceas,
quàm rationem perfectam acquirendi om-
nium passionũ mortificationem, veramq;
Christi Cruci affixi imitationem.

Aliud nõ leuius cõtingit periculũ ei qui
pfectionem appetit, circa nẽpè visiones, &
apparitiones Sanctorum. Licet enim per-
fectæ hoc sit indicium puritatis; vt de Vir-
gine legimus superbeatissima, quã visitauit
Angelus: necnò & de D. Catharina Senẽsi,
alijsq; compluribus; attamen quò maioris

id

id est muneris, eo maius ibi delitescit peri-
culum. Transfiguratur enim se Satan in
Angelum lucis: multosq; legimus ita fuisse
delusos.

Cui ni velis impingere laqueo, hoc tibi
relinquo documenti, vt nunquam expetas,
facile' ue huiusmodi fidem adhibeas: sed stu-
de tantum talis sis, qui superna dignus esse
possis visitatione. Quemadmodum neq;
etiam ambiri debet Prælatura, sed virtutes,
vnde meritò præferri alijs possis. Si etenim
visitationem velles Sanctorum, vel præla-
tionem citra merita; præsumptionem inci-
deres, deludererisq;. Igitur si qua tibi oc-
curreret apparitio; cõfestim teipsũ respice,
agnosceq; te peccatorẽ: fidenterq; pete; q's
sit, qui tibi comparet. Si respondeant se es-
se Angelos, vel Sanctos; obuerte illis ter-
ga: errastis (dicens) viam: non etenim in-
uisunt Sancti flagitiosos, qualis sum ego.
Neq; verò offensos, hinc tibi illos vercaris:
nam si verè erunt beati, non tua aufugient
ex humilitate: immò amplius persistent; &
eò magis, quò firmitus tua persistes in de-
missione. At si maligni essent spiritus: ne-
quaquam tuam ferre poterunt humilitatẽ.

Quæ

Quæ dicuntur de visis, dici possunt & de raptu, seu ecstasi: vbi sanè aduigilare quâ maximè oportet, si omne volumus vitare erroris periculû. Qm̄ verò hac de materia scribunt D. Vincentius, & Riccardus à S. Victore, breuibus volo ego pertransire. Dixerim tantùm, raptum fieri nonnunquâ ex infirmitate cerebri, vti in phreneticis contingit, & furiosis. Nonnunquam fortè ex imaginatione: quod natura esse potest, & citra deuotionem. Nonnunquam ope fit spiritalium nequitiarum: hocq; sæpe vltimo venit, nostris præsertim temporibus. Ceterùm raptus bonus fit à Deo, & sanctis Angelis: aliudq; non est, quàm eleuatio ad diuinam: quò anima nunquam posset propria pertingere virtute: quod purioris signum est vitæ. Et, vt idem testatur Riccardus; Nisi anima subleuetur à Deo tales ad excessus, nondum perfectam consecuta est charitatem. Solet enim veris eius amicis sua pãdere Deus secreta. Verùm magna horû est penuria. Proinde hoc si tibi fit; cõsidera diligèter, nũ qua tibi inueniãt imperfectio. Non enim verus manet raptus cum imperfectis, sensus ue amatoribus; neq; cum illis

qui

qui comminiscuntur sibi imaginariam Paradisum: sed cum innocētibus, demissisq; ad centrum usq;: quibus verba non suppetunt postea, conceptus ue, vnde id expriment, quod sunt contemplati.

Inter cætera Spiritus sancti dona est virtus miraculorũ. Vbi circumspectione opus est prouida; vt omnis accepta feratur hæc virtus Deo: ne ue quicquam admisceatur fumuli superbix: multum enim difficile est hic, ita persistere in humilitate, vt non quispiam usurpetur fauor, vel complacentia præter cõsuetum. Quare perpendere ritè debent huiusmodi homines, num tali ex opere fiant, quàm antea, humiliores: san verò ægrè à se amoueant fumum illũ propriæ existimationis. Quælibet enim modica in huiusmodi nõ repercussa molestatio, indicium est imperfectionis: fieriq; posset, vt quanta est illorum vtilitas, quibus patretur in corpore miraculum, tantum & inferretur animæ illius, qui id operatur, dispendium.

Vir sanctus, sciens & per malos Deum operari miracula, vim non hinc facit: sed solum vacat, agendis infatigabiliter Deo gra-

140 d

Pp. tijs,

tijis, quod est Sanctorum peculiare; nō autem virtus faciendi miracula. Multi enim Sanctorum hoc caruere dono; quōd meliūs in humilitate cōseruarent. Et si quē accersit sanctus, vt bñdicat ægrotanti; hilariter accedit, Deumq; orat incolumitatem illi impertiat, ipsi verō illudatur; vti deridebant Christum, cū Archisynagogi accederet excitaturus filiam à sommo mortis dormientem: itaq; manet immotus, vt petitionem si non obtineat, lætetur, Deoq; gratias agat, non minùs atq; si obtinuisset.

Vti sanctus suo sciat tēpore & pdere & celare suas virtutes: victoriamq; referat triplici è Diaboli certamine: perfectamq; possideat humilitatem. Demū vti cordis puritas Monachi sit finis: vti ue acquiri possit. C. XII.

TAMETSI studeat vir sanctus suas ceteros celare virtutes, potiusq; aperire defectus; attamen nonnunquam agit in eius fundo mentis Deus; perspicuaq; illi reddit magna, q̄ ibi collocauit, munera; quōd ha-

beat

beat vnde amplius demittatur, agnoscens tantas illi minimè se referre gratias, vti tenetur: interneq; absq; verborum sono, illū alloquitur; perspicueq; illi aperit, quid sine eius meritis, mera ex liberalitate in ipso fuerit operatus: vtiq; è superbo, tantæ perduxerit humilitati, vt amplius illi arrideant opprobria, quàm antea honores; & è bilioso rabidoq; percupidum illū fecerit patiendi: sanctificaueritq;, & stabilierit aded in eius gratia, vt nihil vel prosperi vel aduersi, possit ab ipso illum separare; immò impedimenta omnia maiori illi cōuertantur auxilio. Qua sanè in colloctione, oportet animam amplius se semper immergendo, demittendoq;, maiori increfcere feruori, diuinæq; gratiarum actioni: habilemq; se exhibere maiori, quàm antea, charismatum receptioni. Hoc volui dixisse; vt insinuem, nunc celari homines sanctorum virtutem, nunc à Deo palàm fieri. Vtraq; verò ipsi ratione illi dant gloriā: virtuteq; inaugefcunt. Beatus ille, qui mortuus est omninò, Christoq; transformatus: didicit enim ille amplius humiliari in laudationibus, gloriariq; in ignominijs & diffamationibus.

Pp 2 tionibus.

tionibus.

Nequaquam dici potest quis perfectus, nisi Diabolum superauerit, omnibus cum eius versutijs. Tribus autem potissimum modis consuevit ille nobiscum decertare. Primum tectè intus nos molestando, vel iracundiæ, vel inanis arrogantia, vel libidinibus. Hoc porrò nititur: vt naturam caufemur, & Deum consequenter, qui eam plasmavit; nostramq; tueamur pigritiam, qui oblectari non nouimus Diabolo, suiq; agnoscere hoc esse operis. Hac verò nos si non prosternt pugna; alienam induit personam, illorumq; vtitur lingua ad maledicendum, ferendumq; discordias. Vti verò priùs attentabat iniuria Deum afficere; ita hinc vellet proximum. Hæ sunt consuetiones eius pugnae, nunc internæ, nunc externæ, nunc ambæ simul. Vbi verò his se superatum videt vijs, palam ipsemet aduenit: nuncq; in formosarum specie mulierum; iuuenumq; nunc beluarum, monstrorūq; horribilium, nunc sub specie Sanctorum sese offert, & Angelorum: vti S. factum est Antonio, alijsq; compluribus. Quarū omnium fraudum, si oculos semper habebimus

mus

mus ad Dominum, proculdubiò erimus victores. Tribus hisce rationibus nos impetit Diabolus: sed vt plurimum superioribus duabus, rarè autem postrema: tametsi hæc sola illi ascribatur; in ceteris autem naturā arguimus, vel proximum. Vide igitur quis sis.

Omnibus nos contemplari debemus in virtutibus: at præcipuè in humilitate, quæ omnium est speculum virtutum. Quam sanè demirandum est non omnes amplecti; quādo eam omnes magnificè & extulerunt Sancti, & possederunt: cum præsertim & superbi eam in cæteris commendent; ipsi verò eam minimè volunt. Famulantes quidem vellent humiles, Præsidesq; minùs arrogantes, & pompaticos; hoc verò ab ipsis propellunt bonum: ac si bona esset alijs, sibi nequaquam. Vti nonnullos audimus dicentes: tantam non ego çuro humilitatē: indolentq; alij, quòd nimis se deiecerint. Qui iam fieri potest, si virtus hæc, quo magis exuberat, eò facit meliorem, vt homines eius tantillam adèd velint portionem? Reuerà subdubitare me compellunt, nescire ipsos quid sit humilitas; ipsosq; semper

intumuisse: immò ex humilitate quæsiſſe exaltationem; è virtuteq; hauſiſſe vitium. Proprium fanè humilitatis eſt, ad ima depreſſio. Igitur eſſe non poteſt, vt tu humilis eſſe velis, nò deprimi: acſi depreſſus velles eſſe, & non depreſſus: humilis, & nou humilis. Humilitatem igitur ſi deſideras, appete ſperni & proculcari.

Ideò probra ne fugias, ſi vis eſſe humilis: hoc enim eius eſt peculiare. Aliàs enim fortè ampliori te permittet Deus affici honore, quò magis còfundaris, peſſumq; eas. Et quidem verè humilis, vbi proprias audit laudes, magnum perſentit dolorem, & moleſtiam: humilitate dein increſcens, æquè mouetur ad laudes, atq; vituperationes; omnesq; illi laudes ſiūt maiori ſtimuli virtuti: ita vt ſi ſe bonum audiat dici, adnitatur & eſſe melior: ſanctusq; ſi dicatur, maiori permouetur ſanctitatis deſiderio.

Inuito igitur omnes, vt verè ſimus humiles. Vtq; omnem ritè poſſimus peſſum premere ſuperbiam; vniuerſas in vtù colli gamus noſtras laudes, honores, ſumulos, inanes glorias, reuerentias, exiſtimationes, amplitudines; caudæq; appenſas venerabilis

bilis Afini, rogitemus illum ſuo dignetur coram nobis impen ſiùs adolere thuribulo, noſtram in còfuſionem: vt dicere poſſimus cum Paulo: Mundus mihi crucifixus eſt: & ego mundo. Quò fanè pauciſſimi perueniunt: multi enim laudes odere; ſed non amant opprobria: neq; adèd ſunt mundo crucifixi, vt dicere poſſint: Gloriabor in infirmitatibus meis; vt inhabitet in me virtus Chriſti.

Si Monaſticen profiteris, ſeu religioſum quodpiam inſtitutum; attende imprimis, quis proximus ſeu immediatus ſit finis, ob quem hoc aſſumpſiſti inſtitutum. Dices, vt vitam conſequare æternam. At, inquã ego, hic vniuerſalis eſt omnium finis fidelium: quã iam illum attinges, quem ignoras, ſcopum? Hinc profectò tanta oritur tepiditas & diſſolutio in Cænobijs; quoniam nedum iugiter (quod foret imprimis neceſſarium) fini non aſpiratur: ſed nec vel agnoſcitur. Aio igitur, deſtinationem Deo dicati eſſe, quam ponit Euangelium: Beati mūdo corde: quoniam ipſi Deum videbunt. Ideoq; erecta ſunt Monaſteria, vt ob longiquitatè à ſeculi curis, leuiori negotio adipiſci poſ-

Amis cordis munditatem: quod monitum in mundo agensibus est concessum; qui pietatis distinguitur operibus, curaq; sanctis tractamentis interioris: Deum tamen in se detentis, inveniunt & in se consistunt salutem.

Itaque quid sit puritas aut munditia cordis, deducam. Vbi quicquam sit carnis appetitum, diabolus non potest amittunt: nisi enim depungatur macula de corde, dicitur mundum: si vero & pungatur, carnis appetitum; non auferatur, immo augetur eius munditia. Ita fundus arboris, ubi immo carnis appetitum cogitationibus, vel concupis, vel luxuriant, vel inordinatis, inordinatamq; cogitationum; dicitur potest immundus. At ubi dulciter in se pingit Christi passionem, satisfactionem, uel memoriam precatorum, proponitq; uelle perfectam acquirere humilitatem, uel inordinatam patientiam; sit pulcher, & purus, seu mundus: omnibusq; suauissimam reddit odoris sui fragrantiam: ut dicitur inquit Apostolus: Christi bonus odor fit in omni loco. Breuis comprehendam, omnis præter Deum cogitatio cor reddit impurum: Quandoquidem omnia infra Deum eius deturpant pulchritudinem.

Sp. Int. 601
 thritudinem. Quis iam exprimere valeat mundi pulchritudinem cordis, Deoq; pleni, in quo nedum sibi complacent Sancti, sed & ipse Deus, qui dicit: Delicia mea, esse cum filijs hominū? Discute igitur te ipsum ô religiose, uideq; tot ex horis diei, quot sis cum Deo, quot ab illo diuageris: aliàs religiosus eris sine religione, uana erit tua religio, teporemq; ingrediere, qui omni præ uitio, Deo displicet. Adnitere igitur omni studio puritatem conquirere cordis: quod tibi nequaquam erit difficile, perfectè tria si obseraueris uota. De quibus, cum sint notissima, hic mentionem non habeo, cum alibi super illis conscripserim.

Quoniam uero omnia perscribere, quæ via possunt occurrere in spiritali, non minoris est res difficultatis, quàm tædij; hæc sufficiat dixisse: cum non ignorem, si quem iuuabit hæc & legere, & operi mandare, augetur ille in lumine eorum agnitionis quæ supersunt; Discretionemq; affluet, nedum in suis ipsius regimine, sed & cæterorum; dijudicareq; sciet bonum inter, & melius, & optimum: & eousq; poterit hæc in uita peruenire, ut gaudeat omni in molestia,

lestia, extremosq; inter cruciatus interna
redundet lætitia : cōsolationemq; nō qua-
rens, semper consolabitur : lacrymasq; non
procurans, nunquam non erit lacrymosus :
supernasq; non affectans visitationes, inui-
setur iugiter ; fietq; ciuium socius cælestiū,
vti iam ampliùs cælestis, quàm terrenus.

Cūq; terrā proprij excoluerit corporis
multis ieiunijs, vigilijs, & orationibus ; om-
nemq; euullerit vitij spinam ; vita perfe-
ctus erit in actiuosa : terramq; possidebit suā
in pace : itaq; mundicordis effectus , opti-
mam possidebit cum Magdalena in con-
templatiua vita partē. Quæ multò maior
est perfectio : illa etenim omnē suffert pro-
ximi defectum : omnemq; calcat volupta-
tem : visibiliaq; superat omnia : ista autem
etiam inuisibilia superat : diuiniq; capa-
ces reddit influxus : diuinæq; sedem facit
sapientiæ. At vtranq; supereminet & su-
perexcellit, quæ dicitur mixta : quæ agen-
do contemplatur, & agit in contēplatione.
Mirabilis sanè admodum est hæc vita : vi-
detur enim in se concludere pugnantia :
quandoquidem actiua velit vita societate,
opus, atq; distractionem : contemplatiua
autem

autem solitudinē expetat, otium, & vni-
tionem. Tales exitere Apostoli, alijq; cō-
plures Sanctorum : qui ex abundantia spi-
ritus, potentes erant in actione, simul &
contemplatione.

Dici pōt, qui eò peruenit, sãctificatus,
confirmatusq; in gratia : tum quòd iam vix
possit letaliter ruere : tum etiam quòd cō-
tinēter lumine augescens, de virtute in vir-
tutem, & gratia proficiat in gratiam : vti de
Christo legimus, qui proficiebat sapientia
& ætate, & gratia apud Deum & homines.
Qui benedictus sit in omnia seculorum se-
cula. Amen.

A. P. A.

MODVS

MODVS CONFITENDI

breuifs. , his qui grauiora iam vicere peccata , hocq; frequentius excolūt Sacramentū, vtilifs.

Ex præcedenti extractus Speculo .

VI vult interno cōfiteri cū profectu, discutiat prius oportet fundum suū interiore, Deo illum conuertendo, suppliciterq; implorando, tantū illi infundat luminis, quo possit propriæ contueri maculas conscientix: quas superno minime poterit conspiciere sine lumine: vt Propheta dicebat; Delicta q̄s intelligit? ideoq; Deum orans, subinferebat; Ab oculis munda me Domine; hoc est, ab his, quæ ignoro, peccatis. Qua in re falluntur multi, mente nunquā non præteritas retractando culpas, minimeq; illam Deo subleuant; ita vt fiant scrupulosi, & inquieti, &

nun-

nunquam se corrigant à vitijs .

Fusa igitur magis mentaliter, quàm voce tenus oratione, dicat humiliter Confessario sacerdoti; non vt homini, sed vt Christo cuius vicem gerit .

1 Pater, me incuso; permisi etenim euagari cor otiosas in cogitationes, cum multa temporis attritione .

2 Non aufugi peccati occasiones; sed potius inde sum delectatus; vt sunt multiloquia, aspectus, auditus, & lectio inaniū, & inutilium .

3 Non puro potissimū diuini honoris intuitu bona sum operatus; sed vel pænæ timore, vel amore præmij; ita vt semper fuerim mercenarius .

4 E præteritis non noui quicquā haurire fructus culpæ; nempè fieri cautior, humilior, proximo, ue magis compatiens; sed procidi tali ex recordatione in pusillanimitatem, animūq; despondi .

5 Cū multo expectatus sim à Deo tempore, non geminata compensaui hoc beneficium pœnitentia .

6 Sæpe bona non itero proposita, prout inspirat Deus: & si quidem id facio, imbecilla

becilla sunt, & modici feruoris.

7 Non potui à me abdicare recreationem omnem, & colloquium infrugiferū: tametsi dispendium perspectum habuerim, decreuerimq; talia vitare.

8 Talis non fui in cætu, qualis in solitudine: sed persensi animum variari meum, iuxtà locorum & hominū varietates: quod imperfectionis est argumentum: perfectus enim ubiq; lucratur.

9 Vbi contigit quicquam insoliti, putà videre spectaculum, vel nuntij audire quid piam de amicis & cognatis, seu prosperi seu aduersi; alterationem in me sensi: neq; etenim pia immotus fui in cogitatione: ita & vbi quicquam præstolatus sum, cor sensi inquietum.

10 Pijis non potui persistere in meditationibus: neq; operam dedi vt contrarias pellerem cogitationes.

11 Patiens non fui, sedatusq; negotijs in peragendis, sed importunus, maturè nõ expectans & locum & tempus: si verò præter votum mihi contingere, pœnam sensi & displicentiam.

12 Oblectatus sum videndis pulchris,
&

& audiendis curiosis: solumq; non quæsiui omni in re spiritum.

13 Cum domesticis fui iracundus, cum grauioribus hominibus mansuetus: quod modicæ signum est humilitatis; quæ aliò non respicit, quàm in Christum.

14 Proprij fui capitis, & contentiosus, vel in rebus nihili, citra veritatis zelū; sed priuato meijpsius amore.

15 Plenus fui tædij & tristitiæ; sæpeq; causam ignorauit: sed video immodico id euenisse meijpsius amore, modicq; in Deū fiducia.

16 Mundanos ob respectus multis superferedi bonis peragendis; sæpeq; veritate subitici; consuetudinemq; vitauit pauperū, & humilium ac piorum hominum.

17 Nõ æquè tuli, humiliterq; subiectio nem; sed persuasum habui meliùs me scire regere: sicq; proximum dijudicauit meum.

18 Immodicam sensi teneritudinem seu animi propensionem ad affines, amicos, meq; ipsum: nonq;, hoc præpeditus amore naturali, odi Dei offensam omni in homine.

19 Silæsus fui, non illam gessi prom-
pritu-

ptitudinem me deiiciendi, illosq; ex animo diligendi, qui me offenderant, vt fecit Christus Iudæ.

20 Non tuli patienter in fratre meo defectum omnem; vt infirmitatis, senectutis, delirationis, & huiusmodi.

21 Non fui compassus voluntarijs defectibus; prout sunt Dei offensiones: sed indignatione sum correptus aduersus peccantes.

22 Vbi quid mihi cōtigat tribulationis, non omnia ita lætanter suscepi, acsi manu offerrentur Dei mei.

23 Promptus tui dijudicando proximo meo; deterioremq; interpretādis eius operibus in partem. Suspiciatus & semper sui malum: ægreq; bonum credidi.

24 Causatus sum meis de culpis alios, qui me prouocauerint; vel naturales meas propensiones: acsi malè me deus condidisset: neq; meis hausi è miserijs, & grauantibus ponderibus, qui par fuerat, fructum; vt gratia vincerem naturam, Deoq; gloriā darem.

25 Dum sanctis conuersatus sum hominibus, fructum non quæsiui spiritus: sed
inanem

inanem curiositatem: oblectatusq; sum vidisse, vel audisse, citra imitationem aliquā.

26 Non exuperavi seruilem omnem & infructuosum timorem, mortis quippè; ægritudinis, iudicij extremis, gehennæ, similitumq;: quod à defectu fit charitatis, omnem quæ foras mittit timorem.

27 Non conatus sum perfectum illud pertingere ad meipsius odium, priuatæq; omnis fractionem voluntatis.

28 Præteritas recolens culpas, mœrui timuique immodicè: neque verò ex illis perfectam vēni in Dei fiduciam; sed tempus insumpsi multum in scrupulis.

29 Bonis voluissim agnosci in operibus: intusq; inde mihi complacui: iuuitq; inde laudari: non nihilq; in illis sum præfissus.

30 Non mihi libuisset, talem me toti agnosci mundo, qualis sum reuerà, præ defectu humilitatis, propriaq; ex superbia.

31 Nō studei ea scire omnia, quæ meo expediunt profectui; sed ignorantē sum causatus: quodq; noui, non fideliter operi mandauit.

32 Oratio mea magis fuit vocalis, quàm
Q q mentalis:

mētalis: neq; enim in illa pefectā habui in-
ternam attentionem.

33 Orans, minimè sum confifus ea om-
nia impetrare, quæcunq; petierim: fed ani-
mo hæfitaui.

34 Non fupra imagines me extuli cor-
poreas, diuinę aspirās vnitioni: fed in friuo-
lis sum moratus.

35 Gratiās Deo non retuli de omnibus
quæcunq; illi vifum eft mihi impartiri, vel
negare: immò iuxtā meam voluiffem peti-
ta voluntatem, puro ipfius me non refi-
gnans nutui.

36 Vbi internam mihi fubtraxit Deus
dulcedinem, libenter non perfiti orationi,
animum ue conseruaui tranquillum, perin-
de atq; in fenfibili gratia & delectatione.

37 Non æquè tuli, libenterq; quæcunq;
in me voluit Deus: ita vt mentis fenferim
inquietudinem.

38 Non meam purificaui intentionem
omni in actione mea, & perpeffione, vt om-
nia Deo dirigerem, pefectæq; Chrifti Cru-
cifixi imitationi.

39 Zelus non me comedit luerādi ani-
mas Chrifto; eoq; non deftinavi & verba,

&

& acta mea fingula: fed & bonis in operi-
bus meipfum refpexi; non totum me faluti
impendens proximi.

40 Vbi impartitus sum confilia, lumine
carui dirigendi vnumquemlibet iuxtā pro-
prium difpofitionem & captum; fed docu-
mēta dedi vniuerfalia, & frigida, minimeq;
interna prædita cognitione.

41 Non ftudui prorfus mori mūdo, fie-
riq; ferè infenfilis ad læta omnia & infauffa:
fed femper nōnihil priuatę mihi afferuaui af-
fectionis, quæ opus in me præpedijt Spiri-
tus fancti, fruſtūq; non permisit afferri per-
fectum; vt fcriptum eft: Nifi granum fru-
menti cadens in terram, mortuū fuerit, ip-
fum folum manet.

42 Pefectam illam non gefi internam
firmitudinem omni in loco, & omni cū ho-
mine: fed me dimouerunt varij refpectus;
quorum gratia finceram non protuli veri-
tatem, auſusq; non fui cōtriftare homines.

43 Diuinam non nutrij inspirationem
pio defiderio, firmoq; propofito: fed defer-
uefcere pmiſi, mea ex tepiditate: ita vt fem-
per fuerim ingratus: diuinamq; fraudau-
erim vocationem.

44 Non animū habui, propria ex ignobilitate, illustrem & excellum, vt illas aspirarem arduas ad perfectiones, ad quas inhiabat Paulus: sed sat mihi fuit modica virtute: voluiffem enim & hoc gaudere mundo, simul & alio; neq; me prorsus exuere ipsum.

45 Hominum in cætu non perfectè fui humilis: eademq; nō sum profecutus amoris indulgentia qui me spreuerunt, vti qui laudauerunt, & sunt blanditi.

46 Sæpe respōsum dedi his, quibus præfisset silētiū ponere: sicq; me coaptaui aliorum sermonibus; tametsi agnoscerem, debere me sermonē inuertere ad pia & vtilia.

47 Non omni in mea actione fini intendi: immò sæpe egi animi dubius in incertū.

48 Defeci multifariām in Discretionis virtute: primū in Dei contuitu; non illi immensè amans. Dehinc priuato & in cōmodo; virtutem non amans in Deo, sed in meipso.

49 Ita non totus fuit donatori affectus meus; sed dono sum oblectatus: fuiq; veluti mercenarius.

50 Diuinis non perfectè me deiici in visita-

uifitationibus: neq; inde maius sum indeptus meipsum odium: sed mihi ipsi placui: voluiffemq; in illis persistere nonnulla propria cum delectatione.

51 Tempus non noui obseruare celandæ prodendæue, quam mihi impartitus est Deus, virtutis, in proximi salutem: sed sæpe me ipsum celauī, sub specie humilitatis: sæpeq; me prodidi, ex inani gloria: ita vt vtrinq; fraudauerim proximi salutem.

52 Non perfectæ intendi illi meipsum demissioni, quam docuit Christus.

53 Non fructum hausi omni ex tentatione inimici; neq; concupiui certamina, & contradictiones: prout fecere Sancti.

54 Non perfectæ studui conquirendæ cordis puritati; vt solum de Deo cogitarē: omnemq; fugerem alienarū misturam imaginum, persistiteremq; assidua in eius laude.

55 Postremò me incuso, quòd vita mea vniuersa defectibus redūdet, & culpis; cū externis, tū etiam internis in sensibus; multo verò ampliùs, quàm me norim incusare: oīum me incuso; veniāq; peto à Deo. Am.

EXPLICIT,

FERVENTISS. VERBI
DEL PRAECONIS,
ac contemplatoris excellentis.

D. SERAPH. FIRM. CAN.
REG. LATERN.

breuis in Apocalypsin D. Ioannis
Apostoli enarratio.

Vbi ostenditur aduenisse Antichristi Prae-
cursores vltimum Luterū: longeq; nō
abesse plagam, ab eo praedictam sexto
in sigillo. Opus sanē Christū sitien-
tibus, interneq; illū vsq; medi-
tantibus, quāmaximē vtile
atque necessarium

Illustris. D. Lucretia Picæ, Rangonz,
in Christo cumprimis colendæ.

VERE complures
Illustris. Domina,
qui cupidi nouissi-
morum temporum
habere notitiā (vti
natura homines no-
ua scire appetunt)
attentauerunt pro-
phetare

phetare de aduentu Antichristi, iudicioq;
extremo: q̄ si veritate adeo polluissent, put
exitere curiosi; non decepissent vnā cum
alijs, seipsos quoq;. Quo ex incōmodo &
aliud proficiscitur periculosius: nēpe, quōd
homines iterumq; iterumq; falsis decepti
praedictionibus, haudquaquā veritati aures
praebunt: vnde incauti, improuisiq; irre-
tiantur, incautæ more auis; vt sacrum con-
testatur Euangeliū. Qua sanē ego à teme-
ritate eō volo longiūs abesse, quōd plures
huic vidi comprehensos laqueo. Non tamē
temeritatis penes Illus. D. V. notabor, si tē-
porum nostrorum non nihil illi afferre co-
nabor cognitionis. Vti enim ea demum est
amentia, velle Dei penetrare, quæ sibi reser-
uauit, arcana: ita id non conspiceret, quod
pra oculis habemus, mentis indicium est caecæ
& obstinatæ. Verum enim uerō inter om-
nia scitu digna, est Antichristi aduentus:
propterea quōd inde possimus & de con-
uersione gentium, & de extremo iudicio
certissimam habere coniecturam. Erit &
tempus illud tāta redundans malitia, vt sur-
genti in ecclesia multi inde sint perterrefa-
cti: ideoq; hortatur Paulus Thessalonicen-

ses, vnâsecum Deo gratias agere, quòd cum primitias receperint spiritus in salutem, maligna vsqueadè non viderent tempora. Vbi, quæ nostra sit durities, perspicuum est cernere, quando illi longinquo penitus timebant à periculo, securè nos & oscitanter agimus in præseti: vt dicere possimus, præripuisse illos eum, qui nobis iuremeritò deberetur, timorem.

Planè nisi fuscarètur peccati nebula oculi nostri, facilè id perspicerent, quod tot iam seculis est prænuntiâtû: quæ etenim priùs erant abdita, iam labentibus annis facta sût in præpatulo. Verùm timeo, timeo planè, id nobis eueniat, quod olim Hebræis: qui minimè præsentem agnouere Mesiã, quem tot iã antea prænuntiauerant seculis. Quis iam dubitet prope adesse Antichristû, cum iam vidimus cõparuisse magnum eius ab Aquilone Præcursores? qui ambigemus de Gentium ad fidem vocatione, si in nouis Indiarum regionibus; quæ & situs magnitudine, & populorum frequentia, totam vincunt Europam: passim insonare nõ cessat Euuangelij tuba? quis dubitationi locus de toties prædicta Babylonis plaga, si iam p
parte

parte nostris heu nimium completa est damnis, in superioribus calamitosis triplicis flagelli angustijs? iam verò horrenda è celo sursum, & è terra deorsum prodigia, obfirmationi sociata hominum, portendût breui & consummandum id quod superest. Ita Deo placeat non eius incauti obruamur ruina, vti non multa hinc senescentes in tēpora, illam planè experiemur.

Dolore itaq; tactus intrinsecus, quòd atra vsqueadè & obscura referuemur in tempora, quando & diuinæ Scripturæ, & diuinæ consummabuntur plage: altiusq; mecum ipse diuina super Ioannis reuelatione immeditans, silentio præterire non volui, quid inde sentiam. Stupeo autem mirum in modum, quomodo non videant homines, cum iam pleraq; adimpleta sit in parte, citò & parum id, quod superest, adimplendum. Verùm & secura hæc, ac supina prorsus hominum incogitantia cum prædicta fuerit à B. Ioanne, in tenebrosa fumi caligine, quam quinta videt excūtem in tuba ab abyssu, quæ nostra respicit tempora; consequitur hominum incredulitarem non tollere, immò hanc confirmare prophetiam. Quandoquidem
penes

penes cetera multa huius veritatis argumenta, hoc vnum deerat pro vltima perfectione, vt, cum sit instar Solis Incidissima, minimè agnoscat.

Cæterum nocturnis, ac Lucifugis animabus eorum derelictis in cauernis, nostra interest eò magis in lumine crescere, quò ipsi ampliùs crescunt in tenebris: ne minorem adhibeamus vitæ capeßendæ diligentiam, quàm ipsi morti aduendæ. Quare cum breui quadam elucidatione mysticam percurrerim Ioanis Apocalypsin, volui paruulo hoc Illustris. D. V. decorare munulo: si non meritis æquali suis, saltem viribus pari meis. Quam simplicem lucubrationunculam ea, qua offertur à me, animi pietate accipiendo, nedù frustrà non erit: sed & pijs afferet mentibus terrorem, simul & consolationem. Videntes enim imminentiainde pericula, diuinum hinc subsidium, adducenẽ oẽm vt transferant spem à mudo cæco, indiesq; magis in præceps ruente, in Christũ Crucifixũ. In quo viuat secura.

V. Illustris. D.

Addictissimus Seraphinus Firmanus,

C.R. & Concionator immeritus.

In

In primum Cap. Apocalypf.

Omnes veteris testamenti prophetiæ finem habuere in Io. Baptista: in quo nouũ sumpsit initium: Cum autem non deberet Ecclesia inferior esse Synagogæ prophetico in lumine; vt alijs superexcellit in spiritus dotibus; æquum fuit totum eius reuelari processum. Quod sanè arcanũ non alij magis decebat adaperiri, quàm Ioanni; vt magis capaci, cum ob intellectus excellẽtiã; tum ob Christi amoris prerogatiuam, qua præ cæteris fuit insignitus. Ita solent altiora Dei mysteria charioribus eius manifestari amicis.

Hoc recipit Ioannes à Deo secretum, Angeli ministerio; non superbis aperiendum Philosophis, sed Dei tantum famulis: ideoq; obscuris inuoluitur visionũ ænygmatis: quæ eodem duntaxat, quo conscriptæ sunt, explicari possunt spiritu. Iure autem prophanos celatur hæc veritas, aperiturq; pijs contemplatoribus: vt nonnullis occasio sit ruinæ, alijs ædificationis. Ideoq; beatos dicit illos, qui legunt, & audiunt verba prophetiæ huius, & seruant ea, q̄ in ea scripta sunt: postremoq; in Capite maledicit eis, qui au-
deant

deant vitare, vel imminuere quicquam de libro hoc: comminaturq; eis plagas omnes, quæ in libro hoc continentur. Quò fit vt demirer admodum, quí temporibus nostris ausi sint nonnulli temerè afferere librū hūc non esse authenticum, seu fide dignum: neq; esse Ioannis Euangelistæ: qui si authoritati nequaquam verebantur contraire Ecclesie, illum Sacris approbantis in Concilijs, attestationiq; Dionysij illius Magni, & P. Augustini: quorum alter de illo meminit: affirmat alter nonnullos hac de causa iudicatos hæreticos: saktē horrescere debuerāt, quæ contra eos hic fulminatur, maledictionem.

Tamet si septem Ecclesijs scribat Ioannes, quæ sunt in Asia; attamen vniuersę deseruit eius prophetia fidelium congregationi, vsq; ad mundi finem. Quocircā primum salutatur in IESU CHRISTI nomine, qui lauit nos in sanguine suo: mox & subdit de vltimo eius ad iudicium aduentu: innuere volēs, reuelationem hanc, ab initio Ecclesiæ, quę orta est in eius sanguine, ad finem vsq;, quādo iudicabitur, locū habiturā: vt ipse sit Alpha & principiu & finis.

Ioannes

Ioannes in spiritu subleuatus, ad terribilem filij hominis, hoc est Christi, apparitionem, fit tanquam mortuus: non etenim sustinet mortalis infirmitas diuinam maiestatem. Neq; verò tantū potuisset ferre splendorem, nisi ipsum confirmasset, qui clauem tenet mortis & inferni: quòd illius vterque pareant imperio. Hinc verò istius potest agnosci celsitudo prophetiæ, quando nobilis vsque ad eò, in illius defecit contemplatio ne, intellectus: planeq; nō miror, si nocturni eam libenter effugiunt oculi.

Iure liber hic numero distinguitur septenario: qui præ ceteris omnibus mysticus est & vniuersalis. Nam septima die cōpletus est mundus: totidemq;e pariter per ætates voluitur ab eius exordio, vsq; ad finem: ita & totidē regitur Ecclesia Spiritus sancti donis: eodemq; clauduntur sacra mysteria numero: ordines sacri: opera misericordiæ: petitiones: remissiones: virtutes. Hic & videntur septem candelabra: septem stellę: Angeli septem: signacula septē: tubæ septem: plagæ septem: vt significet, septē futuras Ecclesiæ ætates.

Quæ porrò sit præcellētia hæc pphetia,

tia, illarum comparatione, quæ veteri reuelatæ sunt in testamêto, conijci potest ex magna apparitione, Ioanni facta non iam in celebrato olim sabbatho; sed in Dominico die, sanctificato ob Christi resurrectionem: quæ veteribus silentium ponit figuris. Hinc & angelico potissimum non habetur hæc reuelatio ministerio (tametsi interueniat & Angelus) sed per ipsummet Christum, qui dicitur hominis filius. Quem si multi videre Sanctorum; nunquam tamen vt hîc: in medio nempe septem candelabrorum; hoc est, Ecclesiæ: præcinctum ad mamillas zona aurea; vt inuauat, non satis illi esse operû puritatem, nisi omni cohibeatur cor mala cogitatione.

Candor capitis eius non est, vt in cæteris prophetis, mutuatitius; sed naturalis & proprius; vt lanæ, & niuis: vbi innuit eius Ecclesiam in mundi canitie, vergente quippe mundi vesperæ, ab eo personaliter fuisse visitatam.

Flammantes eius oculi vigorem insinuât intellectus, ardorêq; affectus: vox insonans ostendit verbum eius toti insonituro ter rarum orbi: pedes ardentes, iudicium eius

tremen-

tremendum, quo bonos inter discernet & malos in extremo die, suæ igne iustitiæ: conuenienter autê gladius ex vtraq; parte acutus, sententiam signat ex eius ore prodituram, in animæ perditionem & corporis, contra reprobos. Septem in eius dextera stellæ notant septiformem eius spiritus potestatem, per septem principales administrati, qui in conspectu throni eius assistunt, Angelos: neq; verò meliùs poterat huius exprimere claritatem reuelationis, quàm per faciem eius lucidissimo comparatam Soli: cuius in aspectu mundana omnis absorbetur capacitas.

Vti septem sunt principales Ecclesiæ status, ita septem sunt huius libri visiones: in quibus iterantur prædicti status; tum ob prophetiæ certitudinem sæpius confirmatæ: tum etiã quòd vniciq; statui sint suæ proprietates; quæ modò in vna, modò in altera describuntur visione. Primus est Apostolorum status, Martyrum secūdus, tertius Doctorum, quartus Monachorum, quintus Prædicatorum: cui succedit status & instauratio Babylonis; postremoq; Antichristi victoria, cæliq; apparatus.

Ita

Ita & prima est septem viso Ecclesiarū, equorum secunda, tertia tubarum, quarta mulieris Sole amictæ, quinta septem phialarū: postquam describitur Babylonis dānatio; in vltimamq; definit felicitatem.

Primus & secūdus status à Stephano capere, eodemq; in tempore: tertius cū quarto vnā decurrunt à Constantino Ecclesiæ pacificatore: reliqui sunt & tempore & conditionibus omninō distincti.

Decuit primum citō pertransire, instar fulguris; quō fidem disseminaret: secūdū diu perdurare, vt multo eā rigaret sanguine: supra etenim trecentos perstitit annos persecutio. Doctores Monachiq; eodem fuere in tempore; modicumq; perstitere: citō enim ob peccatum deficiunt doctrina & contēplatio: quintus, cuius iam agimus in fine, diuturnus fuit; fortasse vt eius iudicium fiat acrius diuina ex longanimitate. De reliquis comperti nihil habemus.

Hac respōdent partitione status isti illis, qui in veteri erant Testamento: vt ostēdatur vnū in ambobus fuisse Deū; rotāq; in medio rotæ: id est, in legis decursu adūbratum fuisse Euangelium. Respicit Apostolorum

stolorum status Abraham cum Patriarchis: respondent Martyres diuturnæ sub Pharaonum tyrannide seruituti: signati fuere Doctores in Iudicibus: in Regum Monachi regimine, ob regalem omnis culpæ victoriam: qui auspicati sunt quintum Prædicatores, Machabæos referunt, strenuos fidei propugnatores; qui in Antiocho desiere prophano: vt & præsens status in prophano Aquilonis Hæresiarcha, cum Ecclesiæ magna adēdō vastatione, suum terminat cursum. Ortus est in sexto Christus; vt & speramus renasciturū illum in Ecclesia sua. Vti verō Synagoge septimus extitit sub alienigenis; ita Ecclesiæ septimus in Antichristi persecutione, tametsi in gloriam, terminabitur.

In Cap. II.

PER Ecclesiā Ephesi; quæ vertitur Conciliū eius; non aliud est accipiendum quàm Apostolicus, qui fuit Christi Concilium, senatus. Meritoq; isti laboris commendantur & patientiæ: fuere etenim primi bellatores: minimeq; potuerūt ferre malos: vt

in Iuda cernere fuit, solo inter eos malo, nonnullisq; Pseudoapostolis, quos aperte nominat, cum ait: Qui se dicunt Apostolos esse: & non sunt. Quoniam verò citò desijt feruor, eos arguit, adhortaturq; ad p̄nitentiam: aliàs moturum se minatur de loco suo candelabrum: vti de Iudæa Apostoli translati fuere ad gentes. Ne verò dubitari possit, quos significet, aperte arguit facta Nicolaitarum: quorum surrexit hæresis inter septem Diaconos Apostolorum tempore. Quoniam verò Apostoli degustarunt Christi præsentiam, qui lignum fuit vitæ; idè hoc illis præmium filius hominis pollicetur.

Secundæ Ecclesię, quę dicitur Smyrna, hoc est, amaritudo, Martyrum aptatę statui, prædicit tribulationē dierum decem. Decem etenim fuere, qui persecutionem instaurauere, Imperatores, Nero, Domitianus, Traianus, Antoninus, Seuerus, Maximinus, Decius, Valerianus, Aurelianus, & Dioclitianus nouissimus, omniumq; immanissimus. Hanc non arguit, sed solatur diabolicū ne timeat aduersus se cōcitatum furorē, pollicens perseuerāti vsq; ad mortē

coro

coronam vitę: & ita moriens Martyr perpetua coronatur vita.

Pergamus sonat desiccator vallium: cōuenitq; Doctoribus, quorum est studium contemplando valles exiccare sensuum, ne diffluant in peccata. Hęc arguitur Ecclesia prauę atq; scandalosæ doctrinę; prout fuit doctrina Balaam & Nicolaitarum: eo etenim in tempore pullularunt hæreses; Ariusq; ingentem mouit seditionem, alijs cū pluribus: ideoq; ad p̄nitentiam adhortatur: pugnaturumq; minatur se cum illis gladio oris sui; hoc est, sententia eos feriturum excommunicationis, æterniq; anathematis: vti factū est. Qui autē fuerit fideles & victores, manna illis promittit absconditum; peculiare contemplantium præmiū: quod nemo scit, nisi qui accipit: cōs enim latent carnales internę suauitas cōtēplationis.

Thyatira sacrificiū vertitur laboris: Mo-nachisq; conuenit: ideoq; fidelis laudatur ministerij, & patientiæ, in defendenda oratione Ecclesia. Arguitur autem quòd permittat Iezabel lasciuam prophetare, seducereq; gentes: quod cū iuxta literam intelligi nequeat, aliud non significat, quàm im-

puđicam Mahometis sectam, quæ quarta in Ecclesia falsis legibus & vaticinijs turbam seduxit. His porro Deus minatur mortem, retributionemq; iuxta opera eorum: fidei autem victori stella promittitur matutina; quæ Monachorum est propria. Quis porro futurus sit huius exitus sectæ declarat, vbi vëturum se ait, & daturum potestatem super gentes, & tanquam vas figuli confracturum eas: quod propediem expectamus factum iri.

In Cap. III.

QVINTA, cuius iã in fine agimus, Ecclesia, dicit Sardis: hoc est, pulchritudo principatus: quoniam Prædicatorum ornata fuit multitudine copiosa. Huic dicit; quia nomen habes quod viuas, & mortua es: innuës, plenã illã externis ritibus, sed ãterni vacuam vigoris. Ided arguitur quod opera sua non sint plena corã Deo, sed imperfecta: ad vigilantiamq; adhortatur, nisi velit diuinam improvisò sentire ultionem. Hoc porro meliùs nos experiëtia cõprobamus; videntes diuinum nobis superimminere iudicium

iudicium; neq; tamen tantum habentes luminis, vt velimus præcauere, peccato exopti. Paucis tamen illis qui innocentiam cõseruabunt, præmiũ promittit; quia secum ambulabunt in albis. Ipse enim Scribas inter & Phariseos suam non cõtaminauit innocentiam. Promittit etiam se confessurũ nomen eorum corã Patre & Angelis eius. Quod sanè non diceret, nisi grauissimæ forent hac in Ecclesia tentationes super electos; cum ob peccatorum grauitatem, quæ supra omnem exuberant modum: tum ob frigescentem in sacerdotali statu spiritum: tum verò ob mystici tentationem Antichristi: de quo quinto latiùs agemus in sigillo.

Sexta Ecclesia, quæ dicitur Philadelphia, quod interpretatur, quæ hereditatem saluat; citò incipiet: in eaq; adimplebitur gëtium plenitudo: post quam omnis Israel ad fidem conuertetur: in hacq; salua fiet, quæ fuerat in præcedenti deperdita, hereditas: vnde ait. Ecce dedi corã te ostium apertũ: nempe Euangelici verbi: cuius adaperietur virtus vt mundi fiat conuersio: vt meliùs sexta declarat in tuba. Quæ sanè aperitio haudquaquam poterit impediri. Et hoc (subdit)

quia licet modicam habeas virtutem: nempe miracula faciendi, prout in primitiua Ecclesia: nihilominus tanta erit vis Verbi, vt (quemadmodum subdit) vel illi, qui sunt de Synagoga Satanæ, cogentur venire, & adorare ante pedes tuos nomen sanctum meum. Quoniam verò hac in ætate dira erit Antichristi persecutio, ideò non hæc arguitur Ecclesia, sed consolatur, dulcibusq; delinitur verbis. Et quoniam tentationis immanitas, superno absq; auxilio, erit intolerabilis, ideò pollicetur eam se præseruaturum, citoq; venturum; scilicet ad iudicium: victoremq; muneraturum; vt & illum columnam faciat in templo suo: hoc est nouæ fundamentum Ecclesiæ; quæ tunc descendet de cælo: & foras non egrediatur amplius: ob felicem quippe perseuerantiam, æternumq; præmium.

Laodicea, quæ est, expectata natiuitas; erit vltima mundi decrepitas; in qua natiuitas tantummodò expectabitur immortalitatis. Rectè autem illi conuenit quod subiicit: tepidam illam fore: neq; frigidam, neq; calidam; aptam quæ nauseam prouocet. Erit enim vsqueadè feruoris vacua, vt

sc

se non agnoscat miseram, & miserabilem: ideoq; dupliciter erit miserabilis. Obserua porro, tepiditatem hinc nõ significare temperamentum quoddam calorem inter & frigus: sed apparentem quandam iustitiam, duplo iniustam; frigiditatemq; non agnitã, & minimè sanabilem: quæ Deo longè magis est abominabilis, quàm manifestum peccatum: ideoq; suadet illi, emere aurum ignitum: charitatè nempe verã: collyrioq; inungere penitentia oculis mentis, vt videat. Victori autem pollicetur dirẽ vsqueadè tentionis, assessorum illum in throno suo fecum. Tunc etenim ad ostium stabit, mundum iudicaturus: suiq; sedebit in sede iudicij.

In Cap. IIII.

VISIO D. Ioãnis hoc in Capite aliud nõ signat, quàm huius veritatem prophetiæ ab ipso perceptam fuisse, non humano lumine, sed in spiritu, cum esset subleuatus diuinum ad conspectum; quò nemo potest conscendere, nisi à Deo inuitatus. Cuius representatur Maiestas throno in pretiosissimo & sublimi, eiusq; in dignitate assidentium, eu-

riarq; totius : quantum pôt sensibili describi
 exêplo, magnitudo atq; celsitudo supra oëm
 sensum incomprehensibilis . Eius à throno
 oïs ad nos descendit veritas : quod designât
 fulgura, & voces, & tonitrua, quæ de throno
 procedebant ; & septem lampades arden-
 tes ante thronum, quæ sunt septem spiritus
 Dei . Quæ sanè veritas præcellentiùs in Euâ-
 gelistas descendit, designatos per quatuor
 animalia, plena oculis antè & retrò . Euan-
 gelium etenim ita omnè amplectitur prisçæ
 legis veritatem , vt clarior in posterum
 scriptura non expectetur . Vtriq; autèm,
 nempè & veteris Patres Testamenti, per vi-
 gintiquatuor signati seniores ; & noui, per
 quatuor animalia ; adorant sedentè in thro-
 no, & mittunt coronas suas ad pedes eius,
 dantes illi gloriã vniuersam . Christo enim,
 vti Deo, seruit & lex & Euangelium : cum
 Verbum sit, in quo & condita sunt, & con-
 seruantur omnia .

In Cap. v.

IN dextera eius videt Ioannes librum
 scriptum intus & foris, signatum sigillis sep-
 tem.

tem. Et cùm prædicaret Angelus, neminem
 tamen erat inuenire in terra, neq; in cælo,
 qui dignus esset aperire librû . Quare cùm
 fleret Ioannes multùm, cõfortatus est eum
 vnus de senioribus, dicens : Ecce vicit Leo
 de tribu Iuda, aperire librum, & soluere eius
 signacula . Vbi ostèditur, verû Scriptura-
 rum sensum adaperum minimè verè fuisse,
 nisi à Christo : & hoc, per eius sanguinem .
 Vnde quemadmodum describitur priùs vti
 Leo, ob eius Diuinitatem : ita & mox cer-
 nitur tanquam Agnus occisus, ob veram
 carnem, verè Cruci suffixam . Cui septem
 ascribuntur cornua, & oculi septem : hoc est,
 sui septem dona Spiritus : quibus percutit
 obstinatos : illuminat verò humiles & fide-
 les .

Quoniam verò omnes adimpletæ sunt
 eius in passione Scripturæ, idèò subdit ac-
 cepisse Agnum librum : cumq; aperuisset
 eum, procidisse coram eo tam veteris, quàm
 noui Patres testamenti : qui dicebant : Di-
 gnus es Domine accipere librum, & aperi-
 re signacula eius : quoniam occisus es : &
 redemisti nos Deo in sanguine tuo . Vbi
 duo latent mysteria ; primùm sola Christi
 morte

morte perficiendam fuisse omnium redemptionem; cum de eo solo dici possit; Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi. Alterum verò, eius explicita fuisse in morte quæcunq; priùs erant abdita; quandoquidem omnis hac ratione declarata est Scriptura. Neq; etenim aliud significatur in productione mulieris è costa viri, quàm è latere Christi proditura Ecclesia; veriozem autè non potest Scriptura illa ampliùs recipere sensum. Ita & lignum vitæ in medio Paradisi, designat Crucem in mundi medio donaturam animæ vitam perennem. Neq; aliud innuebat arca, vbi saluatus est mundus: neque aliud Patriarchæ sacrificium Abrahami: idem adumbrabat vniuersa filiorum Israel peregrinatio, transitus maris rubri, terraq; promissionis. Ita & nisi Crucis sensu tot enodarentur explicarenturq; veteris sacrificia testamèti; præter id quòd multam afferebant seruitutem, modicùq; fructus; erant & maioris occasio indignationis; quemadmodum Diuus attestatur Apostolus, legem nedum ad perfectù nihil adducere; sed & iram operari; nisi ad mediatorum referatur Christum.

Neq;

Neq; verò abre septem sunt sigilla, quæ virtute Agni, hoc est, Christi pasci, sunt adaperita; quoniam septem sunt in eius passione mysteria, profus mundano pugnancia sensui; quorum ignoratione sacri tegitur scientia libri; summa nempe in omnipotentia impotentia; summa in impassibili pœna & excruciatio; summa in sapientissimo stultitia; summa in diuitiarum Deo inopia; summa in glorioso ignominia; summa Patrem inter & filium inimicitia; vbi infinita est vnitio; demumq; summa Dei in eius vni-genitum crudelitas; vbi infinitus semper regnat amor. Hæc quæ videntur impossibilia, in Christi Cruce verissima extitere: ideoq; solus ipse dignus fuit, cui homines vniuersi, & copiosi Angelorum exercitus acclament, quæ hic subiiciuntur: Dignus est Agnus accipere virtutem, & honorem, & gloriam &c. cuiq; dicat creatura omnis: Et patri; & Agno, sit omnis potestas, & benedictio in secula seculorum.

In Cap. vj.

CVM exultaret lætitia cœlum, quòd re-
pertus esset, qui dignus foret aperire librù;
vidit

vidit Ioannes aperiri ab Agno vnum ex sigillis; & cum inuissset eum vnum de quatuor animalibus, tanquam vox tonitruum, ut veniret, & videret; Ecce apparuit equus albus; & qui sedebat super eum, habebat arcum; & data est ei corona; & exiit vincens; id est, animo certissime vincendi, ita ut & vinceret. Candidum hoc fuit collegium Apostolicum; cui insidendo, Christus verbi sagitta sui Diabolum transfixit idololatrię; vitricemq; de illo retulit coronam. Credereq; licet, hoc fuisse animal Euangelistam Marcum; qui huius expressè meminit rei; cum Seruatorem refert discipulis iniungentem, ut eutes in mundum vniuersum, omni predicarent Euangelium rationali creature; & dehinc abijt in cœlum.

Cum aperiretur sigillum secundum, apparuit ecce equus rufus; cuius data est sellatori potestas sumere pacem de terra, multa cum sanguinis effusione. Ille fuit Martyrum equus; super quem triumphans Christus, suorum morte pugnantium transfuerberauit inimicum; permittensq; potestatem rabidę Tyrannorum immanitati, quę per gladium hic signatur magnum; fecit ut victo-

riam

riam referret de occifore occifus; vti à secundo animali, Luca nempè, de eo fuit dictum; Non veni pacem mittere in terram, sed gladium.

Cum aperuisset deinde sigillum tertium, ecce videt Ioannes equum nigrum; cuius sellator habebat stateram in manu. Quem admodum equo in albo puritas signatur doctrine; ita & in nigro veritatis offuscatio; prout in Hereticis manifestum est, qui tunc surrexere. Conuenienter autem gerunt stateram in manu; quoniam audet proprio ex capite scripturas trutinare, quę per triticum & hordeum signantur. Vti Arius fecit; qui metiri præsumens sacram Trinitatem, asseruit filium esse Patre minorem. In eoq; fuit adimpletum, quod ait Dominus in Mattheo; Loquor illis in parabolis; ut videntes non videant; & audientes non intelligant: diuino ita ob hominum temeritatem exigente iudicio. Vinum tamen nequam lesere, & oleum; quoniam contriti & mansueti in fide persistere.

Quarta orta est in ætate heresis siue secta Mahometica; ideoq; quarto in sigillo apparet equus pallidus; hoc est, populus Sar-

racc-

racenus, vigoris expers fidei. Et qui sedebat super eum dicitur Mors: hoc est, Mahometes; qui morte perimebat corporis qui illi non adherebant; & qui adherabant, in anima iugulabat: vt verè dici mereat Mors; post quem sequitur infernus; vti notum est. Aperteq; nimis illi cõgruit data super quantum partes terre potestas; quando per has omnes (vt nostris experimur damnis) dilatata est eius secta regiones.

Per infernum etiam, qui Mortem subsequitur, aperiri potest aliud secretum; secta nempe Mahometicam Antichristi coniunctum iri secte; qui ob teterrimam erroris sui obscuritatem, dicitur infernus: vti enim miseriam inuenire non est inferno maiore; ita omnis in illo adunabit nequitia. Quare nonnulli sensere, ex vtriusq; similitudine, Mahometem fuisse verum Antichristum; quodq; sexto adimplebitur in signaculo, accipiebant ipsi in quarto. Sed certè vltimus expectatur Antichristus, omnium caput nequissimorum: cui vti Sarracenicæ quarto in tempore sedem præparauit secta; ita oportet quinto, quo agimus, in tempore alium esse, qui pessimis errorum adinventionibus ostendat

ostendat Antichristi non procul abesse aduentum.

Quinto in signaculo quanta errorum futura esset enormitas, horribiliumq; flagitiorum, non poterat melius insinuari, quam p Ioanni factam visionem. Vidit enim post eius aperitionem, animas sanctorum Martyrum clamantes à Deo vindictam, indolentesq; tantam eius patientiam: ac si sui oblitus esset iudicij. Tametsi etenim retroactis temporibus multi extiterint errores: nunc tamen vsque adè sunt omnes in vnum collecti, vt nedum homines, sed & Sancti demerentur, & Angeli tantam Dei longanimitatem & patientiam.

Aduerte porrò consolari Deum Sanctos suos, vt expectent adhuc tempus modicū, donec compleatur numerus conseruorum & fratrum eorum, qui interficiendi sunt, sicut & illi. Vbi innuit, citò instaurandam denudò Martyrum persecutionem: vti iam Luterano cernere incipimus in schismate: melius autem apparebit in proxima Antichristi persecutione, qui aperte describitur, vbi subdit.

Post reclusionem sexti sigilli, ecce terræ motus

motus magnus factus est: hoc est, populorum commotio nouas ob hæreses. Vnde Sol fidei factus est niger, tanquam saccus cilicinus: quoniam ab immundis fuscabitur tota animalibus. Lunaq; hoc est Ecclesia, ob multam hominum occisionem tota erit sanguinea: & ob immanitatem tentationis Stellæ, hoc est, Doctores, & Monachi à celo cadent catholicę fidei: quemadmodum ab arbore cadunt immatura poma, cum à vento magno mouentur: & cælum, hoc est, sacra scriptura erit tanquam liber inuolutus, in varias nempè pugnantisque intricaciones. Quo in tempore tantæ exurgent vndiq; tribulationum procellæ, vt oēs homines, cuiuscunq; demum sint illi cõditionis, & status, se abscondant in speluncis, & motem quærant ob imminentis terrorem iudicij.

In Cap. vii.

NEQVAQVAM tantum permetteret Deus in Ecclesia sua exitium, nisi vellet maius inde haurire bonum. Ita antiquæ permisit destructionem Synagogæ, vt nouam plantaret Ecclesiam, illa præcellentiore. tanta

tanta enim est eius vis bonitatis, vt & peruersam pelsimorum hominum malitiam, & Dæmonū, deseruire faciat gloriæ suæ: quouellam magis præpedire adnituntur, eò magis suis illam admoliuntur confirmatq; damnis: prout in sequenti declaratur visione.

Post hæc igitur vidit quatuor Angelos, stantes super quatuor angulos terræ, tenentes quatuor ventos ne flarent super terram. Per hos intelliguntur homines maligni, sequaces Antichristi; qui veram præpedient Euangelij doctrinam, ne spiret inter fideles, designatos per terram; neq; inter infideles, per mare; neq; spirituales, per arbores. Deus autem eorum infranabit rabiẽ. Vnde alterum ecce Angelum, ascendentem ab ortu solis, turmam nempè angelicam & luminosam (hic enim per Angelos semper viri intelliguntur angelici & illustres): insigne habentem Dei viui: quæ voce intonans veritatis, furorem frænauit eorum, qui nomen Christi penitus extinguere moliebantur.

Tunc verò vigescet Euangelium: populisq;, ad fidem conuertetur, Hebræorum.

vti hic palàm duodecim signantur tribus Israel, nomine vnaquæq; suo : quæ vti regius vaticinatus est Propheta , ad vesperam cõuertetur mundi : & famem patientur vt cahes : & circumibunt ciuitatem ; Ecclesiam nempè sanctam : diurnamq; , quam sustinere , duplici moram compensabunt igne feruoris . Tunc longè mundi pars maxima ad fidei reducentur vnitatem : ideoq; Ioanni turba ostenditur innumerabilis , varijs ex linguis & nationibus : qui albis circumamicti stolis, palmasq; gerentes in manibus, stabant in conspectu Agni : tantiq; beneficij, qualis est peccati victoria, Deum collaudabant, gratias agentes illi, & Agno eius Christo: cui pares triumpho laudes nec ipsi possunt Angeli Deo persoluere .

Hic planum fit, non alia permissuram de causa Dei prouidentiam Antichristi impietatem, quàm vt Martyrum adaugeatur numerus ; vnde subiungitur , dixisse vnum de Senioribus : Hi, qui amicti sunt stolis albis, qui sunt ? & vnde venerunt ? obstupescentem nimirum venire eos de mûdo, qui pauloantè tantò conspiciebatur peccatorum in exitio . Et respondet ipsemet : Hi sunt qui

venc-

venerunt de tribulatione magna; nêpè Antichristiana, & lauerunt stolas suas, & dealbauerunt eas in sanguine Agni: hoc est, per coronam martyrij Christum sunt imitati; ideoque omni absoluti pœna, secum in perpetuum regnabunt .

In Cap. VIII.

IAM videamus quantum eliciet Deus bonum è persecutione Antichristi . Post cuius mortem quies erit Ecclesia, & tranquilla: sed inuidia Diaboli malorum citò (vt inferiùs dicemus) colliget reliquias : pacemq; turbabit . Vnde videt Ioannes , in cœlo, id est Ecclesia, silentiũ fieri quasi media hora : quod nonnulli dimidium interpretantur anni : inde nouissimi succedent conflictus .

Et quoniam septem Ecclesiæ status varias habent proprietates: non poterat vnusquilibet vna tantum describi visione: sed multis opus fuit : vt quod in vna tacetur, exprimatur in alia . veluti in statu Apostolico fuit innocentia simul & patientia : hæc describuntur in prima septem Ecclesiarum

Sf 2 visione:

visione: fuit & verbi aduersus idololatriam victoria; & hæc primo habetur in signaculo: fuit & populi destructio Hebræi: hæc in prima conspicitur tuba. Ita & possent reliqui singuli percurri status: nisi vererentur non strâ transcendere modum breuitatis. Quoniam nam verò positus fuit Christus in ruinam multorum, & resurrectione; doctrina eius dira inuexit in eos flagella, qui eam oppugnarunt: quod sanè fit à iusto Dei iudicio; non autè ab alio (vt fingebant Manichei) principio. Ideò videt Ioannes Angelum offerentem Deo orationes sanctorum: vbi videre est, nedum orationes sanctorum Deo gratas esse: sed & per illas illuminare eum Ecclesiam, cœcitateq; ferire obfirmatos. Hoc autem vult, cum ait Angelum accepisse post oblationem orationum, ignem de altari, misisseq; illum in terram: vnde magno cum terræ motu, facta sunt tonitrua, & voces, & fulgura. Quæ tunc adimpleta fuit visio, cum accipiens Deus diurnas sanctorum Patriarcharum & Prophetarum preces, & vota, misit in terram ignem Diuinitatis sue, in Verbo suo, nostra succenso in humanitate; è quo vti pax est orta & salus pijs; ita & multa

multa exorta est impijs ruina; quod declarat, dicens.

Et primus Angelus tuba cecinit; & facta est grando, & ignis, mista in sanguine. Impletum fuit hoc, vbi Euangelicæ sonus tubæ, per sanctos effusus Apostolos, populo nequaquam fuit acceptus Hæbræo; qui derelictus ob pertinaciam, prædæ datus fuit Romanorum; sanguineq; & igne ita fuere, instar grandinis, percussus, vt vel sola per terrefaciat memoria. Bene autem subdit, tertiam partem fuisse percussam: quoniam pars vna Apostolis adherens, fuit præseruata: altera in præsentem vsq; perseuerat diè, cum in diuinæ exempli iustitiæ, tum vt deum conuertantur; reliqua fuit per Titum exterminata & Vespasianum.

Ad secundæ tantum tubæ, conspicitur mons magnus, igne ardens, mitti in mare. Mons ardens fuere Martyres; fundati in fide; alti per contemplationem; duri per patientiam; charitate ardentes; qui in mare missi fuere gætijs Paganarum. Quorum cum pars ad fidem conuerterentur, permanerent alij in persecutione, dirissima in eos immisit Dominus flagella; vt his patet, qui

Iegerint historias; ita vt dici possit tertia pars fuisse sanguinis; & Romanorum admodum infirmatum est imperium, desciscētibus ab eo prouintijs compluribus.

Ad tertiæ cantum tubæ, cecidit ecce de cælo Stella magna, ardens tanquam facula. Vbi aliud intelligi non potest, quàm excellens Doctor, à celsitudine delapsus fidei. Hic porrò fuit Arrius; qui bene dicitur Ab synthium, ob amaritudinem veneni, quod inuexit in Ecclesiam. Cuius cùm pars in fide manerent catholica, cæteri diuisi sunt; multiq; ex tribulationum periere amaritudine; quoniam tunc temporis & Goti, & Vandali, & Longobardi multis in Ecclesiâ cum stragibus inundantes irruerunt.

Quartæ ad cantum tubæ, tertia pars obscuratur Solis, & Lunæ, & Stellarum: quæ admodum perspicimus & Orientem, & Meridiem, partemque Septentrionis fuisse Mahometico ab errore percussam & obscuratam; manente tamen semper parte quadam, sub eius imperio, fideli. Tertiaque, hoc est Ecclesia Latina, quâquam molestijs affecta, non tamen percutietur, obscurabitur uè à Diabolo in totum; vt tantum illa

pars

pars cedat tertia. Aquila verò per medium volans cælum, ipse est Ioānes, qui ter inclamat voce magna; Væ væ væ; quoniã tria præcipua videt flagella tribus, quæ sequuntur, in temporibus: vt ipse inquit.

In Cap. IX.

QVINTVM diximus statum ad nostrâ spectare tempora: cuius perspicuè fuit videre initium Diuis in Dominico & Francisco. Quantè porrò tempus hoc sit malignitatis, Ioannes primò ostendit quinto in sigillo: nunc verò quinta in tuba, quis futurus sit eius exitus, designat, cùm videt Stellam è cælo cadentem, aperientemq; puteum abyssi. Quod interpretantur omnes, futurum quempiam magnum Doctorem, qui à cælo apostatando Ecclesiæ catholice, puteum adaperiet sepulcorum iam in inferno errorum. Nos autem minimè elaborabimus in diuinatione futuri huius, cùm iam presēs id videamus, quod à lōgè cæteri prædicebant, nouam nempè Luteranam hèresim, quæ omnes resurgere fecit ex abyssu infernali errorum: in ipsa inquam perspicimus præsentem

Sf 4 totam

totam adimpleri visionem .

Vnde subdit, è puteo aperto ascendisse fumum magnum, instar fornacis: cuius è caligine obscuratus est & Sol & aer . Hoc planè nos nunc cernimus adimpletù: quando, si quælibet preteritarum hæresum claritatem fuscavit fidei; peius hæc ceteris simul omnibus est operata . Dicere enim licet, abscissa omnino Ecclesiæ autoritate, cui nostra innititur religio, rediuiua refurgere omnia errorum, morti iam addicta, monstra.

Hoc exiere à fumo locustæ monströse: hoc est, multi huius sectatores hæreseos, similes locustis, quas solet Deus in flagellum mittere: vti fecit in Aegyptum . Qui etenim horum attendat mores, planè compertiet omne sibi attraxisse pestiferè genus géntis: doctos nempe & idiotas: nobiles & plebeios: vti infrà dicemus .

Non tamè habent potestatem lædere herbam viridem, vel arbores: sed eos duntaxat, qui non habent signum Dei in frontibus suis: quoniam vbi fides est viua, bonis sociata operum fructibus, non potuit suo pertinere veneno: sed eos tantùm infecit, qui priùs aliquo erant corrupti peccato . Vnde

ait

ait datum fuisse illis, non vt occiderent, sed cruciarent mensibus quinque: hoc est, eos quæ à carnalibus priùs erant dissoluti sensuum oblectamentis . Neque verò abrè cruciatus eorù crutiatiui assimilatur scorpionum: quoniam sese offert hic error cù Euangelio, sacrisque Scripturis: legitimùm dein illarum intorquedo sensum, pestifera animam percutit hæresi .

Et quærent (inquit visio) in diebus illis homines mortè: & fugiet ab eis . Quod hodie sanè locum habet: quandoquidem tantam fidei inuersionem videmus: totque errorum inuolucra; vt iam ferè ignoremus cui credamus: desiderabilisquæ foret mori, quam vitam agere inter continuos errorum anfractus tanta animarum cum perditione .

Vt verò ambigi nihil possit hac de interpretatione (tametsi ita multis iam annorù seculis hunc interpretati sint locum sancti Dei homines) clariùs & hoc perspicitur in locustarum descriptione: quæ, vt ait, similes erant equis paratis in prælium . Hoc etenim probè fuit adimpletum, cum ex multa sanguinis effusione, quam ipsi patrauerunt in Germania; vbi violenter tot destruxerunt templa & Monasteria: tum etiam ex

prom

promptitudine, quam gerunt, sanæ contradicendi doctrinæ, semperq; fallacibus depugandi argumentationibus: ac si spiritum Iannis & Mambre hereditate essent consecuti: quo uel melius possint contentionibus deseruire, multa utuntur eloquentia; quæ per coronas earum in capitibus, designatur: quæ quidem coronæ rectè dicuntur similes auro; quandoquidem loqui se fingunt zelo charitatis: sed reuera malo semper intendunt fini. Vnde & subdit facies earum, tanquam facies fuisse hominum; & capillos sicut mulierum; quoniam sub humanæ quoddam prætextu sapientiæ, vitæ coram impuniti vitæ Christianæ; vitamq; inducunt effeminatam & lasciuam; auferentes penitentiam, obedientiam, votum, quodlibet uel aliud frenum, quo cohiberi possit anima à peccati præcipitio. Quorum & velocem cursum non poterat melius Ioannes describere, quam addendo concito, ac furioso earum cursui alas quoq;: ut innuat nedum effrænes, sed & summa cum velocitate eos perditioni aduolare.

Per loricas ferreas, pertinax intelligitur durities; per dentes Leonum, crudelissima aliena.

aliena famæ dilaceratio. Cui benerei fidele afferet testimonium, qui Luteranam legit doctrinam: quoniam uti obstinatione ferum vincit: ita & detractione usque ad exuberat; ut vix crediderim ibi inueniri peritodum, ubi non alieno detrahatur nomini. Cui usque ad contenti hominum famam discerpere, ausi sint & os ponere in cælo; eosq; qui tot iam seculis Diuorum affecti sunt honore, vituperabiliter expoliare & templis & imaginibus; sacraque eorum vel ossa omni proforsu priuare reuerentia.

Dehinc subdit, datam illis potestatem nocere mensibus quinque: quod iuxta literam minimè potest intelligi, cum multos iam inualescat annos; adhucq; fortasse nonnullo tempore acrius irruet in Ecclesiam. Et est sane timendum, ne quemadmodum percussit Ieroboam tribum Iuda, ita & ab hac separatione furor irrupat diuinus nostra in peccata. Verum non de hoc amplius; quando, uti D. ait Ioannes, locustæ habebant super se Regem Angelum abyssi; cui nomen Exterminans; ut commoneat, non aliunde hoc permisisse Deum monstri, nisi ut populum

lum penitus exterminet pseudochristianū. Hoc primum est flagellum, quod Aquila volans minitando annuntiat; quod nostra respicit tempora.

Iam verò & hic obtenebravit fumus Solem ipsum; quò possit flagello viam præparare. Multi etenim Principes, & nobiles, & Deo dicati huic fauent obnixè errori, diuino excæcati iudicio, vt pestilentius amplectantur venenum, quod inueniri possit in Rebuspub. & Principatibus: quando legum immutatio nunquam nõ possit trahit & Principatuum immutationem. Ita factum est vt regnum diuideretur Israel, quoniam nouas machinatus est Ieroboam leges: magnaq; Machabæorum tẽpore ruina à paternarum initium sumpsit mutatione caeremoniarum: cumq; paganorum subintrasset ritus, fuere & à paganis crudeliter afflicti. Non secus vsus est & Mahometes: qui primùm inuertit leges, mox & regimina: prout videmus magnam illum obruisse mundi partem. Vandalorum strages horrenda, qui vniuersam destruxere Africã, partemq; Italiã, schismate cæpit ab Ariano: quod præcessit vti præludium flagellorum.

rum. Multisq; alijs prætermisissis exemplis aio, si vnquam fuit schisma idoneum Principatum destructioni; hoc est vel maximè: quandam etenim prædicat libertatem, populis longè gratissimam: disponitq; rebellioni. Quod minimè vident exitiũ Principes nonnulli: quò ab huius fumo fornicis sint vsquead eò fuscati, vt serpentem foueant in sinu: à quo nimirũ suo percutiuntur tempore.

Silentio præterire nõ possum magnum, quod hic latet, arcanum: nunquam verò ita clarè perceptum, vti nunc: ad eò enim obscure & inuolutè suam scripsit Ioannes prophetiam, vt succedentibus tantummodo temporibus potuerit intelligi, cum pleraq; iam pro parte est adimpleta: ita & de venturo prophetiã Messia tunc tantummodò clarè fuere p̄spectã, cum sunt adimpletã.

Duos comperio fuisse præcipuos prioris Christi aduentus Præcursores, Zachariam, & Ioannem Baptistam: ita & erunt duo posterioris: hoc est (iuxta receptiorem sententiam) Enoc & Elías. Quoniam verò Antichristus Christo erit contrarius: conjicere possumus quæ futuræ sint eius conditiones

tiones, Christi comparatione: quemadmodum contraria se inuicem declarant modo opposito. Cùm itaq; Christus conceptus fuerit de Spiritu sancto: verè fuerit Deus & homo: vera pat̄arit miracula: postq; mortem rediuiuus ascenderit ad cælos: ita & dicamus nasciturū Antichristum ex nefario sacrilegoq; coitu, ope Diaboli: verè hominem peccati, & filiū perditionis; ita enim illum nuncupat Paulus; quoniam & hominum malitiæ & Dæmonum in eo coaceruabuntur: ita vt & falsa edat miracula, in cælumq; attentet conscendere: vbi à Deo percutietur instar Luciferi. Porro si & cæteras percurras Christi conditiones; poteris & de illo ampliorem consequi notitiam.

Ita sanè decebat vt transiturus ab vno ad aliud horum extremorum mundus; cùm Christiana iam imbutus esset apprimè sapientia; Diabolicæ debito disponderetur medio. Ideò dicunt Patres oportere magnos duos Antichristum præcedere Præcursores: eorumq; parare viam Domino, ac Capiti. Alter eorum fuit Mahometes: qui elapsis ab aduentu Domini annis sexcētum & eo amplius, mundo apparuit. *Dubium*

bium porro non est eius sectam mundum disposuisse præparasseq; Antichristo: quin immò fuere & qui crediderint Mahometem Antichristum fuisse: tamen allucinentur, vt inferius dicemus.

Alterum scribunt Præcursores Baptistæ responsurum. Hunc verò affirmo ego fuisse Lutherum: qui in fine apparuit quinti signaculi: vt apparuit Mahometes in quarto: vt continuari possit Antichristi præparatio, qui aduenturus est in sexto. Plancq; si omnes colligas errores, qui post huius lapsum Stellæ è puteo prodire infernali: nēpe ab Oecolampadio, Zuinglio, Carlostadio, Melancthone, alijsq; quamplurimis, qui dicuntur Anabaptistæ: recedere inuenies eam magis à Christo, quàm Mahometicam impietatem: quæ saltem nonnulla recipit Euangelia: nonnullosq; honore prosequitur Sanctos: istorū autem nonnulli & Scripturas, & Sanctos simul eradicauere omnes.

Non aliàs poterat se habere Antichristi Præcurfor, nisi vt pugnanter omnino ijs faceret, quæ fecit Ioannes Baptista: qui vix natus Deo fuit dicatus: in desertisq; erat, prædicans

prædicans & opere & verbo pænitentiam. Cui sanè conditioni probè respondet Luterus: qui cùm esset Deo multos iam cõsecratus annos, & voto solenni religionis, & sacerdotio; nedum votum spreuit, habitũq; pænitiæ: sed & infinitam Deo dicatorũ, & virorum, & mulierum turbam, suo fecit desciscere à Deo exẽplo; proq; omnimoda perfectione, librum conscripsit, vbi omnè penitus destruit Ecclesiasticam pænitiã. Et quemadmodum fuit Baptista omnium primus, qui fundamenta præiaceret Christianorum Sacramentorum, baptizans, & prædicans baptismum pænitiæ in remissionem peccatorum; ita vt egredientes cõfiterentur illi peccata sua; vti D. recitat Marcus: ita ab istis sectatoribus omne vel in dubium reuocatur Sacramentum, vel palàm infringitur. Ioannes omnem Christo dat gloriam, & authoritatem: iste omnè Christi Vicario adimit honorem & potestatem. Castissimus erat Ioannes: odit iste vsque ad deò castitatem, vt vel Monachis, Deoq; dicatis omnibus vxores passim concedat. Herodem Ioannes arguit adulterij: iste Principibus applaudit aduersus Ecclesiam.

Quoniam

Quoniã verò longum foret prosequi quicquid ad hoc propositum dici possët; hoc vnum dico, designatum fuisse hunc in Euangelio; cùm ait Christus, Ioannem non esse arundinem vento agitatam: neq; hominem mollibus vestitum: sed prophetam, & plus quàm prophetam; innuere nimirum volēs fore Antichristi Præcursores vento plenu: doctrinaq; instabilem; prout in isto vidimus: mollibusq; vestitum: vt cœnobium imutauit in palatiũ; nedumq; pseudopropheta, sed & plus quàm pseudopphetam. Vti enim omni finem posuit Ioannes legali seruituti: ita & verum iste (quãtum in se est) terminauit Euãgelij sensum; iamq; ipsum digito nobis ostendit Antichristũ.

Neque verò mirandum, si copiosa hominum multitudo hunc consecrata est errorè: locustæ enim citò affluunt: vt cateruatim eas videmus aduolantes. Si etenim consideras vti apostatas matrimonio illexit & libertate, voraces ieiunij sublacione, auaros exoluendo à votis, & testantiũ relictis: Principes illis dando prædæ Ecclesias; otiosos & desides asserendo nequaquam necessaria opera; lucri amatores dierum tollendo ob-

T t seruatio

seruationes fessorum: raptores, & concubenarios absolueno à Confessione vinculo: pertinaces ab anathematis eximendo timore; planè fatebere pestifera istum aduasse omnia animalia, quales sunt locustæ. Ne'ue quempiam à suo excludat rete perditum hominem, beneuolam se etiam facit Turcis, affirmans nequaquã fas esse contra eos capi arma: sed & Iudæis; dogmatizans posse adhuc vniuersum vetus obseruari testamentum; paulò minus & Christũ astruere volebat nondum aduenisse; multiq; id planè confirmant huius sectatores.

Nollem hanc mei censerì capitis hoc in loco interpretationem; ideoq; minus illi fidem adhiberi. Verùm legantur quæ hac in parte conscripsere Ioachim, & Hubertinus, alijq; complures; planeq; perspicuum fiet totum. Quicquid enim ipsi præteritis prophetauere temporibus, iam nos conspiciamus adimpletum; præq; cæteris D. dicit Vincentius, citò aduenturũ Antichristi Præcursorem: non verò aliunde quàm è Germania.

Postquàm Angelus sextus tuba cecinit; audit vocem Ioãnes vnam ex quatuor cornibus

nibus altaris, quod est in conspectu Dei, in iungentem Angelo præfato, vt soluat quatuor Angelos, qui alligati sunt in flumine magno Euphrate, paratos tempore suo vt occidant tertiam partem hominum. Hic patet nõ habere Dæmones potestatem Ecclesiæ nocendi, nisi Deus illis permittat. Idè dixit Pilato Christus; Nõ haberes potestatem aduersum me vllam, nisi tibi datũ esset desuper.

Animaduerte insuper, oportuisse prius huius exicari aquas fluminis magna pro parte; hoc est, potentiam deficere Ecclesiasticam; vt Dæmonia possent Antichristiana quatuor à mundi partibus innumerabilè congregare exercitum, qui hic describitur. Ita dixit Apostolus; quoniam nisi venerit discessio primũ: hoc est, multorum ab Ecclesia separatio; non reuelabitur filius perditionis; id est, Antichristus. Nunc autem cum ob Luteranam conspeximus hæresim longè maximam Ecclesiarum partem à Romani defecisse obedientia Põtificis, dubitationi non est iam locus citò appariturũ Antichristum; qui tertiam occidet fidelium partem: pars etenim vna à Deo protegetur;

peruertetur ab eo alia; tertia ab eius trucidabitur furore.

Quales verò futuri sint Antichristi milites; dicit visio fuisse equites lorice tectos igneis, & hyacintinis, & sulphureis. Erunt enim crudelitate insatiabiles, ut ignis: lasciuia putidi, instar sulphuris succensi: & duritia, uti petrae, obstinatissimi: capitaque gerent Leonum, ob superbiam: & ab ore eorum procedet fumus mundanae seu Diabolicae sapientiae; sulphurque dirisimorum cruciatuum: tribusque hisce rationibus maximam edent stragem.

Eorum potestate dicit esse tanquam equorum: hoc est infranem & beluinam. Caudae eorum similes Serpentibus, habentes capita: & in his nocent: quoniam uti ante se perterrefacient immanitate & truculentia: ita & post se innumeros trahent pseudo prophetas, qui sinuosis inuolutisque argumentationibus pestiferè animas percutient.

Dirisima erit hæc plaga; & tamen tanta infederit hominum animis caligo, ut adhuc minimè acturi sint penitentiam: neque adorare cessabunt idola sua peccata: solitisque non parcet eorum lasciujs & fornicationibus.

In

In Cap. x.

SI ex his, quæ diximus, animus pertinet noster, argumento est, nos nequaquam membra esse Antichristi. Verum quoniam Dominus Deus semper amarum attemperat dulci: suosque in tribulatione non derelinquit, sed solatur electos; quemadmodum hæc Antichristi persecutio, eiusque Precurforis, alias superexcedunt omnes: ita & fortius illis preparauit auxilium: ut immanitatem preterite visionis huius possimus attemperare letitia.

Videt nunc Ioannes alterum Angelum: non ut precedentes, malignum; sed fortem, de cælo descendentem: per quem intelligitur magnus quidam Dei seruus, qui tenebroso eo in tempore mundo apparebit: è celoque contemplationis ad salutem descendet proximorum: doctrinaque celesti, tanquam nube, erit amictus: possidens illius legitimum spiritalemque sensum, qui per iridem in capite eius designatur: cuius facies, ob claritatem vite, atque sapientiae, Soli assimilatur: cuius pedes sunt tanquam columnæ ignis:

Tt 3 quoniam

quoniã sua prædicatione, puro directa Dei honori, corda succendet audientium; librũq; habebat in manu sua apertũ. Hic est liber ille, qui ab initio visus fuit septem clausus sigillis; nunc verò conspicitur resignatus & apertus; ita disponente Deo, propter gentium conuersionem, vnde subdit. Et posuit pedem suum dextrum super mare; principalis enim eius intentio feretur ad conuertendas Christo infidelium nationes; ad quos multos ex suis destinabit discipulis.

Quoniam verò ecclesiam ipse non deseret Latinam & antiquam; idèò sinistrum ponet super terram; nempe fidelium; virtutem in eis instaurando Euangelij. Et vox erit eius, tanquam Leonis rugientis; cum quòd, famelici more Leonis, prædæ accurret animarum; tum etiã quòd ob excedentia ad summũ peccata, obstinatis magno intonabit cum terrore.

Cũ clamasset iste, locuta sunt septẽ tonitrua voces suas. Quas cũ vellet Ioannes scribere, prohibitus fuit. Ad huius etenim prædicationẽ vniuersa pandentur Spiritus sancti charismata; secretaque aperientur cælestia his, qui erunt capaces; non per-

mitten

mittentur autem in scriptis redigi; ne ab hominibus conculcentur prophanenturque carnalibus; vel, ex eorum profunditate nõ poterunt vel intellectu percipi, vel lingua explanari, seu scriptura. Et quanquam nõ nullorũ sit opinio fore hunc Enoc, vel Eliã; arbitror ego alium fore, qui pauloantè illos præcedet; vt postea dicemus.

Angelus iste manu leuans ad cælum, iurat per viuẽtem in secula seculorum, cũ septimus Angelus tuba insonuerit, tempus non fore amplius; sed consummandũ tunc Dei mysterium: vbi ostendit septimo in cantu cessaturum cæli motum; complendumq; prophetæ quod cecinere, mysteriũ, per extremum vniuersale iudicium.

Accipit dehinc Ioannes librum de manu Angeli; cumq; illum deuorasset, fuit in ore eius tanquam mel dulce; sed amaricari fecit ventrem. Vbi significatur, verbum Dei illo in tempore multa auditum iri cum suauitate: at qui voluerit eam concoquere doctrinam, operiq; mancipare, multam persentiet amaritudinem, ob persecutorum impugnationem. Subdit deinde; Oportet te iterum prophetare, siue annuntiare, genti-

T t 4 bus,

bus, & populis, & linguis, & Regib' multis.
 Hæc porrò prædicatio non potest esse
 Apostolorum; cum quòd illa primo fuit in
 figillo; tum quòd iterum dicendo, suppo-
 nit iam alteram præcessisse. Erit igitur tẽ-
 pore Antichristi; tunc enim adimplebitur
 quod ait Paulus; cùm plenitudo gentium
 intrauerit, tũc omnis Israel saluus fiet: sicq;
 qui primi fuerant Hebræi, erunt nouissimi.
 Vt verò palàm fiat hoc prope adesse tem-
 pus, permisit Deus paucis abhinc annis no-
 uum reperiri orbem; qui iuxta fidelẽ mul-
 torum scribentium relationem, nõ inferior
 est Europæ vniuersæ, tam situs magnitudi-
 ne, quàm & incolarum multitudine; quò
 adnauigant quotannis ex Hispaniæ parti-
 bus; iamq; ibi annuntiatur Euangelium,
 vbi nunquam fuit alicuius cognitio legis;
 multiq; iam fidem amplectuntur; vt, quẽ
 admodum Hebræorum fuit cæcitas nostrẽ
 occasio salutis; ita & nostra cogat cæcitas
 aliò Christum diuertere; in præsentiq; ve-
 rificetur quod de Apostolis fuit prædictum,
 eorumq; successoribus: In omnem terram
 exiuit sonus eorum. Et in fines orbis terrę
 verba eorum. Cùm etenim sæpius in Scri-
 pturã

ptura nominentur quatuor plagæ, siue par-
 tes terræ; iamq; penetrauerit Euangelium
 & Asiam & Africam & Europam; supere-
 rat tantum vt & quartæ nouiter repertæ,
 quam dixere Americam, transferretur.

In Cap. XI.

NE mireris, si eodem in tempore vna
 ex parte fidei præparat renouatio: ex alia
 dispositio ad Antichristi aduentum: nuncq;
 (ut diximus) euidentia vtriusq; apparuerit
 indicia. Contraria etenim iuxta se posita
 magis elucescunt. Ita Iudæorum perfidia
 fidem promouit Apostolorum: Tyranno-
 rumq; sæuitia constantiam roborauit Mar-
 tyrum: hæreticorumq; impugnatio meliùs
 elucidauit Scripturas. Multò verò nunc ma-
 gis, cùm vltimi appropinquant conflictus
 bonos inter & malos, vnusquisq; sua pro
 conditione prælio accingitur.

Idè Ioanni, hoc est, Euangelico datur
 ordini calamus similis virgæ, signans pote-
 statẽ regendi in iustitia & reſtitutione: diciturq;
 illi, vt metiatur templum Dei, & al-
 tare, & adorantes in eo: hoc est, verè fide-
 les:

les: sed ne metiatur atrium; quoniã datum est gentibus. Per quod licet multi Ecclesiã intelligant Orientalem, quæ iamdiu à gentibus conculcãt; attamen crediderim vel hoc in tẽpore intelligere omnes quicunque relaxatè ac dissolutè viuunt, neq; Christo vniti sunt, quod est verum altare, per fidem formatam: sed solùm externis pascuntur ritibus; omnes inquam illos prædæ expositũ iri Antichristi, eiusq; sequacium: cuius hic describitur persecutio, p̄ menses quadraginta duos: hoc est, annos tres cum dimidio: vt communis est sententia.

Quo in tempore haudquaquam derelinquetur Ecclesiã; sed duo Dei testes per totidem p̄phetabunt menses, qui describuntur per dies mille ducentos sexaginta. Hi porrò tantæ erunt præcellentiæ, vt, præ copia spiritus, eos alsimilet Ioannes duabus oliuis, & duobus candelabris in conspectu Domini stantibus: propterea quòd Deus semper succensum in eis cõseruabit spiritus ignem: ipsiq; semper ministrabunt fidei oleum. Vnde dicit, potestatem esse illis super cælũ, & elementa: terramq; percutere quotiescunq; voluerint: vnde erunt

reprobis

reprobis oppidoquã infensis; quòd ab ipsis se sentient percussos & verbis & operibus.

Finito autẽ eorum tempore prophetiæ, siue prædicationis, vt Christo respõdeant, occidentur à bestia, hoc est bestiali Antichristo, in ciuitate magna, quæ vocatur spiritualiter Sodoma & Aegyptus: hoc est, in pessimorum collegio: inter quos fuit & Dominus eorum crucifixus: denuoq; eius iteratur spiritualiter crucifixio. Dicit enim verè potest, Simoniaca labe aspersos locum obtinere traditoris mercantis Iudæ, & Pharisæorum: blasphematores illum alapis cædere & phlegmatibus: supersticiosos ligare: hæreticos cõfodere: malos verò sententiam terre Principes. Hoc planè ego nõ dubito nostris completum tẽporibus. Ideo citò videbimus pessimum hinc Antichristum, inde duos, de quibus hic habetur mẽtio, testes: iuxtaq; receptiorem sententiã, erunt Enoc & Elias.

Et gaudebunt (inquit) iucundabuntq; admodum occisores Antichristiani sup eorum morte. At post dies tres & dimidium mirabiliter resurgēt: stabuntq; super pedes suos: ita vt timor magnus irruat sup aduersantes

lantes eorum . Quorum in cōspectu in celum affumentur : decimaq; ciuitatis pars , qui de illorum gaudebant morte , diuinitu percussentur : reliqui omnes in timorē versi , gloriam dabunt Deo cæli , eius sacram fidem amplectentes . Vbi animaduerte , duos hosce Christum relatores , tam in doctrina , quàm in potestate magna ; tam in morte , quàm in resurrectione : & vti ascendisse in celum populum percussit Hebraeorum , mundumq; conuertit , decies induplicando amplius fidelium numerū , quàm antea : ita & isti facient . Ideo scribunt Patres , sexto in tempore secundum fore Christi aduentum : non quidem in carne , sed spiritu & veritate , ob mundi cōuersionem . Tertius autem erit ad iudicium . Hoc secundum erit vix , quod ab Antichristo expectamus : prout in parte vidimus primum per eius Præcursores , citoq; quod superest experiemur .

Septima in tuba aliud nō cernitur , quàm multæ gratiarum actiones & laudes Deo , ob relatam de Antichristiana secta victoriā . Erit enim admirabilis , diuināq; tantum parabitur virtute : præparatioq; tantummodò videbitur

videbitur iudicij vniuersalis , ac mortuorum resurrectio : in Ecclesiāq; conspicietur arca testamenti de cælo descendens : hoc est , diuinorum reuelatio arcanorum , quæ tunc inter fideles exuberabunt . Sed remanebunt fulgura , & terræ motus , ob vltimam Antichristi , vt inferius dicemus , caudam ,

In Cap. XII.

Hic Ioannes , mea quidem sententia , Mahometicæ describit cōuersionem sectæ : quæ non perfectè adimplebitur , nisi post Antichristi mortem . Idè videt mulierem anictam Sole : hoc est , Ecclesiam Christo præfulgentē : & duodecim coronatam Stellaris : sapientia nempe ornatam Apostolica : sub cuius pedibus erat Luna : hoc est , Turcarū secta , quæ Lunam gerit insigne . Quæ autem futura sit hæc conuersio , subdit : & in vtero habens : & clamat parturiens , & cruciatur vt pariat . Ecclesia etenim in multis , quas nunc sustinet , tribulationibus , paritura est populum sanctum , singulariq; à Deo prædilectum priuilegio .

Et quoniā erit ille qui è mundo euellet idolo-

idololatriam : inq; virga ferrea, hoc est ;
 in inuiolabili diuinorum obseruatione mā-
 datorum , rectorus est gentes omnes : idē
 Satanās more suo oēm adhibebit conatum,
 quō tantum præpediat bonum . Vnde sub-
 dicit quōd Draco habens capita septem, &
 cōrnua decem, stetit ante mulierem , vt
 cūm peperisset, filium deuoraret . Cūm ete-
 nim impedire haudquaquā potuerit ortum
 eius, attentabit vt fructum præpediat . At
 filius diuina protegetur prouidentia : perq;
 tribulationum coronam ad thronum rapiet
 Dei : cogeturq; Ecclesia, durante Antichri-
 sti persecutione , abscondi in solitudinem
 gentium : vbi à Deo pascetur . Hinc confi-
 citur, magnam fore conflictationem Chri-
 stianam inter & Mahometicam legem : tē-
 poreq; Antichristi aufugiet Ecclesia in soli-
 tudinem, diebus illis quibus ipse mundo re-
 gnabit . Sed tandem dabit illi Deus Lunā,
 hoc est Orientale sub pedibus imperium .
 Hoc autem non nisi mortuo adimplebitur
 Antichristo : tamesi prius inchoabit . Ma-
 gnū etenim , vt subdit, fieri oportebit præ-
 lium ; Michaelē & Angelis eius vna ex par-
 te, & Dracone cum suis ex altera in celo
 depu-

depugnantibus Ecclesiæ ; altero Christi de-
 fendente Crucem ; altero Sarracenicæ per-
 fidiam impietatis . Sed tandem cedet Chri-
 sti victoria parti : vt in huius initio libri da-
 ta fuit palma omnis Leoni de tribu Iuda .
 Idē hoc in prælio conspiciuntur Draco &
 Angeli eius proiecti in terram : auditorq;
 vox lætitiæ magna in Ecclesia , sanctisq;
 eius Martyribus : vt clarē est videre ī textu .

Hac porrō ex victoria maiorem cōcipiet
 Diabolus furorē aduersus Ecclesiam . Vn-
 de ait . Væ terræ , & mari, quia Diabolus
 descendit ad vos habens iram magnam ,
 sciens quōd modicū tempus habet . Videns
 etenim ab Oriente , vbi nidum locauerat
 suum, se esse deiectum , aduersus Ecclesiā
 conuertetur Latinam : cui aliud nō erit re-
 fugium, quā in desertum volare pæniten-
 tiæ, Aquilæ subnixam alis : hoc est spe
 diuini à dextris auxiliij, timoreq; vindictę à
 sinistris : vbi tuta erit durante persecutione ;
 hoc est, per tēpus & tempora & dimidium
 temporis : quod nonnulli intelligunt, per an-
 num & annos duos : acsi diceret, per annos
 tres cum dimidio .

Aqua, quam mittit Serpens ex ore suo ;
 tan-

tanquam flumen, vt absorberet mulierem : exercitum signat pefsimarum nationum, q̄ ex eius malignitate Diabolo afsimilabitur. Verùm diuino protegente auxilio, minimè lædetur: absorbebit enim terra, dictum flumè malignorum hominum, antequàm opus suum perficiat. Hoc autem erit violenta ali qua mirabili morte: quemadmodum qui Moyfi rebellauerunt, visibiliter fuere à terra deglutiti. Haudquaquam tamè cessabit Diaboli rabies: sed stans super arenam maris, hoc est ad gentes rediens idôlis deditas, noua mouebit aduersum fideles prælia: vt in sequenti prespicitur Capite.

In Cap. XIII.

HIC Ioanni ostenditur per visum Antichristus cū eius fautoribus. Et primùm ob eius bestialem sectam, videtur tanquam bestia: quæ, quoniam ex infidelium adueniet regionibus; nonnulliq̄; opinantur ex Babylonè; conspicitur ascendere de mari, quod semper notat infideles. Et quoniã septem incutiet Ecclesiæ plagas, quæ inferiùs dicentur: ideò septem habebit capita: quoniãq̄; decem.

decem fauebunt ei Principes, decem habebit cornua. Afsimilatur & Pardo, ob variam & multiformem eius doctrinam: ob rapacitatem autem & truculentiam, pedes eius pedes erunt Vrſi, & os Leonis. Cui Draco Diabolus, Deo permittente, dabit virtutem, & potestatem suam magnam. Et vnum de capitibus eius erit quasi occisum: quoniam primo in congressu nonnihil habebit obſistentiæ: vti semper inuicem oblectari consueuere contraria: citò autem tantas refuemet vires, vt (quemadmodum dicit) maximam mundi partem post se trahendo, adorari se faciat, cum Principe suo Dracone, dicantq̄; homines. Quis similis bestia? & quòs poterit pugnare cum ea?

Quoniam verò terrena erit plenus sapientia, datum ei dicit os loquens magna: ideòq̄; illum sequentur vniuersi mundi sapientes. Cui & sapientiæ multam adiunget armorū vim & militum; erit enim ferè mundi Monarcha: tametsi modicum durabit: mēses nempe quadraginta duos: quoniam nisi breuiarentur dies illi propter electos, sacro attestante Euangelio, salua non fieret omnis caro.

Singillarum deinde suarum describit doctrinam, dicens aperuisse os suum, ad blasphemandum Dei nomen, & tabernaculum eius: hoc est, Christi humanitatem: damnatq; est illi bellum facere cum Sanctis, & vincere eos: ubi ostendit per eum & templa & Sanctorum venerationes destrucendum. Quod cum multis hodie in locis parauerit Laterana heresis, iam non est ambigendum quin veritimus sit ille Precursor: post quem non nisi ipse expectatur Antichristus, qui adueniens preparata nimirum sibi inueniet tabernacula. Et quoniam gens illi Hebræa, cum multis alijs adhærebunt nationibus: idè datâ illi ait potestatem in omnem tribum: hoc est, in Hebræos: & populum, & linguam, & gentem: hoc est, in cæteras nationes: quorum non sunt scripta nomina in libro vitæ Agni. Hic & patientia (vt ait) & fides comprobabitur Sanctorum; paucissimi siquidè in fide permanebunt.

Videt insuper Ioannes aliam bestiam ascendentem de terra: per quam intelligitur, ubi apparuerit à mari Antichristus infidelium, exituram bestialem aliâ sectam è terra Christianorum: & habebit cornua duo similia

milia Agni; quoniam sicuti Christus verâ habuit sapientiam, & miracula patrandi virtutem: ita & hæc Pseudoprophetarum secta, agente Diabolo, vtrunq; obtinebit. Hi adhærebunt Antichristo: eiusq; confirmantes doctrinam multis signis mendacibus, & præstigijs, facient eum à mundo adorari: dabuntq; spiritum imagini prioris bestię: Antichristo etenim penitissimè adhærentes, erunt eius anima: & sapientia, & armis, & falsis prodigijs cogent cuiuscunq; conditionis homines, ferre characterem & nomen bestię Antichristi in dextera, & in frontibus: hoc est, in opere, & doctrina: & si quis recusatuerit adorare illum, occidetur: neq; licitum erit emere, aut vendere; hoc est, audire, vel prædicare nisi pestilentem eius doctrinam.

Vt autem caueant electi, prædicit nomē eius Ioannes. Numerus enim nominis eius (ait) sexcenti sexaginta sex; hoc est, confident literę nominis eius hanc summam. Apud etenim Græcos literę siue elementa numeros notant hunc in modum. Ad decimam vsq; ita significant, vt quælibet litera præcedentem superet vnitate. A decima autem

denario altera alteram superexcedit numero; vsq; ad numerum centenarium; quo peracto, per centenaria reliquæ crescunt. Qui bestię numerus cum per tria conficiatur senaria, nonnullis videbitur diuinus; sed penes fidelem, quoniam sex diebus creatus fuit orbis vniuersus, numerus est creaturæ, non autem Dei. Fortasseq; hanc aptando supputationem Latino Alphabeto, Præcursor qui apparuit Antichristi, dempta solùm vnitatem, in eundem concurrat numerum; vt & nomine conformetur, quemadmodum & doctrina concordat. Si etenim rectè computes nominis huius elementa, Martin Luther, prædicta rone; cõficere inuenies sexcetos sexaginta quinq; ; vt cognoscas nullum penitius illo Antichristo adhæsurum; quin immò vltimus ipse est Præcursor, nuntiusque eius aduentus. Et si vnum aliud in eo affuisset, nempe miraculorum operatio, planè verus fuisset Antichristus: ad eiusque ascendisset perfectum nominis numerum.

Hinc possumus euidenter coniectare, nõ posse Antichristi aduentũ iam morari; quoniam vti inter Ioannem Baptistam & Christum modicum intercessit tempus: ita & hinc haud

haud procul aberunt: quoniam diuina prona sit pietas malo procrastinando, prout & bono prompta est accelerando. Abbas igitur Ioachim interuallum tantummodò ponit annorum triginta; Ioannesq; Parisiensis omnifarijs concludit rationibus, tempus Antichristi haudquaquam posse triginta annos excedere à tempore in quo nunc agimus. Longè autem meliùs conijcere id nos possumus; nisi ab eius fuscemur caligine; quoniam hoc in tempore palàm conspiciuntur inter fideles omnia nequissimi Antichristi membra. Ad sunt siquidem blasphematores Dei horribiles, Christi venditores manifesti, heretici incredibiliter pertinaces, superstitiosi & venefici innumeri, hypocritæ supra modum, spiritales à Diabolo illusi longè, quàm vnquam antea, plures. Quis iam dubitet, cum vniuersa eius apparuerint membra, citò proditurum & caput? fortasseq; iam apparuit mundo editus; prout insolita videntur significare in cælo, & in terra, prodigia, & portenta.

In Cap. XIII.

PROFUNDISSIMA hac inuenies sē-

per in prophetia post magnam Ecclesiæ tē-
rationem noua succedere auxilia ; omnesq̄
eius aduersantes iustę addici ultioni ; ita vt
locum habeat, quod ait propheta ; Vniuer-
sę vię Domini, misericordia & veritas. Ma-
la vidimus in præcedenti Capite ; iam illius
amaritudinem istius attemperabimus dul-
cedine .

Agnum supra montem Sion , & cum eo
eius habētes nomen, crediderim populi ef-
se conuersionem Hebręi ; quę sexto expe-
ctatur in tempore, præcipuè post Antichristi
mortem, à quo se videbūt illusos . Voces &
harmonix noui Cantici , tripudium erit &
exultatio, quæ tunc fiet in Ecclesia . Ideoq̄
sextum semper celebratur tempus, tâquam
noui initium seculi . Si etenim in conuer-
sione gentium nuptiæ factę sunt donis &
charismatibus affluentes Deificis ; non mi-
norem sanè tempus illud exigit lætitiã ; quã-
do iam prædilectus populus, per quem &
Patriarchas habemus & prophetas, cuius è
sanguine Deus ipsemet carnem assumpsit,
ad fidē quasi postliminio reducetur . Ideoq̄
optabat ipsemet anathema esse Paulus à
Christo, hoc est ab eius gloria, vt salutē con-
seque-

sequeretur populus ille. Erunt hi præ ceteris
omnib⁹ fidelissimi, castissimi, singulariq̄
prædotati priuilegio : vt quemadmodū eo
elegit Deus ex sanguine suæ fundamentum
Ecclesię, ita & ex eodem corōnidem illi im-
ponat, structuramq̄ ; perficiat . Hoc vnum
est ex antidotis , ad eos , quos afferet Anti-
christus, dolores .

Alia erit consolatio tribus ab Angelis ,
trifariã euangelizantibus . Hi porrò tres
erunt Angelici prædicatorum ordines, mis-
si ad Ecclesię instaurationem . Primus con-
spicitur à Ioanne volans, Euangelium habēs
æternum : hoc est omni prætermissa curiosa
doctrina, fallaciq̄ ; interpretatione, euange-
lizare omnibus gētibus, Dominum timeāt,
plenoq̄ ; illum adorent corde : quoniam ve-
nit hora iudicij eius . Hinc significatur san-
ctum hoc collegium (quodcunq̄ ; illud fu-
turum sit) inducturum homines ad verum
Dei cultum, amore simul & timore .

Sequens Angelus lætanter admodū an-
nuntiat casum Babylonis : hoc est, reprobo-
rum : qui cum ob excedentia peccata, tum
propterea quòd bonos opprimunt , qui sub
eorum prauis captiui detinētur exemplis ;

aptè dicuntur Babylon, quod sonat cōfusio: que vti lux debebat esse mundi; ita inebriauit vino suę fornicationis gentes omnes. Sed quoniam que sit ista Babylon, heu nimis experimur: non est quòd verbis inde loquamur. Hoc vnum dico, extremum eius casum instaurationem fore Ecclesie: ideoq; dicit Angelus. Cecidit cecidit Babylon illa magna. Vbi obserua, loqui eum in præterito, ob luminis certitudinem prophetici: tametsi completa eius ruina non erit, nisi mortuo Antichristo. Replicat autem, cecidit cecidit; vt innuat hic percutiendam, & in futuro seculo.

Succedit tertia societas Angelica, qui aduersus impium Antichristū prædicantes, annuntiant imitantes iram Dei, si quis adorauerit imaginem bestię, & acceperit characterē eius: horrore; concutient Christi inimicos, annuntiantes eis inferni cruciatus in secula seculorum. Audit deinde Ioannes vocem hortantem electos ad patientiam, dicentem: Scribe, Beati mortui qui in Domino moriuntur. Hic vide diuinam super Ecclesia sua prouidentiam, bonum aduersus malum induplicatē; dum duas
contra

contra bestias, tres mittit Angelos, prorsus contrā prædicantes: lætitiāq; reproborū pœnam conuertit in temporalem, simul & æternam: mæroremq; fidelium in gaudiū conuertit perfectum, tum ex Hebræorum conuersione, tum ex Babylonis plaga: que qualis futura sit, in sequenti aperit visione.

Videt enim super nubem sedentem, similem filio hominis, falcem habentem in manu acutam. Hic est Christus super Ecclesiam, qui malos vult exterminare. Angelus autem qui è templo clamat ad filium hominis, vt mittat falcem, & metat, quoniam aruit iam messis terræ: iustitiam signat, quæ aduersum immodica, & permatura populi peccata Christiani vindictam expostulat. Quòd misit falcem; uniuersale notat flagellum, quod per arescentem describit demessam segetem: quia magis erit per famem et pestem, quàm per sanguinē.

Per duos alios Angelos ad filium inclamantes hominis, intelligendū est, priore in flagello haudquaquam futuram morum correctionem: vnde induplicabitur vindictæ præparatio. Per eum qui exiuit de altari, habens potestatem supra ignem, secunda

cunda in plaga illis interminatur, qui de altari viuunt, ignemq; dispenſant Spiritus ſancti, quorum ematuruerint peccata, inſtar vineæ, cultrum exigentis ob nimiam maturitatem. Dicit deinde, miſſam fuiſſe vindemiam in lacum iræ Dei magnum: modica enim non ſufficeret vindicta tot extirpandis flagitiorum cumulibus. Et quoniam id adimplebitur, quod dixit Chriſtus ad Phariſæos; Auferetur à vobis regnū Dei: videt Ioannes extra ciuitatem calcari lacū, vnde exiit ſanguis uſq; ad frænos equorū: vbi duo innuit; primò hanc fore plagam ſanguinis: dein & haud alia poſitum iri ratione frænum tot adulterijs, ſacrilegijs, Sodomijſ, Simonijſ, alijsq; ſceleribus, quàm per viam ſanguinis.

Quid autem ſignificet quod ait, exiſſe ſanguinem per ſtadia mille ſexcenta, non auſim interpretari; niſi fortè hoc innuat fore in tempore, quando poſt elapſos mille & quingentos à ſalute annos, ad ſexcentiſimum properamus. Hic autem ſaniori loci ſit ſententiæ.

Pro huius complemento viſionis obſerua, quemadmodum ſexto in tempore vete-

ris Eccleſiæ gemina fuit plaga, Nabuchodonofor nêpè, & Aſſueri; ita dico & duas fore ſexto in tempore; quod nunc ingredi-mur: quæ à Ioanne deſcribuntur ſub figura primùm demeſſæ ſegetis, mox & vindemiãdę terræ. Fortaſſeq; fuit prior, quam ſuperioribus annis ſuſtinuimus: altera non procul oſtenditur abeſſe, ob inſolita, quæ vndiq; audiuntur, prodigia.

In Cap. xv.

IN tribus his ſequẽtib; Capitibus oſtenditur Ioanni omnimoda Babylonis percuſſio: per quam accipio ego omnium cõgregationem malorum. Præcedens etenim viſio reſpicit fideles duntaxat: hæc autè tam infideles, quàm fideles; illos præfertim qui Antichriſtum fuerint ſecuti, eiſq; Præcurſorem; necnon & Sarracenæ impietatis ſectatores: idèd nouiſimè dicuntur plagæ, quoniam in his (vt ait) conſummabitur ira Dei.

Vidit igitur Ioannes eos, qui vicerant beſtiam, & imaginem eius, hoc eſt Antichriſtum, & eiſ complices; ſtantes ſuper

mare vitreum, mistum igne; hoc est, sup
 sacrum Baptisma, gratia informatum Spiri-
 tussancti; cantantes canticū Moyſi & Agni.
 Laudabunt etenim Deum de miribili eius
 sapientia, ipsis manifestata per eius prou-
 dentiam gubernationis, ita in veteri prout
 in nouo Testamento. Vbi sanè & intelle-
 ctum aperit ad hanc prophetiam; quoniā
 eodem temporum ordine, licet diuersimo-
 dè, sibi respondent Synagoga & Ecclesia.
 Quo in cantico mentio fit iustitiæ, simul &
 pietatis: quoniam vniuersa Dei opera ad al-
 terū ex his duobus rediguntur caput: vna
 verò nunquam est sine altera.

Post hæc videt aperiri templum taberna-
 culi testimonij in cælo. Horū etenim haud
 quaquam posset haberi cognitio secretorū,
 nisi Deus adaperiret tabernaculum Scriptu-
 rarum, mentemq; Prophetarum, quæ ex
 ampla claritate cælo æquiparatur. Per sep-
 tem Angelos septem habentes plagas, sep-
 tem Angelici intelliguntur viri, qui iram
 Dei annuntiabunt, potestatemq; habebunt
 illam immittendi. Bene autem vestitos eos
 ait lapide mundo & candido; quoniā erunt
 charitatis vnitione Christo transformati,
 qui

qui dicitur lapis viuus: cinctiq; erant ad pe-
 ctora zonis aureis; amore etenim Christi,
 cor gerent ab omni vana cogitatione præ-
 cinctum & liberum. Vnumq; de quatuor
 animalibus dat illis septem phialas aureas,
 plenas iracundiæ Dei. Fortasse hic est ipse-
 met Ioannes, cui præ cæteris reuelatum fuit
 hoc mysteriū Euangelistis. Neq; verò my-
 sterio vacat, quòd vasa iracundiæ sint au-
 rea; vt ostendat Deum ita punire peccata,
 vt & in se semper maneat purus & tranquil-
 lus. Dehinc subijcit, à maiestate Dei, quæ
 totum inumbrauerat templum, neminem
 potuisse in illud introire, donec consum-
 marentur septem plagæ. Vbi significat hu-
 ius claritatem mysterij nostris absconditum
 iri oculis, donec conteratur, cum septem
 eius capitibus, Antichristus.

In Cap. xvi.

QUAE sint septem Draconis capita, va-
 riæ sunt Patrum sententiæ: & quælibet ea-
 rum vera potest esse. Ego autem hunc ac-
 cipienda crediderim in modum. Antichri-
 stum imprimis dici Draconem, quoniam
 vniuersa

vniversa vis Diaboli in eo adunabitur: omniq; perditissimorum hominum de genere vnionē faciet: inter quæ septem erunt principalia. Prima erit Hebræorum natio: qui eò illi arctiùs adhærebunt, quo diutiùs Mesiam sunt prætolati: vt verificetur quod illis prædixit Dominus. Ego veni in nomine Patris mei: & non accepistis me. Si alius venerit in nomine suo, illū accipietis. Hoc erit primum Antichristi caput. Secundum erunt multi idòla colentes, qui ad eius conuertentur doctrinam & miracula. Tertium erunt homines scientifici & curiosi, qui in isto perfectionem inuenient omnis eorum vani & infrugiferi desiderij. Quarti erunt multi Prælati illustres, & Principes. Eorū etenim faciet satis Antichristus cupiditatibus, dilargiendo quas amant diuitias, honores, & lasciuias. Quintum cōficiet caput qui eius secuti fuerant Præcursores: ob cuius doctrinā ita citò Antichristum recipiēt, quemadmodū lignum aridum citò arripit flammam ignis. Sexta erit gens Mahometana, quorum vita omnino consonat Antichristianæ. Postremò aderunt bestię pseudospirituales. Hoc porrò malitia cætera excedit

cedit capita: vt suo dicemus loco. Eius cauda erunt nationes Gog & Magog, post quas statim aderit Christus ad iudicium.

Idè diuina ostendit prouidentia Ioanni septem phialas iracundiæ in septem hæc capita. Primus (ait) effudit Angelus phialā suam in terram; hoc est, Hebræorum populum, qui dicitur terra grauis & dura sua in obfirmatione. Et factum est vulnus seuū & pessimum in homines qui habebant characterem bestię, hoc est, Antichristi; qui nunc dicitur bestia, nunc Draco. Seuum hoc vulnus, vehemens erit admodum plaga, quam Deus in illos immittet: vnde ceteri, eorum conuertentur territi exemplo. Secundus Angelus, hoc est angelicus predicantium ordo, diuine intonando vas effundet iracundię sup mare idololatrantiū: & fiet ob multas strages, tanquam sanguis mortui; ita vt deficiat in illis omnis anima viuens; eorum scilicet qui cum Antichristo conspirauerant.

Tertius effundit Angelus iram super flumina, & super fontes aquarum: hoc est, in eos qui nunquam non excurrunt de curiosa scientia in aliam, magniq; pendunt, ac vim faciunt

faciunt in Aristotelis secta, & Commentatoris impij, ita vt spiritum occidant Scripturarum: & quoniam in dubium reuocant animę immortalitatem, vnde fides nostra pendet vniuersa, ideò à Deo sanguine ferientur, vt sanguineis oblectati sunt doctrinis. Quarta effunditur in Solem phiala, hoc est in Prelatos & Principes viros, quos par foret esse vt Solem, nimirum vt lucem & vita afferrent, & doctrina. Dicit autem datum illis fuisse vt estu homines affligeret & igni. Vti enim planè experimur, mundo sunt offendiculo vniuerso: viceq; sunt Dei flagelli in populum, qui eorum pereunt de causa. Non etenim penes se pios consentiunt habere homines: sed morionibus oblectantur, superstitiosis, vencficis, hario-
lis, alijsq; notorijs doctrinis & artibus. Blasphemauerunt autem, bene ait, Deum cęli, & non egerunt penitentiam: prout comprobatur experientia. Quorum erit conformis plaga peccato: quoniamq; sunt Pharaoni confimiles Regi Aegypti, ideò in ipso rectè se contemplantur.

Quinta iam cepit plaga super sedem bestię, hoc est Luteri sectatores, qui sedem
preparauit

preparauit Antichristo. Factumq; est eius, inquit, regnum tenebrosum: vt planè videmus tantam confusionis nebulam inter eos obortam, vt iam quid illis credendum sit, ignorent: iamq; sexcentas edidere articulo-
rum, dogmatumq; in peius semper immutationes. Quorum erit plaga, vt Antichristum recipiant, cõmanduentq; præ dolore linguas: iustoq; Dei iudicio tot inter calamitates non merebuntur agere penitentiam, quando eam penitus pessum dedere & doctrina & operibus.

Sexta effunditur phiala in flumen magnum Euphrâtem; qui quoniam Babylonẽ interfuit in Mahometanorum regionibus, illam signat sectam. Bene autem ait, flumẽ illud magnum: quoniam suis occupauit assidujs bellorum inundationibus longè maximam mundi partem. Dispensante autem diuino iudicio, oportet dicti aquas fluminis exiccari, hoc est populos imminui; vt præparetur via Regibus ab ortu Solis; hoc est veræ Christiani regiminis luci. Nõ etenim graui absq; plaga fidei cõuertentur Christi.

Hęc porrò haud fiet conuersio magna absq; Diaboli repugnantia; qui nullum nõ

mouebit lapidem, nullamnon adhibebit industriam & conatum, ne à sua propellatur fede veteri. Videt igitur Ioannes exire de ore Draconis, & de ore bestię, & de ore pseudoprophetę, tres spiritus immundos; hoc est ex Antichristi secta; cui (vt diximus) duę fauebunt bestię, quarum erit secunda pseudoprophetarum congregatio seu coluuię: & facient signa magna & prodigia in virtute Diaboli, & procedent ad Reges totius terrę, congregare illos in pręlium ad diem magnum omnipotētis Dei, hoc est, ad pugnandum contra Christum, in locum q̄ vocatur Hebraicę Armageddon, quod interpretatur mons obscurus, ob tenebras peccati. At vincet Leo de tribu Iuda, partim ex pietate conuertendo, partim ex iustitię vltione terrorem incutiendo.

Septimus affligit Angelus aerem: quos ego intelligo pseudospirituales, membra Draconis. Neq; verò ausus fuissim ego spiritales annumerare inter capita Antichristi, nisi D. scriberet Vincentius, hac in tempestate magnam spiritualium, seu potius à spiritibus malignis illuforum turbam, oblectari somnijs, visis, prophetijs, & miraculis: qui (vt ipse

ipse affirmat) sedem parant Antichristo, qui huiusmodi plenus adueniet mirabilibus. Ideoq; audit Ioannes vocem de throno, dicentem: Factum est. Quoniam vbi spiritualium arx facta erit Antichristi sedes, non iam erit spes salutis, nisi per plagam & vindictam. Vnde succedunt fulgura, & voces, & tonitura, & terrę motus, qualis nunquam fuit ex quo homines sunt super terrā: & ciuitas magna, hoc est Babylon fit in tres partes, vnam altera peiorem, conformiter ad tres spiritus immundos, exeuntes vt diximus. Tunc vsque ad eò excreuerint ad summum peccata, vt & omnis insula fugiat, neq; montes inueniatur: hoc est, vera nõ erit fides, neq; in Clericis, neq; in Monachis: tantaq; effundetur diuinę grando irę, vt homines prę desperatione blasphematuri sint Deum. Quę autem futura sit monstrosę huius Babylonis plaga vniuersalis, sequenti describit in Capite.

In Cap. xviii.

Hic ostenditur Ioāni Babylonis damnatio. Quam ego intelligo omnium congrega-

gregationem reproborum, tam fidelium, quam infidelium : diciturq; meretrix quæ sedet super aquas multas ; quoniam à Deo fornicata est diuertendo, cui tenetur omnis creatura : suoq; multos peruertit exemplo populos : vnde ait ; cum qua fornicati sunt Reges terræ, & inebriati sunt qui inhabitabant terram, de vino prostitutionis eius. Videturq; in deserto ; quòd non exulta sit virtutibus, sed sterilis, & spinis obrita : sedetq; super bestiam coccineam, hoc est, cruentum multo effuso sanguine Antichristum : omnes enim perditii homines membra dici possunt Antichristi, prout & boni membra sunt Christi. Bene autem plenam eam dicit nominibus blasphemiarum ; quoniam non erit, quam non sit in eo reperire, blasphemiam seu impietatem.

Purpureum porro vestimentum, & lapides pretiosi, pompam notant & lasciuiam : vnde & poculum habens aureum in manu sua, abominabili plenum immunditia, omnes inuitat ad bibendum eius sequaces. Neq; verò ab è scriptum in fronte gerit nomen suum : quoniam non occultè, vt alij, sed palam nomen impugnat Christi : nimiamq;

ob

ob eius crudelitatem, ebria conspicitur sanguine Martyrum, quorum magnam cælo transmittet multitudinem.

Admiratur Ioannes bestiam hanc monstruosam admiratione magna. Magni etenim est res stuporis, post agnitam Euangelij veritatem, eousq; descendere mundum summum vitiorum : & dicit ; Bestia quam vidisti, fuit, & non est, & assensura est de abyssò, & in interitum ibit. Hoc ait, quoniam Antichristi vis erit à Diabolo, qui primùm causa extitit seditionis in cælo, lapsusq; terrestri in Paradiso : sed postea fuit per Agnum occisum conclusus in inferno ; denuoq; violentius exhibit in omni summo peccati, vt in presenti est videre bestia.

Quod postea subiicit de septem capitibus, & septem montibus, ipsemet declarat, Reges esse septem, quorum quinq; ceciderunt, vnus est, & alius nòdum venit : & cum venerit, oportet illum breue tempus manere. Et bestia quæ erat, & non est : & ipsa octaua est, & de septem est, & in interitum vadit. Hoc sanè captu est difficillimùm. Spiritus etenim propheticus nunc describit futurum, vt futurum ; nunc vt peritum ; nunc vt presentem ;

fens : quoniam , qui loquitur in propheta ,
 Deus , omne superexcedit tempus : ideoq;
 ab vno sæpe in aliud tēpus eodemmet tran-
 silit in textu : prout hic , cū ait : bestia quæ
 fuit , & non est : loquitur Ioannes de tem-
 pore in quo agebat ipse , cū ligatus erat Sa-
 tan : vbi autem loquitur de septem capiti-
 bus , quorum quinq; venerunt : crediderim
 bestiam significare , quæ eminentiori futura
 sit in eius celsitudinis culmine , tunc nempe
 cum iam præterlapsis quinq; capitibus in
 quinq; pessimorum hominum statibus , ipsa
 personaliter aderit in sexto : Breueq; oportet
 eam tempus manere : ac si diceret , eius
 summum fore culmen annorum spatii triū
 cum dimidio : tametsi eius & reliquæ septi-
 ma durent in ætate ; in octauaq; , adueniē-
 te nempe Christo , omnino it in interitum .
 Vbi & id comprobatur quod superius di-
 cebamus , appropinquare quippè eius aduē-
 tum , quādo iam transijt quintus mons , siue
 caput eius .

Melius porrò hæc verificatur interpreta-
 tio , cū Ioannes ipsemet decem cornua be-
 stiæ , decem interpretatur Reges , qui post
 eam potestatem tanquam Reges vna hora
 acci-

accipient , vnumq; habebunt consilium ve
 illam instaurent . Vbi ostendit loqui se de
 tempore bestię . Hęcq; cornua crediderim
 vltimum esse Antichristi conatum in gente
 Gog & Magog . Qui duo efficient ; pri-
 mū extripabunt multo cum sanguine for-
 nicariam : hoc est , eorum congregationem
 qui denuò à Deo discesserint : dehinc & cū
 Agno pugnantes , volentesq; eius fidem
 extinguere , ab eo superabuntur per vltimū
 eius aduentum .

In Cap. XVIII.

PER Angelum de cælo descendentem
 cum potestate magna & claritate , magnus
 quispiam accipitur prædicator , qui proxi-
 mum annuntians Babylonis casum , ab illa
 diuidet electos , ne simul pereant ; quemad-
 modum diuisit Christus ab infelici Synago-
 ga eius gregem , illam dans in exterminiū .
 Loquitur autem hic Angelus in tempore
 præterito , cum ob ruinæ certitudinem , tum
 ob imminētis præsentiam plagæ . Iamq;
 hæc patefcit veritas , cū multi nunc ada-
 periant oculos , eiusq; à consuetudine rece-
 X x 4 dant .

Quare ait. Exite de illa popule meus, quoniam peruenerunt peccata eius usque ad cælum: quæ ego crediderim paulò minus nostris verificatam temporibus sententiam.

Ostendit proinde magnam fore nimis hanc plagam, cum ait. Reddite illi &c. duplicate duplicata secundum opera eius, &c. ac si diceret, in duplicate illi vindicta, prout diutius suæ est immorata obstinationi: quãtò magis intumuit sedens Regina, & in delicijs, eo acrius illi incutite tormentum & luctum. Ostendit & repente hoc futurum excidium, cum ait, vna die venturum eius iudiciũ. Stupori & fore ostendit exemplo; mundo: cum ait, qui cum ea fornicati sunt, videntes fumum incendij eius, longè staturos propter timorem tormentorum eius, & dicturos, plangentes delicias anissas &c. ostendit & fore calum irreparabilem, cum Angelus fortis tollens lapidem quasi molarem magnum, & mittens in mare, dicit: Hoc impetu mittetur Babylon in mare, nempe exterarum gentium; & ampliùs non inuenietur.

Et quoniã tali ex desolatione Babylonis electi

electi libertatem recipient spiritus, quem admonum ab eius diuturna fuerant malitiæ seruitute oppressi, idè inuitat Ioannes & cælum & Sanctos, vt exultent, quoniam nedum percussa est illa, sed & æternum erit eius desolatio, vt nunquam possit ampliùs bellum facere aduersus Deum.

Quamquam verò Babylon accipienda sit vniuersa reproborum cõgregatio, attamen illos potissimum respicit, qui cum nomine sint Christiani, re tamen membra sunt Antichristi. Ideoq; de Babylone superius loquens, in qua (inquit) Dominus fuit crucifixus. Crux etenim eius spiritualiter renouat in blasphematoribus, & simoniacis, & hæreticis. Crediderimq; sanè eorum haud posse ampliùs morari plagam. Adaperiant igitur oculos qui tanto volunt præseruari ab incendio, fugiantq; à peccato; nisi velint incauti (vti filijs euênit S. Iob) ab eius opprimi cadentis ruina.

In Cap. xix.

POST horribilem Babylonis casum audivit Ioannes in cælo, hoc est in Ecclesia vocem

cem exultationis; & laetitiam magnam & admirabilem. Quae quidem duabus erit de causis: primum diuini ob intuitum honoris, impleta ex iustitia: deinde ob nouellas, quae surgent in horto fidelium, plantationes, tunc cum fuerit a tribulis purgatus & spinis. Ita adumbretum fuit in repudio Reginae Vasthi, cum obsequi renuit eius coniugi Assuero: vnde successerunt felices Esther Reginae nuptiae, cum totius salute populi Hebraeorum. Quod & melius fuit adimpletum, cum Hebraeus populus a Deo uti rebellis fuit reiectus, eiusque successere in locum gentes: cum Spiritus sanctus largitus fuit in nouae gratiam electae sponsae effusus. Sed & melius nouissimis adimplebitur his in temporibus, iam a Ioanne praesentis, cum profligata & subruta penitus adultera Babylone, Ecclesiamque instaurata, omnes inuitabuntur populi & gentes ad diuina percipienda charismata, quae a Deo in electos profundentur. Hic autem triumphus perfecte non adimplebitur, nisi mortuo Antichristo: at cito incipiet. Et iam fortasse cepit in noua praedicatione ad nouam regionem, & insulas, tum ad Occidentalem plagam,

tum

tum & ad Meridionalem, nostris agnita temporibus. Quod sane praeter ceteris argumentum est valde praedictam innuens plagam.

Nequaquam mirum si adeo iubilant Sancti: quoniam nunquam tanta visa est Dei gloria in terris, quanta tunc conspicietur. Quare beatos dicit eos, qui ad cenam nuptiarum Agni vocati sunt: post illam etenim non aliud expectatur conuiuium, nisi cum in caelum assumpta erit electorum Ecclesia. Porro ob huius certitudinem prophetiae dicit: Haec uerba Dei vera sunt. Cum autem vellet Ioannes adorare Angelum, qui illi haec reuelabat mysteria, fuit ab illo vetitus. Christus etenim nedum Angelis nos reddidit aequales, sed & superextulit, ob naturam nostram eius copulatam Diuinitati.

Ideoque nunc videtur insidens equo albo, hoc est super mundissimam carnem: habens diademata multa, ob deiectos multos subiugatosque illi populos: cuius nomen ipsi soli est notum; quoniam solus Deus perfecte seipsum comprehendit. Verbumque est Dei, non ab ipso diuisum, sed nobis coniunctum. Qui & veste amictus erat sanguine aspersa, ob eius passionem: gladiusque exibat

de

de oré eius ex vtraq; parte acutus, obferendam aduersus obfirmatos sententiam. Sequebantur autem eum exercitus candidi & mundi: hoc est, qui per veram & immaculatam fidem erunt Deo conuersi: quemadmodum in die legimus Palmarum, & qui præcedebant, & qui sequebantur omnes gaudentes, & Deum collaudâtes acclamasse illi: Hosanna filio Dauid: benedictus &c. significantes conuertendas primùm gentes: sub sequitur demum & Hebræorum populum.

Angelus, qui stans in Sole, inuitat aues cæli, vt venientes manducent carnes Regum, & Tribunalium, & cuiuscunq; conditionis hominum: aliud nō est, quàm clarum Dei Verbum, quod lucem afferens simul & calorem, contemplatores illius inuitabit temporis ad conuertendos nobiles & ignobiles, eosq; abstrahendum ab affectibus carnalibus, incorporandumq; Christo in spiritus vnitate; quemadmodū traicit, transformaturq; cibus in corpus.

Non tamen extinctæ erunt plantæ Antichristi vniuersæ. Vnde videt Ioannes bestiam congregare exercitum contrā; at diuina be-

stiam

stiam virtute, vnà cū pseudopropheta mitti in stagnum ignis, & ceteros eius exterminari sequaces.

In Cap. xx.

QUEMADMODUM quinto conspeximus in sigillo aperiri puteū abyssi; hoc est, exolui Diaboli rabiem, vt possit adaperire viam omnibus hēresibus, per stellam illam cælo delapsam, hoc est Antichristi Præcurso rem: ita nunc videt Ioannes Angelum descendentem de cælo, alligantemq; Satanam & cludentem eum sub abyssio: significans nimirum quod quemadmodum quinto in tempore proditura erant omnes errorum tenebræ, ita & sublato Antichristo, omnes sepelientur. Vbi nota, diuinam nunc cohibere prouidentiam Diabolum, nunc laxare illi frēnum, vt agnoscamus quantæ sit ille malignitatis, quantumq; eualeat eius gratia temperando illius furori; ita vt & exerceat electos, & cæcitate percutiat obfirmatos.

Tempus huius carcerationis fore ait mille annos. Quod D. intelligit pater Augustinus

nus

nus pro parte sextæ chiliadis, seu sexti millenarij; quod extremum fore opinatur: vt quemadmodum sex diebus perfectus fuit mundus; ita per septem voluendo annorū millia, in septimo sit millenario æternæ sabatismus requiei. Vñ si annos supputando cōditi orbis, ab Adam ad Christū non nisi quater mille interfluxere anni, iuxta Hebræorum calculum; superessent adhuc circiter quingenti anni ad orbis exitū. Quo in tempore cū faciendā sit omnium conuersio gentium, ligabitur Diabolus. Neq; verò aspernanda est hæc expositio, quoniā Scriptura sæpe vsurpat partem pro toto tempore: prout tempus quo iacuit Dominus in sepulchro, dicuntur tres dies, & tres noctes; & tamen quadraginta duntaxat fuere horæ. Hicq; septimus erit Ecclesiæ status: qui à morte incipiens Antichristi, suum & ipse habebit circuitum: gradatimq; euoluetur, quoad usq; deficiēte fide denuo exoluetur Satan.

Vnde ait. Et cū consummati fuerint mille anni, soluetur de carcere suo: & exhibit, & seducet gentes, quæ sunt super quatuor angulos terræ, Gog, & Magog. Quo sanè

sanè in loco haudquaquam acceperis particularem aliquam nationē, prout nonnulli arbitrantur, cū nulla queat esse gens super quatuor angulos terræ: sed exercitus erit variarum gentium, à Diabolo congregatus contra Christifideles; quorum nonnulli occultè, alij palàm impugnabūt: hoc enim sonat vox ista, Gog, & Magog. Vltimæ erunt istæ Antichristi reliquiæ: in eisq; extremum suum adhibebit quammaximè Diabolus conatum. Aiuntq; Sancti Doctores persecutionem hanc fore cæterarum omnium acerrimam: at diuina minimè patiet clementia eam diu persistere: sed (vt ait) igne è cælo deuorabuntur, adiudicabuntq; æternis cruciatibus. Vnde statim videt Ioānes mortuorum resurrectionem, hosq; impios, cum cæteris simul omnibus, qui non sunt inuenti in libro vitæ præcipitari in secundam mortem.

In Cap. XXI.

QVÆ futura sit in terris ecclesiæ pulchritudo, quæ ue in cælo, Ioannes videt possemis in his Capitibus. Primum nouā il-

Iam dicit Ierusalẽ; quoniã noua instaurabit pacis visione: dehinc eam dicit sponsam vxorem Agni, quoniam vbi pestiferis erit expurgata germinibus, omnigenis exornabitur spiritus donis & gratijs. Quo in tempore habitabit, inquit, Deus cum hominibus; ob summam nimirum tunc temporis internorum perfectionem hominũ. Bene autem è cælo descendit; quoniam (vt scribunt nonnulli) ob largissimè effusa charismata, Paradisus videbitur in terris. Quia propter cessabunt lacrymæ: timidiq; omnes, & increduli, & venefici, & fornicatores à consortio excludentur sanctorum, peptuisq; addicentur in inferno cruciatibus. Iam cessabunt Mahometanorum veneficia, iam Luteranorum hæreses, iam Simonæ, & sacrilegia, & adulteria, hodie sibi dominatum vendicantia. Summa, omnia extinguentur pessimi membra Antichristi.

Ideò Angelus illi ostendit è monte excelso Ierusalem, totam effulgentem claritate luminis, muroq; circumdatam magno & alto, habentem portas duodecim, quatuor respondentès mundi plagis. Quam ego visionem minimè acceperim de cælesti patria,

eria, quade in sequenti loquitur capite; sed de instaurata in terris Ecclesia: quæ penes multifarias nationes, & duodecim habebit tribus Israel, prout hic clarè exprimuntur. Bene autem tres habebit portas à latere vnoquoq; muri illius validissimi; quoniam haud amplius poterit à Diabolo expugnari; portæq; nunquam antea patuere Occidentales: quin immò alia non credebatur esse regio nunc: verò passim murus ille portis fidei sanctissimæ Trinitatis fabricatur. Hæc porò dicitur in quadro posita ciuitas; quoniam & partes mundi ab infidelibus oppressæ, & quas tenent fideles, ad normam inuiolabilis conquadrabuntur veritatis. Et quoniam non amplius locum habebit Diabolus, ideò haud claudentur amplius eius portæ: noxq; non erit vltra; quoniam diuini præsentia luminis omnem fugauerit prorsus peccati vmbra.

Quale erit hoc conuiuium nouæ istius sponsæ, quando erit è numero Elias cõuiuatiũ: cum tot & tam varia idiomatum genera vnã & eandem vnientur in viuam & veram fidei professionem: cum populus Israeliticus post tot plagas necdum sanabitur,

sed & toti mundo mirabile præbebit diuini seruatoris exemplū? Verè beati illi qui huiusmodi merebuntur interesse nuptijs; quoniam ab illis ad æternas transferentur nuptias: vnde statim subiicit.

In Cap. XXII.

ET ostendit mihi fluuium aquæ viua, splendidum tanquam crystallum, procedentem de sede Dei & Agni. Hic est fons ille viuus, quem pollicitus est Christus his, qui in eū crediderint, cuius aquæ perfectè ideò exatiant, quoniam in vitam saluant æternā; dumq; ardentiorē iugiter excitant sitim, copiosiora & spargunt felicitatis flumina. Et ex vtraq; parte fluminis lignum vitæ, afferens &c. hoc est, tam corpus, quàm & animam conseruat immortalia. Tunc peccatum omne non erit ampliùs: Dei etenim semper faciem uidebunt. Ibi non erit opus lumine Solis vel Lunæ; quoniam Dominus Deus sua eos illuminabit præsentia, perpetuum faciens sine noctis interpellatione diem. Qua de re ne dubitari possit: Hæc verba (ait) fidelissima sunt & vera.

Neq;

Neq; verò beatus abrè dicitur, qui custodit verba prophetiæ huius: quoniam (vti percurrimus) continet in se omnium perfectionem vniuersam statuum: docetq; uiam cælorum tribulationum esse plenam: virtutèq; patientiæ semper esse victricè: Deūq; suis permittere electis ærumnas multas, quò habeant vnde in fide increpescant, pioq; iugiter occupentur orationis studio. Insuper hic decursus vniuersus notabilis ab initio ad finem usq; Ecclesiæ reuelatur; ita autè vt lateat oculos superbiorum, humilibus autem detur occasio, varijs sub imaginum ænigmatibus, ad veritatem pertingendi.

Vt autem ostendat reproborum malitiā nequaquā posse diuinæ ordinem inuertere prouidentia, ait: Qui nocet, noceat adhuc: & qui in sordibus est, sordescat adhuc: & qui iustus est, iustificetur adhuc: & qui sanctus est, sanctificetur adhuc. Quæ quidem verba iniustis dicuntur, vt agnoscat voluntariè se peccare; tametsi id præiudicat Deus & permittat: iustis autem, quò in melius semper proficiant, ob proximum Christi aduentū. Vnde infertur, & improbos hanc posse audiendo prophetiam ope-

riq; mancipando quæ in ea scripta sunt, p-
bos fieri: & rursus probos, ni fatagant in
melius semper proficere, posse fieri malos;
cùm Deus non sit acceptor personarum:
cumq; omnes pariter adhortetur, ab omni
bus potest & illi pareri. Et ne cuiquam det
locus tergiuersandi, ait: Qui sitit, veniat,
& qui vult, accipiat aquam vitæ gratis.

Demum Ioannes ait: Si quis apposuerit
ad hæc, apponet Deus super illum plagas
scriptas in libro isto. Et si quis diminuerit
de verbis libri pphetiæ huius, auferet Deus
partem eius de libro vitæ, & de ciuitate san-
cta. &c. Quæ terribilis contestatio ne cui-
quam eueniat fidelium. Amen.

Explicit breuis elucidatio in Apoca-
lypsin, collecta per D. Seraphi-
nũ à Firmo, Can. Reg. &
Prædicatorem im-
meritum

Spiritualibus personis exposito libro, de-
lectabili quidem ac curioso, rogatus addat
vel

vel diminuat, put videtur, Frater Melchior
Theologorum minimus: prout exponitur,
ita & impressiõni is admittitur, pro catholi-
co, & verè Christiano.

Idem F. Melchior, Theologiæ professor,
atq; hereticæ prauitatis Inquisitor.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 20 30 40 50
A b c d e f g h i k l m n o

60 70 80 90 100 200 300 400 500
p q r s t u x y z

M	30	Computatio literarum nomi-
a	1	nis Præcursoris vltimi An-
r	80	tichristi, Martini Luteri: de
t	100	quâ superius per auctorem
i	9	Cap. xiiii. Apoc. Quæ li-
n	40	cet per se fit clarissima, nos
L	20	tamè voluimus & hic eam
u	200	adijcere, ob oculosq; sup-
t	100	putare, vt vel vniciq; sta-
e	5	tim sit obuia & aperta.
r	80	

665

Martin Luter

665

Yy 3 Errata

Errata, necnon & quædam post impressionem immutata, sic corrigito.

Pag. 7. lin. 7. Gaspar: 9.4. mancipare: 13.17. quæ ea delectantur: 16.22. tum verò: 18.21. optime: 20.8. feruentissimæ: 23.19. & imo ex: 25.12. meipsum: 30.10. fit: 34.13. mi optime, atq; in: 36.9. sita sit: 38.18. spirit. Nupt. lib. 1.42.14. Vvigman: 20. Vvigman: 43.4. Idem: 46.9. tristitiâ: 52.7. Cœlesyriæ: 58.17. Titelmanus: 33.11. proloquitur: 81.26. quin: 84.25. breuem huiusce meæ tibi afferēs: 103.8. queritantur: 106.11. omnem: 113. initio paginæ hæc sūt omissa. Mortis meditatio. Cap. VI II. Cōuersionis initio, præ omni alia cogitata-125.22. contemplati? 129.25. quanta sit: 130.6. iaculatoriæ: 151.8. fouent: 163.2. ex amore: 180.18. illud te: 187.10. Vincentiæ: 187.189.191. inscriptionem dele, & repone; Probl. 206.22. fit: 239.14. ornat: 240.10. cognoscimus, per: 261.4. perbreuis: 291.1. beneficum: 300.1. recedēs: 306.24. Euāgelij, absurdui: 330.7. deferebant: 350. diuexari scrupulorum tentationibus, vt illis uice sint Purgatorij in hoc

hoc mundo: quibus: 373.11. accurrunt: 377.23. reparauit: 380.12. sibi: 444.22. iram placare: indiesq;: 454.10. facit: rumusculorumq;: relatores: 485.21. fit: 527.6. ira: 572.25. demittentes, seq;: incusantes: 579.18. ferè: 618.8. ipsa: 9. ipsa: 620.26. Alpha & Omega: 624.1. uisio: 637.2. animali Luca, de: 658.19. & 20. ipsi hæc prophetauere in tēpora: 675.25. significat: 679.16. euangelizans: 696.20. casū:

712 Index.
INDEX IN CAPITA VNI-

VERSA TOTIVS VOLVMINIS.

IN TRACT. DE INT. ORA.

DEFECTVM ductorum ad viam
spiritalē supplebit libellus iste. Cap. I. 85

Omnia spiritalis vię media ad inter-
nā rediguntur continuam orationem:
quæ quomodo possit esse continua ex-
plicatur. C. II. 88

Thesaurus spiritualium præceptio-
num, in quo cæteræ omnes includun-
tur, mentalis est oratio. Cuius laudes
& fructus enarrantur. C. III. 93

Difficultatum recitantur rationes in
acquirenda oratione. Contra quas p-
tinaci obnitendum proposito, laboriq;
non cedendum. C. IIII. 96

Ratio superandi difficultates, per
similitudinem conscensus montis ex-
celsi. C. V. 100

Iacto solido ac sincero proposito,
mētem opus est meditatione frænare,
lectioneq; librorum paucorū, sed vti-
lium;

Index. 713
lium; prout hic nominantur. C. VI. 104

Modus meditandi, difficultasq;: cu-
ius assigantur ratio: sed in Dei speran-
dum auxilio. C. VII. 110

Mortis meditatio. C. VIII. 113

Meditatio extremi iudicij, crucia-
tumq; gehennalium. C. IX. 117

Meditatio Paradisi. C. X. 122

Alij meditandi modi: deq; iaculato-
rijs orationibus: deq; perseverando,
etiam in ariditate. C. XI. 126

Meditatio Christi hominis, eiusq;
mysteriorum; vsq; ad deserti ingres-
sum. C. XII. 131

Meditatio ab ingressu deserti vsq;
ad passionem. C. XIII. 137

Meditatio cruciatuum Christi cum
externorū, tum interiorum: fructusq;
admirandi inde nascentes. C. XIII. 145

Si vis hic proficere, ne quæras gu-
stum; sed assimilare Crucifixo, interne
externeq; derelicto: hinc etenim vni-
uersas discas virtutes. C. XV. 150

Nedum praxin, sed & speculationē
docet Crucifixus. C. XVI. 157

Quatuor ad perfectam transforma-
tionem

tionem gradus; nempe lectio &c. in
Cruce optime reperitur. C. XVII. 167

Fracta imagine, affectibusq; pur-
gata obliquis, tum Spiritus verba sug-
geret orationi aptissima, tum & Scrip-
tura omnis, & præcipue Psalmorum li-
ber. C. XVIII. 164

Methodus exercendi in Dominica
oratione. C. XIX. 167

Ratio discernendi charitatem à na-
turali amore: deq; vera oratione, eiusq;
profectum. C. XX. 175

Germina in oratione pericula, des-
peratio & præsumptio, cum variisq;
antidoto. Recitantur & perfectissimo-
rum exempla Oratorum, tum veterù,
tum recentiorum. C. XXI. 179

IN TRACT. DE VE.

CONVER.

De divina vocatione. C. I. 263

Qui vincatur desperatio. C. II. 266

De spiritu fornicationis. C. III. 273

Nonnulla huic remedia vi-

tio. C. IIII. 280

De

De frugifera penitentia. C. V. 287

De compunctione. C. VI. 293

De Christi passione. C. VII. 300

De infinita peccati gravi-
tate. C. VIII. 314

Exemplum peccatricis. C. IX. 321

IN TRAC. DE AVR. ET.

REG. DISCRET.

De Discretione, & quæ mater sit omniù
virtutum. C. I. 329

Quæ sint Discretionis propieta-
tes. C. II. 333

Quàm sit arduum hanc possidere vir-
tutem. C. III. 337

De Spe & Timore. C. IIII. 345

De Fide. C. V. 352

De vero & falso feruore. C. VI. 360

De lingua coercenda. C. VII. 365

De vsu Sacramentorum. C. VIII. 372

De puenientibus ex indiscretione in-
commodis. C. IX. 376

De Diaboli tentamentis. C. X. 384

Vti Discretio tollit tepidita-
tem. C. XI. 392

De

716	Index.	
De diuina & humana Discre- tione.	C. XII.	398
Qui vera acquiri possit Discre- tio.	C. XIII.	405
Exemplum Christi.	C. XIII.	410

DE SVIIP. COGN.
ATQ. VICT.

De suiipsius victoria.	C. I.	421
De Gula.	C. II.	426
De Luxuria.	C. III.	430
De Auaritia.	C. IIII.	437
De Ira.	C. V.	441
De Tristitia.	C. VI.	447
De Acedia.	C. VII.	452
De Superbia.	C. VIII.	457
De vniuersali passionum omnium victoria.	C. IX.	471
Remedium omni vitio vniuer- sale.	C. X.	476

IN SPEC. INT.

DOCETVR causa negligentia, &
teporis : quareq; inuentū sit discrimen
inter

Index.	717
Inter præcepta & consilia : quareq; sit cel- situs atq; perfectio legis Chri- sti.	C. I. 492

Multæ adducuntur rationes aduer-
sum illos , qui summæ aspirare nolunt
perfectioni , omninoq; seipfos deuin-
cere : quantaq; hinc eueniant anime
incommoda.

C. II. 504

Contra eos qui mero operantur ex
timore : deq; gemino peccantium ge-
nere , cum vtriusq; curatione : quan-
tum ue profit bonum & sincerum pro-
positum indiès renouatum.

C. III. 515

Docemur extirpare distractionem ,
otium , laxamenta , & mentis posside-
re stabilitatem , fugereq; periculū alios
regendi , operaq; faciendi pia sub spe-
cie boni ; omnemq; suppeditare immo-
dicam curiositatem.

C. IIII. 521

Doceris examinare teipsum , num
sis capitosus , plenus ue tædij irratio-
nalis ; anq; mortuæ in te sint passiones ,
vel dormiāt : naturalisq; tuiipsius , vel
affinium amor , aut mundani respectus
te remorentur à profectu ; omnemq;
proximi defectum aptus sis patienter
ferre

ferre & commiseranter. C. v. 529

Docemur omnem Dei amore ferre tribulationem, abscindereq; à nobis ne dum inconsulta iudicia, sed & omnem mali suspicionem: ne ue simus pusillanimes ob vitiosas propensiones: varios ue quæritemus viz spiritualis ductores. Summa; omnem à nobis expellere pznalem timorem, qui è penuriana scitur charitatis. C. vi. 538

Hic contemplari se potest anima, nū perfectum indepta sit sui ipsius odium: perturbetq; eā p̄teritorum memoria erratum: confidat ue nō nihil suis bonis in operibus. Vbi & arguuntur, qui se excusant non scire, aut nō posse bona agere; qui ue externè sunt ornati, internè verò similes sepulchris; quales erant Pharisei. C. vii. 548

De oratione, & qui debeat esse interna, & non mera vocalis, magisq; in spiritu quàm imagine, & attenda, fidelissima, & perseverans, externisq; opus non habere modis seu ritibus, neque sectari gustum, at semper diuina perseverare in gratiarum actione.

ne. C. viii. 555

Qui Deo fiat satis in nobis: deq; nostræ purificatione intentionis, nedum in agendis bonis, sed & malis tolerādis, Christi exemplo Crucifixi: quamq; inhiare debeamus animarum salutem, dirigendæq; vniciq; Discretionem in eū virtutis gradum, quò habilis est & idonea. C. ix. 564

Hic contemplari se debet anima, num mundo prorsus sit mortua, discrimenq; habeat inter p̄sonas; viuatq; in ea, an mortua sit virtus; humiliq; adnoscatur ex fiducia velle omnes exuperare sanctos, fieriq; similis & æqualis Deo. C. x. 577

Quomodo habere se debeat homo in hominū frequētia, dandisq; consilijs optimis & explicitis, abscisis superuacaneis omnibus & curiosis sciscitationibus. Vti etiam se habere in diuinis visitationibus, & raptibus, & miris, vbi occurrant. C. xi. 587

Vti sanctus suo sciat tempore & p̄dere & celare suas virtutes: victoriāq; referat triplici è Diaboli certamine: p̄feratq;

fectamq; possideat humilitatem. De-
 mum uti cordis puritas Monachi sit fi-
 nis; uti ue acquiri possit. C. XII. 594

Problemata, Modus Confitendi, &
 Elucidatio in Apocalypsin comprehē-
 sius colligi non possunt.

PIO LECTORI
 INTERPRES S.

COGITARAM quidē Lector mi opti-
 me, & in Christi visceribus desideratissime,
 non alium apponere hisce Opusculis indi-
 cem: propterea quōd breui aded cōscripta
 sint stylo, ac veluti Breuiaria quēdam in
 Enchiridij modum ab ipso auctore compo-
 sita, ut ferē stritiūs colligi non possint. Di-
 stinctē preterea aded atq; ordinatē sua quē-
 q; in Capita disposita, quorum Indicem su-
 perius in finē collegimus, ut perfacile sit
 vnicuiq; suo quidq;, prout libuerit, loco
 inuenire.

Nihilominus cū iam ferē hęc prelo cō-
 misissem, nihil vnquam animo retractare
 omittens, quod tibi in rem esse possit, vnde
 maximam

maximam queas & perfacillimē ex horum
 lectione referre vtilitatem; Indicem statui
 attexere copiosissimū atq; diligentissimū,
 non quidem materiarum, cū materiē hic
 fusiūs tractentur; illeq; ad id planē sub-
 ficiat; sed vel sententiarum ferē, ac, ut ita di-
 cam, verborum omnium, quotquot hic ef-
 ficaciūs, atq; ardentius, suaq; cum energia,
 ab hoc auctore dicta reperiuntur. Ita ut
 possis, vel super dicto quopiā, seu & verbo
 ardentē prolato (habent enim plerunq;, &
 vel & semper, suos aculeos, & suum ignem
 latentem) seraphici huius spiritus volens
 exerceri; vel ad manus habere locum, vbi
 res pertractetur, qua tunc vel impugnaberis,
 vel ipse tibi met pro tunc bellum indix-
 eris super ea re deuincēdo atq; expugnādo:
 vel & plura eiusdem autoris varijs in locis
 eadem de re, elucidandæ rei gratia (quod
 plurimum prodest) loca conferre, in ijsq;
 te subinde contemplari: possis inquā hisce
 in omnibus vnumquidq; suo statim loco,
 prout opus erit, inuenire: possis ex hac igni-
 ta diuini amoris pharetra sagittas exprome-
 re acutas, quibus & transfigantur tibi inte-
 riores animi medullæ, & cor transuerbere-

tur inimici Regis Diaboli, & membrorum eius: possis ex hac candenti fornace carbones accipere uasicatorios, quibus & destruat & succendatur & consumatur omnis durities, rubigo, & impuritas, & totus colliquehas in diuini igne amoris.

Accipe igitur, accipe mi Lector, ea qua offertur hic labor, animi intentione. Ceno enim certius, quanquam & indignus quam & inutilis, tamen, cum non possit non stare promissis fidelis Dominus, ubi ait; Vbi duo vel tres fuerint in nomine meo congregati, ibi in medio eorum sum: tibi pmitto, planeq; recipio, si ardenti tu tuo, concurreris nostro qualicunq; desiderio, fieri non poterit, quin & tu maximum referas ex hac lectione fructum: & ego quoq; tui non ero omnino in Domino non particeps fructus. Vale in ipso.

ALIVS INDEX, OMNIA

FERE OMNINO,

quæcunq; hic habentur, compendiosissimè subindicans, ac diligentissimè.

- Acedia q; nimis animo simus pproperi. 453
 Aduersarij nostri verè amici. 380
 Aduersitas summa ducitur miseria. 129
 Adulationis dulce venenū quàm hodie dominetur. 370
 Affectiones carnales animā, vt puluis oculum, præpediunt. 237
 Affectiones inordinatæ procellosi turbines. 107. 165
 Affectus cellulæ. &c. 519
 Agatha ad mortem, vti ad epulas inuitata. &c. 114
 Agnes ad locum turpitudinis perducta, Angelorum. &c. 437
 Alæ duæ animæ necessariæ. 345
 Amicitias ita injri oportet, vt & vale dici possit. 524
 Amor naturalis & diuinus cōformes. 175
 Amor Dei suspectissimus. 361

- Amor excedens, vt vnum exprimat, vocabula assumit opposita. 254. 405
 Angeli proprio in lumine discordantes. 216. 560
 Angelus quare non redemptus. 472
 Angeli perfectorum oblectantur cōsuetudine. &c. 475
 Anima ob quamlibet in Deum motionem vitam promeretur æternam. 99
 Anima magis indiget assiduo interiori cibo, quàm corpus. 110. 130. 203
 Anima prauis fuscata imaginibus, nondum plenè est purgata. 525
 Anima immortalis. 158
 Anima humilis, vti lignum aridum igni admotum. &c. 247
 Anima Deo vnita non desinit esse creatura. 259
 Anima Deo non occupata, confusis oppletur imaginibus. 397
 Animæ calamitas peior quàm corporis. 139
 Annuntiatio. 132
 Antichristi nomen. 675
 Antichristus suos præmittit præcursores. 201. 700

- Antichristi membra hodie inter Christianos. 677
 Antichristus primo in congressu non nihil habebit obſistentiæ. 673
 Antichristum sectabuntur terreni sapientes. 673. 686
 Antichristus quando futurus, nonnullorū coniectura. 677
 Antidotus è veneno præsumptionis. 182
 Antonius cūm diuerſorum varias contempleretur virtutes &c. 511. 583
 Anxietas inutilis. 526
 Anxietas immoderata. 539
 Anxietate minus idonei efficitur. &c. 540
 Apocalypsin Io. Euangelistæ minimè esse hodie nonnulli &c. 620
 Apocalypsis hæc explicatio cuius utilitatis. 618
 Apostoli ex excessu ebrii habiti. 252
 Apostatæ fiunt peiores. 391
 Apostata voluntarius. 455
 Apparitionibus occurrentibus quid agendum. 591
 Appetentia hodie ad carnem & sanguinem. 231
 Arbor cadit vltimo ictu, in virtute tamen

- men &c. 206
 Ardores cordis. 243
 Aridus sæpe Deo magis placet quàm deuotus. &c. 387
 Arius stateram habet in manu. 637
 Arius absynthium. 646
 Aristotelem eiusq; Commentatorè qui magnipendunt, in dubiumq; reuocant animæ immortalitatem, sanguinea percutiuntur plaga. 688
 Armari intempestiuè siue præmaturè. 378
 Auaritia spiritualis. 141
 Auaritiæ adhortantur parentes filios, velutiq; faciunt idololatras auri & argenti. 438
 Auarus prodigo deterior. 340
 Audaces fiunt pusillanimes. 341
 Augustinus aduersum Diaboli tentamenta præsentius non inueniebat remedium, quàm Christi &c. 275
 Austeri indiscreti fiunt postea nimis remissi. 344

B

- Bombarda pila vacua. 190
 Bona bonorum propria. 507
 Bona æterna non multi penduntur, quia nõ cognoscuntur.

cognoscuntur. 123

C

- Cabal a animis reuelabatur. 399
 Cæna vltima. 140
 Caligo dicitur diuina lux superlucentissima. 402
 Capitoli. 530
 Caro fugiendo, tribulationes amplectendo vincuntur. 381
 Cæsiani Opuscula quò apocrypha. 22.
 Castus lasciuia intuens maiori succendetur castitatis desiderio. 437
 Cerimoniarum non Christiani. 501. 554
 Cerimoniæ nõ finis, sed manu ductio. 556
 Charitas ex aliena ditescit inopia. 129
 Charitas Christi vltimum adhibuit conatù in eius perpeffione. 140. 153
 Charitas stat vnà cum proprii intuitu commodi: Perfecta tamen est zelotypa & sola. 408. 566
 Charitas impassibilem reddit quo ad inferiorem partem. 538
 Christus cõpassus turbis absq; pastore. 87
 Christi verba in Cruce. 148.
 Christi ad iudicium aspectus. 119

- Christi vulnera, vti spiracula flammæ. &c. 143
 Christi sepultura. 149
 Christus homo, brevis liber, in quo omnia. &c. 132
 Christus Virgini subtrahitur. 135
 Christus in deserto. 137
 Christus à duodecimo ad tricesimum vsq; annum. 136
 Christus baptizatus. 137
 Christus Apostolos eligit. 138
 Christus matri ualedicit. 140. 303
 Christus sanguinem sudat. 142. 305
 Christus capitur. 143. 305
 Christus crucem gerens. 144. 309
 Christus singillatim pro vnoquoq; est perpeffus. 146. 315. 459. 482
 Christus amplius, quam omnes simul potuissent creaturæ, internè est perpeffus. 146. 315
 Christus in Cruce, veluti fornax succensa. 148
 Christus rediuuius. 149
 Christus non, vti cæteri Martyres, internè consolatus. 152
 Christus in Cruce omnes simul adhibuit virtutes

- virtutes. 153
 Christus in Cruce dilaceratus, vt occulta propalarentur. &c. 156
 Christus vbi rogauit; vt transfret calix; quomodo possit intelligi. 235
 Christus excedenter dum prædicaret, in furorem versus existimatus est, & volebant sui eum tenere. 257
 Christus speculum sine macula. 499
 Circuncisio. 134
 Cogitationes reuelare, optimum remedium. 285
 Cogitationes in schedulas quidam redigebant. 285
 Cognitio in humanis, in diuinis præcedit affectio. 191
 Commeatus & propugnacula oportet superbipi. 274
 Communicare semel in anno, aiunt, sufficit. &c. 494
 Communicantium indignè fructus. 141. 373
 Compunctio à Deo, à natura. &c. 294
 Confitentes aliqui confunduntur. 534
 Consilia perfectorum explicita. 588
 Consilia indiscretorum è formula. 336
 Con-

- Contemplantium variatur caro iuxta spiritum. 250
 Cōtēplatores è diuina consuetudine quandam contrahunt innocentia simplicitatem. 251
 Contemplatio ad Crucem æstuantissima. 302. 569
 Contemplatores celeberrimi. 183
 Contemplatio non nisi post plenam sui ipsius victoriam. 163. 244. 402
 Contentum esse modico, vnde fiat. 268
 Conuertitæ quàm Deo teneantur. 264
 Conuersio Mahometicæ gentis. 659
 Conuiuia abundant detractationibus. 427
 Cor Christi vulnerum memoria obsignandum. 275
 Cor quare in cœlum erectum 567
 Cor principaliter custodiendum. 275. 423. 503
 Cornicula induit pennas Pauonis. 327
 Corrigere tempore. 536
 Corrigere ritè nequit, qui priùs seipsum nõ correxit. 369
 Correctio hodie reputatur malitia. 368
 Correctio tempus opperiatur &c. vti Natan & Baptista. 368

Corro-

- Corrollæ discoloræ, signacula. &c. 522
 Creaturæ conditæ, vt in ijs conditorem cõtemplemur. 131
 Crux in aere ad iudiciũ. 120
 Crux Christi succendere nos debet, ad omnem etiam sine fine. &c. 147
 Crux Christi renouatur in blasphematoribus, Simoniacis. &c. 697
 Curiositas modica. 514
 Curiositas pernitiõsa. 529

D

- Damnatis minus intolerabilis esset gehenna, quàm à Christo audire perpetuo se anathemate. &c. 120.
 Derelictione gaudet uerus Christi imitator. 239. 578
 Derelictus, qui Deo gratias agit perfectus. 563
 Desperabunda spes Magdalena. 323
 Desperatio vti vincatur. 180
 Desperatione quàm Deus offendatur. 267. 271
 Deus fortis & potens in bello. 208
 Deus hõ factus, vt per ipsum mens nota.

- stra. &c. 150. 240. 258
 Deus participari non potest, nisi medijs
 creaturis. 221
 Deus indignatur aduersus respicientes po-
 tuit ad eorum merita. &c. 266
 Deus non ita subtiliter rimatur. &c. 345
 Deus cetera omnia norit, vult tamen orari,
 vt. &c. 557
 Deus vbi videtur iratus, eò magis est pro-
 pitius. &c. 568
 Deus omni in loco & tempore familiares
 habet. &c. 576
 Deus nonnunquam internè absq; verborum
 sono alloquitur. &c. 595
 Deus nunquam malum permetteret, nisi
 maius bonum. &c. 640
 Deus semp amarū dulciattemperat. 66r
 Dei beneficia. 316. 509. 539
 Deo non est gratus, qui cognitum non
 amat. 191
 Deo gratū, obfistentem inuenire. 209. 508
 Deo soli notum quid sufficiat, &c. 512
 Deo hæcenus abs te fit fatis, quatenus ab
 illo tibi. 565
 Deū nō honorare, ē iūria afficere. 268. 507
 Diabolus Dei Simia. 201. 240

- Diaboli decipulæ innumeræ. 391
 Diabolo magis impugnantur, qui magis
 illi se accingunt. &c. 273
 Diabolus à debiliore impugnat. 273
 Diabolo dormientium membra commo-
 uentur. 273
 Diabolus offert verbulum sub prætextu
 recreationis, dehinc. &c. 274
 Diabolus hodie solutus. 356
 Diabolus satagit nos educere extra Discre-
 tionis præsidium. 384
 Diabolus post peccatum Deum ostendit
 terribilem. 385
 Diabolus in Angelū lucis. 386. 591. 596
 Diabolus, orationis sub horam, abducit
 mentem distractam pro libitu. 521
 Diabolus trifariam impugnat. 596
 Diabolus aliorum vtitur lingua ad detra-
 hendum, & quare. 596
 Diabolus in forma iuuenum & puella-
 rum. 596
 Dissidendum sibi ipsi, vt pfecta acquiratur
 oratio. 189
 Dina ob modicam curiosita-
 tem. &c. 277. 514
 Dionysius præcipit Timotheo, ne pan-
 dat.

- dar. &c. 399
 Discreti hodie contempti. 403
 Discretorum explicita consilia. 336, 588
 Discretio hodie sepulta; & discretus reputatur indiscretus. 327
 Discretio omnium catena & nodus virtutum. 329, 338
 Discretio oculus corpori virtutum. 331
 Discretio oculus intellectus. 333
 Discretio è malo bonum elicit. 334
 Discretio læua perinde ac dextera virtutur. 335
 Discretio incomprehensibilis. 334
 Discretio insatiabilis. 335
 Discretio affectata. 336
 Discretio medium tenet. 337
 Discretio statera, qua charitas. 364
 Discretio in abstinentia. 342, 377
 Discretio linea, qua emetimur. 383
 Discretio aduersus extrema libramentum. 391
 Disponi oportet iuxta petitionē. 198. 435
 Distrahentes fabulationes, transigendi gratia temporis. 521
 Doctior est qui suā melius agnoscit ignorantiam. 353

Doctrina

- Doctrina non est dicenda, vbi adest superbia. 189
 Doctrina non penetrat acquisita 190
 Doctrina contemnitur humilis & vtilis; & per arborum cacumina, &c. 420
 Dolores Christi. 145, 314
 Dolor indiscretus peccatorum fit è superbia. 351
 Dominicus & Franciscus quintum capere tempus. 647
 Dominicus nihil rogauit, quod nõ obtinuerit. 563
 Dona naturæ absq; labore & ediuersò. 381
 Dubitatio in mente signum. &c. 566
 Ducem offendere periculosius, quàm Deum. 284
 Duces hodie in causa, quo minus perfectioni. &c. 86. 284
 Dux bonus quis. 284, 457
 Dux bonus non erit, qui humilitatem. &c. 412, 457
 Dux bonus felix cui contigit. 284

E

Ebrius nõ ita facilè fit, q. assueuit. &c. 241
 Ecclesia

- Ecclesia quare petit; A spiritu fornic. 276
 Ecclesię renouata lætitia. 698. 704
 Ele cti è casu cautiore. 517
 Elcemofynam mendicantes se reddunt miserabiles. &c. 127
 Enchiridion, quod quotidie præ manibus. &c. 419
 Enoch & Elias aduersus Antichristum. 667
 Escæ non sufficiunt trifariæ. 428
 Esse nostrum uerè in Deo. 220
 Excessus veri in quibus. 242. 593
 Excessus trifariam. 240. 592.
 Excessus verus in paucissimis. 244
 Excedens amor, vt vnum exprimat, uocabula assumit opposita. 254. 405.
 Exemplū aduerso nauigantiū amne. 98
 Exēpla p̄cellentiora quare proponēda. 485.
 Exercitia non omnibus eadem conueniunt. 434. 576.
 Experiētia meli⁹ describūtur passiones. 503
 Extrema semper contendunt. 411.
 Extremum non repentē inciditur. 199.
 206. 474

F

Familiaritas cum Deo cōtemplantiū. 250.

Fercula

- Fercula non sufficiunt. &c. 428.
 Feruor cum discretione quomodo stare possit. 363.
 Fides cum operibus. 648.
 Fides & oratio vnus alteri prodest. 213.
 Fides Principium subditis impetrat, vt & peccatum. &c. 214.
 Figura Hebræorum in deserto prostratorū, hodie. 85.
 Finis mundi adhuc dimidia chiliade abeset. 702.
 Finis religiosi munditia cordis. 599.
 Flagellum hodie leue non sufficeret. 682.
 Formula mortifera. 188.
 Formulam hodie egredi hæreticum reputatur. 188.
 Formula. 333. 395. 397. 414. 518.
 Franciscus totum noctem duobus immoratus verbis. 204. 252.
 F. Aloys. Granaten. præ omnibus fructuosissima iudicat D. Seraph. Opera. 33.
 Fuga in Aegiptum. 135.
 Fundus quid. 243.
 Furor et feruor. 361.

G

- Gog & Magog cæteris diror:fed. &c. 703.
 Gradus quatuor ad perfectā vnitionē. 161.
 Gratia vti se prodat. 497.
 Gratia latamur in pœnis. 500.
 Gratia potentior in instaurando,quàm culpa in diruendo. 270.
 Gratia supplet viribus. 112. 426.
 Gratia nō obtinebitur,quæ nō sperat. 266.
 Gratia,si abutamur,exitiales. 344.
 Gratia certitudo non nisi per coniecturas
 176. 195.
 Gratia dilatæ,vt maiores dentur. 181.
 Gratias à Deo ne petam⁹,nisi & modū.&c.
 193.
 Gratia reprobis concessæ,exitiales. 206.
 Gratias vtiliter ab hominibus, vbi prius à
 Deo. &c. 211.
 Gula spiritualis. 151. 374.
 Gula vniuersam occupat familiam, vt vni⁹
 genio. &c. 429.
 Gula fellis recordatione vincēda. 275. 430
 Gula exardescens. 427
 Gulosus exatiatus,adhuc dolet. &c. 429.
 Gustus quare magis abundant initio. 192.

Gustus

- Gustus cur reprobis concessus. 193.
 Gustum venantes, ibiq; persistentes, quō-
 tupliciter peccent. 151. 344.
 Gustus cur negatur,cur aliquando subthra-
 hitur. 194.
 Gustus appellatione quid veniat. 196.
 Gustus cur periculosior ariditate. 247.
 Gustu cessante,qui cessat,mercenari⁹. 289.
 Gustus verus è perfectō sui ipsius contem-
 ptu. 103.
 Gustus quæsi orationis fructum præpe-
 diunt. 103. 151.
 Gustus quare subtrahitur. 195. 503.
 Gustu cessante, resignemus nos in pijs-
 sima. &c. 503.
 Gustu cessante ab oratione non cessan-
 dum. 563.
 Gustus perfectioribus subtracti, maioris
 signum gratia. 195.

H

- Habitudo si inde ad malum,hinc ad bonū
 inclinat. 448.
 Habitudo gustibus destructa. 195.
 Habitudo praua non incusanda. 545.

Aaa 2 Habi-

- Habitudinis infirmæ assidui oratores. 202.
 Hæretici vnde vsurpauerint scripturas. 353
 Hæretici extremis adhærent. 357
 Hæreses semper sequuntur Principatum
 mutationes. 652
 Hæretici intorquent scripturas. 400
 Hebræi tandem conuertentur feruentissi-
 mē. 642. 678.
 Hebræorum figura in heremo prostratorū,
 hodie in spūs viatoribus. &c. 85
 Helisæus non extimuit, vti Iezi. 181.
 Hero proprij capitis. 200. 514
 Hieronymi semper insonabat auribus vox
 illa terribilis. &c. 118
 Homo vrbs muris discincta. 512.
 Homo diuinum animal. 421
 Homo famā desiderat extēdere. &c. Ideoq;
 se arguit immortalem. 421
 Homines flagello aptiores, quā saluti. 207.
 Humilis falsò, vere superbus. 468.
 Humilitas omnis custos virtutis. 117
 Humilitatem Christus in Cruce, vti magi-
 ster in cathedra. &c. 156
 Humilitas nostra, Christi collata humilitati
 157
 Humilitas nostra à Christi fit humilitate
 digna

- digna &c. 157
 Humilitatem collaudant omnes in alijs,
 subijpsis &c. 597
 Humilitate sine virtutes cōgregare, est pul-
 uerem &c. 156.

I

- Idiotæ superbiēdi expertes occasionis 190
 Ieiunia vtilia. 88. 377.
 Ignoracione nihil addiscitur. 189
 Ignoratio non est dicenda, vnde illumina-
 mur. 189
 Imaginatio vaga frenanda: quamq; sit dam-
 nosa. 106
 Imperatores decem persecutores. 626
 Incipiens, proficiens, & pfectus. 176. 501
 Indiæ nouæ ad fidem uocata. 616. 664.
 698. 705.
 Indicia spiritualis beneuolentiæ, & carna-
 lis. 278
 Indicia veri contemplatoris. 176
 Indicia veræ discretionis 337
 Indicium quòd homo tentationi non con-
 sentiat. 281
 Indiscretus moræ impatiens, vt se prodatur
 præmaturè autem se prodens &c. 412
 A a a 3 Infer-

- Infernum quo ad pœnam, lubentissimè acciperet verè ac perfectè pœnitens; vbi Deo placeret. Nonnulliq; id petiere Sanctorum, vel ex iustitia, vel ex proximi charitate. Videntes tamen ita Deum vellet, mera ex obedientia misericordiam rogant, Paradisum &c. 23. 24. 35. vsq; ad 66. 310. 320. 491. 548. 571. 583. 678
- Inferno vel ea acerbè punientur, quæ lenia dicimus. 514
- Inferni cruciatus. 121. 122
- Infirmi præ indiscretione conqueruntur nõ posse &c. 382
- Infirmitas vna die sepe detegit diu. &c. 199
- Infirmitas grauis orare docet acribus aculeis. 123.
- Infidelitas spiritalis. 151
- Ingratitudo hominis. 317
- Instabilitas 102. 387. 389
- Intueor, non malo sine: quid istoc mali est? 277
- Interrogant nonnulli, vt derideant. 530
- Inuidia sancta. 511
- Ioseph suspicatus est. 133
- Ira non est absq; superbia. 443

Ira

- Ira alia secum aduehit vitia. 443
- Ira domi peior. 527
- Ira, furioso tyranno, in feras cõuertimur. 446
- Ira quàm deformis. 445
- Ira ira non fanatur. 537
- Ira contremiscunt, cor, labra. &c. 446.
- Iracundus Christum in Cruce intueatur. 446
478.
- Iracundi domi, foris affabiles. 445
- Iracundi non conticescunt, ni prius multo clamore. &c. 444. 531.
- Iudices temerarij pregustant infernum. 541
- Iudices temerarij ex se alios fingunt. 518
542
- Iudiciu mundi à diuino differt. 324. 512.
- Iudicium bonum naturale conducit ad modum. &c. 377
- Iudicio vniuersali quid exigemur. 119.
- Iudith orando certificata. 210
- Iustificatio peccatoris mirabilior creatione. 265. 324
- Iustitiam concede, amore. &c. 537

L

Labotes subtiles, signacula, corollæ versicolores

A a a 4

lores

- lores. &c. 522.
 Lacrymæ suspectæ, & veræ. 294
 Lacrymæ affectatæ, modici valoris. 299
 Lacrymis non affluunt curiosi immeriti
 scientijs 299
 Lacrymæ à ventre saturo, spiritus peregrinus. 299. 387.
 Lacrymæ coram hominibus suspectæ. 300
 Lacrymis diuina cogitur iustitia. 324
 Lacrymæ indiscretæ. 387
 Lapis quò magis centro. &c. 182
 Lasciuui intuitus, in oculis Christi lacrymæ. 310
 Lectio Crucifixi literas habet prægrandes. 163.
 Lectione iuuatur meditatio. 107
 Libellus de Mundi Contemptu Thomæ est à Chempis Can. Reg. 108
 Libri fructuosi. 108. 109. 457
 Libertate spiritus efficimur serui seruorum. 579
 Lingua ruptis habenis, præcipitanter excurrit. 369
 Locustæ Lutherani. 648. 657
 Loquacitate sanctitas omnis amittit. 370
 Loqui verum non prodest, nisi. &c. 366

Loqui

- Loqui frugiferè non possumus sine Spiritus. assistentia. 366
 Lotio pedum. 141
 Luna Turcarum insigne, subter Ecclesiam. 669
 Lutherus innumerabiliū radix errorū. 359
 Lutherus liberum negat arbitrium. 358
 Lutherus vltimus Antichristi præcursor. 616. 655
 Lutherus omnino Christi præcursori contrarius. 655
 Lutherus in Euangelio apertè à Christo significatus. 657
 Lutherus tabernacula præparauit domino. 674
 Lutherus, dempta vnitatem, ad numerum ascendit nominis Antichristi. 676
 Lutherana hæresis maximam separauit ab obedientia Pontificis partem. 659
 Lutherana hæresis peior cæteris. 648
 Lutherani fidem præstant apostatis, ac nequissimis nebulonibus. 359
 Lutherani indiès immutant articulos, & semper in peius. 360. 689
 Lutherani minimè penetrarunt, vbi erat fides operibus coniuncta. 648

Luthe-

- Lutherani similes locustis . 649 . &
 seqq . 657
 Lutherani alienæ laceratores famæ crudelissimi , & Sanctorum . 651
 Lutherani acrius adhuc irruent in Ecclesiam . 651
 Lutherani libertatem prædicant populis ac ceptissimam . 653
 Lutherani longius recedunt à Christo , quàm Mahometistæ . 655
 Lutherani multi Christum nondum venisse affirmant . 658
 Lutherani digni nõ erunt , qui pœniteant : & quare . 689
 Luxuria reddimur beluini : & vice animalis nocturni . &c . 431 . 433
 Luxuriosus circumducitur funibus contractus . 433

M

- Magdalenz confictus cordis in conuersione . 320 . cum seqq .
 Magi . 135
 Mahometes quando fuit . 628 . 637 . 638 . 654
 Mahometes non fuit verus Antichristus .

- stus . 638 . 655
 Mahometes primus præcursor . 654
 Mahometana citò destruetur secta . 628
 Mahometistæ Antichristo adhærebunt . 638
 Malum excellenter , peccatum . 139 . 547
 Malitia reproborum non potest diuinæ prouertere ordinem prouidentiz . 707
 Mane , quando surgis , illum tibi ultimum . &c . 114
 Manna contemplantium , carnalibus absconditum . 627
 Manus lasciuijs extensæ , Christum Cruci affigunt . 310
 Mâuale , quotidie præ manib⁹ habedû . 419
 Martyr moriendo coronatur . 627
 Martyres cœpere in Lutherano schismate . 639
 Medicina perperam adhibita . 193
 Meditare quotidie , cum anima tua confabulando . &c . 111
 Meditatio , interioris initium disciplinæ . 107 . 110
 Meditatio diuini super incarnatione consilij . 132
 Meditatio Passionis è formula non proficit

- cit. 150. 301
 Meditatio Crucis fidentem reddit animam
 mortis tempore. 161
 Meditationis initio occurrunt cogitatio-
 num tumultus: & quare. 111. 558
 Medium pacificum. 411
 Mens quare colligi vix potest orationis té-
 pore: postea autem. &c. 196
 Mens nostra ferro comparatur. 203
 Mens instar oportet mundissimi redigatur
 speculi, in quo. &c. 239
 Mensæ quare instituta benedictio. 429
 Mercatoris exemplo teipsum quoti-
 die. &c. 128
 Miracula Christi vti contemplanda. 139
 Miracula recusare ex humilitate & cau-
 tela. 490
 Miracula non sunt sanctorum propria, sed
 Deo gratiarum actio. 593
 Miraculum cæteris simul omnibus maius,
 mori in Cruce Dei filium. 154
 Mirum magnum, videre omniū læcupletæ
 gratiarum; demissum tamen. &c. 219
 Miserabiles quàm simus. 127
 Moderni disputantes, instar Chamæleon-
 tis. 402

Mori

- Mori qui omnino nollet, in statu ageret
 damnationis. 114
 Morientium casus. 115
 Moriendi bene artem Crux docet. 169
 Mortis meditatio tristitiam tollit. 113
 114
 Mortis tempore multorum proditur fru-
 ctus peccatorum. 206
 Moses nequaquam periculo se exposuit, dū
 rogaret: Aut dele me. &c. 209
 Mulier animam efflauit, de diuina audiens
 cum anima vnitione sermonem. 257
 Mundo hodie fiunt casus multi, ceu decre-
 pito. 201.
 Mundus in homine paruus. 585
 Mundus ruat potius, quàm Deum offen-
 damus. 208
 Mundities cordis quid. 600
 Mysteria Christi quorundam cordibus im-
 pressa. 243
 Mysteria diuina charioribus amicis reue-
 lata. 619

N

- Natiuitas. 133
 Naturalis sensus bonus conducit ad modè
 vitæ internæ. 377

Obedien-

O

- Obedientia quid. 283
 Obedientia Christi. 283
 Obedientia hominibus, vice Dei. 283
 Obedientia hodie incognita. 285
 Obedientia voluntaria. 409. 469
 Obedientia tristitiæ remedium. 451
 Obedientes hodie pauci. 284
 Obedientes admirabiles. 286
 Ocium nunquam ociosum. 281. 454.
 Occupatus inutiliter, ociosus. 522
 Oculus hominis basilisci oculo peior. 277
 Oculus rectè & visui et fletui deputat^o. 298
 Odium sui ipsius sanctum. 148. 282. 548
 Officium recitans mentem fige alicuius pe-
 titioni virtutis. 558
 Onus ex obedientia impositum portatore
 portat. 262
 Opus nullum bonum, nisi diuinæ cõforme
 voluntati. 332
 Opera, seu industria nostra, neccessaria.
 106. 406. 423. 436. 499. 520
 Opera Sanctorũ non iudicanda. 211. 404
 Opera offert Diabolus bona, vti efcã. 390
 Opera externa internè dirigenda. 493
 Opera, etiam neccessaria, ex intentione me-
 ritoria

- ritoria. 567
 Opera nequaquam neccessaria, ait Lu-
 therus. 657
 Opposita iuxta se posita magis eluce-
 scunt. 275. 665.
 Orare in spiritu Christiani proprium. 76
 Orare vti fas ante agnitionem diuinæ vo-
 luntatis, ita post, non. 214.
 Orare ex consuetudine absq; affectu. 553.
 555
 Oramus nos aliquando: aliquando in nobis
 orat spiritus. 561
 Orantibus quare se offerũt vniuersa dici ne-
 gotia. 191. 390
 Orando incalescit caput, frige fiunt extre-
 ma. &c. 202
 Orando, periculum ne lupus intromittatur
 loco pastoris. 219
 Orando quidam comminiscũtur imagina-
 riam Paradisum. 557
 Oratio liberum vnũ arbitrium diuinæ pro-
 uidentia. 77
 Oratio viuudum desiderium. 77
 Oratione sola mens nostra cõquiescit. 107
 Oratione fit homo potens, diuinam qui im-
 pleat legem. 78

Oratio-

- Orationem continuam solum interrumpit peccatum. 79
 Oratione completur nobilissima Christiani actio. 80
 Oratione deficiente, diuina hodie deficiunt charismata. 84
 Oratione diuina cogitur iustitia. 84
 Oratione peccata agnoscimus. 199. 350
 604
 Oratio omnipotens. 88
 Oratio finis omnium exercitiorum. 88
 Oratio sine attentione, distractio. 90
 Oratio vera, in spiritu & affectu. 91
 Oratio hinc non carpitur vocalis. 91
 Oratio uti possit esse continua, auari exemplo. 93
 Oratio, singulare internæ vitæ documentū, in quo. &c. 93
 Oratio suavis sapiētia, fidem certificat, spem &c. 94
 Oratio nobis ipsi nos recipit. 96
 Oratio non habet laborem æqualem, & quare. 96
 Oratio exigit ut superuacanea reijciantur onera. 102
 Oratio saltem nō acquiritur. 102

- Oratio pro degentibus in Purgatorio admodum meritoria: & quare. 129. 228
 Oratio sæpe tutior in tumultuantium sufferētia cogitationū, quam in internarū oblectatione suauitatum. 131
 Oratio nunquam sine fructu, saltem obedientiæ Christi. 131
 Oratio Dominicalis. 167
 Oratio ex amore nascitur. 191
 Oratio acediosa. 197
 Oratio pro Principibus magis fructuosa. 212. 227
 Oratio sæpe exaudita, nobis id ignorantibus. 215. 560
 Oratio quare bona cum ieiunio & elemosyna. 217
 Oratio & humilitas inuicem se cōsequuntur. 220
 Oratio pura plus semper obtinet quam petat. 561. 563
 Orones iaculatoriæ. 130. 162. 203. 559
 Oratores assidui cachostomachi. 202
 Ordinib⁹ tribus renouabitur Ecclesia. 679
 Ornare caput, & genas fūco. &c. Christi frontem transfigurare. &c. 310
 Ouum nondum plene. &c. 205

- Paradisus & eius bona. 123
 Pallibilis semper homo manet, quo ad inferiorem partem. 538
 Pallio Christi, ager ubi abscondita manet compunctionis gemma. 301
 Passione Christi scripturæ apertæ. 634
 Passiones cur in nobis permittæ. 471
 Passiones inordinatæ inficiunt animæ palatum. 165
 Passiones sæpe videntur extinctæ, quoniam non se offert occasio. 532
 Passionum naturalium semper manent primi motus. 533
 Pastores quare non audent increpare. 367
 Patientia fortis orationi necessaria. 105
 Patientia humilis Virginis. 133
 Patiendis omnibus quidam se habiles arbitrantur, qui tamen puellam. &c. 572
 Pater, cui decem filij, decem oporteret habere & regna. 439
 Patres filiorum carnifices, eos in gehennâ enutriunt. 462.
 Patres idololatrare faciunt filios. 438.
 Paulus mortis captus desiderio. 113
 Paulus

- Paulus quare non exauditus, ut stimulus. &c. 230. 560
 Paulus quare statim raptus. 244
 Paulus ex charitate anathema esse concupiuit à gloria. 491. 678
 Pauperes nonnulli semper læti. 438
 Paupertas spiritus beata, aridorû. &c. 248
 Peccatum quàm abominabile, in Cruce perspicitur. 159
 Peccatum non agnoscitur, in illud introspicendo. 199. 350. 604.
 Peccatum quanti ponderis. 318. 319.
 Peccatum non approbando, sed reprobando. &c. 565.
 Peccatum solum verè nostrum. 460
 Peccatum voluntarium non potest esse paruum. 487. 496. 506.
 Peccatum publicum, publica pœnitentia. 487. 517.
 Peccatum iræ non euitabit, cui satis non blasphemare. 505
 Peccatum, hoc nollem foret. 516
 Peccatum suum aggravauere plures sanctorum, supra Dæmonum. &c. 68. 69.
 73. 314
 Peccatum recordantes, dolere debemus,
 Bbb 2 inquan-

- in quantum. &c. sed in quantum. &c. 550
 Peccata leuiora si volumus vincere, cauemus & à licitis. 495
 Peccata minima quare aliquando non possunt superari. 198
 Peccata dimissa, maioris occasio gratiæ 269. 293. 325. 486
 Peccata omnia rediguntur indiscretioni 383.
 Peccantes animo pœnitendi. 291
 Peccator cum lacrymis, melior quàm iustus sine. &c. 299
 Peccatorem vnicum te agnosces in Crucis intuitu. 146. 319
 Peccator peccato assentiens, petit uiuat in ipso Diabolus, morti Christus adiudicetur 309
 Peccator nollet Deum inueniri. 318. 434
 Peccator, quantum in se, Deum destruit, cœlum. &c. 318
 Peccator totum inficeret mundum, cessante impedimento. 319
 Peccator omnium causa peccatum. 66 vsq; ad 73. 470. 319. 482
 Peccatores se multi profitentur, qui tamen molestari nolunt. &c. 578.

- Pelagia lasciuiarum pelagus. 320
 Perfecti siebant Monachi illi prisca anni spatio. Hoc tamen intelligendum, quatenus plus uel minus abundat gratia, homoq; illi se disponit. 285. 474
 Perfectio aliquibus prodenda, aliquibus minimè. 414
 Perfecti hodie pauci, quia non vacatur extirpationi. &c. 420
 Perfectio idoneis omni conatu commutanda: & quare. 575. 576
 Perfectio magna modico non acquiritur desiderio. 584
 Perfectus quomodo se semper videat imperfectiorem. 552
 Petrus succensus desiderio degustate in morte. &c. 123
 Petrus Magistrum negat. 143. 306
 Philosophi quò magis curiosi, &c. eo magis à Deo recessere. 131
 Pœnitentes possunt æquare innocentes. 269. 272. 488. 498
 Pœnitentes, seu Conuertitæ, quàm Deo teneantur. 264 & seq.
 Pœnitens verè, voluntariè non offendit Deum. 291

- P**œnitens perfectus, aliud non cerneret,
quàm suum peccatum. 319
- P**œnitens qui multa admisit illicita, caveat
& àlicitis. 321
- P**œnitentiæ quanta vis. 272
- P**œnitentia necessaria. 287
- P**œnitentia vera internè magis quàm ex-
ternè. 288
- P**œnitentia externa abiq; interna, pericu-
losa. 289. 292. 379
- P**œnitentia externa celebratissima. 292
- P**œnitentiæ Patrum excedentes non imi-
tandæ. 289
- P**ræcepta inter & consilia discriminè non in-
uentum causa fouendæ desidiæ. 493
- P**rædicatio ad infideles per discipulos & col-
legium magni cuiusdam serui Dei: qui
non tamen ipse ab antiqua recedet Ec-
clesia. 661. 662. 679
- P**rædicatores dudum non nisi de Trinitate
& prædest. 353
- P**rædicatores canes muti. 367
- P**rædicare è formula. 414
- P**rælatus qui fuit, non nihil semper sibi ar-
rogat. &c. 335
- P**rælatura nequaquam, sed, vt bene possit
præesse,

- præesse, merita sunt desideranda. 591
- P**rælati si essent, longè melius, haberet Ec-
clesia. 527
- P**rælati & Principes toti sunt scandalo or-
bi, neq; sanctos penes se, sed moriones
volunt. &c. 688
- P**ræmio donabitur eodem, qui post inten-
tum desiderium, ante quàm ad perfe-
ctionem. &c. 105
- P**ræsentatio. 134
- P**ræsumptio periculosa. 182
- P**rinces Lutherum fouentes, ab eo per-
cutientur. 653
- P**rinces è mensæ reliquijs transmittunt ijs
qui iam iam sunt morte plectendi. 193
- P**rodigus filius. 96. 129. 197
- P**roficis multum, si longè abesse. &c. 186
- P**ropositum forte necessarium vt orationè
acquiras. 98
- P**ropositum permanens non peregrin-
um. 472
- P**roposito solido emisso certus iam es voti
te compotem fore. 105
- P**roposita iteranda. 98. 519
- P**roposita intima salutis initium. 520
- P**roprius sensus periculosissimus. 200
- B b b 4 Prosperitas

- Prosperitas mundi fallax. 159
 Prudentes terreni assiduis insectantur de-
 tractionibus verè discretos. 403
 Psalmi iaculatorijs exuberant orationi-
 bus. 130
 Psalmorum liber interno exercitio vtilissi-
 mus. 166
 Pseudopropheta, anima Antichri-
 sti. 675. 690
 Pscupphetiæ de Antichristo, causa vt ve-
 ris non credatur. 615
 Puellam ad honoris periculo nõ liberarent,
 qui omnia pati se aptos. &c. 573
 Pugnator strenuus, etsi vulnera referat, nõ
 cedit. 273
 Pusillanimes ex ambitione fiunt auda-
 ces. 342
 Pusillanimes odit Deus. 267
 Pusillanimes diffidunt, quia nimis propriæ
 intendunt fragilitati. 425. 497
 Pusillanimitas operit se pallio humilita-
 tis. 267

R

Ratio in malo morsum sentit, in bono per-
 suadetur à gratia. 566

Recreatio

- Recreatio parca manu sumenda. 523
 Recufantes ex humilitate charismata, maio-
 ri disponimur gratiæ. 152. 376. 420.
 490
 Religiosus absq; religione. 601
 Remedium furiosorum, obedientia. 362
 Reseruant quidam idòlum quodpiam pe-
 cuniolæ, metu eius. &c. 536
 Riccardus à S. Victore. 241. 592

S

- Sacramentum iuxta consiliũ adeat. 375
 Sacramentum adiri nõ oportet ob delecta-
 tionem, sed vt Deo vniamur. 373
 Sacramentum adeunt quidam, vti artifex
 tabernam. 372
 Sacramento non cum inquietudine &c.
 374
 Sacramenta hodie veneficijs interposi-
 ta. 356
 Salomon, si in Dei gustu discretè habuif-
 fet. &c. 344
 Sancti in Deo vident omnia. 220
 Sancti cur vult Deus vt inuocentur. 221
 Sancti in canonem nõ redacti aliquando id
 impetrant.

- impetrant. &c. 222
 Sancti tristitiam fugiunt. 531
 Sancti hodie multis scandalo, & quare. 416
 Sancti non nisi oculus. 511
 Sanctitas vera proditur etsi seipsam tegat. 587
 Sanctones & hypocritæ vocantur hodie serui Dei. 462
 Sanctones & hypocritæ quidam ne vocentur. &c. 573
 Sanctus nunquam aliquis miraculum partrasset, nisi diuinæ participasset vniioni. 259
 Sæctus benedicendo ægroto aduocatus, rogat. &c. 594
 Saul psallente Dauid refocillatus. 167.
 212
 Scientia absq; praxi inutilis, & perniciofa. 108. 464
 Scire nostrum umbra. 353
 Scopis dirigentes sagittas nullo negotio. &c. 338
 Scrupuli nonnullis vice purgatorij. 350
 Scrupulosus mercenarius. 349
 Scrupulosus quantum amittat temporis :
 qui

- qui se habuit ; qui fuit. &c. 348
 Scrupulosus tentationem non discernit à consensu. 280
 Scrupulosi ne canibus responsitent. 101.
 281
 Scrupulosi veritatem non possunt agnoscere. 199
 Scrupulosi, vt equus vmbra. &c. 347
 Scrupulosi semper discruciantur. 550
 Scrupulorum remedia. 350
 Sensus indiscretè coerciti acrius. &c. 343
 Septem in passione arcana 635
 Septenarius numerus mysticus. 621
 Seraphinus è cælo demissus, statim raptus ob nostra. &c. 75
 Seraphinus orationem docet præcellentissimè. 81
 Seraphini Opuscula apud Hispanos. 13.
 18. 32
 Seraphinus scripsit quædam alia. 19
 Seraphinus summum perfectionis apicem ex P. Ant. est consequutus. 20
 Seraphinus moritur, annos natus. 44. 21
 Seraphinus acu nonnulla tetigit, quæ impleta cernimus. 30. 31
 Seraphinus longè protestatur abesse velle à pseudo

- pseudo prophetarum &c. 615
 Seraphini Opusculorum series, argumen-
 tum, stylus, vis, vtilitas, & quo ordine sint
 legenda 26 vsq; ad 34
 Serpens facile supeditatur, si caput, hoc
 est &c. 275
 Serpens in palum sublatus sanatur &c. 476
 Seruus Dei magnus mittetur Ecclesiæ re-
 nouandæ: ad Gêtes multos destinabit è di-
 scipulis: antiqua tamen ipse non rece-
 det ab Ecclesia. 661. 662. 679
 Similitudo iracundi pueruli ad scrupulo-
 sum. 351
 Specillis sub-rubeis omnia se offerunt eius-
 dem coloris. 542
 Speculum internum, vanas æmulando mu-
 lieres. 493
 Speculationem docet Crucifixus eos, qui se
 altè demittunt. 157
 Spiritu Christi coniunguntur absentes.
 188. 238
 Spiritus vbiq; se imiscet fornicationis. 276
 Spiritus fornicationis sub specie discretio-
 nis: suaq; tegit retiacula. 277
 Spiritus fornicationis indiscretæ adhorta-
 tur abstinentiæ, quò incautos &c. 277
 Spiri

- Spiritus fornicationis lummæ nos derelin-
 quit quieti, vt incautos &c. 384
 Spiritus fornicationis nõ nisi ab humilibus
 &c. 278. 282. 436
 Spiritus fornicationis sub specie spiritualis
 beneuolentiæ. 278
 Spiritus in carnè paulatim inflectitur 278
 Spiritus fornicationis persuadet vt sæpe car-
 nalia confiteamur. 279
 Spiritus fornicationis videri facit nos con-
 sensisse. 280.
 Spiritus peregrinus: ardentissimo qui venit
 cum impulsu. 299. 361
 Spiritus ab omnibus exolutus mundi cate-
 nis. 507
 Spirituales pleriq; iuxta eorū sensum san-
 ctitatem fabricantur, & è formula. 333
 Spirituales illusi. 201. 357. 489. 667. 690
 Spirituales, Deo permittente, verum prædi-
 centes, è Dei fernis fiunt &c. 590
 Statum vnicuiq; suum adnititur Diabolus
 exosum facere. 388
 Statui õi sunt cõmoda & incõmoda. 389
 Status septem Ecclesiæ principales. 623
 Striges transformant, non verè, sed appa-
 renter. 356

- Striges aliquando reipsa vadunt . 356
 Superbia vti euincatur, ad Christi particu-
 lationem membra contemplatio . 480
 Superbia sæpe in luxuriam demergit . 383
 Superbia sicca . 461
 Superbia præ omnibus tentantur ingeniosi
 464. 474
 Superbia vel post funera 465.
 Superbiæ rami . 465
 Superbi quo præficiantur, prodigi . 462
 Superstitiones hodiernæ . 354
 Superstitum sanctitas non creditur . 186
 Suspiciendum non est, vbi ad nos &c. . 542

T

- Technæ serpentis . 281
 Teneri nõ adhereat igni, hoc est carni . 279
 Tentatio agnita, semper cum merito . 281
 Tentatiuncula quænis silentio pressa fit
 grauis . 287
 Tentatio maior, maior & gratia . 385
 Tentationes hodierni status Ecclesiæ . 629
 Tepiditas frigiditate peior 395. 455
 Tepiditas impossibilis iuxta Paulum, hoc
 est, difficillima curatu 425. 454. 205
 Tepidi

- Tepidi quo in errore versentur, & ferè ir-
 remediabiliter . 104. 276. 397
 Tepidi aiunt, Non est iam ætas sanctorum
 185. 393
 Tepidi aiunt; Peccata hæc leuia : aqua ab-
 luuntur sancta : Accipiemus postea In-
 dulgentiam &c. 495
 Tepidi inducere non possunt in animum, ri-
 tē pœnitere &c. 518
 Tepidi arrogantiam cēscent, velle Deo
 simili . 584
 Tepidus in mundo sibi placet, & defe-
 ctibus . 585
 Tepidus quis 391. 631
 Tepidus diffusè describitur . 392
 Tepidus virtutes vitia, & ediuersò &c. 392
 Tepidus pessimus . 474
 Tepidi verba ociosa, & cauillis plena . 394
 Thesauri sapientiæ &c. tunc adaperiti, cum
 laceratus &c. 156
 Timor ad amorem prouehit . 122
 Timor non malus, immò bonus . 516
 Timor immoderatus ex priuato nascitur
 ex amore . 349
 Timore aliquando magis torquemur, quàm
 ipsis calamitatibus . 534
 Timore

- Timore in tempestiue trepidabit qui tempore non timet. 340. 347
 Tristitia duplex. 448
 Tristitia varijs laxamētis non curatur. 451
 Tristitia iam ad lacrymas, iam ad fletum impellimur. 448

V

- Vanitas & sanctitas vnà non morātur. 523
 Verba bona præstant, quàm aspera, tamen &c. 526
 Verecundantur dici hypocritæ &c. 533
 Veritas odiosa; sed captiuari nō pōt. 370
 Viator amore patriæ omnia à tergo &c. 123
 Victoria sui ipsius via breuior &c. 576
 Virgo &c. fidelissimi Crucis socij, in morte priuilegiati. 161
 Virgini quare tribuit Ecclesia Christi titulos. 224. 226
 Virginem orantes quare magis confidimus. 225
 Virgo temerè iudicans consentit &c. 542
 Virtus sibi ipsi præmium. 160
 Virtus viuida malè mundo cognita. 581
 Virtute

Virtute non sumus Deo grati, sed cias
 &c. 333

Visio Heliæ. 218

Visitatio. 133

Vita mista mirabilis & perfectissima 254.
 576. 602

Vita spiritalis hypocrisis reputatur. 188

Vitiū secum aduehit pœnam. 160

Viuere è formula, seu arida consuetudine

Vniō Deum inter & animam, vel ab expertis inexprimibilis. 255

Vniō Dei cum homine, omnium basis mirabilium. 256

Volūtarij nimis, q̄ præcedere &c. 102. 453

Vulneri maguo medicina magna. 517

Z

Zelus Moyfi. 329. 442

Zelus & ira similes. 442

Cce

Eiusdem

Eiusdē interpretis , ad Christi crucia
tuum insignia , in pariete de-
picta , iugiter contem-
planda, carmen ad-
hortatoriū .

O quicumq; ducis censeris nomine Christi ,
Quicumq; illius sequeris vestigia , queso ,
Hos agē sollicitus hos cōtēplare triūphos ,
Ista trophæa, tui hæc præclara insignia Regis .
Hęc altè cordi infige, his accingier armis,
Hac tete assidue iuuet exercere palæstra .
Tartareū his iugulâ, depugnâs fortiter, hostē,
Prosterne his mūdū infensū, carnēq; rebellē .
Et post transactos demū, victosq; labores,
Intrepideq; aditâ, obtulerit quâ numina, mor
Suppliciuq; tuo victor cū Prīcipe celū (tē,
Ingredere , & vitæ illius sociare perenni .

Ad Crucis signum in
aere præfulgidū .

*Hoc erit in cælo signum, cum venerit oēs
Iudicet vt gētes Dominus, populosq; trib'q; ,
Cūctorūq; hōiū vitia et benefacta requirat,
Sōtibus atq; pijs pœnasq; & præmia reddat :
Terribile heu reprobis signū, letabile iustis .*

Series chartarum .

ABCDEFGHIKLMNOPQ
RSTVXYZ. Aa Bb Cc Dd
Ee Ff Gg Hh Ii kk Ll Mm
Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Vu
Xx Yy Zz. Aaa Bbb Ccc.

PLACENTIAE,

defuncto iam ferè ab initio patre
Vincentio , Apud Franci-
scum Comitem F.

1570.